TEATRU ROMANESC IN ARDEAL SI BANAT

VOLUM EDITAT DE TEATRUL NATIONAL DIN CLUJ · INTOCMIT DE A. BUTEANU

TEATRUL ROMÂNESC IN ARDEAL ȘI BANAT

VOLUM EDITAT DE

TEATRUL NAȚIONAL DIN CLUJ

CU PRILEJUL IMPLINIRII UNUI SFERT DE SECOL DE ACTIVITATE

INTOCMIT DE

DR. AUREL BUTEANU

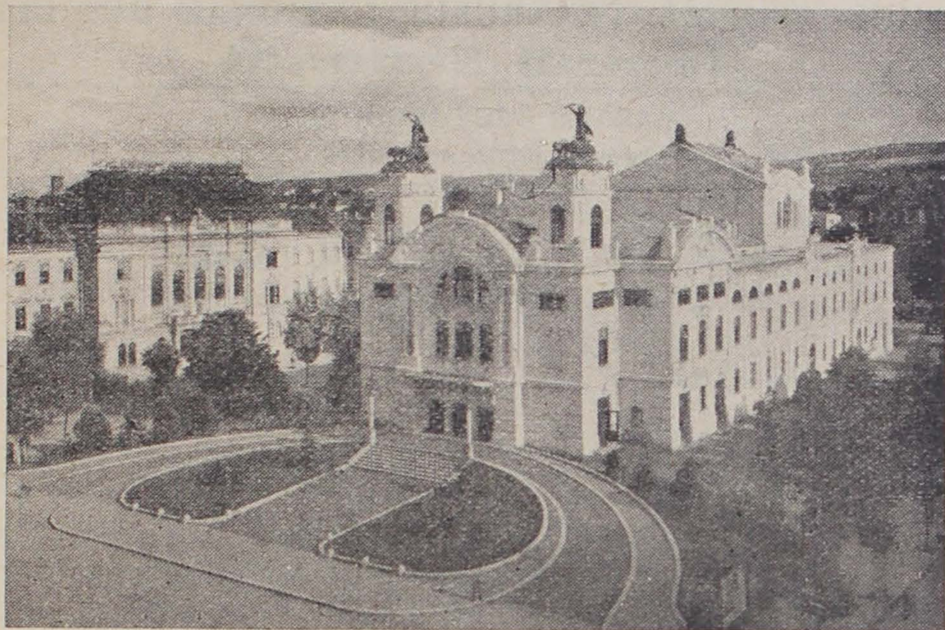
DIRECTORUL TEATRULUI NAȚIONAL DIN CLUJ LA TIMIȘOARA

D-lui Dr. Cocoșatu, cu amintirea peregrinării din refugiu a Teatrului Național al Clujului cu toată afecțiunea mea

2. dec. 945 Aurel Buteanu

1919 — 1944

LA ACEASTĂ LUCRARE AU DAT UN PREȚIOS CONCURS D-L ȘTEFAN MĂRCUȘ, INSPECTOR GENERAL AL ARTELOR ȘI TEATRELOR DIN TIMIȘOARA PRIN INTERESANTA PARTE ISTORICĂ ȘI COLECȚIA DE AFIȘE ȘI FOTOGRAFII VECHI PE CARE NE-A PUS-O LA DISPOZIȚIE, D-L ȘT. CONSTANTINESCU-MOȘU, PRIMSUFLEUR ȘI D-RA N. LĂZĂRESCU, SECRETARĂ A TEATRULUI NAȚIONAL DIN CLUJ LA TIMIȘOARA

Teatrul Național din Cluj

DIRECTORII TEATRULUI NAȚIONAL DIN CLUJ:

1. **ZAHARIA BÂRSAN,** (15 Oct. 1919 — 1 Aug. 1927).
2. **VICTOR EFTIMIU,** (1 Aug. 1927 — 31 Dec. 1927).
3. **NICOLAIE BĂNESCU,** (1 Ian. 1928 — 31 Dec. 1928).
4. **CONSTANTIN PAVEL,** (1 Ian. 1929 — 31 Dec. 1930).
5. **C. PAVEL - M. SORBUL,** (concesie 1 Ian. 1931 — 1 Sept. 1931).
6. **ION MARIN SADOVEANU,** (1 Sept. 1931 — 1 Nov. 1931).
7. **ZAHARIA BÂRSAN,** (1 Dec. 1931 — 31 Iun. 1933).
8. **CONSTANTIN PAVEL,** (concesie 1 Iul. 1933 — 16 Apr. 1934).
9. **ZAHARIA BÂRSAN,** (16 Apr. 1934 — 31 Mart. 1936).
10. **VICTOR PAPILIAN,** (1 Apr. 1936 — 30 Sept. 1940).
11. **NEAMȚU OTTONEL,** (1 Oct. 1940 — 31 Ian. 1941).
12. **DUMITRU MORUZAN,** (1 Febr. 1941 — 31 Aug. 1941).
13. **NICOLAE KIRIȚESCU,** (1 Sept. 1941 — 15 Oct. 1944).
14. **AUREL BUTEANU,** (16 Oct. 1944 până la zi).

PRIMUL AFIŞ AL TEATRULUI NAŢIONAL DIN CLUJ

Teatrul Naţional

MARŢI 2 DECEMBRIE 1919

deschiderea stagiunei

se va reprezenta

OVIDIU

dramă în 5 acte în versuri de V. Alexandri

DISTRIBUŢIA

August Octavian Caezar	**D-nu Z. Bârsan**
Ovidiu	D-nu A. Athanasescu
Mecena	D-nu G. Răzvan
Alcidiu Pinax, histrion	D-nu A. Jonescu-Ghibericon
Ibis	D-nu I. Stănescu-Papa
Hilarius, augur	D-nu N. Neamţu-Ottonel
Tigelius } patricieni	D-nu M. Popovici
Cotta } patricieni	D-nu M. Nichita
Clevetius } patricieni	D-nu I. Stanian
Barrus } patricieni	D-nu Mihăilescu-Brăila
Rutuba, gladiator	D-nu N. Dimitriu
Muss, strengar din Roma	D-ra M. Horga
Gettor, ostean sarmat	D-nu Cl. Radu
Marcianus	D-nu I. Dordea
Ambasad. Regelui Cotison	D-nu R. Cluceru
Un precupeţ	D-nu C. Potcoavă
Iulia	**D-na Olimpia Bârsan**
Corina } curtezane	D-ra H. Falliero
Actea } curtezane	D-ra T. Holda
Tindaris } curtezane	D-ra Maria Jean
Chloe } curtezane	D-ra Mărioara D. Ghenea
Glyce } curtezane	D-ra Nelly Valentin
Phyrra	D-ra M. Ionescu
Sarmiza, tânăra fată din Tomis	D-ra M. Dumitrescu
Dava	D-ra M. Mirian
Şaga, precupeaţă	D-ra Sonia

Popor roman, patricieni, lictori, popor sarmat, sclavi

In anul 17 după Crist; primele 4 acte la Roma, al 5-lea la Tomis.

Inceputul la ora 7 seara precis. Odată cu începerea spectacolului uşile salei se închid până la sfârşitul actului.

Preţurile locurilor pentru premieră: Loja avantscena III Dor. 80; Loja rangul I Cor. 75; Loja rangul II Cor. 70; orchestra Cor. 30; Fotolii Cor. 24; Stal I Cor. 15; Stal II Cor. 12; Stal III Cor. 9; Balcon randul I Cor. 9; Balcon randul 2-4 Cor. 7; Balcon randul 5-7 Cor. 6; Galerii numerotate Cor. 4; Loc în picioare în parter Cor. 4; Loc în picioare la galerie Cor. 2.

DOAMNELE CU PĂLĂRII NU SUNT ADMISE IN STALURI

Cassa este deschisă dela ora 9–1 p. m. şi dela 4–7 p. m.

Joi 4 Dec. seara **„Ovidiu"**
Sâmb. 6 Dec. seara **„Păpuşile"**
Dum. 7 Dec. matineu **„Se face ziuă"** şi **„Poemul Unirei"**
Dum. 7 Dec. seara **„Ovidiu"**

Cuvânt înainte

Cu prilejul împlinirii primului sfert de secol de activitate a Teatrului Național din Cluj — care își trăește în clipele când scriem aceste rânduri ultimele zile de refugiu la Timișoara — gândul nostru s'a îndreptat, în mod firesc, către aceia cari prin munca și râvna lor au întemeiat, consolidat și dus la înflorire instituția de artă românească cea mai de frunte a Ardealului.

Din această pioasă aducere aminte s'a zămislit ideia publicării acestei cărți: o mărturie a muncii depuse în trecut și un îndemn pentru munca prezentă și viitoare.

Teatrul nostru a publicat în decursul celor 25 de ani de existență, programele premierelor sale. Ne-am gândit că la această aniversare nimic nu ar putea fi mai interesant decât un „Program festiv", în care să se recapituleze munca desfășurată în acest interval, la primul Teatru Național al Ardealului. O asemenea lucrare ni s'a părut utilă nu numai prestigiului teatrului, ci și istoricului de mâine al eforturilor culturale și artistice românești.

Infățișarea pură și simplă a activității Teatrului Național din Cluj ar fi însă susceptibilă de cele mai greșite interpretări. Ori câtă muncă și oricâte realizări ar dovedi o lucrare închinată numai celor 25 de ani de Teatru Național în Ardeal, s'ar găsi desigur glasuri dușmănoase cari să afirme că realizările acestei instituțiuni nu au nici o semnificație, ea fiind o creație artificială, fără rădăcini în trecut și în realitatea înconjurătoare, întemeiată de stăpânirea politică românească de după 1918, cu scopuri de propagandă sau de nedreptățire a altor culturi.

O asemenea afirmaţie pe cât de tendenţioasă pe atât de nedreaptă, s'ar putea rosti uşor şi combaterea ei ar fi cu atât mai grea, cu cât o bună parte a generaţiilor mai tinere de intelectuali din celelalte provincii, cari nu au urmărit cu atenţie specială eforturile româneşti din Ardeal şi Banat în ogorul artei dramatice, nici nu cunosc aspiraţiile colectivităţii româneşti de dincoace de Carpaţi pentru realizarea unui Teatru Naţional, manifestate în multiple forme şi în sute de prilejuri, în ultimele decenii.

Ideia Teatrului Naţional Român în Ardeal este aproape centenară. Pentru realizarea ei au ostenit generaţii întregi. Sute şi mii de intelectuali ardeleni şi-au cheltuit entusiasmul — unii din ei şi averile — pentru a promova pe plaiurile româneşti, foste sub stăpânirea coroanei Habsburgice, interesul pentru arta dramatică şi pentru a creia atmosfera din care să se poată naşte mult râvnitul „Templu al Thaliei Române". Mii de diletanţi s'au înrolat în oastea care avea de scop cucerirea unor poziţiuni egale pe tărâmul teatrului şi muzicii cu acelea ale naţionalităţilor conlocuitoare. Mii de spectacole s'au dat pe întreg cuprinsul Ardealului şi Banatului între anii 1815 — data celei mai vechi reprezentaţii a diletanţilor români ardeleni — şi 1918, data Unirii, deci a trecerii preocupărilor pentru crearea unui Teatru Naţional de la iniţiativa particulară, la iniţiativa statală.

Sute şi sute de reuniuni de cântări, reuñiuni teatrale, cluburi de diletanţi etc., întâi în activitate întâmplătoare, apoi în eforturi coordonate de „Astra" şi de „Societatea pentru fond de teatru român" (S. T. R.), au depus sârguinţă de albină pentru a apropia destinele poporului român din Transilvania de ziua realizării idealului atât de râvnit.

Toate aceste eforturi, toate aceste năzuinţi se cereau înfăţişate, măcar cât de sumar, pentru a arăta că întemeierea la Cluj în 1919 a unui Teatru Naţional a fost o consecinţă naturală a atâtor stăruinţe anterioare, o împlinire dată unei nevoi adânc resimţite, o încoronare a muncii predecesorilor, recompensaţi astfel pentru atâtea încercări nereuşite din cauza „forţelor majore" pe care desfăşurarea istoriei le punea în calea aspiraţiunilor

culturale ale poporului român. Dl Ștefan Mărcuș, *inspector al artelor și teatrelor din Ardeal, vechiu pioner al năzuințelor artistice ciscarpatine, a binevoit să îngăduiască să ne folosim de părți din materialul documentar extrem de bogat adunat de d-sa prin muncă de decenii, relativ la trecutul teatrului românesc în Ardeal și Banat, pentru a dovedi că Teatrul Național din Cluj este crescut organic din idealurile, jertfele și munca mai multor generații de străduitori în slujba artei și a frumosului.*

Numai în lumina aceasta importanța și activitatea primului Teatru Național al Ardealului, primește întreaga și adevărata sa semnificație. Numai astfel privite lucrurile vom putea înțelege tot ce s'a făcut în cei 25 de ani de existență ai Teatrului Național din Cluj și ne vom putea da seama de atmosfera specială în care s'a desfășurat munca artistică la Cluj în primii ani după Unire, când trupa teatrală înjghebată de Zaharia Bârsan era încă înfiorată de măreția misiunii pe care o împlinește și încălzită de entusiasm pentru idealul urmărit.

Nu vom ascunde constatarea dureroasă că vremea a schimbat starea lucrurilor. Scepticismul s'a înstăpânit și în ansamblul Clujului; mentalitatea de misionar a făcut loc celei de funcționar, și deodată cu acest fenomen farmecul magic, de neuitat, al serilor primelor stagiuni, s'a risipit. Pe măsura în care entusiasmul scădea, a trebuit să intervină o muncă mai grea, mai ordonată și mai intensivă pentru a putea păstra, prin compensație, nivelul ridicat al spectacolelor...

Ansamblul Clujului a depus toate sforțările să corespundă misiunei ce i s'a încredințat, și a înfruntat cu succes toate greutățile și privațiunile izvorîte din o tot mai mare desconsiderare manifestată de oficialitate față de acest teatru. Pentru a ilustra cu un singur exemplu tratamentul vitreg la care Teatrul Ardealului era supus, vom spune aci, în fața marelui public, că ani de zile și până în Ian. 1945, artiștii noștrii au fost plătiți cu salarii sub m i n i m u l legal. Grație stăruințelor depuse la factorii competenți, cari ne-au înțeles și ne-au aprobat mijloacele necesare, am reușit să înbunătățim situația întregului personal, chiar retroactiv, dela 1 Oct. 1944.

Concursul d-lor Petre Groza, pe atunci vicepreşedinte al consiliului de miniştri, Gh. Popp, ministru al cultelor, al d-lui M. Romniceanu, ministru al finanţelor, ne-a fost extrem de preţios. Aceiaşi solicitudine am întâlnit-o pentru instituţia noasră şi la noul ministru al Artelor d. prof. Mihail Ralea. Nu mai puţin importantă a fost în obţinerea bunelor rezultate pentru instituţie, bunăvoinţa şi înţelegerea arătată de directorii generali ai teatrelor, de după 23 August. D-nii Victor Eftimiu, N. Carandino şi N. D. Cocea au toată recunoştinţa instituţiei noastre.

In cea de a 26-a stagiune, evenimentele îmbucurătoare au culminat cu ştirea eliberării Clujului de către vitezele armate aliate, care au ajutat frăţeşte armele româneşti la alungarea beneficiarilor dictatului dela Viena, din capitala Ardealului.

Când această carte — imperfectă şi necompletă, întocmită, nu din vina noastră, într'un timp prea scurt şi cu prea sărace mijloace tehnice şi materiale — întră sub tipar, ne pregătim pentru reîntoarcerea la vatra părăsită. Fie ca exemplul trecutului, suferinţele refugiului şi frumoasele idealuri ale viitorului, să ne facă să regăsim în clădirea noastră de la poalele Feleacului nu numai uneltele de lucru lăsate acolo în 1940, ci şi sufletul de altă dată al artiştilor şi al publicului.

Dacă pe lângă pretenţia ei de modest document al unui trecut de muncă, cartea aceasta va reuşi să contribue cât de puţin la această regăsire, rostul ei va fi fost — peste aşteptări — atins.

Timişoara, Aprilie 1945.

Dr. AUREL BUTEANU
Directorul Teatrului Naţional
din Cluj

LA POPASUL DE UN SFERT DE VEAC*)

S'a potolit furtuna! Acestea au fost primele cuvinte cari s'au rostit acum 25 de ani pe scena Teatrului Naţional al Clujului românesc. Prin ele noi uitam trecutul şi mulţumiţi sufleteşte de biruinţă, treceam încrezători la opera de clădire pe toate tărămurile. Din întâiele ceasuri ale primei eliberări a Ardealului a început munca şi pe tărâmul atât de râvnit în trecut, şi atât de interzis nouă românilor, al artei dramatice.

S'a potolit furtuna! Semnificaţia acestor cuvinte stărue şi astăzi. In clipa când soarta ne-a hărăzit onoarea de a începe cel de al doilea sfert de secol de activitate al acestui templu al Thaliei, putem rosti din nou, după grele vecisitudini, dar plini de speranţe pentru viitor: S'a potolit furtuna!

Vechiul pioner al artei româneşti a Ardealului d. Inspector, *Ştefan Mărcuş*, v'a înfăţişat aci, prin cuvintele rostite înaintea mea străduinţele trecutului şi decorul emoţionant al sărbătorirei marei realizări.

Ca la o fântănă de apă vie se adapă sufletul nostru la istoria acestui trecut, îmbogăţindu-ne puterile de muncă, oţelindu-ne voinţa de creaţie şi întărindu-ne credinţa în ideal.

In lumina focului aprins acum 25 de ani, greutăţile multe ale prezentului pălesc pentru slujitorii de azi ai acestui templu, lăsând pură şi înaltă flacăra sacră a credinţei în ideal, care-i îndeamnă la realizări demne de trecutul instituţiei.

Rostim această asigurare aci în faţa publicului din Timişoara, care ne-a primit cu braţele deschise şi cu inimă caldă de frate când goniţi din altarul nostru răvăşit de nedreptatea Vienei, am bătut, ca refugiaţi, la poarta acestei cetăţi.

In răbojul istoriei primului sfert de veac al teatrului nostru, vom însemna cu litere de aur sentimentele de recunoştinţă pentru

---

***) Cuvântare rostită de d-l Dr. Aurel Buteanu la 2 Decemvrie 1944, cu ocazia deschiderei festive a celei de a 26-a stagiuni a Teatrului Naţional din Cluj. Cu acest prilej s'a reprezentat — în premieră la Timişoara — poemul „Trandafirii roşii" de Z. Bârsan.**

ospitalitatea care ne-aţi oferit-o. Când odată reîntorşi la vatra părăsită ne vom aminti de zilele petrecute aici, suvenirea caldei dvoastră primiri, va stărui vie în inimele tuturor şi va fi un semn doveditor că această instituţie a servit peste tot şi în orice moment, înaltele idealuri ale culturei naţionale.

Fie-ne îngăduit ca fără gând de mândrie, ci numai ca o dovadă a puterii de creaţie a neamului pe tărâmul artei dramatice să amintim cu acest prilej că în cei 25 de ani încheiaţi azi, teatrul nostru a reprezentat 425 de piese, printre cari cele mai mărețe cap d'opere ale literaturei dramatice universale şi cele mai alese producţii ale creaţiei româneşti. Din acest număr 108 piese şi 15 localizări sunt semnate de 71 de autori români. Printre autorii străini Schakespeare figurează cu 12 lucrări; Moliere cu 9; Schiller cu 6; Ibsen cu 6; urmează Sophocle, Goethe, Corneille, Racine, Cehov, Maxim Gorky, Beaumarchais, Euripide, Carlo Goldoni, Strindberg, etc. dar numai înşirarea de nume ne-ar lua prea mult timp şi ar fi prea obositoare. Aceste câteva cuvinte, pe care le-am consacrat activităţii teatrului, sunt — cred — concludente, pentru munca săvârşită de înaintaşii noştri.

Nu pot lăsa nerelevat numele maestrului Zaharia Bârsan, al cărui suflet este închis în această scenă prin tot ce a creat el mai frumos, prin tot entusiasmul şi vigoarea tinereţii pe care le-a risipit cu generozitate de rar ales al artei, cât vreme a stat în fruntea instituţiei noastre.

Zaharia Bârsan a ctitorit acest teatru, el i-a îndrumat anii copilăriei şi ai adolescenţei, lăsând neamului în clipa prematură şi isvorâtă din nedreptate, a despărţirei de noi, o instituţie în plină maturitate şi temeinic înzestrată pentru lupta de cucerire a înălţimilor frumosului. Urmaşii săi, marele om de teatru Victor Eftimiu, iar apoi Constantin Pavel, M. Sârbu, Nicolaie Bănescu, Ion Marin Sadoveanu, Victor Papilian, Neamţu Ottonel, Dem. Moruzan şi N. Kiriţescu, au dus mai departe pe căile progresului acest templu al artei, nelăsându-se învinşi de nici una din dificultăţile tot mai numeroase cari se îngrămădeau în calea lor. Popasul nostru festiv de astăzi, n'ar fi întăritor pentru puterile noastre de muncă, dacă nu ne-am înclina cu recunoştinţă în faţa înfăptuirilor predecesorilor noştri.

Tot astfel nu ne putem opri să nu evocăm în această clipă sărbătorească numele acelor artişti ai teatrului nostru, cari la această serbare nu pot participa decât cu umbrele lor venite de dincolo de mormânt, umbre cari înfiorează în sufletele noastre coardele aducerii aminte. Gândul nostru pios se îndreaptă către acei cari au fost: marea tragediană *Olimpia Bârsan*, bunul şi în veci zâmbitorul

Stănescu Papa, mereu tânărul Carl al Heidelbergului de altă dată, Mihăilescu Brăila; conştiinciosul Gogu Mihăilescu, buna şi senina Natalia Ştefănescu, Petre Bulandra, Marcela Borza, Grigore Tăutu, Radu Popea, I. Honoae, P. Ambrozie, Leonida Irimieş, Angelo Stătescu, Ioachim Dordea. Deasemenea evocăm umbra tânărului şi entusiatului actor bănăţean care s'a dăruit pământului Clujului său drag, Ghiţă Bănuţiu. Gândul nostru mai poposeşte la mormintele proaspete din cimitirul Timişoarei, care au cuprins pentru vecie osemintele lui Nae Bulandra şi ale bănăţeanului plin de suflet Iosif Vanciu, reîntors în pământul natal, ca un zălog şi o mărturie veşnică a trecerei noastre pe aici. In veci fie păstrată memoria lor!

Cu aceaşi recunoştinţă ne gândim şi la acei dintre artiştii teatrului nostru, pe cari trecerea vremii sau rosturile vieţii i-au îndepărtat dintre noi.

La sărbătoarea de astăzi au contribuit şi ei cu munca lor din trecut şi sufletul lor suntem siguri că bate şi astăzi alături de năzuinţele noastre, alături de instituţia căreia i-au dat cu entuziasm tot ce a fost mai nobil şi mai arzător în împlinirea lor artistică. Fiecare nume înşirat aci ne evocă succese de altădată. Ne evocă câte o seară din trecutul teatrului nostru. Ori unde ar fi aceşti artişti, pensionari, sau încă activi pe ogorul artei, le transmitem salutul nostru şi mulţumirile noastre ale tuturor, pentru darul lor făcut acestei scene.

In fruntea listei se cuvine să amintim din nou pe Zaharia Bârsan şi pe primii săi colaboratori astăzi plecaţi dintre noi: Aurică Atanasescu, Neamţu Ottonel, Mişu Ştefănescu, Virgil Vasilescu, Corneliu Potcoavă, Dimitrie Psata, Ghiţă Calboreanu, Ionescu Ghibericon, Miron Popovici, Mihail Nasta, G. Simionescu, Valeriu Mardare, Macedonschi, Al. Şerban, Stanian, N. Făgădaru şi alţii. Doamnele Maria Ignătescu Dobrescu, Staoca Alexandrescu, Jeana Popovici, Silvia Jipescu Hodoş, Ecaterina Stănescu, Gina Sandri Bulandra, Ecaterina Popea, Apriliana Medianu, Atena Rally, Aura Fottino, Atena Dumitrescu, Nelly Caracioni, Lelica Bănuţiu, Aurelia Vasiliu, Jenny Rădulescu, Violeta Boitoş, Lica Rădulescu, Adelina Vulcu, Mimi Bota, Virginia Bude, A. Faliero, Mărioara Horga, Blanca Rossini, A. Adamadi, Virginica Romanovschi, etc.

In acest loc ar fi trebuit să-l amintim şi pe Ştefan Braborescu, plecat prematur din instituţia noastră, după o rodnică activitate de 22 de ani.

Domnia sa însă a revenit după o absenţă de 3 ani şi prin punerea în scenă a spectacolului de astăzi, trece în rândul acelora cari închee cu munca lor primii 25 de ani de activitate şi încep cu

entuziasm în această seară, aci în faţa D-voastră, al doilea sfert de secol al vieţii acestui teatru.

Artiştii noştri de astăzi sunt prezenţi la datoria lor întru frumos, artă, umanitate şi neam. Ei dăruesc teatrului şi publicului tot sufletul lor şi nu vă cer în scimb decât dragostea şi atenţia D-voastră.

Fie-ne deci îngăduit ca în această clipă solemnă când cortina se ridică pentru prima oară în cel de al 26 le-a an de existenţă al Teatrului Naţional din Cluj, să vă cer, ca înaintaşii noştri romani, pentru artiştii noştri, aplauzele D-voastră.

Plaudite cives!

DIN TRECUTUL TEATRULUI ROMANESC DIN ARDEAL ȘI BANAT

de ȘT. MĂRCUȘ

Omului îi place să joace şi să se joace, a se mândri şi „a se închipui“. In chip firesc zace în firea omului să „joace“ teatru. Omul are rolul principal în tot ceeace reprezintă arta teatrală prin grai viu şi mişcare, vorbă şi acţiune, — şi prin tot ceeace exprimă prin înfăţişare şi închipuire, gesturi şi mimică, — în faţa cuiva, ori unde şi întotdeauna. Deaici porneşte ideea că teatrul „s'a născut din natura omenească şi deodată cu această natură“.

In teatru, ca şi în arte în general, totul se formează din ceeace „a fost odată“ ; acţiunea de pe scenă reprezintă însuşi idealul mulţimilor, este un bun comun al omenirii. Noi, Românii, am fost oameni cu suflete deschise pentru arta teatrală, pe un fond comun cu particularităţile caracteristice naţionale a vremurilor peste care ne-am sbătut. Greul zilelor ne-a obligat adeseaori, să rămânem resemnaţi pe lângă un început bogat şi promiţător. S'au civilizat alţii mai zgomotos în jurul nostru, totuşi prin concepţia armonioasă, adaptabilitatea, puterea sugestivă şi de expresie, am ştiut să dăm nota de originalitate lucrurilor.

Semnul înclinării pentru teatru stă în pasiunea Românului de a creea şi spune poveşti, a le împăna cu vorbe dulci şi a le suci cu câte „verzi-uscate“, în cari predomină elementul miraculos. Imboldurile sufleteşti, misticismul de care este cuprins, simplist şi primitiv, adeseaori şi curiozitatea, „îl mână“ să se uite spre cer să numere stelele, să se plece cu frică spre pământ şi să-şi asculte bătăile inimii. Vieaţa reală îl face, să născocească ceva, să joace şi să se joace, să lege şi să deslege, să facă şi să desfacă, să cânte şi să descânte, după un cult anumit, în forma riturilor — practicelor sale. Ideea de putere şi stăpânire, se asociază de mentalitatea magică, formând o acţiune care porneşte, la începuturi în mod instinctiv, mai târziu în mod conştient, din gândirea şi simţurile omului. Ea face parte din silinţa omului de a se afirma pe sine însuşi în faţa lui Dumnezeu, de a îmblânzi forţele adverse şi de-aşi supune forţele naturii.

Aşa se inspiră să-şi întruchipeze eroii şi zeii nemuritori. Aşa poporul devine cel mai de seamă artist. Deaici porneşte folklorul naţional extrem de bogat în basme şi legende, de aici mitologia noastră atât de genială, cu personagii din lumea: Uriaşilor, Balaurilor, Zmeilor, Strigoilor, Vârcolacilor, cu Ielele şi Mândrele, Feţi Frumoşi şi Cosânzene, Statu Palmă, Barbă Cot, Mama Pădurii, Baba Cloanţa, Baba Dochia, s. a., cari toate reprezintă tipuri simbolice, sintetice şi au o valoare bine fixată, cu concepţii bine îngrădite în geniul naţional şi puternice accente teatrale în fiinţa lor.

La Români teatrul a avut în popor sâmburele de creaţie şi puterea de expresie expansivă, care s'a manifestat în imagini, la hori şi hore, petreceri şi şezători, sărbători şi petrecanii, praznice şi ospeţe, chiuind şi iuind, tânguind şi bocind, urzind şi urând, tropotind şi ţopăind, cântând doina şi daina, alinându-şi durerea, în strigături şi cu văierări, — la lumina soarelui, la razele lunii şi în revărsatul zorilor, aşişderea, ţinându-se de vorbe şi cuvinte magice, farmecătoare — vrăjitoreşti, într'un extaz de unde au mugurit începuturile teatrului românesc.

Dorul acesta de a exprima şi a se prezenta în grupuri şi stoluri, cu cimponeţi şi fluieraşi, toboşari şi ceteraşi, cu alaiuri şi măscărici, muţi şi bloji, babe şi ţurcani, împodobiţi cu pietre solitare, sau îmbrăcaţi în piei de animale şi zdrenţe, acoperiţi cu „foaie verde frunză lată“, plutind prin sate, dănţuind cu clopoţei la opincă, colindând dealungul şi dealatul, în poiana dela munte, la crucile căilor, pe la izvoarele văilor, cu părul despletit în vânt, în zale de flori şi păişi, cu feţele adesea schimonosite, — produc în mase emoţii şi crează scene, cari dau un colorit viu şi foarte variat acestor oameni dela fire inimoşi, dârji, slujitori ai naturii şi încrezători în destinul lor.

Românul, ca să trăiască a avut nevoie de această artă eminent populară a satelor şi prin ea şi-a creat istoria, ne mai având nevoie dela început să ştie şi carte, sau să imite tot ce este străin. El şi-a creat modelele sale prin imagini proprii, retrăind realitatea sub aceste forme.

Neamul Dacilor a fost puternic în războaie şi mare în cultură, arta lor, cultul lor, l-au împrumutat şi l-au imitat şi vechii Elini.

Iată dece când vorbim despre teatrul românesc trebuie să luăm în considerare în afară de elementele prin cari trăieşte arta şi artistul, atât mediul social şi politie, cât şi mediul geografic şi împrejurările, care au creat posibilităţile de progres şi capacitatea de manifestare, din grai în grai şi din generaţii în generaţii.

Creştinismul în luptă cu panteismul strămută toate zeităţile păgâne în spirite curate, totuşi primirea Evangheliei n'a însemnat o abandonare totală a vechilor datini şi deprinderi moştenite dela străbuni. Poporul român îşi păstrează trăsăturile speciale ale făpturii sale trupeşti şi ale structurii sufleteşti. Biserica, ia un rol conducător în vieaţa lui, pe adoratorii misterelor păgâne îi priveşte ca pe nişte eretici, îi caterisează şi blestemă şi-i exclude dela beneficiile cultului religios, punându-i în legătură cu diavolii. Crează astfel o seamă de personagii şi elemente noi pentru teatrul popular, atât în legătură cu celebrările şi ceremoniile oficiale bisericeşti, cât şi în vieaţa intimă, unde Românul era stăpân încă peste familia, casa şi avutul său. Zeităţile păgâne se păstrează mai mult ca spirite de casă. S'a amestecat elementul religios cu cel poporal şi s'a născut o literatură dramatică sui generis în teatrul de păpuşi, Păpăruda, Vifleimul, Pluguşorul şi Irozii, cari s'au menţinut mult sau mai puţin, cu texte originale sau luate dela alţii, şi fac puntea cu o săritură spontană dela simpla creaţiune poporală la un teatru în inţelesul mai larg al cuvântului.

Acum „învoiala", vestirile, cununia şi ospăţul din celebrarea grandioasă a nunţilor ţărăneşti se transformă. Acum oraţiile se ţin lanţ, spectaculozitatea câstigă în grandoare, dănţuitorii celebranţi, se schimbă în adevăraţi artişti ai coreografiei, se urzeşte legătura simbolică a pământului cu omul, şi se mirueşte hora. Acum se crează bătute şi învârtite, „pe un picior şi pe sub mână", căluceni şi mărunţele, ale căror imagini, voluptate şi mişcări armonioase, dau viziunea scenică a unor contemplaţii de artă desăvârşită, cari sunt considerate ca cele mai preţioase monumente de documentare pentru o cultură înaintată şi simţ artistic pronunţat.

Prin aceste fapte certe cultul vechiu al Cabirilor, misterele moştenite din adorarea zeului Zalmoxe, al Eroului călăreţ a zeului Mytras, credinţele şi legătura nesfârşită dintre vieaţă şi moarte, vestitorii cei din vremuri bătrâne, se unesc, ca să preamărească izbânda sufletului peste puterile Intunericului. Aşa, găsim literatura noastră poporană, ridicată la acel orizont al sentimentului şi al expresiei, care numai în culturile unor popoare îl mai putem găsi şi care împrumută creaţiunilor sale iluzia dramatică.

Pătrunderea subiectelor religioase în popor se remarcă şi în colindele noastre, în cântecele bătrâneşti, cari descriu atât de plastic vieaţa sfinţilor, dorinţa fiecăruia, ca sub scutul altarului să se apropie de Rai, adecă de mântuire. In apropierea tronului ridicat

pentru mântuirea sufletului aşează figurile apostoliceşti şi le înzestrează cu cuvinte magice, îi desmeardă şi îi poartă în casa lui, prin curtea şi gospodăria sa, între toate lucrurile sale, ca să-i deschidă Poarta Raiului. Tot aşa îl îngână Pruncul Mântuitor şi Mama Lui şi o pune alături de mama sa şi copiii săi, ca să-i dea din belşug toată cinstea, o îmbracă în forme şi „le dărueşte feţe“, după care dorea izbânda de purificare.

Celebrările acestea se întindeau zile întregi dela Anul nou până la sfârşit în Apoteaza grandioasă a Invierii. Ele au durat cu ceremonii, procesiuni, făclii, multă lumină, rugăciuni, cântece, — la cari s'au adăugat pe lângă cuvintele Sf. Apostoli — în al căror lux de limbă cu focuri s'au desmierdat — spectaculozitatea necesară trebuinţelor sufleteşti şi de mângăiere în satele noastre.

Desigur că această dramă românească nu evoluează după tipicul cu care suntem obişnuiţi la alte popoare mai înaintate în progres şi cum se făcea în catedralele pompoase ale Occidentului, reprezentarea misterelor creştine, cu un fast extraordinar. La noi era doar vorbă de adunări de oameni din regiuni apropiate, la „nedeile“ praznicele, la rugile din jurul bisericilor ţuguiate, a curţilor vlădiceşti şi boiereşti sau a gazdelor ieşite din popor. Bisericile şi curţile luminoase, ctitorite de voivozii, cnejii, foşti ţărani şi ei, au însemnat centrul de mişcare a sufletului ţărănesc din aceeaşi ţărişoară. Deci chiar dacă n'am avut luxul şi pompa Occidentului, nu ne-a lipsit curtea primitoare a omului ridicat la o treaptă mai înaltă, care şi-a dăruit sufletul pentru păstrarea datinilor, obiceiurilor, isvorîte din popor. Nu ne-a lipsit nici aspectul sărbătoresc, căci îmbrăcămintea de zi de sărbătoare în zale de mărgăritare, cu cununiţe de crini dalbi şi din rugiţe, cu mărgele şi bănişori, a dat atâta variaţie şi atâta farmec exteriorizării lor.

Problema dramei româneşti n'a putut lua o cale definitivă şi desăvârşită, din misterele apusene, dar îmbogăţirea elementului teatral a putut urma tradiţiile culturii antice în folosinţa spectacolului. Textele sunt uneori bizare şi pline de păgânisme încă, ele însă dovedesc autenticitatea acestor scene, reprezentaţii emotive, dialoguri, şi legătura statornică între biserică şi poporul dreptcredincios, precum şi păstrarea tezaurului patrimonial.

Teatrul are deci o tradiţiune adâncă şi răspândită la noi chiar dacă n'au existat organizaţiuni profesioanele, ca şi la alte popoare în Apus, cu profesionişti angajaţi, care se produceau la anumite serbări şi cu anumite ocaziuni. „Teatraliştii“ noştri naţionali, scoşi din rândul poporului, cu voia lor şi numai din dragoste pentru cauză, au avut şi ei o plată, căci nu exista casă şi nu exista fum, unde

să nu fi primit colac sau cinste, după urările şi vestirile ce purtau din casă în casă, din sat în sat, dela curte la curte, în cete întregi de copii, sau tineri şi bărbaţi împodobiţi după crezul vremurilor. Aceste daruri şi această veselie i-a încordat pe „comedieşii“ — măscărici — joculatorii noştri primitivi, cu vătavii lor în frunte, — aleşi după un anumit cult dintre cei mai buni şi destoinici, şi i-a făcut să se perfecţioneze în meseria lor, să-şi pregătească rând pe rând şi an de an tot mai bine spectacolul şi să prezinte manifestaţii tot mai frumoase şi tot mai înălţătoare.

Cei mai distinşi artişti ai noştri au crescut în jurul altarelor, căci însuşi Biserica şi-a dat toată silinţa ca să întreacă în tot ceeace este posibil spectaculozitatea cuprinsă în cultul păgân, şi ca prin jertfele sale să ademenească cât mai mult popor la bisericile creştine. Sub raza Occidentului şi în orbita puterii spirituale a Bizanţului, la încrucişarea acestor două culturi, se produce vieaţa nouă în civilizaţia unui popor nou format. In odăjdii bisericeşti se îmbracă cei mai devotaţi slujitori ai imaginilor teatrului românesc.

Biserica ne-a dat posibilitatea să ne regăsim iarăşi, şi să începem să facem teatru ca cealaltă lume, care ne-a luat-o cu multe secole înainte.

Intre cele două culturi, între apus şi orient, numai arareori apare câte o figură mai luminoasă în istoria neamului. Dar şi aceste apariţii răsleţe, când se apropie Reforma, de cele mai multe ori trec în rândurile nouei mişcări, care le îngăduie să-şi creeze situaţii deosebite.

Niciodată nu va trebui să uităm că, cultura şi moravurile religioase se deosebesc încă între cele două lumi şi stau faţă în faţă raza Occidentului cu lumina Orientului.

Dacă vom cerceta personagiile cari apar în această epocă în literatura noastră dramatică, până spre începuturile educaţiei în şcolile naţionale, şi vom compara ceeace produce la noi drama sau teatrul acelor zile — sub numirea de teatru şcolar — vom găsi de bună seamă o joncţiune, şi vom afla o seamă de afinităţi cari nu se pot contesta, şi o seamă de tipuri de oameni cari trăiesc şi acum în sufletul şi gândirea noastră. Acesta este documentul cel mai elocvent că acest progres s'a produs la noi pe o cale naturală şi nu s'a luat dela alţii numai ceeace era strict necesar, ca formă, în anumite condiţiuni. Lanţul nesfârşit de emoţiuni dramatice, de zguduiri şi frământări interne, căruia i-a fost supusă vieaţa poporului, strivit de năvăliri, a creiat teatrul celor mai desăvârşite drame şi au fost elementele emotive în spaţiul din care a răsărit sâmburele de dramă pentru teatrul românesc.

TEATRUL ŞCOLAR

Din misterele medievale se naşte teatrul şcolar. Acest teatru nu are caracter sătesc, este mai mult un teatru intelectual, la început cu scopuri pedagogice, retorice, iar mai târziu moralizatoare şi, în parte, de educaţie socială. El a primit mai târziu numirea de: moralităţi, dobândind un caracter naţional şi prin folosinţa limbei proprii devenind instrument de propagandă eficace.

Teatrul şcolar era o parte integrantă a educaţiei atât în biserica protestantă cât şi în cea catolică. Prin el tinerii şcolari s'au îndeletnicit nu numai cu jocuri de scenă, dar şi cu oratoria, ca să se pregătească cât mai bine pentru cariera de slujitori ai altarelor.

Influenţele Bisericii greceşti în Ardeal, a Bisericii ilirice în Banat, a celei ruseşti în Nordul Crişanei şi în Maramureş, şi a celei catolice în deosebi în valea Someşului şi în Banat, au frământat liniştea paşnică a sufletelor. Lupta religioasă s'a întrodus mai întâi prin husiţii cari au străbătut pe la Nord din Maramureş spre Ardeal şi din Ungaria în Banat, ceva mai târziu prin Luteranii cari sub protecţiunea germană întră adânc în Ardeal spre Sibiu şi Braşov. Dar mai hotărît a influenţat Calvinismul şi Protestantismul, întrodus prin principi ardeleni, de aceiaşi lege, precum şi mişcarea catolică prin crearea Bisericii române unite greco-catolică. După N. Iorga cea dintâi tipografie românească o înfiinţează Husiţii în Maramureş la Peri. Luteranii sub conducerea episcopului humanist, celebrul Honterus, înfiinţează tipografia din Braşov, din care au ieşit atâtea cărţi româneşti (diaconul Coresi). Urmează înfiinţarea tipografiei din Alba-Iulia (Bălgrad) şi Sibiu, unde paharnicul Iordache Slătineanu la 1782 scoate în traducere românească piesa: „Ahilefs la Schiros", de Metastasio.

Odată cu înfiinţarea acestor tipografii se răspândesc şcolile româneşti. Incepe lupta pentru emanciparea Transilvaniei. Astfel sunt şcolile de cântăreţi din Lugoj, Caransebeş, Făgăraş şi Haţeg cu limbă de propunere românească şi cu regulamente cari obligă pe preoţii şi învăţătorii satelor româneşti ca pe lângă limba ungară să ştie scrie şi ceti şi în limba românească. Mai intensivă pare educaţia în colegiile reformate şi în seminariile iezuiţilor, cari se instalează în a doua parte a veac. XVI. în regiunile ciscarpatine.

Lupta în Biserică şi în învăţământ pentru cucerirea sufletelor româneşti nu a putut da alt rezultat decât trezirea conştiinţei naţionale şi punerea la adăpost a tuturor mijloacelor pentru păstrarea graiului. Nu atât râvna de a se pune imediat în concurenţă cu civilizaţia celorlalte popoare apusene, ci mai mult simţul de a se

cultiva pe sine însuşi, a îndemnat pe intelectualul român, ca să-şi caute mijloace de deşteptare şi îndrumare. Noi n'am avut norocul să ne putem desvolta multă vreme, ca popor deosebit în cadrele vieţii de stat maghiar. Şcoale publice secundare româneşti s'au ivit abia în veacul XVIII-lea. Până atunci elevii români s'au ataşat de şcolile confesionale, care existau din veacul XV-lea ici şi colo, pe lângă bisericuţele, mănăstirile şi ctitoriile româneşti.

Aşa fiind, teatrul şcolar trebue privit ca un precursor al acelor străduinţe ale Românilor de aici, cari au avut scopul de a se încadra în micşarea culturală şi civilizaţia acelor vremuri alături de celelalte popoare.

Naţionalul a fost întrodus pe nesimţite în şcoli de către călugării iezuiţi prin repertoriul şcolar şi a contribuit foarte mult la trezirea conştiinţei naţionale a neamurilor conlocuitoare din vechea Monarhie Austro-Ungară.

La reprezentaţiile teatrului şcolar la început au colaborat profesorii cu elevii. Misterele au fost scrise pentru evenimente importante, patronilor institutului, sau pentru amintirea unei zile comemorative şi sărbătorirea încheierii anului şcolar. Reprezentaţiile aveau loc de două-trei ori pe an. La început scena se construi după sistemul tridimensionar, cu decoruri modeste, fără lux deosebit, şi asista un public mai restrâns. Cu vremea s'au format echipe de 40—50 elevi, cei mai talentaţi din şcoală, cari au format trupa de teatru şi s'au instituit regulamente pentru jocuri cu un conducător în frunte „cursor ludi". Scena a evoluat, decorrile şi garderobele devin luxoase, se fac cheltuieli mari şi în locul subiectelor luate din Sf. Scriptură se întroduc tipuri lumeşti, iar limba latină se înlocueşte cu limba naţională. Publicul nu mai este numai publicul restrâns de colegi şi profesori, ci se adună împreună cu părinţii tot ce era mai distins ca intelectualitate.

Un ctitor în colegiile reformate va veni în anul 1660, *Mihail Halici de Caransebeş*, refugiat la Sibiu, fost rector al şcolii reformate din Orăştie, al cărui testament ne atestă colaborarea elementului românesc la fondurile destinate pentru manifestaţiile spectaculoase şcolare. Pregătindu-se să plece în străinătate, îşi testează din avere covoarele împachetate în lăzi, pentru decorul necesar la solemnităţile şcolare din Orăştie, iar pocalele de argint pentru convenirile sociale ale şcolarilor.

După cercetările lui N. Drăgan, tatălui M. Halici i se datoreşte traducerea poeziei: „Kentek Rumanesc de dragoste", după un Cancio de amore, la 1660.

Se evidenţiază numele multor români cari au studiat în colegiile reformate şi la iezuiţi. Despre unii ştim că s'au distins;

către alţii numai gândul nostru se îndreaptă, căci conducătorii destinelor de atunci s'au îngrijit, ca să le piară orice urmă. Iată nume de elevi români din colegiul reformat din Aiud de pe la 1662: Baciu, Balea, Bariţi, Bosca, Borza, Budiul, Ciuca, Doca, Fecior, Furca, Hodor, Mara, Marc, Mihali, Puiu, Răzvan, Șinca, Șorban, Vaida, Venter ş. a.

Inceputurile teatrului şcolar adevărat românesc se pot pune odată cu înfiinţarea gimnaziului, respective liceului din Blaj, care s'a creat din şcoala latină şi a luat fiinţă în anul 1754 prin episcopul Petru Aron, director fiind Grigore Maior şi prin înfiinţarea Seminarului român din Oradea la 1773.

CEA DINTÂI TRUPĂ AMBULANTĂ

Urmărind cercetările începuturilor teatrului şcolar dela Blaj vom găsi că la un an dela înfiinţare, în 1755, ia fiinţă: „Comedia ambulatoria alumnorum“, Comedia ambulantă a şcolarilor din Blaj. O „afacere alarmantă“ care a fost foarte mult discutată. Compusă din şcolari mici şi mari care în sărbătorile Crăciunului şi-au îmbrăcat haine după obiceiul comedianţilor, având şi un fel de orchestră, garderoba necesară împrumutată în parte, iar unele costume procurate din stofe originale comandate anume din Viena, podoabele culese de pe un candelabru din biserică, echipa înfrunta cu succes destinul de „comedieşi“. Urzitorul comediei, *Grigore Maior,* a avut multe ponoase de pe urma comediei. Regisor era *Vasile Neagu Orbul,* care de fapt era orb, dar a fost o minune a vremii sale. Cu acest ansamblu şi cu un program care conţinea un fel de piese de Irozi, au plecat tinerii din Blaj spre Sebeşul Săsesc, arătându-şi pretutindeni măiestria. Au avut succese enorme, poporul se îngrămădea, îi privea şi îi asculta cu cea mai mare admiraţie.

Reprezentaţii similare şcolare au avut loc şi în seminarul din Oradea şi în internatele din Beiuş. Avem urme precise că în seminariul din Oradea după ce acesta a trecut dela iezuiţi la uniţi, în sala veche de „theatrum“, au continuat serbările şi manifestaţiile sărbătoreşti ale elevilor, dela începutul veac. XIX. Migraţiunea Eclogiei din Blaj la bibliotecă Episcopiei unite din Oradea, unde se păstrează încă un manuscris, confirmă afirmaţiunea noastră. Numai aşa se poate explica şi faptul că la 1852 găsim încă în Oradea o orchestră compusă din 90 de membri şi o seamă de declamatori şi oratori, unul mai destoinic decât celălalt. La Irozii, Vifleemul şi serbările pompoase de pe la sfârşitul veac. XIX. am luat parte şi eu. Tot aşa s'a cultivat acest gen în internatele din Beiuş dela

înfiinţarea lor în cea mai mare râvnă şi emoţiune. Școala orădană o găsim fiinţând de fapt încă din anul 1733. Invăţau aici „tinerii candidaţi de învăţători români uniţi şi neuniţi". Dela 1773 în seminar cresc copii săraci şi cei avuţi laolaltă, manifestându-se în cântece şi instruiţi fiind în „cântul şi ceremonii bisericeşti, însufleţiţi şi de spirit naţional".

In Blaj, manifestaţiile spectaculoase au durat mai departe, în sala de mâncare, refectoriu, până când ele au devenit neplăcute controlorilor străini ai şcolilor româneşti. „In acea sală a seminarului din Blaj — spune dl. I. Breazu — se încercau din când în când, de obiceiu la lăsatul secului sau de sărbătorile Crăciunului, scenete latineşti, aşa cum se dădeau în liceele iezuite". Gh. Bariţ ne spune că, „în 1825 s'a reprezentat piesa *„Aularia"* de Plautus, în Blaj, într'un decor ţărănesc".

La 1826 s'a dat o reprezentaţie românească în Blaj de către clericii seminarului episcopesc cu ocazia zilei onomastice a rectorului Simion Crainic. Piesa a fost *„Ecloga pastorală"*, într'un act, în versuri, scrisă de Timotei Cipariu, prefectul de studii al seminarului, reluată în 1833. Sub numirea de *„Ecloga"* apar o seamă de piese din repertoriul teatrului şcolar apusean în epoca iezuiţilor. Titlul arată că Cipariu, care a avut o cultură catolică, era influenţat de acest teatru şcolar din Blaj, când a scris această piesă. Prof. N. Iorga caracterizează lucrarea astfel: „In adevăr lucrarea are versuri de o curăţie şi de o limpezitate, de o rezistenţă clasică minunată, care sunt vrednice de a fi puse, alături de produsele similare apusene, fiind însă mai româneşti, ca limbă, ca inspiraţie, alături cu ale lui Asachi".

G. Bariţiu în a sa Istoria Transilvaniei ne descrie unele reprezentaţii de teatru şcolar din Blaj; pe urma lui păr. Septimiu Popa în „Caravanele Ardealului" completează datele. In anul 1831 sunt primiţi în seminarul teologic din Blaj şapte tineri, cari îşi terminaseră studiile la liceul Piariştilor din Cluj, între ei şi Simeon Bărnuţiu. Sătui de ungureasca şi lătineasca pe care o auzeau în liceu, ei alergau în casa lui Simeon Ramonţai, un distins magistrat român, să aibă plăcutul prilej de a vorbi numai româneşte. In anul 1832 ei înfiinţează un teatru de diletanţi, având şi asentimentul lui T. Cipariu şi a altor doi profesori mai tineri pentru acest lucru. Rectorul le-a permis „să se joace de-a comedia". Au adunat bani dela protopopii din Ardeal pentru scenă, care a fost lucrată în Sibiu de pictorul prof. Neuhauser, cu „alte aparate mărunte". Cipariu a scris o Eclogă „cu mult spirit" din această ocaziune. Au mai scris şi alţi profesori câte o piesă precum şi un teolog. Ecloga a fost jucată cu extraor-

dinar succes, la instalarea în scaun a episcopului Leményi. Scena a fost ridicată în refectorul seminarului.

Imprejurarea norocoasă a făcut ca părintele Ion Georgescu să descopere, între manuscrisele păstrate la Academia Română, *pe lângă cupletele scrise de G. Bariţiu, atunci student al Academiei teologice, anume pentru reprezentaţia teatrală dată la Crăciunul anului 1833 în Blaj, în cinstea nou înscăunatului Episcop Ioan Lemeni, şi două piese teatrale inedite, scrise amândouă către sfârşitul vieţei sale şi subîntitulate „drame familiare". Prima este: „La o doză de ştiinţă, zece doze de minte sănătoasă". A două este: „Onestitatea lăudată, binefacerea răsplătită", prelucrarea dramatică a unei întâmplări din 1865.*

E caracteristic pentru Bariţiu, care, se ştie, are meritul principal în creiarea şcoalei civile a Astrei, cea dintâi şcoală superioară de fete la Românii transilvăneni, că îşi scrie piesele înainte de toate pentru femei.

CEL DINTÂI TEATRU STABIL

In seara de Crăciun a anului 1833 s'a deschis la Blaj cel dintâi teatru stabil românesc al Ardealului. Vreme de 5 ani teologii au jucat teatru românesc aproape în fiecare săptămână, până în 1838, când nu ştim din ce motive teatrul s'a închis. In acest timp studenţii din Cluj, flăcăi de 20 25 ani, dacă îndrăzneau să meargă la teatru erau pedepsiţi cu „carceră şi două piţule pe seama pedelului". Dintre aceşti tineri s'a ridicat generaţia de conducători ai mişcării naţionale dela 1848.

Intre anii 1834 şi 35 apar în Braşov trei luceferi din Blaj, Andrei Mureşanu şi G. Bariţ ca profesori la şcolile româneşti, iar Iacob Mureşan ca profesor la liceul romano-catolic. Pe acele vremuri Românii nu puteau schimba idei decât verbal sau prin scrisori. Cei trei creează un organ de publicitate şi încep a preschimba în întregime vieaţa acestui oraş. La 1838 apare „Foaia pentru minte şi inimă" iar apoi „Gazeta Transilvaniei". Cea dintâi ştire, pe cea dintâi coloană, în cel dintâiu număr al Gazetei, anunţă cu bucurie că teatrul s'a deschis şi că o societate de diletanţi joacă cu o „îndemânare vrednică de toată lauda". Din această notă se poate observa cât de aproape i-a fost chestiunea teatrului, atât lui Bariţ, cât şi lui Iacob Mureşan, eminentul bărbat care a contribuit, înfruntând multe ameninţări, la adunarea fondurilor necesare pentru înfiinţarea unei Academii Române, şi care timp de vreo 30 de ani a fost

conducătorul însufleţit al manifestaţiilor spectaculare a tinerilor dela liceul unde au crescut şi mulţi elevi, vrednici români.

Extragem din „Gazeta de Transilvania“ Nr. 3 din 16 Iulie 1838 o recenziune asupra solemnităţilor depunerii jurământului de credinţă pentru Prea Inălţatul Impărat Ferdinand V. al Austriei, al căror organizator era însuşi I. Mureşianu. „Cu aceaşi ocaziune a avut loc o serbare şcolară la liceul romano-catolic din Braşov unde „mădularii şcoalelor“, între ei şi elevii români, cântau în cor piese muzicale şi vocale „foarte ridicătoare de inimi la care Madama Stan şi D. Mayer şi-a pus toată străduinţa“. După masă a avut loc repr. teatrală unde se reprezentară două piese biblico-dramatice întitulate: „Iosif şi Fraţii săi“ apoi „Lupta lui David cu Goliat“. Tinerii plini de nădejdi frumoase puseră în uimire auditorul. Ei n'au trecut încă de 13 ani şi „fuseseră puşi în stare de a declama atât de curat latineşte“. Pentru un român era îmbucurător de a vedea între alţii şi patru prunci români, „cum împreună cu ceilalţi şcolari jucară rolele spre plăcerea tuturor“. De notat este că în acele vremuri limba latină era limba de stat şi cultura clasică latină era covârşitoare pretutindeni în toate şcolile din Ardeal şi Banat.

La 1851 s'a serbat în Blaj restaurarea Mitropoliei Române Unite, fiind numit episcop Al. Șterca Șuluţiu, marele român, al cărui nume îl găsim şi la înfiinţarea Astrei, a celei mai importante şi celei mai vechi instituţii de cultură din Ardeal. Din prilejul acestui eveniment „un român care se afla în Viena — după cum ne spune d-l prof. N. Comşa — compuse o piesă de teatru care se păstrează între manuscrisele bibliotecii centrale din Blaj, scrisă cu cirilice de transiţie. Titlul manuscrisului este: *„Mitropolia de Alba Iulia. O vorbă la tempul său despre libertatea și unitatea bisericii româneşti. Inchinată clerului poporului acestei biserici“.*

* * *

Prin aceasta se încheie capitolul teatrului şcolar şi începe o epocă nouă în care răsare adevăratul teatru românesc şi arta dramatică în înţelesul de azi al cuvântului.

INTREPĂTRUNDERI ȘI AFINITĂȚI

Ne oprim la evoluţia teatrelor străine de dincoace de Carpaţi, căci ne interesează care a fost starea teatrului românesc atunci când s'au clădit cele dintâi teatre în regiunea locuită de Români, şi ce activitate au manifestat trupele străine faţă de publicul românesc din aceste părţi.

Ar fi o mare greşală, să trecem fără observare peste o epocă culturală grandioasă a vechiului stat maghiar, în care au jucat rol atât de important Regele Matia, familia Huneadeştilor, primatele Nicolae Olachus şi alţi români, pe o vreme când destinele statului erau sub conducerea acestor oameni şi a acestor familii înzestrate din belşug cu putere de creaţie. Peste toate timpurile se ridică personalitatea Regelui Matia, un român care a reuşit să adune în jurul său şi a curţii sale pe cei mai de seamă oameni de cultură ai vremurilor, şi o bogăţie şi splendoare neîntrecută. La curtea sa manifestările spectaculoase se ţineau lanţ şi umaniştii găsesc o largă înţelegere.

Aici găsim, mai întâiu, artişti străini, italieni, şi chiar spanioli. Reprezentaţiile mimicilor şi a joculatorilor precum şi sunetele de orchestre angajate în mod profesional, se prezintă în faţa delegaţiilor, cu atâţia români între ei. Cu Ludovic al II-lea, apar cei dintâi istrioni şi crează corporaţia artiştilor, care mai târziu cu „joculatorii“ formează „teatrul lumesc în arta medievală“. La curtea Regelui Matia apar primele măşti întroduse de soţia regelui, Beatrice, italiancă de origine, importate din Italia şi folosite la jocurile cavalereşti şi la festivităţile din Buda, la care iau parte şi familiile nobile româneşti, dintre cari multe s'au pierdut de atunci.

Urmează apoi o perioadă foarte tristă pentru Ungaria veche, după înfrângerea dela Mohács, care însă în Ardeal îşi găseşte o apoteoză românească, prin prezenţa de mai târziu a lui Mihai Viteazul, pe la sfârşitul veacului al XVI-lea, care la întrările sale în Alba-Iulia, Turda, Cluj, Oradea, este acompaniat de alaiuri şi cântări de muzicanţi, cobzari şi dănţuitori străluciţi, despre cari mai târziu ne fac amintire şi curţile imperiale. Prezenţa în această epocă a artiştilor italieni şi francezi este verificată. Deci aceştia au fost primii actori mai de seamă, despre cari poate au auzit şi pe care i-au văzut şi conducătorii neamului românesc. Dela ei s'a influenţat arta germană, şi din arta germană s'a desvoltat şi sub influenţa ei s'a născut şi teatrul maghiar. Ei şi-au cucerit o situaţie tot mai avantajoasă în manifestările culturale teatrale atât în Ungaria, cât şi pe teritoriul ardelenesc.

Deşi la începutul acestei perioade Românii s'au retras tot mai mult din vieaţa publică şi au rămas simpli spectatori ai progresului, ei niciodată n'au abandonat ideea de a-şi trăi vieaţa proprie mai departe. Legături istorice, — Pătraşcu cel bun şi Al. Lăpuşneanul,— au făcut ca domnitorii români cu ostaşii lor chemaţi în Ardeal, să înlesnească folosirea limbei maghiare, şi să se creeze legături istorice între elementul român şi maghiar, între împrejurări prielnice,

care au contribuit la vremuri de linişte. Se vede o tendinţă hotărîtă de împăciuire a familiilor conducătoare româneşti în deosebi, şi un spirit larg care a determinat mai mult promovarea culturii prin specificul românesc pentru noi, decât prin influenţe străine. Căci curţile domneşti, precum centrele create de ctitorii ţărişoarelor noastre, n'au putut să rămână lipsite de spiritul de iniţiativă şi de acei sfătuitori, dela cari au pornit sub un aspect anumit şi manifestările spectaculare din jurul lor. Este indiscutabil că, majoritatea populaţiei s'a format dintre români, cari dramatizează şi ei ce pot în închipuirea lor, hrăniţi cu chipurile dragostei şi cu dorul nepătruns, cu atâtea desfătări ascunse, ale căror taine ei singuri puteau să le înţeleagă.

Iată dece putem admite că elementul românesc a trăit retras în cuibul său multă vreme, dar nu se poate înţelege să fi căzut într'o letargie şi somnolenţă, din care nu avea nici voinţa, nici puterea să se deştepte şi să se afirme. Intelectualii crescuţi din această atmosferă n'au ajuns la gradul de înălţime al eroilor şi marilor umanişti de mai înainte, dar au ţinut aprinsă candela luminii ca, din ea să se nască acei luceferi, cari au creat şcoala latinistă la noi şi pe urma cărora s'a manifestat voinţa hotărîtă naţională culturală de a scăpa de toate obstacolele care i-au fost puse în cale.

TEATRUL GERMAN ȘI MAGHIAR

Deaceea în această epocă, când cercetăm activitatea trupelor conaţionalilor noştri, admitem teza pusă de istoriograful teatrului unguresc *Berkeszi I.* că teatrul unguresc nici nu s'a născut când actorii germani au găsit braţe deschise, în regiunile noastre şi caracterul naţional maghiar a fost o piedică în calea desvoltării teatrului unguresc. Deaceea în centrele din Ardeal trupele maghiare trebuiau să recurgă şi la limba popoarelor conlocuitoare pentru ca să fie înţelese în producţiile lor.

Un lucru este cert. In toate oraşele cu germani trupele maghiare fiinţează după trupele germane, până pela sfârşitul veacului XVIII. In majoritatea oraşelor din Ardeal şi Banat abia atunci încep să se străcoare funcţionari unguri în număr mai reprezentativ. Aşa fiind nici noi nu puteam lua nimic de acolo, unde nici ceilalţi nu aveau ce să ne împrumute. Mai aproape era cultura germană prin instituţiile sale consolidate.

Teatrele germane fiinţează în Ardeal şi Banat dela 1660 sub conducerea aşa numiţilor „theatre entrepreneur", şi evoluiază vreo 200 de ani sub acest aspect cu regulamente speciale, cari privesc

nu numai condiţiile de morală şi curăţenie a dialogurilor, dar stipulează interdicţiile ce privesc religia, statul şi tradiţia.

Urme despre manifestări spectaculare lumeşti găsim la unguri, dela sfârşitul veacului XVIII, căci acţiunea lui Felvinczi G. cu câţiva colegi, în Ardeal, care s'a epuizat într'un program de nivelul teatrului şcolar, nu se poate numi o acţiune de „teatru ambulant". Istoriografii maghiari admit că neamul lor şi-a completat forţele naţionale pe acele vremuri prin colorit străin. Insuşi creatorul teatrului maghiar Kelemen Ladislau un intelectual de origine nobilă, din părinţi cari trăiau pe lângă curtea episcopiei romano-catolice din Oradea credem noi că a fost de origine român. Familia Kelemen, ortodoxă română, trăieşte şi astăzi în aceeaşi clădire veche din Oradea. Acţiunea lui Kelemen începe pe la 1790. Cu doi ani în urmă se discută la Cluj organizarea unei trupe care se compune din tineri adunaţi din colegiile calviniste şi de pretutindeni, fără nici o altă pregătire decât acea din şcoli şi fără nici un conducător profesionist în arta teatrului.

In ţările care au aparţinut vechiului Imperiu Austriac penetraţia culturală a teatrului german pleacă din Viena spre Budapesta şi de acolo mai departe spre Est şi Sud Est. In Ardeal şi Banat ajunge în a doua jumătate a veac. XVIII. Trupele au caracter ambulant şi repertoriul lor variat, se compune din declamaţii, cântece, teatru de marionete şi dansatori săltăreţi. Artiştii trebuiau să aibe talent pentru fiecare gen şi numai cu timpul actorii se specializează.

Trupele germane au avut un scop pronunţat politic, şi numai pe planul al doilea interesele artistice propriu zise ale ansamblului. Tot aşa trupele maghiare au pornit la drum cu scopul de a propaga limba maghiară şi a ridica conştiinţa conaţionalilor lor.

Trupele germane au găsit adăpost vremelnic sau stabil în oraşele: Sibiu, Braşov, Arad, Timişoara, Lugoj, Oraviţa, Oradea, Cluj, Orăştie, Sătmar, Baia-Mare, ş. a. sub conducerea directorilor mai de seamă: Schmillöger, I. Schiller, Fr. Divald, I. Kunz, A. Müller, V. Sase, A. Eintrag, I. Gerger, L. Scheipp etc. In repertoriu cu vremea s'a întrodus, pe lângă literatura clasică, de Kotzebue, Schakespeare, Molière, Lessing, Schiller, Goethe etc., şi opere muzicale.

Reprezentaţiile acestea n'au influenţat viziunea scenică a satelor noastre, dar au impresionat românii dela oraşe, unde activitatea trupelor şi a reuniunilor de muzică şi cântări, alături de aceea a cluburilor de diletanţi, au stimulat şi pe intelectualii şi meseriaşii noştri, să se perfecţioneze şi să emuleze, — adeseaori co-

laborând cu instituţiile similare străine, — pentru promovarea artei teatrale.

Descoperim o seamă de nume româneşti, care au luat parte atât la zidirea teatrelor cât şi la organizarea celor dintâi societăţi de diletanţi. Intre actorii angajaţi în trupele străine în veacul XVII—XIX figurează o seamă de nume româneşti. Mulţi dintre artişti vorbeau şi trei limbi, căci altfel nu s'ar putea explica cum aceeaşi trupă ungurească a dat alternativ reprezentaţii în limba maghiară şi germană; cum aceeaşi trupă ungurească a dat reprezentaţii cu aceiaşi actori şi în limba românească, — ori cum aceiaşi actori germani au jucat şi româneşte. Mulţi dintre saşi şi unguri cari au trăit între români, au cunoscut limba naţionalităţilor conlocuitoare, şi din motive speculative au practicat aceste metode cari le permiteau să acapareze publicul de toate categoriile şi din toate naţionalităţile ale oraşelor cu populaţia mixtă.

CELE MAI VECHI SPECTACOLE PROFESIONALE IN ROMÂNEȘTE

O pildă despre această colaborare strânsă între toţi avem la începutul veacului XIX la Oraviţa şi la Braşov.

Din istoria lui Eugen Filtsch luăm notă, că directorul teatrului german din Braşov, ca să atragă toţi locuitorii oraşului, pune în repertoriu la 5 Mai 1815 în limba „valahă" o piesă, „comedie şi operetă". Afişul reprezentaţiei nu se găseşte. Biblioteca gimnaziului săsesc din Braşov are o colecţie bogată de afişe germane, între cari multe au jumătate textul românesc cu litere cirilice. Am văzut aceste programe, am studiat volumele păstrate în despărţăminte, şi am găsit material interesant care ne priveşte pe noi Românii în special. Am găsit în arhivă o piesă întitulată: „Traian şi Loghin sau cucerirea Daciei" tragedie în 5 acte, de Cristian Heiser, care a fost scrisă pentru trebuinţele scenei din Braşov, în 1816, şi are conţinut pur românesc-istoric, inspirat după vederi de pe columna lui Traian.

La 1815 în Sibiu directorul trupei germane reprezintă o piesă cu conţinut românesc „Elizena din Bulgaria" sau „Pădurea Sibiului". Autoarea, d-na Frâncul von Weisenturm, ar putea fi de origine albano-română. Piesa a fost jucată aici în limbile maghiară, germană şi română de trupe profesioniste precum şi de diletanţi, dela 1807—1840 de vreo 117 ori.

Iată câteva din afişele care ne interesează din arhiva liceului săsesc din Braşov:

Mit gnädigster Bewilligung

Wird heute Montag den 27ten April 1818. die hiesige Schauspiel- und Opern-Gesellschaft unter der Führung des Johann Gerger die Ehre haben aufzuführen:

Zwey Worte,

oder

Die Nacht im Walde.

Eine heroisch komische Opèr in einem Aufzuge, nach dem Französischen des Herrn Marsolien. Die Musik ist von d' Alayrac.

Personen:

Walbelle, Offizier,	Herr Sera
La France, sein Bedienter,	Gerger.
Die Wirthin,	Mad. Dille.
Rose, ein junges Mädchen, im Dienste der Wirthin,	Demois. Dille.
Lafleur, Walbels Reitknecht	Herr Braidt.
Räuber,	Herr Sorte. Herr Raab. Herr Boldisch. Herr Julius.
Streifwache.	

Die Handlung geht in einem schlechten im Walde gelegenen Gasthause vor.

Dann wird zum erstenmahle in wallachischer Sprache gegeben.

Die gefährliche Nachbarschaft.

Ein Lustspiel in einen Aufzuge, von Kotzebue.

Personen:

Phipe, ein Schneider,	Herr Boldisch.
Lisette, seine Mündel,	Mad. Julius.
Madame Zephyr, eine Marschandemode	Mad. Slavik.
Hellmann, ein reicher Kaufmann,	Gerger.
Johann, sein Bedienter,	Dem. Wawrik.

Der Anfang ist Punkt 7 Uhr. Das Ende nach 9 Uhr.

Астъзь Луни ꙟ 27. Априліе 1818. съ ꙟвредничеще Соціетатѣ де Комедіе, афаче акум ꙟтѫшидатъ ꙟлимба ръмънѣскъ, оун Лустшпил каре съ купринде ꙟтру оун Акт, каре съ нумеще

ВЕЧИНЪТАТѢ ЧѢ ПРИМЕЖДІОАСЪ.

Персоанеле.

Фипе оун Кроитори,	Д. Болдиш.
Лизета Непоата луи,	Мад. Іуліус.
Мадам Зефири о Мішеръ де Кънце,	Мад. Шлавік.
Холман оун Негусторю богат,	Гергер.
Іохан Слуга са.	Дем. Вавік.

Ꙟнаинте ачестіа съ ва фаче ші Оперъ ꙟлимба немцаскъ ꙟнуме:

ТѪЛХАРІЙ ꙟПЪДОУРЕ.

Ꙟтру оун Акт.

Afişul din 27 Aprilie 1818 al Trupei Iohann Gerger, care dădea reprezentaţii în două limbi. A treia şi a patra piesă de pe afişul scris cu litere cirilice „Vecinătatea cea primejdioasă“ şi „Tâlhariu în pădure“.

1818 Aprilie 27: Vecinătatea cea primejdioasă;

1818 Mai 8: Pădurea Sibiului;

1822 Septembrie 17: Comedia de cântece, cu românul Popovici;

1822 Septembrie 28: Fuga boierilor sau Sărbătoarea de eliberare din coliba pescarului;

1822 Nov. 14: Baletul Horia şi Cloşca în birt;

1822 Dec. 18: Beneficiu în folosul actorului Popovici;

1822 Dec. 28: „Scăparea Ţării Româneşti".

Textul de pe acest din urmă afiş are o importanţă deosebită deaceea îl cităm: „*Veliţilor de viu neam musafiri. Eu prea mult sunt îndatorat Naţionalului Dumneavoastră decât a nu grăvi la săvârşirea de dovadă de mulţumirei mele cei mai către cinstitele Feaţele Dumneavoastră şi spre încredinţarea publicului: un vultur căzut tot vultur e.*"

Cronicarul teatrului maghiar din Oradea ne încunoştinţează că la 7 Mai 1833 se juca piesa Pădurea Sibiului şi artiştii au imitat foarte corect vieaţa şi portul românesc. Un grup de 8 haţegeni dansează între acte un joc românesc, care a făcut voie bună, şi un cor a cântat cântece româneşti.

Intre fondatorii teatrului din Oraviţa în anul 1817 găsim numele protopopului *Petre Iorgovici*, a macedo-românului *Ion Constantini. Ion Niuni*, arhitect orăşenesc conduce lucrările pentru clădirea noului teatru. In Cluj şi în alte oraşe în anul 1812 dăm de numele lui *Wandzsa Mihai*, mai întâi regisor apoi director, un om despre care contemporanii săi spun că a tost un om activ şi destoinic şi bun artist. Numele lui era verosimil Vancea. Sau mai probabil Vanţa, familie românească existentă şi azi în Nordul Ardealului.

„SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ CANTATOARE THEATRALE"

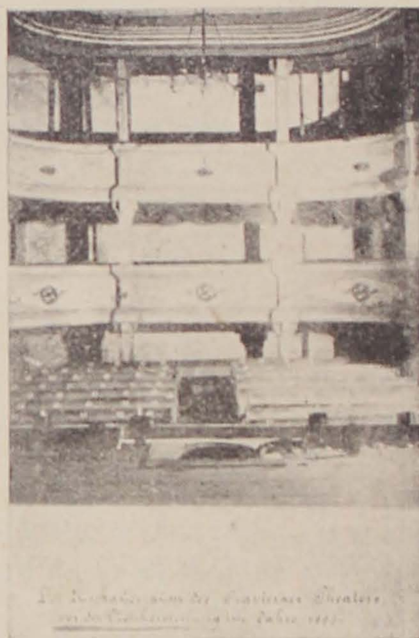
O deosebită atenţiune merită „*Societatea Românească cantatoare theatrale*". Activitatea ei se evidenţiază din reminiscenţele lui Coriolan Brediceanu, notele lui G. Bogdan Duică, din afişele din colecţia liceului Honterus din Braşov, precum şi din cele descoperite de istoricul Bayer.

Un anumit Iosepf Wolf Farkas, pe care în anul 1849 îl găsim în trupa maghiară a directorului Kilényi din Arad, organizează în anul 1847 o „*Societate Românească cantatoare theatrale*" care se găseşte în turneu în oraşele Lugoj, Sibiu, Orăştie şi Braşov. Trupa se compune din artişti profesionişti cu Wolf Farkas în frunte

şi diletanţi români din Arad, Lugoj şi Braşov, dând reprezentaţii în limba românească cu un repertoriu compus din piese traduse şi în parte piese originale româneşti.

„Societatea Românească cantatoare theatrale“ după toate probabilităţile şi-a început activitatea în Lugoj, data precisă însă nu o cunoaştem.

Avem la dispoziţie deocamdată numai afişul despre *„Producerea mai din urmă care a avut loc Zsoi 18 Februarie 1847“*, cu piesa Elisena din Bulgaria sau Pădurea Sibiului. Artiştii cari figurează pe afiş sunt următorii: *Manyul*, Boxa, Iacobone, Gyurman, D. Roza, Farkas, Sz. Pepi, Szeretszinoe, Breditsan, Baloghone, Venter, Szeretsin, Balogh, Ungur, Olinca, Miclosi, Botta. Se remarcă numai câţiva profesionişti: Farkas, Roza, Balogh, Miklosi, ceilalţi par a fi toţi români. Interesantă este ortografia. Ne oprim la Manyul originar din familia Maniu, sau cum s'a numit în bătrâni „Manea“, care a emigrat la Lugoj pe timpul când s'a înfiinţat în Ardeal aşa numita „miliţia limitanea“ (graniţa). Fiind de origine nobilă, cu predicatul „Rákosdy Manyul“, dintre cari Dr. Aurel Maniu fost notar public în Oraviţa, a contribuit la reorganizarea şi reclădirea teatrului din aceeaşi localitate în anii 1886.

Sala Teatrului comunal din Oraviţa, clădit la 1817

Cu trupa aceasta Wolf Farkas pleacă la Braşov. Imbărbătaţi Braşovenii de reprezentaţiile trupei şi neîndestuliţi de limbajul vorbit de artişti, reînvie societatea de diletanţi şi îi vedem la 24 Mai 1847 jucând „spre folosul nenorociţilor arşi“ din Bucureşti: *Regulul*, tragedie în 5 acte, cu diletanţii: A. Istrătescu, D. Rozalia, I. I. Pădure, P. C. Popazu, T. Istrătescu, D. N. Teclu, I. Dimian, I. Martinovici, C. I. Popazu, N. Birth, D. Alexie, M. Patraşcu, I. A. Navria, D. Barbu, T. Stoica. „Intre tineri erau şi băieţi din familii, pictor era Istrătescul care „aranjeruia“ tabloul, Popazi, Teclu erau din prime familii ca şi Birt şi Navrea, deşi aceşti veneau dinspre Schei“ — după cum observă G. Bogdan Duică.

Repertoriul trupei Farkas în Braşov se prezintă astfel:

11 Apr. Doi caimaci sau uituci, joc de Popovici din Arad. Căsătoriţii vii şi morţi, joc de Popovici.

15 Apr. Elizena din Bulgaria sau Pădurea Sibiului, joc de Berceanu.

17 Apr. Căciula sunătoare, de Schikaneder, tradusă de Botta cu cântări de Popovici.

20 Apr. Şapte fete în uniformă, după Angeli, traducere de Maniul.

25 Apr. Fiica regimentului, traducere de Venter. Urmează piesele Conte Beniofschi, de Butea, Coconu Iorgu dela Sadagura sau Nepotul salba dracului, de V. Alecsandri şi Femeile viclene din Serail, de Popovici.

5 Mai. Conu Iorgu dela Sadagura, de V. Alecsandri.

Apoi: Arderea amorului, de Maniul. Soldatul fugit, de Szigligeti, traducere de Maniul.

Istoriograful maghiar Pataki Iosif, ne aminteşte că trupa lui Kilényi cu patru artişti cari ştiau româneşte, au jucat în Oradea la 1849 şi în limba română, ca să adune public românesc, cât mai mare. Reprezentaţia a fost dată în beneficiul artistului Farkas. Critica maghiară scuză artiştii de această călcare a conduitei patriotice, motivând cu situaţia grea în care s'au zbătut artiştii, scuzând astfel de concesiuni şi în alte oraşe şi faţă de publicul german.

Faptul că publicul românesc a devenit un element preţios de teatru, a îndemnat fără îndoială la 1847 pe un oarecare greco-sârb Foti din Seghedin, să alcătuiască o altă „Societate Românească cantatoare Theatrale“ cu care în primăvara acelui an a dat câte-va reprezentaţii în Sibiu, Orăştie şi Braşov. Societatea era un bizar amestec de români, unguri şi nemţi. Tot atât de amestecat era şi repertoriul şi limba. Intre piesele reprezentate se găseşte şi „Iorgu dela Sadagura“ al lui Alexandri.

Tot în acest an o trupă ungurească dă o serie de 14 reprezentaţii la Blaj, dintre care două în limba română.

Societatea diletanţilor braşoveni, revine pe afişele lui Trausch abia la 11 Iunie 1852, când s'a dat o reprezentaţie în folosul zidirii şcoalelor centrale, cu piesa: *„Omul şi Codrul negru“*, dramă în trei acte de Boaris şi Frederic, traducere de G. I. Crăciunescu.

La 16 August 1852, se joacă *„Ştefan Nărodu“* sau *„Ce ştii aceasta la ce e bună“*, de Kotzebue, tradusă pentru Bucureşti mult înainte de I. Neţiescu (Niţescu), urmându-i *Muza dela Burdujeni*.

La 16/28 Dec. 1852 se joacă „Soare la mahala“, de C. Caragiale. Diletanţii din această reprezentaţie sunt: Navrea, Rozalia, Şarlota, Rus, Fluşturianu, Orghidan, Emilian. Deci iarăşi apare din

BRASHOB.

(Кȣ ɖнвоіреа dерегъторіеі локале.)

ЛȣNI ɖN 24. MAIȣ N. 1847,

Тінерімеа ромънъ dелетантъ ва авеа чінсте а продȣче ɖн

САЛА РЕDȣТЕЛЕІ DІN ЧЕТАТЕ

СПРЕ

ФОЛОСȣЛ NENОРОЧIЦІЛОР АРШІ

DIN

Bukuresti,

Regulu.

Трацеdіе ɖн 5 Акте, dіп лімба цермънъ традȣсъ de D. I. Въкърескȣ.

Персóнеле:

M. Атіліо Регȣлȣ	D. A. Істратескȣ.
Атіліа, алȣі соціе . . .	Mad. D. Розалія.
Пȣбліȣ, трібȣн ал попорȣлȣі, } фечорі лор	D. I. I. Пъdаре.
Серан, ɖн върстъ de 17 ані, } фечорі лор	D. П. К. Попазȣ.
Меціȣ, ɖн върстъ de 5 ані, } фечорі лор	D. T. Істратескȣ.
Бодостор, трімис ал Картацені . .	D. D. N. Теклȣ.
Міхо, ал лȣі Рох	D. I. Dіміан.
Валеріȣ, } Сенаторі	D. I. Мартіновіч.
Апніȣ, } Сенаторі	D. К. I. Попазȣ.
Манліȣ, } Сенаторі	D. N. Бірт.
Секстȣ, } Четъцені	D. D. Алексіе.
Телȣ, } Четъцені	D. M. Петрашкȣ.
Кріспȣ, } Четъцені	D. I. A. Nаврія.
Маркȣ, } Четъцені	D. Баркȣ.
Чеміо, скріиторіȣ ші пріітеп . .	D. T. Стоіка.

Сенаторі, Попол, Лікторі.

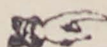
ɖнтъмпларея е ла Рома.

Ла сфрштъ ва фі ȣн Таблоȣ, аранжерȣіт de D. Істратескȣ.

ПРЕЦȣРІЛЕ:

Скавн ɖнкіс ɖн Галеріе 30 кр. — Скавн ɖнкіс жос 24 кр. — Партер 16 кр.

ɖпdъръпт 10 кр. арџінт.

Білетері се вор пȣтеа лȣа ла канцеларія театрȣлȣі ші сара ла касса театрȣлȣі.

ɖНЧЕПȣТȣЛ ЛА 7½ ЧЕАСȣРІ.

Afişul reprezentaţiei diletanţilor români din Braşov, dată la 24 Mai 1847, în folosul „nenorociţilor arşi“ din Bucureşti. S'a jucat „Regulu“ tragedie în 5 acte, tradusă din limba germană de I. Văcărescu

trupa fostului dir. Wolf-Farkas doamna Rozalia (Roza), dar ceilalţi artişti străini, nu-i mai putem identifica.

La 8/20 Iunie 1853, trupa de diletanţi reprezintă: *„Preţioasele“*, de Molière, în traducerea lui I. D. Ghica şi *„Doi ţărani şi cinci cârlani“*, de C. Negruzzi. La 24 Nov. 1853 se reprezintă *„Nunta ţărănească“*, de V. Alecsandri. Cu această ocaziune, revin între diletanţi Ucenicescu, care va fi fost Ucenescu, un elev a lui Anton Pan. Celălalt, Belissimus, a fost dascăl. S'a mai jucat: *„Actorul fără voie“*, de E. Winterhalder, un neamţ românizat, amic a lui C. A. Rosetti.

Tot în Braşov la 13 Ian. 1854 sub direcţia de teatru a lui Carl Friese, s'a jucat de anul nou românesc: „Muza dela Burdujeni“, muzica cântecelor scrisă de Emilian. In 4/16 Ian. s'a jucat „Robert, şeful bandiţilor“, după Schiller de A. Vasiliu. Diletanţii cari au jucat „Hoţii“, lui Schiller în această prelucrare la Braşov, au fost: Navrea, Ratz (Raţiu), Fluşturean, Rozalia, dascălul primar Cioflec, Verza, Rus, Popeia, Toma, Alexiu, Ucenicescu, H. Costi Montănescu şi Zainga. Reprezentaţia aceasta este de mare importanţă căci aici se joacă mai întâiu româneşte „Hoţii“ de Schiller.

ŞTEFAN EMILIAN

Ne vom ocupa mai de aproape cu personalitatea lui Ştefan Emilian care a venit din Ardeal la Braşov şi s'a distins prin opere ştinţiifice didactice. Avea talent real artistic. El a fost profesor de liceu la Braşov. Iosif Blaga, dela aceeaşi instituţie cercetând, aduce informaţii interesante asupra lui, iar Tiberiu Brediceanu, se ocupă îndeosebi de compoziţia sa, dansul „Romana“. Emilian originar din Bonţida, de lângă Cluj, născut la 8 Aug. 1819, a primit o bursă pentru pictură la Viena unde termină la 1841—45 Academia Artelor Frumoase, luând premiul I pentru arhitectură. In 1848 luptă sub steagul lui Avram Iancu. Bănuit de autorităţile din Ardeal pentru ţinuta sa românească ia calea pribegiei cu soţia sa şi ajunge la Bucureşti. In 1849 este din nou la Braşov unde înfiinţează un curs de desen. El a clădit Liceul „Andrei Şaguna“.

In 1858 este chemat de guvernul moldovean ca profesor la Academia Mihăileană. Tinereţea şi bărbăţia lui Ştefan Emilian — după biografia lui Emil Pop apărută în revista Transilvania, (anul 75, No. 8—9 Aug.—Sept. 1944, pagina 678 şi următoarele), — s'au desfăşurat într'o epocă de presiune politică a românilor ardeleni, când conştiinţa şi solidaritatea naţională a acestora progresa nu prin exerciţiul liber al unor drepturi fireşti, ci prin presa zugrumată, prin cărţi, calendare şi prin manifestaţii sociale, artistice,

БРАШОВ.

(Кꙋ ꙟвоиреа дерегъториеi локале.)

Социетатеа театралъ ромъпеаскъ сꙋпт дирекциа лꙋi ЮСIФ ФАРКАШ, ва авеа чiнсте а продꙋче астъзi пентрꙋ чеа дiн ꙋрмъ датъ ꙟп фолосꙋл лꙋi

Vasilie Maniul

ꙟп сала театрꙋлꙋi де аiчi а доа оре пе;

Soldatul fugit.

Жока оригинал кꙋ къптърi ꙟп 3 Акте де Сiмiгерi трꙋдꙋс де Маниꙋл

Персоанеле:

Контеле Монтi, iталiан	D. Вентер.
Камила, сощiа лꙋi	Mad. Iакаб.
Роза, кредiпчоса еi	Mad. Серочiо
Кодреанꙋл, колонел	D. Бозса.
Ст. Церап, ꙋп францоз	D. Iакаб.
Ꙋп корпорал	D. Барꙋ.
Ꙋп Адiꙋтант	D. Попович
Михаiꙋ, солдат	" "
Нотарiꙋл дiп Ст. Мiкльꙋш	D. Болоi
Кърпъцiана, о фъꙋрiцъ	Mad. Болоi
Григорiе, фаꙋр,) фiii еi	(D. Серечiꙋ
Влад, кроiтор,)	(D. Манiꙋл
Iлиа, орфанъ	Mad. D. Росеꙋ
Стефъпiкъ,) сервii фъꙋрiцеi	(D. Гiерман
Iосiꙋ,)	(D. Попович
Жꙋделе	D. Iстратескꙋ.

Маi мꙋлцi оспецi, църанi шi нагабꙋцi ꙟп кафенеоꙋа лꙋi Zрiпi.

Дꙋпъ ачеаста ꙋрмеазъ дiн

АРДЕРЕА АМОРꙊЛꙊI.

Трагедiе оригиналъ компꙋсъ де Маниꙋл, шенеле 3., 4., 5. дiн актꙋл ал 2 шi 7., 8., 9. дiн актꙋл ал 3.

Флорескꙋ, къпiтан пенсiонат	D. Бозса.
Мантеанꙋ, жꙋделе церъiлеi	D. Нꙋдере.
Бiзперескꙋ, дiректор де полiцiе	D. Iстратескꙋ.
Мiрон, ꙋн тiпер боер	D. Манiꙋл.
Амалiа, сощiа лꙋi	Mad. D. Росалiꙋ
Жоца, гꙋвернантъ де касъ ꙟп каза еi	Mad. Iакоб.
Аврелiа, аргатꙋл лꙋi Мiрон	D. Поповiч.

Маi мꙋлцi алергъторi шi дарабанцi.

Домнii диретꙋрцi лꙋаръ ролеле ꙟп фаворꙋл бенефiцiантꙋлꙋi.

ЧIНСТIТ ПꙊБЛIК!

Ꙟкредiнцат ꙟп драгостеа шi бꙋнъвоинца Воастръ кꙋ каре о'ацi арътат кътре чеiлалцi аi меi камаразi, ꙟмi ам ꙟндрептат а въ руга пентрꙋ о бꙋнъ примiре шi де астъ датъ. Ал Востръ адꙟнк чiнстiторi

Vasilie Maniul

ꙞНЧЕПЕРЕА ЛА 7½ ЧАСꙊРI.

Afişul „Societăţii teatrale româneşti“ de sub direcţia lui Iosif Fărcaş. Spectacolul „Soldatul fugit“, dat în folosul artistului diletant Vasile Maniul. S'a mai jucat în aceeaşi zi „Arderea amorului“ de V. Maniul.
Afişul din 1847

învăluite într'un brâu naţionalist. Casinele române, seratele de muzică şi jocurile naţionale, cu un cult progresiv al costumului naţional, piesele lui Alecsandri jucate de amatori, răscoleau în acele timpuri atât de profund şi de constructiv vieaţa românească din Ardeal, încât astăzi nu ne vine s'o credem. Ștefan Emilian a avut un rol important în deslănţuirea şi orientarea acestor manifestaţii. Incă în 1849 la iniţiativa şi colaborarea lui Iacob Mureşan începe să compună muzica şi figurile dansului *Romana*, jucat prima dată la Braşov în carnavalul anului 1850. Mai târziu scrie alte două Romane foarte elogiate.

La sfârşitul anului 1850 Emilian chemă la Braşov doi „căluşeri" vestiţi din Lunca Arieşului (Ion Căluşeru şi Simion Țichudean) dela care a învăţat „căluşerul" cu tinerii din Braşov. Din acest dans Emilian alege 12 figuri şi compune dansul „*Romanul*", care se joacă la o nuntă braşoveană, de aici se răspândeşte în tot Ardealul. El compune şi popularizează *Bătuta*. Tot el propagă şi realizează planul teatrului de diletanţi şi compune muzica pentru următoarele vodeviluri: Muza dela Burdujeni, Piatra din casă, Doi ţărani şi cinci cârlani, Carantina etc. Din muzica acestora compune cvadrilul diletanţilor, apoi cvadrilul Reuniuni Femeilor române. A colectat şi pus pe note melodii poporale din Munţii Apuseni, de pe Crişuri şi din Bihor.

In curs de doi ani, câţiva tineri şi profesori braşoveni au dat vreo 20 de reprezentaţii regisate şi jucate „cu totul select". Un vizitator al Băilor Vâlcele spune: „că mai bine joacă diletanţii aceştia decât diletanţii din Bucureşti".

Emilian la Iaşi ţinea o casă ospitalieră, în special pentru artişti şi literaţi, acordându-le prietenie, sprijin material şi moral. Cităm dintre ei pe baritonul Popovici Beyreuth, M. Eminescu, Ion Creangă, Miron Pompiliu, precum şi numeroşi studenţi ardeleni. Era o personalitate dinamică care a influenţat şi vieaţa culturală din Iaşi. Emilian a fost din aceia care au avut „un accentuat particularism, înrudit prin tradiţie şi educaţie cu ceilalţi care au plecat din Ardeal spre Iaşi şi conştienţi de aceeaşi înaltă misiune alcătuiau un cerc intim în care se depănau amintiri, se aprindeau discuţii, se vânturau planuri şi sugestii, se luau hotărîri".

REUNIUNILE
ŞI CONTRIBUŢIA LOR LA MIŞCAREA ARTISTICĂ ŞI TEATRALĂ

Redeşteptarea noastră culturală din Ardeal, Banat şi Ţara Ungurească începe în anul 1848. Feudalismul aristocratic fiind odată înlăturat, iobăgia fiind ştearsă, au căzut ultimele cătuşe ale sclaviei intelectuale, un vânt de împăciuire a sufletelor începe să adie. Deodată forţele latente ale poporului cu atâtea însuşiri admirabile, cer întrupare. Fruntaşii care erau la cârma neamului, sunt setoşi de muncă şi stăpâniţi de dorul unui real progres. Mânaţi de acest dor au început să activeze în deosebi pentru cultivarea limbei şi ridicarea conştiinţei naţionale. La adăpostul libertăţii, pe care ni-a asigurat-o regimul absolutistic, ei întemeiază o seamă de aşezăminte cu scopul de a înălţa neamul. Aşa a luat fiinţă „Asociaţiunea pentru Cultura şi Literatura poporului român", cu sediul la Sibiu, în 4 Nov. 1861. Scopul Astrei era bine determinat: „înaintarea literaturii române şi a culturii poporale în deosebite ramuri, prin studiul, prin elaborarea şi aderarea de scopuri prin premii şi stipendii, pentru diferitele specialităţi de ştiinţe şi arte".

„Bătrâna şi venerata" noastră „Astra" stă şi astăzi în fruntea asociaţiilor culturale şi are un resort bogat de activitate şi pe teren artistic teatral, căci adunările generale ale ei precum şi serbările culturale periodice pe cari le organizează au în program manifestări spectaculoase, conducte etnografice, expoziţii, reprezentaţii teatrale, concursuri de joc, concursuri de coruri ş. a. cari au contribuit şi contribuie la afirmarea sentimentului naţional şi la înălţarea inimei prin artă şi frumos.

In analele Astrei găsim o seamă de concursuri pentru piese originale româneşti cari completează repertoriul trupelor şi diletanţilor noştri, are o seamă de bursieri cari cresc prin ajutorul ei. Colaborează cu „sora" mai mică Soc. pentru fond de teatru, pentru înfăptuirea idealului unui teatru naţional român.

In fruntea mişcării pentru înfiinţarea Astrei se găseau Mitropolitul Şaguna şi Alexandru Şterca Suluţiu, lângă ei animatorii principali ai ideii: Timotei Cipariu, G. Bariţ, Ioan Alexi ş. a.

Alături de Astra se organizează în centrele cu studenţi români societăţile de lectură ale Junimei, la cari colaborau, afară de

„studenţii“ din licee şi studenţii dela instituţiile superioare de educaţie. La Oradea exista o societate literară românească fără statute, de la începutul veacului al XIX-lea. Ea a luat forme concrete de pe la 1852, sub conducerea ilustrului bărbat *Alex. Roman*, care este făuritorul celui dintâi statut organic al acestor fel de societăţi. După modelul lor se organizează studenţii de la şcolile din Seghedin, Blaj, Sibiu, Braşov, ş. a. Ce împortanţă şi prestanţă avu Societatea din Oradea se documentează prin faptul că la 1852 orchestra lor era compusă din 90 membri.

In centrele cu populaţie pronunţat românească activează nu numai intelectualii, dar şi meseriaşii români, astfel se crează societăţi, chiar cluburi de diletanţi cu sau fără statute aprobate legal. Se înfiinţează reuniuni şi societăţi ale meseriaşilor români, cu un cerc de activitate culturală foarte împortantă şi remarcabilă din punct de vedere românesc. Exemple ne dau reuniunile din Sibiu, Blaj, Făgăraş, Arad, Braşov ş. a.

Românul fiind un element „cântăreţ“ dela natură, toate acţiunile sale şi le-a împreunat cu cântecul. Aşa se încadrează cântecul şi muzica în programul reuniunilor.

Prin acest fapt bibliotecile şi cabinetele de lectură ale reuniunilor au avut dinainte certitudinea că vor fi bine cercetate. Prin elementul coral s'a asigurat un cadru din care s-au putut forma cluburile de diletanţi, cari au pus baza unei mişcări teatrale destul de întinse cu începere din a doua parte a veacului al XIX-lea, ajutate fiind şi de despărţămintele locale ale Astrei.

* * *

In această epocă de sine se înţelege că deputaţii români din vechiul parlament maghiar au avut un rol deosebit de împortant şi răspunderi faţă de neam. La alegerile din sesiunea parlamentară din anul 1865 până la 1868, se aleg 25 de deputaţi români, dintre cari 13 formează clubul partidului naţional român iar ceilalţi rămân încadraţi în aşa numitul partid „Deakist“, politica pune deci în pericol şi unitatea culturală. Deputaţii români naţionalişti au cerut recunoaşterea individualităţi noastre naţionale. In luptele electorale Dr. Aurel Maniu accentua: „Eluptarea drepturilor naţionale pe baza egalei îndreptăţiri cu celelalte naţiuni, pe lângă respectarea integrităţii teritoriale“. In programul Ardelenilor la Art. 8 s'a cerut; „participarea românilor la dotaţiunile şi subvenţiile pentru institutele noastre în asemenea măsură ca şi celelalte naţii ale ţării“.

In şedinţa parlamentului maghiar din Budapesta discuţia asupra teatrului românesc se pune mai întâi la 14 Nov. 1868, când deputatul I. Hodoş reflectând la vorbirea Ministrului de finanţe, îşi exprimă părerea în cele ce urmează:

„Domnul Ministru de finanţe a zis că cultura trebue centralizată, eu sunt de părerea contrară, — cultura trebue lăţită. Sunt alături de părerea lui Deak Francisc, (supranumit profetul maghiarilor, de origină dealtfel română), — căci dacă dăm ajutor teatrului maghiar, trebue să dăm ajutor fiecărei naţionalităţi. Eu părtinesc deci propunerea lui Deák Francisc".

Fondarea unui teatru român era un mijloc puternic de a ne cultiva limba şi de a ne întări conştiinţa. Se potrivea în atmosfera vremurilor, răsunetul Ardealului: Deşteaptă-te Române!, care se lăţise în toate cătunele şi apare ca o lozincă a tuturor.

In această situaţie încep discuţiile pentru subvenţionarea teatrului român în sesiunea parlamentului maghiar din 1870, când deputatul I. Hodoş face propunerea concretă: „să se treacă suma de 200.000 florini pentru înfiinţarea unui teatru naţional român." In zilele de 10, 11, 12 Februarie parlamentul maghiar discuta problema teatrului românesc. Deputaţii români naţionalişti în frunte cu Alexandru Mocioni de Foen au susţinut cu energie propunerea lui I. Hodoş şi au arătat că, nu se poate călca legea drepturilor egale a tuturor naţionalităţilor şi dacă unii se împărtăşesc din bugetul statului de anume favoruri, tot aşa trebue să se impărtăşească şi ceilalţi.

Majoritatea deputaţilor din parlament n'a înţeles însă rostul vremurilor şi astfel propunerea lui Hodoş a căzut. Multă vreme nu s'a mai pus această problemă în discuţiile parlamentului, abia la 1913 reînvie prin deputatul Ştefan Cicio Pop.

Ca aspect exterior trebue să accentuăm că, oraşele depe câmpie pe la mijlocul veacului XIX-lea prezentau un tablou pe jumătate rustic pe jumătate burghez, — oraşele cu saşi aveau înfăţişare mai civilizată. Ceeace era nou pentru junimea română, care tindea spre aceste centre culturale, unde era silită să-şi câştige educaţia, era punctul nou de vedere reprezentat prin un program, în urma căruia crezul de viaţă al fiecăruia avea să-l lege de sufletul neamului întreg. Era un amestec de vederi acesta între munca admirabilă a lui Cipariu şi câteva din vederile moldovenilor din generaţia lui Cogălniceanu. Raţiunea lui ca sistem de gândire era de-a lega oamenii regiunilor de marele trunchiu al neamului, aşa cum îl fixase şi Alex. Roman. „Naţionalitatea fără limbă e ca sufletul fără minte". Din rândul acestor tineri creşte generaţia, care face începutul unui grup nou de literaţi în viaţa ardelenească.

La 1868 se înjghebează şi o „Academie Limbistică a alumnilor seminarişti în Oradea", ea îşi ajunge apogeul manifestaţiilor sale pe la 1870, când participanţii „vărsau lacrimi de bucurie văzând înaintarea în artele frumoase ale tinerilor români cari au cântat

fragmente din Baba Hârca, Zorile frumoase, Cântecul lui Horia şi Deşteaptă-te Române, o mare parte a galeriei cuprinsă fiind de ţărani şi ţărance române."

Este extrem de interesantă organizarea „primei societăţi teatrale române ambulante în Transilvania" condusă de *Vasile Podoabă*, un „sextan" din Cluj şi de neobositul „milartist" I. Baciu cari în anul 1869 înfiinţează „tovărăşia dramatică a elevilor Români dela liceul catolic clujan cu caracter statornic de diletanţi".

Diletanţii lugojeni în piesa „Drumul de fier" de Iosif Vulcan, reprez. la 4 Oct. 1874. De sus în jos: Andrei Peşteanu, Grozescu Aurel Ţuculie, Coriolan Brediceanu, d-nele Stolojan, Iulia Lazar n. Peşteanu, C. Brediceanu şi Zăvoianu

Ideia înfiinţării unei societăţi de diletanţi a adus-o cu sine Ioan Baciu, care venise dela şcolile din Năsăud, unde avocatul Dănilă Lica, cu studenţii dela acel gimnaziu a încercat să înjghebeze o trupă de teatru şi a dat reprezentanţii şi în Reghinul Săsesc.

In Cluj juriştii români dela Academia de Drept s'au decis să joace „Răzvan şi Vidra". In acelaş timp Ion Baciu cu câţiva colegi au pregătit piesa: „Ciorobor pentru un topor" de Iosif Vulcan şi a dat o reprezentaţiune în „cartierul" lor din Strada Turdei. De aici sala reprezentaţiei s'a mutat în curtea parohiei greco orientale, unde s'a făcut scena dintr'un şopru, iar publicul a rămas sub cerul

liber. S'au jucat piesele „Răscoala lui Horia" de I. Vulcan şi „Nunta ţărănească", de faţă fiind mulţi domni şi doamne din societatea clujană.

Mai ales după venirea artistului Millo la Cluj, în anul 1870, trupa s'a încurajat şi se constitue astfel: preşedinte a fost ales juristul Dănilă Monasterian; director: Vasile Podoabă, membri: Vasiliu Filip, Andrei Centea, Ioan Baciu, Vasile Gheţe, Ioan Găvruş, Gavril Bocoş, Vasiliu Micle, Pavel Huza, Pavel Tanţi, Ioan Cădariu şi Iosif Nemeş. Pe lângă aceştia s'a mai produs din când în când: Iacob Mureşan, Ioan Dumitrescu, Alexandru Pop, Teodor David şi Ioan Hărăguş. Domnişoarele cari au jucat cu societatea au fost: I. Isac, Maria Centea, Mariţi Turc, Sofia Cerghedi şi Rozalia Duca.

La 1870 repertoriul se compunea din următoarele piese: *„Nunta ţărănească«* vodevil de V. Alecsandri, *„Lipitorile satului"*, comedie în 5 acte de V. Alecsandri şi Milo M., *„Mania posturilor"*, *„Rusaliile în satul lui Cremene"*, *„Cuiu în perete"*, tot de Alecsandri *„Muza dela Burdujeni"*, farsă *„Soldatul român"*, *„Baba Hârca"*, de M. Milo, *„Balul Mortului"* „Judecata lui Brânduş", *„Tribunul"* dramă de Lepădatu, *„Răscoala lui Horea"* de I. Vulcan, *„Paracliserul"* de Alecsandri, *„Vlăduţul mamei"*, *„Meşterul Manole"* şi numeroase canţonete, poezii eroice şi naţionale.

In fiecare lună avea loc o reprezentaţie. Profesorii ştiau despre societate şi nu i-au interzis activitatea, din contră au luat parte ca spectatori. Societatea îşi avea frizerul său. De multe ori artiştii se substituiau unul pe altul, cunoscându-şi rolurile foarte bine.

In vara anului 1871 când trupa lui M. Pascali se afla prin Cluj, din ea făcea parte şi Gh. Alexandrescu şi soţia sa Margareta Alexandrescu, cari în anul 1870 au trecut prin Cluj cu trupa lui Milo. Ei s'au desfăcut de trupa lui Pascali şi au rămas în Cluj, unde au format împreună cu studenţii o trupă compusă din 8 artişti. Punându-se pe trăsuri cu culisele şi rechizitele, au început un turneu, prin Ardeal, (Abrud, Turda, Zarand, Brad şi Haţeg). In luna Septemvrie d-l şi d-na Alexandrescu cu ochii scăldaţi în lacrimi au plecat, prin Caransebeş, în România, după turneu.

In anul 1872, reprezentaţii teatrale s'au ţinut la casa parohială română unită. Trupa a jucat şi la Gherla, Dej, Şomcuta-Mare, Lăpuşul Unguresc, Beclean şi Năsăud, fiind primită pretutindeni deosebit de călduros.

In anul 1875 societatea şi-a pierdut rând pe rând membrii şi a încetat să activeze.

Reproducem distribuţia din piesa *„Lipitorile satului“*: Kir Jani Ardenas: *I. Baciu;* Jupânul Moise: *V. Filip;* Vântură ţară: *A. Centea;* Ion Feslarul: *I. Găvruş;* Catrina, soţia lui: *Maria Centea*; Niţu, copilul Catrinei: *V. Podoabă;* Havrilă Sârbu: *G. Alexandrescu;* Martin, pădurar: *V. Gheţia;* Măriuca, orfana: *D-na M. Alexandrescu.*

* * *

La anii 1788 când trupele împărăteşti ale Austriei izgoniseră pe Turci, până şi din o parte a Olteniei în Banat, ofiţerii şi feciorii regimentelor făceau artă mult puţin cum ştiau, dar făceau. Si cum mare parte erau, — soldaţii şi gradaţii — Români, deci

Diletanţii lugojeni în piesa „Un tutore“ la 1877

nu numai că vor fi văzut teatru, ci vor fi şi jucat. Drept dovadă aducem documentele zămislirii teatrului din Oraviţa. Acest teatru adevărat, nu era în limba noastră, dar oricum era artă şi poporul nostru l-a văzut şi a învăţat din el. Pe acea vreme „Comegianţilor“ li se zicea „Karaghios tacâm“, iar domnilor lor li se zicea „Lume Evghenistă“. Aici în Banat se găsesc din acelea vremuri „Theaterzettel“, afişe tipărite pe pânză de mătasă.

Cea mai veche dintre reuniunile bănăţene este cea din Oraviţa, unde există o mişcare teatrală şi un club de diletanţi, precum şi o reuniune de muzică şi cântări dela mijlocul veacului al XIX-lea, care a activat în strânsă colaborare cu reuniunile similare a celorlalte naţionalităţi — şi în deosebi cu germanii. Ele au desvoltat o activitate foarte rodnică şi au avut un succes răsunător. Spiritul împăciuitor se manifestă prin faptul că se reprezentau piese pentru fiecare neam în parte în limbile respective, în programul aceleiaş seri. Aşa de exemplu reprezentaţia din 2 şi 3 Decemvrie 1893, când cu ocaziunea redeschiderii teatrului diletanţii au jucat piesele: „Mama lui Ştefan cel Mare" în româneşte „Das Heiratnest" în limba germană şi „A regény népe" în limba maghiară.

Sub oblăduirea acestei asociaţii în anul 1880 îl găsim la Oraviţa pe Porumbescu, ca june compozitor român venit din Bucovina în Banat. Societatea şi-a luat şi rolul unui editor şi a scos de sub tipar operele muzicale ale celebrului compozitor. In 1889 a avut loc reprezentaţia operei *„Crai Nou"* cu un strălucit succes. De aici apoi, prin recomandaţia lui Vasile Alecsandri, este oferită opera lui Caragiale, pentru „bina" Teatrului Naţional din Bucureşti

La jubileul de 50 de ani a clubului de diletanţi, în 12 Aprilie 1888, se pune în scenă la Oraviţa prima operetă bănăţeană *„Naşa Trina"* scrisă de „Anomimus Oraviţa", cu subiect din viaţa poporului român din Banat.

D. Sim. Sam. Moldovan în lucrarea sa „Analele teatrului din Oraviţa", apărută în 1938, publică date preţioase despre mişcarea artistică-teatrală din Oraviţa.

După aceste informaţii, cluburile româneşti de diletanţi, au dat reprezentaţii teatrale chiar după deschiderea celui dintâiu teatru zidit din România, după anul 1817. Dela 1868 în Oraviţa joacă teatru românesc mai de multe ori trupele şi ansamblurile cari cutreeră şi celelalte centre din Ardeal şi Banat.

Se verifică vreo 130 de reprezentaţii teatrale şi o seamă de concerte cu cele mai distinse elemente ale vieţii artistice româneşti. Nu mai vorbim de şezătoarele artistice, de maialurile, şi alte manifestaţii spectaculoase, care s'au perindat în cursul anilor.

Au jucat la Oraviţa, ansamblul lui: M. Pascali, I. D. Ionescu, C. Petrescu, G. A. Petculescu, Zaharia Bârsan, A. P. Bănut, Agatha Bârsescu ş. a. Dintre artiştii mai de seamă care au concertat îi amintim pe Dimitrie Popovici. Gheorghe Dima, Nichi Corfescu, Ana Voileanu, Aca de Barbu, Lelia Popovici, Jean Bobescu, Irina Vladoianu ş. a.

În Oraviţa s'au ţinut adunările generale ale S. T. R.-ului în 1887 şi 1908 şi a Astrei la 1902.

La 1877, se pune data înfiinţării Reuniunei de cântări şi muzică „Concordia". Se organizează la 1908, un concurs de coruri, cu colaborarea corurilor din Banat, foarte bine reuşit.

Dintre diletanţi dela 1860 încoace îi amintim pe următorii: dna Stepan, D. Pocreanu, Iuliu Drăgoescu, N. Ivascovici, St. Pop, Elena Mangiuca, Dimitrie Anglitoiu, Coriolan Popescu, Eugen Munteanu, Rudolf Matesereanu, Livia Dr. Vuia, Miti Drăgulescu, Delia Trăilă, Nicolaie Hubian, Blanca Navea, Erna Arjinca, Ioan Popa, Maria Avramescu, Nicolaie Băiaş ş. a.

Piesa.

Centura gânfată sau Opincăreliă fă-
lósă.

Comodie
în
3 Acturi
tradusă din limba [illegible]
de
Iulie Drăgoe[illegible]

În Lugoşu, în Anul 1849. luna lui Ianuarie
jocată.

Persónele.

Mariuţa Opincăriţa fălóasă . . . . M. de [illegible]
Fiica ei . . . . [illegible]
Iovan - Invăţăcel de Măcelar . . . . [illegible]
Katitza - Dubăsăriţa . . . . M. de [illegible]
Lucin de Trandafir Philosoph . . . . Georg [illegible]
Sophia - lingușitóre . . . . M. de Drăgoiciana
Măiestru [illegible] Cizmăs . . . . D. [illegible]
Vasilie Calfă de Cizmas . . . . [illegible] Ioan

Afiş manuscris al reprezentaţiei diletanţilor din Lugoj din Ian. 1849

Importanţă mai deosebită are viaţa muzicală care s'a desfăşurat la Lugoj. Aici dela începutul veacului al XIX-lea se con-

firmă timide încercări muzicale, cari pe la 1847 se consolidează în constituirea celei dintâi societăţi teatrale româneşti. La 1848, vedem în scenă piesa pentru copii „Păstorul“ în care „Moş Păun“ joacă rolul principal, rol care l'a jucat ca copil şi marele luptător naţional Coriolan Brediceanu. Prin organizarea corului bisericesc şi prin aducerea unor dirijori capabili, s'au succedat producţiunile şi declamaţiunile devin tot mai plăcute publicului. Aşa la 1848, se pune în scenă *„Ecloga“* (cântec păstoresc) de teologul D. Teodori, preot în Lugoj şi apoi profesor de teologie în Vârşeţ. La această acţiune a diletanţilor români ia parte activă Coriolan Brediceanu, care atât ca actor cât şi ca autor a fost un distins membru, continuând tradiţia teatrală şi muzicală întemeiată de Vasile Brediceanu şi pe care azi o duce mai departe dr. Tiberiu Brediceanu, distinsul folclorist şi compozitor, organizatorul Operei Române din Cluj.

Oraşul Lugoj mai are o notă importantă teatrală prin faptul că în anul 1850—1851, aici joacă teatru cu piese româneşti trupa directorului Albini, de origine din Ardeal, complectându-şi cadrele cu diletanţii lugojeni. Repertoriul s'a compus din piesele *Jianu Haiducul, Opincăriţa făloasă, Vicleniile lui Scapin de Molière* şi câteva traduceri, scrise toate cu litere cirile, din archiva societăţii. Reprezentaţiile s'au dat în favorul văduvelor şi orfanilor de război români, rămaşi după luptele din 1848.

Activitatea Reuniunii din Lugoj a avut o deosebită importanţă căci dela înfiinţarea ei în anul 1856, a influenţat întreaga viaţă culturală a Banatului. Din biblioteca din Lugoj s'au alimentat celelalte reuniuni şi prin conducătorii săi şi-au câştigat cunoştinţele conducătorii corurilor satelor din Banat. Cu începere dela 1871 Casina Română şi trupa de diletanţi din Lugoj deschid o epocă de glorie şi mărire naţională. Ea trece în repertoriu: Girofle Girofla, Violina magică, Farmecul amorului, Gavotta ş. a. şi cu artiştii ei bine pregătiţi, joacă la Caransebeş, Arad, Oraviţa, Reşiţa, Lipova, precum şi în alte centre. Cronicarul acelor zile îşi exprimă foarte frumos sentimentele de recunoştinţă în cuvintele: „marile servicii ale acestei epoce pentru cântare şi muzică ne conduc spre adevărata renaştere şi desvoltare a artei naţionale, pentru care ne arde inima“.

Un capitol deosebit de interesant vor forma-o într'o expunere ce vom face odată, manifestările teatrului de copii din Lugoj şi Braşov. In 1850 a pornit această mişcare la Lugoj cu d-na Vlad, cu mici piese teatrale. Scena era în salonul ei şi la casa lui Simionescu. Se făceau mari pregătiri pentru acest teatru la care au luat parte şi scriitorul Victor Vlad Dela Marina. S'a făcut multă vorbă la distribuţia rolurilor pentru piesa *„La maial“*. S'a găsit lume destulă şi pentru a doua piesă, care era *„Roza de spini“*.

La Lugoj, bătrânul Ştefan Lipovan, pregătind aşa numitul Wertepan, care era un fel de Vifleim, copiii din familii se îndeletniceau în arta teatrală, cu impăraţi, crai, ingeri, etc. La 1888, acest teatru întră în scenă cu piesa „Cinel-Cinel", cu persoanele: A. Peşteanu, d-ra Cozgaria, d-ra Nedelcu, d-ra Ianculescu şi Florescu. Cu aceeaşi ocaziune s'a făcut şi un tablou vivant: „Secerătorii" şi „Omagiile Artelor", iar între tablouri s'a ţinut o vorbire de către d-ra Rădulescu.

Diletanţii din Lugoj în piesa „Idilă la ţară" în anul 1900

Răsfoind istoricul reuniunei române de cântări şi muzică din Reşiţa Montană citim că mult puţinul teatru cât se face la noi, avem să-l datorăm direct şi numai reuniunilor noastre de cântări. De fapt ne convingem cu câtă abnegaţie au lucrat bărbaţii luminaţi de gânduri bune, concurând cu reuniunile naţionalităţilor străine conlocuitoare şi activând spre folosul neamului. Reuniunea a avut în programul său de activitate şi studierea de piese teatrale, şi a ridicat o scenă mobilă în clădirea culturală care a fost lucrată în mare parte de însăşi dirijorul corului care a fost totodată şi regisorul diletanţilor — Iosif Velcean. In repertoriul jucat găsim 46 de piese

teatrale, cele mai multe intr'un act, apoi trei piese pentru copii, monologuri, duete, piese muzicale, între cari şi misterul religios: „Irozii“.

Dintre corurile de plugari din Banat cel mai vechi, este: „Corul plugarilor din Chizătău“ care fiinţează din anul 1857, conducător al corului fiind Trifu Şepeţeanu, un tânăr entuziast, cu talent muzical.

Coriştii plugari români au păşit pentru prima dată pe scenă în Timişoara, cu ocaziunea unui concert din 1866, cu un efect strălucit, conduşi fiind de celebrul cântăreţ Nicolae Popovici. L-au admirat şi străinii şi i-au însufleţit pe ai noştri, încât corul a primit invitaţii la solemnităţile şi manifestările din diferite centre. La concursurile de coruri adeseaori organizate în Banat, el câştigă premii şi recunoştinţă. Disciplina, modestia şi buna cuviinţă, au fost în nota conducătoare a corului. Iosif Vulcan, animatorul mişcării teatrului românesc, se însufleţeşte de prestaţiile acestui cor şi, de frumuseţea jocurilor şi costumelor când scrie în anul 1888 piesa sa de atâtea ori jucată în repertoriul teatrului de diletanţi români: „*Ruga dela Chizătău*“.

Celebrul cor al plugarilor din Chizătău, jud. Timiş, în frunte cu animatorul teatrului de diletanţi, păr. Şepeţeanu

Ceeace a văzut Porumbescu în această regiune, la concursurile de coruri bănăţene, îi rămâne în amintire pentru totdeuuna. A fost pentru el o lume nouă, care l-a impresionat adânc. Se mira văzând corurile conduse de preoţi şi învăţători sau chiar de către

săteni, nu s'a putut stăpâni şi în admiraţia sa chemă pe unul şi pe altul dintre ţărani la sine şi îi încuraja. Peste tot zicea, că lumea cântăreaţă dela Chizătău e pentru el o experienţă, pe care n'are cu ce s'o asemene.

Sub conducerea lui Lucian Sepeţeanu — şi a succesorilor săi — se dau mai multe reprezentaţii teatrale cu diletanţi, iar corul prosperează.

Reuniunea de cântări şi muzică din Caransebeş în piesa „Crai Nou" de Porumbescu, repr. în Aprilie 1914

Reuniunea română de cântări şi muzică „Armonia" din Ticvaniul Mare, a avut un cor al tinerilor plugari, care are şi el un trecut glorios. Infiinţat în anul 1882, are conducător pe învăţătorul harnic Iuliu Birou, care este şi dirigentul corului. Reuniunea ia parte la concursul corurilor din 1906 la Expoziţia din Bucureşti. După tabloul valoros care se găseşte în mâna d-lui Virgil Birou scriitor, fiul dirigentului merituos, corul cânta un repertoriu foarte bogat şi variat. In anul 1882 organizează cel dintâi maial, iar la 1 Februarie 1885, prima serată cu program, la care oraviţenii dansează Căluşerul şi Bătuta.

La 14/2 Februarie 1887, are loc cea dintâiu reprezentaţie teatrală a Reuniunei cu „diletanţii corişti". Se reprezintă piesa: *Barba lui Ştefan cel Mare* de C. Baronzi. Urmează apoi alte reprezentaţii în 28 Februarie 1888, cu piesele *„Soldatul român la*

Plevna", canţonetă de I. P. Bancovu, şi „*Arvinte şi Pepelea*" vodevil de V. Alecsandri. La 2 Februarie 1890 se reprezintă „*Cinel" Cinel*" *şi* „*Cisla sau adunarea betrânilorn*" operetă comică de C. G. Porumbescu. La 24 Februarie 1891 „*Moş Martin*" poemă comico-satirică de I. *Grozescu*.

Vor urma „*Colindele Crăciunului*" sau Naşterea Domnului Isus Christos, poemă dramatică cu cântece în 5 acte de P. B. M. A., ca o amintire a vechilor obiceiuri, piesa „*Ruga sau Nedeia*" comedie poporală într'un act de Iosif Vulcan, apoi Nunta ţărănească, Paraclisierul, Florin şi Florica, Irozii sau Vicleimul de B. Iulian, Bărbaţii fărmăcaţi (vrăjiţi) de M. Pascali, Ce trebue să învăţăm, Mâţa cu clopot, ş. a.

D-l Virgil Birou păstrează un volum de afişe foarte preţioase, cari documentează activitatea reuniunei dela 1882 până la 1907, şi ordinea exemplară în care dirigentul corului Iuliu Birou a înţeles să ţină „trebile" reuniunei.

In Banat se evidenţiază încă reuniunea de cântări şi muzică din Bocşa Montană, înfiinţată în anul 1873, la stăruinţele învăţătorului Ion Marcu căruia i-a urmat Iosif Velceanu, bine cunoscutul şi apreciatul conducător de coruri din Banat, iar apoi I. Perian şi I. Ciorman.

Este semnificativ că în timp ce organizarea reuniunilor de cântări şi muzică şi a corurilor de plugari din Banat ia un avânt necunoscut până pela mijlocul veacului al XIX-lea, astfel de organizaţii apar şi în nord-vestul Ardealului, în judeţele: Arad, Sătmar, Sălaj şi Bihor.

Sub influenţa educaţiei şcolilor din Beiuş şi Oradea, unde veneau tinerii din Banat, Crişana şi Maramureş, a reuşit un număr de intelectuali, — preoţi şi dascăli — să-şi asigure educaţia muzicală necesară pentru a putea conduce un cor s'au o fanfară. Ei odată reîntorşi acasă pregătesc reprezentaţii teatrale cu diletanţii plugari şi organizează coruri bisericeşti şi fanfare. Mişcarea aceasta spre anul 1880 se întensifică şi găsim o seamă de coruri pe lângă toate liceele din această regiune precum şi în comunele mai mari. Astfel pe valea Someşului în comunele Ardusat, Vâşmort, Craidorolţ, Borhid, Tămaia, Borleşti, Pomi, Ruşi, Aciua, Vasad, Bârzava, Vezeud, Pişcolt, Sanislău ş. m. Găsim urme de reprezentaţii teatrale şi concerte foarte bine reuşite cu coruri de plugari, începând cu anul 1885 în Vâşmort, sub conducerea teologului absolvent Vasile Sabo. Corul instrumental din comuna Craidorolţ din jud. Satu-Mare, a cântat în biserică, ceiace era ceva nou în ritul oriental, fiind-că este poate cel dintâi caz în istoria muzicală când o fanfară înlocueşte la slujba religioasă cântecele din gură.

In parohiile române unite au existat mai multe asemenea organizaţii similare şi pe urma lor spre sfârşitul veacului al XIX-lea părintele Hubic organizează la Vaşad cel mai puternic şi cel mai splendid cor ţărănesc şi o orchestră simfonică dintre ţărani.

Tot în judeţul Satu-Mare trebuie să amintim şi activitatea „Reuniunei de cântări şi teatru“ din Şomcuta-Mare, vechiul centru românesc, fost pe vremuri capitală a districtului Cetatea de Piatră, care până la desfiinţare (1867) a avut ca limbă administrativă limba românească. Condusă rând pe rând de protopopii locali, în 1883 se reorganizează sub conducerea învăţătorului şi scriitorului poporal Elia Pop, secundat şi urmat apoi de Ioan T. Buteanu şi Aug. Ungur. Această reuniune până în 1913 a organizat anual câteva concerte şi a jucat 2—3 piese de teatru.

Se cer amintite aci şi câteva reprezentaţii teatrale date cu diletanţii plugari în comunele Ardusat, Pomi, Mădăras, Piscolt, Sanislău ş. a. din jud. Satu-Mare, precum şi concursurile de coruri organizate înainte de Unire, ca de exemplu cel din Mădăras din anul 1911, la care au luat parte opt coruri ţărăneşti. Toate aceste coruri au cântat împreună la serbarea Astrei din Sătmar, „Imnul Astrei“ şi „O rugăciune“, sub conducerea tânărului Ştefan Mărcuş junior. Corul din Băseşti — comuna marelui George Pop — sub conducerea vrednicului Dariu Pop a făcut pe jos un drum de 50 de kilometri ca să poată lua parte la acest praznic românesc.

Corul din Bârzava sub conducerea preotului Hubic face turnee şi în Banat, cel din Aciua sub conducerea învăţătorului harnic Anderco face şi teatru.

* * *

Un rol important pentru educaţia artistică a tineretului românesc au avut societăţile academice-universitare, precum şi teologiile, care au adunat în sânul lor pe cei veniţi din toate unghiurile locuite de români, şi i-a înzestrat cu un început de educaţie socială, literară şi artistică, permiţând multora să se avânte spre posturile de conducere ale neamului.

Intre aceste societăţi se distinge »*România Jună*« din Viena prin însăşi situaţia pe care a avut-o în centrul de cultură şi arte al Imperiului Austriac. Aici s'au adunat la toate facultăţile tineri din toate ţările locuite de români. Ei se întovărăşeau mai întâi între zidurile monumentale, în apartamentele modeste, unde revistele şi biblioteca societăţii le-au dat lumina minţii, unde au auzit un cuvânt românesc curat şi sonor, unde s'au desfătat prin manifestările culturale şi artistice ale colegilor şi unde şi-au strâns legătura cu colonia română. Aşa se explică manifestările acestor tineri, cari ajung

4

la apogeu în 1910—11, storcând admiraţia străinilor, câştigându-şi renume şi prestigiu chiar şi în faţa reprezentanţilor celorlalte naţionalităţi din vechea monarchie Austro-Ungară, luând premiul întâiu.

Manifestările societăţii aveau mai mult caracter artistic decât teatral, totuşi s'a jucat *»La şezătoare«* şi *»Poemul etnografic«* de Tiberiu Brediceanu. In 1913 joacă şi teatru. In luna Ian. la două din „seratele româneşti“ s'a jucat comedia lui Caragiale „O soacră“ cu multă căldură. Rolurile au fost interpretate de d-rele Zoe Munteanu — o nepoată a lui Caragiale, — şi Fifina Fintescu. Marea noastră tragediană *Agatha Bârsescu*, marea pianistă *Eliza Circa*, marea umanistă *Elena Dunca Schiau*, precum şi artiştii *G. Dima, Nic. Popovici, Zaharia Bârsan, Nemeş de Alamor, Lucia Cosma, V. Triteanu, A. P. Bănuţ, Nicolae Băilă, Nicolae Bretan, Ionel Crişan, Anicuţa Voileanu, Şt. Mărcuş, Valeriu Pop, Virginia Gall, d-na Carsai, d-na Chiffa, Aca de Barbu, Vasile Popovici, Octavian Mureşan, I. Rădulescu* şi alţii — dintre cari mulţi şi-au creiat un nume în străinătate, — s'au perindat în programul artistic al Societăţii Academice „România Jună“ şi a celorlalte societăţi academice surori, de aceeaşi însemnătate pentru cultura românească.

O activitate similară desvoltă tinerimea română din Budapesta şi Cluj în cadrele societăţilor *Petru Maior* şi *Iulia*. Deosebirea este totuşi esenţială între mişcarea de aci şi cea din Viena, căci acolo sufla un vânt de mai multe libertăţi.

Manifestările tineretului din aceste centre s'au desvoltat de la mijlocul veacului al XIX-lea într'un spirit de înţelegere şi împăciuire. In programul festivităţilor s'au întrodus nu numai piese de autori străini dar şi dansuri străine. Când însă politica a înverşunat spiritele şi în repertoriul teatrelor străine se întroduc piese cu caracter vătămător faţă de elementul românesc, situaţia se schimbă şi multă vreme se menţine un spirit de vrăjmăşie neînţeles faţă de noi, care duce tot mai mult la izolarea acestor tineri şi la manifestările lor într'un spirit exclusiv naţional.

* * *

Alături de Astra ocupa un loc de frunte, în deosebi la început, pentru Crişana, Banat şi părţile ungurene: „Asociaţiunea culturală a românilor arădeni“ pornită din iniţiativa fruntaşilor Anton Mocioni, Gh. Popa, I. Raţiu, Miron Romanul, T. Desianu, A. Popovici, Meletie Serb şi alţii. In anul 1861 se organizează societatea cu scopul de a lupta „pentru înaintarea literaturei române şi a culturei sociale“. Dela înfiinţarea preparandiei române din Arad în anul 1812, aceasta a fost cea mai grandioasă manifestaţie culturală a românilor din Crişana şi Banat.

În fiecare an Asociaţia îşi ţinea adunările sale generale în cadrul unor festivităţi cari cuprindeau cântece, declamaţiuni, dialoguri, coruri, după repertoriul cunoscut atunci.

Reuniunea meseriaşilor români din Budapesta la 1898 în piesa „Sărăcie lucie“

La adunarea generală din 1870 Societatea diletanţilor din Timişoara dă două reprezentaţii. Acest fapt are o dublă importanţă, mai întâi fiindcă putem constata că la 1870 în Timişoara a existat o soc. de diletanţi de teatru şi că în această vreme la Arad s'au jucat piesele „Nunta ţărănească“ de V. Alecsandri şi „Fantasma“, comedie într'un act, de Lerescu. Soc. de teatru era compusă din 13 tineri diletanţi români şi a fost acompaniată de data aceasta de corul plugarilor români din Chizătău. Piesele au fost studiate sub conducerea învăţătorului Petre Popovici. Ca întotdeauna, reprezentaţia a început cu „Răsunetul Ardealului“ (Deşteaptă-te Române) şi Hora lui Iancu. Reprezentaţiile au avut loc pe scena teatrului maghiar.

Cel dintâi concert îl organizează la 1871 prin concursul tinerimei române arădane. La concert cântă şi corul vocal compus din teologi şi studenţi de sub conducerea tânărului teolog Crăciunescu.

La Arad desvoltă o activitatea deosebită şi Societatea „Progresul", organizaţia industriaşilor români, sub conducerea celui mai însemnat reprezentant al românismului arădan din acele vremuri Mircea Vasile Stănescu, fost deputat dietal şi luptător pentru drepturile teatrului românesc în parlamentul maghiar.

Una din reuniunile care şi-au înţeles în deosebi menirea a fost *»Reuniunea de muzică din Sibiu«*, care din anul 1880 a produs momente din ce în ce mai sărbătoreşti şi a încălzit atmosfera cu manifestaţii şi serbări culturale, muzicale, teatrale, cari cu demnitate s'au aşezat alături cu manifestaţiile similare ale neamurilor conlocuitoare. La început modestă şi fără mari pretenţii, reuniunea ajunge centrul şi sufletul tuturor întreprinderilor române de artă muzicală din Sibiu. *Dr. Aurel Brote* şi conducătorul corului *Gh. Dima*, au ridicat această instituţie la posibilităţile de a se prezenta la 1895 în Bucureşti, unde în Palatul Atheneului este primită cu un entuziasm de nedescris, şi cucereşte cununa de lauri din argint, cu dedicaţii din partea comitetului organizator.

Din cadrele acestei reuniuni se ridică o seamă de diletanţi şi artişti cu renume. Serbările ei iau un caracter solemn, chiar conferinţele şi şezătoarele literare se caracterizează printr'un nivel artistic deosebit, la care contribuie artiştii noştri veniţi dela conservatoare şi academii. La concertele reuniunei ţin să ia parte chiar şi cântăreţi şi artişti străini cu renume. Cu concursul celebrului cântăreţ Nichi Popovici — originar din Caransebeş — Reuniunea din Sibiu reprezintă la 15 şi 17 Apr. 1886 opera în 2 acte: „O noapte în Grenada" de Kreuzer.

In anul 1899 se desparte de reuniune maestrul *Gh. Dima* care pleacă la Braşov, unde îşi va continua activitatea ca profesor, dirijor şi compozitor de strălucită factură artistică.

In anii următori reuniunea îşi urmează activitatea, accentuând „promovarea artei muzicale, universale în relevaţiunile ei mai înalte cu consideraţiune deosebită faţă de promovarea muzicei noastre româneşti". In anul 1905 organizează programul artistic al serbărilor pentru înaugurarea muzeului Astrei şi a scenei furnizată de S. R., — în cadre festive emoţionante. Anul 1913 i-a urzit o cale cât se poate de norocoasă reuşind a da reprezentaţii de operă cu concursul bursierilor „Societăţii pentru fond de teatru român" şi a diletanţilor, cari s'au distins cu operele *»Cavaleria Rusticana«* de Mascagni şi *»Secretul Suzanei«* de Erman Wolf Ferarri. Succesul a fost strălucit. S'au dat 4 reprezentaţii la 5, 8, 9, 12 Iunie, cari au atras un public imens, printre cari şi foarte mulţi străini. Rolurile principale au fost susţinute de: dnele Maria Crişan, V. Triteanu, d-ra V. Greavu, d-nii St. Mărcuş şi I. Crişan.

De aici a pornit ideia Operei Române din Ardeal, şi aici s'a consolidat convingerea că realizarea ei este posibilă.

O altă reuniune de aceeaşi importanţă se înfiinţează la Braşov. Ea luptă la început cu multe greutăţi, dar prezenţa lui Gh. Dima dela 1899 îi ridică prestanţa la un nivel artistic care o pune alături de celelalte reuniuni româneşti şi străine. Multe elemente şi mulţi artişti din ţară au trecut mai întâi frontiera la Braşov şi s'au prezintat publicului românesc din Ardeal prin concursul preţios al acestei reuniuni.

Membrii „Reuniunei" din Braşov în opera „Cavaleria Rusticană" de Mascagni, repr. în Iunie 1913 la Braşov, sub conducerea maestrului G. Dima şi cu concursul artiştilor: Veturia Triteanu, Mărioara Dima, G. Folescu şi Ştefan Mărcuş

Reuniuniunea a patronat concertul celebrului cântăreţ de operă dramatică *Dimitrie Popovici,* care aflându-se în turneu artistic în anul 1901, a oferit şi publicului Braşovean ocazia de a-l admira în arta sa.

Ca urmare a succesului deosebit ce au obţinut reprezentaţiile de operă din Sibiu, reuniunea de muzică de sub conducerea maiestrului Gh. Dima din Braşov, a reprezentat operele *„Cavaleria rusticana"* de Mascagni şi *„La şezătoare"* de Tib. Brediceanu în zilele de 16, 18 şi 20 Iunie 1913. Printre solişti era şi G. Folescu, viitorul cântăreţ celebru dela Opera Română din Bucureşti. Succesul a fost şi aici răsunător. In aceeaşi perioadă reuniunea pregăteşte oratoriul „Paulus", care demonstrează gradul înalt de cultură muzicală pe care l-a atins această instituţie de artă românească.

* * *

In vara anului 1906, împlinindu-se 40 de ani de domnie glorioasă a Regelui Carol I se ţine la Bucureşti „Expoziţia generală

română". Corul „Carmen" dela Bucureşti avea organizarea părţii muzicale a serbărilor. Toate reuniunile româneşti de cântări din Ardeal şi Banat sunt invitate să participe la concursul coral, ce se ţinu în „Arenele Romane" în zilele de 27 şi 29 August. Au fost în vie fierbere corurile noastre şi au făcut toate eforturile ca şi cei de dincoace de Carpaţi să fie reprezentaţi în mod cât de demn. Astfel au participat cele mai însemnate coruri printre cari cele din: Lugoj, Caransebeş, Reşiţa, Sibiu, Braşov, Beiuş, Oradea Bistriţa, Bocşa, Bozovici, Cacova, Coştei, Oraviţa montană, Ticvanul Mare, Ocna Sibiului, Orăştie, Corul Moţilor.

In 1906 au răsunat întâiaşi dată în amfiteatrul Arenelor Regale din Bucureşti cântările românilor de pretutindeni. Gh. Dima, alături de Vidu, alături de Chiriac au făcut să zboare pe aripa fâlfâitoare a cântului, dorul de unire al fraţilor răzleţiţi. Toate corurile reunite în două grupuri, cu un număr de 900 şi 800 cântăreţi, au executat: Imnul Regal, Hai în horă de G. Dima. Pui de lei marş de I. Vidu, Pe-al nostru steag de Porumbescu, Tricolorul de C. G. Porumbescu.

Braşovenii şi Sibienii şi-au organizat astfel programul ca la întoarcere să poată vizita centrele principale din ţară, desfătând în cântecul românesc publicul din cât mai multe oraşe.

A fost acesta un act de recunoştinţă faţă de concertele Soc. corale „Carmen" din Bucureşti, care sub conducerea maestrului Kiriac a venit în anul 1905 la Sibiu şi Braşov şi ne-a apropiat sufleteşte de ţara mamă.

* * *

Corul „Lyra" din Beiuş prezidat de — martirul de mai târziu — Dr. Ioan Ciordaş, dirijor fiind prof. Ioan Buşiţa, compus din 84 de membri, a dat în seara de Sân Văsii a anului 1906 primul concert, reuşind o superioară execuţie artistică. A cântat între alte bucăţi şi Imnul Regal şi Marşul Regal. Multe neplăceri au urmat în urma acestui fapt în deosebi pentru conducător. Aceşti corişti împreună cu reuniunea femeilor au format grupul de diletanţi teatrali ai beiuşenilor, cari au dat multe reprezentaţii până la Unire. Avem cunoştinţă de o reprezentaţie din 7 Ian. 1874 când sub conducerea profesorului Şt. Gulieşiu s'a jucat piesa „Lipitorile satului." Ei jucau în palatul liceului român Samuil Vulcan, care a fost înzestrat cu o sală de gimnastică astfel construită, ca să i se poată clădi o scenă cu toate cele necesare. Scena a fost făcută după planurile prof. Buşiţa, un excelent conducător şi organizator. El a pictat cortina şi sufitele şi a făcut toate decorurile, ajutat de elevii săi, dintre cari unii şi-au câştigat nume de artişti

apreciaţi. Sala aceasta a servit drept teatru până în anul 1928, când se inaugurează teatrul comunal „A. Demetriade."

Al doilea cor bihorean „Hilaria" din Oradea luase fiinţă încă din anul 1876 cu un „Deobligamentum reciprocum", prin care

Diletanţii români din Oradea la 1898

membrii se obligă pe „simţul nostru naţional românesc" să activeze în acest scop. La început le lipseau mijloacele materiale şi un repertoriu de cântece româneşti. Prin ajutorul lui Iosif Vulcan membrii reuniunei se încadrează în reprezentaţiile teatrale ale diletanţilor din Oradea şi dela 1896 iau parte activă la aceste spectacole bine îngrijite, cari au înviorat multă vreme sufletele bihorenilor. Sub conducerea dirigentului Nicolae Firu, „Hilaria" ia parte la marele festival coral aranjat în 1906 la Bucureşti şi pe urma succesului i s'a conferit diploma de onoare cu medalia de aur. In 1909 colaborează la reprezentarea icoanei dela ţară „La şezătoare" de Tib. Brediceanu, reprezentată cu concursul formaţiei de muzică şi cântări a reuniunei din Sibiu, atât la Oradea cât şi la Beiuş (anul 1910).

La 1909 se înfiinţează reuniunea română de cântări a intelectualilor din Năsăud, în 1910 trupa teatrală de diletanţi a intelectualilor, apoi corul şi trupa teatrală a meseriaşilor români şi corul ţăranilor.

Văzându-se lipsa unei scene pentru manifestările artistice şi mai ales cele teatrale în Năsăud, la 1912 pe banii adunaţi cu multă trudă de A. Bena, se construeşte un podium demontabil compus din practicabile, culise, sufite, portal cu cortină, şi unele decoruri pictate la Viena.

Diletanţii din Oradea în zilele Memorandului, (1896) având în mijloc pe marele luptător Dr. Ioan Raţiu

Din activitatea reuniunilor şi a corurilor din Năsăud evidenţiem în deosebi manifestările şcolarilor cari au ţinut pas cu teatrul şcolar din celelalte centre româneşti. Chiar şi unii dintre diletanţii trupei ambulante de teatru românesc a Clujenilor din 1850—60 s'au recrutat dintre foştii studenţi ai liceului Năsăudean.

Năsăudul a fost un centru important prin prezenţa regimentului de grăniceri românesc şi prin fondurile grănicereşti respectabile cari şi-au avut administrarea centrală în acest oraş şi de unde s'a putut da oare care ajutor şi manifestărilor spectaculare şi studenţilor săraci din părinţi de grăniceri.

La 1910 s'a jucat cu diletanţii piesa »*O soacră*« de Caragiale, la 19 Februarie 1911 »*Scara mâţii*« de Alecsandri, cu reuniunea meseriaşilor români. La 24 Iunie 1912 trupa de diletanţi a intelectualilor din Năsăud joacă »*Năpasta*« de Caragiale cu A. Bena, mai târziu director al Academiei de Artă Dramatică din Cluj, în rolul

lui Ion. La 25 Ianuarie 1913 diletanţii joacă „Fetele sfinte“ după *Iaroşi* localizată de Bena, tot în 1914 intelectualii mai reprezintă piesele „Muza dela Burdujeni“ de Caragiale, „Poetul sărac“ de A. Kotzebue, tradus şi localizat de A. Bena. In anul 1913 reuniunea meseriaşilor români reprezintă „Otravă de hârciogi“ şi „Ruga dela Chizătău“ de I. Vulcan. In 1914 trupa elevelor lui A. Bena reprezintă „Lăsata secului“ o piesă germană localizată de A. Bena, intelectualii joacă „Un Leu şi un Zlot“ de Ranetti, „Ursul“ de Cehov, „Sluga la doi stăpâni“ de Goldoni, localizată de Z. Bârsan.

Trebue să accentuăm în deosebi activitatea prodigioasă a d-lui A. Bena care şi în acest colţ de ţară a prezentat lucrări de mult talent şi a realizat pe teren muzical şi teatral într'adevăr progrese uimitoare cu corurile şi diletanţii. Pregătirea şi studiile lui A. Bena dela Academiile de Muzică din străinătate l-au predestinat pentru acest rol important pe urma căruia a fost răsplătit cu onorul de Rector al Academiei de Muzică din Cluj.

Reuniunea de Cântări şi Muzică din Bistriţa, cu ocazia reprezentării (1912) icoanei dela ţară „La Şezătoare“, sub conducerea d-lui H. Klee, dela Unire până azi, maestru de cor al Operei Române din Cluj

Reuniunea română de cântări din Bistriţa a avut un sprijin puternic în dirijorul său, medicul Dr. Leonida Domide, un bun

muzician compozitor a poemului „Inşiră-te Mărgărite“ şi multe alte lucrări preţioase.

Din 1900 activează în reuniunile bistriţene şi dirijorul Hermann Klee, care conduce diletanţii români la succese frumoase. In 1919—20 ajunge un valoros colaborator a lui Dr. T. Brediceanu la organizarea Operei Române din Cluj, unde este angajat ca dirijor şi maestru de cor. El compune valoroasa operă feerică „Făt Frumos“ după V. Eftimiu şi muzica la piesa „Se face ziuă“ de Z. Bârsan.

* * *

In cele de mai sus am schiţat extrem de sumar activitatea unora dintre reuniunile ce au fiinţat, răspândite pe întreg teritoriul Ardealului şi Banatului. Spaţiul nu ne-a îngăduit de a vorbi decât despre cele mai importante.

Numărul reuniunilor a fost foarte mare şi activitatea lor extrem de interesantă. Nu am putut cuprinde în această înşirare nici măcar date sumare despre Asociaţiile junimei române şi a tinerilor români din Blaj, Beiuş, Seghedin, Gherla etc., Societăţile academice universitare şi teologice: România din Cluj, Andrei Şaguna din Sibiu, Gh. Şincai din Gherla, Eminescu din Oradea etc., Cluburile de diletanţi din Făgăraş, Blaj, Arad, Oradea, Reuniunile de muzică din Blaj, Arad etc.

Iubirea de teatru a făcut ca ţăranul din Ardeal şi Banat şi intelectualul fruntaş să-şi ţină de datorie de a face parte din grupuri, cluburi, comitete şi reuniuni. Cine avea puţin talent de cântec şi declamaţie se angaja împreună cu ceilalţi, şi juca teatru, cânta în cor sau dădeau o mână de ajutor. N'au fost rare cazurile când oameni de toată seama şi de toată firea făceau ocazional pe „actorul“ sau cântau în corul nu mai ştiu cărei societăţi, ne spune d. A. P. Bănuţiu. D-sa înşiră şi unele cazuri semnificative: Regretata matroană de pe vremuri a Caransebeşului, d-na Elena de Iacobich, marele suflet de româncă din Graniţă, a tradus şi localizat zeci de piese germane pentru diletanţii ei bănăţeni. Respectabila preşedintă de azi a „Reuniunei Femeilor din Braşov“, d-na Maria G. Popescu-Bogdan, regretatul profesor Dr. Alexandru Bogdan, profesorul Vasile Neguţ, decedatul advocat braşovean Alex. Străvoi, avocatul lugojan, octogenarul de acum George Dobrin, şi câţi alţi intelectuali ardeleni şi bănăţeni de odinioară nu vor fi cântat ca solişti sau jucat teatru de diletanţi în cursul vremurilor trecute. Parcă venerabila matroană de azi d-na Maria V. Branişte nu plecase prin 1911 sau 12 cu o companie artistică, A. P. Bănuţiu, Ştefan Mărcuş şi Ionel Crişan, în câteva oraşe bă-

năţene cu scopul unic şi atât de nobil de a acompania la pian pe cântăreţii solişti? Dar protopopul Vasile Saftu şi directorul Virgil Oniţiu, fie iertaţi, nu erau şi ei corişti nelipsiţi în corul maiestrului G. Dima? Marietta Iernea măr. Anca, mama artistei cu renume Marietta Anca dela Teatrul Naţional din Bucureşti, o excelentă diletantă din Nordul Ardealului, familia Dimitrie Axente din Sibiu, unul dintre cei mai valoroşi români meseriaşi, jucători de teatru şi regisor, nu sunt încă prezenţi în memoria contemporanilor?

Dar d. Petre Groza, actualul primministru al României nu a amintit în cuvântarea cu care a instalat pe d. prof. Mihail Ralea ca Ministru al Artelor, rolurile sale de „primamorez" din teatrul diletant dinainte de Unire?

Dna Maria V. dr. Branişte, celebra pianistă şi animatoare a diletanţilor din Banat

* * *

Pentru a ilustra în mod sumar activitatea desfăşurată de reuniunile noastre de cântări şi muzică, societăţile Junimei Române şi a cluburilor de diletanţi, vom rezuma câteva date, cari cuprind însă numai informaţii aproximative, căci o lucrare completă va trebui să se facă cu un aparat corespunzător şi anume desemnat în acest scop.

S'au dat reprezentaţii teatrale româneşti cu diletanţii în vre-o 800 comune din cele 23 judeţe locuite de Români.

Dela 1815—1865 numărul reprezentaţiilor despre cari s'au putut găsi urme este cca 400.

In anii 1865—1898, după tablourile întocmite de către autorul acestei lucrări, sunt cunoscute aproximativ 850 reprezentaţii.

In anii 1898—1906, după datele din anuarele S. T. R. 1183 reprezentaţii.

In anii 1907—1914, aproximativ 1440 reprezentaţii.

In total deci într'o perioadă de 100 ani, aproximativ 4000 de reprezentaţii teatrale verificate dintre cari, pe o jumătate de veac, dela 1815 până la 1865, cade numărul de 400, adecă a zecea parte, şi din 1865 încoace numărul reprezentaţiilor creşte an de an, până ce în 1906 până la 1914, ajunge la peste douăsute anual.

Se constată deci că mişcarea teatrală prin diletanţii de dincoace de Carpaţi a înscris în istoria culturală a Românismului pagini de adevărat eroism.

Román szinészet.		Teatru romanu.
A szinházban.		In localul teatrului.
Bérlet 6-ik szám.		Abonamentu Nr. 6.

Arad, pénteken, augusztus 21-én 1868.

Follinus Janos helyi igazgatasa mellett,

Pascaly M. ur bukuresti román nemzeti szintársulatának

hetedik és utolsó vendég előadása.

Aradu, Vineri, 21. Augustu nou. 1868.

Pe langa directiunea locala a lui J. Follinus,

Societatea teatrala romana a Domnului **M. Pascaly**, membru primariu de role dramatice si comice ale teatrului nationalu romanu din Bucuresci, va da

Ultim'a representare:

VOINICOSU

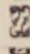
dar

FRICOSU.

(A félénk szájhös.)

Comedia in 3 acte de caracteru cu costume de ale epócei; compusa de Hypolite Lucas dela academi'a francesa; tradusa de D. M. Pascaly, si jocata pe teatrulu imperatescu din Parisu „Odeon" si pe tóte teatrele primarii ale Europei.

PERSONELE

[illegible]	Dn'a Mat Pascaly		Donn'a Beatrice d' Astorga	[illegible]
[illegible]	D. M. Pascaly		Griseld'a, cameraria	[illegible]
[illegible]	[illegible]		Un Alguazilu	[illegible]
[illegible]	[illegible]		[illegible]	

Sum fericitu a profită de acest'a ocasiune, că se aratu onoratului publicu profund'a mea recunoscintia si ca romanu si ca artistu pentru imbratisiérea, ce mi s'a facutu mie si celoru ce mi au urmatu; dar indoitu recunoscatoriu sum pentru resunetulu si patronarea, ce a gasitu in inimele tuturoru romaniloru idé'a **progresului artei romane,** si acest'a, gratia unoru buni romani initiatori, cari sciu, ca fericirea si marirea poporeloru sunt **artele** si **sciintiele.**

Luandune diu'a buna dela acestu onoratu publicu romanu, ducemu cu noi cele mai frumóse suveniri si firm'a credintia, ca ori unde este unu cuibu romanescu, artele si sciinti'a si-gasescu paladiulu loru!

M. Pascaly.

Helyek ara: Körp pahoiy **4** fr. — Felső pahoiy **3** fr. — Támlásszék **1** fr. **50** kr. — Zártszék **1** fr. — Földszint **60** kr. Karzat **30** kr.	**Pretiul locuriloru:** Loge de midilocu **4** fl. Loge de susu **3** fl. Fauteuilu **1** fl. **50** cr. — Scaunu numerisatu **1** fl. Parteru **60** cr. Galeria **30** cr.
Jegyeket előre valthatni a szinhazi irodában; este a pénztárnál.	Bilete se potu scote peste di in cancelari'a teatrului; sér'a la cassa.
Kezdete pontban 8 órakor.	**Inceputul la 8 óre precisu.**

Nyomatott Réthy Lipótnál Aradon.

Afişul turneului trupei Pascaly (Arad, 29 August 1868)

TURNEELE SIMBOLICE

Incă în anul 1853 Gh. Bariţiu în Gazeta Transilvaniei expune că toate încercările care se făcuseră până atunci în Braşov şi Lugoj pentru înjghebarea trupei de teatru „au suferit greutăţile începutului.“ Cu toate acestea „ţesătura limbei noastre cere dela noi, cu tot imperativul, ca neapărat să facem un lucru serios pentru teatru.“ Unitatea gândirii noastre reprezentate în unitatea literară, ca o formulă pregătitoare a unităţii politice, era lozinca tuturor.

Românii luptau din răsputeri pentru asigurarea existenţei lor. Nu aveau posibilitatea să-şi desfăşoare opiniile şi să-şi comunice sentimentele şi convingerile lor naţiunii. Fraţii noştri de peste Carpaţi se înteresau de intreprinderile literare şi culturale de dincoace de Carpaţi şi le încurajau. Cam în acelaşi timp începu şi acţiunea puternică la Bucureşti pentru înfiinţarea Teatrului Naţional. Mulţi artişti şi-au găsit aşezarea în trupele lui Milo şi Pascaly, cari emulau între ele.

Era o adiere, un suflu de teatru românesc în aer, care pregătea terenul pentru înfăptuirile mari, cari au deşteptat în publicul nostru setea de a concura în arta de teatru cu celelalte naţionalităţi. La 1860 se înfiinţează Teatrul Naţional Sârbesc cu reşedinţa în Neoplanta, fapt care îndeamnă şi pe ai noştri la o acţiune mai energică în interesul teatrului românesc. In aceste momente ştirea că actorii de dincolo de Carpaţi vor veni să joace în centrele din Banat şi Ardeal a provocat o nespusă bucurie.

FANNY TARDINI

In 1863 trupa fraţilor Vlădicescu şi a nemuritoarei artiste din epoca de formaţiune a teatrului nostru, Fanny Tardini, măritată cu Al. Vlădicescu, este cea dintâi pe care o cunoaştem noi, care a trecut Carpaţii la Braşov. Ea a jucat în sala „Gimnaziului Român“ mai multe piese de teatru, cu subiect naţional, care au fost primite de public cu mare entuziasm.

In primăvara anului 1864 jucase la Cernăuţi piese cu subiect patriotic, entuziasmând publicul. Mulţi dintre tinerii români au fost luaţi de curentul artei teatrale părăsindu-şi studiile, ca să se facă

actori, între ei Mihail Eminescu, N. Lacea, I. Baciu, Muntenescu ş. a.

Revista „Familia" ne vorbeşte în anul 1865 de „Turneul din anul trecut al trupei Fanny Tardini", deci cel dintâi turneu al ei a avut loc în anul 1864, ceiace corespunde şi cu notele din Gazeta Transilvaniei. Trupa venise la Braşov, precedată de directoare şi de unul din actorii societăţii. »*Lumea saltă de bucurie*« — scrie un ziar — că o trupă românească a sosit aci. Societatea întreagă, românii braşoveni, o binecuvântară într'un mod deosebit, şi nici că s'au înşelat, căci ei au luat parte la reprezentaţii".

In 1864 dela 5/17 Iulie până la 20 Septemvrie trebuie să punem data precisă când trupa o găsim la Braşov, şi numai aci, căci în anul acesta nu avem date ca să fi plecat mai departe. In 1864, când trupa Fanny Tardini veni mai întâi în Ardeal *I. B. Popp* a făcut tot pentru ca scena trebuincioasă reprezentaţiilor să se poată construi pe cheltuelile sale, dăruind-o apoi şcoalelor româneşti din Braşov, adică Gimnaziului, „drept mulţumire către Eforia care a binevoit să dea sala gimnazială pentru reprezentaţii". Tot aşa trupa a avut tot sprijinul în 1865, când la 27 Mai/8 Iunie încep reprezentaţiile din Braşov. Ei au jucat tot a treia zi, parte piese naţionale, parte piese străine şi în deosebi traduceri din franţuzeşte. De aci trupa pleacă spre Sibiu şi alte centre.

„Gazeta Transilvaniei" ne orientează la 14 Iulie 1864 că trupa a sosit printre cele mai mari greutăţi din Bucovina prin Moldova şi prin pasul Buzăului. Trupa se compunea din 20 membri. Fanny Tardini proecta 30 de reprezentaţii româneşti, drame, comedii, vodevile. Cele 130 de familii din frunte din Braşov i-au asigurat venitul necesar pentru existenţa trupei pe timp de trei luni. In acelaşi timp juca în localitate şi o trupă ungurească în sala teatrului orăşenesc.

A fost un moment de înălţare şi de glorie pentru braşoveni. Stagiunea s'a deschis cu drama naţională, cu cântece »*Radu Calomfirescu*« de *I. Dumitrescu*, care a încântat publicul şi a stors lacrimi de bucurie şi mulţumire în inimile tuturor. Se accentuează jocul deosebit de ales al actorilor şi anume, *Sachelari*, în rolul lui Mihai eroul, *Evolschi* în rolul spătarului Vintilă, *Vlădicescu*, în al lui Radu Calofirescu, *Fanny Tardini*, în rolul feminin principal. La alte reprezentaţii se aminteşte artista *Albeasca*, „care avea o voce frumoasă dar slăbuţă", apoi *A. Lacea*, care joacă rolurile de bătrâni foarte bine, urmează un începător cu mult talent: *Chirinescu* şi în rolurile comice *Romanescu*. Despre Vlădicescu aflăm că „are voce puternică dar necultivată". Doamna Dumitreasca

„a făcut furoare cu travestirea sa în deosebitele persoane cu deosebite caractere".

Publicul stătea înghesuit la reprezentaţii. Spectacolele s'au înfăţişat cu gust şi decoruri potrivite, atât în piesele *„Baba Hârca"* de Milo cât şi în *„Un trântor cât zece"*.

In 5 Iunie se reprezinta o *„Partidă de Concină"* de Alecsandri, „Cearta fără cauză" comedie în traducere; la sfârşitul spectacolului D. Răduleanu cântă melodii naţionale.

Străinii s'au abţinut dela aceste reprezentaţii, deşi românii noştri nu încăpeau, fie la teatru fie la alte petreceri aranjate de ei.

TURNEUL LUI MIHAIL PASCALY

Făclia teatrului românesc odată aprinsă prin turneele trupei Fanny Tardini, a fost dusă mai departe prin turneele iniţiate de M. Pascaly.

Doi artişti au excelat prin talentele lor pe scenele din Bucureşti pe acele vremuri. Era „comediantul" Milo şi artistul dramatic Pascaly. Pe aceştia în deosebi dorea să-i cunoască publicul din Ardeal şi Banat.

Ce a fost turneul lui Pascaly şi prezentarea artiştilor săi se poate întrezări din rândurile revistelor şi ziarelor contemporane cari descriu zilele de sărbătoare minunate, si felul cum aceşti purtători ai cuvântului românesc au fost primiţi în mijlocul nostru.

„Telegraful Român" surprinde cel dintâi publicul românesc cu ştirea că *„artistul Pascaly va veni la românii din imperiul austriac să dea câteva reprezentații teatrale între frații săi cărora soarta vitregă nu le delega posibilitatea ca să aibă un teatru național"*.

In „Familia" se oglindeşte nu numai nespusa bucurie, dar şi dorul de ai vedea şi de ai asculta. *„Nouă românilor din monarhia austriacă* — scria Iosif Vulcan — *numai arareori ni se dă ocaziunea de a se putea vorbi despre Teatrul Național. Primim știrea că M. Pascaly va veni în Ungaria și Banat și va ridica Templul Thaliei Române în toate orașele mai mari unde locuesc români. Veniți preoți ai scenei române, veniți unșii muzelor, veniți propagatorii ideii sfinte, veniți, veniți fraților, căci noi vă așteptăm cu brațele deschise. Haideți și însuflați conştiința în inimile disperate, veniți și ne spuneți că românul a fost și va fi! Veniți! Veniți!"*

Un imn de slavă mai frumos, mai sincer şi mai plastic al dorinţei generale, arareori s'a scris şi arareori s'a simţit mai adânc decât în sufletul lui I. Vulcan.

„Gazeta Transilvaniei", avizează că directorul Teatrului românesc M. Pascaly a sosit la Braşov. Corespondentul „Familiei" din Braşov exclamă: „Avem şi noi Teatrul Naţional! M. Pascaly din Bucureşti a sosit în mijlocul nostru spre a deschide templul Thaliei române între murii acestui vechiu oraş românesc. Bucuria noastră ajuns-a la culme, cum a sosit între noi, toate locurile de şezut au fost ocupate şi s'a asigurat subzistenţa trupei numai decât". Trupa era compusă din 12 persoane, şapte bărbaţi şi cinci femei.

In repertoriu s'au anunţat 25 de piese, 12 drame şi 13 comedii, în afară de cele mai sus notate, următoarele: *a) drame*: Idiotul, Prizonierul din Bastilia, Sărmanul muzicant, Ea este nebună, Dalila, Martirul familiei, Fericire în nebunie, Tata moşu, Cerşetorul, Copilul Greciei, Visul unui român murind; *b) comedii*: Nevasta trebue să-şi urmeze bărbatul, Un pahar de ceai, Ştrengarul din Paris, Femeile care plâng, Pianul Bertei, Femeile Limbute, Bărbatul văduvei, Uită-te dar nu te atinge, Nu e fum fără foc, Pricopsiţii, Noaptea unei stele, Boala romanţelor.

Acest repertoriu cuprinzând în mare parte piese streine, n'a prea venit la socoteala publicului românesc, fiindcă piese streine putea să vadă destule reprezentate de către trupele germane şi maghiare, cari erau în turneu. A dorit mai mult piese originale, fiindcă acestea făceau senzaţie şi contribuiau mai mult la desvoltarea spiritului naţional, ceeace trebuia să fie scopul principal al trupelor româneşti din turneu. Se şi remarcă acest lucru şi se recomandă drama lui Haşdeu „Răzvan şi Vidra". Gazeta Transilvaniei scrie despre producţiunile lui M. Pascaly accentuând *„decenţa artei dramatice, tehnica reproducerii şi personificării rolelor"*. Apoi se entuziasmează zicând *„muza română Thalia, cea mai ageră dintre muzele strămoşilor noştri şi-a reaşezat domiciliul său cu statornicie în sânul acestei societăţi şi cu ea în mijlocul naţiunei Daco-Române"*. In numărul 37 „Gazeta" repetă elogiile sale şi spune că „a auzit şi judecata din gură străină că, arta dramatică e reprezentată în toate părţile şi prea bine în această societate". La sfârşit încheie patetic: „Când vom fi şi noi în stare să serbăm punerea pietrei fundamentale a unui teatru român"?

Despre reprezentaţiile din Sibiu ne comunică impresiile sale, ceva mai târziu I. V. Barceanu în „Familia". El spune că însufleţirea, concursul sgomotos al românilor din părţile Sibiului a întrecut puterea oricărui cuvânt. Sala teatrului n'a fost în stare să cuprindă mulţimea de bărbaţi şi femei. Mulţi au rămas în curte aşteptând sfârşitul producţiunei ca cel puţin cu vorba să audă „ce n'au putut vedea cu ochii şi simţi cu inima". M. Pascaly a fost formal inundat

cu buchete de flori şi cununi de câte ori a apărut în scenă ca *Mihai Eroul* după lupta dela Călugăreni, în piesa lui Bolintineanu.

In public se găseau în fiecare seară ţăranii din Răşinari. Sălişte şi Boiţa. Corespondentul remarcă că în repertoriu era o singură piesă românească şi caută a explica aceasta prin gustul publicului bucureştean format mai mult pentru gustul comediilor de salon franceze şi lipsa de piese şi drame naţionale. Adaugă că M. Pascaly joacă cu o dexteritate şi eleganţă de admirat unind în sine „un fond de adevărate însuşiri dramatice cu care face onoare numelui de român".

Román szinészet. **Teatru romanu.**

A szinházban. **In localul teatrului.**

Bérlet 4-ik szám. Abonamentu Nr. 4.

Arad. kedden. augusztus 11-én 1868.
Follinus János helyi igazgatása mellett,
Pascaly M. ur bukuresti román nemzeti szintársulatának
negyedik vendég előadása

Aradu. Marti. 11. Augustu nou. 1868.
Pe langa directiunea locala a lui J. Follinus,
Societatea teatrala romana a Domnului **M. Pascaly**, membru primariu de role dramatice si comice ale teatrului nationalu romanu din Bucuresci, va da
A patr'a representare:

MICHAIU BRAVULU

dupa batali'a dela Calugareni.
(Vitéz Mihály a calugareni csata után.)
Tablou nationale in 1. actu, in versuri, de D. Bolintinianu, celebrulu poetu romanu
PERSONELE:

Acestei'a va premerge

Barbatulu nineratu.

(Az elkényeztetett férj.)
Comedia in 1. actu, tradusa de M. Pascaly
PERSONELE

Intre acte se va jooa
Nenorocirea cuconului Barzoiu, barbatulu cuconei Chiritia.

Helyek ára közép páholy 4 fr. — Felső páholy 3 fr. — Támlásszék 1 fr. 50 kr. — Zártszék 1 fr. — Földszint 60 kr. — Karzat 30 kr.	**Pretiul locuriloru:** Loge de mediloco 4 fl. — Loge de susu 3 fl. Fauteuile 1 fl. 50 cr. — Scaune numerotate 1 fl. — Partere 60 cr. Galeria 30 cr.
	Bilete se potu scote peste di in cancelari'a teatrului; sér'a la cassa.
Kezdete pontban 8 órakor.	**Inceputul la 8 óre precisa.**
Pénteken augusztus 14-én 1868. a román szintársulat ötödik vendég előadása és Pascaly Mathild assz. illeni első föllépte: **Strengariulu din Parisu.** (A párisi suhanc.)	**Strengariulu din Parisu.**

Afişul piesei „Mihai Bravul" de Dim. Bolintineanu

La 30 Iunie ultima reprezentaţie a societăţii are loc în folosul săracilor din Sibiu după care a urmat un banchet în onoarea artiştilor la hotelul „Impăratul roman". Foarte elogios scrie despre această stagiune ziarul local săsesc „Hermannstädter Zeitung".

Dela Sibiu trupa pleacă la Lugoj şi se accentuează că repertoriul nu poate fi deocamdată altfel de cum este, fiindcă „dramele noastre istorice şi originale mai toate sunt compuse pentru mai multe persoane, altele sunt numai de interes local, ori scrise într'o limbă pe care noi nu o înţelegem", se mai spune că transportul unei garderobe mai complete cere jertfe mari materiale. Mai aflăm că toate piesele trebuiau prezentate la control la organele locale poliţieneşti.

Intr'o corespondenţă A. M. Marienescu ne informează că „logile şi scaunele, peste 60, au fost abonate pentru 6 reprezentaţii chiar la sosire". Stagiunea se deschide la 23 Iulie cu „Ea este nebună" şi „Nevasta trebue să-şi urmeze bărbatul". Teatrul era arhiplin şi mulţi au trebuit să plece dela casă fără bilet. Mândri au fost şi lugojenii faţă de străini în aceste zile căci artiştii şi-au interpretat rolurile în mod desăvârşit, ca artişti „de pe scenă europeană".

Román szinészet.

Arad, kedden, augusztus 11-én, 1868

Pascaly M. ur bucuresti román szintársulatának negyedik vendégelőadásaul:

MICHAIU VITÉZULU

dupa batall'a dela Calugareni.

(Vitéz Mihály a kalugareni csata után.)
Nemzeti szinmü 1 felv., irta Bolintinianu D.

Ezt megelőzi:

Barbatulu desmierdatu.

(Az elkényeztetett férf.)
Franczia vigjáték 1 felv., ford. Pascaly M.

Anunţ din ziarul unguresc „Alföld" din Arad, relativ la reprezentaţia lui Pascaly, la 11 August 1868

Din Lugoj trupa pleacă la Timişoara şi la Arad pentru a pregăti un turneu şi în aceste oraşe. In toate locurile trupa se bucura de o ospitalitate adevărat românească şi frăţească.

In pregătirea turneului său M. Pascaly lansează un apel către publicul Arădean interesant ca studiu şi vechime, deaceea îl publicăm în 3 limbi aşa cum a fost tipărit. „*Familia*" aducea fotografia lui M. Pascaly cu o scurtă biografie, prin care remarcă nu numai talentul marelui artist şi organizator, cât şi pregătirea lui serioasă şi studiile de psihologie, fizionomie şi mimicologie estetică, el fiind „unicul artist teatral român înzestrat cu atâtea studii teoretice, excelând pe scenă în diferite figuri şi caractere în dramă şi comedii".

Cu aceiaşi ocaziune avem şi unele observaţii asupra jocului artiştilor Bălănescu, Ghesteanu, dna Dimitreasca, Boierescu. Tinerimea participa în mod gratuit la reprezentaţii.

Stagiunea din Timişoara se începe la 26 Iulie şi se încheie cu a treia reprezentaţie la 31 Iulie. A câştigat şi aici simpatia tuturor românilor. Sala era plină până la înghesuială. A făcut surpriză o poezie ocazională a tânărului timişorean Iulian Grozescu „Salutarea Thaliei române", dedicată „societăţii teatrale române a dlui director M. Pascaly, cu ocaziunea primei reprezentări în Timişoara la 28 Iulie 1868".

Steaua mândră, maiestoasă
Se arată'n răsărit.
Căci o zână prea frumoasă
Ici la noi a coborît
Timişoara cea bătrână, pare ca'ntinerit
Căci azi Thalia română, prima dată a sosit . . .
Şi vestesc în lumea lată, că şi aici români trăiesc

La Timişoára s'a săvârşit plăcutul eveniment că dna Matilda Pascaly a dat naştere unui băiat, care a fost botezat în ziua de 5 August în suburbiul Fabric, dându-i-se numele de Andrei-Claudiu. Naşi au fost Andrei Mocioni substituit prin căpitanul orăşenesc Petru Cermena.

Ziarul local din Timişoara „Temesvarer Zeitung" se ocupă mai întâi la 30 Iulie cu reprezentaţiile româneşti. In recenziunea din 30 Iulie accentuiază că „prin aceasta a răsunat mai înfâi limba

Román szinészet.

A román nemzeti szinészet megismertetése czéljából meginditott müutazásomban, több aradi mübarát szives meghivása folytán, elhatároztam magam, a bukuresti román nemzeti szinház kiváló tagjaiból összeállitott szintársulatommal Aradra is eljönni, s itt drámák és vigjátékokból álló nehány román szini előadást rendezni.

E végre a köztem és a helybeli szinigazgató ur között létrejött megállapodás folytán, általam rendezendő hat román szini előadásra, rendkivüli bérletet nyitok. Ezen bérleti előadások jövő augusztus hó 1. 4. 6. 8. 11 és 13-ik napjain fognak a helybeli szinházban megtartatni.

Az aradi tisztelt közönség ismert müizléséről és a művészetek iránti lelkesedéséről meg lévén győződve, bizton remélem, hogy vállalkozásom a t. cz. közönség szives pártfogásában fog részesülni, mit kiérdemelni fő feladatomnak tartandom.

Aradon, julius 16-án 1868.

Pascaly M.

[illegible]

Bérleti föltételek az összes 6 előadásra:

Bérleti ár: Alsó páholy 25 fr. közép páholy 22 fr. felső páholy 16 fr. támlásszék 8 fr. zártszék 5 fr.

Az eddigi t. cz. bérlő közönség tisztelettel felkéretik, miszerint helyeik megtartása iránt legteljebb folyó julius hó 25-ik napjának déli 12 óráig rendelkezni sziveskedjék, hogy azontul mások igényei is figyelembe vétethessenek.

Bérlemi lehet a helybeli szinházi irodában, a hol időközben előjegyzések is elfogadtatnak.

TEATRU ROMANU.

In caletori'a, ce o intreprindu pentru a face cunoscuta artea teatrala romana, — la amicabil'a invitare a mai multoru domni aradani partinitori de arte, m' am resolvitu a veni si la Aradu cu societatea mea teatrala compusa din cei mai alesi membri ai teatrului nationalu romanu din Bucuresci, si a pune la cale aici câtevá representari teatrale de drama si comice.

Dupa acordulu incheiatu cu domnulu directoriu teatralu de aicia me aflu dar in stare de a deschide unu abonementu pe siése representari teatrale romane, care voru fi arangiate de mine insumi, si se voru dá in teatrulu de aicia, in 1. 4. 6. 8. 11. si 13. augustu a. c. calend. nou.

Fiindu invinsu despre gustul de arte si despre insufletirea onoratului publicu aradanu catra tóte artele, sperezu de siguru: ca intreprinderea mea va fi primita cu partinire, carea me voiu stradui cu totuadinsul a o promerită.

Aradu, 16 juliu nou. 1868.

M. Pascaly,

[illegible]

Conditiunile abonementului pe tote 6 representari:

Pretiurile: Logea de diosu 25 fl. Logea mediloria 22 fl. Logea de sus 16 fl. — Fauteuil 8 fl. Stala 5 fl.

Pl. tit. abonanti de pana acumu, sunt poftiti cu tóta onorea, a dispune pentru tienerea locuriloru sale celu multu pana la mediadi in 25. a lunei curinte juliu nou. a. c. ca mai apoi se se póta satisface si dorintiei altor'a.

Abonarea se face in cancelari'a teatrului locale, unde de ocamdata se primescu si prenotari.

Romanisches Theater.

Mit meiner, aus den ersten Schauspielern des Bukurester romanischen National-Theaters zusammengestellten Gesellschaft, — zum Zwecke der Bekanntmachung der romanischen National-Schauspielkunst, in einer Kunstreise begriffen, entschloß ich mich in Folge gütiger Aufforderung mehrerer Arader Kunstfreunde, auch Arad zu besuchen und hier einige Schau- und Lustspiele aufzuführen.

Zu Folge des, mit dem hiesigen H. Theater-Director getroffenen Uebereinkommens, eröffne ich ein außerordentliches Abonnement auf 6 romanischen Theater-Vorstellungen, welche am 1-ten, 4-ten, 6-ten, 8-ten, 11-ten, und 13-ten August l. J. im hiesigen Theater aufgeführt werden.

Uberzeugt von dem wohlbekannten Kunstsinn der Arader, gebe ich mich der Hoffnung hin, daß meinem Unternehmen ein gütiger Empfang und Zuspruch des pl. t. Publikums zu Theil werden wird, wofür ich mich bestreben werde Ihrer Gunst würdig zu sein.

Arad, am 16-ten Juli 1868.

M. PASCALY,

[illegible]

Abonnement Preise für 6 Vorstellungen:

Logen 1-sten Ranges 25 fl. Loge 2-ten Ranges 22 fl. Loge 3-ten Ranges 16 fl. Fauteuil 8 fl. Sperrsitz 5 fl.

Die bisherigen pl. t. Abonnenten werden ersucht, über ihre Plätze bis am 25-ten Juli Mittags gefälligst zu verfügen, damit nach Ablauf dieser Frist, die Ansprüche Anderer befriedigt werden können.

Man abonnirt in der Theaterkanzlei, wo inzwischen auch Vormerkungen angenommen werden.

Facsimilul apelului făcut de M. Pascaly către publicul din Arad în 1868

românească pe această scenă". Aduce apoi o laudă sumară tuturor artiştilor fără deosebire şi încheie astfel: „toate aşteptările publicului au fost întrecute. Nivelul reprezentaţiilor este acelaş cu nivelul altor manifestări de acest gen în acest oraş. Alegerea pieselor a fost foarte potrivită, efectul acestora fiind simţitor înălţat prin prestanţa minunată (Vortrefflichkeit) a actorilor".

Sâmbătă 1 August au început reprezentaţiile la Arad şi după 8 reprezentaţii turneul se încheie la 28 August. La deschidere M. Pascaly declamă poezia lui A. M. Marienescu: *Adu-ţi aminte*

Românie. Reprezentaţia anunţată pe 4 August la Arad nu s'a mai putut ţine din cauza indispoziţiei lui Pascaly. S'a ţinut însă o reprezentaţie la 18 August în care dna Pascaly declamă întâiaşi dată poezia „*Copila română*" de *Iosif Vulcan.*

Lumea venise la aceste reprezentaţii din mari depărtări. Unii au făcut drum de 2 zile cu trăsura; aşa au sosit unele familii din Beiuş în frunte cu Partenie Cosma, celebrul om de finanţe şi familia sa. Arădanii emulau în primirea ospitalieră a artiştilor.

Román szinészet. **Teatru romanu.**
A szinházban. **In localul teatrului.**
Bérlet nélkül. Fara abonamente.

Arad, Pénteken, augusztus 28-án 1868.
Follinus János helyi igazgatása mellett,
Pascaly M. ur bukuresti román nemzeti szinitársulatának
utolsó vendég és búcsu előadása.

Aradu, Vineri, 28. Augustu nou, 1868.
Pe langa directiunea locala a lui J. Follinus.
la representare estraordinaria:

Orbulu si nebun'a.
(A vak és az őrült.)

PERSONELE:

M. Pascaly.

Kezdete pontban 8 orakor. **Inceputul la 8 ore precisu.**

Alt afiş al trupei Pascaly din 1868

Despre reprezentaţiile din Arad avem recenziuni ample cari au apărut în ziarul „*Alföld*", şi care au fost publicate în traducere de d. Isaia Tolan.

Ne oprim la o comunicare foarte interesantă a lui Iosif Vulcan care în drum spre adunarea generală a Asociaţiunei, care se ţinu în Gherla, pleacă spre Arad, fiindcă îl interesa „deosebit de mult teatrul naţional de care n'a văzut nici când". „Doriam să aud limba noastră" — spune d-sa — „dulce şi sonoră, răsunând de pe scenă şi acest dor îmi şoptea să mă duc cât mai curând. Dorinţa mă mâna la Arad. Şi ce bine că am făcut aşa." Intr'o zi de Luni dimineaţa şi-a luat drumul. In vagoane ţăranii discutau despre reprezentaţiile trupei româneşti. Veniseră unii şi din comitatul Zărandului ca să poată auzi cel puţin odată limba română pe scenă.

După sosire a căutat să-l viziteze [pe Pascaly cu care a avut o lungă întrevedere despre literatura dramatică şi arta teatrală.

Artistul era bolnav şi de aceia câteva reprezentaţii s'au amânat. Totuşi publicul românesc venit din provincie a rămas la Arad, aşteptând însănătoşirea lui şi continuarea reprezentaţiilor. Vulcan s'a convins că într'adevăr Pascaly e un mare artist, care poate să joace cu succes în ori şi ce teatru. A rămas cu impresii neşterse. Trei zile a petrecut la Arad unde s'a întâlnit pentru întâia dată cu Mihail Eminescu, care avea rolul de sufleur şi uneori actor în trupa lui Pascaly. La Arad după ultima reprezentaţie s'a dat un banchet în onoarea artiştilor şi cu această ocazie i s'a oferit lui Pascaly o cupă de argint.

Trupa din turneu s'a compus din următorii artişti: Simion Bălănescu, Freiwald Gestiap, Saliţa Mihăilescu, Mihaiasca, Matilda Pascaly, Lina Stroenescu, Mariţa Vasilescu, Vasilache şi Petre Velescu.

Dela Arad trupa pleacă la Oraviţa, unde sunt foarte bine primiţi la 31 August. Românii de aici acum au cunoscut „subtilitatea limbei româneşti, ghirlande şi flori umpleau scena, se simţeau transportaţi în altă regiune ale fanteziei." La reprezentaţie a asistat public foarte numeros şi mulţi plugari, dovadă că spiritul naţional şi interesul pentru manifestările spectaculoase ale artiştilor români străbătuse până la coliba ţăranului.

La 2 Sept. se închee acest celebru turneu, care a lăsat atâtea impresii adânci între românii de dincoace de Carpaţi, şi în deosebii în regiunile unde pentru întâia oară a răsunat de pe scenă glasul şi melodia limbei româneşti. Au rămas amintiri neşterse, despre cari cu regret trebue să spunem, că se pierd cu generaţia care dispare, deoarece nu s'au adunat la un loc, ca să rămână un veşnic document despre interesul şi sprijinul manifestărilor teatrale a românilor de dincoace de Carpaţi. Acest turneu a întărit credinţa slujitorilor idealului artei teatrale româneşti şi a contribuit la lupta pentru înfiinţarea unui teatru românesc.

TURNEUL LUI M. PASCALY DIN 1871

După succesul ca din poveşti, al turneului din 1868, M. Pascaly îşi anunţă al doilea turneu în Ardeal-Banat şi părţile ungurene pentru luna Mai 1871, printr'o scrisoare dată în luna Aprilie, în care între altele spune:

In anul acesta doresc să reîncep excursia mea artistică de acum trei ani. Din punct de vedere moral, artistic şi naţional, cred că este o sfântă datorie de împlinit, o imperioasă trebuinţă pentru desvoltarea intelectuală, înfrumuseţarea simţămintelor, inobilarea cugetărilor... Patroni ai luminei, ai

artelor, ai desvoltării naţionale, cutez a pune sub auspiciile D-voastră încercarea mea. Dela concursul D-voastră, dela îmbrăţişarea D-voastră, dela solidaritatea cu care veţi trata această chestiune, voiu vedea dacă ideia aceasta naţională, a găsit răsunet între români şi dacă eu merit onoarea de a fi unul dintre interpreţii săi... Popor fără teatru este popor fără cultură, teatrul este istoria vie de cultura, de mărirea şi poleirea unei acţiuni... Iată care este procedarea mea practică:

1. Incepem dela 6—8 Maiu; oraşele, prin cari sper să trec sunt: Braşov, Sibiu, Blaj, Cluj, Năsăud, Oradea-Mare, Arad, Lugoj, Timişoara, Pesta şi oricare alt oraş îmi va face onoarea să mă cheme, sau unde se va simţi mulţumirea şi necesitatea că trebue să trec şi pe acolo.

2. Voiu juca numai 6 reprezentaţiuni abonate în fiecare oraş şi câte o reprezentaţiune suspendată, pentru înfiinţarea unui teatru peste Carpaţi.

3. Repertoriul acestor 7 reprezentaţiuni cu totul se va compune: din piese naţionale istorice, piese naţionale de caracter şi moravuri, şi 2 piese traducţiuni, cap de operă ale artei şi literaturii europene. Acum iată ce cutez a reclama dela iniţiativa Dv. iată cum cred eu, că mă puteţi ajuta să duc la capăt această misiune atât de grea, pe cât este de frumoasă şi naţională:

1. Instituind un comitet de iniţiatori, de iubitori de arte, de patroni ai frumosului şi ai desvoltării naţionale.

2. Dând acestei idei, acestui program al meu, prin presă, prin comunicaţiuni, prin propagandă, toată publicitatea, tot răsunetul necesar, pentru ca să poată reuşi mai strălucit şi mai sigur.

3. Angajarea localului de teatru din partea românilor pentru arta română, ca să nu întâmpinăm piedici şi întârzieri la aceste şapte reprezentaţiuni.

4. Un abonament atât de tare, pe cât este de mare ideea, pe cât este de imperioasă şi salutară încercarea mea.

Abonamentul nu-l reclam ca probă de îmbrăţişare, de suţinere personală, nu-l reclam ca necesitate materială a mea proprie, nu! Abonamentul este necesar pentru eventualităţi, pentru timpuri schimbătoare, pentru animoasă şi frăţească susţinere într'o colectivitate compactă şi continuă, este impresiunea vie, fidelă şi putinte, este afirmaţiunea în faţa streinilor, a românismului strâns la un loc cu toţii; şi necontenit, ca să ridice, să întărească şi să susţină cu toţi şi cu toate focarul de artă şi de poleire naţională. Comitetul român va păstra banii abonamentului, până la finele celor 6 reprezentaţiuni şi numai atunci mi se va pune la dispoziţiune, ca să achit enormele spese ce atrage după sine o asemenea companie.

Personalmente ca român şi ca artist reclam dela Dvs. numai concursul moral, şi aceasta cred, că este interesul general, concursul material, ce rezultă naturalmente dintr'un măreţ concurs moral, îl reclam (nu pentru mine, nu pentru femea mea, căci pentru noi şi ca români şi ca artişti este o dulce şi sfântă datorie, ce împlinim),

dar numai pentru grelele cheltuieli, ce necesită asemenea excursiuni. Dacă împărtăşiţi ca şi mine această credinţă, dacă aspirările, dacă numele meu, dacă trecutul meu, vă sunt cât de puţin cunoscute, cât de puţin apreciate o mică garanţie pentru viitoriu, şi dacă mă credeţi demn şi capabil de această mare şi grea încercare, sper, că veţi binevoi a mă onora cu patronarea, cu graţiositatea, cu iubirea dvs. precum eu am onoare a fi devotatul Dvs.

M. Pascaly m. p.

Pascaly joacă în 25 Mai, la Braşov, drama sa naţională în 3 acte „Zavera lui Tudor“ cu muzică de Flechtenmacher. Publicul a subliniat cu aplauze, lupta naţională şi eroică a ţăranului român condus de Tudor. Toată compania a plăcut mult, dar cu deosebire Pascaly „a fascinat cu producerea ţăranului român“, de aceea, zice recenzentul, *„ne gratulăm că am avut fortuna a reonora Thalia şi Polymnia română cu toate artele sale reprezentate în mijlocul nostru“.*

La 27 Mai se joacă comedia originală naţională în 2 acte *„Păcatele bărbaţilor“* şi comedia într'un act *„Primarul cu orice preţ“.*

„Păcatele bărbaţilor“ nu l-a mulţumit pe critic din pricina că „poetul şi-a lăsat penelul prea aproape de exces în vreo câteva espresiuni, ce vatămă verecundia pe contul moralei“. Nici „Primarul cu orice preţ“, nu-l mulţumeşte din punct de vedere tehnic, în schimb actorii au jucat „foarte precis şi cu multă dibăcie artistică, până la aplause“.

In 30 Mai s'a reprezentat *„Patria şi domnitorul“* dramă naţională istorică în 3 acte.

In 3 Iunie s'a jucat piesa naţională „Poporul şi nobleţa jigărită“. Criticul are cea mai favorabilă părere despre compania Pascaly, încât crede că ea e în stare să „reproducă orice piesă dramatică“. In special a plăcut „Patria şi domnitorul“, în care „Pascaly în rolul paharnicului Gheciu, a transpus publicul în regiunile celui mai culminant şi mai neînvins patriotism“. Cu „Domniţa Ruxanda“ drama istorică în cinci acte a lui Haşdeu, Pascaly îşi închee seria reprezentaţiilor braşovene, plecând, după cum spune cronicarul teatral, la Sibiu şi de aci la Blaj. (Rev. Teatrală 1913 pg. 132—133).

La Sibiu a reprezentat piesa *„Sfioşii“* comedie tradusă din l. franceză, apoi *„Fiica poporului“* dramă şi *„Patria şi domnitorul“* dramă de Pascaly. Pe zilele de 13 şi 14 Iulie se anunţă turneul în Oradea, unde arena şi decoraţiunile teatrale s'au putut câştiga pe două seri dela societatea teatrală maghiară contra jumătăţii din venitul curat. Afişul original despre reprezentaţia din Vineri 14 Iulie 1871 cu piesa „Patria şi domnitorul“, care a fost „predată în

Arena din Oradea-Mare", se găseşte în muzeul Teatrului Naţional din Bucureşti. Intâiaşi dată vine cu ocaziunea aceasta, o trupă teatrală românească din ţară, în Bihor. Entuziasmul a fost de nedescris, s'a adunat lume care venea zile întregi pe căruţe încărcate, cu copii tineri şi bătrâni, ţărani şi intelectuali îmbrăcaţi în haine de sărbătoare. Mişcarea această era animată şi de personalitatea lui Iosif Vulcan care era originar din Bihor şi în revista lui „Familia" făcea neîncetat propagandă pentru „reprezentanţii Thaliei Române, fraţii de dincolo de Carpaţi".

La cea dintâi reprezentaţie s'a jucat „Păcatele bărbaţilor", iar doamna Matilda Pascaly a recitat monologul „Copila Română" de I. Vulcan, în costum bănăţean. S'a mai jucat comedia traducere „Nevasta trebue să-şi urmeze bărbatul", efectul a fost foarte mare, teatrul plin, încât mulţi nici nu ajunseră în teatru. Publicul unguresc îndeosebi la prima reprezentaţie a participat în număr considerabil.

In ziua de 12 August Pascaly deschide ciclul reprezentaţiilor la Arad cu piesele: „Păcatele bărbaţilor" şi „Femeile cari plâng", rolurile fiind înterpretate cu mult efect. In 13 August se joacă „Patria şi domnitorul". A făcut un mare efect un cântec „cântat sub fereastră" de artistul Iulian. La 15 August s'a jucat „Sărmanul muzicant, Gura căscată şi Oda la Eliza." La 16 August „Gărgăunii", la 17 August „Fiica din popor", la 18 August „Doi sfioşi şi Primarul fără voie". In acest program artistul Iulian execută dansul naţional „Românul" cu multă isteţime, se exceptează însă muzica care era foarte slabă. La 19 August s'au încheiat reprezentaţiile cu piesa „Ţăranul din timpul lui Tudor", dramă cu cântece şi dansuri naţionale de Pascaly.

Despre reprezentaţiile din Arad ne informează „diurnalul glumeţiu" *Gura Satului*, editat de bărbatul destoinic şi intelectualul de seamă, deputatul român Stănescu. El lansează un apel către intelectuali la o conferinţă confidenţială şi particulară din 25 Iunie 1871, în localul institutului teologic „pentru a discuta asupra chestiunei de chemare respective de primire a artistului nostru naţional M. Pascaly." Cheamă toţi amatorii şi părtinitorii Teatrului Naţional spre a participa cu mic cu mare la aceste reprezentaţii artistice ale Thaliei române. De aici aflăm că la turneu au luat parte şi artiştii dna şi d. Ghestianu şi „comediaşul" Bălănescu. Se accentuează buna impresie ce a lăsat-o în opinia publică românească „trupa şi camarazii săi de teatru."

Despre turneul Arădan a trupei Pascaly avem o înştiinţare şi în ziarul minoritar „*Alföld*" din 8 August 1871, unde se anunţă reprezentaţiile. Altă menţiune însă în ziarele locale nu am găsit.

Dela Arad trupa lui Pascaly pleacă la Timişoara unde îşi deschide stagiunea la 20 August cu piesa „Sărmanul muzicant şi Femeile cari plâng".

După câteva reprezentaţii se încheie stagiunea din Timişoara şi trupa se reîntoarce la Bucureşti.

Nu pot să trec cu vederea întâmplarea lui Pascaly dela Cluj unde sosise în vederea unor spectacole.

Fraţii maghiari geloşi de succesele trupei lui Milo din 1870, şi având temeri că teatrul se va mai pune la dispoziţia şi a altor societăţi teatrale române şi prin această „tot Clujul se va romaniza", sub pretext că se repară teatrul a denegat cererea trupei Pascaly de a i-se pune la dispoziţie sala. I s'a oferit *Reduta* unde se dau balurile şi concertele şi unde se declarase uniunea Ardealului cu Ungaria, fără ca românii să fi fost întrebaţi. Pascaly însă n'a primit această tranzacţie şi a plecat cu trupa sa la Oradea.

După turneul său Pascaly, în 1871, trimite un aviz „Familiei" şi cere să fie publicat că, primeşte elevi la teatrul românesc cel mare, unde li se acordă burse după capacitate şi angajament după terminarea studiilor. De notat este că Teatrul Naţional din Bucureşti în această stagiune funcţiona împărţit în două şi anume, o parte a artiştilor juca în teatrul cel mare, care mai târziu devine adevăratul Teatru Naţional sub conducerea lui M. Pascaly, iar cealaltă parte a trupei se grupează în jurul lui M. Milo, aranjând reprezentaţii în sala Bozel.

Intr'o scrisoare din 15 Octomvrie 1871 către I. Vulcan şi „Familia", M. Pascaly între altele spune: „Nefericita şi nemeritata poziţiune în care se află Teatrul Naţional al României vă este destul de cunoscută. Am obţinut dreptul de a juca, în teatrul cel mare în limitele regulamentului promulgat de Minister şi aprobat de Domnitor. In aceste condiţiuni, lipsit de mijloace suficiente voiu încerca să ţin uşile Teatrului român cât se poate mai mult timp deschise. Voiu continua reprezentaţiunile stagiunei de iarnă regulate. Presa care este lumina conducătoare a popoarelor, să-şi îndrepte privirea mai amabilă, mai benevolă, mai frăţească la această încercare. Pascaly semnează scrisoarea ca „artist comedian".

Genialul nostru poet Mihail Eminescu îşi aduce aminte în cuvinte alese despre artistul Pascaly, elogiind direcţiunea nobilă a scenei înaugurată în România cu succes de Pascaly, pentru ca „publicul să înţeleagă creaţiunile geniilor puternice, de exemplu piese de Scribe şi Sardou".

PROGRAMUL TURNEULUI M. PASCALY DIN 1868

La Braşov: 16 Mai, Orbul şi Nebuna; 19 Mai, Gărgăunii.

La Sibiu: 21 Iunie, Nevasta trebuie să-şi urmeze bărbatul; 22 Iunie Ştrengarul din Paris şi Nevestele care plâng; 23 Iunie, Voinicosu şi fricosu. 30 Iunie ultime repr. S'au mai reprezentat la date necunoscute încă: După bătălia dela Călugăreni, Sărmanul Jancu, Poetul romantic.

La Lugoj: 23 Iulie, Eşti nebună; 24 Iulie, Voinicosu şi fricosu. La date necunoscute: Nevasta trebuie să-şi urmeze bărbatul, Gărgáunii, Femeile care plâng, Nu e fum fără foc, Mihai Viteazul, Un pahar de ceai.

La Timişoara: 26 Iulie, Ştrengarul din Paris. La date necunoscute: Frica e din rai, Mihai Viteazul, Doi profesori pricopsiţi.

La Arad: 1, 18, 26 Aug., Poetul romantic; 27 August, Frica e din rai; 28 August, Sărmanul muzicant. La date necunoscute: Doi profesori pricopsiţi, Sterianu păţitu, Mihai Viteazul Femeia trebuie să-şi urmeze bărbatul, Nu e foc fără fum, Un pahar de ceai.

La Oraviţa: 31 August, Ştrengarul din Paris. 1 Sept.: Doi profesori pricopsiţi, Copila română şi Mihai Eroul.

PROGRAMUL TURNEULUI M. PASCALY DIN 1871

La Arad: 12 Aug. Păcatele bărbaţilor şi Femeile cari plâng. 13 Aug. Patria şi Domnitorul, 15 Aug. Sărmanul muzicant; 16 Aug. Gura căscată; 17 August, Oda la Eliza; 18 Aug. Doi sfioşi şi Primarul fără voie, 19 Aug. Gărgăunii. La date necunoscute: Frica din popor, Ţăranul din timpul lui Tudor.

La Timişoara: 20 August, Femeile care plâng. La dată necunoscută: Sărmanul muzicant.

La Braşov: 25 Mai, Zavera lui Tudor, 27 Mai, Păcatele bărbaţilor; 30 Mai, Patria şi Domnitorul, 3 Iunie, Poporul şi nobleţa jigărită; 11 Iunie, Domniţa Ruxanda. La dată necunoscută: Primar cu orice preţ.

La Sibiu: 13/25 Iunie, Sfioşii. La date necunoscute: Frica poporului, Patria şi domnitorul.

La Oradea-Mare: 13 Iulie, Păcatele bărbaţilor; 14 Iulie, Copila română, Femeile cari plâng. La date necunoscute: Nevasta trebuie să-şi urmeze bărbatul, Patria şi Domnitorul.

La Năsăud: 19 Iulie, Nevasta trebuie să-şi urmeze bărbatul; 20 Iulie, Patria şi Domnitorul; 22 Iulie, Frica poporului; 23 Iulie, Ţăranul din timpul lui Tudor. La date necunoscute: Copila română, Femeile cari plâng.

La Gherla: 26 Iulie, Păcatele bărbaţilor. La date necunoscute: Femeile cari plâng, Patria şi Domnitorul.

La Arad: 12 August, Păcatele bărbaţilor; 15 August, Femeile cari plâng; 17 August, Patria şi Domnitorul; 19 Copila română; 8/20 August, Păcatele bărbaţilor. La alte date s'au repetat piesele: Femeile cari plâng, Patria şi Domnitorul.

TURNEUL LUI MATEI MILO DIN 1870.

„Familia“ din 1870 ne informează că celebrul artist dramatic Matei Milo va intreprinde în luna Mai şi următoarele, un turneu cu trupa sa şi va da reprezentaţii *„în România de dincoace de Carpați“*. Salută din adâncul inimei această ideie şi contribue la realizarea ei. S'au pus multe obstacole în calea lui Milo din partea oficialităţii vechiul stat maghiar. Ulterior s'a dovedit că autorizaţia pentru turneu a primit-o, şi astfel la 23 Mai începe reprezentaţiile la Braşov, cu *„Lipitorile Satelor“* de Vasile Alecsandri şi muzica de Wachmann.

Trupa a fost primită cu însufleţire şi mult entuziasm. A urmat apoi seria reprezentaţiilor cu următoarele piese la Braşov: „Paracliserul, Vodevilul Naţional, Milo directorul, Zuliaridi, Chira Nastasia, canţonetă comică, Herşcu Bocciagiul canţonetă comică toate de V. Alecsandri, apoi „Soldatul Român“ vodevil naţional. Artiştii Milo, Mincu, Alexandrescu cu soţia, au recoltat aplauzele însufleţite ale publicului spectator.

Reprezentaţiile din Braşov şi-au urmat cursul în 4 Iulie cu comedia „Prăpăstiile Bucureştilor“ de Milo, muzica de Wachmann, în 7 Iunie „Boer şi ţăran“ de Milo, muzică de Flechtenmacher şi „Muza dela Burdujeni“ de Negruzzi, pe urmă opereta naţională „Baba Hârca“ de Milo.

Pentru a lămuri părerea românilor despre repertoriul lui Milo în vremurile de atunci dăm informaţia corespondentului „Familiei“: *„Milo nu dă drame serioase, are un înțeles pe care îl pricep numai cunoscătorii de arte și nu aceia cari nu știu să distingă de exemplu intre Racine și Moliére, cari nu știu că puținele drame naționale, cari se produc în teatrul cel mare din București cer un aparat care costă prea mult și personagii prea multe. Societatea lui Milo își are specialitățile sale în comedie și vodeviluri, acestea le-a cultivat dela început și în acestea ea se poate măsura cu cele mai bune din câte a văzut Transilvania vreodată la Germani și Unguri.“*

In 15 Iunie trupa lui Milo dă o reprezenteţie în beneficiul directorului Milo cu piesa *„Jianul Căpitan de Haiduci“* de Milo. La această reprezentaţie de adio din Braşov teatrul a fost atât de înghesuit cum nu s'a mai văzut de mulţi ani. Rolurile au fost executate cu multă preciziune. O delegaţie de patru membri prezintă lui Milo două suveniri, un pahar de argint şi un port-ţigaret. Milo primind paharul de argint pe scenă, l-a umplut cu vin şi a băut, închinând pentru prosperitatea artei naţionale teatrale.

REPRESENTATIUNE ECSTRAORDINARIA.

Teatru Romanu in Aradu.

DOMNU MILLO,

cu compania sa teatrala de la Bucuresci, are onore in trecere sa prin acestu orasiu a dá cateva representatiuni nationale romane.

Abonamentu. Aradu, Marti la 9. Augustu nou 1870 Suspensu.

Pentru beneficiulu D-lui ALEXANDRESCU I.

IN LOCALULU TEATRULUI SE VA REPRESENTA.

JIEANUL CAPITANU DE HAIDUCI.

A hajdu-kapitány. — Der Haidukencapitän.

Piesa nationala cu cantece in 3 acte, de Domnu **M. Millo.**

PERSONELE:

Carcu Serdarul Stoica	Dnu M. Millo	Mireanu	Dnu Mottatieanu
Ghincu	Dnu Mincu	Ilie, negustoru	
Jieanul, capitanu de haiduci	Dnu Alexandrescu I.	Carstea, sluga lui	Dra M. Constandinescu
Alecsi (haiduci)	Dnu M. Alexandrescu II.	Sultana, jubita Jieanului	Dna Frosa Ionescu
Gulei (haiduci)	Dnu Elliescu	Ileana, gasda Jieanului	Dna Alexandrescu II.
Barbu (haiduci)	Dnu Nicolau	Petre, fiulu Ileani	Dra Ot. Senti

Haiduci — Poterasi

Pretiulu locuriloru: Loge de diosu 5 fl. — Loge de midilocu 4 fl. — Loge de susu 3 fl. Fauteulu 1 fl. 50 cr. — Scaunu numerisatu 1 fl. — Parteru 60 cr. — Galeria 30 cr. — Garnisona militara in parteru 30 cr.

Inceputulu la 8 óre precisu.

Biletele se gasescu la Dnu Alexand-- -u I. Popoviciu-Dess dui.

Afişul turneului Millo, în trecere prin Arad la 9 August 1870

După reprezentaţie a avut loc un banchet în onoarea artiştilor. Trupa lui Milo a plecat dela Braşov la Sibiu unde a dat un ciclu de reprezentaţii dela 21 Iunie până la 1 Iulie. In repertoriu găsim: „Boeri şi ţărani, Herşcu Bocciagiul, Zuliaridi, Cíobanul român, şi Paracliserul“. Ciclul reprezentaţiilor de aci se încheie cu „Jianul“. Artiştilor li s'a făcut o manifestaţiune grandioasă, cu bătaie de flori, cu o ploaie de cunune şi buchete. Se disting din ansamblu dşoarele Constantinescu şi Senti.

La Orăştie meritul organizării reprezentaţiilor îl are M. Dobo, secretar judecătoresc. Trupa lui Milo a făcut un adevărat sacrificiu venind aici. S'a jucat repertoriul cunoscut cu începere dela 7 Iulie în sala Hotelului Széchenyi. La reprezentaţie au venit mulţi Zărăndeni şi Deveni setoşi de a asculta limba românească de pe scenă şi de-a vedea artişti români.

Sosind trupa lui Milo la Cluj, a făcut mare fierbere între studenţi. Inteligenţa, sub prezidiul protopopului Gavril Pop, s'a sfătuit cum să-l primească. S'a constituit un comitet de primire, acesta a câştigat autorizaţia ca Milo să de-a reprezentaţii în Teatrul Naţional Maghiar. Studenţii cari atunci au constituit societatea de diletanţi, aşteptau cu nerăbdare reprezentaţiile dar nu prea aveau parale să-şi cumpere bilet. Milo s'a bucurat foarte mult când a aflat că aici se găsesc atâţia studenţi români şi că ei au şi o societate de lectură şi o societate de diletanţi. I-a învitat deci să ia parte şi la probele dela teatru, căci el vroia să dea unora dintre ei roluri mai puţin importante. Studenţii au venit în grup şi Milo s'a bucurat când a văzut că pe mulţi dintre ei îi poate întrebuinţa cu uşurinţă în roluri mai mici şi le-a dat permisiunea de întrare liberă la teatrul român. Seara când s'a deschis teatrul toată galeria s'a umplut de studenţi, unii s'au strecurat între culise, sub titlul că-i ajută pe ceilalţi.

Trupa lui Milo a petrecut aici vre-o două-trei săptămâni şi reprezentaţiile au avut un efect extraordinar, nu numai asupra societăţii române dar şi asupra celei maghiare şi dacă ar fi fost teatrul de două ori mai mare n'ar fi fost în stare să cuprindă publicul spectator. Se îmbulzeau public românesc şi public maghiar de-o potrivă, conversaţia în teatru era românească. „*Nu ştiu*“ — spune Vasile Podoabă în amintirile sale — „*de unde şi cum, dar atunci toţi maghiarii vorbeau româneşte şi erau mândri că vorbesc în limba românească.*“

La Cluj trupa a dat 6 spectacole. Societatea de lectură i-a oferit lui Milo diploma de membru de onoare. Ziarele ungureşti scriau despre Milo: „*Se cunoaşte că e un vechiu champion al artei dramatice*“.

Această bună primire şi din partea ungurilor constituia — probabil — o revanşă pentru concursul dat de actorii români din

Teatru Romanu in Aradu.

Abonamentu — Aradu. Marti la 16. Augustu nou 1870. — Suspensu

Pentru beneficiul D[lui] M. Millo

IN LOCALULU TEATRULUI SE VA REPRESENTA, PIESA:

LIPITORILE SATELOR.

A faluk nadályai. — **Die Blutegel der Dörfer.**

Comedie in 5 acte de Dnu V. Alecsandri si M. Millo, musica de Dnu Vachmann.

PERSONELE:

[illegible]

Bilete se potu scóte peste di in cancelari'a teatrului; sér'a la cassa.

Pretiulu locuriloru: Loge de diosu 5 fl. — Loge de midilocu 4 fl. — Loge de susu 3 fl. — Fauteuilu 1 fl. 50 cr. — Scaunu numerisatu 1 fl. — Parteru 60 cr. — Galeria 30 cr. — Garnisona militara in parteru 30 cr.

Inceputulu la 8 óre precisu.

Afişul trupei Millo, 1870

Bucureşti, în 1860, trupei lui Havi Mihály care rămânând în pană financiară cu ocaziunea unui turneu făcut în capitala României, a fost ajutată frăţeşte de artiştii români cari au avut o reprezentaţie în beneficiul colegilor unguri.

La 26 August Milo joacă la Arad. Anunţase „Lipitorile Satelor“ şi străzile din jurul teatrului au fost inundate de public cu mult înaintea orei pentru care fusese afişat spectacolul. Au venit să-l vadă pe Milo, români, evrei şi sârbi.

Ziarul „*Alföld*“ din 18 August din 1870 scriind despre teatrul românesc al lui Milo, aminteşte despre ultima reprezentaţie care a avut loc în teatrul orăşenesc în faţa unui public foarte numeros şi spune că *„întrucât nu a avut posibilitatea să ia parte la toate reprezentaţiile, comunică părerea generală că toate spectacolele organizate de această trupă în afară doar de piesa „Jianu“, au produs o plăcere extraordinară asupra publicului şi totodată a documentat talentul excelent al artiştilor din care se compune trupa şi cari se remarcă în faţa oricărui public în mod excepţional... Ziarul scria mai departe: „In Lipitorile Satelor“ am admirat talentul artistic a d-lui Milo şi am recunoscut în el un artist care în caracterizarea rolului său precum şi în miş-*

cările sale este de neîntrecut". Mai remarcă din ansamblu pe I. Alexandrescu care a cântat cu frumoasă voce de bariton, cântece româneşti, publicul rămânând adânc emoţionat. „Avem toată recunoştinţa faţă de trupa care pleacă dintre noi" — spunea corespondentul ziarului maghiar. Publicul românesc şi-a exprimat recunoştinţa sa prin aceea că i-a oferit lui Milo un splendid pocal de argint.

Dela Arad trupa şi-a luat drumul spre Lugoj. Aici însă publicul s'a arătat mai pretenţios, căci un ziar scria după reprezentaţie: „asemenea canţonete se cântă pe la noi în berării". Milo a făcut ultimul popas — după cum ne spune d. I. Massof — la Oraviţa şi de aici a trecut hotarul pentru a se opri apoi la Craiova.

In acest turneu trupa lui Milo s'a compus din ansamblul de 12 persoane: Eliescu, Nicolau, Gh. Alexandrescu, Pechea Alexandrescu, Mincu, Moţaţeanu şi actriţele Nicolau, Alexandrescu, Senti, Ionescu, Constantinescu.

Gh. Bariţiu şi I. Vulcan se ocupă pe larg cu impresiile cu care a rămas publicul după acest eveniment artistic, consacrându-i articole elogioase. Mulţi ani după aceia I. Vulcan, în „Familia" scria: „S'a dus repertoriu dramatic al lui Milo, s'a dus... şi cu el şi Milo. Avut-au amândoi (Alexandri şi Milo) timpul de înălţare, a venit apoi şi timpul de decădere."

PROGRAMUL TURNEULUI MILLO IN 1870

La Braşov: 23 Mai: Lipitorile satelor, 31 Mai, Paraclisierul; 12 Iunie, Millo directorul; 4 şi 7 Iunie, Prăpastiile Bucureştiului; 15 Iunie, Iianu căpitan de haiduci La date necunoscute: Chira Nastasia, Zuliardi, Herşcu Bocciagiul, Boieri şi ţărani, Muza dela Burdujeni, Baba Hârca, Haiduci.

La Sibiu: 28 Iunie, Boierii şi ţăranii; I Iulie, Herşcu Bocciagiul. La date necunoscute: Zuliardi, Ciobanul român, Paraclisierul, Hanul.

La Cluj: 16 Iulie, Lipitorile satelor, 17 Iulie, Millo directorul; 18 Iulie, Cimponeriul. La date necunoscute: Cucoana Nastasia, Chir Zuliardi, Ciobanul Român, Paraclisierul.

La Orăştie: 7 şi 11 Iulie, Lipitorile satelor. La dată necunoscută: Prăpastiile Bucureştilor.

La Arad: 26 Aug. Lipitorile satelor.

Data reprezentaţiilor din Lugoj încă nelămurită.

TURNEUL I. D. IONESCU

I. D. Ionescu apare pe scena din Ardeal mai întâi în anul 1872. Cânta pe V. Alecsandri; tot feluri de cântece şi canţonete

comice. Ideia lui era să deştepte interes cu piesele sale humoristice şi instructive, cari au avut o înrâurire mare şi binefăcătoare asupra întregei societăţi române culte.

Ani dearândul a cutreerat Ardealul şi Banatul, a ajuns până la Budapesta, Viena ca şi prin satele mai mari din Banat şi Țara Ungurească, contribuind mult la redeşteptarea ideii naţionale. Repertoriul lui pretutindeni a fost primit cu mare însufleţire şi era considerat ca un bun artist care avea şi o purtare exemplară. Erau reprezentaţii când publicul nu mai înceta cu intreruperile de simpatie şi actorul abia putea să-şi joace rolul. Când apare ca cioban şi cântă doina, „se face linişte, bătrânii plâng, femeile lăcrimează, şi el abia putea să-şi înăbuşe lacrimile cari îi curgeau peste obraji şi plângeau la urmă cu toţii fără să-şi dea seama, dece". Aşa era primit I. D. Ionescu pretutindeni, în deosebi pela graniţa etnică a românismului.

Nu numai publicul românesc dar şi cel străin se îmbulzea la reprezentaţiile sale, căci el cânta şi juca excelent. A avut succes şi la Budapesta şi Viena. In timpul cât a stat la Viena, Ionescu a avut un oaspe rar: pe marele artist italian Rossi, care i-a lăudat arta. Avea o voce clară sonoră şi era un om inteligent, vorbea mai multe limbi. Mult timp joacă în România, mai ales cu Milo.

După război, în 1879, repertoriul lui s'a compus din cântece naţionale, sentimentale şi războinice, ca de exemplu „Fii ai României".

Il acompania în turneele sale soţia sa Epifania Ionescu, care plăcea în deosebi când apărea în costum ţărănesc şi excela cu calitatea vocei. Cântau împreună duette, de ex. *Adio*. Dealtă dată îşi complecta trupa cu alţi artişti în vederea turneelor, dintre ei cităm pe Manolescu Grigorie, ajuns mai târziu celebru, pe Alecsandrescu, d-ra Righetti, ş. a. „Telegraful Român" a făcut o remarcă foarte potrivită în legătură cu personalitatea lui Ionescu ca artist: „el renaşte în genul în care Milo se stinge".

Despre turneele sale alăturăm un tablou care ne lămureşte că din 1872 până în 1886, trupa lui Ionescu n'a încetat să cerceteze românii de dincoace de Carpaţi.

1872, Deva: 23, 25, 26 Octomvrie. S'au jucat următoarele piese: Dl. Strosberg, Grecul, Parapoisitul, Cocoana Chiriţa, la Paris, Ciobanul, Barbu Lăutarul, Astronomul, Pandurul cerşetor, Românul din Munte, Mama Angheluşa, Beţivul, şi Jidovul în garda naţională.

1874, Oraviţa: 19 Iulie. S'au jucat următoarele piese: Ciobanul român, Parisiana şi Un cuvânt către D-l Ministru.

1878, Oraviţa: 3 şi 15 August. Au jucat diletanţii.

1878, Lugoj: 8 Noemvrie. Societatea teatrală română a dat 4 reprezentaţii.

1878, Oraviţa: 18 Decemvrie. Societatea teatrală.

1878, Cacova: 21, 22, 23 Decemvrie.

1872, Sibiu: 8 şi 20 Octomvrie.

1873, Arad: 3 şi 12 Ianuarie.

1873, Caransebeş: 27 Aprilie. Adunarea Generală a S. T. R.-ului.

1874, Budapesta: 7, 8 Ianuarie.

1874, Arad: 18, 20 şi 21 Iunie.

1874, Biserica-Albă: 2, 4 şi 5 Iulie.

1874, Baia-Mare: 2, 3 Septemvrie.

1878, Oraviţa: 19 Iulie.

1869, Braşov: 27 Aprilie şi 2 Iunie.

1881, Braşov: 12 Iunie.

1880, Haţeg: 4 Septemvrie.

1880, Sebeş: 12 şi 22 Decemvrie.

1881, Braşov: 8 şi 20 Martie.

1881, Timişoara: 9, 10, 11, 13 şi 14 August. Se joacă piesele: Pantalonii roşii, 2 surzi, Paraclisierul, Crimele lui Piperman, Ordinul d'a sforăi.

1881, Biserica-Albă: S'au jucat piesele: Florian şi Florica, Pilăriţa în Reşiţa.

1881, B. Albă: 23 August. S'au jucat piesele: Doi surzi, Pilăriţa, Florin şi Florica, Pantalonul roşu, Cântece şi romanţe naţionale.

1881, Timişoara: 8 şi 9 Iulie. S'au jucat piesele: Pantalonul roşu, Doi surzi, Paraclisierul, Crimele lui Piperman, Ordinul de a sforăi, Declamaţii.

1881, Timişoara: 18 şi 30 Oct.

1881, Bocşa: 26 August.

1881, Iulie: Braşov, Alba-Iulia, Mehadia şi Lugoj.

G. A. PETCULESCU

Un idealist bănăţean *G. A. Petculescu*, a devenit „artistul pantofar", care a dat o luptă cu adevărat eroică timp de mai mult de zece ani pentru teatrul românesc. Prin el am avut şi noi românii de dincoace de Carpaţi, societatea noastră teatrală ambulantă binişor organizată. Numele lui de familie era Petcu. Avea un temperament vioi şi impulsiv care la făcut să nu se mulţumească cu meseria care i-au ales-o părinţii din Lugoj. In tinereţea lui trece prin Lugoj trupa lui Milo şi a lui Pascaly. Un imbold irezistibil îl mână înspre teatru. Prin anii 70 se ataşează unei societăţi teatrale din România, devenind încetul cu încetul actor. După ani de ex-

perienţă se reîntoarce în Ardeal şi Banat, întocmind un plan precis, care ne-a rămas păstrat, pentru organizarea unei trupe teatrale ambulantă, cu un buget de 34.000 de florini anual, o sumă enormă pe acele vremuri.

In 1878 face începutul cu o societate cu 6 membri, cu care trece la Lugoj şi cere concesiunea Ministerului de a da reprezentaţii în diferitele oraşe ale Ungariei. El primeşte concesiunea cerută, cu excepţia capitalei Budapesta. An de an şi-a renoit Petculescu concesiunea care de multe ori întârzia şi el trebuia să-şi întrerupă turneul artistic, suferind pagube. Avea o conduită favorabilă, înaintea oficialităţilor şi încheia contracte în regulă pe stagiuni cu artiştii angajaţi. In bugetele sale era prevăzut şi un fond de pensie, de călătorie, garderobă, precum şi condiţiuni ca aceasta: „morala în casă, pe scenă şi în societate sunt foarte viguros impuse tuturor în genere“.

Beneficiu Dnei Dobrician si a Dlui Hallepliu.

Teatru Roman în Oravitia.

SALA TEATRULUI.

G. AUG. PETCULESCU

Astadi Marti 13 Noembre 1888

in beneficiul Dnei Dobricianu si a Dlui Hallepliu

DOUA DESPARTENII.

Doi Tierani si 5 Carlani.

CORDA SIMTITORE.

Preciulu intrarei:

INCEPUTU LA ½ 8 SERA

N. B. Teatru va fi incalzit.

Afişul trupei Aug. Petculescu

S'a întâmplat şi cu el ceeace se întâmplase de atâtea şi atâtea ori cu directorii teatrelor germane şi maghiare. S'a umplut de datorii. Creditorii i-au sechestrat toată garderoba. Trăia şi el din avansuri dela comune, iar artiştii cu avansuri dela el. Când avea de unde să le dea, le da, dar de multe ori numai bunul Dumnezeu ştie „cum a dres-o şi încurcat-o dintr'un loc într'altu“.

In vara anului 1881 Petculescu s'a încurcat şi era cât pe aici să-şi piardă toată averea. Abia a scăpat din Braşov spre Munţii apuseni.

Sunt interesante şi instructive listele de abonament care se găsesc între scriptele lui Petculescu pe care le-a publicat mai întâi Dr. V. Branişte. „Din acestea se vede că nu numai românii ci şi străinii sprijinau reprezentaţiile româneşti, multe nume străine sunt subscrise pe aceste liste. Atunci încă contrastele naţio-

nale nu erau atât de ascuţite între locuitorii de diferitele naţionalităţi cum au ajuns mai târziu".

I s'au pus şi piedici în cale, astfel la 6 Septemvrie 1881 primpretorele din Boros-Sebeş nu-i dă concesiune, pe motivul că nu poate constata identitatea personalului. Voia pe toţi să-i trimită la urmă.

Trupa lui G. Aug. Petculescu în „Nunta Ţărănească"
de I. Vulcan, repr. la 1880

Dela 1883 începe epoca de decadenţă, N'a mai reuşit să-şi reorganizeze trupa, cum a fost la început, totuşi a dat încă reprezentaţii până în 1889, când fără nici o subvenţiune, fără ajutor, în parte dispreţuit şi descurajat chiar de oamenii proprii şi prigonit de creditori, moare, fiind înmormântat în cimitirul din Lugoj.

Pe portretul său a scris înainte de moarte cuvintele semnificative: *„Fost-am Directorul primei Societăţi de Teatru Român*

din Ungaria și Transilvania, petrecând o viață amară dela 1870 până la finea vieții mele".

Despre activitatea lui ne lămureşte tabloul anexat.

PROGRAMUL TURNEULUI V. PETCULESCU

1878: Oravița 7 August, Lugoj 27 August, 8 Sept. cu Soc. Teatr. rom. 4 reprezentații, Oravița 10 Dec. cu Soc. Teatr. română, Cacova 21, 22 şi 23 Decemvrie.

1878: Bocşa-Montană dela 3-9 Noemvrie 6 reprez., Oravița dela 10-30 Decemvrie 9 reprez., Bozovici dela 6-20 Dec. 10 reprez.

1879: Şiria 7, 8, 9 şi 11 Februarie, Buteni 13 Februarie.

1879: Pecica dela 15 Martie până la 10 Aprilie 14 reprez., Mehadia 28 Decemvrie,

1880: Hațeg August 4 repr. Septemvrie 5 repr. Sebeşul-Săsesc 12 şi 22 Decemvrie.

1880: Semlac 14 Octomvrie 2 reprez., Orăştie 4 Noemv. 5 repr., Hunedoara 25 Nov. 5 rep.

1881: Blaj Ianuarie 12 reprez., Sibiu 17 Ian. 12 repr., Braşov 23 Martie, Alba-Iulia, Sibiu 30 Ianuarie şi 1 Februarie.

1881: Timişoara 30 Octomvrie, Sibiu 30 Ianuarie, 1 şi 13 Februarie, Braşov 20 şi 21 Martie.

1881: Făgăraş 19 Mai, 10 repr. în luna Mai, Abrud Iunie 6 reprez. Roşia Montană Iulie 12 reprez. Câmpeni 4 reprez., Hălmagiu August 5 reprez., Baia de Criş August 4 reprez., Buteni Sept. 6 reprez., Lugoj Septemvrie, Timişoara Oct. 10 reprez., 30 Oct. Sânicolaul-Mare Noemvrie 6 reprez., Nădlac Dec. 10 reprez., Pecica Mare Decemvrie 8.

1882: Hălmagiu Ianuarie 17 repr. Orăştie Februarie 12 reprez., Buteni-Beiuş în luna Februarie termen necunoscut, Braşov 12 Martie, Hațeg Martie, Lugoj Iulie încheie reprez. la 6 Iulie, Timişoara Iulie Septemvrie, Beiuş Oct. 10 reprez.,

1882: Arad, Alba-Iulia 1 Aprilie 8 rep., Blaj 8 Mai 6 rep., Săvârşin 2 Decemvrie.

1882: Lugoj 20 Iunie, 2 Iulie, 30 Iulie, Timişoara 24 Sept.

1883: Beiuş 13 Ianuarie, Şiria, Lipova 30 Ian. 8 rep.

1884: Dej 22, 23 şi 25 Martie.

1884: Abrud 5 Ianuarie 10 rep., Câmpeni 17 Ianuarie 10 rep., Turda 10 Februarie 5 rep., Şomcuta-Mare 7 Martie 8 rep., Deva 18 şi 3 Martie 5 rep., Năsăud 30 Martie 10 rep., Gherla 15 Aprilie 4 reprez., Ciacova 12 Mai 6 rep.

1884: Dej 22, 23 şi 25 Martie, Năsăud, Sighetul Marmației fără termen cunoscut, Ciacova 25 Mia.

1885: Lugoj 19 Iulie.

1885: Lugoj 16 Iulie.

1886: Câmpeni 12 August, Blaj August, Alba-Iulia Octomvrie.

1886: Lipova 7 Februarie, Hațeg Iunie.

1889: Cenad 2 Martie.

Iancu Jianu căpitan de haiduci, dramă; Nunta ţărănească, vodevil; Executorul din Paris, comedie; Fata cojocarului, comedie; Vlăduţul mamii, comedie; Sfârşitul lumii, canţonetă; Luarea Griviţei, dramă războinică; Bărbatul gelos, comedie; Carte n'am învăţat şi umblu la însurat, comedie; Stăncuţa, canţonetă; Haiducu Roman, canţonetă; Colivescu, canţonetă; Fatalistu, canţonetă; Fritzu Ciobotarul, comedie; Jidovul rătăcitor, dramă biblică; Balamucul nebunilor, comedie; Arvinte şi Pepelea, vodevil; Moartea lui Tunsu Haiducu, dramă; Moartea lui Constantin Brâncoveanu, dramă; Ţăranul chemat la vot, vodevil; Zburătorul, comedie; Doi zăpăciţi, comedie; Petulantul, comedie; Paraclisierul, comedie; §-ul 37 sau Palestina din Iaşi, comedie; Doi scriitori într'o pereche de cizme, comedie; Ilina Ţiganca, canţonetă; Soldatu Român, canţonetă; Nebun de amor, canţonetă; Cimpoiul dracului, comedie; Balul mortului, comedie; Ţiganca vrăjitoare, canţonetă; Două fete şi un flăcău, operetă; O surpriză, comedie; O cină fără finit, comedie; Muza dela Burdujeni, farsă; Doi ţărani şi cinci cârlani, comedie naţională; Birjarul, canţonetă comică; Herr von Chalichenberg, canţonetă; Bătrânul şi copilul, melodramă; Moartea lui Mihail Bravul, tablou fantastic; Mofturi şi palavre, comedie; Nobila cerşetoare, comedie; Căsătoria silită, comedie; Cinel-cinel, vodevil; Hoţii de codru şi de oraş, comedie; Ţepeş-Vodă, dramă; Kir Zuliaridi, comedie; Fadeta sau urâta satului, comedie; Genoveva, dramă; Lipitorile satului, comedie; Pantalonul roşu, comedie; Căsătoria pe datorie, comedie; Orbu şi nebuna, comedie; Boierii şi ciocoii, comedie.

MEMBRII TRUPEI LUI A. PETCULESCU

Director: D-l G. Aug. Petculescu.

Actori: D-l Ioan Petrişor, D-l George Iovi, D-l Mihail Petrescu, D-l Anton Dobriceanu, D-na Iulia Dobriceanu, D-ra Veronica Hălmăjan, D-ra Versavia Angelescu, D-l George Mihailescu, D-l Toma Alexandrescu, D-na Ana Alexandrescu.

SOCIETATEA PENTRU FOND DE TEATRU ROMÂN
S. T. R.

Importanţa şi necesitatea unui teatru naţional român şi organizarea unei trupe naţionale române pentru necesităţile culturale ale populaţiei de dincoace de Carpaţi, s'a resimţit şi s'a recunoscut mai accentuat din veacul al XIX-lea.

Un indemn puternic a dat acestor năzuinţi şi rezultatul deosebit de frumos al reprezentaţiilor trupei d-nei *Fani Tardini* la Braşov, Sibiu şi în alte centre, în anii 1865—1866, apoi succesul turneelor intreprinse în vara anului 1868 şi 1871, de trupa lui Mihail Pascali, iar în anul 1870 de trupa lui Matei Millo, într'o seamă de centre din Ardeal, Banat şi părţile ungurene. Turneul trupelor din Vechiul Regat a deşteptat în publicul românesc setea de a concura în arta de teatru cu celelalte naţionalităţi.

Iosif Vulcan, tânăr entuziast, original din Oradea, care în anul 1865 înfiinţase la Buda-Pesta revista „Familia“, ridică în 1869, plin de curaj, cel dintâi în Ardeal, steagul pentru înfiinţarea teatrului naţional român, publicând o serie de articole sub titlul: *„Se fondăm teatru naţional“*.

„Numai naţiunea aceea înfloreşte, — *spunea el,* — numai aceea va trăi în etern, care în respectul culturii e la înălţimea civilizaţiunei moderne. Mijlocul prim şi cel mai de frunte pentru acest scop, este educaţiunea. Sunt trei locuri de cultivare: biserica, şcoala şi teatrul. Să ne îngrijim dară de înfiinţarea acestora. Teatrul este cea mai mare şcoală morală, cea mai mare şcoală de educaţiune, pe lângă biserică şi şcoală; este un templu al moralităţii, al lumei şi al ştiinţei. In el se desvoltă şi se cultivă sentimentele generoase, umanitare şi naţionale. Scena, redeşteptând suvenirile trecutului reîmprospătând gloriile străbune, victoriile lor, luptele lor pentru libertate şi independenţă, ne înalţă sufletul. E mare, înaltă şi nobilă chemarea teatrului. Să avem deci şi noi românii un templu al Thaliei române“.

Vulcan propune formarea unui comitet central şi de comitete filiale, pentru adunarea fondurilor necesare înfiinţării teatrului român. Propune a se organiza baluri, concerte, petreceri, în folosul „viitorului teatrului naţional“. Propune ca centru al mişcării oraşul Braşov „unicul oraş de dincoace de Carpaţi în care elementul românesc e mai compact... Teatrul acolo ar fi acasă, trupa iarna

ar juca la Braşov, iar vara ar da reprezentaţiuni în alte oraşe locuite de români".

In cuvintele de mai sus se cuprinde în rezumat, întregul program al Societăţii pentru fond de teatru român înfiinţată mai târziu.

Ca ori ce mişcare mai serioasă, aşa şi apelul lui Vulcan a găsit nu numai aderenţi dar şi o presă care nu i-a fost prea bine intenţionată. Majoritatea bătrânilor nu privea iniţiativa cu acelaş entuziasm, care era propriu tineretului căruia i s'a alăturat chiar dela început, din Viena, Mihail Eminescu, cu articolele publicate în revista „Familia" despre repertoriul teatrului românesc.

ION BĂILĂ
fost bursier S. T. R. în piesa „Intrigă şi Amor" de Schiller, repr. la teatrul din Marburg. Actual secretar al „Astrei".

Cel dintâi îşi ridică glasul alături de Vulcan în „Familia", tânărul poet şi scriitor de valoare, braşovean de origine, I. Lapedatu, în articolul: „Reuniunile literare şi chestiunea teatrală". Sub influenţa studiilor sale în Paris arată tendinţa care încoardă sborul omenimei în sec. XIX-lea şi accentuază că: *„nu e destul ca* un popor să aibă în sânul său cluburi şi învăţaţi", el trebuie să poarte luminile filosofilor şi a marilor învăţaţi mai departe. Trebue deci „instruită populaţiunea întreagă, dacă vrem ca societatea să se avânte pe calea adevăratului progres. Ideea unui teatru naţional e mare şi fiind o idee naţională, trebue să o realizăm." *Sub titlul: „Publicaţiuni literare şi chestiuni teatrale", ceva mai târziu, insistă din nou asupra ideei de a se înfiinţa şi la noi reuniuni literare şi a se edita un almanah, unde să se publice lucrările dramatice de valoare.*

Protopopul Nicolae Brutariu, propune să se compună un comitet care să-şi ia conducerea mai departe a cauzei teatrale şi

să se facă colecte în biserici, pentru augmentarea fondului de teatru român.

Bănăţenii răspund la chemarea lui Vulcan prin protopopul V. Crăciunescu, care se întreabă hotărît: „Ne mai putem noi oare îndoi despre realizarea nobilei idei de a fonda un teatru naţional românesc dincoace de Carpaţi? Nu fraţilor. Idea aceasta e generală, dorinţa e comună, — la lucru!“

In luna Ianuarie 1870 apare în „Familia“ articolul lui Eminescu: „Repertoriul nostru teatral“. Face constatarea că acţiunea pentru crearea unui fond de teatru dincoace de Carpaţi „prinde din ce în ce mai mult aripi şi dimensiuni. Ea este tot atât de frumoasă pe cât de folositoare“.

Prin aceasta, ideea organizării teatrului naţional a fost lămurită în punctele ei esenţiale. Cronicarul zilelor accentuiază, că „inteligenţa“ română din unele locuri nici nu aştepta înfiinţarea unui comitet pentru administrarea fondului teatral ci şi începu a contribui pentru acest scop, sosind sume din Nădlac, Timişoara, Buda-Pesta, Arad, Abrud, Gherla, Buziaş, Oradea, Satu-Mare, Beiuş, Sibiu, Blaj, etc. Vulcan se mândrea că nu trece oici o zi să nu primească adeziuni.

„Zilele trecute, — scria revista „Familia“, — câţiva deputaţi români ţinură la G. Mocsonyi o conferinţă, unde s'a decis, că după sărbătorile Crăciunului (din 1869), când se vor reîntoarce, să se convoace toată întelectualitatea română din Buda-Pesta, pentru a se înţelege despre modul procedării la înstituirea unui comitet, care va fi însărcinat cu adunarea ofertelor pentru fondul unui teatru român de dincoace de Carpaţi“.

De fapt deputaţii şi o seamă dintre intelectualii români din Buda-Pesta, — fără considerare la partid, — lansează prin „Familia“ un apel: „Către inteligenţa română din Buda-Pesta“.

Apelul dat din 15/27 Februarie 1870 cuprinde textul următor:

„Către inteligenţa română din Buda-Pesta.

Necesitatea înfiinţării unui teatru naţional pentru românii de dincoace de Carpaţi se simte de întreagă românime. Această necesitate este una dintre cele mai ardente. Aşa ne spune o mulţime de voci ce în toată ziua ne sosesc de prin toate părţile; aşa ne şopteşte inima şi ne spune priceperea noastră. Deci un început serios şi regulat pentru realizarea ideii nu se mai poate amâna, căci fiecare minut pierdut involvă daune imense şi responsabilitate mare faţă de viitor. Conform opiniei publice, manifestată şi în publicitate şi în particular, — precum spuserăm mai sus, — acel început ar fi să se facă în Buda-Pesta, prin mijlocirea inteligenţei naţionale concentrată aici. Deci subscrişii ne luăm voia a ruga pe toţi inteligenţii români din Buda-

Pesta, să binevoiască a se intruni Luni la 28 Februarie a. c. după amiază la ora 4, în refectorul redutului orăşenesc, pentru a se conculta în privinţa aceasta şi a stabili măsurile necesare.

Antoniu Mocioni, Georgiu Mocioni, Alesandru Mocioni, Eugeniu Mocioni, Ionu Eugeniu Cucu, Sigismundu Popoviciu, Iosifu Popu, Dr. Aureliu Maniu, Vichentie Bogdanu, Sigismundu Borlea, Iosifu Hodoşiu, Ladislau Buteanu, Basiliu Jurca, Lazaru Ionescu, Petru Mihali, Demetriu Ionescu, M. B. Stănescu, V. Babeş şi Iosifu Vulcanu.

In acelaş număr al „Familiei" apare poezia lui Iosif Vulcan: *„Templul Thaliei române"*, din care spre exemplificare reproducem strofa a 2-a:

„Mama plânge, cu 'ntristare,
Căci acuma viaţa ei
S' află în pericol mare,
Sugrumată de mişei,
Limba noastră de 'ncântare
N'are casă de-apărat;
Sus Români cu mic cu mare,
Haid' să-i facem un palat.
Sus nepoţii lui Traian,
Daţi-i, daţi-i câte-un ban"!

MĂRIOARA DIMA
m. Dr. Moga
bursieră S. T. R.
interpreta multor roluri, cu diletanţii din Braşov.

Apelul pentru înfiinţarea teatrului naţional fiind cunoscut, s'au ţinut două conferinţe la d. Mocioni, în zilele de 17-18 Februarie 1870.

Deputaţii întruniţi aleg de preşedinte al conferinţei pe Gh. Mocioni, iar ca notar pe Iosif Vulcan. Nici o voce nu s'a ridicat contra ideii înfiinţării teatrului naţional. Pentru o mai mare siguranţă în realizarea scopului, decid ca iniţiativa în această chestiune importantă să pornească cu concursul „inteligenţei române din Buda-Pesta." Aşa fiind, conferinţa lansează un convocator către „toată inteligenţa română din Buda-Pesta", pentru a se întruni şi a lua măsurile necesare. S'a convocat apoi pe ziua de 28 Februarie o nouă conferinţă.

De fapt în ziua de 28 Februarie a avut loc o conferinţă în sala „Refectorului redutului orăşenesc", care esmite o comisiune de cinci, ca să elaboreze un program pentru înfiinţarea unui teatru naţional român. In ziua de 21 Martie se întruneşte Comisiunea de cinci, compusă din: V. Babeş, I. Hodoş, T. Mihaly, A. Mocioni şi I. Vulcan. I. Vulcan, în calitate de notar, prezintă lucrările în legă-

tură cu „programul preparativ“ şi despre primirea şi adunarea de colecte şi până la constituirea societăţii. Locul adunării generale de constătuire se hotăreşte la Deva, cu toţi acei „cari ar voi să fie membrii societăţii,“ sau vor fi contribuit deja la fondul teatrului naţional român“.

LUCIA şi HORTENSIA COSMA în rolurile Neera şi Getta din „Fântâna Blanduziei“ repr. la 1905 de diletanţii din Sibiu.

La 28 Martie avu loc conferinţa deputaţilor sub prezidenţia lui Gavril Mihaly în „Saletul redutei orăşeneşti din Buda-Pesta“ în care se aprobă propunerile Comisiei de cinci. La conferinţa aceasta hotărîtoare, găsim un public foarte numeros de doamne şi domni, din inteligenţa română din Buda-Pesta, doamnele ocupând galeria, iar domnii sala mare. Cronicarul accentuiază entuziasmul de nedescris a tuturor participanţilor pentru ideea teatrului românesc. Cu această conferinţă se poate considera ca terminată misiunea inteligenţei române pentru scopurile teatrului naţional român.

In şedinţa din 28 Martie s'a aprobat „programu preparativu la înfiinţarea unui fondu pentru teatru naţionalu românu“, cu conţinutul următor:

I. Se va forma o „Societate pentru crearea unui fondu spre a înfiinţa unu teatru naţionalu românu“.

In acest scop: II. Se admite un comitet de 5 membri, care: a) va elabora un proect de statute, b) va convoca o adunare generală de constituire la Deva.

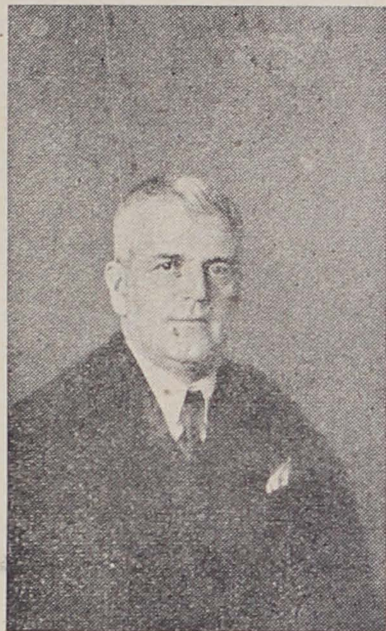
III. Chemarea comitetului este: a emite un apel care să explice intenţiunile şi scopurile intreprinderii, a aduna contribuţiile benevole în bani sau oferte pentru acest scop, a depune sumele adunate la loc sigur, spre fructificare, a administra aceste sume.

Raportul Comisiunei era de acea fermă convingere, că „ideile şi principiile salutare numai prin asociaţiuni îşi pot ajunge realizarea stabilă şi sigură“, de aceea crede că se află în consimţământul tuturor când şi pentru realizarea ideii de a creia un fond pentru infiinţarea unui teatru naţional român, a adoptat modalitatea însoţirii, sau adecă a formării unei societăţi“.

Cu mândrie scria Vulcan după această şedinţă: „La vederea triumfului ideii, noi cari am iniţiat pentru prima dată necesitatea unui teatru naţional, simţim o mândrie, că ideea n'a fost numai a noastră particulară, ci este expresiunea opiniei publice.

In ziua de 5 Aprilie în locuinţa lui Alex. Mocioni se întruneşte Comitetul de Cinci şi se procedează la constituire sub prezidenţia deputatului Dr. I. Hodoş, numit fiind secretar I. Vulcan. In a doua şedinţă, la 7 Aprilie, în acelaş loc, se elaborează apelul conform punctului III. din „Programulu preparativu“, cu redactarea lui fiind însărcinat secretarul I. Vulcan. In aceaşi şedinţă V. Babeş a fost însărcinat a compune un proect de statute pentru „Societatea“ indicată în punctul prim al programului preparativ. Apare deodată în Familia: Apelu cătră publiculu romanu“.

Cu cât zel a propagat Alex. Mocioni interesele acestei societăţi, dovedeşte nu numai faptul că s'a înscris membru fondator cu considerabila sumă de 1.850 florini, vărsată integral imediat, ci şi următorul incident caracteristic publicat de I. Vulcan.

IONEL CRIŞAN
bariton, bursier S. T. R. la Academia de Muzică din Viena, după unire solist al Operei Române din Cluj şi prof. la Academia de Muzică.

Alexandru Mocioni se afla la masa de şah în Casina naţională din Buda-Pesta, când s'a apropiat de dânsul Contele Teodor Andrássy, fratele mai mare (reposat în campania electorală din 1905) al actualului ministru de interne, cu lista de subscriere pentru teatrul maghiar.

Alexandru Mocioni desfăcând lista a zis:

„Subscriu bucuros o sumă cât de mare, dar sub o condiţie: să subscrii şi tu aceeaş sumă pe lista mea!

Mă rog, cu plăcere, răspunse Teodor Andrássy.

Atunci scoate Alexandru Mocioni lista pentru Societatea de teatru român şi o predă lui Andrássy. Acesta priveşte lung şi după ce înţelege despre ce este vorba, zice:

Să mă ierţi, dar aceasta eu nu o pot subscrie!

Regret — răspunse Alexandru Mocioni — atunci nici eu nu sunt în situaţia de a subscrie pe lista ta.“

Apelul lansat de Comitetul de Cinci a fost primit la început cu tăcere din partea presei româneşti. Vulcan observând acest lucru însistă în „Familia“ tot mai mult, până când presa română

Programu preparativu

la infiintiarea unui fondu pentru teatru natiunalu romanu.

I Se va formá o „Societate pentru crearea unui fondu spre a infiintiá unu teatru natiunalu romanu."

Spre acestu scopu:

II Se esmite unu cômitetu de cinci membri, care:

a) va elaborá unu proiectu de statute pentru acea Societate, si lu-va publicá in diuariele romane, pentru a poté fi desbatutu de catra publicu;

b) in trei luni dupa publicare va convocá o adunare generala in Deva, pentru a desbate proiectulu de statute si a se constituí Societatea: la acésta adunare se voru convocá toti aceia, carii voru fi contribuitu séu oferitu la fondulu teatrului natiunalu romanu, precum si aceia, carii voru dorí a contribuí séu oferí acolo.

Si pana atunci comitetulu constituindu-se,

III Chiamarea lui va fi:

a) a emite unu apelu catra publiculu romanu, in care va esplicá mai pe largu intentiunea acestei intreprinderi;

b) a adunâ de a dreptulu séu prin colectanti binevoitori contribuirile in bani séu ofertele pentru acestu scopu;

c) a elocá sumele adunate in locu siguru pentru fruptificare;

d) a publicá in diuarie sumele adunate, precum si numele binevoitoriloru contribuitori; si preste totu

e) a regulá incassarea si administrarea baniloru si oferteloru.

IV Dupa infiintiarea si constituirea Societâtii, comitetulu va depune la manile acesteia unu reportu cu tóte actele si conturile relative la activitatea sa.

Pesta 21 martiu 1870.

Comisiunea de cinci
esmisa de catra inteligenti'a romana din Buda-Pesta:

V. Babesiu.
Iosifu Hodosiu.
Petru Mihalyi.
Alesandru Mocioni.
Iosifu Vulcanu.

Pentru desbaterea acestui programu sussrisii convóca cu tóta onórea pre intreg'a inteligintia romana din Buda-Pesta la o conferintia, care se va tiené luni in 28 martiu st. n. dupa médiu-di **preciseu la patru óre**, in refectoriulu redutului orasianescu.

Cu tipariulu lui Alexandru Kocsi in Pest'a 1870.

Facsimilul „Programului preparativ pentru înfiinţarea unui fond pentru teatrul naţional român la 1870"

îşi deschide coloanele largi în chestiunea teatrului naţional român şi înregistrează ştirea cu bucurie şi simpatie.

Un corespondent din Cluj al „Federaţiunei“ scria: „Ideea ridicării unui teatru naţional e bine primită pe aci de toţi bine-simţitorii şi realizarea ei e dorită cu cea mai exactă sinceritate, ne bucurăm că inteligenţa noastră din Budapesta a luat măsuri serioase pentru realizarea ei. Ori, — trei milioane şi jumătate de români să nu fie în stare a creia un teatru naţional, o şcoală practică pentru cultura naţională, demnă spiritului de acum? Implinească-şi fiecare român obligamentul şi nu vor trece 10 ani până ce vom avea un templu al Thaliei. Nu vă înfricaţi şi nu desperaţi! . . .“

„Curierul dela Iaşi“ se ocupă cu activitatea românilor din Transilvania, cu „expresiunea vielor sale mulţumiri şi bucurii, văzând feluritele programe ale deosebitelor societăţi pentru înaintarea culturei şi realizarea aspiraţiunilor naţionale ale românilor de sub sceptrul Austriac.“ Arată apoi că vede publicate prin gazetele transilvănene un apel pentru înfiinţarea unei Academii de Drepturi în care limba propunerii să fie cea română. „Nu putem în destul saluta — spune mai departe — toate aceste idei importante şi patriotice ale fraţilor noştri, învitând şi onor. noştri cetitori de a-şi da concursul la realizarea acestor scopuri frumoase şi măreţe ale românilor de peste Carpaţi.“

„Gazeta Transilvaniei“ publică un articol scos din ziarul: „Informaţii bucureştene“, care scrie despre pregătirile cari le făcea artistul M. Millo pentru un turneu în Ardeal. Apoi exclamă: „Iacă o fericită ştire pentru fraţii noştri de peste munţi. Ar fi şi mai fericită asemenea ştire când din cele multe cel puţin o societate teatrală din România s'ar subvenţiona astfel de către Stat, încât nu numai să poată veni în tot anul prin diversele regiuni ale carantinaţilor săi fraţi, ci să fie chiar şi îndatoraţi a face aceasta. Limbajul cel deschis şi curgător al fraţilor din România e singur chemat, aşa zicând, a întra în serviciul Thaliei, pentru ca să poată face efect şi să poată impune şi celor aruncaţi la spatele lui Dmunezeu“ . . . etc. Iar mai departe: „Ei maghiarii au numai câteva mii de fraţi în România şi-i sprijinesc pe faţă societăţile lor de acolo . . . Atât de neapărată e o măsură ca aceasta şi sprijinul conservării romanismului dintre ungro-nemţi, unde şi aerul e infectat de mania de a desnaţionaliza şi a desproprietariza“.

Campania în presă îşi urmează cursul mai departe. Tânărul I. Lapedatu în „Familia“ îşi exprimă părerea într'un articol principal că: „Ne trebuesc două fonduri“ şi arată că ar trebui să

Interpreţii reprezentaţiei „Moş Ciocârlan“ de T. Flondor cu diletanţii din Sibiu în 1905.

avem un fond pentru zidirea teatrului şi al doilea pentru crearea literaturii dramatice cu grija de a creşte o trupă de artişti.

Concomitent cu evenimentele acestea apare în Ardeal trupa lui Matei Millo din Vechiul Regat şi desfăşoară un turneu triumfal prin centrele din Transilvania şi Banat, repurtând succese fără precedente şi entuzmiasmând sufletele pentru ceea ce trebuia să urmeze.

Scenă din „Fântâna Blanduziei" repr. de diletanţi la Sibiu în 1905, în frunte cu artistul Z. Bârsan.

Dela stânga la dreapta: Hortensia Cosma, Zaharia Bârsan, Ioan Giurgiu (mai târziu avocat în Cluj), Lucia Cosma şi Iuliu Enescu (fost Dir. al Băncii Agrare, Cluj).

Intelectualii români din Deva iau dispoziţii pentru adunare generală de constituire a S. T. R. pe ziua de 4—5 Octombrie 1870. Din raportul lui I. Vulcan cunoaştem amănuntele. Oraşul Deva şi-a schimbat haina, străzile erau pline de români din Ardeal, Banat şi părţile ungurene. Sosesc vreo 14 telegrame de felicitare din toate regiunile locuite de români. Prezidează Dr. I. Hodoş, preşedintele Comitetului Provincial fiind alături de el secretarii: I. Vulcan şi A. Harşa. Se dă cetire raportului Comitetului de Cinci cu istoricul chestiunei de până acum şi se discută proiectul de statute.

Adunarea generală ia act cu bucurie de „intreprinderea făcută". I. Vulcan îşi citeşte discursul: „Dece voim să avem un teatru naţional?"

In rezumat, discursul conţinea următoarele: „Prezenţa Dvs. mă convinge că motivul care v'a adunat din cele mai îndepărtate locuri în acest oraş, este expresiunea acelei convingeri, despre necesitatea înfiinţării unui teatru naţional. Ce este teatrul? Teatrul este unul din cele mai eminente institute ale fiecărui stat . . . este un templu al frumosului şi adevărului . . . Este cea mai practică şcoală, şcoală de moralitate, un templu al artelor, un focar al luminei şi ştiinţei . . . o armă a civilizaţiunei, un drapel care anunţă triumful culturei."

„Teatrul naţional e o şcoală de cultură naţională pe al cărei frontispiciu este scris: limba şi naţionalitatea. Strămoşii noştri glorioşi au stat necontenit în luptă, ei ne-au conservat limba şi naţionalitatea cu arma în mână . . . lupta decizătoare a rămas pentru noi . . . asta va fi lupta spirituală a luminei în contra întunerecului, a civilizaţiei în contra barbarismului, a viitorului contra trecutului. Numai cultura ne va conduce spre victorie, care ne va asigura existenţa naţională. Acesta este institutul care dispune de cel mai mare cerc de influenţă şi activitate, acesta e locul de unde vin ideile mari de civilizaţie şi umanitate. De beneficiile spirituale ale trecutului, pot uza tinerii, bătrânii, învăţaţii şi cei ce nu ştiu carte, săracii ca şi avuţii."

„Să fondăm deci un teatru naţional în care poeţii noştri să spună generaţiilor noi, în limba armoniei, că dânsa e unica noastră comoară . . . să fondăm un teatru naţional prin care să deşteptăm poporul nostru, care să-şi poată revărsa darurile asupra tuturor provinciilor româneşti . . . un teatru în care geniul naţiunei să înveţe pe român a cânta:

„Să formăm dar o cunună
Pentr'un scop frumos, sublim;
Şi'n unire dimpreună
Azi toţi să contribuim
Şi ca fraţi cu mâna'n mână
Să 'nălţăm cu braţ frăţesc
Templul Thaliei române
Pe pământul românesc".

După Vulcan ia cuvântul preşedintele Dr. I. Hodoş şi ceteşte: „Relaţiune despre teatrul în ţările române". Ea prezintă pe scurt cadrul istoric în care trebue să se facă educaţia şi instruirea poporului românesc între împrejurările date şi exprimă părerea că aceasta trebue să fie cea mai fidelă expresiune a cugetărilor morale ale societăţii. Relatează apoi istoricul teatrului din România proprie, apoi istoricul teatrului din Moldova, mărturisind că organizarea acestei instituţii nu-i aşa „cu neputinţă precum se credea

şi în deosebi că limba românească este proprie pentru teatru, ea răsună tot atât de bine la urechi ca şi sora sa italiană".

Se constitue comitetul de conducere astfel: Preşedinte Dr. Iosif Hodoş, vicepreşedinte Dr. Alexandru Mocioni, casar Vasile Babeş, secretar Iosif Vulcan, membri: Alexandru Roman, Petru Mihaly şi Dr. Iosif Gall.

Serata etnografică din Sibiu (1905).

In prima zi a adunării generale, 5 Octombrie 1870, vice comitele Ciaclan a dat un banchet în onoarea oaspeţilor români.

In seara de 5 Octombrie 1870 a avut loc un concert grandios, al cărui program, fiind vorbă de cel dintâi concert organizat de S. T. R., îl publicăm în cele ce urmează:

1. Uvertura din „Poetul şi ţăranul" executată la pian de D-rele Ioana Moldovan, Minerva Drăghiciu şi la violină D-nii Iosif Balog şi Aloisiu Cserny.

2. „Gianul" doină executată la violină de Septimiu Piso.

3. Fantezia „Filia de Juda" executată la pian de D-ra Ioana Moldovan.

4. Declamaţiunea : „Autopsia" de V. Boliacu.

5. Opera Norma „Reminiscenţa" executată la pian de D-ra Minerva Drăghiciu.

6. Aria din opera „Ernani" cântată de D-ra Roza Másvilágy.

7. Melodie românească, executată la violină de S. Piso.

8. „Unde dai şi unde crapă" conversaţie umoristică cetită de Iosif Vulcan.

In ziua a doua a avut loc depunerea listelor de subscripţie din care reese că până atunci s'a adunat în oferte 3.070 fl. şi 597 fl. 42 cr. în bani gata, pentru fondul S. T. R.

Se desbate apoi proiectul de statute, care este admis. Reproducem articolii principali din acest statut:

„Cap. I. Scopul, titlul şi mijloacele.

§ 1. Se institue o societate pentru crearea unui fond, din care cu timpul să fie posibilă înfiinţarea unui teatru naţional român dincoace de Carpaţi.

§ 2. Societatea poartă numele: „Societate pentru fondu de teatru românu".

Cap. III. Adunarea societăţii.

§ 5. Societatea îşi manifestă activitatea prin adunarea generală, prin comitetul central şi prin funcţionarii săi.

Cap. IV. Comitetul societăţii.

§ 10. Reşedinţa Comitetului deocamdată e Pesta.

§ 11. Comitetul se compune din 7 membri şi anume: din preşedintele şi vicepreşedintele Societăţii, din 2 secretari, un casier şi alţi doi membri. Comitetul se alege pe trei ani. Comitetul reprezintă Societatea în afară.

§ 17. Comitetul va loca banii încasaţi la un loc sigur pentru fructificare, este răspunzător adunării generale de toate acţiunile sale.

§ 19 Funcţiunea comitetului este gratuită.

Cap. V. Dispoziţiuni generale.

§ 24. Când fondul societăţii se va urca la o sumă din care s'ar putea realiza înfiinţarea teatrului naţional, adunarea generală convocată anume pentru acest scop, va decide asupra acestei chestiuni. Totodată se va decide dacă Societatea mai are să existe ca atare, sau a se institui o societate anume pentru teatru?

§ 22. Adunarea generală poate modifica aceste statute, fără însă a schimba scopul societăţii.

§ 23. Societatea când se va privi desfiinţată averea ei va trece în administraţiunea „Asociaţiunei Transilvane pentru literatura şi cultura poporului român".

Statutele au fost semnate de Dr. Iosif Hodoş preşedinte, Iosif Vulcan secretar şi August Borşa secretar.

La sfârşitul adunării I. Vulcan oferă foaia sa „Familia" ca organ oficial al Societăţii, ofertă care se primeşte cu bucurie, apoi ia cuvântul preşedintele I. Hodoş şi face apel către toţi românii să sprijinească acest institut naţional, „care trebue să fie expresiunea cugetărilor morale ale societăţii noastre".

Nefiind încă statutele aprobate de Guvern, nu s'a putut lua o hotărîre definitivă în multe chestiuni şi de aceea cu timpul şi şedinţele comitetului s'au rărit. Pe anul 1871 se proiectase adunarea generală la Satu-Mare, unde s'au şi făcut pregătiri întinse.

Adunarea s'a amânat însă pentru toamna anului 1871 din cauză că cea mai mare parte a membrilor din comitet trebuia să ia parte la şedinţele Academiei Române din Bucureşti, şi fără conducători adunarea generală nu putea să aibă loc. In şedinţa sa din Noemvrie 1871 Comitetul a decis ca adunarea dela Satu-Mare

Reprezentaţia piesei „Brândusa" de Brieux la 7 Noemvrie 1908 de către diletanţii din Braşov.

să se ţină în primăvara anului viitor. Concomitent cu aceasta în „Familia" apare recercarea Comitetului STR, ca bărbaţii de încredere cari au fost rugaţi să înfiinţeze Comitete filiale, să raporteze despre rezultatul activităţii de până atunci.

Cu toate acestea, lumea se interesa tot mai mult de chestiunea teatrului, ceeace a influenţat spre bine şi turneul admirabil al lui M. Pascaly din vara anului 1871. Intră la fond sume din Lozna, Iladia (Banat), Șomcuta-Mare, Tria (Biharia), Șeitin, Rebrişoara, Homorodul de mijloc (jud. Satu-Mare), apoi clericii din Budapesta; Em. C. Savoiu din Gand (Belgia) se obligă de a plăti fondului STR suma de 2000 franci etc.

Deosebit de importante sunt sumele semnate de familia Mocioni şi anume: Antoniu Mocioni 3000 florini, Alexandru Mocioni 1500 florini şi Eugen Mocioni 1500 florini.

Fraţii noştri de dincolo au venit şi ei a îmbrăţişa ideea cu contribuţia lor efectivă. Aflăm că în Teatrul Naţional din Bucureşti s'a dat o mare reprezentaţiune în favorul fondului nostru teatral. V. A. Urechia a adresat un călduros apel publicului din Bucureşti în acest scop. „Vă mulţumim Vouă", — exclamă „Familia" cu bucurie, — adevăraţi apostoli ai românismului" !

Comitetul STR a supus statutele votate în 1870 Guvernului spre aprobare. Ministerul de Interne Maghiar le-a întărit cu unele modificări, sub Nr. 8491 din 10 Mai 1871. In şedinţele din 1 şi 2 Mai 1872 a adunării generale STR din Satu-Mare s'au adoptat modificările aduse statutelor şi astfel Societatea s'a declarat definitiv constituită.

Adunarea generală STR din Satu-Mare a fost prezidată de Alexandru Roman, profesor de limba română la Academia de Drept din Oradea, un intelectual de seamă din nord-vestul Ardealului, om de carte şi ştiinţă, şi un bun organizator al societăţilor de lectură a Junimei române din acest ţinut.

In fruntea comitetului de organizare era avocatul român Ferenţiu din Satu-Mare, conducătorul fruntaş al ţinutului. Casa lui primitoare a găzduit o seamă dintre oaspeţii sosiţi. A lui este meritul că în acest colţ îndepărtat al românismului, adunarea a luat proporţiile unei sărbători şi manifestaţiuni naţionale măreţe. Prin atitudinea sa a reuşit să obţină autorizaţia de a se ţine adunarea generală în sala festivă a Primăriei Municipiului Satu-Mare.

Incă înainte de adunarea gererală, ca exemplu demn de imitat în biserica din Satu-Mare s'a pus o cassă, unde s'au adunat bani pentru instituţiile de cultură, — fondul de teatru şi Academia de drepturi, — ale poporului român. Un neastâmpăr de grăbită înaintare, cu urmările sale fireşti de criză grele mai târziu, — se arăta în lupta pentru existenţă a instituţiunilor noastre culturale, acest neastâmpăr caracterizează şi mişcarea aceasta pornită la drum cu atâta avânt. A fost o fericită împrejurare că nu au învins scepticii, ci au rămas în conducere cei cu nădejdea — visătorii...

In cele ce urmează voiu stărui asupra felului cum au decurs adunările generale STR care se aseamănă cu manifestaţiile similare ale societăţii surori „Astra". Ceremoniile întroduse s'au menţinut până în pragul războiului mondial. De aceea adunările generale STR ca şi adunările generale ale „Astrei" au fost adevărate locuri de pelerinaj pentru întreaga societate românească, cari au produs în opinia publică română o impresie statornică. Ele s'au perindat în fiecare an în alt centru important locuit de români şi au contribuit la trezirea şi menţinerea conştiinţei naţionale, la ma-

nifestarea culturii naţionale şi au întărit sentimentul de solidaritate, contribuind totodată la înălţarea vieţii sociale a elementului românesc de dincoace de Carpaţi.

Ceremonialul adunărilor generale s'a desvoltat dintr'un obiceiu vechi al întrunirilor noastre, cât se poate de spectaculos şi emoţionant.

In preziua adunării s'a făcut „primirea oaspeţilor“. Comitetul organizator din localitate, împreună cu fruntaşii au ieşit în întâmpinarea membrilor din Comitetul central STR şi al oaspeţilor“. Intâmpinarea s'a făcut cu solemnitate prin vorbiri, banderii, sau coruri şi cu întrarea cu alai în centrul respectiv. Aşa se obişnuia să se facă „cinste“ pela noi. Seara avea loc „Seara de cunoştinţă“, adecă cina comună, unde se discutau şi problemele mai importante care au fost puse în desbaterile adunării. Pentru a cunoaşte părerile factorilor hotărîtori, Comitetul central obişnuia să ţină o şedinţă consultativă în aceeaşi zi cu fruntaşii din localitate şi cu membrii Comitetului filial, acolo unde exista.

Adunările generale s'au fixat de regulă în zile de sărbătoare şi au ţinut de obicei 2 zile. Motivele sunt uşor de înţeles. Se celebra întotdeauna, înainte de deschiderea adunării generale, Liturgia Sfântă în bisericile româneşti, la care asistau şi membrii Comitetului central împreună cu delegaţii săi. Serviciul divin se celebra cu asistenţă mare de slujitorii altarului, iar răspunsurile le dădeau cele mai vestite coruri ale noastre. Cu aceste ocaziuni se evidenţia câte un cântăreţ mai celebru, înduioşând asistenţa cu vreo priceasnă plină dă evlavie pusă pe melodia cântecelor noastre străbune. Depe anvon „predica“ cel mai înalt demnitar al bisericii sau cel mai bun orator, celebrităţi oratorice cunoscute în viaţa noastră publică din toate vremurile. Printre aceştia Iustin Popfiu, V. Lucaci, T. Bran, I. Agârbiceanu.

In prima zi se făcu în mod solemn deschiderea adunării, prezidată de către cel mai înalt demnitar prezent al S. T. R., sau în lipsa acestuia de către un preşedinte „ad-hoc“ ales de adunare dintre fruntaşii de faţă. Se desemnau apoi 2 localnici ca notari ai şedinţelor, pe lângă secretarul Societăţii. Adunarea „exmitea“ apoi o deputaţiune, sub conducerea celui mai vrednic fruntaş, pentru a invita pe preşedinte şi membrii Comitetului Central la şedinţă. Prezintându-se cei numiţi, se întra în ordinea de zi cu discursul de deschidere al preşedintelui, la care răspunde preşedintele sau delegatul Comitetului de organizare localnic. Apoi urma salutul delegaţilor diferitelor Asociaţii şi instituţiuni reprezentate în adunarea generală.

Se dădea cetire telegramelor şi scrisorilor de felicitare şi se făcea cunoscut raportul Comitetului Central precum şi starea cassei. Apoi se aleg comisiile de verificare şi întrucât este înscris vreun conferenţiar la ordinea de zi, îşi ceteşte lucrarea în plină şedinţă, fără de a se întra vreodată în chestiuni propriu zis politice, cari au rămas excluse din desbaterile adunărilor.

Diletanţii braşoveni în 1911
în frunte cu A. P. Bănuţ, dir. art. al S. T. R.
Dela stânga la dreapta sus: Dr. Virgil Mircea, notar public; Dr. Nic. Ioaneş (azi notar public Braşov); Traian Pop (azi prof. univ. la Cluj—Sibiu); jos: Virgilia Branişce, Mărioara P. Dima, Mariti Popescu m. Bogdan, H. P. Bănuţ, N. Ilasievici.

Se aduna lumea ca la rugă. Venea şi ţărănimea în strae şi haine de sărbătoare, cu corurile şi fanfarele şi cu ceea ce aveau mai preţios mai de mult ori. Se mândrea şi emula cu celelalte comune de a se prezinta cât mai frumos. Drumurile erau împănate la astfel de ocaziuni în toate direcţiile cu oameni plini de veselie, cu care şi căruţe încărcate cu bărbaţi şi femei, harnici şi dornici de a asculta sfaturile şi îndemnurile conducătorilor săi fireşti. Tinerimea se ataşa, luând parte la emularea corurilor sau la diferitele manifestaţiuni şi petreceri poporane.

După prima şedinţă, membrii Comitetului plecau în vizite la fruntaşii localnici, unele delegaţii au pornit să mulţumească conducătorilor oraşului şi a administraţiei, pentru că au înţeles să admită a se ţinea şedinţele în sălile instituţiilor publice. Apoi se aduna la un banchet sau la o masă comună, unde o muzică naţională executa de regulă, cele mai frumoase piese şi cântece naţionale. Toasturi nu lipseau. Se închina „pocalul" în onoarea „inteligenţei române", pentru Comitetul Central, pentru fruntaşii conducători ai Societăţii. In general acesta era un prilej de a-şi exprima adunarea omagiile sale faţă de neam şi patrie, dar totodată şi o manifestaţiune de devoţiune pentru tot ce este românesc. Discursurile rostite erau adeseaori giuvaere ale elocinţei.

La masa întinsă se găseau domnii împreună cu ţăranii, nu era aici nici o deosebire între vlădică şi opincă. Masa începea cu binecuvântarea şi se termina cu rugăciunea obişnuită.

De obicei după masă aveau loc petrecerea poporală cu concursuri de coruri, expoziţii, jocuri şi cântece şi diferite manifestaţiuni ale satelor, distribuindu-se premii celor aleşi. In deosebi în părţile bănăţene se adunau câte 20—30 de coruri, cari emulau în frumuseţea melodiilor populare şi străluceau de bogăţia costumului naţional.

Seara avea loc de obiceiu un concert sau reprezentaţie teatrală „împreunată cu dans".

Programul concertelor şi repertoriul reprezentanţiilor teatrale s'a prezentat la început sărăcăcios, în compoziţii şi scrieri originale româneşti. După ce S. T. R. şi-a strâns legăturile cu artiştii executanţi, cu compozitorii şi cu scriitorii naţionali, când au devenit cunoscuţi Gh. Dima, N. Popovici, Ciprian Porumbescu, Muzicescu, I. Vidu, T. Popovici, Tiberiu Brediceanu şi alţii, pe teren muzical, şi după ce la început Iosif Vulcan, I. Lapedatu, A. Petrinu au îmbogăţit repertoriul teatral cu piese originale, acomodate împrejurărilor de aci, după ce corurile de plugari au ajuns la un renume şi sub influenţa educaţiei şcolare au răspândit tot mai mult cultura şi cunoştinţele muzicale şi literare, s'a naţionalizat şi programul S. T. R., şi a ajuns la un nivel artistic de mare valoare.

Trei cântăreţi se evidenţiază pela sfârşitul veacului al XIX-lea, dintre cari unii cu renume mondial: D. Popovici-Beureyth, Gh. Dima şi N. Popovici. Ei cutreeră centrele din Ardeal într'o serie de concerte şi dau imbold ca S. T. R. să întroducă în fapt planul de a angaja tineri bursieri, cari să crească pentru arta românească.

Zaharia Bârsan revoluţionează întreaga mişcare teatrală printr'o activitate neîntreruptă în toate centrele locuite de românii de dincoace de Carpaţi, adunând pe lângă sine elemente preţioase şi dintre artiştii tineri din Vechiul Regat, care au devenit forţe preţioase ale instituţiilor noastre de cultură şi artă naţională. Cântăreţii şi bursierii S. T. R. s'au încadrat în aceste programe, dovedind an de an progresul în studii şi proectând împreună cu trupa lui Zaharia Bârsan credinţa într'o viitoare organizaţie serioasă teatrală a românilor de aci.

In şedinţele din a doua zi a adunării generale S. T. R. se proceda la verificarea gestiunei, se discută raportul Comitetului precum şi eventualele propuneri şi se alegea din trei în trei ani noul comitet, Intotdeauna la sfârşitul şedinţei se hotărî locul adunării generale viitoare, având loc discursurile de despărţire şi mulţumită din partea Comitetului cât şi din partea celor localnici, şi se dădea cetire conferinţelor pregătite.

Seară urma de obiceiu o manifestaţie artistică.

A treia zi era destinată pentru excursiuni la locurile de însemnătate din apropierea centrelor respective.

Multe amintiri s'au legat de aceste zile de sărbătoare şi cel ce citeşte dările de seamă şi amintirile din ziarele şi revistele depe vremuri, rămâne adânc impresionat de atâta sinceritate şi dragoste, de atâta elan şi simţământ nobil. Nu-i de mirare că generaţiile cari au crescut sub umbra acestor stejari de cultură au ştiut să trăiască altă viaţă şi au creiat alte caractere, decât acelea cu care ne-a dăruit bunul Dumnezeu în vremurile de mai târziu.

Un lucru e cert. Chiar dacă S. T. R. nu şi-a ajuns scopul şi nu i s'a dat să vază din puterile sale proprii, înfiinţat teatrul naţional românesc dincoace de Carpaţi, — adunările sale generale au contribuit foarte mult la manifestarea simţământului de cultură naţională şi au fost adevărate academii populare ale culturii naţionale româneşti.

CRONOLOGIA ACTIVITĂŢII S. T. R.

Anul 1870. Prima adunare generală la Deva sub prezidenţia lui Dr I. Hodoş. Conferenţiază Dr I. Hodoş: Teatrul în ţările române; Iosif Vulcan: De ce voim să avem un teatru naţional. Programul conţine puncte de muzică clasică şi românească, declamări şi sceneta lui Iosif Vulcan „Unde dai şi unde crapă“.

1871. Adunarea generală proectată la Satu-Mare nu se poate ţine fiindcă statutele nu au fost încă aprobate de guvern, iar membrii din comitet trebuiau să ia parte la şedinţele Academiei Române din Bucureşti.

1872. Satu-Mare. Prezidează Al. Roman, conferenţiază I. Vulcan: „Schiţe din istoria teatrului". Program artistic urmat de bal în care se execută dansuri naţionale. Este prima adunare şi primul bal românesc în oraşul Satu-Mare, o adevărată sărbătoare a reînvierii spiritului naţional.

1872. Timişoara. Preşedinte Dr. P. Vasiciu, conferinţa I. Vulcan: „Limba şi scena". Program bogat. Puncte muzicale de Mendelsohn şi Beethoven. Prezentarea filarmonicei din Timişoara.

1873. Caransebeş. Prezidează Dr. Al. Mocioni, conferinţe Al. Mocioni şi M. Marinescu. Program teatral „Coana Chiriţa la Paris".

1874. Oraviţa. Prez. M. Marinescu, conferinţe E. Trăilă: „Faceţi teatru român", Atanasie Marienescu „Saturnalia".

1875. Reşiţa. Prez. Iuliu Petric, conferinţe I. Vulcan: „Literatura noastră dramatică", I. Marcu „Necesitatea şi datoria de a ne cultiva limba", I. Biceneagă „Insemnătatea asociaţiei noastre". Program teatral şi muzical. Se reprezintă opereta comică „Javotte".

1876. Lugoj. Prez. Al. Mocioni, conferenţiază I. Vulcan: „Pregătiri pentru înfiinţarea unui teatru naţional". Program opereta „Girofle" — Girofla şi piesa „Mireasă pentru mireasă" de Iosif Vulcan.

1877. Abrud. Prez. Simion Balint, conferinţe: „Despre teatrul ambulant şi stabil" de Iosif Vulcan. Trupa lui Burienescu dă reprezentaţii teatrale.

1878. Alba-Iulia. Prez. I. Pipoş, care rosteşte şi o conferinţă. In program moment remarcabil dansurile naţionale executate de soldaţi români îmbrăcaţi în costum naţional, la căciuli cu pene de curcan.

1879. Blaj. Prez. Al. Mocioni, conferenţiază I. Vulcan: „Humorul poporal român".

1880. Sibiu. Prez. V. Babeş, care ţine şi conferinţa: „Despre teatru". Program muzical select. Se joacă piesa „Tata moşu".

1881. Baia-Mare. Prez. V. Babeş, conferenţiază V. Babeş, Vasile Lucaciu şi Iosif Vulcan. Program muzical şi teatral. Se constată „creşterea gigantică" a fondului societăţii, la 25.821 florini.

1882. Sighetul Marmaţiei. Preş. de onoare Al. Mocioni, preşedinte Iosif Hossu, conferenţiază V. Babeş. Iosif Vulcan citeşte un fragment dintr'o tragedie a sa. Programul muzical: Un cor impresionant execută prima oară cântecul „Gintei Latine". Se hotăreşte tipărirea anuarelor STR.

1883. Lipova. Preş. I. Vulcan, care şi conferenţiază şi citeşte actul I din piesa sa „Lăudăroşii". Program muzical: coral şi teatral foarte bogat. A. Petculescu cere ajutor pentru trupa sa ambulantă.

1884. Arad. Preş. I. Vulcan, conferinţe I. Vulcan: „Cultura naţională", apoi V. Mangra, A. Suciu, Ioan Slavici şi N. Popovici. Vulcan citeşte fragmente din piesa sa „Ştefan cel Mare". Program muzical cu concursul arti-

stului Niki Popovici Afară de compozitorii români Chopin, Donizzeti, Verdi etc.

1885. Bocşa-Montană. Preş. I. Hossu, conferinţe I. Vulcan: „Mişcarea teatrală română", I. Diaconovici „Despre frumos şi arte", I. Marcu „Despre educaţiune". Program teatral executat de A. Petculescu cu trupa sa. Se reprezintă „Supliciul unei femei" dramă de A. Dumas şi „Vlăduţul mamei", comedie de Lupescu.

1886. Şomcuta-Mare. Preş. I. Vulcan, conferinţe I. Vulcan: „Cultura naţională în desvoltarea nouă literară" (popularitatea şi latinitatea). A. P. Alexi „Wilhelm Tell" de Schiller, studiu literar. Program muzical executat de Laura Borbola, Irina Antal, Maria Buteanu şi Laura Pop. Se reprezintă comediile „Alb sau Roşu" de I. Vulcan şi „Anonimul" de H. Grandea. S'a construit o scenă specială pentru reprezentaţia teatrală. Adunarea înscrie un premiu de 300 florini pentru o piesă teatrală originală. Seara bal în clădirea fostului district al Cetăţii de piatră, la care 120 perechi execută demonstraţii de dansuri naţionale.

1887. Oraviţa. Preş. I. Vulcan, care şi conferenţiază, apoi citeşte drama sa „Ştefan cel Mare". Program, concurs de coruri, reprezentaţie teatrală dată de „Reuniunea de cântări a intelectualilor români din Biserica Albă" cu piesa „Germania jună în Africa", comedie în două acte, de S. Wentzel. Cortegiul corurilor, îmbrăcate în costume naţionale reprezentative, face o impresie deosebită.

1888. Lugoj. Preş. I. Vulcan, care conferenţiază „Despre importanţa mişcărilor noastre culturale". Program muzical de Kreutzer, Liszt, Kuble, Orbosne şi Wagner, bineînţeles şi compozitorii români. Program teatral: „Tigrul Bengalic" com. într'un act după Randolf şi „Cinel-Cinel" de V. Alecsandri. Concurs de coruri şi dansuri. Fondul societăţii se urcă la 50.000 florini.

1889. Caransebeş. Preş. I. Vulcan, conferinţe Vasile Goldiş: „Pesimismul în poeziile lui Eminescu", Iosif Vulcan: „Despre însemnătatea unui teatru naţional" şi o a doua conferinţă „Despre cultură şi naţionalitate". Program muzical şi coral. Program teatral „Ruga dela Chizătău" de I. Vulcan, apoi „Moartea lui Coriolan".

1890. Orşova. Preş. V. Babeş, care conferenţiază „Despre teatru". Program mijlociu. Se cere ca Academia Română să dea premii pentru piesele originale.

1891. Arad. Adunarea nu se poate ţine din cauza mişcărilor politice.

1892. Adunarea urma să se ţină la Braşov, dar din cauza holerei se amână.

1893. Se propune mutarea sediului societăţii dela Budapesta la Braşov, dar nu se ia o asemenea deciziune.

1894. Adunarea generală se amână din cauza atmosferei create de procesul Memorandului, spre a nu expune familiile româneşti la persecuţii.

1895. Braşov. Se serbează jubileul de 25 de ani. Conferenţiază Iosif Vulcan. Program muzical bogat. Se reprezintă comedia „După teatru" de Stefanelli.

1896. Făgăraş. Conferinţe şi program muzical, precum şi reprezentarea comediei „Sfredelul dracului".

1897. Orăştie. Conferenţiază I. Vulcan şi Dr. I. Bunea despre „Arta şi Morala". Programul în afară de punctele muzicale conţine piesele: „La Turnu Măgurele" de Vasile Alecsandri şi „Trei doctori", comedie de V. A. Vlaicu. Se încheie convenţia de editură pentru opere teatrale şi muzicale. Se publică un concurs pentru piese teatrale şi traduceri. Apare primul număr al anuarului STR.

1898. Haţeg. Conferinţe Iosif Vulcan: „Despre menirea teatrului românesc", Sextil Puşcariu: „Din taina culiselor". Programul conţine piese de Vulcan şi puncte muzicale.

1899. Sălişte. Conferenţiază I. Vulcan, N. Petra Petrescu, Dr. I. Turcu (care face ictoricul societăţii de diletanţi „Progresul") şi V. Goldiş. Programul, ca de altfel la toate serbările din ultimii ani, este extrem de bogat.

1900. Abrud. Sunt de faţă la adunare şi foştii tribuni ai lui Avram Iancu: I. Andreica şi Aiudean, octogenari. Conferenţiază I. Vulcan, V. Branişte şi V. Podoabă. Acesta din urmă face istoricul primei societăţi teatrale ambulante româneşti din Transilvania. Programul muzical bogat, în afară de compozitorii români figurează Haendel, Smetana, Brams, Donizetti, Schubert, Schumann. Teatru: *Prolog* de I. Vulcan şi *Trei pălării de damă,* comedie în trei acte, de Fagure.

1901. Şimleul Silvaniei. Numeroase conferinţe. Cuvântarea ocazională a lui Vasile Lucaciu. Program muzical şi comedia „Idilă la ţară". Averea STR. se urcă la aproape 300.000 florini.

1902. Bistriţa. Conferinţe I. Vulcan: Artă şi Adevăr, Dr. I. Blaga „Ceva despre psihologia plăcerii estetice", Dr. V. Branişte „Cum jucăm teatru", I. Păcuraru „Opera de Artă". Program muzical executat de corul de 100 persoane, dirijat de Leon Domide. Se cântă părţi din „Faust" şi „Trubadurul". Se joacă două comedii într'un act. Raportul constată că în cursul anului s'au dat în Transilvania şi Banat 151 reprezentaţii teatrale.

1903. Sebeşul Săsesc. Se ţin trei conferinţe, se joacă comedia „Trecătorul" de Fr. Copèe şi „Intre patru ochi" de I. Fulga. Zaharia Bârsan apare prima oară pe scenele STR. cu monologul „Greva fierarilor" de Copèe. In cursul anului s'au executat 117 reprezentaţii teatrale. Se acordă bursă lui Zaharia Bârsan şi se hotăreşte înfiinţarea bibliotecii teatrale româneşti (editura).

1904. Brad. Se ţin cinci conferinţe printre cari Dr. V. Branişce „Biserica şi Teatrul" şi V. Goldiş despre „Insemnătatea STR." Se reprezintă piesa „Aurul" de Constanţa Hodoş. Expoziţie de ţesături.

1905. Sibiu. Serbări organizate împreună cu Astra, care inaugurează muzeul Astrei și scena din Casa Națională a Asociațiunei. Programul de conferințe extrem de bogat, deasemenea și cel muzical și teatral. Reținem: *la 19 August: „Serata Etnografică" și „Șezătoarea"* de Brediceanu, *20 August: „Moș Ciocârlan"* de Flondor, regizor G. Pantazzi din Viena. Printre interpreți d-na Lucia Cozma și tenorul Ștefănescu din București, *21 August: „Moș Ciocârlan"* pentru a doua oră; *22 August: „Prolog"* de Iosif Vulcan apoi *„Fântâna Blanduziei"* de V. Alecsandri, cu Lucia și Hortensia Cozma, Zaharia Bârsan, Dr. I. Giurgiu, I. Enescu etc. *23 August:* Concertul Soc. Carmen din București, sub conducerea lui G. Kiriak; *24 August:* Concert Ștefănescu și Milea; *25 August:* matineu „Fântâna Blanduziei" a doua oară, iar seara drama *„Necinstiții"* de Giv. Ravethe. Expoziție de țesături. Numărul reprezentațiilor anuale este de 187 (124 de piese în 131 localități).

1906. Lipova. Conferențiază I. Vulcan, Emanuil Ungureanu, V. Goldiș și Dr. V. Branisce. Program muzical și teatral cu Zaharia Bârsan, Olimpia Brașovean și Valeria Papp. Numărul reprezentațiilor anului 138.

1907. Cohalm. Prezidează V. Onițiu, care înlocuește pe Iosif Vulcan, mort în cursul anului, care dela 1886 a prezidat toate adunările, cu o singură excepție. V. Onițiu și V. Branisce fac panegiricul președintelui defunct. Dr. Alexandru de Mocioni este ales președinte de onoare pe viață. Programul, executat de corul de sub conducerea lui G. Dima și trupa teatrală de diletanți, condusă de bursierul A. P. Bănuțiu. Se angajează ca bursier Ionel Crișan, prim baritonul de mai târziu al Operei Române din Cluj.

1908. Oravița. Prez. V. Goldiș, care conferențiază despre „Insemnătatea teatrului la români". Mai țin conferințe Dr. V. Branișce, A. P. Bănuțiu și V. Onițiu (Despre teatrul viu). Programul muzical și teatral obișnuit, la care își dau concursul d-l și d-na Zaharia Bârsan, Ionel Crișan, Ștefan Mărcuș, d-na M. Dr. Branișce și Elena Pavlovici dela Conservatorul din Viena. Concurs de costume naționale.

1909. Alba-Iulia. Prez. Dr. I. Mihu. Se reprezintă *„Două Lumi"* sub conducerea lui A. P. Bănuțiu. Expoziție de cusături. Se propune înființarea de teatre românești în comunele rurale, teatru școlar în licee și teatre pentru industriași pe lângă reuniunile profesionale. Dr. I. Mihu donează 20.000 coroane pentru premierea de piese și compoziții originale. S'au organizat 59 de comitete filiale. Apare ziarul „Thalia Română".

1910. Reghinul Săsesc. Prez. Dr. I. Mihu, care și conferențiază despre „problema trupei ambulante cu actori profesioniști". Programul muzical și teatral, ridicat ca nivel, în urma concursului dat de Ionel Crișan, Ștefan Mărcuș, A. P. Bănuțiu și Aca de Barbu, etc. Se prevede o subvenție anuală de 30.000 de coroane pentru o trupă ambulantă cu 10—12 artiști. Președintele Ion Mihu fixează: *„Noi nu avem nevoie de un teatru în care să se facă artă pură sau artă pentru artă, nici de un teatru pentru distracții ușoare. Teatrul nostru trebue să fie o școală, un templu, un cămin, un*

altar pentru luminarea minților și întărirea inimilor, într'o limbă dulce românească". Biblioteca teatrală editează al 26-lea volum.

1911. Blaj. Serbări extraordinare ca fast şi participare, organizate împreună cu „Astra", care îşi serbează Semicentenarul. Preş. comitetului de organizare: Iuliu Maniu. Nu putem reproduce întregul program, nici măcar rezumativ. Menţionăm reprezentarea operei „Mănăstirea Argeşului", trei acte, după celebra baladă a lui V. Alecsandri, de I. Mureşanu. Se reprezintă comedia „Scânteia" jucată de Aristiţa Romanescu, Olimpia Bârsan şi Zaharia Bârsan. Petre Liciu declamă. La concerte şi reprezentaţii asistă 5000 de oameni, în pavilionul special construit. Iau parte la serbări Aurel Vlaicu (care-şi face primul lui sbor). Profesorul Urban Iarnik din Praga, Wikman Steed, dela „Times" din Londra şi Clemence Rose dela Morning Post, precum şi Nicolae Iorga, George Coşbuc, I. L. Caragiale, St. O. Iosif, V. Eftimiu, O. Goga, I. Dăianu, etc. Fondul STR. întrece suma de o jumătate de milion coroane. Dr. V. Branişce anunţă: „De acum vom proceda la înfiinţarea teatrului românesc". Despre serbări apare un volum special.

1912. Braşov. Prez. V. Oniţiu; mai multe conferinţe, cari desbat problema teatrului. Se reprezintă *„Brândușa"*, de Brieux. Andrei Bârsanu cere teatru ambulant cu actori de profesie. Se hotăreşte organizarea turneelor artistice Mărcuş, Crişan, Aca de Barbu pe deoparte, A. P. Bănuţiu, Calmuschi, Dina Popa pe de altă parte. Deasemenea reprezentarea operei „Cavaleria Rusticană".

1913. Caransebeş. Prez. V. Goldiş. Printre cei şase conferenţiari este şi Episcopul Miron Cristea. Turneul Antonescu reprezintă „Legea iertărei" şi „Năpasta" cu d-na şi d-l Antonescu, Ion Brezeanu şi Mărculescu. A. P. Bănuţiu declamă „Graiul Neamului" de G. Coşbuc, fapt care provoacă arestarea lui. Se elaborează un nou plan de acţiune. Incetează apariţia anuarului şi se înfiinţează „Revista Teatrală". Cassa societăţii: 566.000 de coroane. Printre bursieri e admisă şi d-na Lya Pop. In cursul anului se reprezintă la Sibiu şi Braşov operele „Cavaleria Rusticană", „Secretul Susanei" şi „La şezătoare". Se premiază traducerea „Cidului" de St. O. Iosif. St. Mărcuş înaintează memoriul pentru organizarea unei trupe de opere române.

1914. Braşov. Prez. V. Goldiş. Desbateri mari despre broşura d-lui Şt. Mărcuş, conţinând propunerea pentru înfiinţarea unei trupe de teatru ambulant. STR. hotăreşte înfiinţarea trupei teatrale şi autoriză pe D. V. Branişce şi Tiberiu Brediceanu să facă propunerile necesare pentru trecerea la fapte.

La câteva zile după această adunare generală isbucneşte războiul, care pune capăt activităţii STR. După 1918 şedinţele se ţin la Arad, iar după aceia la Sibiu şi Braşov. STR-ul continuă să dea burse pentru studii muzicale şi teatrale, dar activitatea lâncezeşte din ce în ce mai mult. La 2 Decemvrie 1933 se hotăreşte contopirea cu „Astra", întrucât Teatrul Naţional şi Opera Română, cari constituiau scopul principal al societăţii, existau, cu şanse de durată, ca instituţiuni de Stat.

PRECURSORII

Indiferenţa sau resemnarea în durere şi în griji pot fi fatale în anumite împrejurări unui neam, — energia şi munca conştiincioasă niciodată. Astfel oricât de dureroasă şi oricât de apăsătoare ar fi tragedia naţională şi viaţa unui popor, care îşi desfăşura zguduitoarele sale aspecte, în manifestările sale de tot felul din însăşi desfăşurarea acestor frământări străbat elementele de renaştere şi rezistenţă.

Aşa poporul românesc de dincoace de Carpaţi, oţelit de vremuri, în plina conştiinţă a faptelor şi forţelor sale, ajutat de toate clasele sociale şi de pătura puternică ţărănească îndeosebi, pe la sfârşitul veacului al XIX-lea dă o luptă îndărătnică, nesocotind greutăţile sau obstacolele, pentru afirmarea sa naţională şi culturală.

Mărturiile cari ne-au rămas dela înaintaşii noştri, precum şi în amintirile acelora cari am trăit în parte măcar aceste vremuri sunt concludente, pentru stabilirea fizionomiei juste a vremilor din frământarea cărora s'a născut şi cultura adevărată a Teatrului românesc, de acelaş nivel cu a celorlalte neamuri conlocuitoare din vechiul imperiu austriac.

Din această vâltoare a frământărilor, pornesc premergătorii teatrului românesc cari prin o acţiune absolut conştientă şi bine întemeiată au pus manifestările lor spectaculare dela acest sfârşit de veac, în slujba neamului şi a culturii naţionale.

ION BACIU DIN ȘOIMUȘ

Un premergător în înţelesul adevărat al cuvântului, luptător neînfricat și neobosit, este neuitatul preot Ion Baciu din Soimuşul Năsăudului. Un om înzestrat cu o frumuseţe fizică excepţională. Are îndeletniciri de tot felul, înclină spre învăţătură, spre arta plastică, spre arhitectură, spre teatru şi — poezie — literatură, ca însfârşit să rămână aproape de satul său natal, în minuscula comună de vre-o 70 de fumuri, să facă nu numai slujbe sfinte, cărora a ştiut să le dea un fast înălţător, ci şi minunate fapte cultural-artistice.

Ion Baciu făcea parte dintre tinerii Clujeni cari au creat trupa ambulantă din 1870. Vasile Podoabă îl aminteşte ca pe iniţiatorul

acţiunei şi spune despre el că era un băiat genial, intreprinzător şi multilateral. In vremea aceia excelase în rolul grecului Kir Iani Ardenas din „Lipitorile Satului“.

La 1873 părăseşte gimnaziul şi trece în „Țară“ cu scopul de a face teatru. La dorinţa părinţilor săi însă se înapoiază şi se face popă. La 1 Ianuarie 1884 adună din comunele învecinate vre-o 2000 de ţărani în comuna sa, face serbări emoţionante, joacă piesa „Nunta Țărănească“, cu diletanţi plugari instruiţi de el, dansează Căluşerul cu tinerii voinici din comuna sa. Dela această dată reprezentaţiile teatrale se ţin lanţ în comuna Soimuş.

La 1894 întră în temniţa Clujului împreună cu 12 confraţi preoţi ca să-şi execute o pedeapsă de 3 luni închisoare pentru o memorabilă replică pe care au dat-o...

Ion Baciu, preot din Șoimuș, un mare animator al teatrului de diletanți

Reîntors între credincioşii săi, înfiinţează corul plugarilor şi prelucrează piesa teatrală Wilhelm Tell de Schiller, precum şi alte piese streine, pentru reprezentaţiile teatrale ale diletanţilor şi fără pretenţia de a deveni un traducător clasic.

In anul 1906 înfiinţează o „tovărăşie de teatru“, care a avut 24 de membri ordinari cu 16 diletanţi (8 feciori şi 8 fete). Aceştia joacă repertoriul după cum urmează: „Vrăjitoarea de Țânţar“, „Tinereţe-Nebuneţe“, „Insurăţelul“, „Vivandiera“, „Herşcu Bocciagiul“, „Răsplata Pământului“ de I. Baciu, „Portul Românesc“ de M. Drăgan, „Limba Românească“, „Coroana Moldovei“ de V. Alecsandri, „Ce face dracul“ de T. Speranţă, „Intoarcerea Păgânului“ de I. Baciu, „Lipitoarele Satelor“ şi „Strigoii“.

Regulamentul „tovărăşiei“ era potrivit pentru diletanţii de teatru ai satelor; conţine toate informaţiunile şi regulele trebuincioase la organizarea teatrului dela ţară. Depune un proect spre deliberare şi apreciere la „Societatea pentru Fond de Teatru Român“ şi cere organizarea unei trupe ambulante.

In 1907 joacă piesele „Petru Rareş“ şi „Florin şi Florica“.

La 9 Ianuarie 1908 îşi întocmise ca sală de teatru localul dintre şcoală şi casa parohială, pe care îl folosea mai înainte ca bucătărie de vară. Nu era însă pe placul administraţiei străine construirea unei săli de teatru cu loji şi staluri într'o comună ro-

mânească şi de aceia i s'au înscenat fel de fel de anchete, i s'a interzis festivalul de deschidere fixat pe ziua de 16 August 1908 şi a fost obligat să înceteze lucrările de construcţie. Pe urma multor neplăceri şi-a vândut culisele, garderoba, costumele şi biblioteca teatrală, tot ce a avut. Totuşi a lucrat mai departe, căci ultima reprezentaţie, înainte de unire, a dat-o la 23 Februarie 1913.

Pentru a intensifica acţiunea sa pentru teatru şi culturalizarea poporului, scoate la 1898 „Revista ilustrată“ care apare până la 1902 cu un material foarte variat şi preţios îndeosebi în ceia ce priveşte folclorul naţional. După unire, părintele Baciu se aşează la Lugoj unde formează o nouă societate de diletanţi, clădeşte o sală de teatru, scoate revista „Asociaţiunei române de teatru: Thalia“, care se distribue în mod gratuit membrilor în curent cu cotizaţia. Aici apare în editura lui Ion Baciu „Biblioteca amatorilor de teatru“ cu 86 de piese, „Biblioteca Teatrală pentru copii“ cu 23 piese, „Teatrul familiar“ cu 81 de piese precum şi alte diverse 20 piese.

I. C. LUGOJANU

Intre tinerii diletanţi din Blaj dela 1874 ni se aminteşte mai întâi numele lui I. C. Lugojanu, care împreună cu mai mulţi colegi au dat reprezentaţii teatrale într'un turneu în Alba-Iulia şi alte centre româneşti. El joacă la 19, 21, 22, şi 23 Aprilie în Alba-Iulia şi criticul îl aminteşte ca „un tânăr cu talent care are voie şi zel pentru această carieră, însă îi lipseşte studiul necesar“. Este interesant că pentru reuşita reprezentaţiilor din Alba-Iulia contribuie căpitanul român Bihoi din compania 14-a a regimentului românesc Baden, care din indemn propriu a dat bani întregei companii de sub comanda sa, ca să vadă teatru românesc. Aşa se vede însă că piesa jucată „Viaţa Studenţilor“ n'a fost destul de îngrijită, după „toate regulele dramaturgiei“ căci multele improvizaţii n'au făcut un efect fericit.

La 13 Iulie 1876 artistul Lugojanu dă reprezentaţii la Şomcuţa-Mare, la 6/19 Iulie joacă la Beclean, de unde pleacă iarăşi la Năsăud unde dă două reprezentaţii, una în folosul S. T. R.-ului. De aici s'a dus din nou la Şomcuţa-Mare unde joacă în 23, 25 şi 27 Iulie. Şi aici, a treia reprezentaţie se dă în folosul S. T. R.-ului. Trebuia să mai joace la 30 Iulie în Stoiceni, de acolo îşi propusese să meargă la Lăpuşul Unguresc, Dej şi Baia de Criş. Nu şi-a putut însă realiza planul întocmai, căci persecutat de autorităţile poliţiei ungureşti, a avut multe greutăţi. Numai în cele mai grele condiţiuni a putut să mai dea câteva reprezentaţii în lunile Iunie şi Iulie, în altă parte a ţării, în Banat.

La 5 Nov. 1876 îl găsim pe Lugojanu într'un ciclu de reprezentaţiuni teatrale române în oraşul Kétegyháza din jud. Arad rămas şi după 1918 la Unguri. La 1885 tânărul actor se află la Paris studiind, în clasa artiştilor Delamau şi Got, „cu mult zel". De aici pleacă la Londra unde studiază cu vestitul actor englez Wilson Darett.

Pe timpul cât era la studii la Paris şi Londra traduce mai multe piese dintre cari piesa „Le Mâitre de fonges" de George Ohnet pe care o prezintă direcţiei generale a teatrului din Bucureşti. In scriptele sale se mai găseşte traducerea unei alte piese întitulată „Amintire". Reîntors în Ungaria, cere concesiunea guvernului maghiar de a da reprezentaţii româneşti prin Ardeal şi Banat.

Un succes deosebit a avut acest actor în „Moţul din Ardeal" de I. Vulcan.

La 1885 joacă la Bucureşti, în teatrul Dacia, debutând la 1 Dec. jucând Rug-Blas, rol studiat la Paris cu maestrul Monnet Sully dela Comedia Franceză. La 13, Oct. 1886 într'un festival organizat în sala Bozel joacă actul III din Hamlet, scene din Scânteia şi Medeea actul II, pe urmă execută „Cucoana Chiriţă" la Paris.

In 1888 Lugojanu îi trimite o scrisoare din Câmpulung lui Iosif Vulcan prin care îi aduce la cunoştinţă că la Paris cu ocaziunea unui banchet dat de studenţii români forestieri în onoarea colegilor francezi şi engleji, a fost poftit să reprezinte „Ciobanul din Ardeal" de I. Vulcan. A făcut-o cu multă plăcere — scrie el — sfârşitul canţonetei a ieşit în faţa publicului cu drapelul francez în mână, cântând „Allons enfants de la patrie" . . . Efectul a fost extraordinar. Nici prima strofă n'a isprăvit-o şi cei 300 de francezi şi engleji l'au ridicat în braţe de pe scenă fiind nevoit să cânte în mijlocul lor. Un cioban din Ardeal cu opinci şi căciulă albă cântă imnul libertăţii, acompaniat de francezi şi engleji în plin Paris . . . Vă puteţi închipui efectul acestei scene şi impresiile adânci cari au rămas asupra atâtor intelectuali străini pe urma acestui singur fapt teatral produs de un român, conştient de chemarea sa, în străinătate.

De altă dată, ne aminteşte Lugojanu, a dat o reprezentaţie teatrală cu o piesă naţională, învitat fiind de ţăranii din Rucăr. S'au adunat vre-o mie de persoane, cari cu toţii împreună, în frunte cu artistul au cântat „Ciobanul din Ardeal". . .

Lugojanu, acest om de un entuziasm rar, era originar din familia fruntaşă românească a protopopului Lugojanu din Abrud, unde încă multă vreme după moartea sa s'a vorbit despre „acest comedieş care a umblat peste ţări şi mări". Inalt Prea Sfinţia Sa

Episcopul Bălan al Lugojului, care mai întâi mi-a atras atenţia asupra lui, păstrează despre Lugojanu cele mai frumoase amintiri.

GRIGORE MANOLESCU

Ardealul şi Banatul nu au avut fericirea să cunoască din tinereţea sa pe unul dintre cei mai mari artişti ai scenei române, — Grigore Manolescu, — cel mai mare Hamlet pe care l-a cunoscut critica noastră până acum.

Ca tânăr întră în scenă în trupa lui Millo. Pleacă apoi la Paris unde face studii cu un profesor de declamaţie la conservator. Nu peste mult după aceasta, în anul 1881, îl găsim în trupa lui I. G. Ionescu, în turneu la Braşov, Sibiu, Blaj, Alba-Iulia, Cluj, Arad, Timişoara, Lugoj, Caransebeş ş. a. Joacă în piesele: Doi surzi, Pilăriţa, Florin şi Florica, Paracliserul, Crimele lui Piperman, Doi procopsiţi, Ordinul de-a sforăi, Vivandiera, Beţivul, Pantalonul roşu, Rămăşagul ţărănesc, alături de artistele Nina Georgescu şi D. Righetti, precum şi a artiştilor G. Petrescu şi Alexandrescu.

Critica contemporană ne spune că „nu puţine laude merită declamaţiile d-lui Manolescu cu „Peneş Curcanul" şi „Inainte de război". La Timişoara a jucat „Ostaşul Voinic" care poartă cu fală pantalonul roşu; tot aici îl vedem pe d-l Manolescu în rolul „Paracliserul". Aici, în trupa lui Ionescu, şi-a început deci ucenicia artistică marele actor, care în anul 1891 împreună cu Aristiţa Romanescu şi artiştii Teatrului Naţional din Bucureşti, închee un contract cu direcţia Karltheater-ul pentru reprezentaţiuni în limba română la Viena.

Prima reprezentaţie a avut loc în 4 Iunie 1891 cu piesa „Hamlet" şi trupa a putut fi mulţumită cu aprecierile ziarelor vieneze. Critica generală era favorabilă, recunoscând talentul artiştilor Manolescu, Petrescu şi a d-nei Romanescu; se accentuează însă că „d. Manolescu n'a jucat pe Hamlet după tradiţia Bürgtheater-ului din Viena, i-a lipsit adânca melancolie şi marele monolog a fost declamat cam rece, dar artistul a rămas consecvent până la sfârşit în rolul său şi a avut multe momente foarte bine reuşite".

Au urmat apoi piesele „Mândrie şi Amor" de Ohnet, apoi „Nero" de Pietru Cosa, cu public foarte puţin. Poate că greutatea repertoriului a ţinut lumea departe şi că ar fi fost mai potrivit să se fi ales piese originale din repertoriul românesc, necunoscute publicului vienez. Penultima reprezentaţie a fost „Romeo şi Julieta". La sfatul românilor vienezi s'a jucat în 21 Iunie 1891, într'o zi de Duminecă „Fântâna Blanduziei" şi „Scânteia" comedie într'un act tradusă din l. franceză.

Cu aceasta debutul artiştilor români în Viena s'a încheiat. După reprezentaţia cea din urmă membrii societăţii academice România Jună au ovaţionat artiştii, iar a doua zi le-au oferit un banchet de adio, la care d. Mircea Demetriade a vorbit în onoarea presei vieneze; i-a răspuns Marcus Trociner, urând prosperitate şi glorie României şi artiştilor români.

AGATA BÂRSESCU

In fragedă copilărie cu prilejul unei serbări de binefacere Agata Bârsescu atrage asupra sa atenţiunea Reginei Carmen Sylva. Incă foarte tânără, Agata Bârsescu voia să plece la Paris să studieze canto. In drum s'a oprit la Viena şi impresionată de arta marei tragediene germane Charlotte Wolter se hotăreşte a se înscrie la Conservatorul de artă dramatică din Viena, unde face studii cu profesorul Baumeister şi Krastel. Plasticitatea mişcărilor şi frumseţea trupească împreună cu talentul ei, au ajutat-o să treacă norocoasă peste piedecile începutului. La conservator ia premiul I medalia de aur. Joacă la „Deutsches Theater" din Berlin, Femeia în doliu din „Mina Barnhelm" a lui Lessing. Văzând-o atunci directorul Burgtheater-ului din Wildrandt, o angajează.

AGATA BÂRSESCU
după un desen apărut în „Amiculu Familiei" apărut la Gherla, No. 19—20 din 1884

In 22 Nov. 1883 îşi începe cariera Agata Bârsescu la Burgtheater, unde a stat 7 ani. In al treilea an al angajamentului primeşte decretul de artistă dramatică societară a scenei imperiale. A jucat apoi în toate oraşele principale din Germania şi apoi pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti, unde a creat rolurile principale femenine în piesele Reginei Carmen Sylva. Plecată în America, joacă în limba germană şi engleză.

Cu arta ei şi talentul ei a dominat scenele din străinătate timp îndelungat. Seria creaţiunilor sale şi figurilor cărora le-a dat viaţă pe scenă este foarte mare. Repertoriul ei masiv, de întinsă gamă şi greu de înterpretat. In „Medeea", spunea un critic contemporan, că are ceva din monumentalitatea artei lui Michel An-

gello. Avea un organ magistral şi ştia să transpună tabloul vizual artistic într'o realitate completă; ştia să dea o putere elementară

Stadttheater in Hermannstadt.

Abonnement Suspendu Nr. 18. Gerader Tag. | **Direktion: Leo Bauer.** | Abonnement Suspendu Nr. 18. Gerader Tag.

Donnerstag den 7. März 1895:

Zweite Gastspielvorstellung der k. k. Hofburg-schauspielerin Frl. Agathe Barsescu.

Heimat.

Schauspiel in 4 Akten von Hermann Sudermann.

Regie: Julius Schöntag.

Personen:

Schwartze, Oberstleutnant a. D. — Julius Schöntag
Magda, Marie, seine Kinder aus erster Ehe — * Therese Bellau
Auguste, geb. v. Wendlowski, seine zweite Frau — [illegible]
Franziska v. Wendlowski, deren Schwester — Martha Körner
Max v. Wendlowski, Leutnant, beider Neffe — Fritz Müller
Heffterdingt, Pfarrer zu St. Marien — Otto Lesser
Dr. v. Keller, Regierungsrat — Stefan Swoboda
Professor Beckmann, pens. Oberlehrer — Leopold Bob
v. Klebs, Generalmajor a. D. — [illegible] Grand
Frau v. Klebs — Bertha [illegible]
Frau Landgerichtsdirektor Ellrich — [illegible]
Frau Schumann — Adele Berger
Therese, Dienstmädchen bei Schwartze — Jenny Singer

Ort der Handlung: eine Provinzialhauptstadt. — Zeit: die Gegenwart. — Spielt im Hause des Oberstleutnant Schwartze.

* Magda . . . **Agathe Barsescu**

Preise der Plätze.

Parterre-Loge, gewöhnliche, für 4 Personen	4 fl. — h
" " große, für 5 Personen	5 " — "
Loge im I. Rang, gewöhnliche, für 4 Personen	5 " — "
" " I. " große, für 5 Personen	6 " — "
" " I. " kleine, für 3 Personen	4 " — "
Proscenium-Loge im I. Rang	8 " — "
Loge im II. Rang, gewöhnliche, für 4 Personen	3 " — "
" " II. " große, für 5 Personen	4 " — "
Sitz in der Fremdenloge	1 fl. 50 h
Cercle-Sitz (die ersten 4 Reihen)	1 " — "
Sperrsitz (von der 5. Reihe ab)	— " 80 "
Parterre-Sitz, nummeriert	— " 50 "
Steh-Parquett	— " 40 "
Garnison und Studenten im Steh-Parquett	— " 30 "
Galerie-Sitz, nummeriert	— " 30 "
Galerie-Entree	— " 20 "

Theaterzettel sind an der Kassa und bei den Billeteuren zu haben.

Der Kartenverkauf findet in der Theaterkanzlei von 9 bis 12 Uhr und von 3 bis 5 Uhr statt.
Die vorgemerkten Sitze und Logen werden nur bis 11 Uhr reserviert.

Das Theater ist geheizt.

Kassa-Eröffnung 6 Uhr. — Anfang 7 Uhr.

Freitag den 8. März: **Die Kameliendame.**

[illegible] — Buchdruckerei Jos. Drotleff in Hermannstadt.

Afişul teatrului german din Sibiu, anunţând reprezentaţia dată cu concursul artistei Agata Bârsescu dela Burgtheater din Viena

în jocul ei, izbucnind asemenea unui fulger şi ca un „Vânt furtunatic“. In 1913 o vedem în celebrul mister „Miracolul“, în faţa publicului vienez, sub regia vestitului Max Reinhardt.

A avut o viaţă sbuciumată şi nu odată abia se mai putea stăpâni, a fost însă salvată, căci lumea a îndrăgit-o şi pe ea şi arta ei.

La 1894 o găsim alături de maestrul G. Enescu la Berlin, având succese extraordinare.

In 1898 pleacă să joace pe scenele germane din Ardeal în cadrul teatrelor germane din această regiune. Recenzenţii o caracterizează ca pe o fiinţă supranaturală, gata să spulbere pigmeii din jurul ei. Sibienii, braşovenii, lugojenii, arădenii, români, unguri, saşi, s'au îmbulzit la reprezentaţiile date cu Agata Bârsescu. Teatrul era arhiplin şi entuziasmul românilor la culme. Cronicarul sibian român îşi încheie observaţiile asupra reprezentaţiilor ei cu cuvintele: „ne-a învăţat a plânge: s'a dus departe dar tot a noastră este . . . noi sărmani de noi ce îi putem da, decât o lacrimă fierbinte izvorată din cea mai curată iubire."

La 1901, începând cu 15 Oct., iarăşi o găsim cu trupa germană în Ardeal. Tot aşa ca şi în 1895, este sărbătorită prin poezii, toaste, buchete de flori, banchete, lire cu panglici tricolore. Toate manifestau dragostea neţărmurită faţă de nemuritoarea artistă Agata Bârsescu. După unire o găsim în turneu în centrele româneşti având succese înduioşătoare, astfel la Arad, Cluj, Oraviţa, Caransebeş ş. a. recitând, ici colea cu toată splendoarea puterii sale, poezi din Alecsandri, Eminescu, Goethe şi Grillparzer, urmează apoi alte manifestaţii teatrale în alte turnee prin Ardeal şi Banat, când în cadrul altor trupe româneşti. La 13 Dec. 1939, chiar în momentul când era să aibă loc jubileul organizat în onoarea ei la Bucureşti, o ajunge moartea. Cu ea a dispărut una dintre cele mai strălucite stele de pe cerul Thaliei române.

ZAHARIA BÂRSAN

Zaharia Bârsan este o concepţie în teatrul românesc. Activitatea lui nu numai ca actor, dar şi ca scriitor dramatic se evidenţiază într'o continuă mişcare de 40 de ani şi prin piesele splendide cari se menţin se continuu în repertoriul tuturor teatrelor româneşti. Influenţa sa asupra mişcării teatrale de dinacoace de Carpaţi este covârşitoare.

Din scrierile lui aflăm că din fragedă copilărie era înfrăţit cu comedia. In vârsta de 7 ani aleargă după comedianţii cari se adunau cu tobă prin satul său natal Sân-Pietru de lângă Braşov şi-şi arătau arta la crâşma cea mare pentru zece creiţari. El se prezintă mai întâi în faţa publicului ca student, într'un concert din

Feldioara la 2/14 Februarie 1895. La 1902 începe să joace teatru cu diletanţii din Sebeşul Săsesc. „Gazeta Transilvaniei“ din 1903 îi face o frumoasă şi încurajatoare dare de seamă. Din scrierile sale

ZAHARIA BÂRSAN

aflăm, că a fost plecat la Viena şi Berlin, trimis de „Societatea pentru fond de teatru Român“, după aceia pleacă la Bucureşti, trimis de aceeaşi societate, unde este angajat pe timp de 7 luni la Teatrul Naţional.

In 1905 îşi înaintează demisia din S. T. R.; vorbe nesocotite l-au jignit şi lâncezeala comitetului l-au enervat. „Mă chinueşte dorul de-a juca teatru, — spunea d-sa — şi tot focul ce-l am mi-l consum mai mult în acest dor de-a juca. Mi se spune să rămân în Ardeal şi să caut să joc teatru diletantic ... Experienţa făcută până acum nu mă lasă să lucrez în vechile condiţii.“

La 30 Aprilie şi 1/14 Mai 1905 îl găsim în turneu împreună cu d-şoara Marioara Voiculescu, „admiraţi amândoi“.

Dela 1903 până la 1907 în turneele sale a dat 53 de reprezentaţii cu 28 de piese jucate, dintre care 17 drame şi 11 comedii, arătând că teatrul mai are şi o altă menire decât a face publicul să râdă. Până la 1906 îl vedem mai mult alături de diletanţi, de atunci încoace până spre 1912 îşi compune trupa sa proprie. Din amintirile sale ştim că a jucat în oraşele: Braşov, Sibiu, Sălişte, Sebeş, Orăştie, Deva, Blaj, Haţeg, Hunedoara, Oraviţa, Lugoj, Caransebeş, Timişoara, Lipova, Abrud, Brad, Făgăraş, Zărneşti ş. a. Din tabloul anexat se va vedea data aproximativă a unora dintre aceste reprezentaţii.

Repertoriul lui s'a compus din piesele următoare: Jean Marie de Andre Theureut, Greva fierarilor, Steaua, Lăutarul din Cremona, Necinstiţii, Sacrificiul, Năpasta, Răzbunarea amorului, Steaua mea, Noaptea de Octomvrie, Floarea din Firenze, Papa Lebonard, Ovidiu, Slugă la doi stăpâni, Instinctul, Furtuna casnică, Trei pălării de damă, Năzdrăvăniile divorţului, La Turnu Măgurele, Marioara, Fântâna Blanduziei, Bacalaureata, Cârlanii, Intre patru ochi, Trecătorul, Fraţii şi Aur.

Turneul de vară din 1906 a durat trei luni, iar cel de iarnă o lună şi jumătate. In amintirile sale descrie peripeţiile şi greutăţile multe peste care a trecut. In timpul liber s'a ocupat cu traducerea şi localizarea unor piese, de exemplu „Sacrificiul“ drama lui R. Braco, pentru spectacolele sale. In tot locul după reprezentaţii discuţiile se lungeau, pe lângă mai multă sau mai puţină voie bună, despre viitorul teatrului nostru. Această era problema care frământa pe atunci lumea intelectuală. A jucat pe scene improvizate, pe butoae de bere şi scene impodobite după indicaţiile sale, cu obiecte casnice, adunate din casele cunoscuţilor sau a ţăranilor din localitatea respectivă. Nu odată a trebuit să ia bani împrumut să plece cu bani împrumutaţi mai departe şi-a găsit un public puţin pregătit care nu înţelegea pe deplin rostul unei scene. In Făgăraş autorităţile poliţieneşti îi pun pe artiştii să se legitimeze, aşa că o parte a trupei pleacă înapoi şi la Sălişte aşteaptă 10 zile până când capătă autorizaţia necesară. Aici se petrece un fapt important în viaţa maestrului Zaharia Bârsan.

Se însoară şi îşi face logodnică d-şoara Olimpia Braşoveanu, cetăţeană maghiară. „Cerul era limpede — ne spune Zaharia Bârsan, — la primărie eram veseli ca nişte copii şi unirea noastră s'a făcut cu seninătate şi cu zâmbet pe buzele tuturor . . .“ La Brad în turneu găsise un singur afiş. Pe uşa de geam a cârciumei era lipită o jumătate de hârtie mototolită, pe care era scris cu creion albastru „Teatrul d-lui Z. Bârsan, veniţi fraţi, arta gustaţi!“

După turneul din 1906 se observă o răceală a publicului, tinerii debutanţi însă nu s'au descurajat, joacă pretutindeni îngrijit şi lasă frumoase impresii pe unde trec. De câte ori nu se plângea maestrul de râsetele înfundate şi de scenele interpretate fals din partea publicului. In alte locuri publicul se plângea că în repertoriul au fost alese prea multe lucrări străine. Aşa „Gazeta de Duminică“ din 1908, spune că la reprezentaţia din 31 August „joacă artistul Calmuschi în piesa „Farsa“ destul de nepotrivită pentru referinţele noastre.“

Publicul din Ardeal — spunea „Voinţa Naţională“ — stimează şi admiră mult pe d. Bârsan şi trupa lui, exceptează însă piesele căci publicul român din Ungaria consideră teatrul ca o şcoală înaltă de moralizare şi conservare naţională.

Insuşirile artistice ale lui Zaharia Bârsan sunt reliefate întotdeauna pe presă. Ajutat de o voce puternică, o siguranţă deplină, are momente de inspiraţie, de joc scenic admirabil, natural, nu numai în drame dar şi în comedii.

In 1909 se joacă piesa lui Z. Bârsan „Mărul“ pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti. Ziarele bucureştene au avut cuvinte de laudă despre talentul său autentic. La această premieră a fost de faţă şi mama lui Zaharia Bârsan. Pompiliu Eliade, directorul Teatrului Naţional, a felicitat-o, sărutându-i mâinile înăsprite de muncă. O scenă înduioşătoare care a emoţionat toată lumea.

In anul 1911 îl găsim din nou în turneu străbătând oraşele şi centrele din Banat cu piesele „Vânturătorii mărilor, Răzbunarea ş. a.“ Aşa ajunge la Sân-Georgiul Român, de unde vrea să plece în Bucovina. Aici, la reprezentaţia cea din urmă, s'a declamat poezia „Carmen Saeculare“ în care autorităţile au găsit intenţia de „agitaţie“. Pe această chestiune Zaharia Bârsan, soţia şi cumnata sa, dşoara Marioară Braşoveanu, au fost arestaţi, iar apoi au fost expulzaţi, deşi erau cetăţeni cu toate actele în regulă. Prin vânt, prin ploaie, prin frig şi flămânzi au plecat în puterea nopţii peste munţii Bucovinei, pe la Vatra Dornei.

Intr'unul din turneele sale reuşeşte să-şi adune atâţia bani ca să poată pleca în Italia, Germania, Franţa, unde-şi completează studiile.

La Teatrul Naţional din Bucureşti a jucat până în anul 1914, repertoriul următor: *Danubiu* din Carmen Saeculare, *Hatmanul* din Răzvan şi Vidra, *Edmond* din Regele Lear, *Smeul* din Inşiră-te Mărgărite, *August Cesar* din Ovidiu, *Horaţiu* din Fântâna Blanduziei.

„Zaharia Bârsan a trebuit să înfrunte multe vrăjmăşii şi neajunsuri, ceiace poate l'a îndemnat ca să trăiască şi astăzi retras de lumea mare, în modestia şi simplicitatea sa luptând cu multe greutăţi materiale îndeosebi dela refugiu încoace.

După un adevărat apostolat în societatea din Ardeal şi Banat, Zaharia Bârsan cu soţia sa decide că nu va mai juca de acum înainte în Ardeal. Lumea a fost întristată, căci de acum înainte râsul sănătos şi înviorător al d-nei Olimpia Bârsan nu va mai răsuna pe micile noastre scene şi jocul îngrijit şi plin de artă al lui Zaharia Bârsan nu va mai procura publicului nostru prilej de elevare sufletească. Spre bucuria noastră, încă odată Zaharia Bârsan a rămas al nostru în istoria începuturilor noastre teatrale. Incontestabil este că soţii Bârsan vor ocupa primul loc, turneele lor constituie o pagină frumoasă şi de o adâncă însemnătate în desvoltarea mişcării noastre teatrale, fiindcă ei au fost cei dintâi cari au rupt zăgazurile diletantismului nostru"..,, ne spune corespondentul „Luceafărului" la 1912.

Chiar înainte de izbucnirea războiului mondial în Martie 1914 îl vedem în rolul protopopului din „Domnul Notar" al lui Octavian Goga pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti; Zaharia Bârsan era indicat prin firea sa şi cunoaşterea caracterului preoţesc din Ardeal, să întrupeze o icoană ca aceaia a protopopului. A făcut-o cu vrednicie şi cu mare succes, ne spune Emil D. Fagure în recenziunea sa.

Noi, cari am trăit alături de Zaharia Bârsan în lupta titanică care a dat-o pentru promovarea culturei şi teatrului românesc nu putem decât să ne asociem în gândul ca să-l simţim şi să-l vedem multă vreme, îmbărbătând din nou generaţiile cari vor veni spre acelaş liman la care s'a înălţat prin propriile sale puteri.

DIN TURNEELE LUI ZAHARIA BÂRSAN*)

1902: Vara, Turneu cu Nattara, în Muntenia.

1902: 28 August, Sebeşul-Săsesc. Joacă cu diletanţii în piesa: „Trecătorul" de Fr. Coppée.

1903: Iarna. Turneu cu Agata Bârsescu, 3 luni în toată ţara.

1903: 8 Decemvrie, Budapesta. Serată literară, declamaţii, „Satira a treia" şi „Greva fierarilor".

*) Tablou incomplect, cuprinzând numai datele cari s'au putut identifica cu suficientă preciziune.

1903: 4 Decemvrie, Viena. Serată la Tinerimea Română, Z. Bârsan declamă poezia: „Regina Ostrogoţilor“ de G. Coşbuc.

1904: 15/28 August, Brad. Concert organizat la Adunarea Generală a S. T. R.-ului (concurs) declamă trei poezii cunoscute.

1904: Octomvrie, Braşov.

1905: 13, 14 Mai, Sibiu. Reprezentaţii teatrale: „Trei pălării de damă“, „Jean-Marie“, „Necinstiţii“, „Lăutarul din Cremona“ de Coppée, împreună cu d-ra Voiculescu.

1905: 21, 22 August, Sibiu. Serbările Astrei, „Fântâna Blanduziei“ colaborează cu trupa locală de diletanţi.

1906: 19 Ianuarie, Sibiu. Reprezentaţie teatrală cu concursul diletanţilor din Sibiu. S'a jucat piesa: „Năzdrăvăniile divorţului“ de E. Labisch.

1906: 14 Februarie, Timişoara. Işi dă concursul la reprezentaţia teatrală a inteligenţei din Timişoara în piesa: „Trei pălării de damă“.

1906: 23 Aprilie, Sibiu. Repr. teatr. „Papa Lebonard“ de I. Aicard.

1906: 1 Mai, Braşov. Reprezentaţie teatrală: „Sacrificiul“, „Năpasta“, „O furtună casnică“ de O. Feriet.

1906: 11 Mai Braşov. Reprezentaţie teatrală: „Papa Lebonard“ de I. Aicard.

1906: 23 Aprilie, Sibiu. „Papa „Lebonard“.

1906: 29 Aprilie, Sibiu. „Năpasta“ cu concursul diletanţilor din Sibiu.

1906: 8/21 Iulie, Sebeşul Săsesc. „Slugă la doi stăpâni“ şi „Furtuna casnică“.

1906: 3 August, Orăştie. „Fraţii“, declamaţie şi piesa „Furtuna casnică“ cu Olimpia Braşoveanu şi N. Băilă.

1906: August, Blaj.

1906: 28 August, Lipova. Adunarea Generală S. T. R.

1906: 17, 18 Noemvrie, Sibiu; 21 Noemv., Orăştie; 1, 2, 4 Dec., Oraviţa; 9, 10 Dec., Abrud; 15, 16 Dec., Braşov. Joacă în piesele: „Năpasta“, „Instinctul“, „Marioara“, „Slugă la doi stăpâni“ şi alte comedii mai mici.

1906: 22 Noemvrie, cu Astra la Braşov. Joacă cu Olimpia Braşoveanu, Tit. Morariu piesa „Slugă la doi stăpâni“.

1906: 19, 20 Dec. în Braşov.

1908: Iulie, Şimleul Silvaniei, cu „Astra“.

1908: 16, 29 August, Oraviţa. Reprezentaţie teatrală: „Ursul“. Adunarea generală S. T. R.

1908: 31 August, Braşov. „Farsa“ şi „Adresa greşită“.

1908: Septemvrie, Sibiu.

1908: Octomvrie, Budapesta. Serată literară.

1909: 2 Mai, Sibiu. Reprezentaţie teatrală: „Necredincioasa“ cu Toneanu.

1910: Sibiu. „Jurământul“ şi o comedie.

1911: 1 Iunie, Braşov. Reprezentaţii în zile de Rusalii.

1911: 15 Iulie, Reşiţa, cu diletanţii în turneu.

1911: 1 Aug., Sângeorgiul Român.

1911: Sibiu. „Răzbunarea“ de Labisch şi „Vânturătorii“ de Eichopen cu Mărculescu şi O. Braşoveanu.

1912: 31 Iulie, Braşov. „Jertfa“.

1913: Iunie, Sibiu. „Necredincioasa“ de R. Braco, „Cererea în căsătorie“ de Cehov, cu d-l Tonianu.

Când vorbim de concertele şi reprezentaţiile teatrale cu diletanţi din Ardeal, imediat înainte de războiul mondial, trebue să evocăm în amintire şi numele d-nei Lucia Cosma, o cântăreaţă cu excepţională voce, farmec şi o putere animatoare.

A studiat la maestrul Gh. Dima în Sibiu, la celebra Mathilda Marchesi la Paris, apoi cu Victor Beigel la Londra şi Michel Wigley la Milano, cântând un repertoriu vast şi de nivel înalt artistic în limbile română, franceză, italiană, engleză şi germană. Ea este una dintre animatoarele reuniunei de cântări din Sibiu şi decenii de-a rândul colaborează la această instituţie muzicală culturală de mare însemnătate; adeseori o vedem la manifestaţiile româneşti împreună cu sora ei Minerva Cosma dela 1897 încoace. La marile serbări din 1905 sunt împreună la reprezentaţia piesei „Fântâna Blanduziei" din Sibiu alături de maestrul Zaharia Bârsan. La 1909 este alături de Agata Bârsescu, la Timişoara. In 1910 întreprinde un turneu artistic prin oraşele de frunte din regatul român, iar în 8 Febr. 1910 ardeleanca cântăreaţă dă un concert în palatul Atheneul din Bucureşti.

„Privighetoarea Ardealului"
D-na LUCIA COSMA
fostă elevă a celebrei Marchezi din Paris. A concertat în întreg Ardealul, Banatul, Vechiul-regat, Viena, Paris, Londra etc.

Nu odată d-na Lucia Cosma a cântat şi la bisericile diferitelor confesiuni române şi străine, ea a jertfit cu un nesaţ din comorile sale vocale pe seama tuturor.

In 6 Aprilie 1910 dă o serată de arii şi lied-uri în sala Bösendorfer din Viena, tot în acelaş an cântă la Soc. Academică România Jună din Viena. In anul 1912 organizează producţiunea cu opereta „La şezătoare" de Brediceanu, în Timişoara.

La 7 Noemvrie 1912 se prezintă într'un concert la Londra în sala Bechstein cu un program excepţional de interesant şi are aprecieri elogioase, între altele în ziarul „Times“.

Manifestazione
"PRO ROMANIA,,

PALAZZO NUOVA BORSA
Via Gerolamo Boccardo, N. 1

Emblema festivalului „Pro Romania“ dat la Genova cu ocaziunea concertelor date acolo de d-na Lucia Cosma

La 24 Aprilie 1920 cântă în Cristiania, în refugiu. La 23 Aprilie 1914 are loc o manifestaţie „Pro România“ în palatul Nouva Borsa din Genova la care cântă cântece româneşti şi apare într'un splendid costum românesc. Recenzântul scria: cântă cu o graţie de neimitat unele dintre cântecele populare specifice, cucerind aplauze nesfârşite.

După războiul mondial d-na Lucia Cosma se aşează acolo unde era vocaţiunea ei, este numită profesoară la catedra de canto dela Academia de muzică şi Arta Dramatică din Bucureşti, multe dintre elementele angajate azi la operele române şi în străinătate, au fost elevele distinsei noastre cântăreţe.

In viaţa socială d-na Lucia Cosma a avut un rol covârşitor asupra manifestaţiilor şi evoluţiei clasei noastre intelectuale din ultimile decenii, încât abia s'ar putea determina în foloasele trase de colectivitatea românească din prezenţa sa în mijlocul ei. Salonul d-nei Cosma adună la un loc la Sibiu ca şi la Bucureşti, mai ales pe admiratori de muzică, ea este şi o admirabilă interpretă a colindelor şi cântecelor populare româneşti.

S'a bucurat de multă simpatie şi apreciere din partea Reginelor Elisabeta şi Maria, cântând mai des decât oricare altă cântăreaţă la Curtea Regală, iar în timpul neutralităţii şi după războiul trecut a avut pentru toate concertele sale înaltul patronaj al Reginei Maria.

In opere a cântat cu mult succes „Lucia di Lammermoor", Rigoletto şi Traviata. Acum se găseşte ca pensionară la Sibiu unde continuă să activeze în domeniul muzicei prin şcoala sa particulară. Ea este şi o preţioasă scriitoare care se manifestă tot mai mult şi pe acest teren în timpul din urmă.

COMPANIA DRAMATICĂ V. ANTONESCU

Cu mare nerăbdare a fost aşteptat de toată lumea românească ciscarpatină d. Victor Antonescu, care sosise în Ardeal în 1913 cu o trupă din care făceau parte artişti cu cari se putea mândri orice teatru mare. Aceasta trupă a avut reprezentaţii în oraşele Alba-Iulia, Blaj, Sebeş, Făgăraş, Orăştie, Oradea, Arad, Lipova, Beiuş, Sibiu, Braşov, Brad, Abrud, Şimleul Silvaniei, Baia-Mare, etc.

Prestaţiunile distinse ale tuturor societarilor şi arta neîntrecută a unor protagonişti a produs dovada că o singură reprezentaţie teatrală, valorează mai mult întru desrobirea noastră sufletească, decât sute de volume şi reviste despre teatru. De acum, cu glasul tot mai ridicat şi cu putere tot mai irezistibilă, românii din Ungaria şi Ardeal strigau spre conducătorii săi intelectuali şi în deosebit spre societatea pentru fond de teatru român: „Daţi-ne Teatru Românesc"! Cu ocaziunea turneului a fost delegat din partea S. T. R.-ului pe lângă trupa Antonescu, secretarul literar al S. T. R.-ului, H. P. Petrescu care a şi conferenţiat despre acest teatru. „Vă mărturisesc sincer, spunea d-sa, nu m'am aşteptat să dau de o primire atât de înţelegătoare a repertoriului trupei Antonescu la publicul nostru".

„Luceafărul", revista sibiană, spunea că turneul pe care-l face compania Gh. Antonescu este un triumf al credinţei. Un actor dramatic, un om care niciodată n'a mai fost în Ardealul nostru, care cunoaşte poporul de aici poate numai din auzite, într'o zi se hotăreşte să înceapă un turneu artistic în necunoscutul Ardeal, şi după ce obţine autorizaţia guvernului îşi alcătueşte o trupă dramatică de 12 artişti şi porneşte să descopere Ardealul Cultural.

Credinţa în izbândă l'a călăuzit pe d. V. Antonescu. Credinţa nu cunoaşte interese, ci numai ţinte. Această credinţă a lui ne-a întărit credinţa noastră, credinţa în puterea însuşirilor noastre culturale.

Turneul Antonescu ne-a dovedit că toate cele trei elemente cari condiţionează existenţa unui teatru de nivel, sunt şi la noi în Ardeal în deplină desvoltare: autori dramatici, actori şi public. Rol, adică autor, — interpretare, adică actor, — şi înţelegere, adică

public, toate acestea pot să răsară numai dintr'un popor productiv, în urma însuşirilor sale sufleteşti. Iată cum — *spunea Luceafărul* — ne răsplăteşte acum, cu prisos, împrumuturile ce i le-a dat Ardealul Ţării mume în veacul trecut, şi pe care mulţi le credeau pierdute.

Turneul Antonescu întreprins în toamna anului 1913, era considerat ca un eveniment important şi el rămâne înscris în Istoria Culturală a Ardealului, cu litere de aur.

Au cutreerat aceste ţinuturi trei luni de zile, au cercetat 17 oraşe cu populaţie românească deslănţuind un entuziasm de care numai trupele lui Milo şi Pascaly se mai bucuraseră pe aceste plaiuri. Au apărut articole elogioase în toate revistele şi ziarele noastre.

Atât S. T. R.-ul cât şi Comitetul Asociaţiunei au dat circulare pentru toate comitetele şi despărţămintele lor, prin care a rugat stăruitor ca să dea mână de ajutor şi să primească cu dragoste „pe aceşti apostoli ai artei româneşti, ca mişcarea aceastā teatrală să crească şi să înflorească".

Vineri 10 Octomvrie soseşte trupa în Alba-Iulia. Se joacă: „*Legea Iertării*" şi Năpasta. O tăcere plină de evlavie domnea la ridicarea cortinei. Inimile mulţimei băteau mai tare, iar la sfârşit ovaţii, rechemări şi un entuziasm de nedescris. Urmează un banchet pt. sărbătorirea oaspeţilor. La reprezentaţia a doua s'a jucat „O căsnicie" de Col. Ursache, în aceiaşi atmosferă. La a treia sala era tot ticsită. „Extraordinar era elanul mulţimei" — ne spune d. Paukerov, impresarul acestui turneu, în lucrarea sa: Când joci teatru românesc în ţara ungurească. S'au oferit daruri preţioase şi suveniri frumoase artiştilor.

La Blaj reprezentaţia a avut loc pe o scenă improvizată în sala mare de gimnastică a gimnaziului românesc. Publicul era compus mai mult din cărturari. Flori şi buchete aruncate pe scenă au exteriorizat emoţiunile sfinte ale asistenţei.

La 17, 18 şi 24 Oct. au avut loc spectacolele din Făgăraş cu mare succes, a asistat o mulţime de ţărani şi preoţi din împrejurimi.

La Orăştie erau serbările Astrei. Se adunase vre-o trei mii ţărani cântându-şi cântecele, jucându-şi jocurile şi purtându-şi portul lor variat, desfătător pentru ochi.

De aici trupa pleacă la Sibiu unde reprezentaţiile au loc în sala „Gesellschaftshaus". A venit o mulţime de intelectuali şi meseriaşi ţărani chiar şi dela Sălişte Răşinari, Orlat etc. Era o plăcere să cuprinzi cu ochii acest auditor imens şi variat. D. V. Antonescu a spus prologul lui Gh. Raneti, dedicat publicului Ardelenesc. Re-

NEMZETI SZINHÁZ.

Aradon, 1913. évi október 28-án kedden

ROMÁN SZINIELŐADÁS.

Antonescu Victor, bukaresti drámai szintársulata.

Bérleteken kivül. **Csak három előadás!** Bérleteken kivül.

A BOSZU

(Napasta)

Dráma 2 felvonásban, irta: I. L. Caragiale.

Személyek:

Dragomir, korcsmáros — — Bark[illegible] C.
George, falusi tanitó — — Georgescu T.
Jon, fegyenc — — — Brezeanu [illegible]
Anca, Dragomir felesége — — Antonescu Maria

Ezt megelőzi: **A MEGBOCSÁTÁS TÖRVÉNYE**

(Legea ertarii)

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: M. Linday. Forditotta: Haralamb Lecca.

Személyek:

Lerault, képviselő — — — Antonescu Victor
Harold, titkára — Malcociu V.
Victor Ferry, ő titkár — — George T.
Dubois, Cauchois, } választó polgárok — — Georgian I.
Lerault asszony, a képviselő felesége — [illegible] E. k. a.
Berta, leánya — — — Antonescu Maria
Fany, cseléd — — — Rudeanu Z. k. a.

Bevezetésül Antonescu Victor ur egy monologot (irta: Ranetti G.) fog előadni.

A hét műsora; melyre vasárnaptól lehet elővételi árban jegyeket váltani d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Csütörtökön EGY VIHAROS ÉJSZAKA (O NOAPE FURTUNOASA) Vigjáték 2 felvonásban. Ezt megelőzi: AZ ÁLDOZAT (SACRIFICIUL) Dráma 1 felvonásban.
Pénteken itt először: Nagy operett ujdonság DIÁKHERCZEGNŐ. (A Bérlet.
Szombaton itt másodszor: Nagy operett ujdonság DIÁKHERCZEGNŐ (B. Bérlet.
Szombaton délután MOLNÁR ÉS GYERMEKE.
Vasárnap délután ARANYESŐ Operette.
Vasárnap este DIÁKHERCZEGNŐ Operette C. Bérlet.

A mai naptól a karzati jegyek ünnep-, és vasárnapokon is 42 fillér a közép-, 22 fillér az oldalkarzat.

Helyek megnevezése.	Rendes esti		Elővétel		Délutáni rendes		Elővételi délutáni	
	Helyárak							
	K	f	K	f	K	f	K	f
Proszcenium nagy páholy	16	20	17	20	9	20	10	20
Nagy közép-páholy az első emeleten ..	14	20	15	20	8	20	9	20
Alsó nagy első emeleti páholy	12	20	13	20	7	20	8	20
II. emeleti nagy páholy	11	20	2	20	6	20	7	20
II. emeleti páholy	7	20	8	20	4	50	5	—
Földszinti támlásszék: 0. 1. 2. 3. sor ...	3	10	3	30	1	70	1	90
" " a 4. 5. 6. 7. sorban ...	2	50	2	70	1	40	1	60
" " a 8. 9. 10. 11. 12. 13. sor	2	10	2	30	1	20	1	40
Másodemeleten erkély 1-ső sorban ..	1	86	1	96	1	—	1	10
Második emeleten erkély 2. és 3. sorban	1	30	1	40	—	70	—	80
Második emeleten erkély 4. és 5. sorban	1	06	1	16	—	60	—	70
Harmadik emeleten erkély első sor közép	1	06	1	16	—	60	—	70
Harmadik emelet erkély középen és a többi sorban oldalt vasár és ünnepnap 88 fill.	—	66	—	76	—	50	—	60
Karzat középen...	—	42	—	42	—	32	—	32
Karzat oldalon..	—	22	—	22	—	22	—	22
Földszint és I. emeleti páholy ülés ...	3	10	3	[illegible]	1	70	1	90
Zenekari ülés	3	10	3	30	1	70	1	90

Kéretik a jegyet váltó n. é. közönség, hogy a birtokukban levő jegyeken közbevételkor a dátumot megnézni el ne mulasszák.

Esti pénztárnyitás 7 órakor.
Az előadás kezdete 8 órakor.

Román szinielőadás.

Antonescu Viktor bukaresti drámai szintársulata.

Holnap, szerdán 1913. évi okt. hó 29-én

Bérleteken kivül.

Az éretlen gyümölcs

(Egy házasélet)
(Poama cruda) (O casnicie)

Erkölcsi vigjáték 3 felvonásban.

Pénteken itt először:

Diákherczegnő

Tisztelettel
Szendrey Mihály
igazgató.

37. előadás.

Aradi ovcmda [illegible] részvénytársaság [illegible] —1913

Afişul Teatrului Naţional din Arad.

Afişul este intregral unguresc, afară de titlurile pieselor, cari au apărut şi în româneşte. Nu mai este situaţia din vremea lui Pascaly şi Millo, când afişele puteau apărea aproape integral româneşte

prezentaţiile au decurs într'un semn de înfrăţire şi cordialitate cum numai Sibienii, organizatori de atâtea festivităţi artistice, au putut să le dea şi au avut succes strălucit moral şi material. La Arad în acel timp există un conflict între populaţia română şi maghiară pe urma reprezentării piesei cu tendinţe anti româneşti, întitulată „Clopotele amuţite“ a cunoscutului scriitor şovinist maghiar Victor Rakossy, reprezentată de către artiştii maghiari pe scena teatrului orăşenesc. Dl Szendrey Mihai, directorul trupei maghiare din propria iniţiativă s'a învoit ca să pună la dispoziţia trupei Antonescu sala teatrului orăşenesc.

In cele trei zile de reprezentaţii Aradul avea un aspect schimbat. O furtună de aplauze s'a deslănţuit în sală, când s'a dat directorului trupei române, o cunună de lauri împodobită cu tricolorul român. A fost o superbă apoteozare a Thaliei Române.

Dacă în oraşele din Ardeal reprezentaţiile trupei Antonescu au stărnit entuziasm, în Banat — la Lugoj în deosebi — au stărnit un adevărat delir. Mai ales la reprezentaţia de adio. „Teatrul se prefăcuse într'o sală de întrunire pentru o demonstraţie naţională“ — cum spune presa vremii. La banchet o atmosferă înălţătoare de dragoste şi simpatie. Corul lugojan, de sub conducerea lui Vidu, a cântat doine. La dorinţa generală s'a mai dat a patra reprezentaţie într'un matineu.

La Braşov a venit atâta lume românească la cele trei reprezentaţii ale trupei Antonescu, încât n'au fost suficiente biletele date spre vânzare, poliţaiul de serviciu vroia să oprească reprezentaţia a treia, căci până şi ieşirea era baricadată de un zid omenesc. La mulţi spectatori li s'au dat îndărăt banii. Multe flori şi frumoase daruri au primit artiştii, — amintiri preţioase dela societatea pentru fond de teatru român, — iar la sfârşitul reprezentaţiei a treia, la ieşire s'a făcut o entuziastă demonstraţie de simpatie artiştilor; scara pe scare s'au coborît artiştii era o poemă de petale.

La Lipova reprezentaţiile au avut loc în 7 şi 12 Nov, De aici trupa pleacă la Caransebeş unde soseşte în ajunul deschiderii adunărei generale anuale a Societăţii pentru Fond de Teatru Român. Trupa este cald salutată de către preşedintele adunărei Vasile Goldiş, care accentuează în deosebi creaţiunile maestre ale lui *Ion Brezeanu*, arta neîntrecută a d-nei *Maria Ciucurescu* şi prestaţiunile celorlalţi cocietari din compania iscusitului director V. Antonescu.

Când s'a răspândit prin Zărand vestea că trupa Antonescu va juca şi în Brad, s'au început pregătirile ca la nuntă. Cele

două reprezentaţii au fost de fapt nunta mult aşteptată a artei curat româneşti. Până şi elevii dela gimnaziu, în mare parte săraci, şi-au adunat banii ca „să vadă în Brad un mic colţişor din Bucureşti“.

La reprezentaţia teatrală care urma în Abrud a venit lume multă şi din Câmpeni, Vidra şi Turda. Sala „Detunata“ gemea de lume românească.

Maria Ciucurescu, Ion Breseanu, Mărioara Antonescu şi Victor Antonescu în turneu prin Ardeal în 1913

La Şimleul Silvaniei şeful administraţiei orăşeneşti pune directorului trupei întrebarea, dacă poate garanta pentru moralitatea artiştilor săi. Era o întrebare de neînţeles; căci în cele 14 localităţi pe unde se prezentase trupa până atunci nu s'a înregistrat nici un incident provocat de artişti şi nici un protest nu s'a ridicat contra lor.

Totuşi reprezentaţiile au avut loc, din cauza şicanelor, cu lume mai puţină. Cronicarul notează că la piesa „O Căsnicie“ publicul urmărea cu atâta pasiune acţiunea acestei comedii satirice şi morale, încât se amesteca în dialogurile actorilor cu întreruperi . . .

In 20 şi 21 Nov. au avut loc reprezentaţiile în Baia-Mare, în noul teatru spaţios şi elegant din hotelul Sf. Ştefan. Trupa trebuia să înfrunte la început prejudiciile grele cauzate de atacurile presei ungureşti, care însă după spectacolele a accentuat ţinuta demnă ce au păstrat-o românii la aceste festivităţi. La Beiuş au avut loc de asemenea două reprezentaţii.

La Oradea reprezentaţiile au avut loc la 25-26 Nov. Venit-au şi comunele învecinate în frunte cu preoţi şi dascăli, cu familiile lor „la marele praznic românesc“. I s'a oferit trupei o foarte preţioasă cunună de lauri de aur şi argint. Corul bine disciplinat al reuniunei de cântări „Hilaria“ a adus un omagiu companiei dramatice „din ţară“, prin cântece frumoase naţionale, *încheindu-se* festivităţiile cu un banchet care a întrunit la mesele întinse nu numai intelectualii, dar şi fruntaşi ţărani din împrejurimi.

Aşa au fost pregătite sufletele românilor de dincoace de Carpaţi pentru înfiinţarea Teatrului Naţional românesc, a cărui dăinuire de 25 ani o sărbătoreşte generaţia de după unire.

Iosif Vulcan, preşedintele S. T. R.-ului şi sufletul acestei asociaţii, luând cunoştinţă de dorinţa publicului de a avea teatru românesc cât mai de grabă, începe a aprecia în mod serios posibilităţile de a se ajunge la rezultat prin contribuţia elementelor pregătite în cadrele S. T. R.-ului. Ca urmare a acestei idei, s'au angajat „bursierii" (pentru arta dramatică, cântăreţi, dirijori, compozitori) s'au publicat consursuri pentru piese originale româneşti, s'au dat premii pentru lucrări originale s'a sprijinit adunarea folklorului naţional.

A. P. Bănuţiu

Unul dintre cei aleşi bursieri a fost şi d. A. P. Bănuţiu, care a dat dovadă de un netăgăduit entuziasm şi a fost unul dintre primii fondatori ai revistei Luceafărul, atunci încă student în drept. După ce a terminat studiile de artă dramatică la Bucureşti, este angajat în anul 1908, în postul de director artistic al S. T. R.-ului. In această calitate a organizat reprezentaţii de diletanţi în diferitele localităţi populate de români, dovedind calităţi şi destoinicie atât ca regisor cât şi ca organizator şi conferenţiar.

Din raportele cari se găsesc în arhiva S. T. R.-ului, depuse la Astra din Braşov, găsim date despre activitatea lui rodnică, în urmă căreia interesul pentru acţiunea de fondare a unui teatru românesc creşte pe zi ce merge, societatea câştigă un prestigiu prin organizarea noilor comitete filiale şi se întăreşte prin înscrierea unui număr considerabil de membri noi.

La început d. A. P. Bănuţiu activează împreună cu diletanţii din diferitele localităţi. In 1910 se hotăreşte să facă un turneu cu bursierii S. T. R.-ului Ionel Crişan şi Ştefan Mărcuş. Prin însuşirile lor şi prin acea notă de tinerească şi nobilă râvnă pentru înălţarea noastră culturală, cei trei tineri au cucerit dela început simpatiile publicului. Toţi au înţeles că aveau în faţa lor elemente preţioase pentru viitoarea mişcare artistică, o generaţie nouă mult promiţătoare.

Condiţiile în care s'au desfăşurat aceste turnee au fost foarte grele, în deosebi la început, când cântăreţii trebuiau să ţină repetiţii în fiecare localitate în mod deosebit, fiindcă nu aveau un acompaniator angajat pentru acest turneu. Turneele acestea muzicale aveau în program compoziţii de G. Dima, Tib. Brediceanu, Mureşan, Iuga, precum şi bucăţi din repertoriul clasic, duette şi arii din opere, în traducere românească. Nu numai românii dar şi presa străină a recunoscut calitatea şi importanţa acestor manifestări muzicale româneşti. D. A. P. Bănuţiu conferenţia şi spunea monologuri şi poezii, producând mult haz şi voie bună.

Incurajaţi de succesul obţinut de cel dintâi turneu muzical sistematic organizat sub patronajul S. T. R.-ului, an de an se repetă aceiaşi acţiune, intensificând tot mai mult mişcarea artistică şi stăruinţele elementului românesc de a înfiinţa un teatru român.

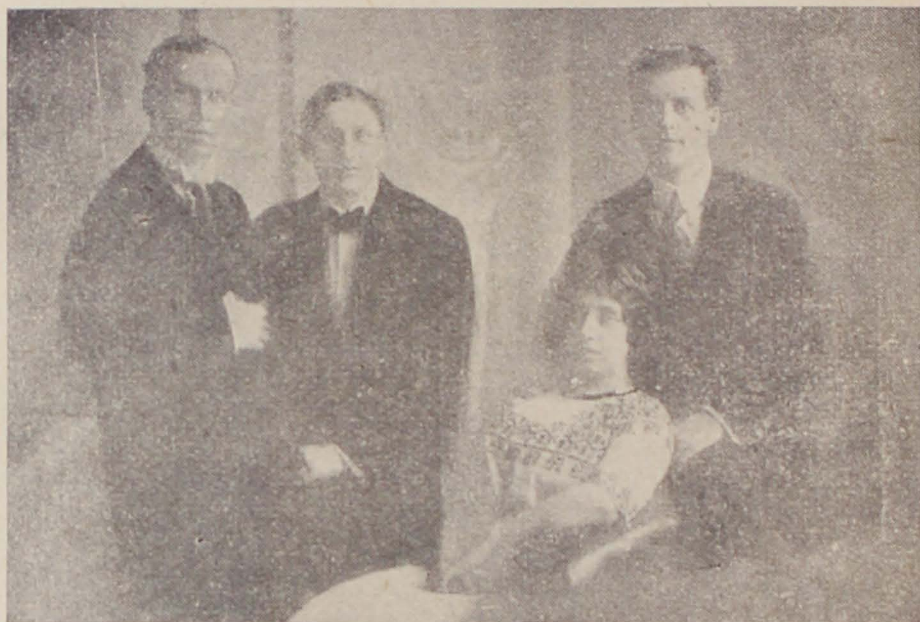
ŞTEFAN MĂRCUŞ
în piesa „Moise Păcurarul"
la serbările Astrei în Şimleul Silvaniei, a. 1908

Dl. A. P. Bănuţiu reconstituie din amintire programul şi itinerarul companiei sale artistice din Iulie şi August 1911, trecând în drumul său cultural pe linia Bihor, Satu-Mare, Maramureş, în centrele Beiuş, Oradea-Mare, Seini, Băile Paveliane, Vişăul de Sus, Şomcuta-Mare şi Lăpuşul Unguresc. In acest turneu au luat parte şi d-ra Anicuţa Voileanu, distinsa pianistă, absolventă-laureată a Academiei de Muzică din Viena, precum şi d-rele Aurelia şi Eugenia Popa Radu din Făgăraş, d-nii Ionel Crişan, elev la Acad. de Muz. din Viena şi Constantin Calmuschi, absolvent al Conservatoriului de Artă Dramatică din Bucureşti. Cu mult spirit descrie d-l Bănuţiu cum s'a încadrat mititelul Calmuschi în program, cum a fost silit să-i maghiarizeze numele ca să scape de urmărirea autorităţilor străine în fiecare moment şi cum Ionel Crişan, atât de serios în arta lui de cântăreţ, izbucnea enervat de multe ori de după culise, în limba lui Schiller: „acest mărunţel cu poznele sale!"

In această perioadă d-l A. P. Bănuţiu a organizat în deosebi comitetele filiale din Nordul Ardealului.

D-l A. P. Bănuţiu ne istoriseşte că în cursul programului, abia se terminase concertul d-rei Voileanu-Crişan, în clipa când

lumea aştepta ridicarea cortinei ca să înceapă drama Jertfa de Miclescu, se pomeneşte cu un funcţionar ungur care în numele chestoriului anunţă că reprezentaţia trupei cu „vizile aluzii daco-româneşti“ este interzisă. S'a lăsat cortina jos. Lumea a rămas liniştită în sală şi la intervenţia energică a Dr. Aurel Lazăr, advocat fruntaş român din Oradea, cu multe greutăţi abea spre miezul nopţii a putut cortina să se ridice şi să se desfăşoare programul anunţat.

Turneul Mărcuş—Crişan—Aca de Barbu
Dela stânga la dreapta: dirijorul elveţian H. Seidmann, tenorul Şt. Mărcuş, baritonul Ionel Crişan şi Aca de Barbu sopr. dramatică

In anul 1912 bursierii Ștefan Mărcuş şi Ionel Crişan şi-au terminat studiile la Academia de muzică din Viena, Ștefan Mărcuş obţinând premiul Academiei, iar Ionel Crişan obţinând menţiune. In acest an artiştii se împart în două echipe. Una pentru arta dramatică, sub conducerea d-lui A. P. Bănuţiu şi cealaltă sub conducerea d-lui Ștefan Mărcuş. D-l A. P. Bănuţiu pleacă în turneu cu bursiera STR.-ului d-ra G. Dima, Aurelia Popa Radu şi C. Calmuschi ; iar Ștefan Mărcuş cu Ionel Crişan şi d-ra Aca de Barbu, actuala solistă soprană dramatică a Operei Române din Bucureşti. Concerte s'au dat în: Oradea, Arad, Alba-Iulia, Brad, Abrud, Lăpuş, Bistriţa, Gherla, Cluj, Orăştie, Haţeg, Sebeşul-Săsesc, Făgăraş şi Braşov. Teatru s'a jucat în: Făgăraş, Sălişte, Arad, Lipova, Orăştie, Blaj, Brad, Abrud, Turda Șimleu şi Șomcuta-Mare.

In acest turneu echipa Mărcuş, Crişan, Barbu şi-a luat ca acompaniator pe elveţianul E. Seidmann, un pianist excelent dela Academia de Muzică din Viena. Echipa Mărcuş donează cu această ocazie fondului ziariştilor români din Ardeal drept recunoştinţă o sumă considerabilă din venitul curat. Ca o curiozitate din vremurile trecute recapitulăm unele date: S'au încasat 6610 cor.; s'au cheltuit: spese personale 116 cor.; cheltuielile locale 1900 cor.; a rămas un venit curat de 4600 coroane, care s'a împărţit între cei patru artişti.

Pentru vara anului 1913 se făceau pregătiri mari pentru reprezentaţiile de operă ale reuniunilor de muzică româneşti din Sibiu şi Braşov. Aşa fiind, turneul artistic s'a împărţit în două, şi anume partea întâi la care au colaborat Mărcuş, Crişan şi N. Băilă cu itinerariul după cum urmează: 2 Mai Budapesta, 6 Arad, 9 Timişoara, 11 Lugoj, 12 la castelul familiei Mocsony, 13 Brad, 16 Orăştie, 18 Haţeg, 20 Cluj, 22 Blaj, 25 Alba-Iulia, 27 Sebeşul Săsesc, 1 Iunie Sălişte; partea doua a turneului începe la 22 Iunie în Mediaş, 26 Beiuş, 29 Vaşcău, 2 Iulie Oradea, 6 Șomcuta-Mare, 10 Șimleul, 13 Bistriţa, 16 Reghinul Săsesc, 20 Abrud, 22 Făgăraş.

Și în 1913, la partea a doua a turneului, acompaniator a fost d-l Herman Seidman, dirijor la Opera din Tropau.

Mare noroc a avut cu acest muzician excelent şi reuniunea de muzică din Sibiu, căci în momentul din urmă el s'a angajat să dirijeze reprezentaţiile de operă cu „Cavaleria Rusticană“ şi „Secretul Suzanei“, la cari au contribuit ca solişti: d-na Maria Crişan, Veturia Triteanu, Valeria Greavu, Ștefan Mărcuş şi Ionel Crişan, în acest moment bariton la opera din Gablonz.

Sub impresia copleşitoare a acestor turnee a căror faimă a ajuns şi la fraţii din Bucureşti, a venit în Ardeal d-l Constantin Grigoriu, directorul companiei lirice din Bucureşti, care ne-a oferit angajamente splendide pentru stagiunea din 1914. Am convenit, dar războiul mondial a întrerupt aceste visuri frumoase.

Turneele acestea au fost şi sunt considerate ca evenimente culturale cari au întrat în istorie şi prin rolul lor educativ au dat îndrumarea unei generaţii întregi, pregătind terenul pentru ceeace a trebuit să urmeze la 1918.

Prin lucrări diferite, rapoarte, discuţii în ziare, problema teatrului românesc a fost mereu la ordinea de zi. In această privinţă ne-am fixat părerile într'o broşură care a apărut în Tipografia Concordia din Arad în 1913. Am susţinut: Noi n'avem fonduri de risipit, n'avem nici subvenţii, dar avem mintea, inima şi punga ţăranului şi intelectualului român. Ne avem pe noi, cu cultura noastră,

cu pregătirile noastre şi cu prestaţiuni corespunzătoare, ca să putem asigura existenţa unei trupe teatrale. Un teatru stabil este pentru moment o imposibilitate, dar crearea unei trupe ambulante româneşti este scopul pentru care să luptăm. Am arătat pe baza experienţelor turneelor, că o trupă similară se poate susţinea. Am arătat că în afară de bursierii S. T. R.-ului va trebui să se angajeze artişti dela teatrele naţionale din România şi va trebui ca protagoniştii dela Teatrele Naţionale să fie în ajutorul acestor începuturi de teatru modern românesc.

Cu expunerile mele s'au ocupat cei mai distinşi intelectuali români, dar în deosebi comitetul S. T. R.-ului şi prin lucrări speciale Dr. Tiberiu Brediceanu, L. Paukerov, H. P. Petrescu şi alţii.

Din această atmosferă şi după atâtea pregătiri, ne-a găsit războiul mondial din 1914, când discuţiile au încetat, iar activitatea s'a redus în mod fatal. Am rămas cu toţii în aşteptarea momentului de înălţare, care a şi sosit în 1918.

IACOB MUREȘEAN

Iacob Mureşean, aşa cum îl vedem în fotografia lui Zeiler din 1913, răzimat pe o parte, cu ochii pierduţi în depărtări, cu pletele lungi şi cărunte, ne pare ca un cântăreţ al vremurilor apuse.

Maestrul şi compozitorul dela Blaj este descendent dintr'o familie veche de oameni de artă; familia Mureşeanu a dat oameni de seamă în domeniul muzicii naţionale româneşti şi în deosebi în domeniul ziaristicei române, căci tatăl său a luat parte la fondarea celui dintâi ziar românesc „Gazeta de Transilvania" din Braşov, al cărei redactor şi proprietar a fost.

El a crescut aproape de muzică şi teatru, căci tatăl lui a fost conducătorul mişcărilor teatrale a tinerilor şcolari dela liceul romano-catolic din Braşov câteva decenii de-arândul. Dela vârsta de 14 ani începe cu compoziţia, la vârsta de 18 ani dirijează la Braşov o orchestră; îşi face studiile şi părinţii vreau să-l facă inginer, dar talentul şi instinctul muzical îl fac să se ocupe de ştiinţe numai superficial timp de vre-o 3 ani la şcoala politechnică din Viena. In 1878 ocupă catedra de profesor de muzică la liceul din Năsăud, când înfiinţează şi Reuniunea de cântări. De aici pleacă peste un an la conservatorul din Lipsca, unde rămâne trei ani şi are ocaziune să cunoască cele mai mari somităţi muzicale ale Germaniei. Aici compune Uvertura *„Ştefan cel Mare«*, care în anii 1901—1905 este cântată de orchestra imperială Zierer

din Viena, care a programat-o şi într'un turneu american. La noi se cânta la serbările Astrei din 1911 la Blaj, apoi mai de multe ori la Sibiu. Recent a fost difuzată şi prin radio.

El este învitat de profesorii săi să rămână în Germania, părinţii însă sunt de părerea să se reîntoarcă, numit fiind profesor de muzică la liceul românesc din Braşov. Il reclamă însă Blajul şi în 1885 fu numit profesor de muzică la şcolile Blajului „într'un post obositor, nepotrivit şi neînsemnat pentru talentul său". Timp de 37 de ani rămâne închis între zidurile acestui orăşel.

Dr. Tiberiu Brediceanu, Iacob Mureşan şi Dr. Leonida Domide

El înzestrează muzica românească cu o sumedenie de compoziţii pentru cor şi orchestră, compoziţii bisericeşti, lumeşti, la pian, pentru voce, cu acompaniament, orchestră mare, orchestră de fanfare etc. Intre altele are şi 7 operete şi marea lui compoziţie „Mănăstirea Argeşului", care a fost executată prima dată la Blaj în 1895, apoi cu ocaziunea expoziţiei din Bucureşti din anul 1906, în prezenţa Majestăţei Sale Reginei Carmen-Sylva. Lucrarea la serbările Astrei din 1911 se execută a treia oară. Aceasta este prima operă românească compusă de un autor dela noi şi jucată la noi.

Soliştii cari au contribuit la executarea piesei „Mănăstirea Argeşului" la Blaj în 1911 au fost: părintele Octavian Mureşeanu,

baritonul Ionel Crişan, tenorul dramatic Nicu Corfescu şi d-na Victoria I. Carşai.

Intre marile sale compoziţii numărăm şi poemul liric „Herculeanu“ şi o altă baladă „Brâncoveanu Constantin“, care se execută mai întâi la Budapesta în anul 1908 şi la care a luat parte ca solist şi autorul acestor rânduri.

I s'a oferit pentru compoziţia aceasta suma de 200.000 de coroane din partea profesorului Urban Iarnik, marele filo-român. Conservatorul de Stat din Cluj i-a oferit o catedră, el însă cerând scuze, a refuzat aceste onoruri, deşi ele îi asigurau mai multe avantaji materiale, decât îi ofereau Blajul.

Anul 1916 îl obligă şi pe el să se refugieze în frig şi să îndure lipsuri. Contractează din această cauză boala de piept care-l răpune la 25 Mai 1917. Prin el dispare un mare suflet devotat binelui şi propăşirei neamului românesc.

I. Mureşean editează şi conduce „Muza Română“, singura revistă muzicală românească, începând cu anul 1888, cu scopul de a contribui la conservarea nepreţuitului tezaur al muzicei noastre naţionale. Este de admirat energia cu care a menţinut această revistă cu mici întreruperi până în 1894, iar apoi până în 1907.

GHEORGHE DIMA

Gheorghe Dima a fost cel dintâi artist şi compozitor care a ajuns la un nivel european. El a ridicat folkorul muzical românesc şi arta de a cânta la înălţimi cum până atunci nu s'a cunoscut. In doinele şi cântecele, în horele sale, se exprimă specificul sufletului românesc.

Braşovean de origine, studiază în străinătate şi în deosebi face studii serioase de armonie şi contrapunct la Conservatorul Regesc de muzică din Lipsca cu profesorii Rebeling E. F., Richter S., Ladasohn W., Rust K., Reinecke etc. In anul 1881 este chemat la Sibiu ca profesor de muzică la Seminarul „Andreian“, dirigent al corului bisericii catedralei şi a Reuniunei române de muzică din Sibiu. Intr'un timp conduce şi corul reuniunei de muzică germană. In anul 1899 trece dela Sibiu la Braşov ca profesor la liceul român şi dirigent al corului dela biserica Sf. Nicolae. In 1919 este însărcinat cu organizarea Conservatorului de Muzică şi Arta Dramatică din Cluj, al cărui director devine şi rămâne până la moartea sa.

Gheorghe Dima a întreprins mai multe turnee prin Ardeal. Avea o voce de bariton plăcută şi bine instruită. A dat concerte nu numai în cadrele Reuniunilor ci şi din iniţiativă particulară, astfel în anul 1886—1889 îl găsim împreună cu Dimitrie Popovici de Beyreuth în turneu prin Ardeal şi Banat.

A dirijat nenumărate opere streine necunoscute până atunci publicului românesc. A excelat la expoziţia naţională din 1881, la concertul lui Nicolae Popovici în anul 1883 în Caransebeş. A luat parte la toate adunările asociaţiunei şi a fost multă vreme membru în comitet şi un conducător spiritual al „Societăţii pentru fond de teatru român". Dela el am primit noi generaţia mai tânără încurajarea în cariera de artist.

Ca şi compozitor a prelucrat pentru cor şi soli multe melodii, a desgropat comori artistice foarte preţioase, deci nu era nici decât justă observaţia că Gh. Dima a trebuit să fie influenţat de alţii pentru ca să înveţe a iubi melodiile populare româneşti. Multe din lucrările sale au apărut de sub tipar în străinătate, unele chiar şi în traducere, cu texte în limbi străine, accesibile pentru toată lumea iubitoare de artă.

Din materialul neasemănat de mare, merită menţiune în special liturghia lui Ion Gură de aur, apărute în Viena. Patru volume de lied-uri apărute în Lipsca, baladele Groza, Mama lui Ștefan cel Mare, superba „Hora ploaiei", Imnul „Salvum fac regem", „Ștefan Vodă şi codrul", apoi „Cantata" cu ocazia jubileului de 50 de ani ai gimnaziului din Braşov. Gh. Dima este apreciat şi în străinătate de către revistele muzicale de specialitate ca unul care are mult simţ pentru înţelegerea cântărilor şi are individualitate în compoziţiile sale. El este un compozitor care se apropie de tonalitatea compoziţiilor muzicale apusene, dar totuşi rămâne legat de specificul românesc.

Gh. Dima traduce textele şi pentru diferitele compoziţii din limbi străine. Soţia lui este tovarăşa lui credincioasă de muncă artistică, şi ea însăşi o bună traducătoare.

In 1906 când au răsunat întâia dată în amfiteatrul arenelor române din Bucureşti cântările românilor de pretutindeni, Gh. Dima, alături de Vidu şi Chiriac, au făcut să zboare pe aripa fâlpâitoare a vântului dorul de unire. Când ceasul unirei a sunat, abia eşise din temniţele ungare, unde a zăcut 16 luni stricându-şi sănătatea şi ochii, nemai putând lucra cu aceiaşi putere care o avuse înainte. Era un muzicant de extraordinare calităţi şi de o blândeţe şi bunătate de suflet rareori întâlnită.

La jubileul activităţii sale de 40 de ani, în 1922, se organizează mari festivităţi la Cluj, unde se accentuează măreţia operei lui Gh. Dima şi se concretizează apostolatul care l'a făcut în arta românească.

Numele lui va fi cunoscut multă vreme, fiindcă compoziţiile lui rămân în repertoriul serbărilor organizate la noi.

NICOLAE BĂILĂ

Nicolae Băilă este din comuna Valea de lângă Sibiu şi ca tânăr student în liceul german de acolo, a fost repartizat în piesele teatrale, după obiceiul organizărilor teatrelor şcolare. Aşa a fost lansat ca „actor".

In anii 1905 până la 1908, face conservatorul din Bucureşti împreuna cu A. P. Bănuţiu, bursier al S. T. R.-ului, luând parte şi la turneele lui Zaharia Bârsan din vara anilor 1906—1907. In 1908 se înscrie la Academia de Arta Dramatică din Viena şi studiază fără astâmpăr rolurile în limba germană, luptând, ca cea mai mare parte a studenţilor din această capitală împărătească, cu greutăţile existenţei . . . In 1909 se înscrie la conservatorul prof. Victor Kutschera dela Volkstheater; în stagiunea 1910 este angajat la teatrul din Marburg a/D., iar în stagiunea 1912 la Pilsen şi Budweis.

In anul 1913 tratează cu S. T. R.-ul pentru angajament, dar nu ajunge la rezultat. Drept urmare a memoriului depus de d-sa societatea declară că nu are fonduri disponibile. In vederea acestor situaţii în primăvara anului 1914 a înjghebat o trupă teatrală pe cont propriu pentru a face turneu în Ardeal şi Banat. Mobilizarea şi războiul mondial i se pune în calea realizării acestui plan.

După războiu îl vedem ca director de scenă la reuniunile teatrale şi la reprezentaţiile şcolăreşti din Sibiu, unde lucrează şi cu diletanţii, în cadrele Astrei. In anul 1921 este angajat director artistic la Astra, trecând în anul 1930 în postul de secretar administrativ al ei, unde-l găsim şi în prezent.

Intre timp a funcţionat ca director de scenă la reuniunea teatrală germană din Sibiu. In anul 1923 organizează trupa teatrală sub egida Astrei, ţine cursuri de dicţiune pentru elevii dela şcoala normală română şi organizează o seamă de spectacole cu elevi şi cu diletanţi nu numai la Sibiu dar şi în alte centre din Ardeal. Intr'o broşură din Biblioteca poporală a Asociaţiunei dă lămuriri asupra felului cum trebue să se monteze o piesă teatrală, foarte potrivită mai ales pentru reprezentaţiile dela sate ale diletanţilor.

In istoria muzicii româneşti, cu firea lui gingaşe, veşnic senină şi împăciuitoare, este ca un izvor curat, care a răsărit ca o mângăiere din rădăcina neamului său. El a ştiut să adune şi să lege bogăţia folklorului naţional ieşit din nepătrunsul adânc al imaginaţiei poporale. Intr'un timp când alţii duceau lupta pe căile mai sgomotoase ale vieţii publice politice, el a lucrat pe terenul cultural-muzical, fără să se gândească la o răsplată, alta decât recunoştinţa colaboratorilor săi.

Născut dintr'o familie de artişti, din moşi strămoşi, cei mai buni diletanţi ai teatrului bănăţean din vremurile trecute, primeşte cele dintâi noţiuni muzicale dela mama sa, o foarte bună pianistă descendentă şi ea dintr'o familie de artişti, crescută în oraşele apusului şi la Conservatoarele şi Academiile de Muzică din străinătate.

Dr. TIBERIU BREDICEANU

Din epoca şcolarităţii datează primele lui încercări de compoziţie. La Blaj învaţă dela maestrul Iacob Mureşan sub conducerea căruia întră ca tânăr elev de liceu.

Orice carieră şi-a ales pentru asigurarea traiului de toate zilele, Tiberiu Brediceanu rămâne veşnic nedespărţit de muzica românească şi lui i se poate mulţumi în primul rând că doina şi cântecul românesc a ajuns la începutul veacului al XX-lea la culmile şi splendoarea care au cucerit, în concertele şi reprezentaţiile cu artiştii cei mai de seamă ai vremurilor, nu numai inimile românilor dar şi admiraţia publicului străin din toate centrele şi capitatele vechiului imperiu austriac, unde s'au cântat.

El a adunat vre-o 3000 de melodii poporale autentice, pe cari le-a salvat dela pieire sigură. Incepe a juca teatru în fragedă copilărie, împreună cu fratele său Caius Brediceanu, în teatrul de copii din Lugoj, organizat dela 1887 de sora mamei lui d-na Sofia Rădulescu, inima acestei mişcări din Banat. Copiii Brediceanu iau

parte la concerte de pian şi la reprezentaţiile teatrale. Din anul 1898 piesele lui sunt cântate şi la balurile din Viena, astfel celebra orchestră a lui Eduard Strauss îi cântă valsul „Rândunica“ iar orchestra lui C. W. Drescher din Viena, valsul „Viorele“.

El învăţase doinele din isvorul cel mai curat şi le-a transformat şi turnat în melodii nouă, cu un talent neobişnuit de rar. La insistenţa părinţilor îşi termină studiile practice şi după luarea doctoratului îl găsim la institutul Albina din Sibiu ca un simplu funcţionăraş. La 1906, când Reuniunea de muzică din Sibiu începe o activitate mai accentuată, modestul compozitor naţional la 2 Iunie 1906 prezintă la teatrul orăşenesc din Sibiu cea dintâi piesă muzicală a sa, o icoană dela ţară, *„La Şezătoare“*, cu libretul de Sandu Aldea şi Dr. I. Borcea, jucată de diletanţii Reuniunei Române de Muzică din Sibiu.

La serbările grandioase pentru inaugurarea Muzeului din Sibiu (1905) cari au ţinut 5 zile, este în program şi „Poemul etnografic“ al lui Tiberiu Brediceanu, care cuprinde jocuri şi cântece din diferitele regiuni ale Ardealului. Acelaş poem îl găsim de multe ori în programul festivităţilor şi astfel şi la serbările de înfrăţire ale Astrei din 1924 în Bucureşti şi la serbările Unirii din 1928 pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti precum şi la Arenele Romane.

Urmează mai apoi alte compoziţii muzicale cu caracter teatral în anul 1924: „Seara mare“ a cărei premieră s'a dat pe scena Operei Române din Cluj. In 1932 „Invierea“, pantomimă în 4 tab. de Lucian Blaga, în 1936 icoana dela ţară *„La seceriş“* scrisă pentru jubileul de 75 de ani al Astrei. Incă înainte de 1914, apar caet după caet, doinele şi cântecele sale, cari se răspândesc pretutindeni, şi pentru cari obţine Premiul Naţional de Muzică.

In anul 1912 e instalat în scaunul de director al băncii Albina din Braşov şi îndeplineşte în acelaş timp şi funcţia de secretar al Soc. pentru fond de teatru român. După unire ajunge secretar general la resortul cultelor apoi şef de resort. Pe urmă organizează Opera Română din Cluj şi apoi este chemat să-şi reocupe locul de director la Albina unde rămâne până la pensionare, când din nou este chemat la postul de director al Operei Române din Bucureşti şi organizează din nou orchestra independentă de societatea filarmonică.

In 1920 se inaugurează Opera Română, sub conducrea lui, în Cluj.

In total numărul lucrărilor sale se ridică la 10 caete; doine şi cântece româneşti, 8 caete pe teme poporale; 1 caet colinde

dintre cari două lucrări sunt premiate de S. T. R. Academia Română în urmă meritelor sale îl însărcinează să adune cântecele populare din Maramureş şi Banat. Este ales în mai multe sesiuni parlamentare ca deputat şi ia cuvântul la proectul de lege pentru înfiinţarea fondului de pensiune a artiştilor şi muzicanţilor români. In deosebi în broşura „Problema teatrului şi a muzicii din Braşov“ vedem străduinţa sa pentru înfăptuirea conservatoriului „Astra“ din Braşov.

VETURIA TRITEANU

Din mediu rural, aproape de vatra ţărănească a pornit cu glasul ei de privighetoare şi sunete de argint, d-na Veturia Triteanu, spre o carieră care promitea cea mai frumoasă înălţare.

In analele Reuniunii de Muzică şi Cântări din Sibiu îi găsim numele mai întâi la 1903, la concertele reuniunii, cântând în piesa „Răsunetul dela Crişana“ de I. Vidu.

In cursul anului 1904 şi 1905 contribue la concertele reuniunii şi ia parte la înălţătoarele festivităţi din Bucureşti de unde se întoarce împodobită cu lauri şi într'adevăr apreciată de publicul auditor. Apoi în Sept. 1905 ia parte la serbările pentru inaugurarea muzeului Astrei şi cântă în piesa „Serata etnografică“ a lui Tiberiu Brediceanu doine româneşti. Contribue apoi la programul manifestărilor artistice a Societăţii Academia „Petru Maior“ din Budapesta. In 1910 dă o dovadă de maturitate muzicală în executarea celebrului „Requiem“ de Verdi, unde succesul deosebit a revenit în prima linie soliştilor în frunte cu d-na Veturia Triteanu. La 1 Martie 1910 colaborează la concertul reuniunii, sub direcţia noului dirijor Liviu Tempea, cu care a concertat şi la 13 Oct. 1909 în Sibiu, unde cântă împreună cu fratele ei Octavian Mureşanu duetul din opera „Olandezul sburător“ de Wagner.

D-na Veturia Triteanu ia parte la lucrările premergătoare reprezentaţiilor operelor „Cavaleria rusticană“ şi „Secretul Suzanei“ în care susţine rolurile principale cu mult succes. In acelaş an cântă în reprezentaţiile operei „Cavaleria Rusticană“ dela Braşov sub direcţia maestrul Gh. Dima şi la Bucureşti sub direcţia maestrul Chiriac.

A cântat apoi unele reprezentaţii în celebra operă germană din Beyreuth.

Drept încoronare a acestei activităţi prodigioase primeşte un angajament la Beyreuth unde în anul 1914 este învitată să cânte în trilogia: „Inelul Nibelungului“ şi în opera monumentală „Parsi-

fal." Ea a fost — în afară de Dimitrie Popovici, celebrul bariton dramatic — singura persoană aparţinând neamului nostru care a primit o astfel de invitare elogioasă din partea organizatorilor faimoaselor festivaluri muzicale din Beyreuth.

DIMITRIE POPOVICI Beyreuth.

Născut în 1861. După terminarea studiilor muzicale îmbrăţişează cariera juridică. Indemnat de M. S. Regina Elisabeta îşi închină viaţa artei. Studiile de canto le face la prof. Ganzbacher la Viena. Primul angajament îl are la opera Landestheater din Praga care era sub conducerea marelui director Angelo Neumann. Ca urmare a strălucitelor succese este chemat la Beyreuth unde în cadrul festivalurilor Wagneriene interpretează în 1894—1899 rolurile principale de bariton din operele: Lohengrin, Parsifal şi Tetralogia. In turneurile sale artistice cântă aproape pe toate scenele din Europa şi America,

La sfârşitul carierei sale de cântăreţ celebru, se reîntoarce în ţară, unde punându-se în slujba ţării, la 1905 este numit director al Conservatorului de Muzică şi Artă Dramatică din Bucureşti şi profesor de canto.

La 16 Aprilie 1920 este numit director artistic, iar la 31 Mai 1920 i se încredinţează conducerea Operei Române din Cluj, pe care cu tactul şi priceperea sa o ridică la un nivel artistic recunoscut, punându-i temelii solide. La stăruinţa lui se promulgă în anul 1921 prima lege pentru organizarea operelor române de stat din Bucureşti şi Cluj.

In anii tinereţei în colaborare cu marele său prieten Gh. Dima organizează, atât împreună cu reuniunile de cântări şi muzică din Braşov şi Sibiu, cât şi singur, concerte, în principalele centre din Ardeal şi Banat, contribuind cu marea sa artă la desvoltarea culturii muzicale ale românilor din Transilvania.

Moare la Cluj în 6 Aprilie 1927.

INFIINȚAREA TEATRULUI NAȚIONAL DIN CLUJ

Adunarea Naţională dela Alba Iulia din istorica zi de 1 Dec. 1918, a instituit pentru conducerea treburilor Ardealului şi Banatului ca organ reprezentativ marele sfat naţional român, iar ca organ executiv Consiliul Dirigent al Transilvaniei. Acest Consiliu Dirigent a lucrat sub prezidenţia d-lui Iuliu Maniu, având distribuite afacerile de Stat după modelul ministerelor, pe resorturi.

Pentru Culte şi Instrucţia Publică şi Arte, primul şef de resort Vasile Goldiş, căruia i-a urmat, la numirea sa ca ministru în guvernul central, d. Valeriu Branisce, iar apoi Tiberiu Brediceanu.

Secretar general pentru resortul Instrucţiunei şi al Artelor a fost d. Onisifor Ghibu.

Consiliul Dirigent prin toţi şefii săi de resort dela departamentul privind artele, s'a ocupat din prima clipă de necesitatea creerei unui Teatru Naţional şi a unei Opere Române la Cluj. Și până la realizarea acestui deziderat, Consiliul Dirigent a invitat Teatrul Naţional din Bucureşti, condus atunci de d. Ion Peretz, să întreprindă un turneu în centrele principale din Ardeal şi Banat cu începere dela 27 Aprilie 1919.

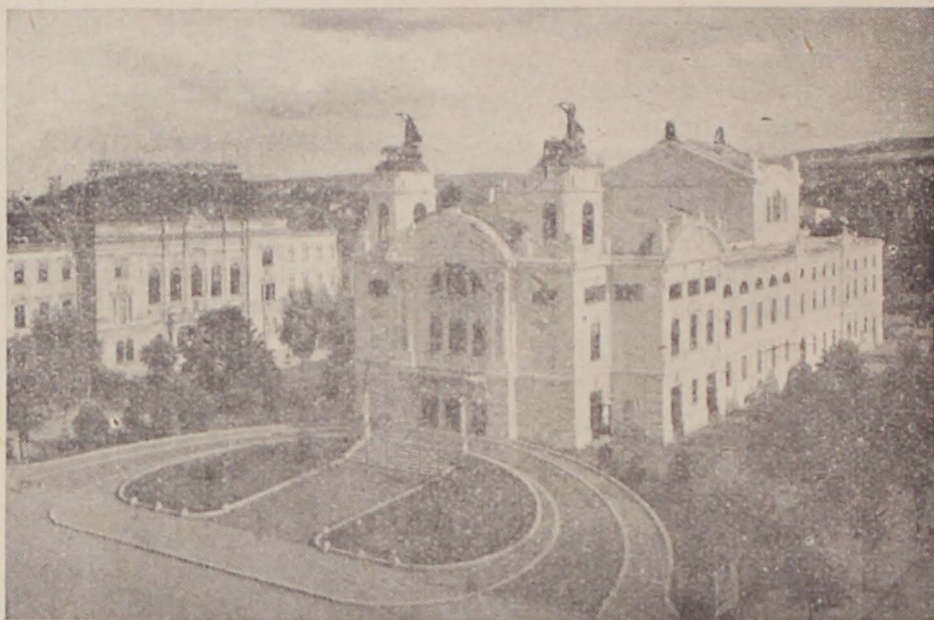
Repertoriul turneului era compus din piesele următoare: „Poemul Unirei“ de Zaharia Bârsan, „Răzvan şi Vidra“ de B. P. Haşdeu, „Apus de Soare“ de B. Barbu Delavrancea, „Bimbaşa Sava“ de Ion Peretz, „Fântâna Blanduziei“ de V. Alecsandri, „Trandafirii Roşii“ de Z. Bârsan.

Interpreţii principali a rolurilor au fost desemnaţi domnii: I. C. Nottara, Iancu Petrescu, Z. Bârsan, A. Barbelian, I. Dumitrescu, G. Ciprian, A. Atanasescu, M. Cosmin, Ion Manu, M. Constantinescu, Chr. Duţulescu, C. Toneanu, G. Melişeanu, N. Săvulescu, V. Romano, C. Orendi, V. Vasilescu, V. Dumitrescu-Bumbeşti, A. Crittico, Ion Tâlvan, I. Vasiliu, N. Stăncescu, M. Mateescu, N. Kirilov, Zlotescu, Saghian; doamnele şi dşoarele: O. Bârsan, S. Sonia, M. Ignatescu, Cleo Pan, M. Zimniceanu, T. Stefănescu, Ch. Brodier, R. Annie, El. Niculescu, M. Bârsan. S'a mai găsit în turneu şi dşoara Fudulescu.

Acest turneu trebuia să viziteze 14 oraşe din Ardeal şi Banat. Pe ziua de 14 Mai 1919 era fixată reprezentaţia dela Cluj.

S'a pus deja problema, ce să se întâmple cu teatrul în care juca trupa maghiară din Cluj, sub direcţia d-lui Eugen Ioanovics.

Când această problemă se puse în discuţie, d. Dr. Onisifor Ghibu se găsea la Cluj pentru a prelua Universitatea de acolo. In momentul când d-sa raporta telefonic Consiliului Dirigent exe-

Teatrul Naţional din Cluj

cutarea ordinului primit se găsea în biroul lui Dr. Valer Branişte, întâmplător şi d. Dr. Tiberiu Brediceanu, pe care îl preocupa ideia preluării teatrului clujan. Acest moment a fost hotărîtor pentru soarta teatrului unguresc din Cluj. Căci la insistenţa d-lui Dr. T. Brediceanu, Dr. V. Branişte şef de resort, a dat ordin telefonic d-lui Dr. Onisifor Ghibu să preia şi Teatrul în care juca trupa d-lui Ioanovics.

In astfel de împrejurări, în dimineaţa zilei de 14 Mai d. Dr. O. Ghibu, însoţit de primarul oraşului Dr. Iulian Pop, de primul notar al oraşului Dr. Vasile Hossu şi de cântăreţul dela secţia de operă a Teatrului Maghiar, Constantin Pavel, se deplasează la Teatrul Naţional Maghiar să execute preluarea acelui teatru. Directorul Eugen Ioanovics lipsind dela birou, delegaţia a fost primită de subdirectorul Ludovic Parlaghy şi secretarul Teatrului Maghiar. Delegaţia face cunoscut scopul venirii ei, dar reprezentanţii Teatrului Maghiar răspund că ei nu au căderea de a face actul de pre-

dare, acesta revenind exclusiv autorităţii directorului Ioanovics. Ei accentuează că după părerea lor teatrul nu poate fi preluat de către Statul Român, fiindcă nu formează proprietatea Statului Maghiar, ci este proprietatea unei societăţi particulare teatrale, Statul subvenţionând numai teatrul închiriat de directorul Dr. Eugen Ioanovics.

D. Dr. O. Ghibu ne istoriseşte actul de preluare astfel: La ora 3 d. m. ne-am prezentat din nou la teatru, găsindu-l de data aceasta acolo şi pe d. director E. Ioanovics. Cu mine era şi d. Dr. Zosim Chirtop, prefectul judeţului Turda. Somându-l pe directorul Ioanovics să se mute în clădirea teatrului de vară dela marginea parcului orăşenesc, care forma proprietatea Statului, — a declarat că nu este dispus să predea edificiul, făcând răspunzător pentru pagubele materiale şi morale pe cei cari au provocat această situaţie. Motivele invocate de d. Ioanovics au fost trecute la proces verbal, dar cercetarea documentelor şi argumentelor invocate s'a amânat pe o altă dată. De fapt în cartea funduară clădirea Teatrului Naţional Maghiar se găsea trecută pe numele Fondului Regnicolar pentru Teatrul Maghiar din Cluj. Chiar şi contractul prezentat de d. Ioanovics era încheiat între d-sa ca arendaş şi între preşedintele comitetului teatral maghiar, contele Coloman Eszterházy, la 11 Martie 1913. In actele dela arhivă, chestiunea se prezenta însă altfel, căci „Societatea Regnicolară pentru Teatrul Maghiar din Cluj", nu era decât o camuflare a Ministerului de Culte şi Instrucţie Maghiar însuşi. Am declarat deci — urmează d. Dr. O. Ghibu — Teatrul Naţional din Cluj preluat pe seama Statului Român şi am instituit ca delegat al Consiliului Dirigent pe d. Constantin Pavel. I-am fixat atribuţiunile avute de comitetul teatrului, îndrumând pe directorul Dr. E. Ioanovics să mute Teatrul Maghiar în localul aşa numit „teatrul de vară".

Intr'o biografie a dlui E. Ioanovics ne lămurim asupra unor detalii în ceea ce priveşte preluarea clădirei Teatrului Naţional. De aici aflăm că preluarea a început în 14 Mai la orele 11 a. m. După d-sa, d. Parlaghy a declarat că protestează contra preluării fiindcă direcţia a luat în chirie teatrul dela Statul Maghiar, şi pe răspunderea proprie nu poate să rezilieze contractul de închiriere, ceiace ar urma ca o consecinţă logică a predării teatrului . . . D. Dr. O. Ghibu ar fi accentuat că întrucât direcţia nu predă teatrul va trebui să folosească forţa armată la ceiace subdirectorul Parlaghy a cerut o amânare de 24 de ore, pe motivul că directorul Dr. E. Ioanovics nu este prezent. Reprezentanţii Consiliului Dirigent au acordat o amânare numai până la ora 3 d. m. Delegaţia, respective comisia, s'a reîntors după masă la orele 3.30 în biroul

direcţiei teatrului maghiar şi au urmat mai departe tratativele. Ca urmare s'a dresat procesul verbal cu conţinutul următor: „Proces verbal dresat în ziua de 14 Mai 1919, orele 3·30, în biroul Teatrului Naţional din Cluj, privitor la preluarea teatrului, de faţă fiind în numele Consiliului Dirigent Dr. O. Ghibu, secretar general la resortul instrucţiei, Dr. Iosif Vasile prim-notar din partea oraşului, Dr. Ioanovics Eugen, director, din partea Teatrului, Ludovic Parlaghy, sub-director şi Gherö Coloman, şeful serviciului tehnic. Dr. E. Ioanovics, somat fiind să predea Teatrul Naţional din Cluj, care formează proprietate de Stat, (Cons. Dirigent din Sibiu,) declară între altele: la 11 Martie 1913 am încheiat un contract şi în baza acestuia nu sunt eu proprietarul clădirei şi a vechilor decoruri, eu sunt numai chiriaş, astfel de sine se înţelege că asupra acestora nu dispun şi nu aşi fi competent să le predau. Intrucât însă m'am obligat prin contract ca să păstrez cu grije averea mobilă şi imobilă, care formează proprietatea Statului Maghiar şi acestea le voiu reînapoia fără lipsuri, — declar în urma contractului meu că protestez contra preluării şi nu voiu preda nimic. Intrucât totuşi această preluare se va face, voiu considera acest act ca un act de forţă care nu poate să influenţeze întru nimic situaţia de drept dintre închirietor şi chiriaş. Totodată Dr E. Ioanovics declară că clădirea nu formează proprietatea Statului în sensul strict al cuvântului, fiindcă suma pentru clădire a dat-o Banca comercială maghiară din Budapesta şi el plătea o sumă de amortizare anuală din subvenţia care i-o asigură acest contract. Contractul lui E. Ioanovics era valabil până la 1921. Acest contract — declară d-sa — mă îndreptăţeşte ca până la data contractului să folosesc în mod exclusiv nu numai teatrul dar şi toate dependinţele inventariate."

OLIMPIA BÂRSAN n. Braşoveanu

După aceia d. Ioanovics cere asigurarea drepturilor sale din contract şi însistă la un răspuns hotărît, fiindcă are contracte încheiate cu artiştii şi are obligaţiunea să se îngrijească de existenţa alor 300 de familii. Toate pagubele cari ar urma din împiedecarea executării contractului „le transmite" asupra aceluia care împiedică executarea integrală sau parţială a contractului.

După acestea d. Dr. O. Ghibu declară că preia Teatrul Naţional, ca fiind al Statului şi în numele Consiliului Dirigent, numeşte pe Constantin Pavel ca delegat al său, adecă ca organ de control cu drepturile asigurate în contractul încheiat între Ministerul de Instrucţiune şi Culte maghiar şi dr. E. Ioanovics, precum şi cu drepturile deţinute de către comitetul teatral. La acestea dr. E. Ioanovics declară că-şi susţine drepturile şi în ceiace priveşte dirijarea chestiunilor teatrale, conform art. II. din contractul încheiat.

Cu toate aceste argumentări subtile de ordin formal juridic, preluarea Teatrului Naţional din Cluj s'a făcut imediat. In seara aceleiaşi zile de 14 Mai 1919, turneul oficial al Teatrului Naţional din Bucureşti putea să joace în clădirea Teatrului Naţional Român din Cluj.

La orele 8 seara s'a dat prima reprezentaţie românească pe această scenă. Un martor ocular ne-o povesteşte astfel:

„Sala teatrului se umpluse cum n'am mai văzut-o nici odată. Sutele de studenţi se amestecau cu sutele de preoţi greco-catolici cari şi-au ţinut tocmai zilele acelea primul lor congres aici la Cluj. Printre ei ofiţeri şi soldaţi, intelectuali şi ţărani, tineri, bătrâni şi copii, veniţi din depărtări, ca în vremurile dinainte de războiu. Toţi aşteptau ridicarea cortinei cu sufletul plin, ca în noaptea sfântă când creştinii se pleacă în faţa Domnului înviat din mormânt.

Intr'o tăcere religioasă răsună deodată accentele Imnului Regal. Lumea, cutremurată, se scoală în picioare. E întâia cuminecătură cu sufletul Regelui, cu sufletul Neamului şi cu sufletul Ţării.

Apoi deodată se ridică cortina: o figură impunătoare de zee, stă, parcă înfiptă, pe o stâncă. Fruntea-i încinsă cu diamante împrăştie lumini cereşti. Zarea înroşită începe să se întunece, apoi să se lumineze. Şi în timp ce fulgere brăzdează văzduhul dela un capăt la altul, tunetele tot mai înfundate încep să se rărească şi apoi să amuţească. De după norii grei, cari se împrăştie, un soare proaspăt începe să-şi trimită razele sale binefăcătoare pe pământul frământat de atâtea stihii rele. Transfigurată zeea vorbeşte, parcă în numele pământului însuşi. Ni se aud cele dintâi cuvinte:

„S'a potolit furtuna!"

Versuri clare şi expresive îi curg depe buze, dulce ca un fagure de miere şi mângăioase ca şoaptele mamei. Ele sunt în adevăr cuvintele unei mame, România însăşi, care după cea plâns şi a suferit veacuri întregi pentru soarta tristă a fiicelor ei, ajunse sub străini, acum în clipa în care furtuna s'a potolit, le vede pe toate alergând la sânul ei.

Minunatele versuri închegate în strălucitul Poem al Unirei, sunt ale trubadurului Zaharia Bârsan, pribeagul de decenii prin toate meleagurile româneşti. Iar mama — România — este Olimpia Bârsan, magistrala artistă.

Când după Poemul Unirei, s'a lăsat cortina, lumea din sală era transfigurată de emoţii. Oamenii se îmbrăţişau şi se felicitau pentru norocul de a fi fost de faţă la un asemenea act istoric.

A urmat apoi reprezentaţia piesei „Răzvan şi Vidra" de B. P. Haşdeu, cu un mănunchi din cei mai buni actori dela Bucureşti, printre cari era şi Zaharia Bârsan."

Insufleţirea era perfect explicabilă, căci se realiza sub ochii tuturor, mai frumoasă decât se bănuia, o dorinţă veche şi arzătoare, înfiripată în suflete odată cu cele dintâi semne de trezire la viaţa culturală în spirit naţional. Elementul românesc a întrat în drepturile sale istorice şi omeneşti de care a fost privat cu sila, prin sistemul şovinist maghiar inaugurat faţă de manifestările culturale ale naţionalităţilor.

ZAHARIA BÂRSAN

Iată dece, trecerea fostului teatru unguresc de Stat al Clujului sub stăpânire românească şi întemeierea în inima Ardealului a unui Teatru Naţional românesc a fost unul din cele mai justificate acte al regimului românesc.

„S'a potolit furtuna . . ." Cuvintele româneşti, rostite ca un simbol al vremurilor, au răsunat pe scena Teatrului din Cluj, căreia i-au dat înfăţişarea nouă adecuată dreptăţii, au răsunat pe scena pe care până atunci neamul nostru a fost reprezentat prin scrieri tendenţioase, cari n'au avut alt scop decât să umilească mândria românilor prin caracterizări deadreptul jignitoare. Piese ca: *„Florika szerelme"* de renegatul Moldovan Gergely şi *„Elnémult harangok"* de Rákosi Viktor, sunt reprezentative pentru literatura cu caracter oficial unguresc prin care voiau să înfăţişeze lumea românească prin prizma şovinismului unguresc. De acum înainte a încetat şi această poveste...

La a doua reprezentaţie a *Teatrului Naţional Român* a fost de faţă şi Dr. T. Brediceanu, care l'a încredinţat pe Constantin Pavel ca să redacteze un memoriu privitor la „întocmirea şi organizarea Teatrului Naţional Român din Cluj şi în special pentru organizarea în cadrele acestuia, a unei Opere Naţionale Române". Se punea acum întrebarea, cine să conducă aceste instituţiuni?

Cel mai indicat pentru conducerea Teatrului Naţional mi se părea — spune d. Brediceanu — Zaharia Bârsan. El avea cele mai multe merite şi cele mai bine justificate, pentru acest scop. D. Constantin Pavel îşi depune memoriul la 13 Iulie 1919.

Sesizat fiind şi d. Zaharia Bârsan de a depune un proect de organizare, în ziua de 20 August 1919 înaintează propunerile sale. Aceste propuneri servesc de bază la referatul d-lui Dr. T. Brediceanu, depus la Prezidenţia Consiliului Dirigent pentru organizarea Teatrului Naţional Românesc. Consiliul Dirigent, pe baza referatului d-lui dr. Tiberiu Brediceanu, dă decizia prezidenţială Nr. 3910/1919 pres., datată Sibiu la 18 Sept. 1919, care se poate considera ca actul de naştere al Teatrului Naţional Român din Cluj. Publicăm aci textul în întregime, ca un document al vremurilor:

REGATUL ROMÂNIEI
PREŞEDINŢIA CONSILIULUI DIRIGENT ROMÂN

Nr. 3910/1919 pres. Sibiu, la 18 Septembrie 1919.

Domnule şef de resort,

Comunicăm deciziunile Consiliului Dirigent date în chestia Teatrului şi Conservatorului din Cluj:

I

Şedinţa dela 11 Septembrie a. c. Nr. 2.

Dl. şef de resort Tiberiu Brediceanu este autorizat să rezilieze contractul existent, privitor la Teatrul din Cluj, în înţelesul clauzelor din acel contract (P. 22 din contract).

II

Şedinţa dela 13 Septembrie 1919 Nr. 6.

Se aprobă planul de organizare privitor la teatrul de Stat din Cluj.

In urma statificării Teatrului, artiştilor unguri să li se abzică, plătinduli-se în caz de lipsă retribuţiunile pe timp de 6 săptămâni.

Se aprobă organizarea cu două secţii, una de dramă şi comedie, a doua de operă şi operetă, luându-se ca bază pentru I-a secţie suma bugetară de 667.200 cor. pentru a doua de 2,571.600 cor. (3,238.300 cor.)

Se aprobă încredinţarea dată d-lui Zaharia Bârsan, să organizeze secţia I-a, beneficiind pe timpul organizării de un diurn de 140 cor. Totodată se numeşte de director al dramei şi comediei dela Teatrul Naţional din Cluj.

GHEORGHE DIMA

Se aprobă încredinţarea dată d-lui Const. Pavel de a organiza şi conduce teatrul de operă şi operetă în calitate de director al Operei şi operetei dela acest teatru.

Se aprobă introducerea impozitului asupra spectacolelor de cinematografe, circuri, varieteu, café chantant şi altele, potrivit legii din Vechiul Regat.

Proiectele amănunţite ale organizării le-am prezentat Consiliului Dirigent spre hotărîre.

III.

Şedinţa dela 17 Septembrie 1919 Nr. 5.

Se aprobă înfiinţarea unui Conservator al Statului în Cluj, încredinţându-se cu organizarea lui dl. Gheorghe Dima, care va fi directorul Conservatorului cu rangul unui director de liceu, numărându-i-se toţi anii de serviciu.

Profesorii dela Conservator vor avea caracterul şi retribuţiile unor profesori de liceu.

Planul amănunţit de organizare se va supune aprobării Consiliului Dirigent.

(L. S.) Preşedinţia Consiliului Dirigent.

p. Preşedinte
ss. Dr. Borcea
Secretar general,

In baza acestei deciziuni se numeşte pe data de 15 Sept. 1919, director al trupei de dramă şi comedie dela Teatrul Naţional din Cluj d-l Zaharia Bârsan. D-sa este autorizat ca să purceadă la formarea trupei teatrale, angajând artişti şi personalul de serviciu trebuincios conform proectului înaintat. Totodată se avizează că s'a intervenit la Ministerul de Culte şi Instrucţie din Bucureşti, pentru ca să i se încuviinţeze un concediu dela Teatrul Naţional de acolo, dar cu respectarea drepturilor la pensie. Se fixează apoi normele cu privire la condiţilie de angajament, salarii, diurne etc.

In ziua de 21 Iulie 1919 are loc o convorbire între domnii Dr. T. Brediceanu, Dr. Emil Haţiegan, şeful resortului de justiţie şi d. Dr. Eugen Ioanovics, directorul trupei maghiare, pe urma căreia acesta din urmă depune o declaraţie scrisă în care accentuează că în problema teatrului nu vrea să amestece nimic politic şi priveşte chestiunea numai din punct de vedere artistic-cultural. D-sa ţine să apere acea cultură teatrală a Clujului, care există de 127 de ani şi al cărei reprezentant era d-sa, ca să nu îl ajungă vre-un reproş din partea Ungurilor. Domnii Haţieganu şi Brediceanu accentuează că nu au intenţiunea de a pune vre-o piedică în calea desvoltării culturale a maghiarilor, căci procedează în baza deciziunilor dela Alba-Iulia. Nu se gândesc să sufoce arta teatrală maghiară din Cluj. Totuşi naţiunea română persecutată până acum, are şi ea lipsă pentru desvoltarea culturei sale teatrale, de o scenă stabilă. Cel mai potrivit loc este Teatrul Naţional din Cluj, a cărui clădire formează proprietatea Statului. Se discută apoi reclădirea vechiului teatru din str. Uliţa Lupilor (sub români : Kogălniceanu). Apoi d. Ioanovics expune condiţiunile în cari este dispus să renunţe la drepturile sale contractuale. Intre altele cere să i se vândă lui clădirea din „strada Lupilor", cu aceiaşi sumă cu care a cumpărat-o Universitatea dela fondul teatrului sau să i se dea în chirie pe 30 de ani.

I se notifică apoi d-lui Ioanovics, că până la alte dispoziţiuni Teatrul maghiar nu mai poate juca în clădire. D-sa mai este învitat să depună jurământul de fidelitate faţă de Statul Român. Clădirea Teatrului se declară trecută sub administraţia directă a Consiliului Dirigent. D. Ioanovics declară că nu poate lua cunoştinţă de dispoziţiile de mai sus; d-sa ia de bază numai drepturile stipulate în codul civil, cari îi sunt şi îi rămân asigurate, şi deci în conformitate cu dispoziţiile art. II. din contractul său declară aceste dispoziţii ale Consiliului Dirigent drept violare de contract. „Numiţi fiind nouii directori la Teatrul Naţional românesc şi la Opera Română — declară d-sa — este clar că provocarea de a depune jurământul este numai o procedură formală. Eu alt teatru decât teatru maghiar nu ştiu conduce — spune d-sa — şi conform contractului nici nu pot fi obligat la altceva. Dealtfel postul de director artistic nu este un post de funcţionar public după uzanţele cunoscute, ci o parte contractantă, care nu poate fi obligată la depunerea jurământului oficial.

In ziua de 1 Oct. 1919 la orele 10 s'au prezentat în biroul d-lui E. Ioanovics delegaţii Consiliului Dirigent, domnii Dr. V. Poruţiu, prefect al judeţului Cojocna şi Dr. Iulian Pop, primar al municipiului Cluj, cari au declarat că în conformitate cu ordinele

primite sistează reprezentaţiile în Teatrul Naţional din Cluj şi întrucât d. Ioanovics nu depune jurământul de fidelitate, vor preda clădirea, garderoba, decorurile şi mobilierul — pe lângă inventar — d-lui Constantin Pavel. D. E. Ioanovics face din nou o declaraţie, iar după aceea autoriză pe Német Ioan şi pe Korosi Andrei, intendanţi, cu predarea prin inventar. Procesul verbal dresat cu această ocaziune, după semnare, a fost citit în faţa întregului personal al Teatrului. Prin acest fapt a încetat să existe Teatrul Naţional maghiar în această clădire. D. Dr. V. Poruţiu, prefectul judeţului admite, în numele Consiliului Dirigent, ca trupa maghiară până la alte dispoziţii să-şi ţină reprezentaţiile în Teatrul de vară.

In ziua de 30 Sept. 1919 se joacă ultima reprezentaţie în limba maghiară în clădirea Teatrului Naţional. Se joacă „Hamlet“ de Shakespeare.

In teatrul de vară încep reprezentaţiile trupei maghiare în ziua de 4 Oct. 1919 cu opereta „Baronesa Lily“.

Au urmat apoi alte dispoziţii, până când în luna Nov. 1920 se reglementează definitiv situaţia trupelor minoritare din teritoriile alipite.

Trebue să accentuăm că cu ocaziunea preluării clădirei Teatrului, existenţa trupei de teatru maghiară a fost pe deplin asigurată şi renovaţiile necesare la clădirea teatrului de vară s'au făcut pe cheltueala şi din subvenţiile acordate de Statul Român şi de instituţiile publice româneşti. Aşa a înţeles Statul Român dela început, să protejeze înaintarea culturală a tuturor minorităţilor, reîntegrând în acelaş timp în drepturile sale elementul românesc deposedat şi lipsit până atunci de orice ajutor al oficialităţii.

ACTIVITATEA DE 25 ANI A TEATRULUI NAȚIONAL DIN CLUJ

de AUREL BUTEANU

In paginile precedente cititorul a putut cunoaşte îndelungatele strădanii ale românilor ardeleni spre a ajunge în situaţia de a avea şi ei teatrul lor românesc. Eforturile şi jertfele mai multor generaţii, munca fără precedent pentru crearea unei ambianţe teatrale prin mii de reprezentaţii de diletanţi, nu au putut da roade câtă vreme Ardealul se găsea sub stăpânire străină. Libertatea culturală care era asigurată poporului român în timpul absolutismului, s'a restrâns tot mai mult, pe măsură ce ne apropiem de războiul mondial. Șovinismul şi intoleranţa, cari îşi trăgeau originile din ideia absurdă a unui „stat naţional maghiar“ de douăzeci de milioane de locuitori (din care nici jumătate nu erau unguri), au creat condiţiuni din ce în ce mai greu de suportat, înăbuşind aproape total manifestările culturale româneşti şi învrăjbind popoarele conlocuitoare în întreaga monarhie habsburgică, dar mai ales în Ungaria.

Libertatea de mişcare şi de manifestare pe care au avut-o trupele lui Millo şi Pascaly, nu mai era asigurată nici lui Zaharia Bârsan, nici lui Victor Antonescu. Administraţia de stat tot mai centralizată şi tot mai şovină, inventa cele mai fanteziste piedici pentru a zădărnici chiar manifestaţiunile româneşti de ordin strict cultural, literar sau teatral.

In aceste condiţiuni se înţelege uşor de ce teatrul românesc al Ardealului nu a putut lua fiinţă încă sub regimul unguresc, cu toate că fondurile adunate în acest scop erau suficiente pentru a asigura existenţa unei trupe teatrale permanente, care să joace în diferitele localităţi cu populaţie românească.

A trebuit să vină ziua izbăvitoare a Unirii pentruca deodată cu Unitatea Naţională să se înfăptuiască şi instituţiile culturale şi artistice de care poporul român din Ardeal şi Banat a fost văduvit atât de îndelungată vreme. „Teatrul Naţional din Cluj“, nou înfiinţat, îşi avea predestinat pe viitorul său conducător în persoana

Turneul Teatrului Naţional din Bucureşti 14 Mai 1919.
Primul spectacol românesc la Cluj.

acelui actor ardelean care se impusese mai mult prin talent, abnegaţie şi muncă sub regimul oprimărilor: Zaharia Bârsan. Către el s'au îndreptat gândurile conducătorilor de atunci a destinelor ardelene, încredinţândui-se organizarea celui dintâi templu românesc permanent, ridicat Thaliei pe pământul desrobit al Ardealului.

Grea şi plină de răspundere misiune a primit Zaharia Bârsan. Numai cine cunoaşte împrejurările de atunci îşi dă seama de toate obstacolele pe care a trebuit să le învingă. In câteva note publicate, ca fugare amintiri, autorul „Trandafirilor Roşii" ne povesteşte cu un aer degajat, cu nonşalanţă, oarecum cu uşurinţă de boem, cum a dus la bun sfârşit această întreprindere, de altfel atât de grea şi plină de răspunderi, a înfiinţării primei trupe a Teatrului Naţional în Cluj.

„In vara anului 1919 pe vremea Marelui Sfat dela Sibiu, toată intelectualitatea mai de seamă a Ardealului era adunată aci. Vremuri de entusiasm, de frământări de tot felul şi de puneri de temelii pentru noua organizaţie de stat.

Intre multe şi mari chestiuni care cereau atunci fiinţă era şi teatrul dela Cluj. Pe lângă altele însă, cari pretindeau o

imediată deslegare, chestiunea teatrului era lăsată mai la urmă. Pe noi, câțiva cari nu prea vedeam tot noianul de nevoi felurite din vremea aceea, și cari vedeam numai teatre și arte, aceasta așa zisă „desconsiderare“ față de artă ne cam supăra. Și ne frământam în tot felul și ne sfătuiam cum să putem hotărî Consiliul Dirigent să-și aducă aminte și de dorința mea și visul nostru. Se hotărîse pentru toamnă deschiderea Universității din Cluj, dar de Teatru și de Operă nu se pomenea nimic. Asta ne exaspera.

Inaintasem o schiță de proect de organizare, care n'a avut nici un rezultat. Oamenii dela conducere aveau alte treburi, și pe drept cuvânt. Bunul meu amic Tiberiu Brediceanu, care ținea șefia Ocrotirilor Sociale, unde era repartizată și secția artelor, încercase de câteva ori să aducă chestiunea teatrului în Consiliu, dar fără un rezultat real. Intr'un timp era chiar puțin descurajat.

ZAHARIA BÂRSAN
în „Instinctul“

Ni se ivește o ocazie să plecăm la Cluj cu automobilul. Nici nu știu bine de ce am făcut drumul acesta. Mai mult așa că n'aveam astâmpăr. Aici vedem teatrul, vorbim cu unii cu alții, și ni s'aprind sufletele.

— „Știi ce? zice Tiberiu. Hai să plecăm la noapte. Mâine după masă la 5 e Consiliu. De-am avea norocul să ajungem de vreme — pe atunci nu se știa când ajungi — să putem face și alte proecte de organizare și să le înaintăm până la ora 1 poate că se hotărăște ceva“. Plecai cu un tren imediat după miezul nopții! La Războieni trenul zăbovea. Ne schimbăm într'unul care pleca, și iată-ne la Teiuș. Aici ne părăsește trenul nostru și plecăm cu unul de marfă, până la Copșa-Mică. De aici iar cu un nu mai știu ce fel de tren, avea numai o locomotivă și două vagoane, și ajungem la Sibiu la 11 dimineața.

Intr'o cameră de hotel, cu un ceai dinainte, mă apuc, și fac un nou proect de organizare al teatrului, de data aceasta

complet şi bine motivat. In timpul acesta, Tiberiu Brediceanu lucra la proectul Operei. La patru şi jumătate eram gata, şi dau fuga la resortul Ocrotirilor, la Brediceanu. Era gata şi el. Mai aveam un sfert de ceas. Sărim într'un automobil şi pornim. Curtea Ocrotirilor Sociale nu ne ocroteşte deloc, cum eşim din ea plesneşte un cauciuc, şoferul dă să se coboare jos, noi disperaţi: „Mergi aşa, mergi înainte!"

ZAHARIA BÂRSAN
în „Regele Lear"

Şi şchiopi de-o roată, înaintăm greu spre Preşedinţie. Când eram prin dreptul cafenelei Habermann îmi spune Tiberiu: „Să înaintăm azi numai chestia Teatrului. Opera costă mult şi mi-e teamă să n'o respingă. Eu nu i-am răspuns nimic. Mă încremenise roata şchioapă, şi stam îngheţat de teamă că n-o să ajungem la timp. Fără să mai schimbăm o vorbă, ajungem la Preşedinţie.

Tiberiu sare jos şi porneşte spre poartă. Eu îi strig foarte hotărît „Dă-le amândouă". Nici nu ştiu bine dacă m'a auzit, că tocmai întra pe uşă. Seara, după şedinţă, veselie mare: se hotărîse deschiderea Teatrului şi a Operei.

* * *

In jumătatea a două a lui Septemvrie 1919 primesc din partea Consiliului Dirigent însărcinarea să alcătuesc trupa Teatrului Naţional din Cluj.

Vremea era cam înaintată, toţi artiştii mai de seamă erau plasaţi, şi în plină activitate, pe la diferite teatre naţionale şi particulare. Timp de pierdut nu era însă, nici de dat înapoi.

Dau „sfoară în ţară" printre prieteni, prin gazete, prin scrisori şi peste câteva zile încep să-mi vină răspunsuri încurajatoare. Erau semne bune. Cei dintâi sosesc I. Stănescu-Papa şi Neamţu-Ottonel, prieteni vechi. Cu ei aduc pe Mihăilescu-Brăila.

Eu personal nu-l cunoşteam, decât din faimă. Ei îl iau pe garanţie că e băiat bun, şi au avut toată dreptatea.

Aceşti artişti de seamă au dat un mare şi preţios concurs începutului şi desvoltării Teatrului Naţional din Cluj. E bine să se ştie asta şi să se repete la ori ce ocazie.

Vin apoi şi alţii şi iar alţii, până se fac vre-o douăzeci şi cinci, între cari erau şi A. Athanasescu şi d-ra Sonia dela Naţionalul din Bucureşti. Intr'o zi, iacă şi-un sublocotenent înalt şi slab: era Ghibericon. La Iaşi în vremuri de grea cumpănă pentru ţară, mi-a spus: „Acum n'ai să mă mai vezi până nu ne-om duce să facem teatru la Cluj". Se împlinise vremea. Ai venit? zic eu. Venit. Hotărît? Gata. Iscăleşte!

ZAHARIA BÂRSAN
în Luca Arbore din „Viforul"

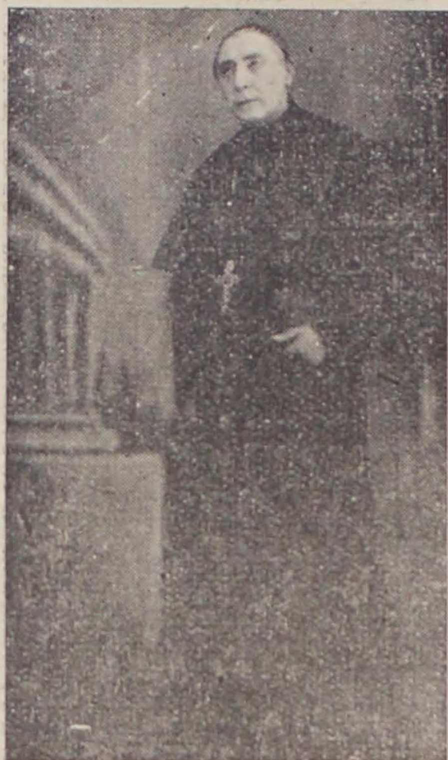
Pe la 24 Octomvrie eram cu toţii, cu toate geamantanele şi cu tot sufletul în gara de nord. Eram veseli cu toţii.

Un frig straşnic ne ia în primire când pornim şi se înteţeşte tot mai mult cu cât ne apropiem de munţi.

De pe la Câmpina iarnă în toi. Trenul, cum era pe vremea aceia neîncălzit. Pe la miezul nopţii iată-ne în Predeal îngheţaţi, cu tren cu tot. Dăm năvală în restaurant, ceaiuri, ciorbe, cafele, spriţuri, tutun şi vorbă. Comandantul gării, un ofiţer foarte simpatic, cu noi de-a-valma. Noi veseli, el fericit de gălăgia noastră, — şi el mai mare! Trenul avea să plece numai când voia comandantul. Şi el nu voia deloc. Unde să mai găsească în pustietatea de-atunci a Predealului o societate ca a noastră. Noi: „Hai şefule . . ." El: „Lăsaţi, frate, nu vă amestecaţi în atribuţiile mele . . ." Şi am plecat tocmai pe la trei.

Dimineaţa, după ce a amorţit fiecare cum a putut până s'a luminat bine, de frig s'a încins un cântec şi-o veselie în vagonul nostru de se înveseliau toate gările prin care treceam. Pe

la 3 după ameazi ne apropiem de Cluj. „Ne fac primire, ori nu ne fac?“ Asta era preocuparea tuturor. Cei mai mulţi susţineau morţiş că ne fac. Cum se poate să nu ne facă? Influenţat de iluziile lor, îngheţat cum eram, es pe coridor şi mă chinuesc să leg două, trei fraze de mulţumire la vre-un discurs care ni s'ar ţine la sosire.

ZAHARIA BÂRSAN
în „Cardinalul“ de Parker

„Un mare eveniment cultural ... un mare eveniment cultural ...“ atât îmi umbla prin minte, şi mai mult nu se lega nimic. In sfârşit ajungem. Lume, zarvă, cufere şi vânt, un vânt rece şi umed de Cluj. In colo, nimeni. Nici secretarul nostru, care venise cu vre-o două săptămâni înainte să caute locuinţe. Nimeni. Lumea se duce în treaba ei, şi rămânem noi, trupa, împrejurul unei piramide de cufere bătute de vânt, noi şi peronul îngheţat.

După vre-o trei sferturi de ceas iacă şi Tiberică, secretarul. Foarte mirat: „Eee ...! Aţi sosit?“

Ne punem imediat pe muncă. Ne cumpărăm tocuri, cerneală, creioane hârtie şi o maşină de scris. Zi şi noapte, muncă intensă. De multe ori ne-a apucat ziua scoţând rolurile, în odăi îngheţate, din piesele care aveau să între în repetiţie. La 4 Noemvrie începem repetiţiile şi la 1 Decemvrie 1919, după o frumoasă şi impresionant de măreaţă feştanie făcută de pe scenă, în faţa unei săli arhipline, deschidem noul Teatru Naţional al ţării.

„Ce-a mai fost ... se ştie“.

Astfel îşi încheie Zaharia Bârsan fugarele note în cari povesteşte un capitol atât de important din istoria străduinţelor culturale româneşti: înjghebarea primului ansamblu al Teatrului Naţional al Ardealului românesc. Ce a făcut şi ce a realizat acest teatru în existenţa sa de douăzeci şi cinci de ani, azi este însă mult mai greu de povestit. Atâtea lucruri s'au uitat, atâtea entu-

siasme s'au evaporat, atâtea documente s'au pierdut... Ca să nu mai vorbim de perspectiva oferită de vremurile noastre agitate şi grele de evenimente de importanţă mondială, care poate alterează gustul privirilor retrospective. Totuşi o încercare, cât de sumară, trebuie făcută spre a vedea „ce a mai fost"... după aceea! Spaţiul nu ne va permite decât o destul de aridă *revistă*, sumară şi incompletă. Ea va putea însă forma schema unei viitoare cercetări mai amănunţite şi mai documentate, în lumina mărturiilor contemporane.

Proporţionarea acestei lucrări suferind o modificare în cursul execuţiei chiar, din motive cu totul streine de intenţiile noastre, vom restrânge la maximum materialul documentar. Chiar din presa timpului vom da numai puţine ecouri.

INTÂIA STAGIUNE (1919—20)

Prima stagiune a Teatrului Naţional al Ardealului se deschide la 1 Decemvrie 1919, abia la un an dela Unire. Se reprezintă *„Poemul Unirii"* de Zaharia Bârsan. Primele cuvinte româneşti pe scena Clujului, le-a rostit marea artistă Olimpia Bârsan, cu ocazia turneului Naţionalului din Bucureşti. Primele cuvinte româneşti în cadrul Teatrului Naţional al Clujului, tot ea le spune... Momentul înălţător a fost descris în paginile de mai sus, dar înfiorarea sfântă a acelei clipe o simţim oridecâte ori evocăm această zi dintru început a apostolatului teatrului nostru.

OLIMPIA BÂRSAN (1919)

Programul se completează cu *„Se face ziuă"*, drama într'un act a lui Zaharia Bârsan. In distribuţie apar: Nicolae Neamţu-Ottonel, artistul cu bogate resurse care va servi teatrul neîntrerupt până la pensionare, Aurică Athanasescu, care după o scurtă trecere prin Cluj se va reîntoarce pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti, Nicolae Dimitriu, artistul prezent la datorie la teatrul nostru şi în a 26-a stagiune, Corneliu Potcoavă precum şi — bineînţeles — Zaharia Bârsan.

Reprezentatia No. 1.

Teatrul National

LUNI 1 DECEMBRIE 1919

FESTIVAL

Un an dela adunarea de la Alba Iulia

Se va reprezenta

SE FACE ZIUA

Dramă intr'un act de Zaharia Barsan

DISTRIBUTIA

Popa Costan	D-nul N Neamțu-Otonel	Baronul	D-nul Radu Clucerv
Mina, nora lui	D-na Olimpia Barsan	Achimia	D-ra Sonia
Şoldeş, fratele ei	D-nul A Athanasescu	Marina fata ei	M Dumitrescu
Crisan, unul din capii revoluției	Zaharia Barsan		

[illegible] 1784 [illegible]

POEMUL UNIREI

de Zaharia Barsan

DISTRIBUTIA

Romania	D-na Olimpia Barsan	Transilvania	D-ra H Failiero
Basarabia	D-ra M Minan	Banatul	M Horga
Bucovina	Tiba Holda	Macedonia	M Dumitrescu
Dorobanțul		D-nul A Athanasescu	

Inceputul la ora 7 seara precis. Odata cu inceperea spectacolului uşile salei se inchid pana la sfarşitul actului

Prețurile locurilor pentru reprezentație extraordinară. Loja avantscena III Cor 150; Loja rangul I Cor. 130; Loja rangul II Cor. 120; orchestra Cor 40; Fotolii Cor 40; Stal I Cor 24, Stal II Cor. 20; Stal III Cor 16; Balcon randul 1 Cor 16; Balcon randul 2-4 Cor 12; Balcon randul 5-7 Cor 10; Galerii numerotate Cor. 8; Loc in picioare in parter Cor 4; Loc in picioare la galerie Cor 2

DOAMNELE CU PALARII NU SUNT ADMISE IN STALURI

Cassa este deschisa dela ora 9-1 p. m. si dela 4-7 p. m.

Marți 2 Decembrie deschiderea stagiunei „Ovidiu". Joi 4 Decembrie „Ovidiu" Sambata 6 Decembrie „[illegible]" Duminecă 7 Decembrie [illegible] „Se face ziua" si „Poemul Unirei" Duminecă 7 Decembrie [illegible] „Ovidiu"

[illegible]

Afişul spectacolului de deschidere al Teatrului Național din Cluj

Al doilea spectacol, îl formează *„Ovidiu“*, dramă în 5 acte de Vasile Alecsandri. Cu acest prilej se prezintă publicului, în afară de artiştii deja amintiţi: Ion Stănescu-Papa, Al. I. Ghiberican, Dem. Mihăilescu-Brăila, Gogu Mihăescu, cari îşi vor înscrie numele printre ctitorii repertoriului teatrului nostru.

Abia trec două săptămâni şi alte 3 premiere au loc: *„Păpuşile«* de Pierre Wolff, delicata piesă într'un act, în versuri, a lui Andrei Theuriet: *„Jeanne Marie“* precum şi *„Doctorul fără voe“*, primul Molière şi primul mare succes al stagiunii inaugurale. Urmează imediat *„Cinematograful“ şi “Brânduşa“*, iar apoi *„Doi sergenţi“ şi „Institutorii“.* La sfârşitul lui Ianuarie 1920 se reprezintă un al doilea Molière: *„Avarul“,* care iarăşi constitue un mare succes de stimă şi de public. După *„Cârceii“*, comedie localizată de Edg. Aslan, ansamblul teatrului reprezintă *„Revizorul“* lui Gogol şi *„O scrisoare pierdută“* de Ion Luca Caragiale.

I. STĂNESCU PAPA

Stagiunea se închide din cauza preparativelor necesare în vederea deschiderii, în toamnă, a Operei Române, la 13 Aprilie 1920, cu „Avarul“.

In primul an de activitate deci teatrul Clujului a prezentat în premieră 15 piese, din cari 5 originale, 8 traduceri şi 2 localizări. S'au jucat în total 82 de spectacole. Direcţia de scenă a fost împărţită între Zaharia Bârsan, Gogu Mihăescu şi I. Stănescu-Papa. Regia a deţinut-o tot timpul Sică Alexandrescu, iar ca sufleuri au funcţionat Petre Popescu şi Constantin Simionescu. Cel mai mare număr de spectacole le-au făcut piesele: *„Doctorul fără voie“, „Avarul“, „Cinematograful“ şi „Doi sergenţi“.*

In prima stagiune în afară de cei citaţi au făcut parte din ansamblul Teatrului Naţional din Cluj următorii: Maria Miriam,

Tilea Holda, H. Faliero, Marieta Horga, Maria D. Ghenea, S. Sonia, Apriliana Medianu, Nelly Valentin, Blancha Rosini, Jeanne Marie, Mica Valerica, M. Stoica şi d-nii: C. Potcoavă, Radu Cluceru, I. Stamian, Ioachim Dordea, N. Nichita, L. Valentin, V. Ambrozi, M. Popovici, D. Georgescu, Constantin Muşoianu, C. Simionescu.

MIHĂILESCU BRĂILA

Pentru sfârşitul stagiunii Teatrul proectează un turneu prin Ardeal şi Banat inclusiv Maramureşul — provincie despre care Zaharia Bârsan în declaraţiile făcute presei la inaugurarea stagiunei declarase că o va vizita neapărat fiindcă ţine ca teatrul Clujului să fie primul teatru care pătrunde până în aceste teritorii.*)

Turneul nu s'a putut ţine, fiindcă la 1 Aprilie expiraseră concediile artiştilor veniţi dela alte teatre naţionale, iar ministerul nu le-a prelungit, decât după plecarea la vatră a celor interesaţi... Acelaş fapt este o explicaţie suplimentară pentru data prea timpurie a închiderii stagiunei, d-l Bârsan spunându-ne într'un interviev apărut în „Patria" la 14 Mai 1920, că din 15 piese jucate în cursul anului nu mai avea la sfârşit de stagiune posibilitatea să joace decât 3, din lipsă de interpreţi...

Greutăţile acestea — inerente în condiţiile de lucru dela noi — nu-l descurajează, şi în aceeaşi declaraţie ne anunţă că va deschide noua stagiune „cu o trupă completată la cel puţin 40 persoane"... Intr'adevăr d-sa s'a şi ţinut de cuvânt...

Dupăce problema concediilor a fost tranşată, prea târziu pentru ca un turneu oficial să se poată înjgheba, artiştii organizează ei, pe cont propriu, spectacole în centrele principale ale Ardealului şi Banatului, jucând piesele „Avarul", „Institutorii" şi „Cinematograful".

---

*) Patria Cluj. Nr. 210 din 8 Noemvrie 1919.

Inainte de a termina relatarea noastră asupra primei stagiuni, vom reproduce tot din ziarul „Patria“ din Cluj un articolaş recapitulativ întitulat „Stagiunea 1919—20“ şi semnat Z. B. iniţiale cari ascund pe cunoscutul ziarist Zaharia Boilă. Iată articolaşul:

„Se cam ştie cum şi în ce condiţii grele s'a deschis Teatrul Naţional. D-l Zaharia Bârsan prin luna Octomvrie anul trecut, primeşte numirea de director şi purcede la alcătuirea trupei, lucru peste măsură de greu în vremea aceasta înaintată de toamnă, când toţi artiştii mai de seamă intraseră în activitate la diferitele teatre naţionale sau particulare. Mulţumită însă numai simpatiei de care se bucură poetul şi artistul nostru în lumea teatrală, reuşeşte să-şi apropie acel minunat *trio* dela teatrul din Craiova: d-nii I. Stănescu-Papa, Neamţu-Ottonel şi Mihăilescu-Brăila şi dela Bucureşti pe d-l Atanasescu şi alţii, cari secondaţi de talente tinere şi dornice de muncă şi însufleţiţi cu toţii de sufletul prietenului lor, vin aici şi cuceresc publicul dela început după o încordată activitate de o lună. La 1 Decembrie, se inaugurează noul Templu al artei noastre dramatice prin acel impunător festival, prin care se comemora un an dela adunarea dela Alba-Iulia.

Al. I. GHIBERICON

D-na Olimpia Bârsan, tovarăşa de mari osteneli şi de lung apostolat a soţului său vine şi de data asta şi-şi oferă preţiosul său concurs la deschiderea noului teatru.

Lumea noastră a recunoscut şi a răsplătit cu bogate aplauze marea muncă a artiştilor, cari în împrejurări aşa de grele şi în timp aşa de scurt au putut să se adune, să se împrietenească şi să dea fiinţă noului Teatru Naţional de aici şi n'a putut să nu admire însufleţirea cu care şi-au desfăşurat activitatea lor următoare în 4 luni, Decemvrie, Ianuarie, Februarie şi Martie, jucând 15 lucrări româneşti şi străine, foarte bine alese şi foarte potrivite cu mijloacele lor.

S'au dat în acest scurt timp 82 de spectacole cu reţeta totală de 400.000 coroane (200.000 lei).

Nu ştiu dacă vom putea birui cu munca, — spunea d-l Z. Bârsan în toamnă, — dacă nu vom putea juca o piesă de 3 ori şi încă de 2 ori mai forţat, cu totul de 5 ori, rămânem în drum.

Mare surprindere a fost pentru toţi cari se interesează de teatru, şi mare bucurie trebue să fi simţit artiştii împreună cu directorul lor, văzând că toate piesele ajung dela 5—9 reprenzentaţii cu reţete neaşteptate, cari au variat dela 11.000 cor. — 4.000 cor.

Din subvenţia dată s'a cheltuit	342.972'50 lei
Incasările au fost de...	200.000 „
Diferenţă	142.972'50 lei
Din această diferenţă se afla în cassa teatrului	135.000 „
Deci rămâne	7.972'50 lei

cari şi aceştia s'au acoperit din diferite venite.

Iată o socoteală interesantă şi surprinzătoare !

Faptul neaşteptat de îmbucurător că o piesă a putut să se joace de 9 ori, precum şi reţetele cari au dat un aşa de frumos venit în stagiunea primă a Teatrului Naţional, arată limpede că noua Instituţie, condusă cu pricepere şi dragoste va avea un şi mai mare rost de acum înainte, când repertoriul se va putea pregăti cu răgaz şi când trupa va fi mărită ca să poată să propage arta dramatică nu numai de pe scena Teatrului Naţional din Cluj, ci în toate oraşele Ardealului şi Banatului în aceiaşi stagiune. Acesta ar fi şi rostul întreg al acestui teatru.

S'a mai pus şi baza fondului de pensii, care s'a urcat în acest scurt timp la suma de 70.000 cor.

Z. B.

(Patria, An. II. No. 102/1920).

I. CONSTANTINIU

Credem că nu este lipsit de interes să arătăm — chiar şi în citate fragmentare cum s'a reoglindit activitatea teatrului nostru în presa comtiporană. Spaţiul neîngăduindu-ne să facem citate prea lungi, ne vom restrânge la aprecierile la adresa interpreţilor. Faptul că aproape toate citatele sunt făcute din ziarul „Patria", se datoreşte împrejurării că în primii ani după Unire acesta era singurul *cotidian* al Clujului.

„D-l *I. Stănescu Papa* a fost un unchiu adorabil, plin de umor şi naturaleţă, . . . d-sa a contribuit mult la succesul piesei, iar succesul său personal — cu talentu-i deosebit atât de apreciat — desigur nu se va opri aici. . . . Montarea piesei şi decorurile cu mult simţ artistic şi cu un lux care a întrecut toate aşteptările, merită toate laudele. („*Păpuşile*", Patria din 9 Dec. 1919.)

„In Sganarel d-l *Ionescu Ghibericon* a dovedit un deosebit talent pentru comedie". („*Doctorul fără voie*", Patria din 18 Dec. 1919.)

„*D-ra Mărioara D. Ghenea* a ştiut să redea o Brânduşă firească în toată complexitatea sufletului ei. D-sa a dovedit un temperament remarcabil şi o iscusinţă deosebită în redarea stărilor sufleteşti diametral opuse, este un talent care se va afirma în văpaia rampei. D-ra Faliero a constituit o altă revelaţie, d-l Stănescu-Papa a făcut din Rousset o creaţiune vrednică de sine". („*Brândușa*", Patria 2 Ianuarie 1920).

M. HORGA

„*D-l Neamțu Ottonel* în directorul a avut una din frumoasele sale creaţii, d-sa a dat rolului toată fineţea şi elasticitatea necesară caracterizării tipului. D-nii Ambrozi şi N. Popovici au fost două revelaţii" („*Institutorii*", Patria 22 Ian. 1920). „Cine a văzut aseară pe d-l *Neamțu Ottonel* în Harpagon s'a putut convinge de ce concepţie artistică superioară sunt animaţi artiştii noştri". („*Avarul*", Patria 10 Februarie 1920).

„*D-l Mihăilescu Brăila*, a fost la înălţime, ca întotdeauna, isbutind cu jocul său nuanţat să redea perfect tipul bărbatului uşuratic". („*Cârceii*", Patria 18 Februarie 1920).

„*D-l Mihăilescu Brăila* în Hlestacov a înţeles perfect de bine şi a redat admirabil tipul; a fost splendid în scena beţiei, redând-o în mod magistral. Plin de volubilitate şi vioiciune d-sa a creat într'adevăr un rol mare. *D-l Neamțu Ottonel* în rolul Primarului a fost rând pe rând arogant, aspru, linguşitor şi îngâmfat". („*Revizorul*", Patria 28 Febr. 1920).

„*D-l V. Ambrosi* în Agamemnon a confirmat că este un talent care trebuie utilizat, d-l *Neamțu Ottonel* în Caţavencu a dat o nouă interpretare rolului, deosebită cu totul de cele de până acum. Ne-a prezentat un alt Caţavencu, mai mlădios, mai fricos şi mai şiret decum ne obişnuisem să-l vedem, întrebuinţând bogatele resurse artistice de care dispune. D-ra *Sonia* în Zoe: siluetă, mişcare şi joc ireproşabil". („*O scrisoare pierdută*", Patria 9 Mart. 1920).

„*D-l A. Athanasescu* în Răsvan a păşit cu toată încrederea şi biruitor în domeniul marilor roluri de creaţie, în cari aşteptăm să-l vedem deacum încolo, deoarece ne-a arătat că poate mult. D-sa ne-a redat un Răsvan plin de tinereţe şi vigoare, înfocat, generos şi eroic. D-na H. Faliero în Vidra nu a fost aceea pe care o aşteptam: ne-a redat o Vidră prea mândră şi rece". („*Răsvan şi Vidra*", Patria 19 Martie 1920).

H. FALIERO

STAGIUNEA II-a (1920—21)

In cursul verii Zaharia Bârsan învinge greutăţile administrative, reorganizează trupa, o completează... La 15 Iulie încep repetiţiile ... dar alte greutăţi, de astădată de ordin gospodăresc împiedecă activitatea. Artiştii n'au locuinţe.

Biroul de incartiruire îi poartă cu vorba, depe o zi pe alta. Condiţiunea de om a actorilor nu este deci propice pentru un început de stagiune. Teatrul este nevoit să dea un comunicat asupra motivelor cari au făcut să se amâne mereu începerea stagiunei:

De ce nu s'a deschis până acum stagiunea Teatrului Naţional?

O întrebare, pe care şi-au pus-o mulţi şi cu drept cuvânt. O auzeam din toate părţile şi tăceam. Am tăcut ca să acoperim unele păcate? Astăzi însă va vedea publicul, că noi nu suntem de loc vinovaţi, în chestiunea aceasta.

Artiştii Teatrului Naţional au fost convocaţi la Cluj pe ziua de 15 Iulie a. c. Nicăiri la noi, şi niciodată, artiştii nu au fost chemaţi la muncă pentru pregătirea unei stagiuni în toiul verii şi-au sacrificat vacanţa şi au venit cu dragă inimă cu toţii.

Voiam să începem stagiunea cât se poate de devreme, pentru motive uşor de înţeles în împrejurările noastre.

Dela data de mai sus, iată că au trecut două luni şi jumătate, n'a fost zi să nu facem pelerinaj la biroul de încartiruire al oraşului ca să cerşim câteva camere pentru personalul artistic şi tehnic al teatrului.

Promisiuni, bonuri de încartirări fără nici-o valoare unele, altele contramandate a doua zi de acelaş birou, artiştii puşi pe drumuri zile întregi,

cu chei în buzunare, acompaniaţi de poliţie, încuartiraţi unii şi scoşi afară a doua zi — în sfârşit, dacă nu o bătae de joc, dar un fel de treabă pe întuneric.

Rezultatul: Până astăzi artiştii stau în cabinele teatrului şi dorm pe ce dă Dzeu.

Deschiderea stagiunei a fost amânată de câteva ori.

Anunţăm însă publicul, că la apelul Direcţiunii, artiştii au fost buni şi entuziaşti şi cu toată desconsiderarea ce ne-o arată biroul de încartiruire, cu orice jertfă vom deschide stagiunea în seara de 12 Oct. a. c.

Direcţiunea Teatrului

PATRIA An. II Nr. 213 din 5 Oct. 1920

Comunicatul are un efect hotărîtor: sub presiunea publicului lucrurile se îndreaptă şi conform textului comunicatului a doua stagiune începe la 12 Octomvrie 1920. Se reprezintă *„Piatra din casă"* şi *„Fântâna Blanduziei"* de Vasile Alecsandri. Cu acest prilej se sărbătoreşte şi împlinirea unui secol dela naşterea bardului dela Mirceşti. Cuvântul festiv e rostit de Zaharia Bârsan. In *„Piatra din casă"*, îşi fac debutul pe scena Clujului: Jeana Popovici, ingenua cu atât de frumoase resurse; Nataliţa Ștefănescu, Mişu Ștefănescu, Ecaterina Stănescu, D. Psatta şi Virgil Vasilescu, al căror nume se leagă trainic cu destinul acestui teatru. In cuşca de sufleur întră *Ștefan Constantinescu*, cel care şi astăzi, după 26 de ani, continuă să fie nevăzutul spiritus rector al spectacolelor. Ștefan Constantinescu a suflat de atunci incontinuu, nelipsind din cuşca sa la nici un spectacol timp de 25 de stagiuni! Azi, când scriem aceste rânduri numele lui Ștefan Constantinescu este aproape necunoscut . . . Generaţiile mai tinere nu ştiu decât de „Moşu", acest entuziast şi cumsecade bătrânel care din seara de 12 Octomvrie 1920, s'a contopit cu destinele teatrului, lăsând nu numai o tinereţe, ci o întreagă viaţă, în cuşca de sufleur a Teatrului Naţional din Cluj. Ștefan Constantinescu-Moşu, este un exemplu al datoriei împlinite cu sfinţenie şi un erou al acestei spinoase profesiuni. Prin munca lui întotdeauna prestată cu elan şi seriositate el a fost şi este de un nepreţuit ajutor actorilor, precum şi un viu îndemn pentru toţi acei cari sau înrolat — conştienţi de apostolatul care li se cerea — în slujba Teatrului Naţional din Cluj.

In *„Fântâna Blanduziei"* debutează d-na Stanca Alexandrescu, artista care câţiva ani va împărtăşi teatrul de jocul său straniu, isvorît dintr'un frumos talent. Tot atunci apare prima dată pe scenă entuziastul avocat Angelo Stătescu, care în scurtă vreme îşi va ceda locul altora, el devenind o figură cunoscută al baroului clujan.

Repertoriul acestei stagiuni urmează alternând comedia cu drama sau piesele istorice. Ansamblul este deja mai numeros şi poate face faţă cu mai mult succes îndatoririlor. Astfel după *„Lo-*

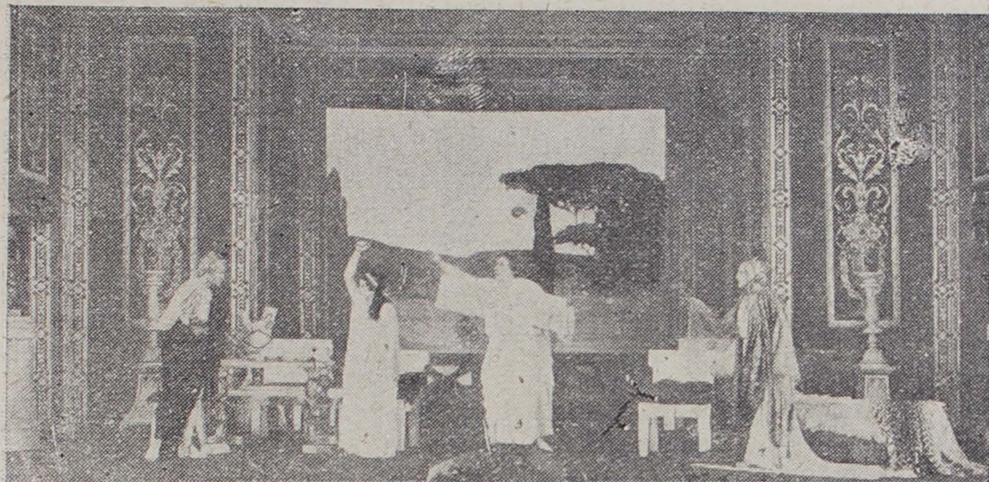
rica noastră", comedia lui Paul Lindau, urmează *„Messalina"* tragedie de *Wilbrant*, în care pe lângă creaţia *Olimpiei Bârsan*, se mai remarcă debutul lui *G. Calboreanu* artistul ardelean care va trece meteoric prin ansamblul Clujului; a lui Dem. Psatta, care-şi va lega numele său de un frumos repertoriu timp de peste un deceniu, precum şi debutul lui P. Savu şi I. Constantinescu. In *„Ca să trăieşti fericit"* comedie de I. Rivoire şi Ypres Mirande, debutează d-na Ecaterina Popeea, Jeana Landry şi Arsene Popovici. Urmează în repertoriu *„Un faliment"*, piesă lui Björnsterne Björnson, *„Amorul veghiază"*, *„Trandafirii roşii"*, *„Sapho"*, *„Doctorie pentru soacre"*, *„O noapte furtunoasă"*, *„Cărăbuşii"*, *„Nepoftitul"*, *„Ringalla"*, *„Femeile noastre"*, *„Hangiţa (Locandiera)"*, *„Instinctul"*, *„Ce ştia satul"*, *„Bujoreştii"*, *„O aventură frumoasă (Frumoasa Aventură)"* şi *„Prostul"*. Stagiunea se închide la 29 Mai cu *„Trandafirii roşii"*.

GH. CALBOREANU

In total 21 de piese jucate în premieră, dintre cari 7 originale, 12 traduceri şi 2 localizări. Se mai reiau în acest an 6 piese din stagiunea trecută. In a doua stagiune s'au jucat în total 135 spectacole. In distribuţii mai remarcăm afară de cei citaţi pe d-nele Smaranda Constantinescu, A. Adamide, O. Şeinescu-Zaman, Nelly Dordea, Elena Borsa, Ileana Cupcea şi d-nii A. Moşoianu şi Radu Popeea etc.

In presa timpului activitatea actorilor din această a doua stagiune se reoglindeşte în cuvinte elogioase:

„Alături de d-na *Olimpia Bârsan* şi *Zaharia Bârsan* care în rolurile Neerei şi a lui Horaţiu, au creaţiuni desăvârşite, remarcăm cu cea mai mare mulţumire apariţia de întâia oară pe scena teatrului nostru a d-nei Stanca (Alecsandrescu), un talent remarcabil... care a cules aplauze călduroase din partea unui public ce ştie să aprecieze just şi să încurajeze elementele tinere". (*„Fântâna Blanduziei"*, Patria, 14 Oct. 1920).

„Fântâna Blanduziei“ în direcţia de scenă a d-lui Z. Bârsan (1920)

„D-nii *Mişu Ştefănescu şi I. Constantiniu* împreună cu d-ra *Jana Popovici* au găsit destule resurse pentru a susţine nişte roluri asupra cărora cădea toată sarcina de comic din piesă“. (*„Lorica noastră“*, Patria 16 Oct. 1920).

„Deaceiea putem spune că jocul d-lor *Neamţu-Ottonel*, în rolul lui Stamate Gurada Olenski, *Mihăilescu Brăila* în rolul lui Mitică, *Stănescu Papa* în Manolache şi *Ionescu Ghibericon* în Ilie Dobre, a fost un adevărat deliciu, dar mai ales al celor dintâi doi, cari au dat dovadă de multă măsură, mai ales în desfăşurarea resurselor comice ale talentului lor, ceeace constitue un merit care nu se întâlneşte des. Nu trebuie să uităm că Iancu Brezeanu şi Soreanu, realizează maximum de efecte comice cu minimum de mijloce“. (*„Cinematograful“*, Patria din 2 Nov. 1920).

„D-na *Olimpia Bârsan,* în Noemi a avut o excelentă creaţie... plină de vervă şi abilitate d-sa a scotocit toate ascunzişurile acelui suflet de femeie vanitoasă şi mediocră şi le-a redat subtil“. (*„Ca să trăieşti fericit“*, în ziarul Voinţa din Cluj 8 Nov. 1920).

„Intrepretarea foarte nimerită chiar foarte bună a d-lui *Radu Popeia*... strălucita creaţie a d-lui N. Ottonel, în rolul Berent . . . D-na Stanca Alexandrescu şi d-l N. Dimitriu au găsit accente de durere şi de duioşie“. *(„Un faliment“*, Patria, 14 Nov. 1920).

„Trandafirii Roşii“, poemul d-lui Bârsan, întruparea scenică sub directivele d-lui Bârsan şi în acelaşi timp interpretarea rolului principal, asupra căruia planează tot farmecul şi simbolul piesei, de către acelaş domn Bârsan, iată cele trei aspecte ale succesului

Afişul reprezentaţiei de adio a d-nei Olimpia Bârsan, care se reîntoarce, temporar, la Teatrul Naţional din Bucureşti

de aseară. Fiecare din ele formează o faţă distinctă a personalităţii d-lui Bârsan, iar manifestarea sărbătorească a publicului din sală a fost rând pe rând admiraţiune, recunoştinţăşiconsacrare pentru poetul versului fermecător şi al simbolului înaripat, pentru directorul scenei naţionale şi pentru artistul interpretării desăvârşite în rolul lui „Zefir". („*Trandafirii roşii*", Patria, 18 Dec. 1920).

„Pe lângă d-na *Olimpia Bârsan* ale cărei calităţi le-am admirat în dese rânduri d. Zaharia Bârsan a contribuit în chip covârşitor la succesul „Instinctului" redând un Bernauld tulburat de pasiune . . . cu accente de dramatism covârşitor în deslănţuirea patimei . . . („*Instinctul*", Patria, 26 Martie 1921).

„Interpretarea n'a lăsat nimic de dorit. Am admirat fără rezerve pe d-l Stănescu Papa, d-na Stanca Alexandrescu, d-l Calboreanu şi d-l V. Vasilescu". („*Bujoreştii*", Patria, 31 Mart. 1921).

STAGIUNEA III-a (1921—22)

A treia stagiune se deschide la 6 Octomvrie 1921 cu „*Chemarea codrului*" de Gh. Diamandy, — care constituie un succes răsunător. *D-na Ignătescu Dobrescu* debutează în cadrul teatrului clujan în rolul Mariei. Anca este interpretată de *Olimpia Bârsan*, iar Ilona de Jeana Popovici. Este prima piesă românească care egalează ca număr de spectacole cel mai mare succes al stagiunei precedente, comedia lui Tristan Bernard „*Nepoftitul*", care a atins 9 spectacole. Urmează „*Necunoscuta*" melodrama lui Bisson, care atinge 12 spectacole, număr record, care marchează nu numai interesul crescând al publicului ci şi înclinarea lui spre melodramă. Comedia lui Gh. Ursachi „*O căsnicie*" face 10 spectacole. Ur-

mează *„Heidelbergul de altă dată“* celebra comedie a lui Mayer Förster, care constitue triumful stagiunei şi primul succes de continuitate al teatrului. Această piesă uneşte destinele teatrului

Soţii NATALIA şi MIŞU ŞTEFĂNESCU

clujan cu tineretul universitar din acel oraş. Studenţii sunt cuceriţi de teatrul Clujului căruia îi vor rămâne fideli până în ziua refugiului, care i-a alungat din oraşul lor drag . . . Ei devin motorul spectacolelor, agenţii succesului, ei umple sala de freamăt tineresc şi entuziasm, ei declanşează aplauzele şi ei dau căldura de neuitat a serilor de spectacole dela Cluj... Interpreţii principali Jeana Popovici, Dem. Mihăilescu-Brăila, Stănescu Papa, Neamţu Ottonel, Mişu Ștefănescu şi Ghibericon, sunt purtaţi în alaiu, după premieră, pe străzile Clujului. In seara premierei acestei piese studenţeşti se pare că studenţimea clujană a simţit întâia oară că vechiul oraş pe care puseseră stăpânire timp de secole conţii şi baronii, îşi schimbă caracterul şi devine o cetate universitară românească. Un tânăr student G. Bănuţiu a trecut cu acest prilej în rândurile interpreţilor, unde va şi rămâne până ce o prematură moarte va stinge flacăra frumosului său talent. G. Bănuţiu este primul produs teatral dat de Ardealul şi Banatul românesc după Unire.

Repertoriul continuă cu *»Ginerele d-lui Poirier«*, *»Marşul Nuptial«* (debutul la Cluj a lui C. Toneanu), *»Fără reazăm«* dramă

de Igiena Floru (debutează Margareta Hodoş), *„Hero şi Leandru“* de Grillparzer, pentruca *„Manevrele de toamnă“* celebra localizare a lui P. Gusti, să marcheze un nou mare succes de public reprezentându-se de 14 ori. După *»Cererea în căsătorie«* de Cehov, *»Să ne despărţim«* de Sardou, *»Romantioşii«* de Edmond Rostand, urmează un alt spectacol memorabil prin dovada de maturitate a ansamblului: *»Azilul de noapte«* de Maxim Gorki. Până la sfârşitul stagiunei se mai reprezintă comedia *»Ginerele Domnului Prefect«* localizare de P. Gusty, precum şi *»Bolnavul închipuit«* de Molière şi *„Vlaicu Vodă“* de Al. Davilla, în rolul titular Zaharia Bârsan. Aceste două piese sunt prezentate cu un fast deosebit. Costumele sunt executate de casa „Werkstätte für decorative Kunst“ din Viena.

DEM. PSATTA

La 29 Decemvrie al doilea spectacol cu *„Hero şi Leandru“* s'a jucat în beneficiul listei de subscripţie deschisă pentru monumentul funerar al Aristiţei Romanescu.

Stagiunea se închide cu Vlaicu Vodă, la 28 Mai 1922. S'au jucat în cursul stagiunei în premieră 18 piese (4 originale, 12 traduceri. 2 localizări), în reluare 4 piese, toate traduceri. Numărul spectacolelor a fost de 151 la Cluj, 12 la Oradea şi 1 la Dej. Artiştii au făcut în cursul verii un turneu prin Ardeal cu piesa *„Alt om“*.

Lăsăm să urmeze câteva extrase din cronica dramatică a timpului:

„D-na Olimpia Bârsan, care a revenit în cadrele Teatrului Naţional din Cluj, spre satisfacţia tuturor, a redat cu un realism surprinzător inocenţa şi sbuciumul sufletesc, din ultimul act, al Ancăi. D-na O. B. posedă calităţi superioare în realizările scenice precum şi o impecabilă dicţiune, care i-au permis să dea o interpretare excelentă unui rol extrem de dificil. Distinsa artistă a fost răsplătită cu aplauze şi ovaţiuni călduroase de întreaga asistenţă. In Pan Ioniţă, d. *Mihăilescu Brăila,* a reuşit să realizeze fără prea multe sforţări, rolul de veşnic îndrăgostit al acestui nepot domnesc. Ro-

lurile Postelnicului şi Vornicului Iordache, au fost bine interpretate de d-nii Vasilescu şi Stănescu Papa". (*„Chemarea Codrului"*, Patria 9 Oct. 1921).

„D-na *Ignătescu Dobrescu,* în „Necunoscuta", ne-a dat dovada unui adevărat temperament dramatic. A căutat şi a făcut pe cât i-a fost posibil, să dispară artista şi să trăiască în faţa publicului, personajul autorului. E cel mai mare merit pe care îl poate avea. In rolul lui Fleuriot d. Psatta . . . impunător, cu o voce caldă şi adânc simţită . . . în ultimele acte a ştiut să redea desăvârşit durerea . . . Un tânăr sincer, curat la suflet şi iubitor fiu ne-a dat d. *N. Dimitriu* în rolul lui Raymond Fleuriot. D. *V. Vasilescu* în Perssard ne-a confirmat încăodată impresiile frumoase pe cari ni le-a lăsat în multe ocazii". (*„Necunoscuta"*, Patria 13 Oct. 1921).

STANCA ALEXANDRESCU

„D. *D. Psatta* a interpretat cu multă fineţe şi cu un joc de scenă ireproşabil rolul advocatului Victor Dorneanu. D-na Jeana Popovici ne-a dat o Didină foarte naturală şi plină de cochetărie. Caracterul cinstit al căpitanului Otescu a fost într'adevăr minunat interpretat de d. I. Stănescu Papa . . . Plină de duioşie a fost Elena d-nei *Stanca Alexandrescu*, iar d-ra *Aprilianu Medianu* a impresionat foarte mult publicul în rolul femeii pocăite. O notă veselă a adus d. Mişu Ştefănescu care a fost plin de haz în rolul lui Ioniţă Pipirig". (*„O căsnicie"*, Patria 20 Oct. 1911).

„In rolul lui Grâce de Plessans, d-na *Olimpia Bârsan*, a reuşit să realizeze până în cele mai neînsemnate amănunte intenţiunea de creaţie a autorului. Succesul spectacolului revine în mare măsură distinsei artiste, care a fost ovaţionată după fiecare act". (*„Marşul nupţial"*, Patria 29 Noemvrie 1921).

„D-na *O. Bârsan* a fost în rolul marei preotese *Hero*, o interpretă desăvârşită a intenţiilor artistice ale lui Grillpartzer, punând în joc toate resursele de tragediană de care dispune: temperament, voinţă şi înţelegere. D-sa a avut atitudini distinse, de un tragic impresionat şi o nuanţare perfectă a versului atât de frumos redat în româneşte de Haralamb Lecca. D. *N. Dimitriu* în Leandru

a făcut odată mai mult dovada talentului său, fiind un foarte bun partener al d-nei O. Bârsan. Căldura, viaţa şi mai ales exteriorizarea pe care a dat-o d-sa iubirii, ne îndreptăţeşte credinţa că ne poate da creaţii care să rămână. D. *Psatta* a fost ca întotdeauna bine, impresionant mai ales atunci când hotăreşte şi provoacă moartea lui Leandru". („*Hero şi Landru*", Patria 29 Dec. 1921).

N. ADAMIDE

„In rolul Vasilisei Karpovna, d-na *Olimpia Bârsan* a dat o interpretare foarte potrivită. Rolul Nastia a fost admirabil interpretat de *d-na Adamide*. D. Simionescu ne-a dat dovada unui talent care promite. D. *Mihăilescu Brăila* a făcut în Baronul o creaţie fericită. Din restul distribuţiei menţionăm pe d-nele: *Nataliţa Ştefănescu*, Stanca Alexandrescu şi d-nii: Neamţu Ottonel în actorul, Psatta în Satin, Arsene Popovici în Klesci, Vasilescu în Medvedeff şi Stătescu în rolul Tătarului". („*Azilul de noapte*", Patria 28 Mart. 1922).

STAGIUNEA IV-a (1922—23)

A patra stagiune se deschide la 16 Sept. 1922 cu „O scrisoare pierdută". Prima premieră este poemul dramatic a lui Nicolae Iorga „*Un domn pribeag*". Spectacolul prilejuieşte debutul lui Iosif Vanciu, societarul de mai târziu, fiu al Banatului, (mort după 22 de ani de activitate, în plină ascensiune a posibilităţilor sale scenice), şi a lui Virgil Potoroacă, N. Borgovan, Tibor Desideriu, Nelly Caracioni.

A doua premieră a stagiunii este „*Taifun*" drama japoneză a lui Lengyel Menyhért, un spectacol frumos, care aduce pentru prima oară în sala Teatrului Naţional câţiva spectatori unguri cari abandonează rezerva observată din ordinul diverselor organizaţii şoviniste. O seară frumoasă de isbândă artistică o constituie premiera piesei „*Pescărelul*" de Anton Cehov. Alături de ceilalţi interpreţi are un succes frumos în rolul lui Gavrilovici, Petre Bulandra, care apare pentru prima oară pe scena clujană. „*Legenda Coroanei*" reprezentată cu ocazia încoronării Regelui Ferdinand şi

a Reginei Maria *şi* *„Extemporalul“*, precedează a patra piesă de Molière care vede lumina rampei la Cluj; *„Vicleniile lui Scapin“*.

Cu acest prilej se organizează şi un festival Molière. Guvernul francez donează teatrului un artistic bust al marelui scriitor francez.

La 11 Noemvrie 1922 tânărul teatru ardelean se încumetă să reprezinte *„Hamlet“*. Incercarea are un deplin succes, graţie atât direcţiei de scenă a d-lui Zaharia Bârsan cât şi creaţiei sale în rolul titular. Intreg ansamblul este bine pus la punct şi spectacolul dovedeşte că Teatrul Naţional din Cluj a ajuns la un grad de desvoltare propriu pentru marele repertoriu. Excelentă trupă de comedie la început, trupa clujană s'a transformat, pe neobservate, în ansamblu de adevărat Teatru Naţional. *„Conu Leonida față cu reacțiunea“*, *„Sanda“*, de Al. Florescu şi *„Stane de piatră“* de Sudermann urmează pe afişul de premiere, pentruca o a doua piesă de Shakespeare, de astă dată o comedie: *„Visul unei nopți de iarnă“*, să vadă lumina rampei la Cluj într'o montare fastuoasă şi o bună realizare artistică şi scenică. Corul şi orchestra Operei ridică fastul spectacolului prin executarea muzicei de acompanianiament a lui Mendelsohn.

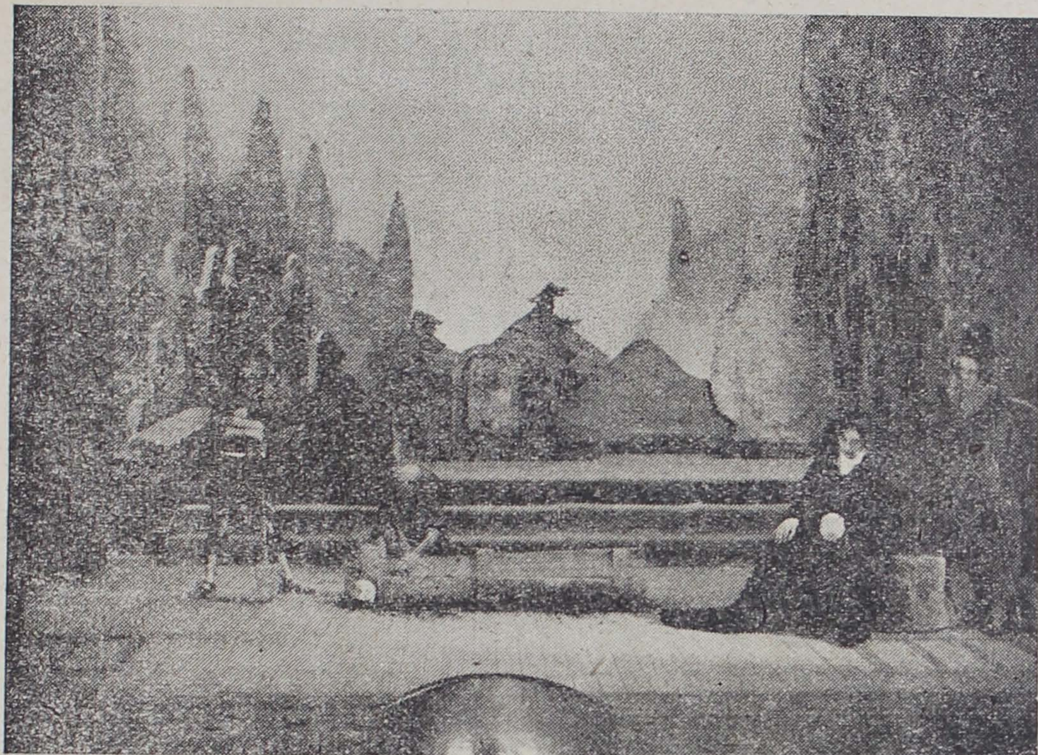

Afişul reprezentaţiei de gală, dată în ziua încoronării Regelui Ferdinand

„Cafeneaua cea mică“ de Tristan Bernard, *„Fetița“* de Henry Gorse şi Pierre Weber, urmate de două piese originale *„Cavalerul Vloia“* de Colonelul Motaş (prima cădere sgomotoasă pe scena Clujului), *„Nodul Gordian“* de Valjean, *„Punctul negru“* de Kadelburg *„Văpaia“* de Kystemaeckers precum şi două comedii într'un act, *„Căsătoria silită“* de Molière şi *„Interpretul“* de Tristan Bernard, formează restul repertoriului stagiunei.

Ansamblul Teatrului Naţional din Cluj în 1923—24.
Dela stânga spre dreapta: Rândul I: Ecaterina Stănescu, Maria Mariam, Nunuţa Hodoş, Miţi Ignăţescu Dobrescu, Natalia Ştefănescu, Silvia Jipescu, Apriliana Medianu, Jana Landri, Elena Bănuţiu. R. II: Virgil Vasilescu, Virginia Cronvald, Neamţu Ottonel, Zaharia Bârsan, Ion Stănescu Papa, D. Mihăilescu Brăila, Nicolae Dimitriu, Gh. Bănuţiu. R. III: D. Psatta, N. Şubă, Const. Simionescu, V. Potoroacă, C. Russey, Şt. Braborescu, Şt. Constantinescu, Al. Şerban. R. IV: I. Nastasi, C. Potcoavă, Arsene Popovici, D. Constantinescu, M. Ştefănescu, V. Mardare, L. Măcelaru, I. Suchi

„HAMLET“ pus în scenă de Zaharia Bârsan. Decoruri de Trucinsky

Stagiunea se închide la 26 Aprilie 1923 cu *„Văpaia“*, după care teatrul intreprinde un turneu de o lună prin Ardeal cu comedia *„Extemporalul“*. S'au jucat în cursul stagiunei în premieră 19 piese (6 originale, 12 traduceri şi 1 localizare) iar în reluare 9 piese (2 originale, 5 traduceri şi 2 localizări). S'au jucat la Cluj 130 spectacole iar în turneu 30.

Două fragmente de cronici consemnează succesul interpretării şi montării piesei lui N. Iorga, precum şi acel al primului spectacol shakespeare-ian:

„Montarea şi costumele cum nu se poate mai bine. Interpretarea asemenea, dând dovadă că s'a muncit mult pentru reuşita spectacolului. In rolul principal d. *Mihăilescu Brăila*, a dat tânărului domn tot sbuciumul sufletesc şi toată suferinţa desrădăcinatului din ţara sa. D-ra *Jana Popovici* a fost o duioasă şi iubitoare Nunziată. Restul ansamblului şi-a făcut toată datoria. Impresionantă muzica religioasă compusă de d. Klee, pentru corul din actul I“. (*„Un domn pribeag“*, Patria 26 Sept. 1922).

„Vestita tragedie a fost pregătită îndelungat la teatrul nostru şi trebuie să mărturisim, că munca artiştilor nu a fost zadarnică.

Premiera de Sâmbătă a fost una din reprezentaţiile de forţă ale Teatrului Naţional din Cluj. După „Vlaicu-Vodă“ nici una din piesele clasice n'a avut o interpretare şi o montare mai fericită decât Hamlet . . . Rolul titular l'a susţinut directorul Teatrului Naţional d. Zaharia Bârsan, cu o pătrundere şi o putere de creaţie, care i-a ajutat să ne dea o foarte bună interpretare a acestui rol neasemănat de greu. Pentru d. Zaharia Bârsan, Hamlet va rămânea între creaţiile lui fericite, stând alături de *Vlaicu Vodă*. In „*Hamlet*“ Shakespeare ne-a dat cel mai grozav sbucium omenesc, chinul care duce la pragul sinuciderii şi al nebuniei şi sentimentele omeneşti în acest rol bat furios ca valurile grele ale mării, din clipa în care apare pe scenă până la moarte. D. Zaharia Bârsan ne-a dat acest clocot de pasiuni în întreaga lor scară: dela melancolia fără leac până la nebunia uciderii. Am avut prilejul să admirăm aceste amândouă calităţi în rolul Hamlet şi în marea grije şi pricepere care s'a pus la Teatrul Naţional pentru montarea tragediei lui Shakespeare. Această montare face mândrie teatrului nostru“. („*Hamlet*“, Patria 14 Noemv, 1922).

TEATRUL NAȚIONAL

Marți, 16 Ianuarie 1923

Reprezentație extraordinară dată în onoarea profesorilor secundari întruniți în Congres la Cluj.

LA ORA 8 SEARA

SE VA REPREZENTA PENTRU A IV-A OARA

VISUL UNEI NOPȚI DE VARĂ

Orchestra și Corul Operei sub conducerea maestrului H. KLEE.

Spectacolul se va începe la orele 8 seara precis

INTRAREA IN SALA DUPA RIDICAREA CORTINEI E INTERZISA

PREȚURILE pentru toate reprezentațiile acestei piese:

Cassa este deschisă în fiecare zi dela orele 10—1 p. m. și dela 4 în sus.

Afişul reprezentaţiei extraordinare cu „Visul unei nopţi de vară

Această înşirare sumară a bogatei activităţi primilor patru stagiuni ar putea lăsa de bănuit că actorii Teatrului Naţional din Cluj nu au nici o grijă şi sunt mulţumiţi de soarta lor.

Lucrurile stau însă cu totul altfel. La întemeerea Teatrului Naţional din Cluj, un gând fericit pornit din dorinţa de a asigura Teatrului Naţional al Ardealului un rol creator, a stabilit că artiştii acestui teatru urmează să fie retribuiţi întotdeauna la egalitate cu artiştii Teatrului Naţional din Bucureşti. Se mai urmărea prin această măsură ca să se asigure o circulaţie liberă înspre Cluj a

valorilor actoriceşti de pretutindeni şi chiar dela Bucureşti.*) Câţiva ani de zile aceste litere fundaţionale au fost respectate spre marele bine al teatrului. Politicianismul strâmt nu vede însă importanţa

ECATERINA STĂNESCU

ARSENE POPOVICI

problemei, nu sesizează dece Teatrul Ardealului trebuie plasat pe primul plan, egal cu Bucureştii, şi se târguieşte pentru câteva zeci de mii de lei. Artiştii stabiliţi la Cluj care au răspuns la apelul Ardealului cu entuziasm, se văd înşelaţi în aşteptările lor legitime, prin măsurile luate de guvern imediat după desfiinţarea Consiliului Dirigent, prin cari li-s'a redus leafa. Ei se adresează comitetului

---

*) Acest lucru e comunicat de Consiliul Dirigent, Resortul Ocrotirilor Sociale, d-lui Zaharia Bârsan, cu adresa No. 5066/16 Dec. 1919. In adresă se reproduce procesul-verbal al Consiliului Dirigent. Iată textul ce ne interesează :

„Şedinţa dela 26 Sept. 1919. Punctul Nr. 3.

„Se încuviinţează salarizarea personalului secţia dramatică a Teatrului din Cluj, după normele Teatrului Naţional din Bucureşti : Acestui personal aparţin : Directorul, personalul artistic şi administrativ angajat din vechiul regat. La organizarea şi administrarea teatrului de dramă şi comedie din Cluj se aplică Legea pentru organizarea şi administrarea teatrelor din România.

s. s. Tiberiu Brediceanu şef de resort.

de direcţie care le admite cererea şi o înaintează Ministerului cu raport special. Vom lăsa să urmeze câteva extrase din procesele verbale ale direcţiunei spre a se vedea marea agitaţie care s'a creat cu acest prilej şi care era să ducă chiar la *greva tuturor angajaţilor teatrului*. Vom reproduce şi memoriul înaintat Ministerului de comitetele reunite ale teatrului, fiindcă în el se statornicesc fapte care au importanţă şi astăzi.

NELLY DORDEA

Proces verbal Nr. 3 (Comitete reunite). Şedinţa de Sâmbătă 29 Octombrie 1921. Punctul 1. Se ia în cercetare memoriul artiştilor şi punctul I comitetele în principiu îl admit, cu atât mai mult că prin adresa Consiliului Dirigent, acest Teatru a fost hotărât să se conducă în toate direcţiunile după cel din Bucureşti. Prin urmare chestiunea sporirii salariilor pe 1 Octomvrie 1921 se admite la fel după cele din Bucureşti.

Proces verbal Nr. 10 (Comitete reunite). Şedinţa de Joi 8 Iunie 1922. Punctul 3. Cererea artiştilor cu privire la egalarea lefurilor cu cei dela Bucureşti. Se discută şi se ia hotărârea ca să fie înaintată Ministerului cu raport special.

Proces verbal Nr. 11 (Comitete reunite). Şedinţa din 6 Septemvrie 1922. Punctul 1. Se comunică Comitetelor răspunsul dat de Domnul Ministru al Cultelor şi Artelor, delegaţiei trimisă la Bucureşti, compusă din d-nii: Z. Bârsan, Ion Stănescu Papa şi Gogu Mihăescu, în privinţa sporirei lefurilor personalului, anume că chiar în cursul acestei săptămâni D-l Ministru C. Banu, va veni în persoană la Cluj când va aduce un răspuns definitiv.

Proces verbal Nr. 12 (Comitete reunite). Şedinţa de Vineri 17 Noemvrie 1922. Punctul 4. D-nul Bârsan, comunică Comitetelor că a fost chemat telegrafic la Bucureşti de către d-l Ministru al Cultelor şi Artelor spre a primi răspunsul privitor la avansările personalului după normele Teatrului Naţional din Bucureşti. In urmă discuţiunilor avute cu d-l Ministru, nu a putut primi imediat un răspuns satisfăcător; a rămas ca după zece zile Ministerul să comunice Direcţiunei Teatrului hotărârile sale, ceeace nu s'a produs nici până azi.

Proces verbal Nr. 13 (Consiliu de Administraţie). Şedinţa de Marţi, 2 Ianuarie 1923. Punctul 1. Se aduce în discuţie de către d-l Director al Teatrului, din nou, chestiunea lefurilor personalului artistic, care nu a fost satisfăcut de Minister în drepturile lor legitime şi ascultându-se şi delegaţia din partea artiştilor (d-nii N. Neamţu-Ottonel şi G. Mihăescu) se decide ca d-l profesor Fl. Stefănescu-Goangă, să se prezinte d-lui Ministru al Artelor cu un nou memoriu prin care să se ceară tranşarea definitivă a chestiunei lefurilor, *adică să li se plătească la fel cu artiştii dela Teatrul Naţional din Bucureşti, astfel cum prevede actul de înfiinţare a acestui teatru.*

MARIA MIRIAM

DEMISIA COLECTIVĂ A ARTIŞTILOR

Proces verbal Nr. 14 (Comitete reunite). Şedinţa de Vineri, 12 Ianuarie 1923. Punctul 1. Intrându-se în ordinea de zi se discută *demisiunea colectivă a artiştitor* pe ziua de 1 Februarie 1943, în cazul când nu li se vor satisface cererile pentru sporirea salariului. După lungi discuţiuni, comitetele hotăresc să se redacteze un memoriu care să fie trimis Ministerului prin o delegaţie de membri din comitet, în care să se expună din nou situaţia şi să se susţie cererea artiştilor.

Proces verbal Nr. 15 (Comitete reunite). Şedinţa de Duminecă 21 Ianuarie 1923. Punctul 2. In urma hotărârei luate în şedinţa din 12 Ianuarie crt. se dă citire memoriului comitetelor, adresat Ministerului Cultelor şi Artelor în privinţa drepturilor artiştilor, cu conţinutul următor:

DOMNULE MINISTRU

Teatrul Naţional din Cluj, se află în momentele actuale într'o situaţie critică. Personalul artistic şi tehnic al acestui Teatru a înştiinţat Direcţia şi Comitetele de lectură şi administraţie, că cu începere dela 1 Februarie a. c. *încetează orice activitate.*

Motivele acestei grave hotărâri sunt următoarele: Ministerul Cultelor şi Artelor a nesocotit drepturile personalului artistic şi tehnic în ce priveşte

salarizarea şi nu a dat până în prezent nici un răspuns la repetatele lui intervenţii făcute atât prin organele legale, Direcţia şi Comitetele Teatrului, cât şi direct la Minister prin delegaţii săi.

Comitetele Teatrului se simt obligate, atât în urma intervenţiei făcută de artişti, cât şi pentru a evita o întrerupere a activităţii culturale şi artistice a Teatrului, care ar scădea simţitor prestigiul acestei Instituţii şi prin el prestigiul naţional românesc în aceste ţinuturi, să aducă la cunoştinţa Ministerului următoarele:

N. NEAMŢU-OTTONEL
în „Unchiul din provincie"

In decizia Consiliului Dirigent din şedinţa dela 26 Septemvrie 1919 Nr. 3, prin care se reglementează felul de salarizare al personalului artistic şi administrativ al Teatrului Naţional din Cluj, se hotăreşte:

a) Acest personal va fi salarizat după normele Teatrului Naţional din Bucureşti;

b) La organizarea şi administrarea acestui teatru se aplică Legea Teatrelor din România;

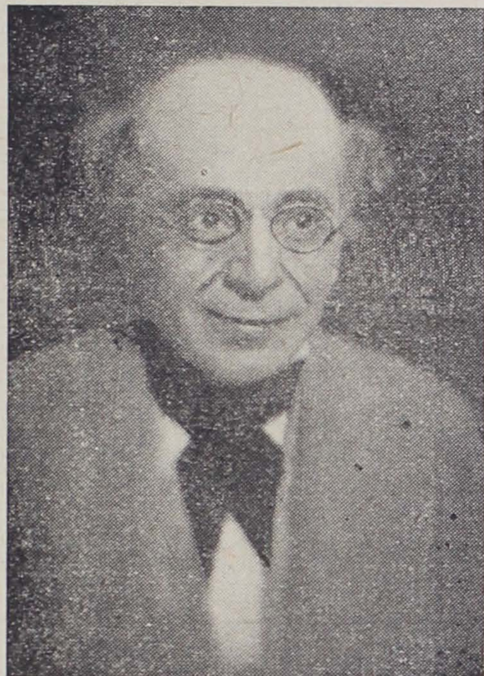
Pentru a-şi arăta intenţiunea sa clară, cu privire la salarizarea personalului artistic şi administrativ, Consiliul Dirigent nu s'a mulţumit să spună că acest Teatru se va organiza şi administra după Legea Teatrelor din România, ci a mai adaugat că întrucât priveşte salarizarea, ea se va face după normele Teatrului Naţional din Bucureşti.

Această intenţiune rezultă şi din faptul că *artiştii acestui Teatru au primit încă dela început un salariu egal cu acela al artiştilor din Bucureşti.* După desfiinţarea Consiliului Dirigent, guvernele care s'au succedat la conducerea ţării au recunoscut acest drept, prin faptul că ori de câte ori s'au majorat salariile artiştilor dela Bucureşti s'au majorat şi celor dela Cluj. Aceasta s'a întâmplat prima dată la 1 Octomvrie 1920 iar a doua oară la 1 Octomvrie 1921.

Ceeace consfinţeşte şi mai mult această normă, de a se salariza artiştii dela Cluj întocmai ca la Bucureşti, este şi faptul că cu ocazia verificării gestiunei acestui teatru pe anul 1921/1922, Direcţiunea Generală a Teatrelor, care a fost însărcinată de Minister cu această verificare, arată expres în raportul său, că lefurile artiştilor sunt la fel cu ale artiştilor dela Bucureşti, *iar Ministerul Artelor aprobă acest raport şi prin ordinul său Nr. 21137 din Mai 1922 adresat Teatrului Naţional din Cluj, dă cuvenita descărcare.*

La 1 Aprilie şi 1 Octomvrie 1922, s'au majorat în două rânduri lefurile artiştilor dela Bucureşti dar din lipsă de fonduri, Direcţia acestui Teatru nu a putut mări lefurile artiştilor dela Cluj. Artiştii au fost mereu amânaţi făgăduindu-li-se că Ministerul va lua măsurile necesare pentru ca drepturile legale să fie satisfăcute.

In afară de textul precis al Legei privind drepturile artiştilor la salariile lor, consfinţite şi de modul cum a procedat Direcţiunea in această privinţă, mod care a fost aprobat de Onor Minister, Comitetele găsesc ce bine a făcut legiuitorul când a egalat salariile artiştilor dela Cluj cu ale acelora dela Bucureşti, *deoarece numai astfel se pot recruta şi menţin- pentru acest Teatru artişti din cei mai buni,* cu cari să se poată ţine la un nivel cât mai ridicat arta ce trebuie să se facă în acest Teatru, care are aci în Ardeal o menire nu un mai pur artistică, dar şi menirea de a propaga cultura naţională română şi care se găseşte în directă concurenţă cu propaganda ungurească. Or pentru a putea aduce artiştii din Bucureşti, centrul principal de artă, unde prin urmare se pot pune mai repede în evidenţă, unde trăesc în mijlocul familiei şi prietenilor, la Cluj, (unde în afară că toate acestea le lipsesc, mai au de suportat o viaţă cu mult mai scumpă decât aceea dela Bucureşti), trebuie ca măcar salariile ce li se oferă să fei din cele mai bune, singurul lucru cu care îi putem atrage aici.

ŞTEFAN BRABORESCU
în „Micawber" din „David Copperfield"

De altfel artiştii Teatrului Naţional din Bucureşti, mai au marele avantaj că fiind mult mai numeroşi ca cei dela Cluj, iar piesele la Bucureşti făcând serii mari, le mai rămâne destul timp pentru a juca sau pe scenele particulare sau a face turneuri în provincie. Cei dela Cluj insă, fiind puţini la număr, iar afişul trebuind să se schimbe săptămânal, sunt absolut puşi în imposibilitate de a avea aceste avantagii, fiind reduşi a trăi numai din salariul lor.

Am arătat în mod neîndoios atât din punct de vedere legal cât şi moral, dreptatea artiştilor Teatrului Naţional din Cluj cu privire la salariile lor. Singurul lucru ce s'ar putea obiecta ar fi că deocamdată nu sunt bani pentru a se putea satisface justa lor cerere.

La aceasta vom răspunde că bani, sunt şi mai mult încă, că acestui Teatru i s'a făcut şi i se face o mare nedreptate întrucât priveşte sumele la care are dreptul, provenite din impozitul pe spectacole şi din care Direcţiunea Generală a Teatrelor îi dă numai o sumă derizorie. In adevăr la art. 15 aliniatul e) din Legea asupra impozitului pe lux se (prevede) spune:

„Repartiţiunea sumelor între Teatrele Naţionale se va face de Direcţia G-lă a Teatrelor Naţionale din Bucureşti, proporţional cu sumele pe care le primeau, sub orice formă, din vechile taxe aparţinând acelei Direcţiuni".

Ori la art. 43 alin. c. partea ultimă din Legea Teatrelor se prevede că „taxele percepute se vor distribui în mod egal între Teatrele Naţionale din Bucureşti, Iaşi şi Craiova".

Prin legea asupra impozitului pe lux la art. 15 alin. e, se spune: „niciuna din aceste instituţiuni nu va putea primi anual o sumă superioară

celei de care s'a folosit în timpul anului 1920—1921 sporită cu 10%. iar în cazul când activitatea lor se întinde de acum încolo şi în nouile teritorii, această limită superioară e sporită până la îndoitul încasărilor din taxele pe spectacole în cursul anului 1920—1921".

De aici rezultă:

1. Teatrul Naţional din Cluj a intrat în prevederile art. 43 din Legea Teatrelor.

OLIMPIA BÂRSAN
în „Demonul"

2. Numai graţie faptului că s'a înfiinţat acest Teatru în nouile teritorii ale ţării, Direcţia G-lă a Teatrelor încasează din susnumitele taxe o sumă îndoită decât aceea ce ar fi încasat, dacă acest Teatru n'ar fi luat fiinţă.

3. *Direcţia G-lă a Teatrelor este obligată să împartă în mod egal între teatrele Naţionale din ţară, taxele încasate* în care intră şi Teatrul Naţional din Cluj. De altfel că acest teatru este Teatru de Stat, rezultă şi din încheerea Consiliului Dirigent. Nr. 6 din 13 Septemvrie 1919 în care se aprobă „planul de organizare al Teatrului de Stat din Cluj".

Dispoziţiunile legale, cuprinse în textele de lege arătate mai sus, cu privire la distribuirea între Teatrele Naţionale din ţară, a sumelor provenite din taxele de spectacol n'au fost respectate de Direcţiunea Generală a Teatrelor.

Din aceste taxe Direcţiunea Teatrului Naţional din Cluj n'a primit pe exerciţiul în curs decât neînsemnata sumă de 500.000 lei. Din cercetările făcute de noi rezultă că Direcţia Generală a Teatrelor a încasat în anul financiar 1922—23 dela Ministerul de Finanţe, din aceste taxe suma de Lei ...... *) care împărţită în mod egal, după cum prevede legea la cele patru Teatre Naţionale din ţară, ar fi făcut să revie Teatrului Naţional din Cluj suma de lei: ...... *) care ar fi fost suficientă pentru a satisface toate nevoile acestui Teatru şi ar fi ajuns şi pentru plata artiştilor conform cu drepturile lor legale.

In afară de asta este cu desăvârşire nedrept, ca taxele de spectacol care se încasează din Ardeal să fie întrebuinţate pentru alte Teatre, lăsân-

*) Necomplectat în condica de procese verbale.

du-se în mare suferinţă tocmai Tentrul Naţional din Cluj, care este la începutul activităţii sale şi are de luptat cu greutăţi prin care Teatrul Naţional din Bucureşti nu a trecut niciodată şi pe care astăzi nu le simte.

Domnule Ministru, în baza dispoziţiunilor legale şi a consideraţiunilor arătate mai sus, vă rugăm să binevoiţi a lua de urgenţă măsuri eficace pentru ca:

1. Drepturile legale ale artistilor să fie recunoscute şi cererea lor imediat soluţionată.

2. Direcţia G-lă a Teatrelor Naţionale să fie obligată să verse Teatrului Naţional din Cluj, sumele cuvenite din taxele de timbru dela 1 Aprilie 1922—1 Aprilie 1923, conform cu dispoziţiunile cuprinse în Legea Teatrelor art. 43 şi cu prevederile Legii asupra impozitului pe lux din art. 15.

2. Pe viitor Direcţiunea G lă a Teatrelor Naţionale să se conforme dispoziţiunilor legale, arătate mai sus.

s. s. G. Bogdan-Duică, prof. univ.; I. Paul, prof. univ.; Dr. V. Hossu; I. Stănescu Papa.

„Se hotăreşte ca memoriul să fie înaintat Ministerului prin o delegaţie de membri din comitet, compusă din d-nii Fl. Stefănescu-Goangă, prof. univ. şi I. Stănescu Papa, artist."

Proces verbal Nr. 16 (Comitete reunite). Şedinţa de Joi, 1 Februarie 1923. Punctul 1. D-l profesor Fl. Ştefănescu-Goangă, face o expunere amănunţită a demersurilor încercate pe lângă Ministerul de Arte şi Culte, unde d-sa a prezentat memoriul comitetelor unite ale Teatrului Naţional din Cluj, conform procesului verbal din 21 Ianuarie 1923, memoriu din care reese dreptatea ce au artiştii cerând egalarea lefurilor cu artiştii Teatrului Naţional din Bucureşti.

ŞTEFAN CONSTANTINESCU-MOŞU
sufleur

Rezultatul acestor demersuri, urmate de altele pe lângă d. Ministru de Finanţe şi pe lângă Direcţiunea Generală a Teatrelor, fiind cu totul *nul,* toţi d-nii membrii prezenţi, hotărăsc să le aducă imediat la cunoştinţă artiştilor.

Artiştii introduşi în cabinetul direcţiunii, declară că nefiindu-le satisfăcută dreapta lor cerere, urmează în totul hotărârea luată de a înceta activitatea lor artistică.

GH. BĂNUŢIU

Comitetele apreciind dreapta cerere a artiştilor şi tot odată, având în vedere scăderea prestigiului instituţiunii Teatrului, dacă s'ar înceta activitatea care, în al 4-lea an al existenţei sale, este încununată de succese, roagă artiştii să amâne punerea în aplicare a hotărârei lor două săptămâni, dela data de 1 Februarie 1923.

Comitetele hotărăsc, şi expun această hotărâre şi artiştilor, ca în tot acest interval 1—15 Februarie, să nu dezarmeze cu încercările de a pune pe artişti în posesiunea drepturilor ce ei revendică. Mai hotărăsc:

a) Provocarea unei interpelări în Parlament adresată d-lui Ministru de Culte şi Arte şi chiar Ministrului de Finanţe pentru a grăbi intrarea în drepturi a artiştilor.

b) Dacă în urma acestei interpelări, Ministerul Cultelor şi Artelor nu dă o deplină satisfacere dreptei cereri a artiştilor d-nul profesor G. Bogdan Duică, propune şi toţi membrii aprobă propunerea, să se ţie, în prima Duminică ce urmează, o mare întrunire a intelectualităţii din Cluj — Profesori, Magistraţi, Ofiţeri, Scriitori-Ziarişti — cerând a lua cu toţii parte pentru realizarea cererei drepte a artiştilor cari de 4 ani de zile, au ştiut şi au reuşit să afirme arta Clujului românesc.

c) Dacă toate aceste încercări, vor rămâne fără rezultat, Comitetele vor protesta faţă de Ministerul de resort, înaintând în corpore demisiunile din însărcinările ce au în conducerea Teatrului Naţional din Cluj".

Proces verbal Nr. 17 (Comitete reunite) Şedinţa de Marţi 6 Februarie 1923. Punctul 1. „Conform ordinei de zi se discută posibilitatea unei intervenţii a d-lor membri din comitete pe lângă d-nii profesori şi deputaţi N. Iorga şi N. Bănescu, de a susţine cauza artiştilor acestui teatru, înaintea Parlamentului.

După lungi discuţiuni d-nii profesor Bogdan Duică şi V. Bogrea, adresează câte o scrisoare personală susnumiţilor, în care îi roagă să intervie stăruitor, în Parlament, în cauza dreaptă a artiştilor. Timpul fiind scurt se hotăreşte ca d-l secretar al teatrului să plece la Bucureşti chiar astăzi, ca să le înmâneze acele scrisori împreună cu câte o copie după memoriul adresat Ministerului şi la nevoie să dea lămuririle necesare".

ATHENA RALLY

Proces verbal Nr. 20. (Comitete reunite). Şedinţa din 25 Februarie 1923. „Conform hotărârei din şedinţa precedentă au fost învitaţi la acest consiliu şi deputaţii Clujului, din cari au răspuns cu prezenţa lor numai d-nii Iosif Popovici şi I. Mateiu.

Se ia în discuţiune din nou chestiunea salarizărei artiştilor rămasă nesoluţionată de Minister şi în urmă se cere concursul d-lor deputaţi N. Bănescu, Iosif Popovici şi I. Mateiu cari sunt membrii în Comisia bugetară în Parlament de a stărui în acea comisiune pentru aprobarea bugetului acestui Teatru pe exerciţiul 1923 1924 aşa cum a fost întocmit, întrucât de aprobarea acestui buget depinde satisfacere tuturor nevoilor Teatrului pentru a nu fi stânjenit în funcţionarea sa".

I. DORDEA

* * *

Am reprodus, poate prea detailat, documentele despre lupta — rămasă fără rezultat — a artiştilor clujeni pentru a redobândi un drept care le-a fost, fără motiv şi fără chibzuinţă, răpit. Luptând pentru un drept al lor artiştii luptau şi pentru prestigiul teatrului Ardealului, [care se cere menţinut şi îmbogăţit. Co-

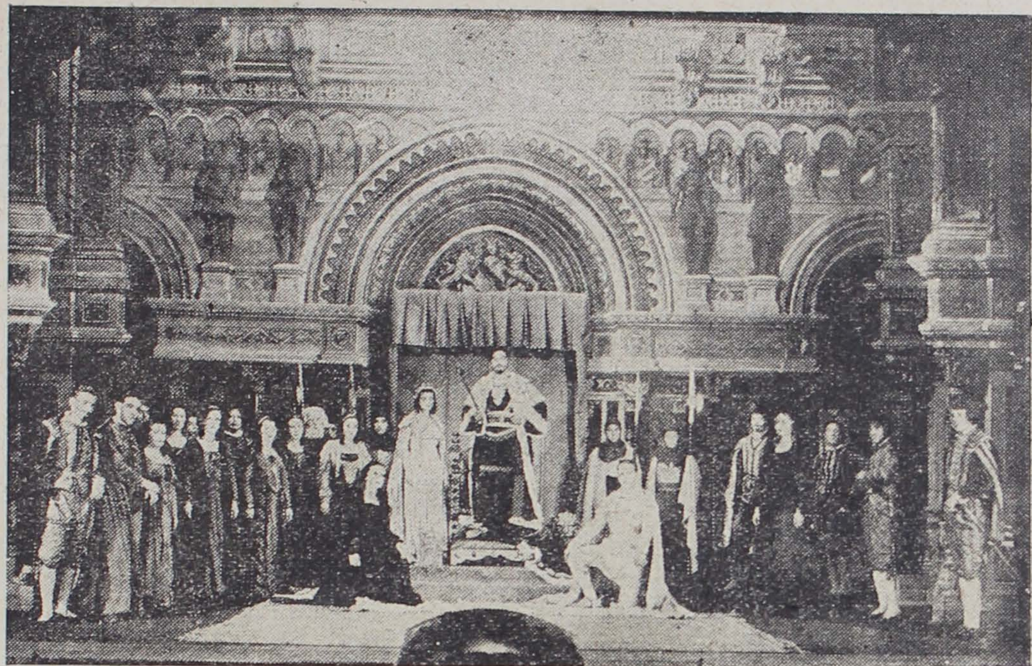
borît financiarmente pe planul al doilea, acest teatru în mod fatal urma să decadă şi din punct de vedere artistic.

JANA POPOVICI

Dacă acest lucru nu s'a produs, se datoreşte faptului că din pur entusiasm, artiştii au hotărît să rămână la Cluj, chiar în condiţiuni mai rele decât acele acordate la angajament. A fost un gest desinteresat de o înaltă valoare etică şi patriotică, care se cuvine consemnat şi ca un exemplu dar şi ca o mustrare.

Când elementele vechi au dispărut, unul câte unul, au început să răsară mlădiţele tinere, în bună parte crescute sau maturizate în teatrul căruia odată i se va spune „casa lui Zaharia Bârsan“. Adăogând câte un răzleţ entusiast, care s'a ataşat trupei clujene, deşi se putea valorifica şi la Bucureşti, vom avea clar tabloul caúzelor cari au făcut ca să se poată menţine şi spori nivelul artistic al teatrului clujan. Abnegaţia şi entusiasmul s'au înscris pe blazonul artiştilor acestui teatru... Ei au îndurat toate nedreptăţile muncind fără odihnă... Au fost ani întregi când — bugetul statului nefiind controlat de parlament — subvenţia acestui teatru a fost atât de mult redusă, încât artiştii au fost plătiţi *sub minimul legal al salariilor celorlalte teatre Naţionale din provincie*... Abia în Decemvrie 1944 se poate reveni la o încadrare normală şi la o salarizare a personalului în conformitate cu literile fundaţionale ale Teatrului. Greutăţile bugetare însă, la 1 Aprilie 1945, impun o nouă schimbare: salariile personalului teatrului nostru sunt fixate în conformitate cu legea generală la un cuantum cu 20% mai scăzut decât la Bucureşti. Conducătorii şi artiştii instituţiei au datoria de a se nizui să obţină revenirea la prevederile fundaţionale. Numai astfel Teatrul Naţional al Ardealului îşi va putea împlini rolul lui atât de iportant...

„Cidul“ de Pierre Corneille. Dir. de şcenă: Şt. Braborescu

STAGIUNEA V-a (1923—24)

A cincea stagiune se deschide la 8 Septemvrie 1923, cu „*Vlaicu Vodă*“. Prima premieră urmează la 18 Septemvrie cu „*Nevestele vesele din Windsor*“ de Shakespeare, în care Ioan Stănescu Papa a avut o neuitată creaţie, în Falstaff. La direcţia de scenă debutează d-l T. Năstase, o încercare nereuşită de a trece direcţia spectacolelor în mâna elementelor extraactoriceşti. Urmează „*Martira*“ lui Jean Richepin, în traducerea lui Mihail Codreanu, un mare spectacol realizat de *Ştefan Braborescu*, artistul societar dela Iaşi care cu acest prilej îşi începe activitatea la Cluj. Braborescu străluceşte atât ca director de scenă cât şi ca interpret în rolul Johanes. Tot în această piesă debutează la Cluj şi d-na Virginia Cronvald. După „*Morcovel*“ de Jules Renard şi „*Scampolo*“ de Dario Nicodemi se reprezintă cu prilejul centenarului dascălului dela Avrig, piesa „*Gheorghe Lazăr*“ de Nicolae Iorga. Premierele mai importante ale anului mai sunt: „*Un duşman al poporului*“ de Ibsen, „*Banii*“ de Mirbeau, „*Inşiră-te mărgărite*“ de Victor Eftimiu, „*Negustorul din Veneţia*“ de Schakespeare, (în care Neamţu Ottonel a avut o creaţie neuitată de publicul clujan), „*Strigoii*“ de Ibsen, (în rolul lui Osvald, Ştefan Braborescu, îşi consolidează prestigiul artistic), „*Ciuta*“ de Victor Ion Popa. Repertoriul este

„Othello" de Shakespeare. Dir. de scenă: E. Bobescu

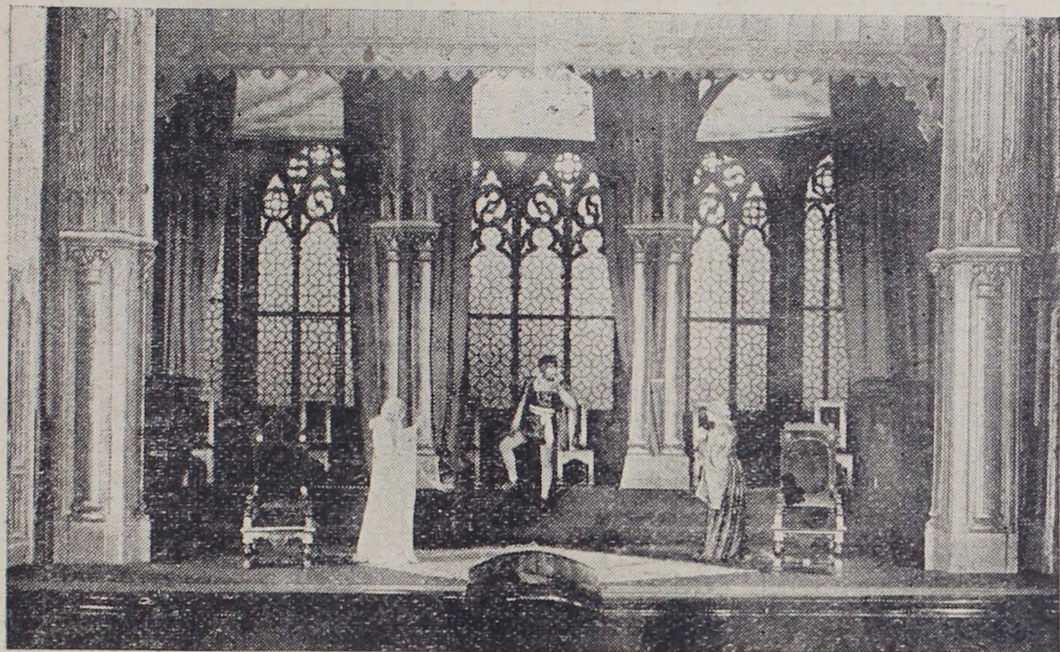
complectat cu comediile: *„Paianjenul"* de A. de Herz, *„Papa"* de Robert de Flers şi Caillavet, *„Incidentul dela 7 Aprilie"* de Tristan Bernard, *„Băiat de viaţă"* precum şi piesele *„Sorana"* de Brătescu Voineşti şi *„Sărutul morţii"* localizare de Aurel Voina după Löic de Gouriadec. In cursul acestei stagiuni s'au reluat mai multe piese printre cari: *„Heidelbergul de altă dată"*, *„Scrisoarea pierdută"*, *„Cafeneaua cea mică"*, *„Trandafirii roşii"*, *„Chemarea codrului"*, *etc.*

Stagiunea se închide la 1 Mai 1924 cu *„Scrisoarea pierdută"*. S'au reprezentat în premieră 17 piese (6 originale, 10 traduceri şi 1 localizare) iar în reluare 9 piese (2 originale, 5 traduceri şi 2 reluări). Total spectacolelor stagiunei 119.

Dintre premiere cel mai mare număr de spectacole l-au atins comediile *„Scampolo"* şi *„Băiat de viaţă"*, dar sunt urmate de aproape de cele două premiere shakespeareiene, o dovadă a maturizării publicului clujan.

Tot în această stagiune Clujul îşi dărueşte entusiasmul şi turneelor efectuate de Agatha Bârsescu, maestrul George Enescu, Ion Manolescu şi Mărioara Voiculescu.

După terminarea stagiunii are loc un turneu oficial al teatrului prin oraşele din Ardeal. După relatările d-lui Zaharia Bârsan, făcute comitetului de direcţie, turneul a avut „un rezultat moral grandios şi un rezultat material mulţumitor".

„Othello" de Shakespeare, la Teatrul Naţional din Cluj
Dir. de scenă: E. Bobescu. Decoruri E. Trucinski

La premiera *„Paianjenul"* de A. de Herz a fost sărbătorit merituosul artist Ion Stănescu Papa, cu ocazia împlinirii a 30 de ani de activitate artistică. Evenimentul este relatat de ziarul „Patria" din 25. III 1924:

SĂRBĂTORIREA ARTISTULUI I. STĂNESCU PAPA

Sâmbătă seara Teatrul Naţional a organizat o reprezentaţie festivă în onoarea d-lui I. Stănescu Papa, care a împlinit 30 de ani de activitate artistică.

La ridicarea cortinei se aflau pe scenă toţi actorii Teatrului Naţional în frunte cu d. Zaharia Bârsan.

Cel dintâi ia cuvântul d. Zaharia Bârsan, directorul Teatrului, care în cuvinte pline de duioşie arată meritele artistice ale sărbătoritului. D-sa evidenţiază dragostea cu care a venit d. I. Stănescu Papa la Cluj unde era atâta nevoie de talente artistice reale pentru a face prin graiul românesc lumina culturii naţionale. Pline de dragoste pentru sărbătorit, cuvintele d-lui Bârsan marchează greutăţile începutului şi arată că d-l Stănescu Papa, o clipă nu s'a clintit de pe cărările artei. Căci în Papa trăieşte acel suflu de idealism înalt, care necurmat l'a condus dela greutăţi la succese. Sărbătoritul şi-a părăsit rosturile sale pentru a alerga la datoria care devenise un imperativ, de-a duce frumuseţile limbii noastre pe o scenă până atunci streină de graiul, simţirea şi aspiraţiunile româneşti.

După d-l Zaharia Bârsan, în câteva cuvinte, d-l Dima, directorul Conservatorului, urează ani mulţi artistului sărbătorit.

SANDU RĂDULESCU

JENY RĂDULESCU

De asemeni studenţii în litere şi filosofie şi-au arătat dragostea faţă de venerabilul actor prin d-l N. Buta, care a înmânat d-lui Stănescu Papa un buchet de flori însoţit de câteva cuvinte de laudă şi urări.

Din partea artiştilor Teatrului Naţional, vorbeşte d-l Ştefan Braborescu, care în cuvinte bine simţite arată dragostea cu care colegii înconjoară pe sărbătorit. D-l Ştefănescu Papa a făcut jertfe venind la Cluj însă le-a făcut de dragul Ardealului frumos.

Cel din urmă ia cuvântul reprezentantul Sindicatului Presei Române din Ardeal, care aduce urări de fericire şi sănătate aceluia ce şi-a sărbătorit 30 ani de activitate teatrală.

După seria discursurilor de mai sus, s'a jucat piesa *„Paianjenul"*, în care d-l Stănescu Papa deţine un rol de seamă.

Sala arhiplină a aplaudat îndelung pe actorul sărbătorit. După reprezentaţie a urmat un banchet la restaurantul „Central" dat în onoarea d-lui Papa de către colegii săi.

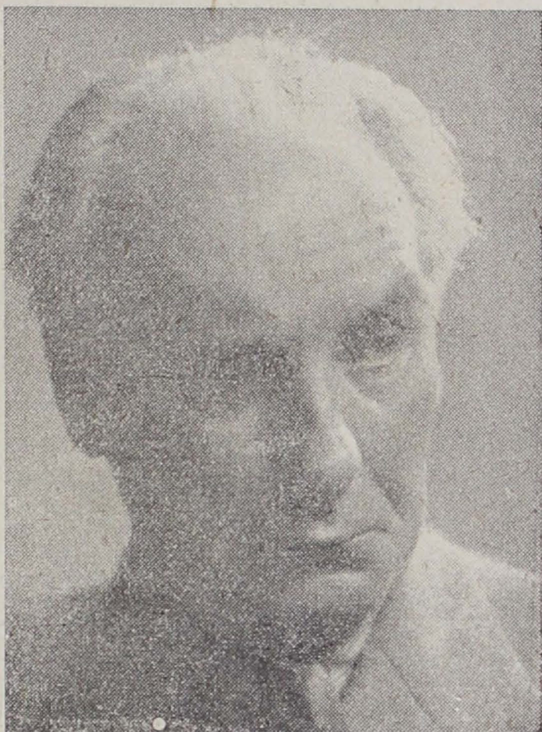
* * *

Despre premierele stagiunei s'a scris mult în cele patru ziare cotidiane cari apar la această epocă la Cluj. Cum la Timişoara ne lipsesc colecţiile ne vom mărgini a da numai câteva extrase din „Patria":

„In schimb Ciuta a fost interpretată cu multă pătrundere ş cu adâncă simţire de d-ra *A. Medianu*. Credem că d-sa a avut în Ciuta cea mai bună interpretare din câte ne-a dat pe scena teatrului nostru. *D-l Neamţu-Ottonel* în C. Moceanu, în tipul înbogăţitului, fără scrupule, a omului gata să cumpere orice cu bani, a avut momente de mare artă. D-l *Stănescu Papa* şi d-na *Nataliţa Ştefănescu* în doctorul Micu şi soţia acestuia ne-au transpus într'o

simpatică atmosferă de viaţă familiară, a unor oameni crescuţi şi îmbătrâniţi în bune obiceiuri tradiţionale. Bine a fost asemenea d-l Dimitriu şi d-ra Silvia Jipescu. Montarea d-lui Gogu Mihăescu e vrednică de toată lauda. („*Ciuta*“, Patria 24 Ianuarie 1924).

„D-na Jana Popovici Voina ne-a dat o adorabilă Mira Dăianu, contribuind în mod esenţial la frumoasa reuşită a piesei. D-l Stănescu-Papa, în Iorgu Zăvoianu ne-a dat din nou pe unul din cele mai simpatice persoane a societăţii româneşti din vechiul regat, pe bătrânul boier cuminte, tacticos, cu dragoste de tradiţii. D-l Mihăilescu Brăila, mai ales în actul I a fost foarte bine. De altfel întreaga piesă a fost foarte bine jucată. Nicio notă discordantă. Punerea în scenă de d-l Stănescu-Papa, a fost făcută cu mult gust. („*Paianjenul*“, Patria din 21 Febr. 1924).

N. NEAMŢU OTTONEL

„*D-l Neamţu-Ottonel* cu o rară conştiinciozitate artistică, cu o afundare în psihologie a reuşit să înfăţişeze personajul răzbunător şi persecutat, defensiv şi agresiv, rău şi lacom după arginţi... D-l Neamţu-Ottonel este un artist chinuit de dorul perfecţiunei, în serviciul căreia găseşte destule resurse în sine. D-nii *N. Dimitriu*, în Dojele Veneţiei, D-l *Psatta* în Antonio, *Al. Ghibericon* în Lancelot, *C. Potcoavă* în Tatăl, toţi au ştiut să se menţină la nivelul ridicat al piesei. D-l *Braborescu* (Bassanio) are un gest ales pentru teatru, o intuiţie a personagiului pe care-l încorporează, încât putem spera dela d-sa multe bune. D-na *Silvia Jipescu* în rolul Merissa a înţeles foarte bine cum trebuie să interpreteze creaţia shakespeariană. După primirea piesei de către public, ea va constitui succesul acestei stagiuni. („*Neguţătorul din Veneţia*“, Patria, 28 Februarie 1924).

STAGIUNEA IV-a (1924—25)

La 30 Septemvrie 1924 a şasea stagiune a teatrului se deschide cu *„Viforul“* lui Delavrancea. O distribuţie bine aleasă în frunte cu Zaharia Bârsan, Şt. Braborescu, Stănescu Papa, Neamţu Ottonel, etc., asigură acestei piese unul dintre cele mai mari succese. Cu deosebire este subliniată de presă punerea în scenă şi creaţia lui Ştefan Braborescu:

ANIŞOARA POTOROACĂ

„A şasea stagiune a teatrului Naţional din Cluj, s'a deschis aseară cu „Viforul“, drama în 4 acte de B. Şt. Delavrancea. Reprezentaţia de aseară a constituit un strălucit început pentru stagiunea acestui an. Piesa ca valoare literară şi dramatică, interpretarea superioară pe care i-a dat-o, punerea în scenă cu un simţ istoric şi artistic deosebit, toate au contribuit ca reprezentaţia de aseară, în faţa unui public, care a umplut şi cel din urmă loc din sală, să poată fi socotită alăturea de biruinţa lui *„Vlaicu Vodă“* pe scena teatrului nostru“ . . . „Ştefăniţă respinge, indignează, revoltă, se impune ca duşman ce trebuie suprimat, în folosul ţării şi al oamenilor. Plin de invidie, de ură ca un neputincios faţă de cei puternici, plin de sănătate faţă de cei buni, un tip adevărat degenerat, aşa cum ni-l zugrăveşte Delavrancea şi cum l-a interpretat d. *Ştefan Braborescu*, — Stefăniţă lasă un singur regret în suflet că tocmai un tip ca al lui a fost atât de puternic zugrăvit în literatura noastră dramatică şi atât de artistic şi veridic interpretat. D. *Şt. Braborescu* a susţinut admirabil un rol dintre cele mai complicate şi mai grele ale dramei româneşti. *Arbore* în interpretarea lui *Zaharia Bârsan*, e o creaţiune de mâna întâi pe scena teatrului nostru“. („Patria“, 2 Octomvrie 1924).

Seria marilor succese începută în acest an este continuată cu nepretenţioasa comedie *„Floarea de lămâiţa“* şi apoi cu *„Oedip Rege“* a lui Sophocle, pusă în scenă de Zaharia Bârsan. Vocile

din presă sunt elogioase. Publicul entusiast. Teatrul înregistrează o mare izbândă care prevesteşte cea mai izbutită stagiune.

„Una din cele mai vestite piese teatrale ale antichităţii clasice greceşti — scrie Patria la 16 Oct. 1924 — a ajuns să fie reprezentată aseară pe scena Teatrului Naţional din Cluj, „*Oedip Rege*“, tragedie în 5 acte de Sophocle. După piesele clasice ale lui Shakespeare şi Molière teatrul nostru a socotit potrivit să ne ducă în lumea clasicismului antic şi cu priceperea, dragostea şi munca ce caracterizează direcţiunea şi pe artiştii noştri să ne dea o interpretare vrednică de scena unui teatru Naţional, între atribuţiile căruia se numără şi educarea artistică, oferind publicului spectacole din cari poate urmări evoluţia artei dramatice“. Trecând la interpretare acelaş ziar scrie mai departe: „D-l Zaharia Bârsan, în rolul regelui Oedip, ne-a evocat această luptă tragică a omului ce poartă un îngrozitor destin, cu talentul şi arta interpreţilor de mâna întâi, cari au susţinut acest rol copleşitor de greu. Necesitatea psihologică de a se convinge Oedip dacă întradevăr el este cel lovit de destin, lupta împotriva evidenţei tot mai clare şi prăbuşirea sub dovezile ultime sdrobitoare, întreaga gamă a sentimentelor adânc omeneşti din această luptă, a fost redată cu o putere deosebită, sguduitor, în scena descoperirii adevărului, ca şi în scena despărţirii orbului de copiii săi nelegiuţi. Punerea în scenă, datorită d-lui Zaharia Bârsan bogată, fastuoasă; *mai impunătoare decât am văzut-o la Bucureşti*. Scena a fost mărită prin lucrări anume făcute pentru *Oedip*, corurile au fost aranjate de maestrul Klee, cu o deosebită pricepere“.

LELICA BĂNUŢIU

Urmează „*Un erou*“ de N. Kiriţescu, spectacol memorabil la Cluj prin succesul d-lui Nae Voicu în „Ţulucă“. Cronica scrie: „Interpretarea a fost bună. Toate elementele de comedie ale Teatrului Naţional au contribuit onorabil la succesul piesei, venind chiar în ajutorul autorului. Rolul lui Ţulucă Peleş a fost interpretat de d. N. Voicu, un tânăr de curând angajat în cadrele teatrului, care şi-a montat jocul ca multă discreţie, dar şi cu vigoare în

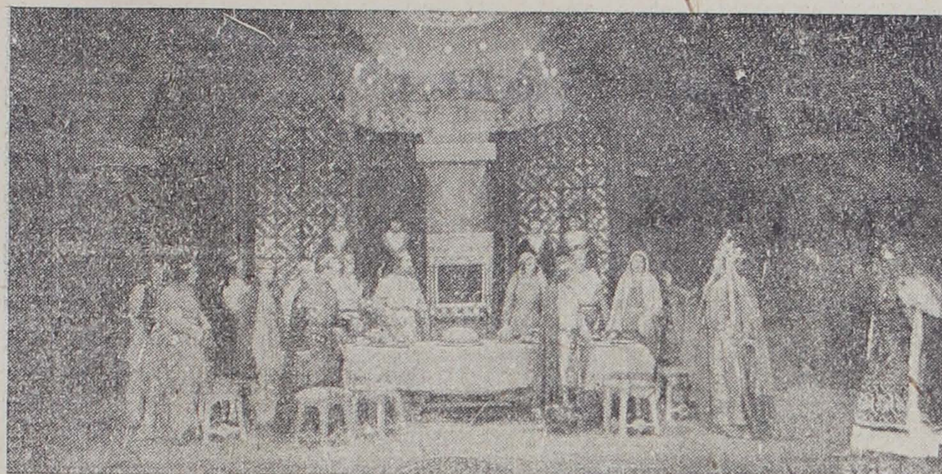

„Oedip Rege“ de Sofode în grandioasa înscenare a lui Zaharia Bârsan

scenele, când erou fiind, trebuia să-şi justifice reputaţia“. („Patria“ din 30 X 1924).

Se mai reprezintă „Onoarea“ de Sudermann, „Plicul“ de L. Rebreanu, iar apoi Bernard Shaw îşi face intrarea în repertoriul teatrului clujan cu „Candida“. Interpreţii sunt viu felicitaţi de public şi presă:

„D-l *Psatta* a pătruns adânc psihologia lui Morell şi a stilizat cu o artă superioară diferitele lui stări sufleteşti. Jocul său a

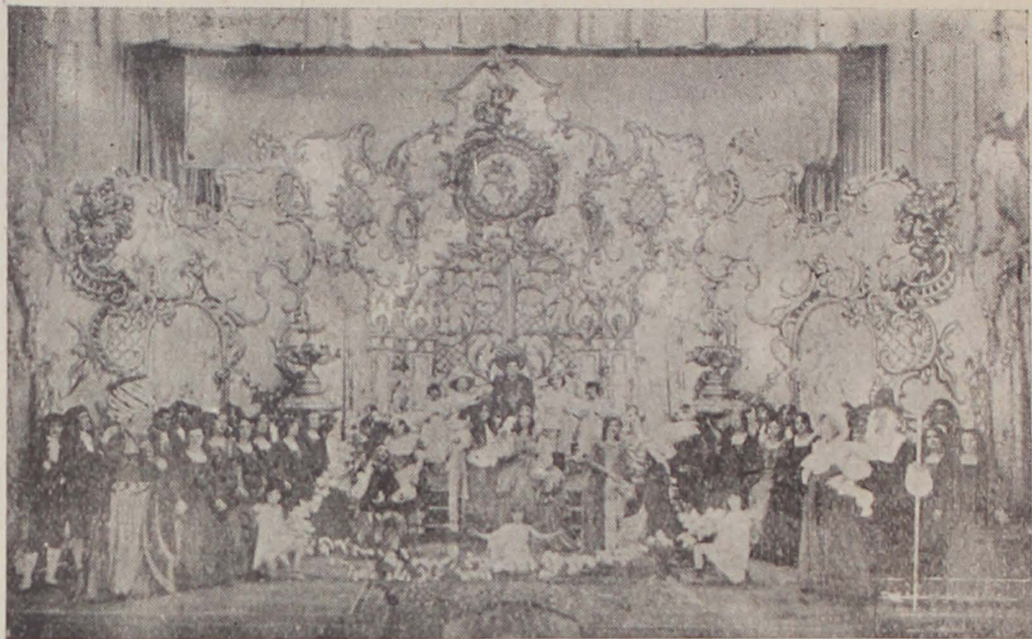

„Macbeth“ de Shakespeare
Dir. de şcenă: Zaharia Bârsan Decoruri: Trucinsky

fost de o deosebită distincţie. Supra sensibilul care vine să tulbure armonia vieţii familiare a preotului, „raiul pe pământ“, e tânărul poet Marchbanks, un băiat de douăzeci de ani. D-l *Ş. Braborescu* în interpretarea acestul tânăr atât de complex şi neechilibrat dotat, a fost un artist în toată puterea cuvântului. Dela timiditatea excesivă, până la curajul şi înflăcărarea extremă, întreaga gamă a sentimentelor, a frământărilor lăuntrice, ce constituie miezul vieţii acestui tip de senzitiv, a fost neîntrecut redată. D. Braborescu a impresionat adânc cu puterea de interpretare, cu conştiinciozitatea cu care a studiat şi a pătruns pe Marchbanks. D-ra *Virginia Cronvald* în Candida, ne-a lăsat să descoperim noui laturi a talentului d-sale artistic, delicateţa în cele mai fine nuanţe, ca şi puterea hotărîtă a sentimentului acestei admirabile femei. D-l *Virgil Vasilescu*, în socrul pastorului ne-a dat un adorabil tip de burghez“. (Patria din 18 Decemvrie 1924).

„*Năzdrăveniile Divorţului*“ de Bisson prilejuesc o destindere pentru public şi un franc succes al ansamblului de comedie în frunte cu Nataliţa Ştefănescu, neuitata duenă a teatrului. Cronica înscrie călduros pe răboj:

„D-na *Natalia Ştefănescu* în soacra Bonivard a fost adorabilă. Prezentarea sa în costum de balet pentru a fi fotografiată a produs o explozie de veselie. D. Stănescu Papa ne-a dat prilejul să putem admira încă odată adânca naturaleţă a jocului său atât de artistic şi aşa de mult simpatizat de publicul teatrului nostru. D-nii Constantin Simionescu şi Al. Ghibericon ca şi d-nele Nunuţa Hodoş şi Al. Rally, au complectat artistic reprezentaţia“. („Patria“ din 1 Ian. 1925).

„Burghezul gentilom“ de Molière. Dir. de scenă: Constantin Pavel

Următoarea premieră este *„Când vine viforul“* de G. Tătărăscu, apoi urmează *„Patima roşie“* de M. Sorbul (Stanca Alexandrescu în Tofana realizează o adevărată creaţie), *„Mărgeluş“* de A. de Hertz, *„Magistraţii“* de Brieux (Olimpia Bârsan şi Șt. Braborescu au mari succese) şi în urmă tragedia *„Macbeth“*, a cărei reprezentare e un adevărat triumf. Zaharia Bârsan şi Constantin Pavel cari montează spectacolul au oferit nu numai Clujului dar şi ţării, — pe lângă o interpretare strălucită — credem, cea mai grandioasă desfăşurare de arsenal scenic.

Lăsăm să vorbească tot cronicarul „Patriei“:

„Noua premieră a Teatrului Naţional din Cluj, celebra tragedie „Machbeth“ a lui Shakespeare, sub direcţie de scenă a d-lui Zaharia Bârsan şi sub regisoratul d-lui Constantin Pavel, a însemnat punctul culminant al reprezentaţiilor de dramă de pe scena Teatrului nostru. O punere în scenă de un fast care nu poate fi întâlnit decât la teatrele mari şi în acelaş timp de o artă subtilă, pe lângă un studiu care a trecut până la cele mai mici amănunte, cu o pricepere şi simţ artistic puţin obişnuit, ne-au dat realizări scenice cari au întrecut tot ce-am putut vedea până acum pe scena Teatrului Naţional din Cluj. A fost o încântare a ochilor, o surpriză din act în act, dela tablou la tablou“.

Iar mai departe:

„Tabloul vrăjitoarelor din actul I, ca şi cel dela începutul actului al patrulea, redarea furtunii, a vijeliei, dansul macabru cu întreaga lor apariţie de tipuri jumătate supranaturale, vrăjite, fierte în căldarea tradiţională, apariţia spiritelor prorocitoare, toate au fost realizări de un înalt nivel artistic. Tot asemenea tablourile din castelul Macbeth şi a lui Macduff, suita regelui Duncan, atacul final împotriva tiranului rege usurpator, au fost o surprindere şi o sărbătoare estetică". „Publicul nu poate fi decât mulţumitor d-lor Z. Bârsan şi C. Pavel, ca şi tuturor artiştilor cari au trebuit să depună muncă de săptămâni întregi pentru a da această reprezentaţie de gală la Teatrul Naţional din Cluj".

NELLY CARACIONI

„Rolul lui Macbeth l'a susţinut d. *Zaharia Bârsan* directorul teatrului nostru. D-sa ne-a dat aseară una din marile sale creaţii, desvăluindu-ne laturi puţin cunoscute ale talentului său artistic, coborându-ne în întreaga, uriaşa, frământare din sufletul ambiţiosului Macbeth, pe care setea de domnie îl duce din crimă în crimă până la răsplătitoarea prăbuşire sub sabia lui Macduff. Studiat cu o preciziune care n'a lăsat întunecată nici o cută din sufletul usurpatorului, cu o pricepere care vădeşte în Z. Bârsan pe scriitorul psiholog, interpretat cu o putere artistică de primul rang, Macbeth ne-a apărut aseară în întreaga lui fiinţă, aşa cum a fost creiat de nemuritorul Shakespeare".

„D. *Dem. Psatta* în Macduff a fost de o măreţie a sentimentului puţin obişnuită. D. Psatta ne-a făcut încă odată să apreciem în d-sa pe artistul de mare valoare". („Patria", 26 Febr. 1925).

„Prietenii" de Sardou, „Demonul" de Schönherr, „Clopoţelul de alarmă" de Hennequin şi „Nora" de Ibsen formează restul repertoriului. Dacă despre ultima premieră nu avem la îndemână vocile de presă cari au subliniat frumoasa creaţie a d-nei Stanca Alexandrescu în rolul titular, reproducem ca juste părerile despre „Demonul":

„D-na *Olimpia Bârsan* a redat cu o artă neîntrecută toate aceste nuanţe . . . Cu un joc de o mare precizie în sublinierea fiecărui salt, nevasta din piesa lui Schönherr, şi-a găsit în d-na Bârsan o admirabilă interpretă.

„D-l *N. Voicu*, ne-a dovedit încăodată frumoasele d-sale calităţi artistice. Nuanţele vicleniei, furia geloziei neputincioase, spasmul bucuriei de câştig, au fost redate cu mult talent. D-l *Dem. Psatta* în Grănicerul, a fost adânc uman, şi jocul său caracterizat de aceiaşi nobleţe şi sobrietate cu care ne-a obişnuit. Publicul a răsplătit cu multe aplauze jocul celor trei artişti". (*„Demonul"* în Patria din 27 Martie 1925).

Concluzia stagiunei o găsim în coloanele unei reviste: „După ce a dus ani de zile un adevărat „sistem" pentru formarea mai întâi a unui public de spectatori şi apoi pentru educarea acelui public cu răbdare părintească şi stăruinţă de propagandist fanatic, *astăzi Teatrul Naţional se poate mândri cu reprezentaţii de nivel european"*. (Clujul cultural şi artistic, Apr. 1925).

Stagiunea se închide la 2 Mai 1925, iar la 3 Mai are loc festivalul organizat de „Astra" pentru sărbătorirea a 25 de ani de activitate teatrală a lui Zaharia Bârsan, festival în cadrul căruia se reprezintă *„Oedip rege"*.

In cursul stagiunei s'au reprezentat 17 piese în premieră (6 originale şi 11 traduceri) şi 11 în reluare (1 originală, 8 traduceri şi 2 localizări). Numărul spectacolelor stagiunei 112.

In cursul acestei stagiuni are loc la Cluj turneul Iancu Brezeanu cu *„Ţăranul baron"*, precum şi turneul lui Constantin Nottarra.

In ordinea administrativă este de remarcat faptul că bugetul acestei stagiuni a fost întocmit prevăzându-se din nou pentru artişti lefuri egale cu ale artiştilor Teatrului Naţional din Bucureşti „conform dreptului consfinţit prin actul de înfiinţare al teatrului". Restabilirea situaţiei de drept durează însă abea două luni . . .

Preţurile de intrare sunt majorate. Fotoliul de orchestră costă 30 lei iar un stal III 5 lei, balconul variază dela 7 lei la 2 lei. Edificiul teatrului a fost reparat destul de substanţial, înlocuindu-se şi o parte din aparatul de scenă.

D-na Ignătescu Dobrescu părăseşte la 1 Ianuarie 1925 teatrul, tot pe aceiaşi dată d-na Olimpia Bârsan trece dela Teatrul Naţional din Bucureşti în cadrele Teatrului Naţional din Cluj.

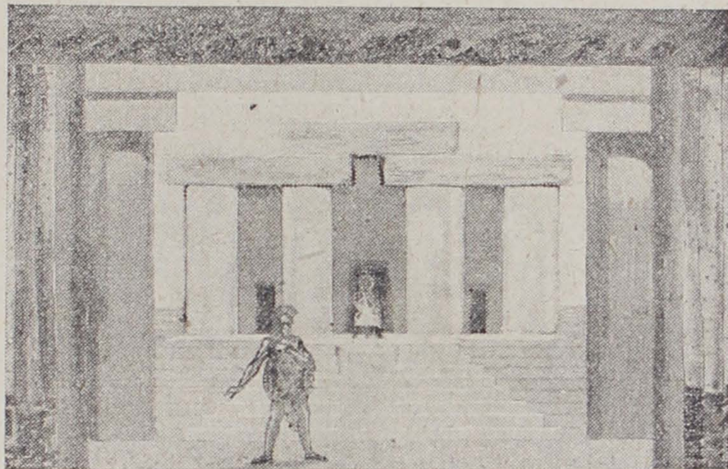
Comitetul de direcţie stabileşte noile lefuri ale artiştilor, în şedinţa din 2 Februarie 1925, în felul următor: Societar clasa I Lei: 6.000 leafă de bază plus 7.000 spor. Societar clasa II Lei

5.000 leafă de bază plus 5.000 spor. Societar clasa III Lei: 4.000 leafă de bază plus 4.000 spor. Stagiar clasa I Lei: 3.000 leafă de bază plus 3.000 spor. Stagiar clasa II Lei: 2.000 leafă de bază plus 3.000 spor. Stagiar clasa III Lei: 1.000 leafă de bază plus 3.000 spor.

Ce vremuri bune!

STAGIUNEA VII-a (1925—26)

In conformitate cu hotărîrea comitetului de direcţie, a şaptea stagiune se deschide la 29 Septembrie 1925 cu „*Thebaida*", tragedie în 5 acte de Victor Eftimiu, Succesul spectacolului pus în scenă de Zaharia Bârsan, este cu totul excepţional atât din punct de vedere moral cât şi material: se fac cele mai mari încasări dela deschiderea teatrului iar presa este unanim entusiastă. D-na *Olimpia Bârsan* în „Antigona", realizează una din marile sale creaţii, alături de o distribuţie tinerească. Presa contemporană scrie „Impresionantul său glas cu mlădieri muzicale şi cu isbucniri copleşitoare, a slujit Antigonei să-şi desfăşoare toată jalea şi toată revolta tristei sale poveşti. Gest, atitudine, dicţiune, nimic nu-i lipseşte d-nei Olimpia Bârsan pentru a înfrunta fără să se teamă de nicio comparaţie rolurile de amploare ale repertoriului clasic". Succese trainice obţin alături de d-sa d-nii: Nicolae Dimitriu, I. Vanciu şi Dem. Psatta.

"Thebaida" de V. Eftimiu
în direcţia de scenă a lui Z. Bârsan

Ziarul „Patria" în n-rul din 1 Oct. 1925 comentează astfel spectacolul:

„Reprezentaţia de deschidere a nouii stagiuni la Teatrul Naţional din Cluj, ne-a dovedit că această înaltă instituţie de artă naţională, se află în pragul celui de al şaptelea an de activitate pe

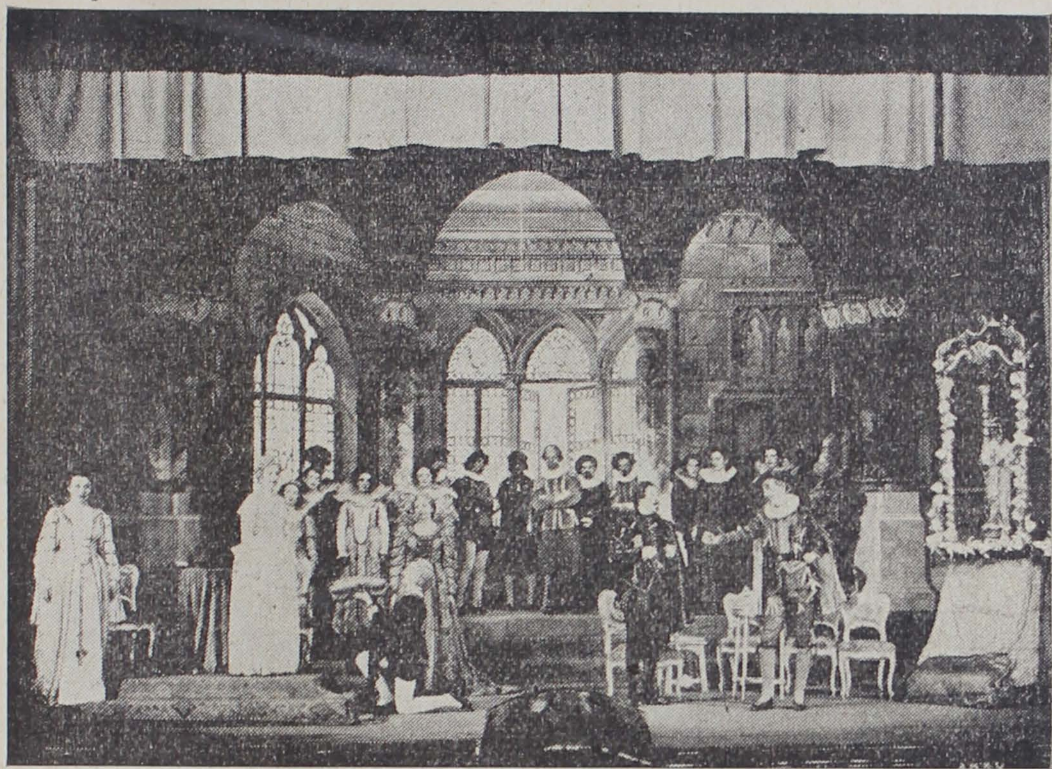
un teren solid. Reprezentaţia „Thebaidei" a lăsat impresia că ne aflăm în faţa activităţii unei societăţii dramatice cu un trecut cu mult mai lung decât cei şase ani ai teatrului nostru. Nimic din nesiguranţa unui teatru nou. Punerea în scenă, decorurile, montarea, jocul artiştilor, întreaga reprezentaţie a fost aceia a unei societăţi dramatice cu o bună tradiţie".

N. DIMITRIU

La înterval de o săptămână se prezintă premierele: „*Mica ciocolatieră*" de Gavault şi „*Medicul în dilemă*" de Bernard Shaw, în care Ştefan Braborescu obţine un răsunător succes atât ca interpret al pictorului cât şi ca director de scenă. „Actorii Teatrului Naţional din Cluj au jucat în piesa lui Bernard Shaw în ritmul unei superioare interpretări", scrie cronicarul revistei „*Teatrul*".

„Reprezentaţia „*Medicul în dilemă*" a pus încăodată Teatrul Naţional din Cluj în rândul primelor noastre scene de dramă, atât prin realizările de scenă cât şi prin cea artistică de interpretare. Voind a caracteriza montarea, ne vine mereu sub condei cuvântul „giuvaer". O îngrijire, o acurateţă fină în cele mai mici amănunte; un simţ artistic rafinat, o căldură a interiorului, o exteriorizare de mare pricepere şi simţire, de gust delicat. Spectatorii să privească amănunţit realizările artistice din actul întâiu, al doilea şi mai ales al treilea: atelierul pictorului. Se vor convinge că avem în d. Braborescu, care a avut direcţia de scenă a piesei, un artist de mare talent şi de o rară conştinciozitate. D. Ştefan Braborescu în pictorul Debedat, a avut o creaţie de adâncă pătrundere: viaţa interioară, sufletul complicat al pictorului, visurile lui, noul ideal de viaţă „bernardshawian", cu ridicarea peste morala convenţională, cu închinarea la altarul realizării frumuseţii, a fost redat cu toată înţelegerea şi întreaga gamă a sentimentelor până la punctul culminant din scena morţii, cu puterea de creaţie a unui artist de prima ordine. Poetul care trăieşte în artistul Braborescu i-a fost de un real folos în creaţia lui de Marţi seara. D-na *Stanca Alexandrescu* în Genifer, soţia pictorului, a fost o continuă vibraţie a ce-

„RUY-BLAS", de Victor Hugo
Director de scenă : Ştefan Braborescu — Decoruri : E. Trucinsky

lor mai fundamentale sentimente omeneşti. Şi-a trăit rolul cu pasiunea artistului de rasă, cu o impresionabilitate şi putere de exteriorizare puţin obişnuită. In d-sa Teatrul Naţional a făcut o preţioasă achiziţie". (Patria, 17 X 1925).

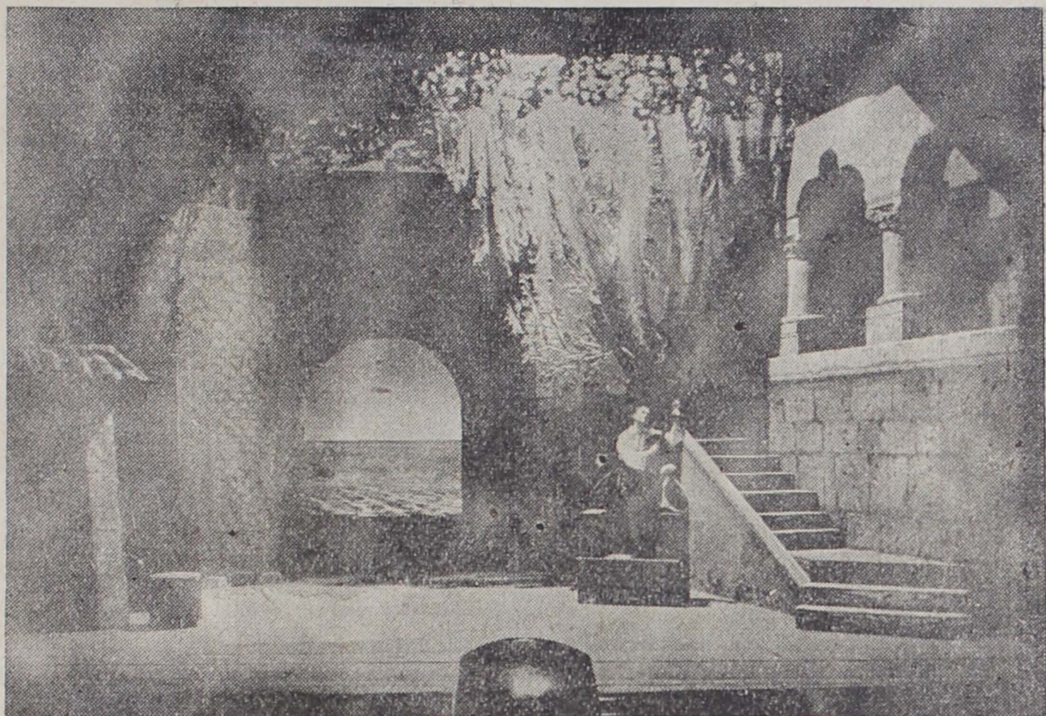
„Fraţii Karamazov", în dramatizarea lui Copeau, constitue un mare spectacol cu care se impune ca director de scenă neobositul regisor al teatrului *Sică Alexandrescu*. *Neamţu Ottonel* realizează în Teodor Pavlovici cel mai bun rol al său, iar *Olimpia Bârsan* obţine un nou succes în Gruşenka; dintre tinerii interpreţi se remarcă Nae Voicu în Smerdiacov. Urmează *„Dispărut"* comedie de Bisson, iar apoi *„Prăbuşirea"*, piesă în 4 acte de Ion Peretz, care vede lumina rampei pentru prima oară la Cluj. Jucată în urmă la Iaşi şi la Bucureşti, piesa nu a avut acelaşi succes, ca la Cluj unde a fost bine servită de către interpreţi. *„Irena"* de Adrian Pascu, prilejueşte o frumoasă creaţie lui *Ion Stănescu Papa*.

După o altă comedie uşoară *„Controlorul vagoanelor de dormit"*, are loc premiera *„Ruy Blas"* de Victor Hugo, cu Zaharia Bârsan în rolul titular şi la direcţia de scenă.

„Aşteptarea publicului nu a fost zadarnică. Reprezentarea lui „*Ruy Blas*“ a fost dintre cele mai reuşite, atât ca interpretare cât şi ca punere în scenă. D. *Trucinscky*, pictorul teatrului se relevează tot mai mult ca un factor important al nivelului artistic sub care ne-am obişnuit să vedem reprezentaţiile de pe scena noastră naţională. D. *Zaharia Bârsan* în Ruy Blas a sporit şirul frumoaselor şi pătrunzătoarelor sale creaţii. Plinul de venin şi de răsbunare Don Salust şi-a găsit în d. Psatta, un interpret de prima forţă. O dicţiune superioară, o intonaţie nuanţată până în cele mai mici amănunte au făcut din rolul lui Don Salust una din principalele succese ale serii. D. Vasilescu a avut un rol mic, puţin exagerat. D-na Jana Popovici Voina, în regina Spaniei, a fost impresionantă“. („Patria“ 15 I 1926).

BEATRICE CRIVEŢEANU

Un alt mare spectacol îl formează premiera imediat următoare, „*Nunta lui Figaro*“ de Beaumarchais, în care d. *Ştefan Braborescu* a avut un egal de consistent succes atât ca şi interpret al lui Figaro, cât şi ca director de scenă. Doamnele *Jeana Popovici*, *Virginica Cronwald* şi *Nunuţa Hodoş*, contribue mult la succesul premierei, deasemenea şi d-nii Nae Dimitriu, Virgil Vasilescu, Mişu Ştefănescu şi Al. Ghibericon. Ziarul „Rampa“ conclude: „Stagiunea în curs a Teatrului Naţional din Cluj constituie fără nici o exagerare un sumum de randament artistic, pe care cele şase stagiuni anterioare l'au pregătit, cu o persistenţă neşovăelnică demnă de relevat. La cele două mari succese înregistrate cu „Doctorul în dilemă“ de G. B. Shaw şi „Fraţii Karamazov“ de F. Dostoievski, se adaugă acum în urmă ca un „finis coronat opus“ şi vestita comedie a lui Beaumarchais, „Nunta lui Figaro“. Succesul a fost cu atât mai mare de data asta, cu cât puternica satiră ce se degajă din capo d'opera genialului fiu de ceasornicar pare a fi de cea mai autentică actualitate. Felul cu totul original cum a fost interpretată comedia lui Beaumarchais pe scena Teatrului clujan a stârnit cea mai îndreptăţită admiraţie din partea tuturor cunoscătorilor şi a

„GREERELE şi FURNICA", de Lascarov Moldovanu
Dir. de scenă: N. Neamţu-Ottonel Decoruri: E. Trucinschi

oamenilor cari şi-au făcut educaţia artistică în centrele mari din apus. In deosebi actele IV şi V au fost adevărate poeme de încântare pentru ochii spectatorilor. Toate laudele se cuvin priceputei direcţii de scenă a artistului Şt. Braborescu, care a avut şi greaua sarcină să interpreteze dificilul rol al lui Figaro. Trebuie să recunoaştem, că tipul valetului spiritual din veacul al XVIII-lea, abil şi inteligent, frondeur nemilos al abuzurilor şi zeflemist fără pereche, a fost redat de d. Braborescu cu o înţelegere rară. Intelectualizând personagiul de pură comedie clasică cu alure molierești a izbutit chiar să-l ridice la înălţimi de zguduitor tragism în vestitul monolog din actul V, pregătit printr'un efect de lumină cât se poate de ingenios. Din restul ansamblului foarte bine pus la punct s'au distins d. Nae Dimitriu în contele de Almaviva, apoi d-ra V. Cronwald, care a interpretat cu fineţe şi eleganţă dificilul rol al contesei, d-na Jana Popovici-Voina, minunată în nebunatica Suzana, şi în sfârşit d-na Nunuţa Hodoş, când sprintenă şi plină de vervă, când duioasă în drăguţul paj Cherubin". (I. Vlad, Rampa).

Dar munca la Teatrul din Cluj este inepuizabilă: urmează pe afiş un nou Shakespeare: „*Poveste de iarnă*", în monumentala înscenare

a lui Gogu Mihăescu şi „*Papa Lebonnard*“ a lui Jean Aicard, în care Zaharia Bârsan se întrece pe sine.

OLIMPIA BÂRSAN

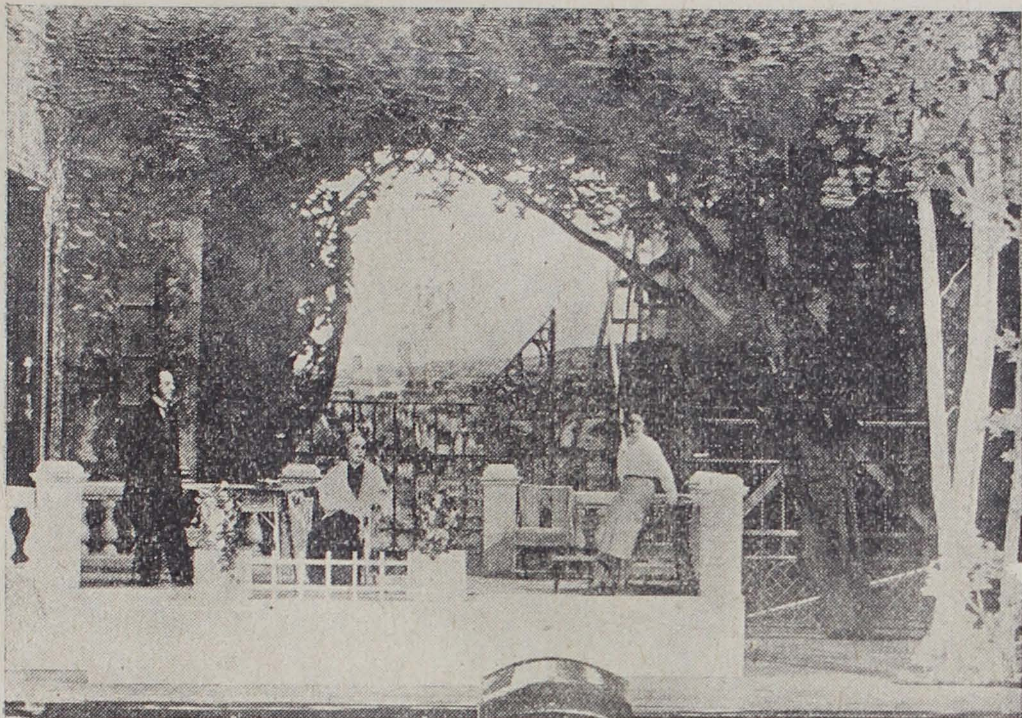
„D. Zaharia Bârsan a jucat rolul covârşitor a lui Lebonnard, care e centrul de greutate al intregei drame, cu mijloacele unui artist de renume mondial. Rând pe rând glumeţ şi senin, încăpăţânat şi violent, privind propria sa nenorocire cu blândeţe stoică, dar cu revoltă copleşitoare când e la mijloc viaţa unei fiinţe pe care o adoră, Lebonnard a d-lui Zaharia Bârsan a fost o minune de compoziţie veridică. Sala l'a urmărit, vrăjită, isbucnind în furtunoase aplauze, de o fierbinte spontaneitate, după marea scenă a actului al treilea. Demult n'am văzut un actor realizând lucruri atât de frumoase cu mai puţină artificialitate“. (Cronicarul revistei „Teatrul“).

D-na Olimpia Bârsan cucereşte nu numai publicul românesc ci şi cel unguresc în următoarea premieră care este „*Antonia*“, comedie de Melchior Lengyel. Adevărate creaţii realizează în această piesă *Nataliţa Ştefănescu, Mişu Ştefănescu şi Jeana Popovici*. Succesul ultimelor 4—5 premiere este încă în toiu, când are loc a 14-a premieră, „*Madame Sans-Gêne*“ de V. Sardou, în care marele succes îl obţin Olimpia Bârsan şi N. Voicu. Inainte de inchiderea stagiunei mai au loc 4 premiere şi anume „*Regulus Codoveanu*“ localizare de P. Gusti după Bisson; „*La pândă*“ de Pierre Frondaie; „*Praf în ochi*“ de Labiche şi „*Recomandaţia*“ de Max Maurey.

Reluările stagiunei sunt: „Năzdrăvăniile Divorţului“, „Clopoţelul de alarmă“, „Fetiţa“, „Demonul“, „Heidelbergul“, „Prietenii“, „Un erou“, „O scrisoare pierdută“, „Plicul“, „Frumoasa aventură“, „Extemporalul“, „Nora“, „Scampolo“.

S'au reprezentat în această stagiune 18 piese în premieră (3 originale, 14 traduceri, 1 localizare) şi 13 piese în reluare (3 origale, 9 traduceri, 1 localizare) într'un total 126 de spectacole.

Stagiunea se închide la 16 Mai 1926.

„Constructorul Solness“ de Ibsen Dir. de scenă : Neamţu-Ottonel

La sfârşitul stagiunei d. Zaharia Bârsan organizează la Petroşani 10 reprezentaţii cu diverse piese, d-na Olimpia Bârsan face un turneu prin Ardeal cu piesa „*Antonia*“ iar d-l Virgil Vasilescu un alt turneu cu „*Frumoasa aventură*“ şi „*Finul coniţei*“.

In ordinea administrativă trebue menţionată o nouă şi radicală reparare a clădirii teatrului în valoare de peste 600.000 lei, precum şi o masivă comandă de costume în străinătate pentru diferite piese, în valoare de peste 250.000 lei, precum şi o nouă încadrare a personalului.

STAGIUNEA VIII-a (1926—27)

A opta stagiune începe sub cele mai fericite auspicii, la 25 Septemvrie 1926. Spectacolul de deschidere îl formează „Răzvan şi Vidra“. Ziarele din Ardeal şi Bucureşti sunt unanime în a remarca spectacolul:

„A defilat înaintea publicului întreaga gardă de talente robuste ale Teatrului clujan... D-l Zaharia Bârsan în Răzvan a fost perfect ca ţinută şi justeţă, dând o creaţiune romantică, ocolind cu tot dinadinsul să dea prea multă viaţă reală eroului, accentuând

„Constructorul Solness" de Ibsen Dir. de scenă: Neamţu-Ottonel

nota declamatorie, patetică, subliniind în primele două acte accentele democratice, poporale, iar în actele următoare accentele naţionale, dorul şi dragostea lui pentru Moldova şi setea de mărire, de domnie. Publicul a sărbătorit prin dese rechemări pe directorul Teatrului Naţional. D-na Olimpia Bârsan a fost o Vidră frumoasă, pasionată, cu tresăriri de suflet, de orgoliu şi cu'n excelent simţ de teatru a făcut transiţia dela femeia captivantă, însinuantă, la femeia demon, care împinge la mărire şi decădere pe Răzvan". *(Rampa)*

„Este remarcabil meritul actorilor Teatrului Naţional din Cluj cari, în frunte cu d-l Zaharia Bârsan (Răzvan) şi d-na Olimpia Bârsan (Vidra) au dat o reprezentaţie cu adevărat reuşită". *(Dimineaţa)*.

„In rolurile titulare, d-na şi d-l Bârsan au reuşit să dea creaţiuni de primul rang". *(Lupta)*.

„Interpretarea a dat un bun ansamblu, bine închegat. D-l Zaharia Bârsan în Răzvan, a creat un tip pitoresc. D-na Olimpia Bârsan, rostind cu multă artă versurile, a fost o Vidră desăvârşită, ambiţioasă şi autoritară până la exces". (*Cosinzeana)*.

Presa locală recapitulează cu acest prilej înfăptuirile teatrului în cei şapte ani încheiaţi. Se relevă contribuţia d-lui Zaharia Bâr-

san la bilanţul pozitiv al instituţiei precum şi armonia din sânul artiştilor şi idealismul lor, cari au contribuit la ridicarea prestigiului şi nivelului teatrului. Cine ar fi putut bănui că stagiunea se va încheia cu o acută criză de conducere, declanşată din cauza unui conflict între direcţiune şi artişti? După două decenii aproape, proporţiile — pe atunci mari — ale conflictului sau pierdut cu

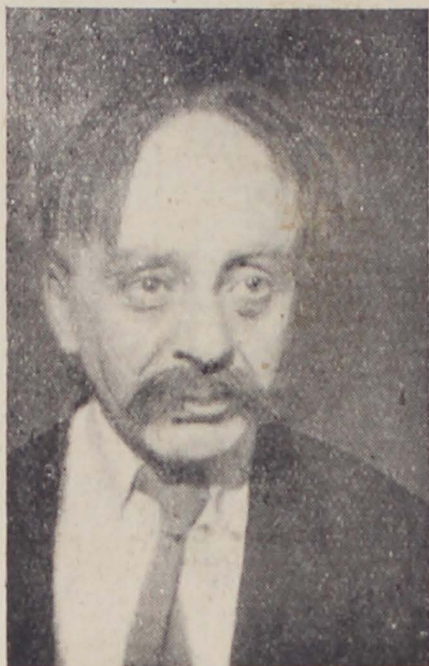
„Gelozie" de Artzibaşev Dir. de scenă N. Voicu

totul în colbul vremii... Protagoniştii de odinioară ai acestei certe în familie, au avut de o sută de ori ocazia să regrete şi să uite că din motive atât de neînsemnate au contribuit la întreruperea unei desvoltări atât de armonioase şi de fericite a destinelor primului Teatru Naţional al Ardealului.

Desigur directorii cari au urmat d-lui Zaharia Bârsan au fost personalităţi foarte indicate pentru acest post, dar împrejurările politice au impus atât de dese schimbări la conducerea teatrului, dupăce cel care era „omul potrivit la locul potrivit" a fost dislocat, încât în mod fatal instituţiunea s'a resimţit, în mod defavorabil.

Dacă am şti că măcar unul din artiştii cari au declanşat criza din această stagiune, ar mai avea azi părerile de atunci, am intra în amănunte, relatând cum s'au desfăşurat lucrurile, şi mai ales „lucrăturile", cari au dus la îndepărtarea dela direcţie a lui Zaharia Bârsan. Convinşi că tinereştile porniri ale unora s'au potolit, patimile au dispărut, întoarcem fila cronicei şi însemnăm o singură frază dintr'o gazetă a vremii — adversară politică a d-lui Z. Bârsan — deci care nu poate fi acuzată de părtinire: „Opera d-lui Z. Bârsan înlătură prin marea ei valoare intrigăria măruntă din jurul său". (Nr. 268 din 8 Decemvrie 1926).

Prima premieră a stagiunei este *Evantaiul*, comedie de R. de Flers şi Caillavet, după care se reprezintă *Invierea* de H. Bataille, după Tolstoi, pusă în scenă de Şt. Braborescu.

ŞT. BRABORESCU
în Spirică din „Titanic Vals"

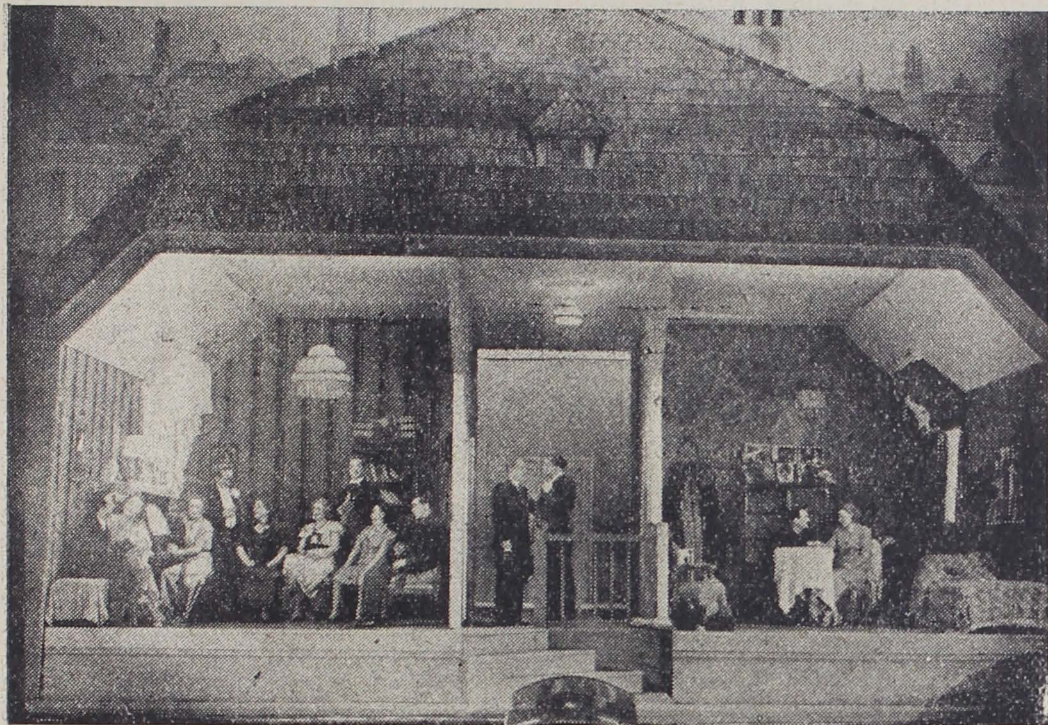
„Piesa e dintre acele de mare spectacol şi a fost pusă în scenă cu un rafinat gust artistic, cu o pregătire detailată şi cu mult relief de către artistul şi scritorul Ştefan Braboresbu. Noaptea învierii din actul prim şi ultimul a fost deosebit de impresionantă. Contribuţia corului de sub conducerea d-lui Hermann Klee a fost bine şi discret întreţesută, contribuind la impresia mistică a scenelor". („*Patria*", 7 Oct. 1926).

„Piesa a plăcut şi ca punere în scenă şi ca intepretare, şi trupa noastră teatrală se poate felicita că a putut reprezenta atât de reuşit o piesă de mare spectacol". („*Patria*", 14 Oct. 1926).

„D-na Olimpia Bârsan, deşi i s'au adus critici răuvoitoare, a făcut din Maslova o puternică creaţie, punând în serviciul unui rol ingrat impresionantul său temperament şi o siguranţă în interpretarea scenelor de căpetenie ale piesei, pe care n'o au decât marile tragediene. D. D. Psatta a jucat cu convingere şi cu căldură rolul prinţului Nekludov. (Revista „*Teatrul*", An. II No. 3 din 29 Oct. 1926).

„*Şcoala femeilor*" de Molière prilejueşte un spectacol frumos, realizat de Stănescu Papa. *Virgil Vasilescu* se remarcă în Arnoulf iar în Agnés tânăra ingenuă *Jeny Rădulescu* realizează lucruri cari o impun atenţiei generale.

Ziarul „*Dimineaţa*" scrie despre premieră: „Ca toate piesele lui Moliére, „*Şcoala femeilor*" s'a bucurat de-o foarte bună interpretare la Teatrul Naţional din Cluj. Rolul principal al acestei comedii veşnic de actualitate, a fost susţinut de cunoscutul actor d. *Virgil Vasilescu*, unul dintre cei mai de frunte ai Teatrului Naţional din Cluj, care a repurtat un succes remarcabil în rolul ridicolului „dela Souche". Celalalt rol principal a fost dat d-nei J. Rădulescu, o talentată şi drăguţă artistă, la începutul carierei. Foarte original, d-l C. Potcoavă, în rolul servitorului".

„MANSARDA“ de A. Gehri

Dir. de scenă : E. Bobescu | Decoruri : E. Trucinschi

D. Sică Alexandrescu, prezintă la scurt interval *„Puterea întunerecului“* de *Lew Tolstoi*, reprezentată cu ocazia sărbătorirei marelui scriitor. D-sa reuşeşte un foarte frumos spectacol, impunându-se ca un excelent director de scenă, primul director de scenă din afara cadrelor personalului artistic pe care îl are Clujul. Presa înseamnă cu satisfacţie:

„Piesa e de un puternic dramatism şi înlănţuie atenţiunea prin realismul personagiilor. Interpretarea ei pe scena noastră merită o notă frumoasă . . ., ni se pare că nimic nu ar mai fi de corectat . . ., am avut o reprezentaţie în care artiştii interpreţi au dat tot ce-au avut mai bun. Dela primele scene simţi că piesa a fost îndrăgită de toţi şi nu au jucat-o pentru a-şi îndeplini slujba“. („Patria“, 21 Oct. 1926).

Iar mai departe acelaş ziar face remarca: „Păcat că la această reprezentaţie, *poate cea mai bună din actuala stagiune*, şi ca interpretare şi ca punere în scenă, sala a fost aproape goală. Explicaţia? Juca Tănase în prima seară la Teatrul Maghiar. Și de, când e vorba să aleagă între Tolstoi şi Tănase — marele public nu are nevoie să se gândească mult pentru a se decide“.

Nu ştim dacă e justă sau nu observaţia ziarului, dar incontestabil că frământările interne din teatru au avut şi ele un rol în îndepărtarea publicului dela spectacole, trist fenomen care începe . . .

„*Nepoţelul*“ lui Pierre Wolf şi „*Căsătoria*“ lui *Gogol*, două comedii, în două genuri distincte, reprezintă elementele de varietate ale repertorului. Criza din teatru nu se resimte pe scenă, dar se resimte în sală: „Publicul însă e tot mai rar şi la premiere. Aseară sala a fost jumătate deşeartă“ scrie Patria la 4 Nov. 1926, deci la câteva zile dupăce un grup de artişti nemulţumiţi îşi prezintă în bloc demisia . . .

TEATRUL NAȚIONAL
SOCIETATEA DRAMATICĂ
Joi 11 Noembrie 1926
MARIA GIURGEA
SE VA REPREZENTA:
HEIDELBERGUL DE ALTADATĂ
PREȚURILE

Maria Giurgea la Cluj

La 13 Nov. se joacă *D-ra Iulia* de *Strindberg*, împreună cu „*Striana*“ de Alfred Moşoiu, în rolul titular cu d-na *Maria Giurgea* dela Naţionalul din Bucureşti. Piesa originală cade, însă, destul de zgomotos:

„Piesa a fost susţinută de jocul d-nei Giurgea mai ales în actul I. In actul al II nici d-sa n'a mai putut-o salva, căci nu mai era nimic de salvat. Pe o lipsă totală de fond cel puţin dacă versurile ar fi fost la înălţime. In chipul acesta nu-i de mirare, că piesele originale cad pe capete şi la Teatrul Naţional din Bucureşti“. („Patria“, 17 Nov. 1926).

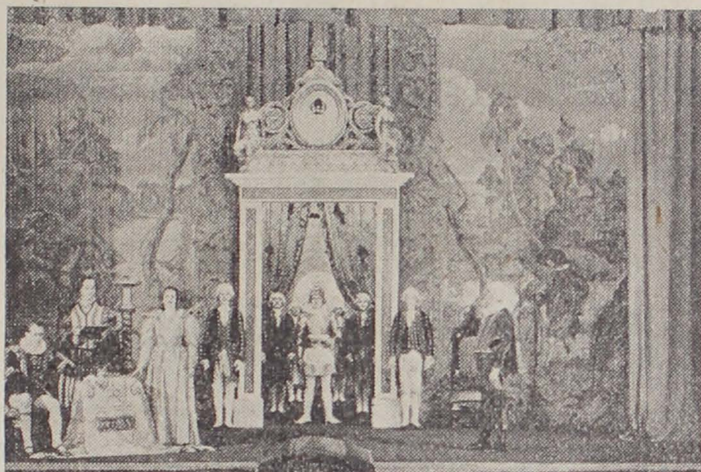
Despre D-ra Iulia cronica este mai caldă: „Prezentarea D-rei Iulia, ca de altfel tot teatrul lui Strindberg sau Franz Wedekind, cere o problemă de ritm în joc, o expresivitate corespunzătoare ritmului grăbit şi atmosferei încărcate a acţiunei . . . Şi spre mulţumirea noastră cât şi a întregului public s'a evidenţiat şi de această dată talentul în continuă ascensiune al d-nei Stanca Alexandrescu“. (Cuvântul).

„Atât d-na Stanca Alexandrescu (Iulia) cât şi d-l Titus Lap-

teş (lacheul Jean) au ştiut să se achite perfect de rolurile lor grele. Interpreta Iuliei a făcut dovada jocului sobru, distins şi nuanţat de care e capabilă. D. T. Lapteş are o admirabilă siguranţă şi naturaleţă". (Lupta).

D-na Maria Giurgea joacă şi în *„Heidelbergul de altădată"*, care se reia cu acest prilej.

La reluarea piesei *„Taifun"* cronicarul ziarului „Patria" relatează astfel despre interpretare şi despre atmosfera din sală, unde se resimte tot mai mult efectul luptelor intestine din teatru:

„Elisabeth" de André Josset. Dir. de sc. Şt. Braborescu

„Interpretarea în general a fost bună. D-na V. *Cronvald* a dat multă cochetărie şi culoare rolului de femeie în sensul cel mai caracteristic al acestui cuvânt. Toaleta din actul întâiu şi kimonoul au fost bine armonizate, în-tr'un splendid joc de culori, cu peruca blondă. Drăgălăşenia, momentele de reverie amoroasă, precum şi scenele de linguşire insinuantă ale unei femei sburdalnice şi uşuratice le-a redat foarte bine. Dar când îşi ridica vocea, să redea trezirea instinctului vanităţii, când îşi lărgea gesturile pentru scenele de revoltă, declamarea d-sale avea o rezonanţă de patetism prea puţin artistic. D-l *Neamţu Ottonel* a pus o energică stăruinţă să realizeze din rolul lui Tokeramo tot ce poate interesa pe un artist mare. A reliefat bine lupta chinuitoare între datorie şi sentiment, ne-a înfăţişat un Tokeramo veridic, japonez prin felul lui de a fi şi om prin suferinţa lui. Totuşi exteriorizarea chinului, prin un anumit fel de strigăte nu ne-a pătruns de groază ca în Shylok de exemplu. Poate nici în sală — goală aproape toată — nu s'a format acel curent care adânceşte pe actor în sbuciumul rolului, nivelând asperităţile trecătoare, sau făcându-le să dispară prin autosugestia artistului, prin exaltarea lui în faţa unei săli atente. Trântiturile de scaune, închiderile şi deschiderile de uşi din galerie tulburau cele mai dramatice scene.

Un „inspector" ce-l are Teatrul unde a fost în acele clipe?

D-ra Anişoara Ionescu a debutat corect.

D-l *Titus Lapteş*, în al doilea rol mare ni s'a impus atenţiei noastre ca o promisiune reală. D-l *Potcoavă* într'un rol episodic, a avut o mască şi o ţinută admirabilă, dând dovada cum se poate creia un personaj, dintr'un rol de figurant. D-nii Voicu şi Vasilescu ne-au înfăţişat doi europeni cari erau spanioli, franţuji sau chiar români, dar nu nemţi. Prin o concentrare a vervei gesturilor ar fi putut realiza personagii nu numai interesante, dar şi

veridice. D-l Brăila, corect. Studiat aprodul d-lui Hristea Cristea. Ceilalţi — toţi tineri — în nota bună a piesei. Ansamblul actului I a realizat atmosfera piesei în mod foarte mulţumitor. Nu se poate spune acelaşi lucru despre actul III, în care uniformitatea scenelor ar fi impus regiei mai multă mişcare la figuranţi. (A. Buteanu, Patria din 16 XII 1926).

Constantin Brâncoveanu de N. Iorga
Dir. de scenă: Şt. Braborescu

„Domnul dela ora cinci" de M. Hennequin şi P. Weber, *„Tartuffe"* de Molière, *„Maestrul"* de Mircea Ştefănescu, *Smochine de Sicilia"* de Pirandello, *„Bărbatul domnişoarei"* de Ştefan Drégely, *„Cămila trece prin urechile acului"* de Fr. Langer, *„Nebuniile Dragostei"* de I. Regnard, sunt spectacole variate şi bune cari prilejuesc debuturi şi afirmări fericite pentru Viorica Poruţiu, Anişoara Potoroacă, Violeta Pescariu, Sili Munteanu, Florica Pipoş precum şi primul rol al micuţei diletante *Păpuşica Constantinescu* care va juca în numeroase piese, roluri de copii.

Aci semnalăm venirea în teatrul clujan în cursul acestei stagiuni a unor elemente cunoscute: Beatrice Criveţeanu, Mya Mateescu, Al. Rădulescu, Florian Severineanu, I. Tâlvan, Aura Fotino etc.

Tartuffe s'a jucat cu prilejul comemorării a trei sute de ani dela naşterea lui Molière. D-na Ol. Bârsan a spus la această comemorare o frumoasă poezie a lui Zaharia Bârsan, întitulată:

LUI MOLIÉRE

Ţi-aducem închinare copil născut din soare!...
Ai învelit pământul în zori de sărbătoare
Când s'a născut pe lume surâsul tău divin...
Şi veacurile aspre cucernic ţi se'nchină
Şi ne'nchinăm cu toţii la marea ta lumină,
Ce-a răsărit pe lume din geniul latin...

Ţi-ai dus în rând cu alţii viaţa'n rostul firii!...
De câte-ori căzut-ai pe drumul nemuririi
Simţind durerea 'ntreagă a tot ce-i pământesc?!
Din chinurile tale, din truda ta măreaţă
S'a revărsat pe lume, din viaţa ta, viaţă
Pentru mândria Franţei şi neamul omenesc!..

Mai sunt de subliniat patru premiere de frumoasă realizare artistică: *„Hoţii"* de Schiller, cu *Z. Bârsan* în Karl şi *Şt. Braborescu* în Frantz, *„Fiecare cum vede"* de Pirandello cu Ion Tălvan în Ponza, *„Jocul iubirii şi al morţii"* de Romain Rolland şi *„Pescuitorul de umbre"* de Jean Sarment.

S'au reluat în cursul stagiunei: Răzvan şi Vidra, Avarul, Heidelbergul de altădată, Patima Roşie, Taifun, Dispărut, Mme Sans Gêne, Instinctul şi Morcovel.

Stagiunea se închide la 30 Aprilie cu *„Bărbatul domnişoarei"*.

S'au jucat în cursul stagiunei 20 de piese în premieră, dintre cari două originale şi 18 traduceri. S'au reluat 9 piese (2 originale şi 7 traduceri). Numărul total al spectacolelor a fost de 111.

In cursul acestei stagiuni s'a dat un spectacol în beneficiul maestrului Nottara.

TEATRUL NAŢIONAL
Sâmbătă 12 Martie 1927
la ora 5 seara
In beneficiul Maestrului
Nottara
SE VA REPREZENTA:
Nebuniile dragostei
Spectacolul se va începe cu
MORCOVEL
Spectacolul se va începe precis la ora anunţată

Afişul reprezentaţiei date în beneficiul maestrului Nottara

La 4 Octomvrie 1926, s'au distribuit premiile pentru piesele originale jucate în primii 5 ani ai existenţei teatrului. Suma totală a premiilor de 25.706 Lei, a fost împărţită între următorii patru autori: Liviu Rebreanu, Alexandru Kiriţescu, Mihail Sorbul şi A. de Herz.

* * *

Tot în această stagiune, teatrul înregistrează primul doliu. La 1 Decemvrie 1926, Ion Stănescu Papa închide ochii pentru

vecie. Când trebuia să se serbeze a 8-a aniversare a deschiderii teatrului, steagul de doliu este afişat pe clădirea Teatrului. Pierderea ireparabilă este resimţită de întreaga lume românească dela Cluj care conduce pe răsfăţatul artist la locul de veşnică odihnă într'un impresionant cortegiu de peste 10.000 de oameni.

Ion Stănescu-Papa în rolul Petru Nicolaevici Sorin din piesa „Pescărelul" de A. Cehov

Profilul moral a lui Ion Stănescu Papa este admirabil prins în cuvântarea funebră rostită de directorul teatrului Zaharia Bârsan:

„... Il cunoştea şi-l iubea întreaga suflare românească. Treizeci şi mai bine de ani a slujit scena. A îndurat vremurile grele ale începuturilor, vremuri sfinte de mare sacrificiu, pe cari mulţi din camarazii de azi le ştiu doar din auzite. A trecut senin şi iertător pe drumurile înorate de pe vremuri ale teatrului românesc. A sfidat greutăţile, a înfruntat prejudiţiile, a îndurat de multe ori mizeria şi credincios sufletului său de artist a rămas păzitor neadormit al focului sfânt care trebuia să ardă necontenit pe scena naţională a teatrului românesc.

A fost un suflet senin şi curat, avea seninătatea sufletului unui copil. De aici izvora bunătatea lui cu care ne învăluia pe toţi, de aici bunul lui simţ cu care ştia să ducă la deslegare multe din inevitabilele noastre frământări de culise, de aici arta lui sinceră cu care a creat atâtea personagii în lunga şi rodnica lui carieră.

Acest Teatru Naţional trebuie să-l înscrie cu litere de aur în istoria lui. Ion Stănescu Papa la înfiinţarea acestei instituţii a fost cel dintâi care fără nici o vorbă, fără să întrebe nimic, fără să se gândească o clipă la ce-ar putea să-i aducă ziua de mâine, a răspuns la chemarea ce i s'a făcut, din toată inima lui. Şi-a părăsit situaţia frumoasă dela Teatrul Naţional din Craiova, şi-a lăsat vechile posturi, şi-a lăsat un trecut întreg acolo, şi-a lăsat casa, prietenii şi familia şi a venit să pună o piatră trainică din sufletul său la temelia acestui teatru care trebuia să ia fiinţă. Iată ce n'are şi nu trebuie să se uite niciodată!

A fost de sigur în sufletul lui o mare putere de ideal, un mare avânt, în urma căruia, fără o clipă de șovăire a părăsit toată înjghebarea unui trecut merituos și-a venit aci în locuri noui pentru el, ca să înceapă o viață nouă. Ne-am oprit aici, în fața acestei instituții, pe care a slujit-o, cu toată inima și talentul lui, ca să-i aducem prinosul nostru de mulțumire și de veșnică recunoștință, pentru tot sufletul de copil pe care l-a risipit din belșug pe scândurile acestui teatru în admirația noastră și a întregului public clujan.

„Leagănul" de Martinez-Siera. Dir. de sc. Neamţu-Ottonel

Orfani astăzi de sfaturile și bunătatea ta, lipsiți de talentul tău și de lunga ta experiență de teatru cu care ne-ai împodobit strădaniile noastre prin rolurile ce le-ai jucat și prin direcția ta de scenă plină de blândețe și debun simț, îndurerați până în adâncuri și cutremurați de moartea ta venită atât de pe neașteptate — ne luăm acum rămas bun dela tine, dragul nostru frate de ideal.

Să-ți fie somnul ușor, pe cât de bun și de curat ți-a fost gândul și dorul veșnic de mai bine pentru teatrul pe care l-ai iubit atâta. Să-ți fie somnul liniștit ca al unui copil care a adormit, fermecat și ostenit de măreția unui răsărit de soare . . ."

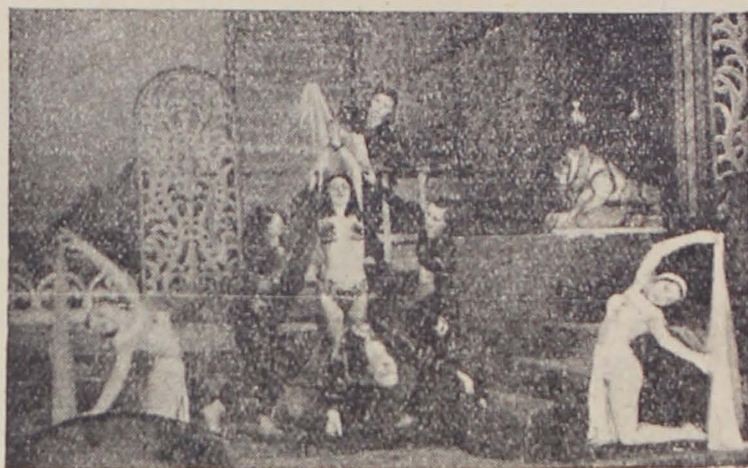
Intreaga presă din Cluj şi din ţară înregistrează marea pierdere a teatrului.

„Patria" scrie: „Lângă trupul neînsufleţit al lui Stănescu-Papa lacrimile noastre au curs cu prisosinţă. Cel dispărut întrupase atâta înţelegere şi bunătate, încât te întrebi dacă arta lui nu a fost o predestinaţie. Prin ea se putea dărui în întregime lumii, se putea dărui desinteresat, recoltând doar florile efemere ale aplauzelor". (A. Buteanu în *„Patria"* 4 Dec. 1926).

La doliul artei româneşti s'au alăturat şi artişti unguri prin glasul actorului Lövey Leo: „Dacă artiştii români şi unguri servesc arta în două limbi, o servesc cu acelaş suflet".

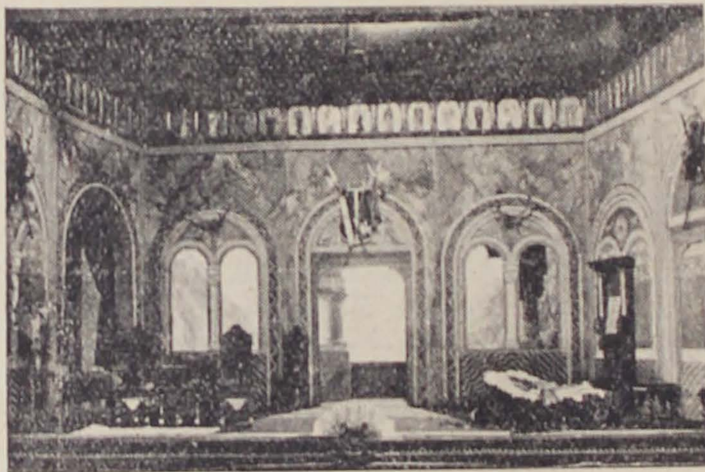
Amintirea lui Stănescu Papa este şi va fi mereu vie în templul ardelean al Thaliei: Viaţa lui rămâne un exemplu pentru generaţiile actoriceşti de azi şi de mâine.

La 29 Martie 1927, trebuie să însemnăm un eveniment deosebit din viaţa teatrală a Clujului, turneul făcut de Marioara Ventura, societară a Comediei Franceze, care a împărtăşit publicul capitalei Ardealului cu marea sa artă în *„Fedra“*.

„Salomea“ de Oscar Wilde
Dir. de scenă: Ion Tălvan

Sfârşitul stagiunei aduce şi prima criză la conducerea teatrului. In momentul când conflictele interne cari au înveninat atmosfera internă a instituţiei se liniştiră, direcţiunea teatrului vede că interesele materiale ale instituţiei sunt ameninţate de lipsa de înţelegere a ministerului, care refuză o subvenţie de 500.000 lei. Zaharia Bârsan e categoric: fără această sumă nu poate continua existenţa teatrului la nivelul de până acum. Ministrul se încăpăţinează în refuz . . . Argumente: eternele lipsuri bugetare (când este vorba de artă)... Consecinţa conflictului:

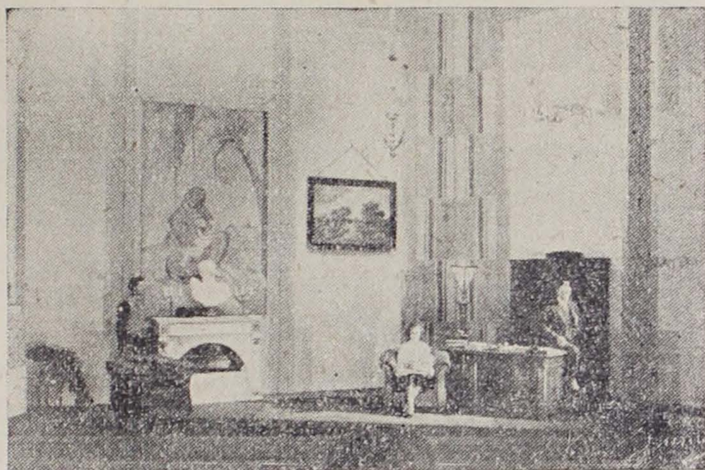

„Chemarea Codrului“ de I. Diamandy
Dir. de scenă: Ion Tălva

Zaharia Bârsan demisionează, plecând într'un concediu în străinătate. După 7 ani de activitate prodigioasă conducerea scenei ardelene devine vacantă. Apar fel de fel de competitori, cari nici unul însă nu prezintă măcar aparenţă de garanţie că va putea duce mai departe opera începută de Zaharia Bârsan. Spre norocul teatrului din Cluj, Ministerul hotăreşte trimiterea la Cluj a excelentului autor dramatic şi om de teatru Victor Eftimiu, atât în calitate de director al Teatrului Naţional cât şi de director al Operei Române.

STAGIUNEA IX-a (1927—1928)

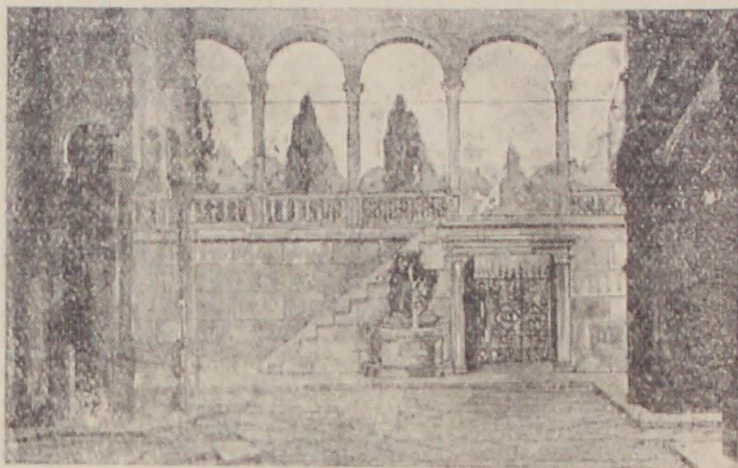
Numirea lui Victor Eftimiu se face nu numai ca director al Teatrului Naţional, ci şi ca Director al Operei Române, d-sa comulând cele două funcţiuni. Incă înainte de deschiderea stagiunei, se merge chiar cu un pas mai departe. Cele două instituţii sunt unificate din punct de vedere administrativ, păstrându-se numai separarea bugetară. Această măsură permite montarea de spectacole mai ample şi mai variate, teatrul bucurându-se de concursul compartimentelor Operei şi vice-versa. D. Victor Eftimiu, ca un încercat om de teatru sezizează dintru început avantagiile nouei situaţii şi le exploatează în interesul artistic. Ca să marcheze această schimbare, deschide chiar stagiunea cu un spectacol mixt de teatru şi operă în ziua de 1 Octomvrie 1927, când se reprezintă opereta „Crai Nou“ de Tiberiu Brediceanu şi opera „Luceafărul“ de N. Bretan, ca parte muzicală, şi „Rapsozii“, poem într'un act de Victor Eftimiu, ca parte teatrală.

„Jazz“ de Marcel Pagnol. Dir. de sc. Mihail Sorbul

Deschiderea propriu zisă a stagiunei teatrale se face la 2 Octomvrie când se reprezintă poemul dramatic *„Grigore Ghica Vodă“* al lui Deparaţianu, care vede pentru întâia dată lumina rampei, după lungi decenii de când a fost zămislit, la Cluj. Scrisă înainte de

„Fântâna Blanduziei“ şi chiar înainte de „Răzvan şi Vidra“ această piesă istorică s'a dovedit că ar fi meritat să fi fost făcută cunoscută marelui public, cu zeci de ani mai devreme, fiindcă chiar la această tardivă premieră a adus în scenă „o atmosferă plină de pitorescul vremilor trecute şi un vers puternic şi suplu cu care s'ar mândri orice contemporan“. Textul lui Deparaţeanu, a fost revizuit şi modernizat de Victor Eftimiu, aşa că spectacolul nu a purtat stigmatul arhivei. Piesa a fost pusă în scenă de noul director şi a prilejuit nouilor angajaţi Petre Bulandra şi Floarea Simionescu un debut fericit. Succesul a fost franc, realizându-se 8 spectacole, un număr respectabil pentru o piesă istorică necunoscută marelui public. Premiera a fost precedată de o substanţială conferinţă a d-lui G. Bogdan Duică profesor universitar şi membru al Academiei Române.

„Cardinalul“ de N. Parker. Dir. de sc. Z. Bârsan
Decoruri de E. Trucinsky

Tot aci, trebue să amintim şi iniţiativa luată de noul director de a mări trupa. Sunt angajaţi: Petre Bulandra, Radu Popea, Florea Simionescu, Zira Nicolae, Alexandru Şerban, Ion Gheorghian, Ion Bella, precum şi d-nele: Gina Bulandra, Nelly Caraciony, Relly Brateş. De asemenea împreună cu maestrul Eftimiu, a venit dela Bucureşti, fiind angajat director de scenă, d. Victor Bumbeşti.

Mărirea ansamblului, era prima măsură necesară pentru realizarea unei politici teatrale noui, pe care vroia s'a înaugureze noul director. D. Victor Eftimiu şi-a dat seama din prima clipă a directoratului său că în ceeace priveşte Clujul, dacă menţine Teatrul Naţional, la nivelul şi gradul de desvoltare la care a ajuns, satisface toate existenţele, toate îndatoririle. Neastâmpărul său creator îl îndemna însă să realizeze şi o extensiune în suprafaţă a sferei de acţiune a teatrului, împărtăşind şi alte oraşe în spectacole teatrale, de nivel ridicat. Planul a şi fost realizat şi la 9 şi 10 Octomvrie, se inaugurează la Oradea prima stagiune românească.

O festivitate caldă are loc. Dr. Aurel Lazăr, fruntaşul naţional al provinciei, în cuvântarea ţinută spune: *„Este visul poetului bihorean Iosif Vulcan care devine acum o realitate: Teatrul din Oradea să stea în slujba culturei române“*. Tot d-sa spune adresându-se iniţiatorului acestui teatru, d-lui Victor Eftimiu: *Ai venit ca Făt Frumos să cucereşti pe Ileana Cosânzeana — Teatrul Românesc — învingând balaurii, şi i-ai învins. Rog cerul ca instituţia aceasta să fie de acum înainte izvorul curat de unde să se adape naţia română de pe aceste plaiuri“*. Un omagiu din partea minorităţii maghiare, a fost adus de consilierul comunal *Sóos István*, iar în numele Teatrului Maghiar, a vorbit Ladislau *Grof*. In primul spectacol s'a reprezentat „Crai Nou“ „Rapsozii“ şi „La şezătoare“, după care au urmat săptămânal mai multe spectacole ale ansamblului mixt din Cluj, reprezentându-se, dintre piesele teatrale, „Grigore Ghica“, „Glauco“, „Un excroc sentimental“, „Un duşman al poporului“ şi „Ciufulici“.

ŞTEFAN BRABORESCU

Numai câteva luni a durat însă această frumoasă expansiune a teatrului Clujan, deoarece au intervenit tradiţionalele piedici autohtone, cari au zădărnicit permanentizarea ei.

Dar, să revenim la stagiunea Clujană care ne interesează în primul rând. Despre spectacolele inaugurale presa se pronunţă elogios, cu excepţia detractorilor de profesie ai lui Victor Eftimiu, cari abundau în presa mistico-reacţionară a timpului. „Spectacolul în întregimea lui a plăcut ochiului şi a mulţumit curiozitatea noastră literară, — scrie cronicarul revistei „Ardealul Teatral“ — costume bogate şi autentice; mişcare firească şi inteligentă, totul a fost pus la punct de d. Victor Eftimiu într'un cadru scenic şi într'un ritm teatral, impecabil“.

In *„Rapsozii“* acelaşi cronicar subliniază creaţiile d-lor Ştefan Braborescu şi P. Bulandra, şi a d-nelor Gina Sandry şi Viorica Vasilescu.

La 11 Octomvrie se reprezintă în premieră comedia pentru copii *»Ciufulici«* de George Silviu. Este primul spectacol de acest gen dat de teatrul clujan. Direcţia de scenă o deţine d. Neamţu Ottonel. In rolul titular Nunuţa Hodoş, înscrie o frumoasă creaţie, făcând deliciul spectatorilor. Dar numai după patru zile are loc o nouă premieră, *„Glauco“* de Morselli. Prezentată publicului de noul director de scenă Victor Bumbeşti, piesa poetului sicilian a avut o frumoasă primire consacrând pe d. Bumbeşti ca un excelent om de teatru. Interpretarea a prilejuit un remarcabil succes d-nelor Gina Sandry, Beatrice Criveţeanu şi d-lor: Petre Bulandra, Florea Simionescu, N. Dimitriu şi Mişu Ştefănescu. *„Un spectacol de desăvârşită artă de care ar putea fi mândră orice scenă occidentală“* conclude cronicarul timpului.

In timp ce ansamblul realiza la Cluj acest succes, trei formaţiuni ale teatrului şi operei se găsesc în turneu în Ardeal şi chiar în Moldova.

TEATRUL NAȚIONAL
Sâmbătă 7 Aprilie 1928
Ora 8½ seara precis
Comemorarea centen... lui HENRIK IBSEN
MICUL EYOLF
DISTRIBUȚIA
PREȚUL LOCURILOR
Spectacolul se va începe precis la ora anunțată
Casa este deschisă la orele 10-1 și 4-7.

Afişul reprezentaţiei pentru sărbătorirea centenarului lui H. Ibsen

Premiera următoare este comedia în cinci acte „Un excroc sentimental“ de Ion Dinu, pusă în scenă tot de d. Bumbeşti. Autorul adevărat al piesei este însă Victor Eftimiu, care nu a putut repeta celebra farsă cu Achim, fiind aplaudat şi chemat la rampă ca autor. A treia piesă pusă în scenă de d. Bumbeşti, urmează imediat: „Nyu“ de Osip Dimov. Un spectacol de artă care a plăcut mult publicului. In aceeaşi seară, se reprezintă „Concert sinfonic“, comedia într'un act a d-lui Paul I. Prodan. Urmează pe afiş „Comedia Fericirii“ de Nicolae Evreinoff (un mare succes al stagiunei şi al stagiunei următoare), „Iubire“ de Paul Geraldy, care dă prilej d-nei Gina Sandry să înregistreze un substanţial succes, atât ca interpretă cât şi ca director de scenă. Mai puţin fericită soar-

tă are d-sa în ambele aceste calităţi cu comedia „Miss Hobbs“ de Jerôme K. Jerôme, care urmează, pe afiş.

Această premieră se joacă însă sub o nouă direcţiune, aceea a lui prof. univ. N. Bănescu, numit director general pe ziua de 1 Ianuurie 1928, în urma demisiunei d-lui Victor Eftimiu.

In Ianuarie şi Februarie se mai reprezintă „*Năpasta*“ de I. L. Caragiale, cu d. N. Voicu în Ion; melodrama „*Două orfeline*“ (care spre surpriza generală nu are succes), piesa originală „*Celui ce n'are i se va lua*“ de Victor Papilian şi „*Anuța*“ de Lucreţia Petrescu.

ION LIVESCU la Cluj
Fotografia reprezintă pe Mişu Ştefănescu, *Ion Livescu*, Lica Rădulescu, Nataliţa Ştefănescu şi Viorica Dimitriu în comedia „Secretarul General“

Teatrul clasic străbate pe afiş la 6 Martie, când se reprezintă „*Electra*“ de Sofocle, în rolul titular cu d-na Olimpia Bârsan. Un frumos succes obţine şi „*Cometa*“, comedia în versuri a poeţilor Anghel şi Iosif, pusă în scenă de Şt. Braborescu. „*Societatea atleților spirituali*“ de George Duhamel, „*Enric al IV-lea*“ de Pirandello (Ion Tâlvan se impune atenţiei generale prin interpretarea rolului titular), „*Micul Eyolf*“ de Ibsen (Virginia Cronvald, Beatrice Criveţeanu şi Violeta Pescaru Boitoş), „*Nu zice vorbă mare*“ de Valeriu Mardare, „*Sărutarea*“ de T. Bainville, „*Duelul*“ de Henry Lavedan, sunt spectacole bine puse la punct, dar nu reuşesc să se impună atenţiei publicului, motive pentru care nu sunt programate decât de trei sau patru ori. Ultima premieră a anului este tragedia lui Schiller: „*Intrigă și amor*“.

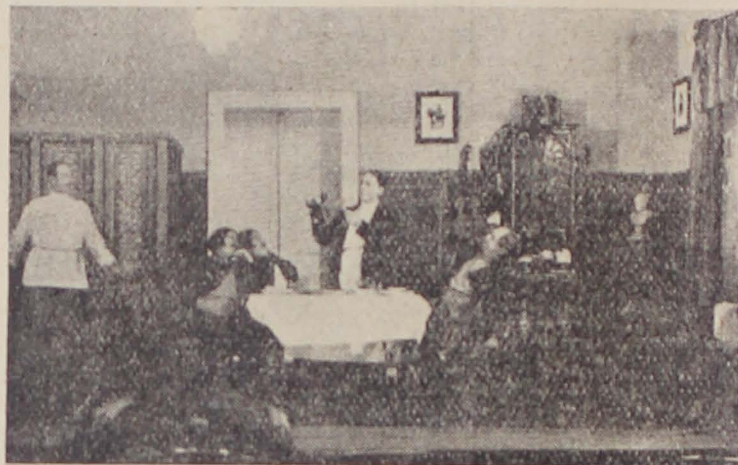
S'au reluat în cursul stagiunei următoarele piese: „Un duşman al poporului (3), „Pescuitorul de umbre“ (3), „Cărăbuşii“ (2), „Tartuffe“ (2)' „Madame Sans-Gêne“ (2), „Extemporalul“ (4), „Recomandaţia“ (de 4 ori).

Stagiunea se închide la 29 Aprilie 1928 cu „Duelul“. S'au jucat în cursul stagiunei: 23 de piese în premieră (10 originale, 13 traduceri) şi 9 piese în reluare (1 originală, 7 traduceri, 1 localizare). S'au dat în total 113 reprezentaţii.

Tot în cursul acestui an, trebue să reamintim gastarea lui *Ion Livescu*, societar al Teatrului Naţional din Bucureşti, care la

20 Decembrie a jucat în „Cărăbuşii“ iar la 26 şi 27 Decembrie în Tartuffe“.

Spre sfârşitul stagiunei are loc sărbătorirea centenarului naşterii marelui autor nordic H. Ibsen. Se reprezintă în premieră „Micul Eyolf“. Spectacolul e precedat de o conferinţă ţinută de d. Ion Marin Sadoveanu. Tot în onoarea lui Ibsen s'au dat în cursul acestei stagiuni trei reprezentaţii cu *„Un duşman al poporului“*, în rolul Dr. Stokmann jucând, ca oaspe, *Petre Sturza*, societar de onoare al Teatrului Naţional din Bucureşti.

„GAUDAMUS“ Dir. de scenă E. Bobesçu

La 5 Maiu 1928 are loc jubileul de 25 ani de activitate teatrală a excelentului actor Mişu Ştefănescu, care apare cu acest prilej în operetele naţionale *„Crai Nou“*, unde joacă pe Ispravnicul şi *„Şezătoarea* unde joacă pe Moş Marin. Publicul a participat în număr mare şi a sărbătorit călduros pe popularul artist.

In ordinea administrativă trebue să amintim reîncadrarea personalului.

STAGIUNEA X-a (1928—1929)

A zecea stagiune se deschide cu *„Vlaicu Vodă“* la 30 Septembrie 1928. Prima premieră este *„Zile de Sărbătoare“* comedie de Carlo Bertolazzi. Urmează *„Hocus Pocus“* de Karl Götz înca re I. Vanciu are o frumoasă creaţie. „Succesul interpretării a fost, aproape exclusiv, al d-lui Iosif Vanciu. Acest actor tânăr, a jucat rolul principal al scamatorului, — care e în acelaş timp şi autor principal şi complice, şi criminal şi victimă, şi soţ şi amant, — cu o vervă de foarte bună calitate şi cu o desinvoltură spirituală demnă de tentative mai cutezătoare“, scrie revista „Ţara Noastră“ în nr. său 43 din 21 Octombrie 1928.

Primul spetacol mare al anului, este *„Cadavrul viu“* de I. Tolstoi; pus în scenă de Braborescu. Cu acest prilej se come-

morează centenarul marelui scriitor rus. Scriitorul Al. Ciura ţine o conferinţă festivă. Au rămas multă vreme vii în amintirea spectatorilor creaţile lui N. Voicu, Atena Dumitrescu, Mia Mateescu, N. Dimitriu, D. Psatta. Deasemenea cu acest prilej se remarcă Sili Munteanu şi T. Lapteş. Urmează *„Michel Perrin“* comedie de Mellesville şi Dureyrier şi *„Stradivarius“* de Max Maurey, iar apoi *„Moartea civilă“* de Giacometti, cu Olimpia Bârsan, D. Psatta, I. Vanciu. Succes de public nu înregistrează însă decât următoarea premieră, localizarea lui Paul Gusti: „Secretarul General“. Se reprezintă apoi — pentru prima oară, în România, — „Potopul“ de H. Berger.

„Maestrul Bolbec“ de Verneuill, *„Romanța“* de Robert de Flers şi Fr. de Croisset, cu toată celebritatea lor nu reuşesc să marcheze un succes prea mare. *„Maria del Carmen“* de José Felin I. Codina constitue un spectacol bun, dar fără succes de public.

In schimb Majestatea Sa publicul acordă graţiile sale premierelor următoare: comedia lui Victor Eftimiu, *»Omul care a văzut moartea«*, *„Principesa îndepărtată“* de Edmond Rostand, *„Procurorul Hallers“* de Paul Linden.

D. CONSTANTINESCU
în rolul „Cronicarul dramatic“ din
HOCUS-POCUS

„Medea“ de Legouvé aduce marile creaţii ale soţilor Bârsan, a d-nei Atena Dumitrescu şi a d-lor Șt. Braborescu şi Dem. Psatta.

„Patria“ apreciază premiera în felul următor: „Interpretarea a fost la înălţime. Se cuvine să subliniem în primul rând succesul d-nei *Olimpia Bârsan*, în rolul titular; de mult nu mai era nevoie ca d-sa să ne dovedească că este o mare tragediană, cu multiple resurse, reprezentaţia de aseară rămâne însă un mare succes al d-nei Bârsan.... Orfeu, cântăreţul dumnezeesc cu previziuni profetice, este un personagiu ajutător dar necesar, şi în realizarea lui Legouvé, oferă o mare posibilitate de interpretare ... D. *Braborescu* a fost în elementul său — ca să întrebuinţăm o

Teatrul Național

Reprezentația No. 8

PREMIERA III.

Marți 16 Octombrie 1928

Ora 8½ seara precis

Comemorarea Centenarului lui

LEW TOLSTOI

Domnul Profesor **ALEX. CIURA** Membru în comitetul de lectură al Teatrului Național va vorbi despre viața și opera lui Lew Tolstoi.

SE VA REPREZENTA:

CADAVRUL VIU

Tragedia în 10 (zece) Tablouri de Lew Tolstoi.

DISTRIBUȚIA:

Fedor V. silievici	Dl N. Voicu	Pietușcov	Dl V. Potoroacă	Duniașa	Dra M. Nemeș
Elisabeta Andreievna	Dna Alh. Dumitrescu	Artemiev	„ I. Vanciu	Ofițerul	Dl V. Potoroacă
Sașa	„ S. Jipescu-Hodoș	Judec. de Instr.	„ Gr. Tăutu	Chelnerul	„ R. Duminică
Ana Pavlovna	„ Mya Mateescu	Petrușin avocat	„ C. Potcoavă	Grefierul	„ I. Fărălanu
Victor Mihailovici Carenin	Dl Dem. Psatta	Un avocat tânăr	„ H. Cristea	Aprodul	„ N. Massim
Prințul Abrescov	„ N. Dimitriu	Vosnesenschi	Dl N. Massim	Servitorul	„ I. Fărălanu
Mașa (țigancă)	Dra Ersilia Munteanu	Stasov	„ N. Robescu	Un țigan	„ N. Massim
Ivan Macarovici	Dl. Arsene Popovici	Corotcov	„ C. Simionescu	Un Muzicant	„ R. Duminică
Nastasia Ivanovna	Dra Marcela Borsa	Un doctor	„ D. Constantinescu	O Țigancă	* *
Afremov	Dl M. Mateescu	O Doamnă	Dna Aurelia Vasiliu		
Ivan Petrovici Alexandrov	„ Titus Lapteș	Doica	„ Aniș. Potoroacă		

Avocați, spectatori, ofițeri, judecători, martori, un gardist, țigani, țigance.

(Pauză după Tab. IV. și după Tab. VII.) *Direcția de scenă: Ștefan Braborescu*

PREȚUL LOCURILOR: [illegible]

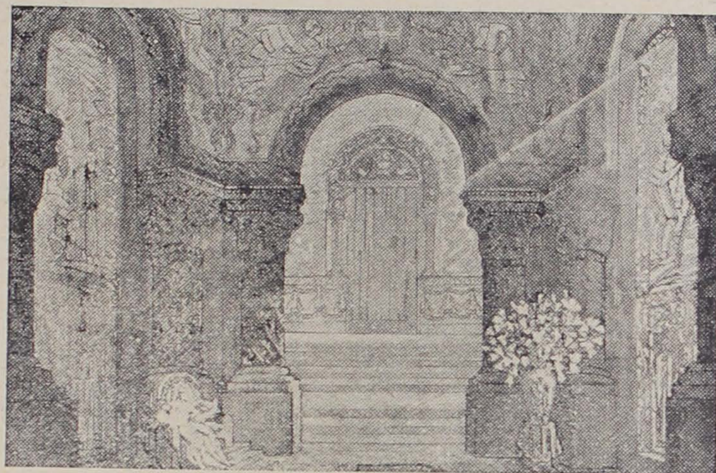
Spectacolul se va începe precis la ora anunțată.

Intrarea în sală după ridicarea cortinei, e interzisă. Doamnele cu pălării nu sunt admise în staluri.

Cassa este deschisă dela 10-1 și 4-7.

Afişul reprezentaţiei pentru sărbătorirea centenarului lui Lew Tolstoi

expresie banală, dar uzuală. Cântăreţul poet de mare simţire şi statornice sentimente, Orfeu, care poate înfrânge lanţurile destinului cu puterea magică a lirei sale, a fost strălucit interpretat. Rolul Creon a căpătat un conţinut prin interpretarea d-lui Psatta. D-ra Atena Dumitrescu în Creuza a contribuit printre cele dintâi la succesul spectacolului de aseară. In schiţarea acestui rol, Legouvè nu s'a putut desface de lumea modernă: Creuza este mai degrabă o fecioară a zilelor noastre. Şi nu din interpretarea d-rei Dumitrescu reese, acest lucru, dinpotrivă, d-sa a făcut tot ca să ne întoarcă printre eroii legendelor elene. Nu putem încheia, fără să remarcăm graţia micuţei d-re Păpuşica Constantinescu, în Licol". (Patria, 7 II. 1929).

„Prinţesa Indepărtată" de M. Rostand
Dir. de sc.: Şt. Braborescu   Decoruri: E. Trucinsky

Cel mai mare succes de public al stagiunilor recente îl înregistrează comedia *„Şapte fete de măritat"* de Francisc Hertzeg, localizată de Iosif Vanciu. Comedia se reprezintă de 11 ori într'o stagiune, cu participarea entuziastă a publicului românesc şi unguresc care aplaudă foarte bunele realizări scenice ale lui Mihăilescu-Brăila, Nataliţa Ştefănescu şi Jeana Popovici.

Un spectacol original, piesa în cinci acte a actorului Dem. Psatta: *„Crina"*, precede pe afiş premiera piesei *„Cardinalul"* de Napoleon Parker, în care d. Zaharia Bârsan a realizat una dintre cele mai memorabile creaţii ale sale. Din distribuţie mai fac parte d-na Olimpia Bârsan, d-nii I. Tâlvan, Grigore Tăutu, Dem. Psatta şi N. Voicu, cari contribue la reuşita spectacolului. Interpretarea, ansamblul şi montarea au făcut din *„Cardinalul"* unul din cele mai mari realizări ale Teatrului Naţional din Cluj.

Până la sfârşitul stagiunei se mai reprezintă *„Mătuşa lui Carol"* comedie de Thomas Brandon, *„Vrăjitoarea"* de V. Sardou şi *„Noaptea Sf. Ion"* de Sudermann.

In cursul stagiunei se reiau: *„Vlaicu Vodă“* (3), *„Heidelbergul de altă dată“* (6), *„Ciufulici“* (1), *„Doctorul fără voie“* (2), *„O scrisoare pierdută“* (3), *„Finul Coniței“* (4) și *„Frații Karamazov“* (3). Stagiunea se închide la 30 Mai cu „Vrăjitoarea“.

Iosif Vanciu în Contele Trast din „Onoarea“

S'au jucat în cursul stagiunei, în premieră 21 piese (2 originale, 17 traduceri, 2 localizări), iar în reluare 7 piese (3 originale, 4 traduceri) într'un total de 123 de spectacole.

Comitetul de Direcție a hotărât în cursul acestei stagiuni reducerea prețurilor de intrare, ca o consecință a numeroaselor cereri de reducere cari s'au făcut de diversele categori ale publicului spectator. D. Virgil Vasilescu primește delegația de a îndeplini funcțiunea de director de scenă.

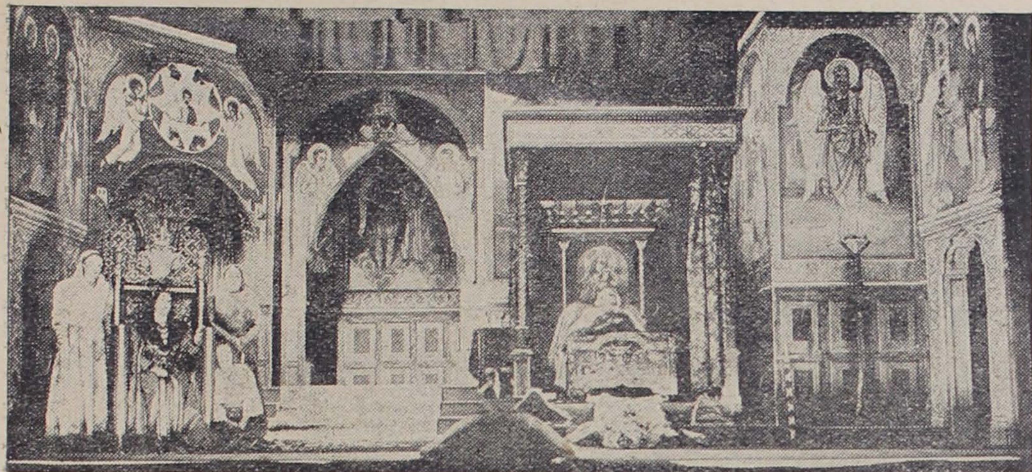
La 1 Ianuarie 1929 conducerea Teatrului a fost preluată de d. Constantin Pavel.

STAGIUNEA XI-a (1929—1930)

Deschiderea festivă a stagiunii care înaugurează al doilea deceniu de existență a teatrului are loc la 14 Septemvrie 1929 când se reprezintă *„Fântâna Blanduziei“*, precedată de o conferință a d-lui G. Bogdan Duică, profesor universitar.

Prima premieră a stagiunii este *„Comedia politică“* de Fracarolli, fără ca succesul să surâdă prea amabil acestei piese. In schimb premiera următoare: *„Apus de soare“* înregistrează unanime elogii. Rolul lui Ștefan cel Mare îl joacă Ștefan Braborescu obținând un real succes; în Oana se distinge Silly Munteanu.

Presa timpului dovedește cu prisosință afirmația noastră:

„Apus de soare“ (act. IV) de B. Delavrancea
Dir. de sc. Vintilă Rădulescu — Decoruri: E. Trucinsky

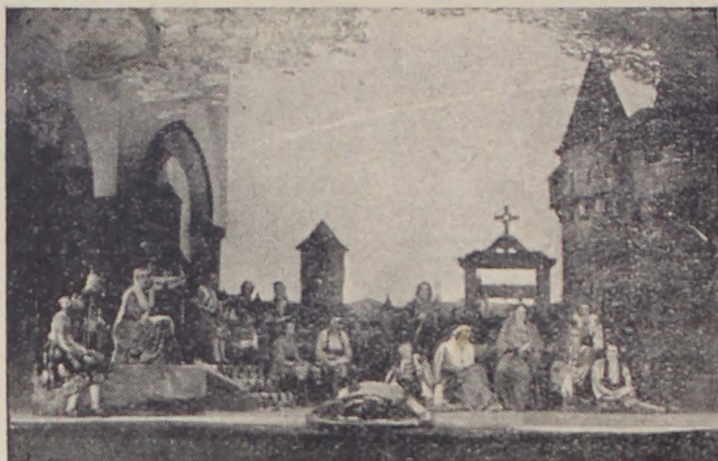
„Interpretarea rolului lui Ştefan. peste care planează umbra creaţiei lui Nottara, de către d. Ştefan Braborescu, constitue un salt temerar care a dat naştere unei noui creaţii, plăzmuită dramatic şi viu. Prin căldura puternicelor torente sufleteşti prin expresivitatea gesturilor a ştiut să smulgă bătrâneţea anilor lui Ştefan, şi să redea prin grandoarea verbului năvalnicului şuvoi al eroismului etern neîncăpător în hotarul pletelor cărunte. Dl. Ştefan Braborescu a adâncit sufletul eroului şi prin uimitoare mijloace l'a incarnat în ceeace cu drept cuvânt se numeşte o creaţie“. (Chemarea, 29 Sept. 1929.)

D. Ştefan Braborescu, a dat pe cea mai fericită creaţie din câte a reuşit să aibă vre-odată! Trebuie de observat, că rolul lui Ştefan cel Mare e o piatră grea de încercare pentru talentul unui artist. Moşneagul de şaptezeci de ani, trebuie să fie viteaz totodată şi să nu-şi uite că rana îi săgetează adânc piciorul. Voivodul crunt e bun şi glumeţ. E milostiv, dar loveşte fără milă pe cei cari încearcă să i se împotrivească. Această gamă atât de diferită de sentimente trebuie pătrunsă cu o intuiţie desăvârşită de psiholog, spre a nu trece marginile realităţii şi a bunului simţ. D. Ştefan Braborescu a stăpânit cu măestrie această intuiţie, nuanţând cu o artă neîntrecută viaţa sbuciumată a marelui voivod. In mijlocul ansamblului bine ales, s'a relevat d N. Voicu şi I. Tâlvan. A fost corectă d-na Mya Mateescu. D-ra Sili Munteanu, desprinde roluri de o subtilitate uimitoare, deschizându-şi drumul spre creaţii mari“. (I. M. în „Naţiunea“ din Cluj, nr. 209/1929).

„T. N. din Cluj a prezentat aseară publicului a doua premieră: drama istorică a lui Barbu Delavrancea, Apus de soare. Direcţia de scenă a avut-o d. Z. Bârsan, care a ştiut să monteze drama cu toată strălucirea bogată a vechilor noastre curţi voevodale. Dintre actori, cel mai frumos succes l-a avut d. Braborescu, în rolul lui Ştefan cel Mare. Mic de statură, cu vioiciune în gesturi şi priviri, aşa cum ne-a transmis cronica făptura marelui voevod, d. Braborescu ne-a dat imaginea reală a eroului creştinătăţii. Bogatele resurse vocale de cari dispune au sporit şi mai mult succesul d-sale excepţional. S'au mai remarcat în mod deosebit: d-ra Sili Munteanu în Oana, d. N. Voicu în Clucerul Moghilă şi alte elemente tinere. („Patria“, 26 Sept. 1929)

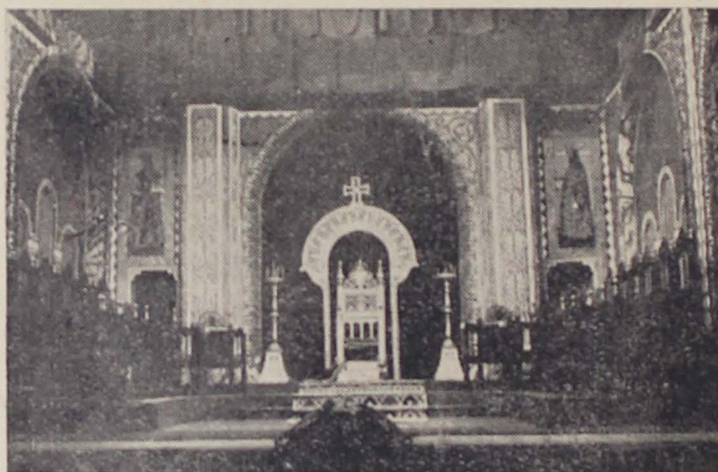
Piesa lui Schönherr: *„Pământ“* prilejueşte d-nelor Olimpia Bârsan, Natalița Ștefănescu şi d-lui Neamţu Ottonel satisfacţia unei

calde manifestaţii de simpatie, din partea publicului covârşit de realizările artistice prestate de interpreţi.

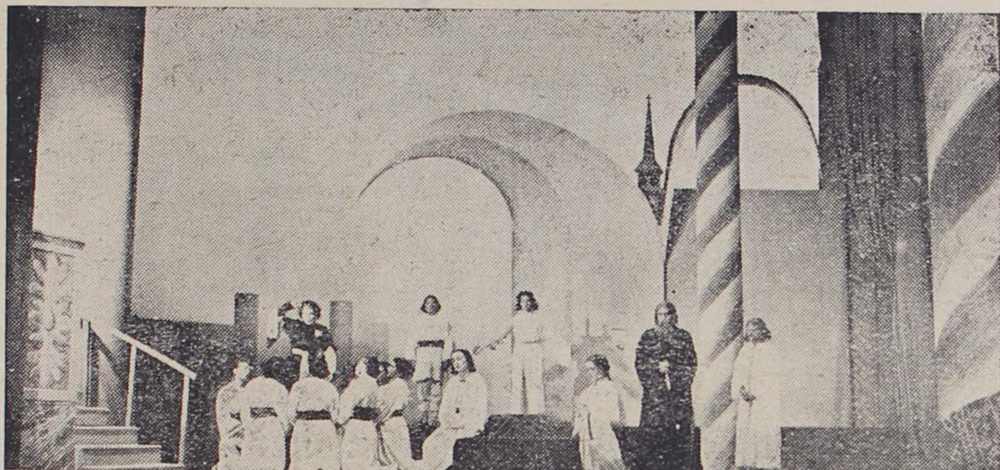
„Apus de soare" (act. I)
de B. Delavrancea   Dir. sc. de Vintilă Rădulescu

„Sfârşitul Sodomei" de Sudermann oferă un frumos debut dnei Viorica Vasilescu, *„Un optimist încorijibil"* de Victor Papilian şi *„Vinovat"* de Richard Voss sunt spectacole la nivelul obişnuit al teatrului, bine interpretate şi cari obţin succese, de valoare curentă. Următoarea premieră, *„Muşcata din fereastra"* de Victor Ion Popa, se bucură de o interpretare excepţională, graţie soţilor Nataliţa şi Mişu Ştefănescu, d-nei Nunuţa Hodoş şi d-lor Virgil Vasilescu şi N. Voicu.

„Apus de soare" (act. III)
de B. Delavrancea   Dir. de sc. Vintilă Rădulescu

Cronica contemporană înregistrează: „Interpretarea, accentuând latura de delicată atmosferă familiară a piesei, ne-a dat cel mai bun ansamblu al stagiunei". Iar mai departe: „D-nii Mişu Ştefănescu şi Virgil Vasilescu ne-a dat un învăţător şi un preot rural, plini de sănătate sufletească şi de inimă bună, modelaţi prin bogate resurse de mască, mimică, gest şi intonaţie. D-na Nataliţa Ştefănescu, a fost o gospodină perfectă. Mobil ca un argint viu, Georgică al d-nei Nunuţa Hodoş, a cules un ştrengăresc şi meritat succes, iar d-nii

„Cruciada Copiilor“ de L. Blaga
Dir. de sc. Ionel Olteanu — Decoruri: E. Trucinsky

N. Voicu, Hristea Cristea şi D. Creangă s'au integrat în mod firesc şi bine priceput rolului jucat. E locul să amintim aici şi frumosul succes al d-rei Gina Ardeleanu, care ni se pare şi-a jucat întâiul rol mai răsărit şi care a conturat în jocul d-sale discret o Olguţă distinsă, modestă şi simţitoare ca o petală de muşcată roşie“. (T. Bugnariu în „*Patria*“, 15 Noemvrie 1929). Piesa obţine nouă spectacole cu casă plină. Următoarea premieră este „*Prea iubitul Leopold*“ de Jean Sarment. „D. N. Voicu ne-a dat un Leopold plin de farmec în faza lui exuberantă, nedefinit însă în faza ursuză. D. Vasilescu a înaintat just pe linia cu puţine sinuozităţi a rolului abatelui“, scrie cronicarul „*Patriei*“ la 30 Noemvrie 1929.

La 1 Decemvrie, în cadrul unui festival, la care vorbesc d-nii Alexandru Ciura, Dr. Iuliu Haţieganu, se sărbătoreşte aniversarea de 10 ani al Teatrului Naţional din Cluj. Se reia cu acest prilej „*Se face ziua*“ de Zaharia Bârsan.

La 10 Dec. are loc o nouă premieră originală, „*Patimi*“ piesă în 3 acte de ziaristul clujan Vladimir Nicoară, care declanşează o violentă polemică de presă în jurul chestiunei dacă autorul s'a inspirat sau nu din Gobseck de Balzac.

O comedie de Sacha Guitry „*Noi jucăm să ne amuzăm*“ (Ion Tâlvan, V. Dimitriu, N. Dimitriu şi Silvia Jipescu reuşesc creaţii memorabile); „*Cuiburi sfărămate*“ de Adrian Pascu şi Sandu Teleajen, constituie succese de prestigiu şi de public. In piesa originală a celor doi autori se remarcă cu deosebire Titus Lapteş.

„*Voluptatea onoarei*“ de Pirandello prilejueşte d-lui Neamţu Ottonel una din marile sale creaţii. Următoarea premieră: „*Regele*

Lear" de Shakespeare se bucură de o interpretare frumoasă în frunte cu Zaharia Bârsan (Lear), Ștefan Braborescu (Edgar), Virginia Cronwald, Viorica Juga (Cornelia) precum şi o punere în scenă fastuoasă realizată de Zaharia Bârsan. Repertoriul de prestigiu se îmbogăţeşte cu premiera „*Meşterul Manole*" de Lucian Blaga. După această reprezentaţie d. Ion Breazu scrie în Patria din 14 II. 1930 o competentă cronică, din care cităm câteva fragmente:

Hristea Cristea în rolul „Farfuridi" din „O scrisoare pierdută"

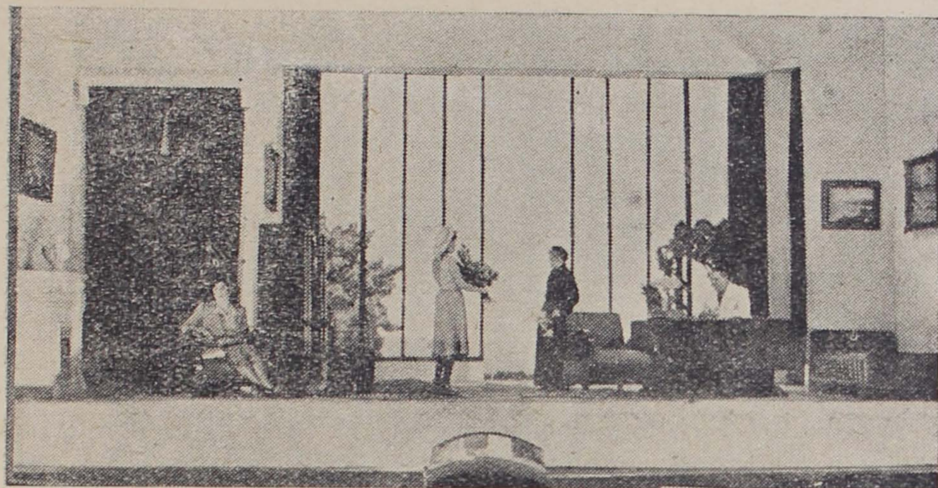
„Mărturisim dela început că reprezentaţia de Marţi seara este o onoare pentru scena naţionalului clujan. O onoare pentru d. C. Pavel şi d. Braborescu cari au dat dramei un stil potrivit, atât în decor cât şi în interpretare; o onoare pentru actori cari şi-au pus în joc cele mai nobile eforturi ale lor; şi în sfârşit o onoare pentru public, care a alergat la reprezentaţie în număr destul de frumos, învingând tentaţiile care-l chemau, în aceeaşi seară la acrobaţiile triviale ale trupei lui Tănase".

. . . „D. Braborescu, directorul de scenă, a dat ritmul potrivit interpretării: a întrebuinţat mijloace scenice cari creează atmosfera mistică".

. . . „Cred că d. Tâlvan a avut unul din cele mai mari momente ale vieţii sale de actor, d-sa a pus atâta frământare interioară, atâta grijă, a nuanţelor încât ne-a dat toată groaznica tragedie a lui Manole".

. . . „D-na Virginia Cronwald a pus în interpretarea Mirei cea mai curată lamură a sufletului său. Indignarea sa era atât de nobilă, jocul atât de nevinovat încât storcea lacrimi. D-sa a trecut printr'o probă de foc a a carierei sale".

Urmează pe afiş „*Maria Stuart*" de Schiller, care prilejueşte memorabile succese d-nelor Olimpia Bârsan şi Beatrice Criveţeanu. „Patria" notează la 19 III 1930, din pana aceluiaşi Ion Breazu: „D-na Olimpia Bârsan, în rolul Mariei atât de puternică în deslănţuirile dramatice, a fost mai ştearsă în celelalte momente. D-na Criveţeanu, în rolul Elisabetei, ne-a dat o creaţie, într'adevăr surprinzătoare faţă de celelalte interpretări ale d-sale. Chiar dacă dicţiunea d-sale

„Garden Party“ de Mărgărita Miller-Verghy Dir. de sc. Ion Tâlvan

n'a fost totdeauna corespunzătoare, d-sa s'a adaptat sufleteşte structurii sufleteşti a capricioasei Elisabete. Toate aspectele ei au fost reliefate cu aceeaşi intensitate. Un cuvânt de laudă d-lor Tâlvan, Dimitriu şi Neamţu-Ottonel, precum şi d-lui C. Pavel pentru montarea atât de adaptată spiritului epocii“.

După „*Marele conrupător*“ de Josè Echegaray are loc o nouă premieră de Lucian Blaga: „*Cruciada copiilor*“. De această dată „Patria“ ne împărtăşeşte impresiile d-lui Teofil Bugnariu:

„La Cluj, „Meşterul Manole“ a avut darul să cucerească definitiv pentru dramele lui Blaga şi atenţia direcţiunii teatrului, şi interesul publicului. Prin „Meşterul Manole“, seria dramelor lui Blaga la Teatrul nostru a început în mod fericit, şi „Cruciada copiilor“ ne-a făcut surpriza unei rari premiere, în care o operă de mare valoare dramatică primeşte botezul întâiei reprezentări pe scena clujană“.

„Ansamblul Teatrului nostru, a corespuns aşteptărilor. Interpretarea a întrunit cele mai frumoase elemente. D-ra Marcela Borsa a fost o sguduitor de impresionantă Ioană Zănatica, cu accente de cea mai perfectă şi mai umanizată artă. Jocul d-sale a însemnat o adevărată creaţie. D. Ştefan Braborescu a modelat impecabil făptura transfigurată a lui Teodul, iar d. Voicu ne-a dat în Ghenadie un stareţ în pură linie a tradiţiei. Nu putem să nu amintim aici dicţiunea limpede şi înţelegerea precoce a Păpuşicii Constantinescu în 1-ul copil cruciat, cum şi perfecta încadrare în spiritul textului a d-nei Nunuţa Hodoş în rolul spiritualizat şi chinuit al lui Radu. Din restul interpreţilor cuvinte bune pentru Arsene Popovici, Gina Ardeleanu, Viorica Dimitriu. Montarea sobră şi în atmosfera timpului“. („Patria“, 18 Apr. 1930).

Ultima premieră a stagiunei este „*Cuibul cu viespi*“ de Al. Kiriţescu, piesa care mai târziu se va juca cu mare succes şi pe scena Naţionalului din Bucureşti, sub titlul de „*Gaiţele*“. Natalişa Ştefănescu are în rolul Anetei Duduleanu o magistrală creaţie.

Stagiunea se închide la 4 Mai cu *„Cuibul cu viespi“*. S'au reluiat în cursul stagiunii: *„Fântâna Blanduziei“* (de 6 ori); *„Noaptea Sfântului Ion“* (4); *„Cardinalul“* (4); *„Se face ziuă“* (1); *„Cârceii“* (2); *„Comedia fericirii“* (6); *„O scrisoare pierdută“* (5); *„Heidelbergul de altă dată“* (2); *„Neguțătorul din Veneția“* (2); *„Secretarul general“* (3).

S'au reprezentat în premieră 18 piese (8 originale şi 10 traduceri) şi 10 piese în reluare (3 originale, 5 traduceri, 2 localizări), într'un total 141 de spectacole.

In cursul acestei stagiuni a dat un spectacol la Cluj marele actor *Moissi*. Cronicarul ziarului Patria scrie cu acest prilej:

„Fedjia Vasilievici din *„Cadavrul viu“* n'a avut niciodată un interpret mai mare şi mai uman. Spectacolul de aseară a fost o mare sărbătoare. Peste tot numai suflet şi emoţii. Cei cari au văzut jocul lui Moissi şi i-au ascultat minunatul său glas fluid şi sonor, un singur regret au după reprezentaţia festivă de aseară: acela de a fi văzut plecând prea curând şi prea brusc din mijlocul lor“. („Patria“, 21 Oct. 1929).

In personalul teatrului se fac în cursul acestei stagiuni oarecari schimbări: Dem. Psatta demisionează, iar ca elemente noui sunt angajate: d-nele Maria Munteanu, Magda Tâlvan, Gina Ardeleanu, Elvira Barbu, d-nii Făgădaru, Honae, Ilea. D-na Jeana Popovici Voina trece în cadrele Teatrului Naţional din Bucureşti. Tot în cursul acestei stagiuni decedează artistul Gr. Tăutu.

STAGIUNEA XII-a (1930—1931)

A douăsprezecea stagiune se deschide la 13 Septembrie cu *„Trandafirii roşii“*. „Zefir a apărut, de astădată, vădit emoţionat; iar aplauzele ce l-au întâmpinat, i-au mărit, pentru moment emoţia.... D. Zaharia Bârsan a cucerit sala dela început... Tot restul, desfăşurarea piesei, a fost mereu întreruptă de izbucnirea aplauzelor exteriorizând satisfacţia generală“. Astfel notează *„Patria“* din 16 Septembrie 1930 reapariţia lui Zaharia Bârsan în rolul Zefir creat cu zece ani în urmă. Prima premieră este comedia lui Alfred Savoir *„Marea ducesă şi chelnerul“* în care Mihăilescu Brăila desfăşoară toată gama talentului său. Urmează două comedii originale *„Serenada din trecut“* de Mircea Rădulescu şi *„Allegro ma non troppo“* de Ion Minulescu. Cu deosebire piesa lui Minulescu se bucură de o excelentă primire din partea publicului care aplaudă călduros pe Virgil Vasilescu în rolul lui Titu Micşoreanu.

„Ţarina“ lui Lengyel, prilejueşte o nouă mare creaţie d-nei Olimpia Bârsan şi d-lui Neamţu Ottonel.

D. Gh. Pintea în „Patria“ din 2 Oct. 1930 relevă: *„jocul ireproşabil al d-nei Olimpia Bârsan în Ţarina, şi al d-lui Neamţu în Cancelarul; un mare succes pentru amândoi. D-na Bârsan putea să apară în rolul titular pe orice scenă; a prezentat pe Caterina nu numai aşa cum o făurise Lengyel, dar aşa cum ne-o închipuiam toţi câţi ne gândeam la ea cu simpatie. A trăit cu intensitate conflictul dintre femeia care vrea să iasă şi ea, frângând marginile ridicate de etichetă, la larg, femeia care îşi cere drepturile de om şi impărăteasa care are o mare datorie de împlinit“.*

D-na Marcela Borsa in Elena din „Ginerile d-lui Prefect“

Urmează comedia „Rivalii“ de Zuckmayer. Despre interpretare V. Dalea scrie în Patria din 5 Noembrie 1930:

„D. I. Vanciu, interpretul principal şi traducătorul piesei, în rolul căpitanului Flagg a fost excelent... Energic şi brutal până la bestialitate, d. Vanciu a învins cu uşurinţă rolul dificil al soldatului american abrutizat de alcool. D. N. Voicu, în rolul sergentului Quirt, a creat un straşnic rival al beţivului căpitan. D-na Jipescu-Hodoş, în singurul rol femenin, a fost excelentă, vorbind cu un şarmant accent francez. Un joc simpatic ne-a furnizat d. Simionescu. D. Potcoavă ne-a dat o admirabilă mască de furier rezervist“.

In *„Şase personagii în căutarea unui autor“* de Pirandello, — premieră care a stârnit mult interes — se remarcă în mod net creaţia d-nei Magda Tâlvan. Un spectacol reuşit este *„Fecioara rătăcită“* de Henry Bataille; Atena Dumitrescu realizează o mare creaţie.

„Nevestele d-lui Pleşu“ de Caton Teodorian, *„Când vrea femeia“* de Rey şi Savoir precedează pe afiş frumoasa comedie dramatică a lui Marcel Pagnol *„Jazz“* în care Mihăilescu Brăila are unul din marile succese pe scena Clujului. D. Şt. Braborescu

în profesorul Blaise crează un tip memorabil, iar Mih. Mateescu se impune prin interpretarea rolului „Decanul".

Un nou Molière, *„Burghezul gentilom"*, dă prilej lui Mişu Ştefănescu să-şi sublinieze calităţile în rolul lui Jourdain. *„Spectacolul acesta a fost demn de scena oricărui teatru"* scrie cronicarul revistei „Societatea de mâine". *„Greerul şi furnica"* de Lascarov Moldovanu confirmă frumosul talent al Magdei Tâlvan. Un spectacol frumos, „o adevărată operă de artă" — după aprecierea cronicarului aceleiaşi reviste clujene — şi o interpretare remarcabilă ne oferă *„Cercul"* de Somerset Maugham. Olimpia Bârsan şi Athena Dumitrescu sunt în fruntea autorilor succesului. *„Mitică Popescu"* de Camil Petrescu nu reuşeşte să cucerească sufragiile publicului, în schimb piesa *„Miss Franţa"* a lui George Beer şi Louis Verneuil, cu toate că se reprezintă spre sfârşit de stagiune, realizează reţete frumoase.

TEATRUL NAŢIONAL · OPERA ROMÂNĂ

Marţi, 24 Februarie 1931

Reprezentaţie de Gală

Ion Iancovescu

Patima Roşie

DISTRIBUŢIA

Preţul locurilor:

Inceputul la ora 8 seara precis

Afişul „gastării" lui Ion Iancovescu la Cluj

In cursul stagiunei s'au reluat *„Trandafirii roşii"* (de 4 ori); *„Cuibul cu viespi"* (6); *„Meşterul Manole"* (3); *„Păpuşile"* (4); *„Patima roşie"* (4); *„Institutorii"* (6); *„Punctul negru"* (7); *„Cuiburi sfărâmate"* (2); *„O scrisoare pierdută"* (4); *„Hamlet"* (8); *„Morcovel"* (2); *„Macbeth"* (3); *„Domnişoara Iulia"* (1); *„Poemul Unirii"* (1); *„Fântâna Blanduziei"* (2).

Stagiunea se închide la 12 Mai 1931 cu „Fântâna Blanduziei".

S'au reprezentat în cursul stagiunei în premieră 15 piese (5 originale, 10 traduceri) iar în reluare 15 piese (8 originale, 7 traduceri), într'un total de 129 de spectacole.

In cursul acestei stagiuni a jucat ca oaspe pe scena şi cu ansamblul teatrului clujan, marele comedian Ion Iancovescu. D-sa a apărut pe scena Clujului în piesele „Patima roşie", „Când vrea femeia" şi „Marea Ducesă şi chelnerul" la 24, 26 şi 28 Febr. 1931.

Publicul a primit „gastarea“ excelentului artist cu multă şi caldă însufleţire.

Teatrul a dat în lunile Februarie şi Martie câte un spectacol săptămânal la Dej.

In cursul acestei stagiuni este de notat un important eveniment în ordinea administrativă a existenţei teatrului. La 31 Dec. 1930 încetează directoratul d-lui Constantin Pavel, în calitate de conducător al unei instituţii de stat, regie autonomă subvenţionată, pentruca la 1 Ian. 1931 să înceapă contractul de concesie a d-lui Constantin Pavel asociat cu d. Mihail Sorbul, cunoscutul scriitor. Noua formă de conducere a teatrului a fost găsită necesară de minister pe motivul că regia autonomă — înfiinţată la 1 Sept 1930 — înregistrează un deficit de 1,900.000 lei, care se suprapune deficitului bugetar de 1,100.000 rămas în cursul primelor 8 luni ale aceluiaşi an, depe urma funcţionării Teatrului şi Operei ca instituţiuni subvenţionate. In loc să se cerceteze cauzele generale ale originei deficitului — lumea trăia în plină criză mondială! — precum şi cele speciale: statul, cu doi ani înainte când spectacolele mergeau excelent, redusese subvenţia iniţial stabilită cu 3 milioane, măsură care s'a perpetuat şi în anii de criză — s'a recurs la această soluţie bizară şi fără sorţi de izbândă. Rezultatele s'au văzut: reduceri de lefuri, nemulţumiri, agitaţii şi formula „concesiei“ cade după 8 luni de experienţă inutilă . . .

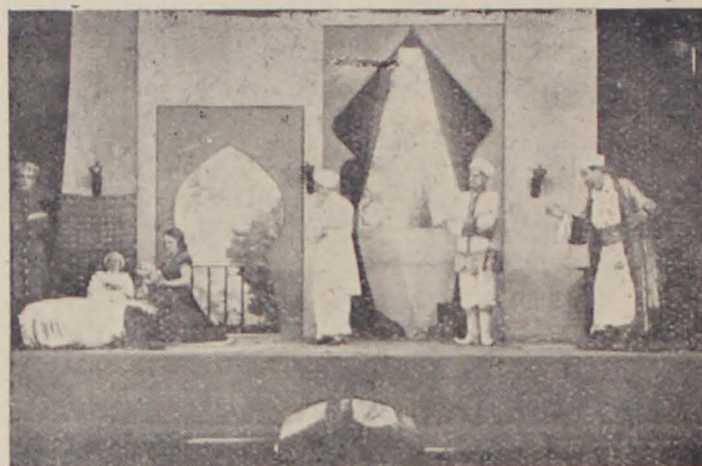
STAGIUNEA XIII-a (1931—32)

Experienţa de care am vorbit la sfârşitul stagiunei precedente, nedând roade, încă din cursul verii s'a pus problema conducerii teatrului. Inceperea stagiunei apropiindu-se şi o soluţie definitivă nefiind posibilă, Ministerul a delegat la 1 Septemvrie 1931 cu conducerea provizorie a Teatrului Naţional din Cluj, pe d. Ion Marin Sadoveanu. D-sa a venit să împlinească o necesitate şi să pregătească drumul unei conduceri stabile, care să curme soluţiile „definitive“, cu caracter de provizorat, cari dela plecarea lui Zaharia Bârsan, adică în abia 4 ani de zile, au făcut să se perinde în fruntea teatrului şase directori... Sub direcţiunea d-sale de abia 3 luni s'au pregătit câteva premiere care au îmbogăţit, în mod incontestabil, repertoriul teatrului.

Stagiunea începe la 15 Octomvrie cu „*Vlaicu Vodă*“ şi se continuă cu câteva reluări („Punctul Negru“, „Când vrea femea,“ „Bolnavul închipuit“). In această din urmă piesă d. V. Vasilescu are o creaţie remarcată.

Prima premieră are loc abia la 3 Noemvrie: „*Noaptea regilor*“ de Shakespeare. Și această a opta piesă a marelui Will care

se reprezintă pe scena teatrului nostru, are un succes deosebit, totalizând într'o singură stagiune 7 spectacole. Următoarea premieră o formează un triptic, compus din *„Vălul fericirii“* de Georges Clemenceau, *„Gringoire“* comedie într'un act de Th. Banville şi *„Moartea lui Fulger“* dramatizare de I. M. Sadoveanu după Gheorghe Coşbuc.

„Amal“ de Rabindranath Tagore.
Dir. de sc. Victor Papilian

La 28 Noemvrie se reia *„Heidelbergul de altădată“*, cu ocazia retragerei din teatru a excelentului artist Demetrescu Brăila. O lume imensă a venit să sărbătorească pe răsfăţatul interpret al atâtor roluri şi cu deosebire pe nemuritorul interpret al lui Karl Heinz pe scena teatrului clujan. Emoţia acelei seri „Patria“ a consemnat-o astfel:

MIHĂILESCU-BRĂILA

A fost o seară frumoasă . . .

Nu ştiu pentru lacrimile de emoţie cari au curs bogat, sau fiindcă a fost o reprezentaţie rară, cu public mult, cu artiştii noştri din zile bune.

Brăila, Jeana Popovici, Neamţu, Ghibericon . . . Nume mari din epoca de glorie a Teatrului nostru. Lipsea dintre protagonişti doar figura simpatică a lui Papa, şi dintr'un rol mai mic Psatta, bine înlocuiţi de Vasilescu şi Vanciu.

Public numeros, entuziast . . .

Ce mai lipsea deci ca să fie o seară frumoasă?

Păcat că a fost în acelaş timp şi o seară tristă. Nu a fost nimenea în sală care să nu strivit între gene o lacrimă de regret pentru cel ce — prea timpuriu — pleacă din teatrul nostru.

Mihăilescu-Brăila în cei zece ani de activitate dela Cluj şi-a înscris numele nu numai în cartea de aur a primei scene româneşti a Ardealului, ci şi în inimile tuturor acelora cari au asistat vreodată la o piesă în care juca. Nu e locul aici de a-i reliefa

Teatrul Naţional

Sâmbătă 28 Noembrie 1931, ora 8½ precis

La reprezentaţia de retragere a D-lui

Dem. Mihăilescu-Brăila

cu piesa

Heidelbergul de altă dată

Piesă în 5 acte de Förster

pe lângă D-na

Jeana Popovici-Voina

care va interpreta rolul Käthy va mai da concurs şi D-l

AL. GHIBERICON

de la Teatrul Naţional, Bucureşti.

Iar între actul 4-5 pe lângă camarazii dela Operă va da binevoitorul concurs celebra primadonă

PIA IGIROŞANU

care va cânta marea arie din TRAVIATA, acompaniată de vestita pianistă

HEVESI PIROSKA

Preţul locurilor: Lojă rangul I 600 lei, Lojă rangul II 400 lei, Fotoliu de orchestră 150 lei, Fotoliu I 130 lei, Fotoliu II 110 lei, Stal I 90 lei, Stal II 70 lei, Stal III 50 lei, Balcon I 70 lei, Balcon II 50 lei, Balcon III 30 lei, Galerie numerotată 25 lei.

Biletele de favoare sunt excluse la această reprezentaţie.

Orice informaţii în privinţa biletelor la Dl. Al. Romanowschi casieria Teatrului.

Afişul reprezentaţiei de retragere a lui Dem. Mihăilescu Brăila

calitățile de actor. Dar trebuie să remarcăm că aceeace a făcut să fie simpatizat, iubit, adorat, a fost o notă adânc umană în jocul său. Deși era prim-amorez. Poate chiar de asta ne entuziasma căldura omenească a figurilor create de el. Adăugați o perfectă școală de scenă, o voce nuanțată, cu timbru plăcut, o figură simpatică și veți găsi explicația succesului său.

Locul lui Brăila va fi mult timp neocupat sub lumina rampei clujene. Conu Mitică ne va lipsi nu numai nouă celor mai bătrâni, ci va lipsi și generațiilor viitoare de studenți, cari nu vor mai avea în „Heidelbergul de altădată" un prinț așa de aproape de orice suflet bun . . .

Să sperăm că suferința fizică ce o îndură Mihăilescu-Brăila va fi de scurtă durată și că adio-ul ce-l spune scenei nu este definitiv. Se întâmplă și minuni, cu atât mai mult putem crede că d-sa se va face mai bine și că-l vom mai aplauda, chiar pe scena Teatrului nostru . . .

La festivitatea de Sâmbătă seara au fost prezenți aproape toți camarazii sărbătoritului. A spus cuvinte de o parnasiană frumusețe d. Ștefan Braborescu, cuvinte sub cari tălăzuia o simțire sinceră. A rupt din inimă gânduri de camarad devotat Ghibericon. Am fi vrut să-l auzim și pe directorul Teatrului Național din Cluj raliindu-se tuturor celor din sală și de pe scenă, fiindcă Mihăilescu-Brăila a fost cineva pentru teatrul românesc din Cluj și pentru scena românească.

A lipsit, precum am spus că au lipsit de pe scenă și alte doamne și domni din Teatru. A fost urât și dureros, mai ales pentru noi cari niciodată nu am precupețit cuvintele de laudă și încurajările la adresa nici unui om care se străduește în ogorul ingrat al teatrului românesc din Ardeal. Chiar de aceea, ne spunem tristețea, fără gând de a supăra, ci numai ca un memento, că nu se mai pot aduce în public divergențele din culise . . .

Numai atunci se va naște din nou salidaritatea între teatru și public, când nu vom mai asista decât la scene îmbucurătoare de deplină armonie, între cei cari constituie teatrul nostru!

Oficialității nu putem să-i facem un reproș din absență, dar de sigur nici o notă bună nu-i putem da. Mai ales că retragerea lui Mihăilescu-Brăila, prima retragere de pe scena românească a Ardealului, constituie și o etapă românească. O etapă care ne spune tuturor că începem să fim bătrâni în stăpânirea artei din acest oraș. (A. Buteanu, *„Patria" 1 Dec. 1931).*

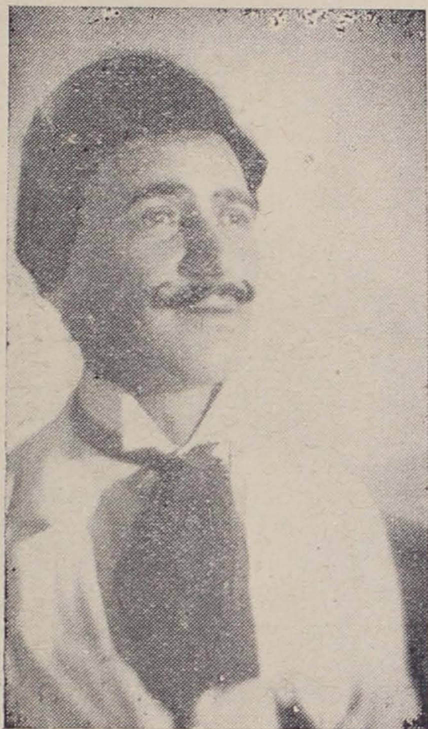
* * *

După comedia lui Arnold și Bach *„Se caută un tată"* urmează pe afiș *„Ploaia"* de Sommerset Maugham care constitue un

spectacol foarte bun datorită atât punerei în scenă cât şi ansamblului compus din Silvia Jipescu-Hodoş, Nae Dimitriu, Natalia Ștefănescu, Mya Mateescu, Viorica Dimitriu, Neamţu Ottonel, N. Voicu, T. Lapteş, I. Vanciu, etc.

O altă comedie, *„Băeţaşul tatii“* de Hennequin, obţine un franc succes de public, reprezentându-se într'o stagiune de 11 ori.

Repertoriul stagiunei ia pe la mijlocul lui Ianuarie, după revenirea la direcţie a d-lui Zaharia Bârsan, o turnură categorică în spre piesele mai indicate pentru un Teatru Naţional.

C. Simionescu în rolul „Chiriac“ din „O noapte furtunoasă“

Rând pe rând se reprezintă *„Cantemir bătrânul“* piesă istorică de Nicolae Iorga, *„Viaţa e un vis“* de Calderon dela Barca (piesa e reprezentată pentru prima oară în Rromânia, şi este pusă în scenă de Mimi Mizu); *„Meşterul Manole“* de Octavian Goga; *„Idiotul“* de A. Baculea după Dostoievski; *„Faust“* de Goethe. Ciclul acesta grav e întrerupt doar la 8 Martie de comedia *„Cântec de leagăn“* a lui Ladislau Fodor şi este urmat, la 26 Aprilie, de o altă comedie, care formează ultima premieră a stagiunei: *„Omul vremii“* de Paul Armand.

In privinţa realizărilor personale ale actorilor trebue să subliniem pe *Cantemir Vodă* a lui Nae Dimitriu, pe *Sobieski* a lui Iosif Vanciu, *Sigismund* a lui Ion Tâlvan, din piesa lui Nicolae Iorga; *Estrela* d-nei Virginia Cronvald şi *Rozaura* d-nei Jipescu Hodoş din piesa lui Calderon dela Barca. In *Meşterul Manole* realizări meritorii au făcut d-nii Zaharia Bârsan, Neamţu Ottonel, Nae Dimitriu, Atena Dumitrescu, etc. iar în *Idiotul* d. Ștefan Braborescu ne-a dat în rolul Prinţului una din cele mai mari creaţii din cariera d-sale. In *Cântec de leagăn*, a reapărut pe scena naţionalului clujan, d-na Olimpia Bârsan, realizând un nou succes.

„Faust“ de Goethe s'a jucat în direcţia de scenă a d-lui Zaharia Bârsan şi a fost una dintre cele mai bune realizări de ansamblu ale teatrului nostru.

Prin reprezentarea lui „Faust“ teatrul nostru a participat la sărbătoarea de comemorare a împlinirii unui secol dela moartea marelui poet al omenirei Wolfgang Goethe.

Stagiunea se închide la 15 Mai printr'un spectacol festiv dat sub auspiciile Ligii Culturale, în cadrul căruia se reprezintă *„Cantemir bătrânul“*.

V. Potoroacă în „Prelat Szentiványi“ din „Cerurile spun“ de V. Papilian

S'au reprezentat în cursul stagiunei, în premieră, 14 piese (4 originale, 9 traduceri, 1 localizare), iar în reluare 13 piese (4 originale, 9 traduceri) într'un total de 108 spectacole.

In cursul acestui an teatrul a mai jucat 24 de spectacole în oraşele: Oradea, Arad, şi Timişoara unde au fost reprezentate „Cercul“, „Bolnavul închipuit“, „Prostul“, „Cântec de leagăn“, „Băeţaşul tatei“ şi „Noaptea Sfântului Ion“.

Reluările stagiunei au fost: „Vlaicu Vodă“ (4 spect.) „Punctul negru“ (4); „Când vrea femea“ (1); Bolnavul închipuit (7); „Prostul“ (5); „Heidelbergul“ (3); „Conul Leonida“ (8); „O noapte furtunoasă“ (6); „Recomandaţia“ (5); „Mitică Popescu“ (2); „Cercul“ (4); „Floare de Lămâiţă“ (7); „Noaptea Sfântului Ion“ (4).

Tot în această stagiune trebue să notăm iniţiativa d-lui Ion Marin Sadoveanu de a organiza câteva conferinţe despre istoria şi problemele teatrului precum şi un eveniment ce iese din comun, reprezentaţia dată la 3 Martie 1931, la Cluj, de o trupă de teatru japoneză sub conducerea d-lui Tokujiro Tut-ui.

* * *

Din vocile de presă relative la activitatea teatrului reţinem doar câteva fragmente:

„Ploaia“ s'a bucurat la Teatrul Naţional din Cluj de o interpretare şi punere în scenă dintre cele mai îngrijite ... D-na Silvia Jipescu-Hodoş a

tălmăcit cu multă înţelegere rolul dificil al Sidiei Thomson, i-a dat un relief puternic graţie jocului ei cald şi fugos.

... Remarcabil a fost d. Nae Dimitriu în Pastorul Davidson. De o dârzenie şi stăruinţă neînduplecată, a întrupat fidel şi convingător pe misionarul fanatic. Impresionant în momentele când patima mare a cărnii prinde să-l domine, să-l subjuge, şi ca zăpăcit, ca scos din minţi, ca un năuc, se simte împins, târât de o putere nevăzută să pătrundă în camera femeii păcatului, în iadul pierzării. Rolul acesta a fost un important succes pentru d. N. Dimitriu. ...Excelent d. Neamţu Ottonel în tipul hangiului Joe Horn. ...Intr'un rol episodic, d-na Natalia Ştefănescu a fost de un pitoresc şi o vervă extraordinară. ...Din restul distribuţiei relevăm pe d-na Viorica Dimitriu şi Mia Mateescu, d-nii Titus Lapteş, N. Voicu, Iosif Vanciu, C. Simionescu, V. Potoroacă. ...Elogile noastre d-lui Ştefan Braborescu pentru măiastra punere în scena a piesei cât şi a nervului ei dramatic. *(Rampa)*

„Ploaia" a fost o fericită alegere şi un mare succes al Teatrului Naţional din Cluj. Cele dintâi laude le merită d-na Jipescu-Hodoş, care în rolul prostituatei ne-a dat cea mai bună din interpretările sale. Atât în ipostaza de prostituată cât şi în cea de convertită, d-sa a fost excelentă, sinceră, spontană, bogată în nuanţe. Reuşit joc au avut d-nii Dimitriu în rolul pastorului, şi d-l Lapteş într'al doctorului. Admirabili d. Neamţu în rolul hangiului Horn şi d-na Ştefănescu în cel al soţiei acestuia. D. Braborescu, cu puţinele mijloace cari i-au stat la îndemână a realizat o montare adecvată şi originală. („*Societatea de mâine*").

Despre „Faust":

„D. Tâlvan ne-a dat un Faust destul de interiorizat, de adâncit. Ne-a plăcut în deosebi partea dela început, frământarea aceea cosmică, înfăţişată de d. Tâlvan cu intensă vibrare sufletească" („*Societatea de mâine*").

Despre „Idiotul";

Am admirat grija pe care d. Braborescu, directorul de scenă, a pus-o în studiul detaliului. Fiecare actor şi-a dat silinţa să nuanţeze cât mai puternic personajul interpretat. De aceia am avut plăcute surprize chiar şi în rolurile mici. D. Braborescu a jucat pe prinţul Mâşkin cu acel calm sufletesc al omului convins până în adâncimi de ideile lui; i-a dat privirea aceea care pătrunde dincolo de lucruri şi de lumea aceasta într'o lume mai bună, a cărei certitudine nimic nu i-o poate înlătura ... D. Neamţu-Ottonel a creat un general plin de o brutală încredere in sine. O creaţie admirabilă a avut d. Mişu Ştefănescu în rolul lăudărosului colonel, cu voinţa paralizată de fantezia lui desordonată. („*Societatea de mâine*").

„Incrustăm aci cu plăcere munca stăruitoare ce s'a depus din partea maestrului Braborescu care, a realizat un spectacol cu adevărat artistic. Urmărindu-i jocul am încercat emoţiile ce ţi le oferă un as care sfidează orizonturile abisului cu lopinguri îndrăzneţe şi pe care cu inima strânsă îl aştepţi să coboare, temându-i viaţa deşi el e ales dintre cei mai bravi. La aceasta ne-a îndreptăţit nu numai enorm de greaua interiorizare, necesară pentru caracterizarea unui asemenea personagiu, mai mult desechilibrat decât idiot, ci şi comunicarea acelor dureri fizice cari biciuesc nervii spectatorului şi pe care domnul Braborescu a făcut-o cu un emoţionant omenesc. Deaceea aplauzele ori cât de binemeritate n'au putut răsplăti îndeajuns munca acestui artist. Alături de dânsul d-na Virginia Braborescu a fost o Nastasia Filipovna uimitor de frumoasă". (Corneliu Albu în revista „*Hyperion*").

STAGIUNEA XIV-a (1932—1933)

La 1 Octomvrie d. Zaharia Bârsan deschide a patrusprezecea stagiune cu „*Viforul*". La 4 Octomvrie are loc prima premieră: „*Topaze*" de Marcel Pagnol, în care trebue să subliniem succesul înregistrat de d. Virgil Vasilescu, atât ca director de scenă, cât şi ca interpret. Urmează pe afiş „*Omul, Bestia şi Virtutea*" de Luigi Pirandello, iar apoi „*David Copperfield*" de Max Maurey, după celebrul roman al lui Dickens. In afară de d-na Olimpia Bârsan şi d. Ştefan Braborescu, protagonişti cari realizează şi în această piesă creaţii deosebite, se remarcă tinerele interprete: d-nele Daia Nicoară, Maria Cupcea, Magda Tâlvan şi Violeta Boitoş.

D-na Puica Perieţeanu în „Chiriachiţa" din „Titanic vals" de T. Muşatescu

După o comedie uşoară, „*Farmacistul Bourachon*" de Doillete, teatrul reprezintă a noua piesă de Shakespeare „*Romeo şi Julieta*" care fără să constitue o realizare de proporţiile lui „Macbeth", se situează printre bunele spectacole clasice ale teatrului clujan.

„*Mandarinul*", o piesă de Harold Owen, prilejueşte d-nei O. Bârsan şi d-lui Neamţu Ottonel frumoase creaţii. Ansamblul de comedie al teatrului realizează un bun spectacol cu „*Clubul ţicniţilor*" de Armont şi Gerbidon. „*Castelana din Shengstone*" de Bisson, după romanul d-nei Florence Barclay, premiera ce urmează pe afiş se menţine la nivelul mediu al spectacolelor clujene. Acelaş lucru îl putem spune şi despre următoarele patru premiere, toate comedii de autori români: „*D'ale Carnavalului*" de Ion Luca Caragiale; „*Titanic Vals*" de Tudor Muşatescu; „*Mătuşica*" de Ionescu Morel; şi „*In Sorbul Diavolului*" de Ion Tâlvan. In „*Titanic Vals*" însă sunt de subliniat trei intrepreţi: d-na Nat. Ştefănescu (Chiriachiţa):şi d-nii Şt. Braborescu (Spirică) şi N. Voicu (Nercea). Piesa d-lui Muşatescu a

„In umbra haremului" de L. Besnard
Dir. de sc.: Z. Bârsan Decoruri: E. Trucinsky

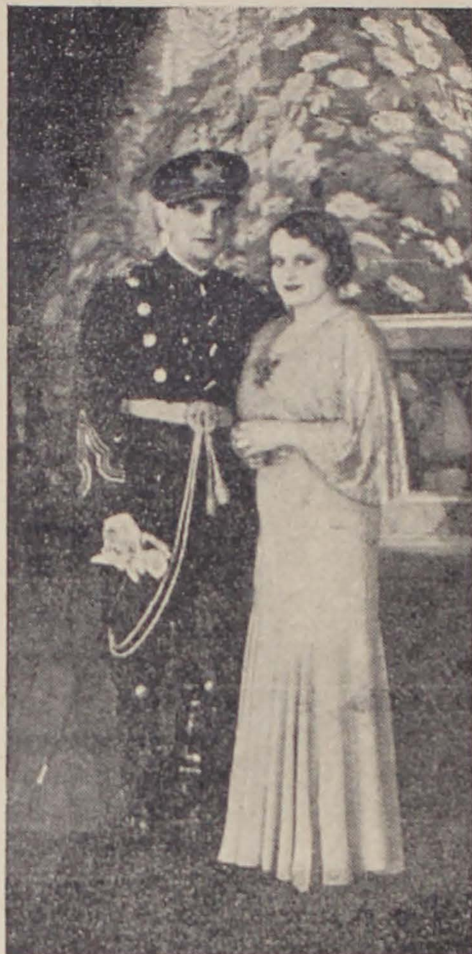
obţinut un remarcabil succes de public, reprezentându-se în stagiunea de premieră de 11 ori, iar în reluări de 26 ori, totalizând deci un număr de 37 spectacole.

Un frumos succes de public obţine şi premiera următoare: „*Unchiul din Provincie*" localizare de d. Vintilă Rădulescu.

„*In umbra haremului*" de Lucien Besnard, constitue un remarcabil spectacol realizat de Zaharia Bârsan.

Alte două comedii „*Ispita*" de Horst şi Polaczek şi „*Doctorul Miracol*" de R. de Flers şi Fr. de Croisset în care se remarcă tânărul artist I. Irimies, precedează pe afiş „*Modelul*" de Henry Bataille, care este ultima premieră a stagiunei. D-nele Jeana Popovici Voina şi V. Dimitriu sunt citate de cronica dramatică în fruntea interpretării.

La 11 Martie 1933 a avut loc sărbătorirea emeritului artist *N. Neamțu-Ottonel*, cu ocazia împlinirii a 30 ani de teatru. S'au rostit cuvântări de către d-nii Vladimir Ghidionescu, prof. univ. în numele Ligii Culturale; Iuliu Moldovan, prof. univ. în numele Astrei; Florian Ștefănescu Goangă, prof. univ. în numele Universităţii; General

Silly Munteanu în rolul Sarmisegetuza şi *Sandu Rădulescu* în Locotenentul Stamatescu din „Titanic Vals"

Prodan în numele Armatei; Dr. Victor Deleu. primarul oraşului, în numele cetăţenilor. Cadrele acestei sărbătoriri au dovedit nu numai dragostea şi simpatia de care se bucură sărbătoritul în cercurile clujene, ci şi cât de mult s'a contopit destinul teatrului cu viaţa oraşului Cluj şi ce importanţă culturală a dobândit activitatea sa în viaţa colectivităţii româneşti din capitala Ardealului.

Reprezentaţia de gală dată cu acest prilej, a avut un bogat program muzical şi artistic. Ca încheiere s'a reprezentat *„Nevasta lui Cerceluş"* comedie de Lăpuşneanu, în care Neamţu Ottonel a interpretat magistral pe Gică Cerceluş.

La sfârşitul lunei Aprilie a reapărut pe scena naţionalului clujan, ca oaspe, Mitică Mihailescu Brăila, obţinând un succes de proporţiile celor din trecut în *„Cafeneaua cea mică*,

Stagiunea se închide la 9 Mai cu *„Titanic Vals"*.

S'au reprezentat în premieră 18 piese (5 originale, 12 traduceri, 1 localizare), iar în reluare 8 piese (3 originale şi 5 traduceri), într'un total de 104 spectacole.

S'au reluat în cursul stagiunei piesele: „Viforul" (4 spect.), „Omul vremii" (2), „Poemul Unirii" (1), „Anuţa", (3), „Băeţaşul tatii" (2), „Cardinalul" (3), „Azilul de Noapte" (3) şi „Cafeneaua cea mică" (1).

Teatrul a întreprins în cursul acestei stagiuni mici turnee cu următoarele piese: *„Farmacistul Bourachon"* la Dej, Baia Mare, Satu Mare, Careii Mari, Zalău, cu *„Topaze"* la Oradea Mare, Careii Mari, Satu Mare, Dej, cu *„Băeţaşul tatii"* la Bistriţa, Gherla, Baia Mare, Satu Mare, Careii Mari, Zalău, Dej.

STAGIUNEA XV-a (1933—1934

La 1 Iunie 1933 al doilea directorat al d-lui Zaharia Bârsan încetează şi teatrul este din nou concesionat, de astă dată d-lui Constantin Pavel, concesionar unic.

Artist desăvârşit, un bun cunoscător al mediului în care trăeşte teatrul, excelentul director de scenă şi cântăreţ ardelean, a încercat încă odată să ducă la triumf formula concesiei, dar, în afară de vina sa, s'a dovedit că această formulă nu este viabilă pentru o instituţie de artă. Zăgăzuit între barierele fixe ale caetului de sarcini, presat de nevoia de a câştiga bani pentru a nu pierde din buzunar, din buzunarul sărac al unui artist, Constantin Pavel s'a străduit să ne dea o stagiune în care să împace atât cerinţele artei, cât şi nevoia de succes. Artistul însă a prevalat şi de aceea contractul de concesie s'a dovedit precar concesionarului. Ministerul îl anulează, intempestiv însă, şi fără forme legale cari să salvgardeze investiţiile făcute de concesionar, la 16 Aprilie 1934.

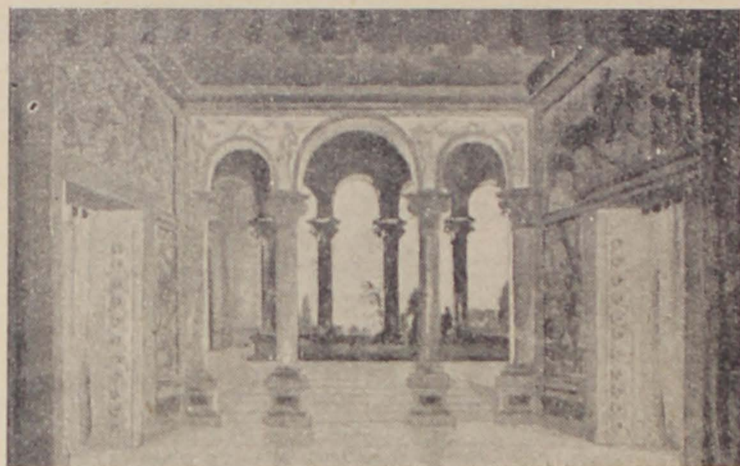

Sandu Rădulescu
în rolul învăţătorului
din „Anuţa"

Constantin Pavel s'a ales cu nemeritate jigniri, cu nemeritate deficite şi cu nemeritate calomnii depe urma acestei experienţe.

Deschiderea stagiunei are loc la 1 Octomvrie când se reprezintă *„Ovidiu"*. Prima premieră este *„Maria din Mangop"* dramă istorică de *Mircea Rădulescu*. O distribuţie de zile mari, în frunte cu Olimpia Bârsan şi Ştefan Braborescu asigură un frumos succes acestei lucrări. Drama *„Cuceritorii"* de Ch. Méré, nu reuşeşte să reţină interesul spectatorilor, deşi interpretarea este bună: „D. Neamţu-Ottonel a făcut o masivă creaţie în rolul bătrânului. Meticulos ca totdeauna, conştiincios în studiarea celor mai neînsemnate amănunte, cu talentul şi rutina sa a redat emotiv momentele de revoltă, de durere şi de duioasă învingere. D. I. Vanciu a fost sincer, natural şi degajat. D-sa ne-a făcut dovada că poate juca dramă cu deplin succes, nu numai roluri de comedie bufă şi şarjă,

cu care ne obişnuise în distribuţiile din trecut. D-na Lica Rădulescu, în singurul rol femenin, a dovedit un talent care o ridică aproape de prima treaptă a interpretelor de dramă", scrie cronicarul revistei „Societatea de mâine". „*Micul Weber*" de Arnold şi Bach înregistrează cel mai mare succes de public din istoria de până acum a teatrului, totalizând 16 spectacole în stagiunea de premieră.

„Monna Vanna" de M. Maeterlinck
Dir. de sc.: Neamţu-Ottonel Decoruri: E. Trucinsky

O piesă după romanul lui Ivan Goncearov, „*Râpa*", slab dramatizată de Riss-Karsky şi D. Teodorescu cade cu toate eforturile interpreţilor de a salva spectacolul.

„*Cerurile Spun*" drama religioasă a d-lui Victor Papilian, se bucură de o bună primire din partea intelectualilor, cari apreciază originala încercare a unui autor român. Marele public, rămâne însă, absent. Urmează pe afiş „*Anatole*" comedie de Riconard şi Bisson, „*Răpirea Sabinelor*" comedie localizată de Paul Gusty, cari în schimb, cuceresc graţiile spectatorilor. Mai puţin norocoase din punctul de vedere al publicului sunt piesele: „*Şcoala dragostei*", de Natansen şi „*Victimele legii*" de M. Landrey.

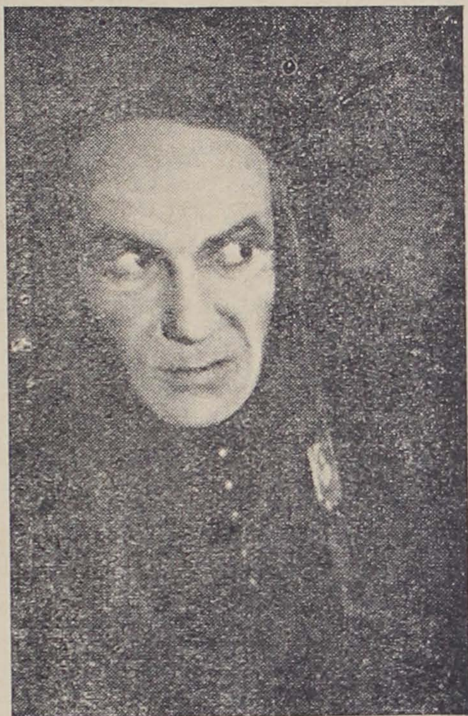
„*Monna Vanna*", celebra piesă a lui Maeterlick constitue un succes artistic al stagiunei dar şi un succes de public. După „D-şoara Jossette, nevasta mea" delicioasa comedie de Gavault şi Charvay, urmează pe afiş „*Richard III de Shakespeare* — care constitue un mare spectacol — şi „*Raţa sălbatecă*" de Ibsen.

Lista premierelor se complectează cu „*Ginerele d-lui Chotard*" comedie de Roger Ferdinand; „*Procurorul*" de Georg Bradley şi cu două comedii originale „*Escu*"... de Tudor Muşatescu şi „*U. P. B.*" de Vladimir Nicoară.

Despre interpreţii din premierele acestei stagiuni, încrestăm câteva opinii ale presei:

„MARIA DIN MANGOP“ : In rolul Voichiţei, d-na *Viorica Juga* a realizat o apariţie de vis, de o incomparabilă frumuseţe scenică. A recitat corect şi cu modulaţii de duioşie pe care nu i-le-am cunoscut până acum. O admirabilă creaţie a avut d-na *Marcela Borza* în rolul vrăjitoarei „baba Zinca“. Prin muncă îndârjită d-sa a dovedit elementelor tinere şi visătoare dela conservator, că succesele nu se recoltează numai în roluri de ingenue“. („Patria“ 6 Oct. 1933).

„RÂPA“ : „D. *T. Lapteş*, moşierul a conturat cu măestrie un suflet bun de rus veritabil. In rolul vagabondului d-l Voicu a fost un interpret veridic, poate cel mai reuşit aseară. In ceace priveşte femeile, d-na *Olimpia Bârsan* a fost aplaudată din sinceră recunoştinţă de public. Alături de d-sa, d-şoara *Daia Nicoara* este un element tânăr care se impune ca o mare nădejde“. („Patria“ 26 Oct. 1933).

Titus Lapteş în „Monna Vanna“

MONA VANNA: „Artistului *Ştefan Braborescu* i-a revenit greaua sarcină de a interpreta pe bătrânul cumpătat şi meşter la vorbă, rol pe care d-sa l-a jucat cu multă conştiinciozitate. Reţinut şi impetuos, entuziasmat şi mâhnit de cuvintele grele ale fiului său, d. Braborescu a adăugat bogatului său repertoriu un personagiu în plus care nu-i desminte cu nimica trecutul. In rolul gingaşei Mona Vanna, d-na *Athena Dumitrescu* a fost o apariţie cucernică, asemenea unui gând bun, răspândind în jurul ei inocenţa unei femei, care luptă între păstrarea purităţii căminului iubit şi ruga poporului ce moare de foame, între groaza faţă de poftele „barbarului“ şi iubirea ce i-o insuflă acesta. Păcat numai că apariţia d-sale pe scenă se produce la intervale atât de rare. O creaţie bună a avut d. Titus Lapteş în Trimelzio şi d. *I. Tâlvan* în Prinzivalle. Actul doi, actul d-sale, va stărui desigur, în memoria spectatorilor. („Patria“ 7 Februarie 1934).

RICHARD III: „Un asemenea rol revenea singur d-lui *Neamţu-Ottonel*, artistul de mare talent. In cariera d-sale „Richard III“ va rămânea o apotează iar pentru cei cari l-au văzut, o neştearsă amintire. Masca ce dovedeşte o aprofundare a personagiului, grandoarea acţiunii, cu inflecţiuni de şarpe veninos gata oricând să joace rolul unui pocăit, insinuant şi perfid, curtezan protejat de noroc şi ucigaş al tuturor cari îi stau în cale — acestea sunt caracteristicele lui „Richard III“ redate de d. Neamţu aşa cum nimeni altul nu putea să o facă. Doamna *Olimpia Bârsan*, rătăcitoarea Margaretă, a avut o creaţie de mare tragediană, ce ne-a amintit o altă creaţie „Medeea“. Blestemele, rostite cu o dicţiune model, acele lungi tirade ale unei fatale nenorociri, au făcut pe mulţi din sală să mulţumească Providenţei că totul se petrece doar în teatru“. (C. Albu în „Patria“ 6 Febr. 1934).

„...ESCU": „D. *Nae Voicu*, a susţinut rolul principal al piesei — pe Decebal Necşulescu — degajat şi armonic. I-a împrumutat din resursele artistice ale d-sale un caracter de energie, aşa încât piesa a avut tot timpul o axă centrală. D-na *Nataliţa Ştefănescu*, a creat o generăleasă de autenicitate perfectă a deceniului trecut. Fără d-sa reprezentaţia ar fi pierdut jumătate din valoare". („Patria" 3 Apr. 1934).

Stagiunea se închide la 12 Mai cu *„O scrisoare pierdută"*. S'au reprezentat în premieră 17 piese (5 originale, 11 traduceri, 1 localizare), iar în reluare 11 piese, (6 originale, 4 traduceri 1 localizare), într'un total de 128 spectacole.

In cursul acestei stagiuni s'au organizat reprezentaţii speciale pentru muncitori şi ţărani.

Sau reluat în cursul stagiunei piesele: „Ovidiu" (3) Titanic Vals (6); Unchiul de provincie (4); O scrisoare pierdută (4); Clubul ţicniţilor (4); Heidelbergul de altă dată (2); D'ale Carnavalului (2); Băeţaşul tatii (2); Idiotul (3); Prietenii (3); Poemul Unirii (1).

STAGIUNEA XVI-a (1934—1935)

A şasesprezecea stagiune se deschide sub cel de al treilea directorat al d-lui Zaharia Bârsan, la 2 Octomvrie 1934, cu o premieră: *„Sânziana şi Pepelea"*, ferie în 5 acte de Vasile Alecsandri. Un cald succes obţine această lucrare frumos şi îngrijit montată de d. Neamţu Ottonel. Numărul spectacolelor este de 8 ceeace dovedeşte interesul stârnit în public.

A doua premieră a anului este *„Ioana d'Arc"* de Bernard Schaw. Rolul titular a fost jucat de d-na Viorica Juga apoi dublat de d-na Violeta Boitoş. Şi această piesă face 7 spectacole cu casă plină, deci constitue şi un succes de public pe lângă realul succes artistic înregistrat atât de interpretare cât şi de direcţia de scenă a d-lui Ştefan Braborescu.

„Incurcă Lume", comedia lui A. de Herz trebue să se mulţumească cu numai 5 spectacole, deasemenea şi comediile *„Fată de familie bună"* de Vaszary şi *„Domnişoara"* de Jaques Deval, ceeace dovedeşte o oarecare fermitate în gustul publicului.

„Tinereţea unei regine", comedie istorică de Sill-Vara, obţine 6 spectacole, graţie unei distribuţii alese în frunte cu Zaharia Bârsan şi punerei în scenă a aceluiaş.

Urmează câteva piese şi comedii originale: *„Alt glas"* de Victor Papilian, *„Haidem la teatru"* de Valeriu Mardare; *„Căpriţa"* de Petre Drăgoescu; *„Ministrul fără portofoliu"* de Arcadie Baculea; iar pe urmă comedia lui Ludwig Fulga, *„Fiica rătăcită"*, cari constitue onorabile spectacole mijlocii.

La 29 Ianuarie se reprezintă *„Avram Iancu“* de Lucian Blaga, un mare succes artistic şi de public. Drama revoluţionarului ardelean înfăţişată de poetul Lucian Blaga se reprezintă într'o singură stagiune de 12 ori, iar în viitoarele stagiuni mai realizează alte 20 de spectacole. D. Ion Tâlvan este în fruntea distribuţiei, repurtând un meritat succes.

Piesa lui Rudolf Bessier *„Miss Ba“*, prilejueşte frumoase creaţii d-lui Zaharia Bârsan şi d-nei Maria Munteanu, iar *„Hedda Gabler“* de Ibsen, d-nei Magda Tâlvan şi d-lor Braborescu, N. Dimitriu şi I. Vanciu. Spre sfârşitul stagiunei se mai reprezintă *„Regina slugilor“* comedie în 3 acte de Val. Mugur, *„Laţul“* de Ion Tâlvan şi *„Constantin-Vodă Brâncoveanu“* dramă istorică de Nicolae Iorga.

Relativ la interpretare consemnăm câteva opinii de presă mai caracteristice:

D-na Violeta Pescariu-Boitoş şi Iosif Vanciu în „Frumoasa Aventură“

JEANA D'ARC: In interpretarea fecioarei d-na *Viorica Iuga*, a avut o seară de sbuciumată tensiune sufletească, o trăire cât mai apropiată de veridic a acţiunii din cele şase tablouri. D. *Vanciu* în rolul Episcopului Cauchon, d. *Hristea Cristea* în rolul Dauphinului, d. *Potcoavă* în rolul marelui inchizitor şi d. *Tâlvan* în rolul lui Dunois, bastardul din Orléans, au reuşit să încadreze merituos eroina principală. Acelaş actor stilat d. Dimitriu, precum şi d. Lapteş într'un rol de extensiune mai mica. D. *Neamţu Ottonel*, acest actor de profundă seriozitate scenică a făcut din nou şcoală, pentru actorii mai tineri, prin jocul său studiat în nuanţe infinitezimale. (*„Patria“ 14 Oct. 1934*).

„TINEREŢEA UNEI REGINE“: Astfel cu toate că d-na Viorica Juga a realizat cu multă naivitate şi drăgălăşenie, poate cel mai bun rol din cariera d-sale *prezenţa d-lui Zaharia Bârsan pe scena, în rolul lordului Melbourne, a concentrat în dese rânduri întreagă acţiunea în jurnl persoanei d-sale...* D. Zaharia Bârsan nu mai are nevoie nici de critici, nici de laude. Ori de câte ori joacă, d-sa aduce pe scenă, atâta duioşie şi dăruire de suflet, încât fiecare spectator este mişcat suflăteşte. Ceiace totuşi trebue să remarcăm este admirabila inscenare şi direcţie de scenă, care a dat spectacolului fast regal. ...Soţii Dimitriu de aceiaşi eleganţă scenică cu care au obşnuit pe ad-

miratorii lor. De un deosebit succes s'a bucurat debutul tânărului Liviu Doctor. Prezentarea simpatică, dicţiunea îngrijită, temperamentul scenic şi seriozitatea jocului, îl impun atenţiunei direcţiunii, care câştigă prin acest tânăr, un actor de viitor". (Liviu Hulea în „*Patria*", 1 Nov. 1934)

D-na *Tanţa Brătăşanu* „Spiridon" din „O noapte furtunoasă"

„MINISTRU FĂRĂ PORTOFOLIU": „In rolul ministrului fără portofoliu, d. Voicu, a avut o creaţie şi o interpretare verificatoare a talentului. D-sa a realizat un „moşulică" de o întruchipare perfectă a rolului scris de autor. Prin jocul atent şi prin resursele sale de a „prinde" publicul, d-sa a închegat întreaga piesă într'o strânsă unitate de satiră. D-na Mary Munteanu, în rolul soţiei ministrului, a realizat o admirabilă femeie de lume mare, una dintre acele păpuşi fără de suflet, caracteristice vieţii parvenite. In rolul dactilografei, dna Viorica Dimitriu a susţinut delicat un rol brutal pentru sensibilitatea d-sale. D-na Nataliţa Ştefănescu a dat aceiaşi contribuţie preţioasă comediei, pe care nu i-am trecut-o sub tăcere niciodată". („*Patria*" 11 Ian. 1935).

„MISS BA": „Rolul tatălui maniac şi puritan a fost interpretat de d. *Zaharia Bârsan,* cu o gradaţie de ritm şi cu o verosimilitate de sbucium vulcanic, care a impresionat profund pe toţi spectatorii. In jurul personalităţii d-sale dramatice, ceilalţi actori au câştigat în siguranţă, iar piesa a avut o coloană vertebrală, care a determinat în cea mai mare parte succesul serii. D-na *Mary Munteanu,* căreia pentru prima oară i-s'a dat un rol de mare anvergură, a surprins publicul clujan cu o creaţie de mare artistă, cu o revelaţie peste orice aşteptări, care o califică pentru atenţia permanentă a direcţiunii. D-sa a săltat pe culmile marilor interpretări prin surprindere, vădind un talent care îşi va face singur drum de aici încolo. D. *Dimitriu,* în rolul poetului amorez a consumat pasiune, prestanţă, duioşie şi nestăvilit sentiment, cu o perfecţiune necontestată. D-na *Daia Nicoară,* talent masiv, care nu este încă cizelat, a avut în ultima scenă a piesei, accente de mare tragedie, care au înfiorat pe auditori. „Miss Ba" constituie fără îndoială unul dintre cele mai mari succese ale stagiunii". („*Patria*" 15 Febr. 1935).

Stagiunea se închide la 12 Mai cu „*Avram Iancu*". S'au reprezentat 17 piese în premieră (10 originale, 7 traduceri) şi 12 piese în reluare (2 originale, 8 traduceri, 2 localizări) într'un total de 128 spectacole.

S'au reluat: „Nebuniile dragostei“ (8 spect.); „David Copperfield“ (2); „Avarul“ (3); Recomandaţia (2); Micul Weber (6); M-me Sans Gêne (7); „Se face ziuă“ (1); „Unchiul din provincie (4); „O noapte furtunoasă“ (2); „Prietenii“ (4); „Secretarul General (2); „Morcovel (1).

Titus Lapteş în rolul Krelle din „David Copperfield“

In cursul stagiunei a avut loc la 28 Februarie, un frumos festival pentru comemorarea eroilor Horia, Cloşca şi Crişan, dela a căror tragere pe roată se împlineau 150 de ani.

Tot în cursul acestei stagiuni a avut loc turneul *Mariei Ventura* dela ,,Comedia Franceză“, care a jucat *„Ca înainte, mai bine ca înainte“*. Turneul anunţat al lui Iancu Brezeanu nu s'a mai ţinut, marele artist fiind informat în oraşul nostru de moartea soţiei sale Lucreţia Brezeanu.

In comitetul de direcţie, d. Silviu Dragomir începe lupta împotriva autorizării de turnee „cari nu sunt demne de prestigiul teatrului naţional şi viciază gustul public“, luptă care a fost de nenumărate ori reluată de atunci încoace, dar fără rezultatul de a putea obţine o serioasă triare a trupelor ce sunt autorizate să străbată ţara în lung şi 'n lat, în numele artei dramatice — pe care o deservesc de cele mai multe ori.

La 1 Aprilie 1935 se desfiinţează câteva teatre naţionale (Craiova, Cernăuţi, Chişinău) iar ministerul ordonă să i se pună la dispoziţie de către teatrul clujan suma de 200.000 lei pentru „plata artiştilor cu angajamente contractuale dela teatrele desfiinţate“. Teatrul este greu lovit prin această chinezerie administrativă, pe care o însemnăm aci ca o mostră reprezentativă a genului.

După îndelungate demersuri ale actorilor dela teatrele desfiinţate, spre sfârşitul stagiunei, ei sunt repartizaţi la teatrele menţinute. La teatrul nostru vin: Leonard Divarius, Puica Perieteanu, Al. Economu, N. Şireteanu, Tanţa Brătăşanu şi G. Aurelian. Conducerea teatrului ar primi cu bucurie îmbogăţirea cadrelor artistice, dar mi-

nisterul nu alocă nici un fond pentru plata noilor angajaţi. Numai spiritului de abnegaţie al artiştilor clujeni şi simţului de solidaritate colegială li se datorează că teatrul a putut face faţă, prin pensionări, reduceri generale de salarii, renunţarea la fondul de toaletă, ajutor de boală etc., plăţii reduse la minim a noilor angajaţi. Au trebuit ani de zile până când situaţia s'a normalizat, fiecare membru al teatrului dobândindu-şi încadrarea normală. Tot în urma desfiinţării teatrelor din provincie vin în cadrele teatrului nostru, la începutul stagiunei următoare, soţii Jeny şi Dem. Moruzan.

AL. ECONOMU

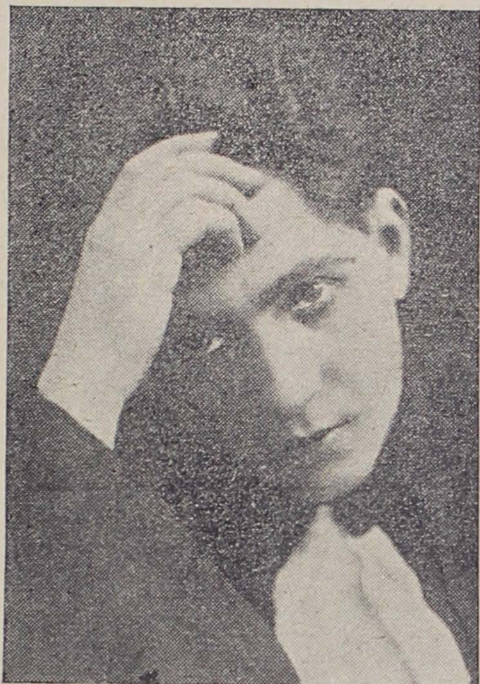
* * *

O etapă impresionantă în viaţa teatrului clujan s'a consumat cu ocnzia sărbătorirei activităţii de 30 ani de teatru a lui *Mişu Ştefănescu*. Presa zilei relatează astfel :

Sâmbătă, 13 Aprilie 1935, seara, a avut loc sărbătorirea d-lui *Mişu Ştefănescu*, cu ocazia împlinirii a 30 ani de activitate teatrală. Sala a fost ocupată până la ultimul loc de prieteni şi admiratori. In program a figurat „O noapte furtunoasă", rolul lui Pristanda revenind lui „Nenea Mişu", care l-a expropiat încă de acum trei decenii. D. Ştefănescu a fost admirabil. A stârnit râs şi binemeritate aplauze. A urmat apoi sărbătorirea propriu zisă. Primul a luat cuvântul d. prof. univ. dr. *Victor Papilian*, directorul Operei Române, care a omagiat pe sărbătorit în numele Societăţii Scriitorilor Dramatici Români. Cuvântul Primăriei s'a rostit prin glasul d-lui consilier *Emil Boer*, care a înmânat d-lui Mişu Stefănescu o frumoasă cunună de argint. D. *Mănescu* a vorbit în numele centrului studenţesc „Petru Maior" iar d. *Pulca* în numele studenţilor dela Academia de Muzică şi Artă Dramatică. Câteva cuvinte binesimţite a rostit d. *Ştefan Braborescu* în numele Teatrului Naţional şi al colegilor. D-sa a înmânat din partea d-nei *Maria Filotti* o potcoavă de argint, urând fratelui Mişu spor în viaţă. D. Braborescu a dat cetire la două telegrame : una dela d. Al. Lăpedatu, ministrul Cultelor şi Artelor, iar a doua dela d. C. Tănase, directorul „Cărăbuşului". D. Mişu Stefănescu, vădit emoţionat, a răspuns tuturor oratorilor şi a mulţumit publicului pentru dragostea arătată, participând într'un număr atât de mare la această sărbătorire. A urmat în program *„Barbul Lăutarul"* în interpretarea căruia d. Stefănescu a regăsit succesul din epoca de glorie a anilor tinereţii. Si cortina s'a coborît, fiecare păstrând bucuria că meritele sunt răsplătite aşa cum trebuie". (Patria).

STAGIUNEA XVII-a (1935—1936).

Deschiderea acestei stagiuni se face la 1 Octombrie cu două piese de Vasile Alexandri: „*Fântâna Blanduziei*“ şi „*Piatra din Casă*“. „In rolul sclavei lui Scaur, Getta, d-na *Viorica Iuga* a fost o gingaşă interpretă, creind o atmosferă de impresionant romantism. Incrustăm aci prima apariţie a d-lui Leonard Divarius, dela teatrul desfinţat din Craiova, care s'a impus ca un actor cu rutină“ scrie „*Patria*“ la 4 Octomvrie 1935.]

L. Divarius în Raymond din „Necunoscuta“

Prima premieră a anului este „*O crimă pasională*“ de Mihail Drumeş care nu reuşeşte să reţină prea intens interesul spectatorilor, deşi se bucură de o bună interpretare.

Urmează „*Gaudeamus*“ de Leonida Andreev, în care excelează Şt. Braborescu şi I. Vanciu, „*Zebra*“ comedie de Armond şi Nancy, iar după aceea „*Masca şi obrazul*“ de *Luigi Chiarelli* pusă în scenă de Ştefan Braborescu. Spectacolul place şi interpreţii sunt călduros aplaudaţi. Cele 6 spectacole realizate de această piesă dificilă, sunt o dovadă atât a succesului piesei. cât şi a gustului publicului clujan. Urmează pe afiş două piese din literatura vecinilor: „*Marişa*“ dramă în 5 acte de fraţii Mrstic autori cehoslovaci şi „*D-na Ministru*“ comedie de Bronislav Nusici, cunoscutul autor jugoslav.

Despre „*Marişa*“ cronicarul „Patriei“ scrie:

Interpretarea a fost de astădată mai omogenă ca oricând. Liza, tatăl Marişei, a revenit d-lui *Neamţu Ottonel* care a creat încă un rol mare, Jocul d-sale constitue o adevărată desfătare sufletească pentru spectatori. ... D-na *Mary Munteanu* a avut accente de impresionant dramatism şi a vărsat lacrimi cari au impresionat sala, însă nu a putut mişca sufletul mamei ei, Lizalka, rol pe cât de rigid pe atât de antipatic, care a fost foarte bine interpretat de d-şoara *Marcela Borza*. O figură impresionantă a realizat d-na *Virginia Drăgoi*, în rolul sguduitor şi dramatic al mamei Marişei... Să spunem aci un cuvânt de bine meritată laudă pentru d. *Dem. Constantinescu* (Vavia, morarul). Utilizat cum trebue, d-sa dă dovadă că ştie juca teatru, că poate crea lucruri durabile. După comisarul din piesa lui Drumeş, realizarea de aseară vine ca o complectare dintre cele mai fericite, lucru ce suntem siguri că nu va fi trecut cu vederea de către direcţiunea teatrului“.

„Taina“ de Const. Râuleţ, premiera ce urmează imediat pe afiş, este o dramatizare după romancierul englez Glasvorthy.

„Distribuţia acestei piese — scrie *„Patria“* — a dat prilej publicului clujan să cunoască mai de aproape pe dd. *Al. Economu* şi *Leonard Divarius*, primul venit dela teatrul desfiinţat din Cernăuţi, iar celălalt dela Craiova. D. Economu e un actor rutinat. A jucat îngrijit, lăsându-ne convingerea că Teatrul Naţional il va putea folosi cu succes mai ales în dramă. Aceleaşi cuvinte pentru d. Divarius. D-sa a avut chiar o creaţie care, eşind din comun, l-a impus ca pe un actor pe cât de bine format profesionaliceşte pe atât de capabil să ridice un rol la înălţim nebănuite. Frazează frumos, se mişcă pe scenă cu uşurinţă şi nuanţează veridic o gamă întreagă de sentimente, ceeace convinge şi captivează. Socotim rolul din „Taina“ o dovadă deplină a posibilităţilor d-sale artistice“.

D-na Jeni Moruzan, d-nii H. Cristea şi S. V. Pop în „Scrisoarea pierdută“ de Caragiale

„Tempo 120 pe oră“, a autorilor unguri Szántó şi Szécseny, ne îngăduie să remarcăm aportul d-lor Virgil Vasilescu, Mihail Mateescu, Al. Economu, Sandu Rădulescu şi al d-nelor Tanţa Brătăşanu şi Aurica Vasiliu.

Urmează pe afiş *„Abatele“* de *Paul Anthelme*, care se bucură de bună interpretare. Cronica „Patriei“ înregistrează astfel premiera : ...d. *Neamţu* a înscris pe răboj încă un rol mare, o creaţie pentru care îl felicităm fără nicio rezervă. Să însemnăm aci numele d-lui *Şireteanu*, o forţă nouă şi valoroasă a teatrului clujan, care a jucat cât se poate de bine rolul tâmplarului criminal. D. *Simionescu*, în rolul lui Lancelin, scurt de o schioapă, a evidenţiat cu prisosinţă, că talentul nu are nevoie de replici chilometrice. A intrat în scenă, a dat câteva explicaţii şi a ieşit aplaudat frenetic. O realizare merituoasă a avut d-na *Virginia Drăgoi*. D-ra *Nunuţa Hodoş* a creat un tip de babă veridic, iar d-na *Mia Mateescu* a găsit accente de convingător tragism, interpretând pe soţia ucigaşului. Cumpătat şi stăpân pe sine d. Economu. (C. Albu în „Patria“ 12 Febr. 1936).

G. AURELIAN

JENY MORUZAN

D. MORUZAN

„Bichonel“ de Jean Letraz, este jucat pentru debutul pe scena Clujului a excelentului comedian Dem. Moruzan. De asemenea şi *„Câinii“* de Haralamb Lecca dau prilej de afirmare noilor angajaţi : „D. *Lulu Aurelian,* interpretul lui Mircea Fronda, e un talent viguros. Venind dela Cernăuţi, d. Aurelian aduce pe scena noastră calităţi de mare actor. O ţinută elegantă, legeritate în jocul de scenă, dicţiune clară şi posibilităţi de a exterioriza sentimente puternice în modul cel mai natural. Nu ne aducem aminte să-l mai fi văzut jucând pe d. *Moruzan.* E deasemenea un actor cu rutină. O dovadă că teatrele desfiinţate au primit pe nedrept o asemenea ocară. O bună interpretare a avut d-na *Cronwald* în rolul Wandei, iar d-na *Viorica Dimitriu* s'a evidenţiat iarăşi ca o artistă în permanentă ascensiune. D. *Potoroacă* a purtat cu demnitate ostăşească bătrâneţele şi favoritele unui general, iar Licheluţa şi-a găsit interpretul desăvârşit în d. Sandu Rădulescu. („Patria“ 28 Febr. 1936).

Următoarea premieră este o piesă poliţistă, *„Un asasinat“* de Garrick şi este jucată tot pentru a îngădui noilor membri ai teatrului să-şi arate calităţile. „Un asasinat“ a fost piesa care a prilejuit d-lui *G. Aurelian*, să dea dovadă de întreaga lui personalitate artistică. E un rol greu acesta, cu echilibrul tot timpul pe muchie de cuţit, pe care mulţi nu s'ar încumeta să-l interpreteze. Rafinament în vorbă, apoi rând pe rând drăgostos şi brutal, lichea şi cavaler, d-sa a nuanţat o gamă întreagă de stări sufleteşti în formă optimă. Clipele dramatice au fost într'adevăr mari şi au culminat cu acea moarte năprazincă care a impresionat profund publicul spectator. Partenera d-sale a fost d-na *Jeny Moruzan.* Cu excepţia unor momente răzleţe, d-na Moruzan a fost deasemenea o revelaţie a serii. (C. Albu, „Patria“ 7 Apr. 1936).

O piesă originală *„Veste Bună“* de *Mircea Ştefănescu,* în care *Magda Tâlvan, Ion Tâlvan* şi *Titus Lapteş* culeg laurii succesului, şi o comedie de Sommerset Maugham: *„Femeia statornică“*,

constituie ultimele premiere ale anului. D-na *Viorica Dimitriu* are o bună şi mult lăudată creaţie în rolul Constance din ultima piesă.

Toate aceste premiere obţin 5—6 reprezentaţii, adică media de aur a stagiunilor clujene. Succesul de public al stagiunei a fost marcat de piesele „Tempo 120 pe oră“ şi „Zebra“ cari au făcut câte 9 spectacole şi „D-na Ministru“ cu 8 spectacole.

TEATRUL NAȚIONAL
Duminecă, 15 Decembrie 1935
ora 11 dim. precis
FESTIVAL
Comemorarea a 300 de ani dela moartea lui
LOPE DE VEGA
se va reprezenta
Actul al II-lea (6 tablouri) din
La Estrella de Sevilla
(Steaua din Sevilla)
Festivalul se va începe cu o conferință a Dlui Profesor Universitar GH. GIUGLEA despre viața și operile lui Lope de Vega.
Intrarea liberă — Biletele la Universitate și Școlile secundare.

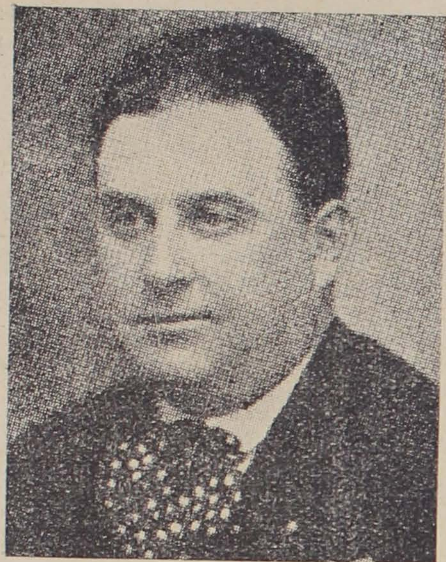
Afişul comemorării lui Lope de Vega

Stagiunea se închide la 10 Mai cu „*Veste Bună*“. S'au reprezentat 15 piese în premieră (4 originale, 11 traduceri) şi 17 în reluare (7 originale 9 traduceri 1 localizare), într'un total de 133 spectacole.

S'au reluat în cursul stagiunei „*Piatra din casă*“ (4 Sept.); *Fântâna Blanduziei* (4); *Avram Iancu* (5); *Noaptea Sf. Ion* (4); *Miss Hobbs* (5); *Procurorul* (7); *Morcovel* (3); *Vicleniile lui Scapin* (3); *Bolnavul închipuit* (4); *Procurorul Hallerss* (6); *Titanic Vals* (4); *Unchiul din provincie* (4); *Hamlet* (2); *Nodul Gordian* (3); *Recomandaţia* (1); *Conul Leonida* (1); *Haidem la teatru* (1).

In această stagiune s'au jucat în turneu 88 de spectacole (71 serale şi 17 matinee şcolare) în oraşele: Oradea, Arad, Timişoara, Craiova, Turnu-Severin, Alba-Iulia, Sibiu, Satu-Mare, Baia-Mare, Gherla, Lugoj, Tg.-Mureş, Salonta, Aiud, Reşiţa, Sebeş-Alba, Zalău, Careii-Mari, Oraviţa, Tg.-Jiu, Făgăraş, Blaj, Aiud, Mediaş, Sighişoara. S'au reprezentat piesele: „Noaptea Sf. Ion“, „Zebra“, „Procurorul“, „D-na Ministru“, „Taina“, „Unchiul din provincie“, „A b a t e l e“, „Tempo 120 pe oră“, „Nebuniile dragostei“, „Piatra din casă“ şi „Bichonel“.

In ordinea activităţii artistice trebuie să însemnăm şi frumosul festival organizat la 15 Dec. 1935, pentru comemorarea a 300 ani

V. VASILESCU

C. POTCOAVĂ

dela moartea lui *Lope de Vega*. O substanţială conferinţă a ţinut cu acest prilej d. prof. Gh. Giuglea.

Alte câteva evenimente se mai cer înserate în cronica acestei stagiuni.

MOARTEA LUI MIHĂILESCU-BRĂILA

Deodată cu pregătirile pentru deschiderea celei de a 17-a stagiuni s'a răspândit la Cluj ştirea că *Mitică Mihăilescu-Brăila* s'a stins în ziua de 24 August 1935, într'un sanatoriu, după o boală grea.

Dem. Mihăilescu-Brăila, s'a născut la 1 Mai 1887 la Brăila dintr'o familie de negustori. Şi-a început activitatea artistică sub îndrumările marelui artist Petre Liciu. Mai târziu intră în compania de operetă a lui Lionescu Vampiru şi apoi a lui Petre Marinescu şi Bărănescu. Timp de aproape 8 ani Mitică Brăila culege laurii unor strălucite succese. Dotat cu o frumuseţe rafaelică şi o voce plăcută, în curând ajunge răsfăţatul operetei.

In 1912 părăseşte opereta stabilindu-se la Teatrul Naţional din Craiova. Aci găseşte pe regretatul *I. Stănescu Popa* şi *Neamţu-Ottonel*, cu care leagă o prietenie care nu a fost stricată decât de coasa morţii. In 1919 împreună cu Stănescu Papa şi N. Neamţu Ottonel, vine la Cluj, punând în frunte cu d. Zaharia Bârsan, bazele Teatrului Naţional din Capitala Ardealului. La Cluj, timp de aproape 12 ani neîntrerupţi desfăşoară o muncă artistică de cea mai frumoasă calitate. In 1931 — obosit şi bolnav — se retrage din teatru.

Ziarele creionează silueta lui cu multă simpatie :

„S'a stins odată cu căderea primelor frunze îngălbenite subtilul şi gingaşul artist, Mitică Brăila. Figura lui ni s'a întipărit

în minte însoțită de raza bucuriei pe care o răspândea și nu ne putem împăca azi cu gândul că eternul tânăr și îndrăgostit Karl Heinz din „Heidelbergul de altă dată“, nu mai trăiește. Și totuș așa este. Prințul aplaudat de o lume întreagă, adoratul tinerimei universitare, răscolitorul atâtor amintiri cari n'o să se mai întoarcă niciodată, șăgalnicul „Nea Mitică“, n'o să mai apară printre noi, trecând prin Clujul pe care-l iubea așa de mult, sau împrăștiind cu gesturi de nabab al veseliei, tinerețe și optimism tuturor“.

„A fost iubit de toți pentrucă niciodată n'a știut să jicnească sau să facă cuiva vre-un rău. Așa l'am cunoscut pe Mitică Brăila și pe scenă și în stradă. S'a dus prea de timpuriu, dar amintirea lui va străjui mereu în sufletele acelora cari l'au iubit și admirat. Prea fusese un darnic al veseliei, prea iubise tinerețea pentru ca la mormântul prea de timpuriu deschis, generațiile cari s'au încălzit la focul artei lui să nu depună lacrimi și regrete“.

„La prima adiere a toamnei, Prințul primăverei și al cântecului, eternul tânăr Karl Heinz, se duce, după ce a împrăștiat tuturor arta sa și sufletul său mare. Mitică Brăila moare prea de timpuriu, regretat și iubit de toți. Odihnească în pace!“ („Patria“, 27 Aug. 1935).

Acelaş ziar face o sugestie rămasă încă actuală : „Dem. Mihăilescu-Brăila a fost aşezat la loc de veşnică odihnă într'o vreme când prietenii îl uitaseră, aşa cum se uită de regulă un artist care a răscolit cândva, ciudatul suflet omenesc. Defunctul avea însă şi prieteni sinceri cari nu l-au putut urma pe ultimul drum din cauza vacanţei : studenţii. Decâte ori se despersonaliza spre a prezenta publicului din sală pe eternul Karl Heintz, sufletul galeriei era mereu cu el. Cele mai frumoase clipe din teatru au fost pentru Brăila, acestea“.

„Cum studenţimea se reîntoarce în acest Heidelberg ardelenesc, nu ne îndoim că bunii camarazi ai lui Karl Heintz se vor grăbi să eternizeze, printr'o placă de marmoră, pe cel răpit de necruţătoarea moarte. *(Patria*, 8 Septemvrie 1935).

MOARTEA OLIMPIEI BÂRSAN

Abia la două luni dupăce Teatrul Naţional al Clujului arborase steagul de doliu pentru Mitică Brăila, la 25 Oct. 1935 încetează din viaţă marea tragediană *Olimpia Bârsan*.

Intreaga presă românească a consacrat articole elogioase închinate memoriei defunctei artiste. O caracterlzare dintre cele mai juste, pe care o reproducem tot din „Patria“, i-a făcut însă colegul ei de scenă d. Ștefan Braborescu :

„Din nou zăbranicul durerii învălue în falduri de desnădejde inimile acelora, pentru cari cultul artei adevărate n'a ajuns încă să însemne un supărător anacronism... Din nou Teatrul românesc de aici și de pretutindeni pus în slujba acestei arte de purificare și de înălțare a sufletului omenesc, primește pe lângă loviturile oamenilor fără conștiință și fără nici un crez artistic, și pe acelea ale destinului pe cât de orb, pe atât de implacabil. — Pentrucă, într'adevăr, este o cumplită lovitură pe care o suferă în deosebi Teatrul românesc din Cluj, prin dispariția prematură a aceleia care a fost marea artistă Olimpia Bârsan.

Este, mai ales, o nedreaptă sguduire și subminare a temeliilor acestui templu de cultură națională, prin irosirea și trecerea în neant a uneia din cele mai proeminente figuri ale teatrului nostru contimporan.

Incadrată dela primele manifestări în marea și aristocrata familie a artiștilor de rasă, Olimpia Bârsan, și-a început strălucita carieră la Teatrul Național din București, unde a desfășurat o activitate prodigioasă, remarcată în chip cu totul deosebit și de direcțiune și de public și de reprezentanții autorizați ai criticii obiective.

Mulțumită darurilor excepționale cu care fusese înzestrată, a izbutit într'un timp scurt să urce scara erarhiei profesionale până la cele mai înalte trepte, cucerind definitiv sufragiile unui public înțelegător și entuziast. Dar activitatea Olimpiei Bârsan nu s'a mărginit numai în cadrele Teatrului bucureștean. Suflet vibrant, încălzit la focul unui patriotism sincer și de o energie rară, demnă de invidiat, marea artistă a înțeles mai bine și mai curând decât alții, ce răsunet puternic cu efecte hotărâtoare ar putea să aibă turneele de teatru românesc în ținuturile subjugate de dinainte de război. Și împreună cu distinsul ei soț și coleg căruia i-a fost până în ceasul din urmă o neprețuită și inegalabilă tovarășă de ideal artistic, a întreprins acele vestite turnee, cari au însemnat tot atâtea izbânzi ale spiritului și sentimentului național, mereu împrospătat și despre care istoricii contimporani vor trebui să pomenească în hronicul culturii românești, ca de un fapt de netăgăduită importanță, strâns legat de numele Olimpiei Bârsan.

Imediat după război, când s'a deschis prima stagiune de teatru românesc în inima Ardealului, cele dintâi cuvinte cu adâncă rezonanță în sufletul delirând de entuziasm al românilor din Cluj, au fost rostite cu o cuceritoare emoție de către Olimpia Bârsan. De atunci și până în ultimul timp a fost o prețioasă

colaboratoare a tuturor direcţiunilor cari s'au succedat aci, nu numai raalizând pe scena acestui teatru creaţii desăvârşite, fixate definitiv în amintirea spectatorilor de eri şi de azi, dar fiind şi un îndreptar de real folos pentru elementul românesc tânăr care se ridica — perfecţionându-se sub auspiciile talentului ei pilduitor — şi mai ales a sfaturilor ei, pornite din marea înţelepciune a inimei.

Sfaturile acestea uneori poate greşit înţelese, erau totdeauna risipite darnic, numai în dorinţa şi grija, ce i se citeau continuu în ochi de a nu se clinti nici măcar o cărămidă din edificiul instituţiei la crearea şi înălţarea căruia contribuise cu gând şi suflet, în cea mai largă măsură.

Dăruită dela Dumnezeu cu însuşiri artistice puţin obişnuite, stăpână pe o gamă întinsă de exprimare a gândurilor şi sentimentelor omeneşti, Olimpia Bârsan a atacat toate genurile cu egală competenţă şi autoritate artistică, necontestate de nimeni. Acolo însă, unde era într'adevăr neîntrecută — nu văd încă cine ar putea-o înlocui pentrucă artiştii mari, ca şi geniile literaturii şi ştiinţei universale se nasc la răstimpuri foarte îndepărtate — acolo unde strălucia cu o forţă de a impresiona uluitoare, era în drama istorică românească şi în tragedia clasică. Doamna Clara din „Vlaicu Vodă", Ringala din piesa cu acelaş nume, Oana din „Viforul", Vidra din „Răzvan şi Vidra", Neera din „Fântâna Blanduziei", Iulia din „Ovidiu", apoi Antigona din „Thebaida", Margareta din „Richard al III-lea", Hermiona din „Poveste de iarnă", Lady Machbeth, Messalina, Nedea şi în sfârşit cea mai splendidă realizare artistică, apogeul pe care-l poate atinge o actriţă de geniu, „Electra", din tragedia lui Sofocle! In toate aceste roluri de mare anvergură, mai mult decât în altele de genuri cu totul deosebite în cari totuşi a repurtat mari şi definitive izbânzi, se relevau puternic şi concludent extraordinarele însuşiri de claritate, sobrietate şi armonie clasică, în atitudine, in gest şi expresie verbală, care alcătuiau — ca să zic aşa — lespedea de temelie a capacităţii sale artistice.

Crescută în tradiţia şi cultul frumosului pur, nealterat de inovaţiile esteţilor super rafinaţi, Olimpia Bârsan avea ca şi iluştrii săi predecesori un respect profund, respect care din păcate începe să cam dispară, pentru integritatea cuvântului rostit frumos, cu sfinţenie, cu tot sensul, cu tot sufletul, şi cu toată muzica interioară. O vorbă scăpată depe buzele acestei mari artiste, era ca o fluturare de lumină sonoră, care se încrusta adânc în mintea ascultătorului vrăjit, iluminându-i întreaga fiinţă... O frază, un vers mai ales, rostit de Olimpia Bârsan, era ca o sim-

Decorul în care „Comedia Franceză“ a jucat la Cluj „Vicleniile lui Scapin“ de Molière, la 13 Martie 1936

fonie de incantații și vis, care te urmărea obsedant zile și nopți dearândul...

Astăzi, glasul ei cu sonorități metalice și inflecsiuni de violă, a amuțit. Ochii ei mari, deschiși ca niște ferestre largi spre orizonturi insondabile, s'au închis pentru totdeauna... Iar sufletul ei cald de copil, suflet mare, bun și frumos ca însăși arta ei, a trecut în imperiul îngerilor cu întreaga lume de fantome și fictiuni cărora le dăduse atâta viață și atâta strălucire pe acest pământ pieritor.

Ne închinăm înfiorați în fața poruncilor destinului și cu adâncă smerenie ne rugăm Celui Atotputernic pentru odihna de veci a aceleia care a fost Olimpia Bârsan“.

ȘTEFAN BRABORESCU

Inmormântarea marei defuncte se face cu participarea întregului Cluj românesc, care a cinstit astfel pentru ultima oară pe artista a cărei memorie este pururea vie în amintirea tuturor cari au avut desfătarea sufletească să o vadă jucând...

Consiliul de administraţie al teatrului a consemnat cu acest trist prilej, în condica sa, următoarele :

„Inainte de începerea şedinţei d. prof. N. Bănescu în numele Consiliului arată pierderea încercată de Teatrul Naţional prin moar-

tea ilustrei artiste Olimpia Bârsan, care şi-a închinat toate puterile sufletului teatrului din Cluj, aducând în timpul greu al începutului acestui teatru marea ei experienţă şi puternicul său talent. De asemenea în tot timpul cât a activat la acest teatru, a lucrat fără preget la promovarea artei adevărate. Ea a binemeritat dela Teatru şi dela public. Amintirea ei va fi deapururea scumpă tuturor care se interesează de teatrul românesc al Clujului".

TEATRUL NAŢIONAL

Sâmbătă, 25 Ianuarie 1936

Va avea loc

Reprezentaţia festivă

de retragere a iubitei noastre artiste

Nathalia Ştefănescu

Se va juca

TITANIC VALS

Comedie în 3 acte de Dl TUDOR MUŞATESCU

DISTRIBUŢIA:

Direcţia de scenă Dl Ştefan Braborescu

PREŢUL BILETELOR:

Biletele de vânzare la cassa Teatrului.

Afişul spectacolului pentru retragerea Nataliei Ştefănescu

* * *

Cronica stagiunei nu este încă terminată. Zguduitoarele pierderi suferite de teatru prin trecerea la cele veşnice a Olimpiei Bârsan şi a lui Mihăilescu-Brăila sunt încă proaspete, când o altă merituoasă artistă, d-na Natalia Ştefănescu, părăseşte — din cauză de boală — scena Clujului, iar Zaharia Bârsan „demisionează" dela conducerea teatrului. Fideli gândului nostru dintru început, de a nu face în aceste pagini decât operă informativă, vom reda şi aceste două evenimente prin prizma documentelor vremii.

„Sâmbătă 25 Ian. 1936 — scrie C. Albu în „Patria" — Teatrul Naţional din Cluj, dar mai cu seamă publicul, recrutat din toate straturile sociale a sărbătorit în cadrul unei reprezentaţii de neuitat, pe artista *Natalia Ştefănescu*, care părăseşte scena din cauză de boală. Sala Teatrului a fost ocupată până la ultimul loc. Toţi iubitorii de teatru, toţi aceia care în scurgerea celor 17 ani, cât d-na Ştefănescu a apărut pe scena clujană, au avut nenumărate ocazii s'o aplauze, au venit să manifesteze încăodată simpatia ce-i poartă.

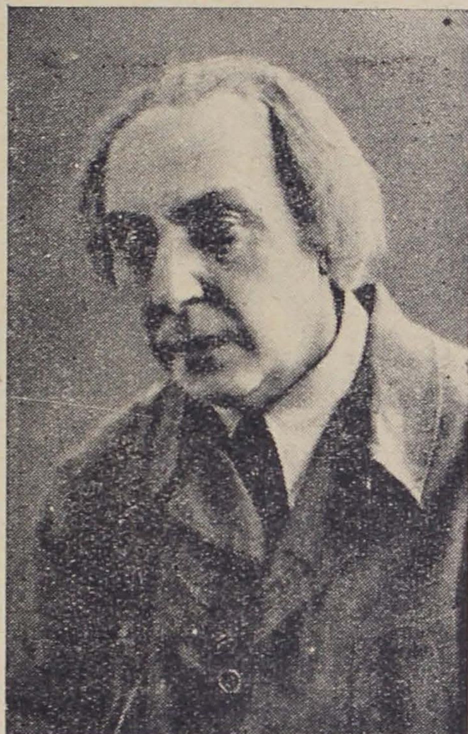
......Comedia „Titanic Vals", aleasă anume pentru această ocazie, a fost cât se poate de frumoasă. Fiecare din interpeţi şi-a dat silinţa să toarne

în textul d-lui Muşatescu, maximul posibil din sufletul omenesc, să reediteze cât mai fidel tipurile neştiutei familii dela ţară a lui Nea Spirică.

D-nii Ştefan Braborescu, Nae Voicu, Virgil Potoroacă, Titi Simionescu, Hirstea Cristea, Ion Fărăianu, apoi d-nele : Mia Mateescu, Sili Munteanu, Nunuţa Hodoş, Violeta Boitos, toţi şi toate au căutat să creeze pentru d-na Natalia Ştefănescu, alias mama, bunica şi soacra Chiriachiţa, o atmosferă în care talentul sărbătoritei s'a putut evidenţia din belşug.

După terminarea actului doi, pe scenă au luat loc numeroşi actori şi actriţe, precum şi diferite autorităţi. Seria cuvântărilor a deschis-o d. *Neamţu Ottonel*, care a vorbit în numele Teatrului. Vădit impresionat, d-sa a evidenţiat meritele Tantii Liţa, a omagiat-o pentru munca depusă la temelia instituţiei şi-a îmbrăţişat-o îndelung, după ce, în prealabil, i-a oferit simbolic numeroasele buchete de flori ce ornau scena. In numele Primăriei a vorbit d. Octavian Boer, în numele Astrei d. dr. Căpraru, în numele Sindicatului Presei Române din Ardeal şi Banat, precum şi în numele cronicarilor dramatici d. Vladimir Nicoară, redactor al ziarului nostru. Au mai vorbit Sorin Gabor, în numele studenţilor dela Academia de Artă Dramatică şi C. A. Russey în numele actorilor. In cuvinte emoţionante a răspuns sărbătorita care a mulţumit tuturora dar mai ales publicului numeros din sală. A urmat apoi actul trei, cu aplauze la scenă deschisă şi cu furtunoase aplauze la final, când Tanti Liţa nu mai era decât o simplă pensionară!"

* * *

ZAHARIA BÂRSAN
în „Papa Lebonnard"

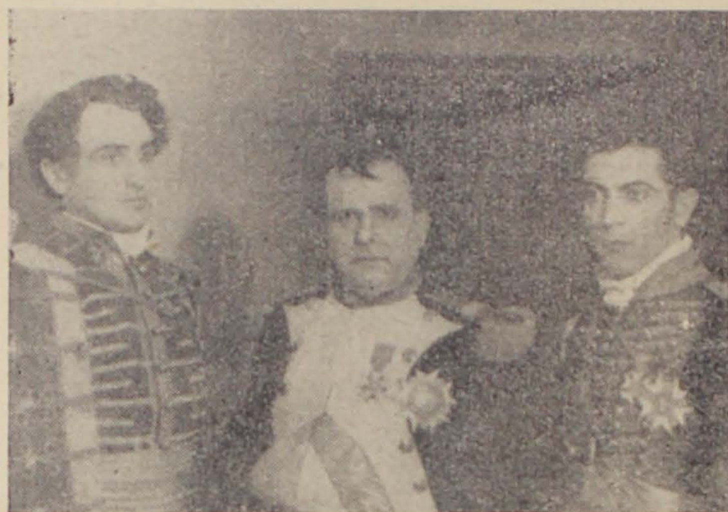
Relativ la schimbarea lui Z. Bârsan dela direcţia teatrului vom reproduce pasagiile respective din condica de procese verbale a consiliului instituţiei :

Şedinţa din 26 Martie 1936:

„Consiliul aduce mulţumiri d-lui Z. Bârsan pentru felul cum a condus gestiunea în împrejurările deosebit de grele din anul în curs şi pentru proectul de buget pe exerciţiul 1936/37 care echilibrează finanţele teatrului, lăsând să se intrevadă o revenire la normal şi chiar o îndreptare a situaţiei teatrului. La rândul său d. Z. Bârsan aduce mulţumiri d-lui administrator I. Pop şi d-lui secretar C. Olariu pentru calda şi preţioasa colaborare din multele momente grele prin care a trebuit să treacă Teatrul Naţional din Cluj.

Şedinţa din 31. III. 1936 : D. prof. *N. Bănescu* nefiind prezent la şedinţa trecută declară că ţine să se asocieze la elogiile

meritate exprimate de Consiliu d-lui director Z. Bârsan, dar în urma actului oficial citit în şedinţă (I. Decret-Regal No. 596 | 936 prin care pe ziua de 1 Aprilie se numeşte ca director al Teatrului Naţional din Cluj d. prof. Victor Papilian în locul d-lui Z. Bârsan „*demisionat*"), simte o datorie de conştiinţă, ştiind împrejurările în cari actul „demisiunei" s'a produs, să protesteze cu toată energia împotriva unui procedeu, care echivalează cu o revocare deghizată. Nu cunoaşte nici un motiv care să fi dus la acest sfârşit, căci directorul numit prin Inalt Decret Regal are o stabilitate garantată prin lege. Ea devine astfel, prin actul autorităţii centrale, cu totul iluzorie. Ţine să adaoge că nu vede în actul No. 2101/936 a Onor. Direcţiei Generale a Teatrelor, ce s'a citit, măcar o vorbă de mulţumire la adresa persoanei care în atâtea rânduri a stat în fruntea instituţiei şi a condus-o cu o râvnă îndeobşte cunoscută, lucru ce constitue de obiceiu o formulă elementară pentru orice slujbaş care îşi încheie o lungă carieră".

Nae Voicu (la mijloc) în „Napoleon" din „Mme Sans-Gêne". La stânga Titus Croitoru, iar la dreapta Miluţă Lapteş, în roluri de aghiotanţi

In prima şedinţă a consiliului prezidată de noul director d. Victor Papilian, d-sa se asociază la elogierea activităţii fostului director şi „arată că prestigiul Teatrului Naţional din Cluj este foarte ridicat în urma direcţiunei de ani de zile a d-lui Z. Bârsan. D-sa se va strădui să menţină acest prestigiu".

Noul director — care nu avea nimic comun cu lipsa de eleganţă a celor dela centru — nu se putea desolidariza mai eclatant de gestul de nemeritată jignire care s'a adus întemeietorului acestui teatru, prin felul cum a fost considerat „demisionat", ca să nu mai vorbim de nedreptatea care i s'a făcut...

La 13 Martie 1936, Clujul are o adevărată sărbătoare artistică: ansamblul Comediei Franceze joacă, în turneu, pe scena

Teatrului Naţional din Cluj *„Jeu de l'amour et du hazard“* de Marivaux şi *„Les fourberies de Scapin“* de Molière. Limba franceză răsună prima oară, rostită de marii artişti ai Parisului, pe scena Clujului românesc, solie de înfrăţire şi mai strânsă între poporul nostru şi nobilul popor francez.

STAGIUNEA XVIII-a (1936—1937)

Primul gând al noui direcţiuni la deschiderea celei de a 18-a stagiuni, se îndreaptă căre amintirea scriitorului Gib. I. Mihăescu, care şi-a petrecut o bună parte din tinereţe în redacţiile clujene, reprezentându-se în cadrul unui festival comemorativ, care a avut loc la 15 Sept., *„Pavilionul cu umbre“*. La solemnitatea comemorării au vorbit d-nii Victor Papilian, directonul Teatrului Naţional, Ion Chinezu, în numele scriitorilor ardeleni şi N. Crainic în numele Grupului „Gândirea“.

Afişul spectacolului pentru comemorarea lui Gib. I. Mihăescu

A doua premieră a anului este *„Cidul“* de Pierre Corneille, pusă în scenă de d. Ștefan Braborescu. In distribuţie realizează succese de subliniat d-nele Maria Munteanu, Viorica Juga şi d-l Ion Tâlvan. Urmează pe afiş *„In larg“* de *Bulton Wane*, în care atât regia d-lui Em. Bobescu, cât şi interpretarea sunt subliniate de aprecierele presei. „D. *Sireteanu* în cel mai simplu şi drept rol — cum se zice în teatru — a făcut o stilizare impresionantă, a pus atâta prestanţă naturală, atâta rigiditate şi sobrietate încât a impresionat. D. *Iosif Vanciu*, simplu, natural în unele scene, a devenit sguduitor şi emoţionant în scenele de dramă veritabilă. Constatăm încă odată că d-sa poate juca şi drama şi comedia, cu acelaş succes, ceeace

Teatrul Național-Studio

Duminecă 31 Ianuarie 1937, ora 11 a. m.

A doua conferință însoțită de reprezentație demonstrativă

I.

TEATRUL LUI FRANK WEDEKIND . Conferința dlui Prof. Victor Iancu

II.

Tabloul VI din actul II și tabloul VII din actul III din

DEȘTEPTAREA PRIMĂVERII

Piesă în 3 de Fr. Wedekind. Traducere de D. Victor Iancu. Direcția de scenă D. Victor Papilian. Decorurile după schițele Dlui Walter Widmann

DISTRIBUȚIA

Moritz	Dl I. Tălvan	Necunoscutul	Dl N. Sireteanu
Melchior	„ V. Potoroace	Ilsa	Dna Violeta Pescariu-Boitoș

Prețul locurilor: Logi lei 65, Fot. orch. și Fot. I lei 13, Fot. II lei 10 Staluri lei 8, Balcoane și Galerie lei c

Afișul uneia din conferințele și spectacolele experimentale organizate din inițiativa d-lui Victor Papilian

este o supremă calitate pentru un actor. D. Mateescu ne-a făcut o valoroasă creație de frumoasă stilizare". (Patria 3 Oct. 936).

„*Molima*" de Ion Marin Sadoveanu, „*Colierul Rajahului*" comedie de Walter Ellis, jucată cu mult nerv, „*Karl și Ana*" de Leonard Franck, precedează un reușit spectacol autohton dat cu „*Craiul Munților*" dramă în 4 acte în versuri de Al. Ceaușeanu. Cronica menționează interpretarea lui N. Sireteanu, Iosif Vanciu, Gh. Aurelian, N. Voicu.

Urmează pe afiș „*Tobias Wunderlich*" legendă dramatică în 11 tablouri, de H. Ortner, un foarte interesant și merituos spectacol realizat de Em. Bobescu, în care se disting N. Sireteanu, V. Vasilescu, I. Vanciu, Tanța Brătășanu, Jeny Moruzan, Violeta Boitoș și mai ales Nunuța Hodoș. Următorul spectacol îl formează „*Capriciul*" de Alfred de Musset și „*Leagănul*" de Gregorio și Maria Martinez Siera, o piesă de neîntrecută atmosferă în care ansamblul femenin al teatrului în frunte cu d-na Mya Mateescu, care a interpretat rolul sorei Jeana, a înscris o frumoasă izbândă. Despre „*Capriciul*" cronicarul „Patriei" scrie: „Interpretarea a fost perfectă. D-na Viorica Juga, soția naivă

Nunuţa Hodoş

Nicolae Sireteanu

Violeta Boitoş

şi iubitoare, blândă şi geloasă, încrezătoare şi îndurerată, a reliefat cu pricepere şi naturaleţă toate stările sufleteşti. D. Dem. Moruzan a fixat cu eleganţă şi humor capriciul unui soţ care alunecă destul de uşor pe panta infidelităţii, dar se chinueşte când are o uşoară bănuială asupra fidelităţii soţiei. D-na Viorica Dimitriu — prietena care aplanează încă un conflict matrimonial, a fost de o subtilă cochetărie, păstrând linia de nobleţe. Fină, elegantă, naturală, şi-a studiat amănunţit rolul".

La 12 Decembrie 1936, are loc premiera piesei „*Bacantele*" de Euripide, prin care teatrul clujan înscrie o nouă biruinţă în analele sale. („*Bacantele*" nu a fost reprezentată până la această dată, de nici-un teatru din România). Graţie prezenţei la Cluj a d-lui Ștefan Bezdechi, profesor universitar, teatrul a putut avea o bună traducere, făcută din original, a acestei piese clasice, D. Șt. Braborescu, director de scenă, a realizat un mare spectacol, de factură clasică autentică. Muzica de scenă de o originală inspiraţie a d-lui Hermann Klee, a servit minunat textul. Corpul coreografic al Operei, a realizat deasemenea, sub conducerea d-nei Chiţi Stanciu, momente impresionante. Interpretarea a fost de o excelentă calitate atât cea a rolurilor principale, în frunte cu Magda Tâlvan, Ion Tâlvan, L. Divarius, T. Lapteş, cât şi a celor secundare în cari direcţia de scenă a utilizat numai actori încercaţi: Maria Munteanu, Viorica Juga, Aurica Vasiliu, N. Sireteanu, C. A. Rusei, Liviu Doctor. „Bacantele", este cel mai perfect spectacol — până în prezent — din actuala stagiune şi simţim o deosebită satisfacţie că putem spune acest adevăr" scrie „*Patria*". „Montarea pe o scenă relativ mică a unei piese antice, care prin factura ei cere mişcare multă în aer liber, este un record. Chiar dacă această tragedie n'ar avea un succes de casă, — aşa cnm se prevede, — deoarece nevroza actuală nu mai admiră teatrul clasic, direcţia teatrului şi-a făcut o frumoasă datorie, punând-o în repertoriu".

Spectacolul s'a început cu o comemorare a regretatei artiste Olimpia Bârsan, decedată anul trecut. „Societatea Principele Mircea" de sub prezidenţia d-nei Fabius, a organizat această comemorare cu prilejul premierei acestei piese ca un pios omagiu adus celei mai strălucite interprete a teatrului clasic. D. V. Papilian a vorbit în numele teatrului, d-na Fabius în numele Soc. Principele Mircea şi d. Şt. Braborescu, în numele artiştilor, amintind în cuvinte frumoase şi calde, marile calităţi ale defunctei.

VIORICA DIMITRIU

După o premieră „de destindere", comedia „*Signor Bracolli*", de Jaques Deval, teatrul reuşeşte un mare succes cu comedia muzicală „*Mzelle Nitouche*" de Hérvé. Cincisprezece spectacole recompensează efortul actorilor clujeni de a fi atacat un gen nou, în gustul publicului.

Urmează pe afişul de premiere „*Coleopterele*", comedie de Constantin Râuleţ, iar apoi „*Constructorul Solness*" de H. Ibsen, un bun spectacol realizat de d. Şt. Braborescu. D. N. Ottonel, ne-a dat o bună interpretare a rolului titular.

La 6 Februarie Teatrul sărbătoreşte pe *Zaharia Bârsan*, cu ocazia împlinirii a 36 de ani de activitate teatrală, reprezentându-i poemul dramatic în versuri „*Domnul de Rouă*".

In direcţia de scenă a d-lui V. Vasilescu, se joacă „*Liebelei*" de Arthur Schnitzler. In această stagiune se joacă un nou Shakespeare: „*Femeia îndărătnică*". Cu această piesă îşi face debutul promiţător ca director de scenă d. Vintilă Rădulescu. D-na Viorica Dimitriu, obţine un frumos succes în rolul titular.

După două premiere originale, „*Alexandru Lăpuşneanu*" de C. A. Rusei şi „*Duduca Sevastiţa*" de Ion Sân-Georgiu, se reprezintă „*Tessa*" de I. Giraudoux, în direcţia de scenă a d-lui Victor Papilian, iar apoi comedia originală „*Morişca*" de Ion Luca.

O nouă premieră a teatrului clujan, care este în acelaş timp o premieră pe ţară, este *„Steau Sevillei“* de Lope de Vega. N. Sireteanu, I. Vanciu, L. Divarius, N. Hodoş, Viorica Juga, D. Constatinescu şi Fl. Ciura, constituesc un bun ansablu şi obţin meritate aplauze.

„Dama cu Camelii“ de Al. Dumas fiul, jucată în costume moderne, aduce rivalitatea d-nelor Viorica Dimitriu şi Jeny Moruzan, în rolul Margaretei, dar nu poate resuscita vechiul succes al piesei. Se mai reprezintă până la sfârşitul stagiunei *„Elisabeth“* de André Josset (d-na Virginia Cronvald în rolul titular) şi *„Andromaca“* de Racine, în care întreaga interpretare: Virginia Cronvald, Magda Tâlvan, Fl. Ciura, Ad. Vulcu, N. Sireteanu, I. Tâlvan, şi C. A. Rusei, poate fi citată pentru realizări frumoase.

ATENA DUMITRESCU

Ultima premieră, care are loc la 6 Mai, este formată de un spectacol „coupé“ compus din *„Logodna lui Niculiță“* comedie într'un act de L. Divarius, *„Intâmplarea“*, un act de Coca Farago şi *„Casa cu frați“* de Leontin Brudaşcu. Premiera este dată sub auspiciile Societăţii Scriitorilor Români Ardeleni, dar sfârşitul de stagiune este impropriu unui succes mai consistent.

Inchiderea stagiunei are loc la 9 Mai cu cele 3 piese româneşti într'un act.

S'au reluat în cursul stagiunei *„Stradivarius“* (2 spectacole), *„Medaliile bătrânei“* (3), *„Unchiul de provincie“* (2), *„Bichonel“* (3), *„Comedia fericirii“* (6), *„Procurorul“* (1), *„Regele Lear“* (2), *„Femeea statornică“* (2), *„Recomandația“* (1).

In cursul acestei stagiuni, teatrul a reprezentat în premieră 29 de piese (11 originale, 18 traduceri), iar în reluare 9 piese (8 traduceri, 1 localizare) într'un total de 136 spectacole.

Tot în cursul acestei stagiuni teatrul a reprezentat în diverse oraşe din Ardeal şi Banat următoarele piese: *„Pavilionul cu umbre“* 6 oraşe, *„Craiul Munților“* 7 reprezentații în 6 oraşe, *„Colierul Rajahului“* 6 oraşe, *„Femeea statornică“* 3 spectacole în 2 oraşe, *„In larg“* 5 spectacole în 4 oraşe, *„Cidul“* 5 oraşe, *„Unchiul din provincie“* 1 oraş, *„Constructorul Solness“* 4 oraşe, *„Liebelei“* 2 oraşe, *„Mzelle Nitouche“* 2 oraşe, *„Duduca Sevastița“* 1 spect., în total 42 spectacole de turneu.

Nae Bulandra în „Oedip Rege“

Se cuvine să însemnăm aci interesanta inovație a spectacolelor de matineu precedate de conferințe, inaugurată din inițiativa d-lui Victor Papilian, directorul Teatrului. S'au ținut în cursul stagiunei următoarele conferințe:

20 Decembrie 1936. Conferința d-lui Victor Papilian despre *„Teatrul lui Paul Claudel“*. S'a jucat actul III din *„Violaine Fecioara“*.

31 Ianuarie 1936. Conferința d-lui Victor Iancu despre *„Teatrul lui Wedeking“*. S'au jucat 2 tablouri din *„Deşteptarea primăverii“*.

28 Februarie 1937. Conferința d-lui Olimpiu Boitoş, despre *„Teatrul lui Anton Cehov“*. S'a jucat un act din „Trei surori“

4 Aprilie 1937. Conferința d-lui Lilio Cealdea, despre *„Teatrul lui Pirandello“*. S'a jucat actul III din „Enric IV“.

Publicul intelectual a urmărit cu destul interes aceste conferințe şi spectacole experimentale, cari s'au organizat sub emblema „Teatrul Național-Studio“.

Teatrul Naţional

Bilete seria I | PREMIERA I. | Reprezentaţia No. 12198

Sâmbătă, 18 Septembrie 1937, ora 8½ seara precis

Deschiderea Stagiunii

I.

Comemorarea vechilor Scriitori dramatici Ardeleni

Vor vorbi: D-nii Dr. Victor Papilian, Directorul Teatrului Naţional şi Prof. Ion Breazu

II.

se va reprezenta

TRIBUNUL

Dramă în 5 acte (7 tablouri) de Ioan A. Lapedatu. | Direcţia de scenă: [illegible]

DISTRIBUŢIA

Afişul reprezentaţiei de deschidere a celei de a 19-a stagiune

STAGIUNEA XIX (1937—1938)

La 18 Sept. 1937 se reprezintă pentru prima oară pe scena unui teatru de stat, în premieră, ca piesă de deschidere a stagiunei, drama istorică *„Tribunul"* de *I. Al. Lapedatu*, reprezentată până atunci doar de o trupă de diletanţi, înainte de unire. Spectacolul este închinat comemorării vechilor scriitori dramatici ardeleni. D-nii Victor Papilian, directorul teatrului şi Ion Breazu prof. univ., în scurtele conferinţe pe care le rostesc înainte de ridicarea cortinei înfăţişează publicului meritele unei literaturi dramatice necunoscute, scrisă într'o epocă când autorii nu puteau avea speranţa de a se vedea reprezentaţi şi care tocmai de aceea trebue făcută cunoscută, chiar cu întârziere şi cu caracter documentar, marelui public. Publicul de premieră a primit cu simpatie acest gând pios îndreptat înspre premergătorii teatrului ardelean, cari prin creaţia lor dezinteresată au pus o piatră la temelia mândrului templu al Thaliei româneşti din Ardeal care este Teatrul Naţional din Cluj.

Intr'un interval de abia zece zile au loc alte două premiere: *„Suflete tari"* dramă în trei acte de *Camil Petrescu* şi *„Călătoria lui Perrichon"* de *Labiche*. Drama d-lui Camil Petrescu a avut o bună interpretare în frunte cu Magda Tâlvan, Maria Munteanu, Violeta Boitoş şi d-nii Ion Tâlvan şi N. Voicu, obţinând şi un re-

marcabil succes de public la cele 7 spectacole ale stagiunei şi 10 spectacole în reluare. In schimb comedia lui Labiche cu toate lăudabilele eforturi ale interpreţilor (V. Vasilescu, P. Perieţeanu, Daia Nicoară, Al. Rădulescu), nu a reuşit să atingă decât 4 spectacole.

O mare montare şi un mare spectacol a realizat d. Șt. Braborescu din *„Cezar și Cleopatra“* de Bernard Shaw, reprezentată la 12 Oct. Transformarea scenei a permis utilizarea unei figuraţii extrem de numeroase realizându-se unul dintre cele mai fastuoase spectacole pe scena teatrului clujan. Cronica contimporană a subliniat creaţiile d-lui Neamţu Ottonel şi a d-nei Viorica Juga.

SILVIA JIPESCU

Următoarea premieră este *„Făclia sub obroc“* piesă în 4 acte de *Gabriel d'Annunzio* în care debutează pe scena Teatrului nostru d-na *Lily Bulandra* şi d. *Nicolaie Bulandra*, făcând dovada unor frumoase calităţi artistice cari îi clasează dintru început printre artiştii fruntaşi ai teatrului. Un spectacol de frumoasă ţinută şi artistică realizare este *„Servitoarea din Evolena“* în direcţia de scenă a d-lui Victor Papilian. O muzică de scenă creatoare de atmosferă a scris pentru această piesă d-na M. Munteanu, care a interpretat cu strălucire şi rolul Filomenei. La succesul piesei au mai contribuit d-nele Violeta Boitoş, d-nii N. Sireteanu, S. Rădulescu, Liviu Doctor, C. A. Rusei, etc.

„Femeea și Paiața“ de *Pierre Frondaie*, *„Clubul Gangsterilor“* piesă poliţistă, se joacă în nota comună. Urmează pe afiş: *„Oameni pe un sloi de ghiață“* de W. Werner, în direcţia de scenă a d-lui Em. Bobescu, în care se remarcă întregul ansamblu, dar cu deosebire d-na Maria Munteanu şi P. Dragomir, *„Don Carlos“* de *Schiller*, *„Fratele păgân“* de *Nic. Iorga*, cari toate constitue reale succese ale teatrului. Se cuvine subliniată creaţia d-lui L. Divarius în rolul lui Ibrahim din piesa lui Nic. Iorga.

O premieră originală *„Cărăbușul de lumină“* de *Alexandru Sera Furpa*, parţial bine jucată, nu obţine succesul pe care l'ar fi meritat, pentru calităţile sale dramatice şi literare. Un spectacol greu îl formează *„Salomea“* de *Oscar Wilde*, (în rolul titular d-na

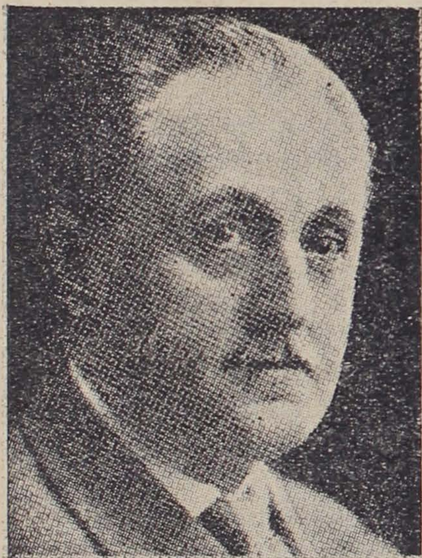
Magda Tâlvan) şi „*Vocea*“ de *Jean Cocteau*, al cărui rol unic este strălucit jucat de d-na Lily Bulandra.

Următoarea premieră are loc la 17 Februarie şi este „*Othello*“ de *Shakespeare*. In cele trei roluri principale apar: d-nii Titus Lapteş (Othello), I. Vanciu (Jago) şi Jeana Popovici (Desdemona), obţinând aproape unanime aprecieri.

AURICA VASILIU

Urmează pe afiş „*George şi Margareth*“, comedie de *Gerhard Savary*, în care d-na Violeta Boitoş reuşeşte o bună creaţie. Urmează trei premiere originale: „*Vreau să trăiesc*“ de *Claudia Milian*, (soţii Tâlvan, Viorica Dimitriu şi Constantinescu sunt relevaţi); „*Umbra*“ de *V. Voiculescu*, pe care nici eforturile actorilor, nici ale direcţiei de scenă nu o pot împiedeca dela cădere, şi în urmă „*Drumul înflorit*“ de *Ion Tâlvan*. Piesa artistului clujan s'a bucurat de un interes susţinut al publicului. Acelaş lucru putem să-l spunem despre „*Ingrata*“ de *Maurice Magre*, unde se cuvine să amintim contribuţia interpretării în frunte cu Gh. Aurelian, C. Potcoavă, Tanţa Brătăşeanu, Puica Perieţeanu, Al. Economu, etc.

EMIL BOBESCU

Ultima premieră a stagiunii este „*Radomir*“, piesă istorică în 7 tablouri de *Gh. Scăueriu*, pusă în scenă de d. Ștefan Braborescu. Spectacolul ar fi meritat mai multă atenţie din partea publicului, fiindcă piesa nu este lipsită de calităţi, iar interpretarea a fost dintre cele mai bune. Se cuvine chiar să însemnăm o creaţie, ieşită din comun, a d-lui *N. Sireteanu*, în rolul titular.

Stagiunea s'a închis la 8 Mai cu „*Conu Leonida*“ şi „*O noapte furtunoasă*“.

In cursul stagiunii s'au reluat următoarele piese: „M-zelle Nitouche“ (2 spect.), „Dama cu camelii“ (1), „Cârceii“ (11), „Duduca

Sevastiţa" (6), „Femeia statornică" (4), „Necunoscuta" (8), „Andromaca" (1), „Punctul Negru" (4), „D'ale Carnavalului" (4), „Hamlet" (3), „Conu Leonida" (2), „O noapte furtunoasă" (2).

S'au reprezentat în această stagiune: 21 piese în premieră (8 originale, 13 traduceri) şi 12 piese în reluare (4 originale, 7 traduceri şi 1 localizare), într'un total de 140 spectacole.

Viorica Dimitriu şi G. Aurelian în „Doamna cu Camelii" (Piesa s'a jucat în costume moderne)

Teatrul a jucat în acest an 20 de spectacole la Oradea Mare şi 15 spectacole la Arad, Satu-Mare, Sighişoara şi Turda. S'au reprezentat în aceste oraşe: „Tribunul", „Dama cu camelii", „Doctorul fără voie", „Oameni pe un sloiu de ghiaţă", „Cârceii", „Necunoscuta", „Punctul Negru" şi „Femeia statornică".

La 12 Decembrie 1937 a avut loc o conferinţă a d-lui Victor Papilian, despre Commedia del'Arte, cu care prilej s'a jucat „*Trappaleria*" (*Inşelătoria*) de vechiul autor italian din secolul al XVI-lea, *De Porta*.

La 9 Aprilie 1938 are loc sărbătorirea lui *Zaharia Bârsan*, cu ocazia retragerii sale din teatru, — d-sa fiind pensionat de Comitetul de direcţie al instituţiei. Sărbătorirea este organizată sub auspiciile „Asociaţiunei pentru literatura şi cultura poporului român". Ea se desfăşoară într'un cadru de mare sărbătoare. S'a reprezentat actul II din „Trandafirii Roşii", poemul dramatic al sărbătoritului, precum şi actul III din opera lui C. Bobescu, inspirată din acelaş poem. Intre cele două părţi ale spectacolului s'a desfăşurat propriu zisa sărbătorire, cu care prilej au ţinut cuvântări reprezentanţii Ministerului Cultelor şi Artelor, ai Teatrului, ai Universităţii, ai Asociaţiilor Culturale, Armatei, Presei, etc., precum şi reprezentanţii actorilor. Tot atunci a avut loc pe scenă desvelirea bustului d-lui Zaharia Bârsan, lucrat de d. Romul Ladea şi oferit sărbătoritului din partea Teatrului Naţional. Insemnăm aici, că d. Zaharia

Afişul sărbătorirei lui Zaharia Bârsan

Bârsan la rândul său, a făcut acest bust cadou pentru galeria de artă a Teatrului.

Festivitatea aceasta a arătat celui sărbătorit toată dragostea şi recunoştinţa care i-o păstrează opinia publică românească, dar nimeni în sală nu era convins că momentul reprezintă într'adevăr o cotitură a destinului, fiindcă nimănui nu-i venea să creadă, că este posibilă o despărţire între Zaharia Bârsan şi Teatrul Naţional al Clujului. Totuşi din această clipă, ctitorul celui dintâi teatru românesc permanent al Ardealului nu a mai jucat pe scena întemeiată de el. Au trecut de atunci aproape 7 ani, în decursul cărora s'au desfăşurat atâtea evenimente, printre care şi refugiul Teatrului la Timişoara. Să sperăm că la reîntoarcerea noastră la Cluj, vom putea inaugura stagiunea cu prezenţa pe scenă a aceluia care revenind la Teatrul Naţional din Cluj, revine la casa sa...

La 9 Mai 1938, împreună cu secţiile „Astrei", s'a organizat un festival de comemorare a lui Gheorghe Coşbuc, cu ocazia înplinirii a 20 de ani dela moartea lui.

STAGIUNEA XX-a (1938—1939)

La 27 Septembrie are loc deschiderea celei de a XX-a stagiuni a Teatrului clujan, cu piesa „Meşterul Manole". Prima premieră este „*Penelopa*" (2 + 2 = 5) de *Sommerset Maugham*.

Urmează un foarte frumos spectacol, realizat de regisorul Fernando de Cruciatti: „*Fata lui Jorio*“ de *D'Annunzio*. D-nele L. Bulandra, N. Hodoş, P. Perieţeanu, V. Cronvald, Daia Nicoară, V. Juga, Florica Ciura, M. Tâlvan, M. Munteanu şi d-nii N. Sireteanu, I. Tâlvan, precum şi aproape întreg restul ansamblului au realizat un spectacol memorabil.

Scenă din „Fata lui Jorio“

Melodrama lui *George Ohnet* „*Mândrie şi Amor*“ nu are priză la public, deşi d. Em. Bobescu care semnează direcţia de scenă, şi-a dat toată silinţa ca să realizeze lucruri frumoase. Un spectacol „coupé“ aduce trei interesante piese; „*Săptămâna luminată*“ de *Mihail Săulescu*, pusă în scenă în mod remarcabil de d. Nae Voicu, „*Doctor Death*“ de Azorin şi „*Amal şi scrisoarea Impăratului*„ de *Rabindranath Tagore*, acestea din urmă în direcţia de scenă a directorului teatrului, d. V. Papilian. In „Amal“ rolul titular este jucat de d-na *V. Boitoş*, care obţine un apreciat succes. Comedia „*Spune-mi că sunt urât*“ de *Jaques Deval*, nu realizează succesul scontat, în schimb „*Pata de întuneric*“ de *Dario Nicodemi* e un spectacol apreciat, graţie şi aportului d-nelor Lili Bulandra şi Magda Tâlvan.

O piesă originală: „*Sbucium*“ a colonelului Mihai Maltopol, azi cunoscut din divizia „Tudor Vladimirescu“, se situează printre spectacolele mijlocii.

Un frumos spectacol şi un mare succes îl constitue „*Mansarda*“ de *Alfred Gheri*, în direcţia de scenă a d-lui Em. Bobescu. D-na L. Bulandra realizează o triumfală creaţie în Germaine, alături de un ansamblu în întregime merituos.

„*Adrienne Lecouvreur*“ de Sarah Bernhardt, „*Gelozia*“ de Artzibaşev, „*Importanţa de a fi serios*“ de Oscar Wilde, „*Samson*“ de Henry Bernstein, „*Garden-Party*“ piesă originală de Mărgărita Miller-Verghy, deşi bine jucate şi frumos puse în scenă, nu reuşesc să treacă de media de 3—4 spectacole, datorită şi unui desinteres tot mai mare, pe care publicul îl manifestă faţă de activitatea Teatrului.

„Fata lui Jorio“ de D'Annunzio
Dir. de scenă: F. de Cruciatti Decoruri: E. Trucinsky

Nu este rostul nostru, de a insista asupra acestei chestiuni, dar nu putem, în caitate de cronicari obiectivi ai realizărilor Teatrului nostru, să nu recunoaştem, că a existat şi această perioadă în viaţa de un sfert de secol a instituţiei noastre. Nu este locul, aici, să cercetăm cauzele sau justificarea acestei atitudini a publicului, dar consemnăm că ea se produce tocmai într'o epocă, când se depune o nobilă pasiune pentru a face repertoriul Teatrului mai select şi mai adecvat concepţiilor moderne despre artă. Se vede însă, că publicul mare nu aderă atât de uşor la inovaţiuni cari îl scot din „dulcea obişnuinţă“...

D-na Nunuţa Hodoş are o remarcabilă creaţie în „*Neroada*“ de *Lenormand*, piesă îngrijit jucată, care se reprezintă pentru prima oară în România pe scena Clujului. Jaques Deval îşi ia revanşa pentru insuccesul piesei sale anterioare, cu comedia „*Tovarăşi*“ care înregistrează 10 spectacole bine cercetate de public. Urmează pe afiş „*Misantropul*“ de *Molière*, în traducerea lui *Tudor Arghezi* şi în direcţia de scenă a d-lui Nae Dimitriu. D-na V. Dimitriu şi d-nii Nae Dimitriu, I. Vanciu şi C. A. Russey se remarcă în distribuţie. O nouă piesă de Sommerset Maugham „*Flacăra sfântă*“, o piesă originală de C. A. Russey: „*Biruitorul*“, formează premierele din luna Martie. In luna următoare se reprezintă „*Comedia fantasmelor*“ piesă în 15 tablouri de *Dan Botta*, pusă în scenă de d. V. Papilian. Deşi cu incontestabile calităţi teatrale, această lucrare nu a avut succesul pe care l-ar fi meritat şi pe care l-a servit bine o parte a distribuţiei, dar l-a deservit total restul interpretării. La

sfârşitul lunii are loc premiera comediei lui *A. de Herz*: *„Omul de zăpadă“* în care întreaga distribuţie, în frunte cu d-nii D. Moruzan, L. Divarius, Nae Voicu, N. Bulandra, P. Dragomir şi d-nele Jeny Moruzan, Mia Mateescu, Viorica Juga, şi Viorica Stirbeţiu merită să fie citată pentru excelentul spectacol de comedie realizat. Piesa s'a jucat de 7 ori până la data închiderii stagiunii şi a fost reluată cu succes şi în stagiunile următoare, întrunind un total de 26 spectacole la Teatrul nostru.

ŞTEFAN BRABORESCU
în Marco din „Monna Vanna“

In cursul stagiunii au fost reluate piesele: „Meşterul Manole“ (3), „Cârceii„ (5), „Omul care a văzut moartea“ (4), „Hamlet“ (1), „Incurcă lume“ (5), „Se caută un tată“ (3) „Suflete tari“ (3), „Finul coniţei“ (7), „Ruy—Blas“ (2), „Avarul“ (2), „Cuiburi sfărâmate“ (2), „Doctorul fără voie“ (1), „Medaliile bătrânei“ (4), „D'ale Carnavalului“ (2), „Laţul“ (2).

In cursul acestei stagiuni, la 25 Martie 1939, a avut loc la Cluj un spectacol extraordinar dat de Teatrul din Veneţia, de sub direcţia lui Alberto Colantuoni, cu piesa „Le Baruffe Chiozzote“ (Certurile din Chioggia).

Stagiunea se închide la 6 Mai cu *„Omul de zăpadă“*. S'au jucat în cursul stagiunii 22 piese în premieră (6 originale, 16 traduceri), 16 piese în reluare (7 originale, 7 traduceri, 2 localizări), într'un total de 129 spectacole.

In timpul stagiunii, Teatrul a inteprins în 20 diverse oraşe din Ardeal mici turnee, reprezentând următoarele piese: „Trandafirii Roşii“, „Meşterul Manole“, „Avarul“, „Doctorul fără voie“, „Finul Coniţei“, „Cârceii“, „Ruy-Blas“, „Mansarda“ şi „Importanţa de a fi serios“.

Tot aci trebuie să însemnăm că în cursul unui turneu, a fost omorât în staţia Vinga, fiind strivit de tren, în ziua de 14 Februarie

1939, tânărul actor *Leonida Irimieş*, o speranţă dintre cele mai promiţătoare a Teatrului nostru, care în abia 6 ani de activitate, a jucat în 60 de piese, diferite roluri, printre cari câteva cari au găsit în el un interpret de mare talent.

Ştefan Braborescu este pensionat, pentru limită de vârstă, dar în plină vigoare fizică şi intelectuală, tot în cursul acestei stagiuni,

El pleacă din teatru fără nici o subliniere publică a meritelor sale, fără „reprezentaţia de retragere" obişnuită. Teatrul pierde în d-sa un mare actor şi un excelent director de scenă care ar fi putut aduce încă multe şi serioase contribuţii nivelului spectacolelor.

STAGIUNEA XXI-a (1939—1940)

Stagiunea cu care începe al treilea deceniu de activitate a Teatrului Naţional al Clujului, se deschide la 1 Octombrie, cu „*Baba Hârca*", feerie 2 acte de *Matei Millo* şi „*Cinel-Cinel*", comedie într'un act de *Vasile Alecsandri*, în cadrul unei reprezentaţii festive pentru comemorarea „Inaintaşilor Teatrului Românesc". Puse în scenă cu multă grijă de d. *Em. Bobescu*, cele două vechi piese au constituit frumoase spectacole documentare.

Sabin Pop în cerşetorul din „Domnişoara Nastasia"

Primele premiere ale stagiunei sunt: „*Timpul şi familia Conwey*" de *Prietsley*, în care se remarcă d-nele Virginia Cronvald, Viorica Juga; „*Casa Hervey*" de *C. R. Avery*, „*Mama*" de *Carel Capek*, care dă prilej de frumoasă afirmare d-nei Mya Mateescu, şi „*Zile senine*" de *Claude André Puget*.

Urmează pe afiş „*Magda*" de *H. Sudermann*, în rolul titular cu d-na Lily Bulandra, care secondată de o excelentă distribuţie, aduce piesei un succes unanim recunoscut.

Regisorul Fernando de Cruciatti pune în scenă „*Arşiţa*" de *Rosso di San Secondo*, „*Luna vinovată*" de *Massimo Bontem-*

TEATRUL NAȚIONAL
OPERA ROMÂNĂ

Vineri 1 Decemvrie 1939
ora 8½ seara precis

Sărbătorirea a 20 de ani
dela înființarea Teatrului Național și Operei Române din Cluj

I.

Cuvântare din partea Teatrului Național	**Dl Director Victor Papilian**
Cuvântare din partea Operei Române	**Dl Director Dr. Mihail Nasta**
Cum a ajuns Teatrul Național în stăpânire românească	**Dl Prof. Onisifor Ghibu**
Privire generală asupra activității Teatrului Național și Operei Române din Cluj	**Dl Prof. Ion. Gerghel**
Cuvântare (reprezentantul artiștilor)	**Dl Nicolae Dimitriu**

II.

Poemul Unirei

DISTRIBUȚIA:

România	Dna Virginia Braborescu
Dorobanțul	Dl Dem. Constantinescu
Basarabia	Dna Viorica Dimitriu
Bucovina	„ Daia Nicoară-Andron
Transilvania	Dra Sili Munteanu
Banatul	„ Virginia Bude
Macedonia	Dna Virginia Drăgoi

III.

AIDA

TABLOUL IV.

DISTRIBUȚIA:

Aida	Dna Mimi Nestorescu
Amneris	„ Lia Pop
Radames	Dl Traian Nicolau
Amonasro	„ G. Simionescu
Ramphis	„ V. Sionin
Regele	„ L. Popovici
Trimisul	„ L. Roman

PREȚUL BILETELOR: [illegible]

[illegible] în sală după ridicarea cortinei este strict interzisă. Doamnele cu pălării nu sunt admise în staluri.

Cassa este deschisă la orele 10-1 și 4-7. **In prețuri se cuprinde: garderoba, toate taxele și timbrele**

Biletele de vânzare la cassa teatrului.

O etapă importantă...

pelli şi *„Al 4-lea perete"* de *Luigi Bonelli*, realizând cu aceste 3 piese într'un act, un spectacol de cea mai frumoasă calitate.

Clasicii sunt reprezentaţi în repertoriul acestui an prin drama *„Horaţiu"* de *Pierre Corneille*, care se bucură de un ansamblu foarte bine pus la punct. Urmează o comedie, *„Medalionul"* de *Gherardo Gherardi*, care constituie un franc succes, realizând opt spectacole bine cercetate de public, iar apoi *„Academicianul"*, comedie de *Robert de Flers* şi *Caillavet*, care însă nu reuşeşte să reediteze la Cluj succesul obţinut la Paris.

Nic. Sireteanu şi Sandu Rădulescu în „Doi sergenţi"

Incontestabil, cel mai mare succes al stagiunii îl formează *„Atrizii"*, tragedia în versuri a d-lui *Victor Eftimiu*, jucată în înscenarea d-lui I. Tâlvan şi supravegherea autorului.

Cronicarul ziarului *„Tribuna"* din Cluj, d. George Sbârcea, scrie cu acest prilej o interesantă cronică din care reproducem câteva fragmente : „In adevăr, succesul de Marţi seara al premierei „Atrizilor" n'ar fi fost întreg fără prezenţa autorului la repetiţii şi premieră, fără puternica şi interesanta personalitate, care a fost în stare să developeze din sală ropote de aplauze la scenă deschisă, prin simplul act al participării d-sale la spectacol. Deşi regia a fost semnată de d. Ion Tâlvan, s'au simţit străduinţele îndelungate ale d-lui Victor Eftimiu, care a condus personal repetiţiile imprimând spectacolului un ritm armonizat cu fondul lucrării şi o ţinută potrivită actorilor. Dela decorurile d-lui *Trucinschi* (am remarcat mai ales pe cel din ultimul act) până la efectele de lumină bine utilizate, totul a fost mărturia unei vigilenţe regisoriale prezentă la detalii şi concepţie de ansamblu". „...Cât priveşte distribuţia, ea a fost făcută în conformitate cu posibilităţile personalului artistic al Teatrului Naţional. D. *Ion Tâlvan* în rolul regelui Agamemnon a fost spectaculos, bombastic, demn, după cerinţele textului. D-na

Magda Tâlvan a ştiut să se menţină pe linia unei interpretări clasice, sesizând cu sensibilitatea ei bogată nuanţele rolului. Dna *Maria Cupcea* recită frumos versul, îl contureazā cu deşteptăciune D. *Iosif Vanciu* a cărei dicţiune desăvârşită am admirat-o în câteva rânduri, a întruchipat un Egistos trufaş, viclean şi rău. D. *Leonard Divarius* a transformat figura lui Oreste (în ultimul tablou) într'o frumoasă creaţie. Foarte bun Than-ul d-lui *Dem. Constantinescu*, actor a cărui continuă evoluţie spre maturitatea artistică, o urmărim cu atenţie. Aceleaşi bune aprecieri despre d. *C. A. Russey*, care a avut una dintre cele mai viguroase creaţii. In rolul Kassandrei, am avut prilejul s'o vedem pe d-na *Florica Ciura-Ştefănescu*. Actriţă de mari posibilităţi, puternică emotivitate şi frumoasă apariţie, am vrea s'o vedem mai des şi în roluri din ce în ce mai importante. Foarte bună d-na *Virginia Cronvald*, al cărei organ vocal e neobicinuit de sonor şi plăcut". („Tribuna" 17 Febr. 1940).

După „*Scrisoarea*" lui *Sommerset Maugham*, alte două comedii ocupă afişul în luna Martie : „*Cuibul*" de *Birabeau* şi „*O familie de soiu*" de *Jerôme K. Jerôme*.

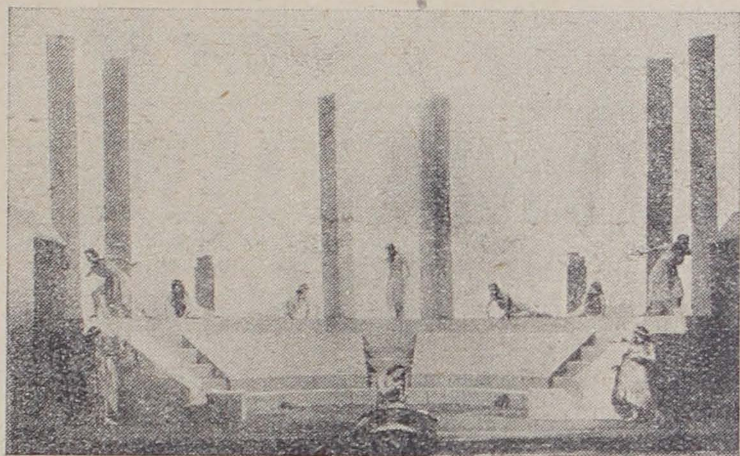
Următoarea premieră constituie o „senzaţie" pentru repertoriul teatral dela noi, fiindcă este jucat pe scena clujului — pentru prima oară în România — (deci se reeditează cazul Sommerset Maugham din 1930), autorul american *Eugen O'Neil*. Se reprezintă piesa „*Dincolo de zare*". D-nii Sireteanu şi Vanciu au frumoase creaţii.

O piesă originală, „*Strunga dracului*" de *Iulian Popa*, precede pe afiş un nou spectacol regisat de Fernando de Cruciatti : „*Mirra*". tragedie de *Vittorio Alfieri*, foarte frumos jucată de întreaga distribuţie compusă din Nae Bulandra, Virginica Cronvald, M. Tâlvan, Leonard Divarius şi Marcela Borsa. „Mirra" a fost un spectacol într'adevăr mare prin jocul artiştilor, ansamblu şi montare. El a fost ridicat în valoare şi prin executarea muzicii de acompaniament, scrisă de Gino Gorini. Şi această premieră constituie una din acele „premiere pe ţară", în care teatrul nostru s'a specializat de un timp încoace...

O piesă originală cu reale calităţi a actorului *Iosif Vanciu* obţine graţiile publicului la 14 Mai 1940. E vorba de „*Verde cu două stele*". Ne folosim de acest prilej, ca să facem precizarea că titlul piesei nu are nici-o legătură cu mişcarea politică, care şi-a ales la noi în ţară, drept simbol, culoarea verde. Titlul îşi trage originea din ordinele de chemare la oştire, de diferite culori şi cu un variabil număr de stele, atât de la modă la noi în învolburaţii ani care au precedat izbucnirea celui de al doilea război mondial. Piesa excelentului actor de unanim cunoscute sentimente democratice, a avut pe bună dreptate, un meritat succes.

Ultima premieră a stagiunii este *„Femeia nimănui“* de *Cesare Vico Ludovici*, reprezentată tot în direcţia de scenă a lui *Fernando de Cruciatti*, la 28 Mai 1940.

Stagiunea se închide la 1 Iunie cu *„Verde cu două stele“*— dupăce s'au reprezentat 22 de piese în premieră, (dintre care 5 originale, 17 traduceri) şi 11 piese în reluare, (1 originală, 8 traduceri şi 2localizări), într'un total de 137 reprezentaţii.

„Mirra“ de V. Alfieri
Dir. de sc.: F. de Cruciatti Decoruri: Trucinsky

S'au reluat în cursul acestei stagiuni: „Omul de zăpadă“ (5), „Băieţaşul tatii“ (5), „Noi nu jucăm să ne amuzăm“ (5), „M-zelle Nitouche“ (2), „Doi sergenţi“ (10), „Hocus-Pocus“ (4), „Năsdrăvăniile divorţului“ (5), „Nora“ (3), „Cinematograful“ (7), „Romanţa“ (5), „Ginerele d-lui prefect“ (3).

Teatrul a făcut în cursul acestei stagiuni mai multe turnee, dând în oraşele de provincie 119 spectacole. Au fost reprezentate în diverse oraşe piesele : „Omul de zăpadă“, „Băieţaşul tatii“, „Doi sergenţi“, „Năsdrăvăniile divorţului“, „Zile senine“, „Mama“, „Medalionul“, „Noi nu jucăm să ne amuzăm“ şi „Nora“. Un deosebit de cald succes au avut reprezentaţiile date în oraşele şi orăşelele bănăţene, în cursul lunilor Februarie şi Martie 1940.

La 1 Decembrie 1939, a avut loc sărbătorirea împlinirii a 20 de ani dela înfiinţarea Teatrului Naţional şi Operei Române a Clujului, în cadrul unui festival comun, la care s'au reprezentat „Poemul Unirii“ de Zaharia Bârsan şi actul IV din „Aida“. Cuvântări festive au ţinut d-nii : *V. Papilian* directorul Teatrului Naţional, *dr. Mihail Nasta*, directorul Operei Române, *Onisifor Ghibu* prof. univ., I. Gherghel şi *Nae Dimitriu* din partea artiştilor.

Cine ar fi crezut că acest festival are o semnificaţie mai mare decât aceea atribuită la început : era ultima afirmare sărbătorească a instituţiilor de artă ale Clujului, înainte de refugiu...

TEATRUL NAȚIONAL · OPERA ROMÂNĂ

Sâmbătă, 2 Noemvrie 1940

ora 8½ seara, precis

DESCHIDEREA STAGIUNII FESTIVAL

LA ȘEZĂTOARE

SE FACE ZIUĂ

PREȚUL BILETELOR:

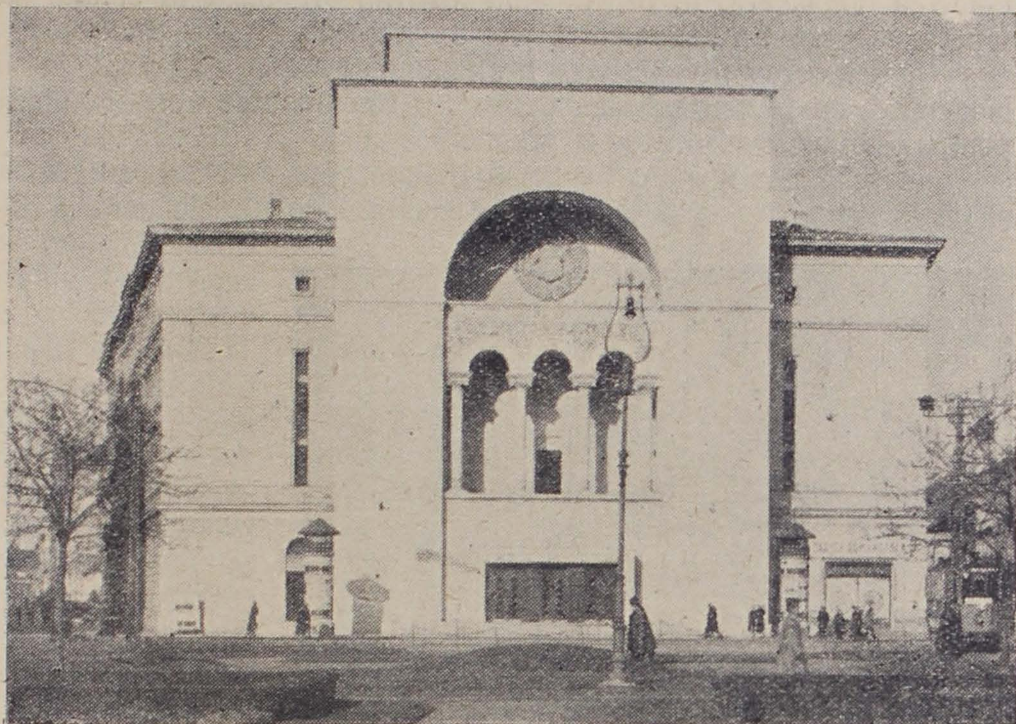
Intrarea în sală după ridicarea cortinei este strict interzisă.

Bilete de vânzare la cassa teatrului

Cassa este deschisă la orele 10-1 și 5-7.

In prețuri nu sunt cuprinse taxele, timbrale și garderoba

Afişut tricolor al denchiderei stagiunilor Teatrului şi Operei din Cluj refugiate la Timişoara

Teatrul din Timişoara, sedîul din refugiu al Teatrului Naţional şi al Operei Române din Cluj

STAGIUNEA XXII-a (1940-1941)

Cea de-a XXII-a stagiune a Teatrului Naţional din Cluj se deschide la 2 Noembrie 1940, la Timişoara.

Dela închiderea stagiunii precedente, s'au petrecut evenimente mari, cari au avut repercursiuni nefericite şi asupra ţării noastre. Puterile fasciste ale Europei, întrunite la Viena, au adus cunoscutul „arbitraj", care a tăiat în două provincia ardeleană, Clujul trebuind să fie evacuat în câteva zile...

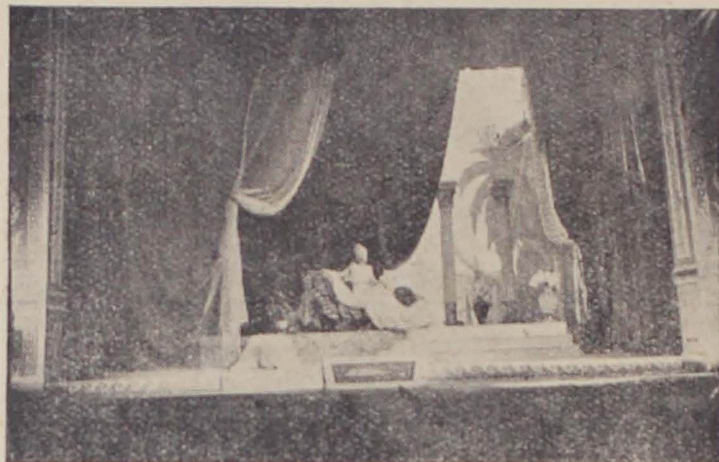
Când munca de pregătire a stagiunii era în toi, dupăce o reparaţie aproape generală a clădirei teatrului, în valoare de mai multe milioane, era pe terminate, Teatrul a trebuit să apuce drumul refugiului. Oraşul Timişoara a primit cu braţele deschise instituţiile artistice refugiate din capitala Ardealului efemer pierdută şi a oferit un cald adăpost tuturor devotaţilor servitori ai artei teatrale româneşti, veniţi în pribegie. In istoria Teatrului din Cluj, timpul petrecut la Timişoara va figura întotdeauna însoţit de sentimentul de recunoştinţă al instituţiei şi al angajaţilor ei pentru ospitalitatea bănăţeană.

Condiţiile în care s'a făcut evacuarea dela Cluj, au fost cu totul vitrege, totuşi la 2 Noembrie 1940, stagiunea s'a putut des-

chide la Timişoara, în cadrul unui festival, organizat în comun cu Opera, la care s'a reprezentat *„Se face ziuă“* şi *„La şezătoare“*.

Deschiderea propriu zisă a stagiunii teatrale s'a făcut la 3 Noembrie, cu *„Chemarea Codrului“*, o reluare care constituia însă pentru publicul timişorean, o premieră.

In relatările noastre de acum înainte, cum de altfel am făcut-o şi până acum, vom ţine seamă cu deosebire de piesele care constitue premiere în cadrul activităţii desfăşurată de Teatru la Cluj. Calificarea de premieră care s'a dat pe afişele din Timişoara unor piese deja reprezentate la Cluj, (dar cari constituiau premiere pentru capitala Banatului), nu vom respecta-o, spre a păstra neschimbat criteriul adoptat dela începutul acestei dări de seamă. Aceasta, cu toate că unele reluări de acest fel ar fi constituit spectacole cu totul noui chiar şi la Cluj, atât prin punerea în scenă, cât şi prin distribuţie şi prin decoruri. Dacă am aminti numai „Apus de soare“, „Vlaicu Vodă“, „Cruciada copiilor“, „Fântâna Blanduziei“, „Hamlet“, „O noapte furtunoasă“, „Scampolo“, „Patima roşie“, „Oedip Rege“, ar fi suficient de demonstrată teza, că aceste reluări ar putea fi, cu drept cuvânt, considerate ca adevărate premiere. Dealtfel chiar Teatrul Naţional din Bucureşti utilizează titulatura de premieră pentru oricare dintre piesele, care deşi făcând parte din repertoriul jucat, se reiau după câţiva ani într'o nouă punere în scenă şi o nouă distribuţie. Când repertoriul Teatrului nostru, după o activitate de 25 de ani, este atât de bogat, încât numără nu mai puţin de 425 de piese, va trebui revizuit obiceiul, de a se intitula premiere numai acele piese, care văd lumina rampei pentru prima oară. Până atunci însă, păstrăm criteriul iniţial.

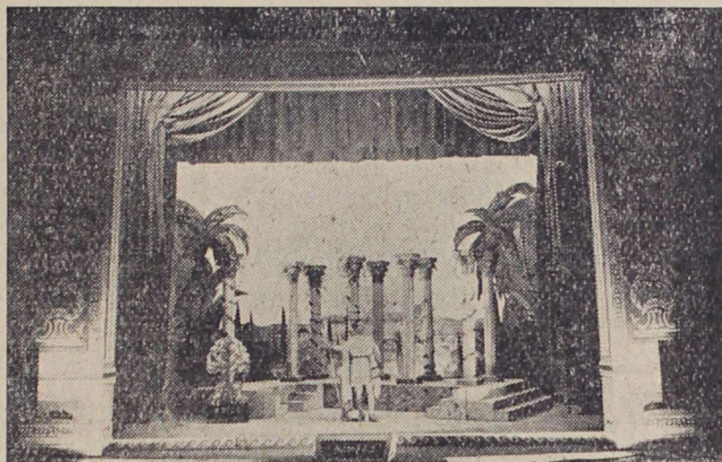

„Republica Femeilor“
Dir. de scenă: Ion Dinescu Decoruri: E. Trucinsky

Peripeţiile refugiului, greutăţile de mutare şi cazare a personalului, au făcut ca să fie cu totul normală procedura direcţiei Teatrului de a reprezenta în prima stagiune din Timişoara un mare

număr din piesele deja jucate pe scena Clujului, pentru care nu era nevoie să se facă pregătiri prea îndelungate.

Deodată cu instalarea la Timişoara a Teatrului, direcţia a fost preluată de artistul N. Neamţu Ottonel, care a funcţionat în această calitate până la 31 Ianuarie 1941. La această dată, a fost numit director artistul D. Moruzan, care a condus destinele Teatrului până la închiderea stagiunii.

„Republica Femeilor"
Dir. de sc. I. Dinescu Decoruri: E. Trucinsky

Prima premieră — în sensul dela început respectat al acestei expresii — la Timişoara, a avut loc la 26 Decemvrie, când s'a reprezentat *„In slujba ţării"*, localizare de Titus Lapteş, după cunoscuta piesă a lui Henry Lavedan: „Servir". A doua premieră la Timişoara, la 13 Martie 1941, a fost *„Bizanţ"*, dramă istorică în 4 acte de Mircea Rădulescu. D-na V. Cronvald şi d-nii N. Bulandra, T. Lapteş, I. Vanciu şi I. Tâlvan au avut frumoase creaţii în rolurile principale. Spectacolul a fost semnat ca director de scenă de d. Vintilă Rădulescu. A treia şi ultima premieră a stagiunii a constituit-o *„Eva în vitrină"*, comedie de Gugliemo Gianini, în regia d-lui Puiu Maximilian. Un spectacol frumos, antrenant, în care este de subliniat succesul obţinut de d-na Lilly Bulandra.

Repertoriul stagiunii a fost completat cu reluările, premiere pentru Timişoara : „Se face ziuă" (1 spect.), „Chemarea codrului" (3), „Verde cu două stele" (7), "Avram Iancu" (7), „Muşcata din fereastră" (3), „Ginerele d-lui prefect" (11), „Cuiburi sfărâmate" (5), „Femeia îndărătnică" (4), „Horaţiu" (4), „Romanţioşii" (4), „Onoarea" (4), „Năsdrăvăniile divorţului" (7), „Medaliile bătrânei" (4), „Striana" (4) şi „Domnul de Rouă" (4).

Stagiunea s'a închis la 10 Mai cu *„Domnul de Rouă"*. Au fost jucate în cursul acestei stagiuni în premieră, 3 piese (1 originală, 1 traducere, 1 localizare), iar în reluare (premiere pentru Timişoara), 15 piese (8 originale, 6 traduceri, 1 localizare) într'un total de 84 de spectacole.

In cursul acestei stagiuni au fost întreprinse trei turnee, cu piesele: „*Verde cu două stele*“ (în 26 de localităţi), „*Muşcata din fereastră*“ (în 21 de localităţi) şi „*In slujbă ţării*“ (19 localităţi). Trupele de turneu ale teatrului au dat un total de 72 spectacole în 66 de localităţi.

Relativ la atmosfera generală a primei stagiuni în refugiu transcriem câteva rânduri dintr'o cronică a noastră din acea vreme: „Prima stagiune improvizată în noul sediu s'a scurs. Capitala Banatului a adus sălii de spectacol sufletul său însetat de artă şi frumos, entusiasmul său generos şi reconfortant. A doua stagiune va începe sub auspicii din cele mai bune. Intre scenă şi public este o comunicativitate plină de căldura serilor vechi dela Cluj. Se pare că aici la Timişoara renaşte entusiasmul publicului, care lipsise ultimilor stagiuni clujene“...

STAGIUNEA XXIII-a (1941—1942)

A XXIII-a stagiune, a doua în refugiu, se deschide la 4 Octombrie, cu „*Vlaicu Vodă*“. Drama istorică de permanentă valoare a lui Davilla a fost reluată într'o distribuţie nouă, şi o nouă punere în scenă, semnată de d. Vintilă Rădulescu. Despre interpretare ne-am pronunţat cu ocazia reluării — sau dacă vreţi a premierei — dela Timişoara astfel „... D. *Nae Bulandra* e pe urmele marilor înaintaşi. Are meritul de a fi dat o interpretare personală lui Vlaicu Vodă. A redus gama rolului, punând astfel accent nu pe deosebirile de grad ci pe deosebirile de nuanţe, în interpretarea stărilor sufleteşti. Adăugând la aceasta simplificarea declamaţiei, prin renunţarea la efectele învechite ale şcoalei italiene, vedem cu cât d-sa şi-a făcut, în mod voluntar, mai grea sarcina pe care a avut-o. Totuşi a izbutit să ne dea o adevărată creaţie în acest rol, o creaţie nouă şi personală, un punct de plecare pentru o nouă interpretare a întregei piese. Personagiul d-lui Bulandra a fost veridic în toate aspectele lui. Veridic în prestanţa simplă de domnitor român, veridic

Jeny Moruzan în Doamna Clara din „Vlaicu Vodă“

în nobleţe, în umilinţa prefăcută, în scenele de sinceritate, în accentele de furie şi în elanurile iubirii de ţară. Nici-o stridenţă, nici-o exagerare nu a tulburat unitatea rolului, atât de bine studiat şi realizat. Păcat că acustica sălii a făcut să se piardă versuri întregi din unele scene şi mai ales din rugăciunea din actul IV, atât de frumos spusă, cu glasul de surdină al marilor reculegeri... D-na *Jeny Moruzan* a desfăşurat variate mijloace artistice în slujba rolului Doamnei Clara. A excelat în scenele de furie şi ură dar nu i se poate reproşa nimic nici în scenele andante ale rolului. Rolul, copleşitor, a avut în d-sa o interpretă mai bună decât speram... D. *Leonard Divarius* spune versurile frumos. Filtrează corect avântul romantic al textului şi imboldul şcoalei sale artistice de declamator, prin restricţiunile pe cari epoca noastră le impune chiar interpretării pieselor istorice şi în versuri... D. *Neamţu Ottonel* a pus nobleţă şi prestanţă într'un rol mai mic şi a arătat cum se declamă fără a fi declamator. Un lucru pe care mulţi tineri artişti trebuie să-l înveţe dela d-sa, dela care dealtfel se poate învăţa şi modestia de a accepta un rol secundar, cu mult sub puterile sale de creaţie. D. *Nae Dimitriu* este un artist de reală valoare care a gradat just şi cu îndemânare de maestru jocul de scenă în variatele episoduri ale rolului... Deosebită menţiune merită punerea în scenă. D. *Vintilă Rădulescu* a realizat un spectacol ritmat, concentrat, adecvat piesei şi conform cu cerinţele cele mai exigente. Decorurile d-lui *Trucinschi* de frumos stil şi bună realizare. Costumaţia însă prea eclectică". (*Aurel Buteanu*, în „Dacia" 8 Oct. 1941).

NAE BULANDRA
în „Vlaicu Vodă"

Prima premieră a stagiunii este drama „*Daria*" de Lucian Blaga. Lucrarea ilustrului scriitor ardelean a fost pusă în scenă de d. Ionel Olteanu. Asupra spectacolului şi a unei părţi a interpretării vom cita opinii cari au fost confirmate şi de critica dramatică din

Bucureşti, cu ocazia spectacolelor date acolo de ansamblul clujan:

„...Interpretarea acestei drame pune la grea încercare pe cei mai rutinaţi actori. Trebue să ne felicităm că teatrul nostru dispune de o actriţă atât de înzestrată pentru teatrul modern, ca dna *Magda Tâlvan*, interpreta Dariei. Cu mijloace scenice de mare simplitate, încadrându-se perfect în stilizarea spectacolului atât de adecvată piesei, cu o uimitoare putere de a reda nuanţe de sentimente şi stări nervoase prin cele mai variate mijloace, d-sa a fost axa spectacolului. O creaţie de mare merit, volubilă, nouă realizată fără schematizări care ar fi putut fi supărătoare ; un rol studiat până în amănunt, dar conturat numai pe planuri mari, în linii şi culori proprii acestei halucinante drame, iată ce ne-a dat d-sa în „Daria". D. *Neamţu Ottonel* a pus marea d-sale experienţă de artist în slujba unui rol fără strălucire şi pe care-l depăşea prin mijloace. D-na *Nunuţa Hodoş* s'a întrecut pe sine în Puiu, elevul de liceu de clasa III-a, căruia i-a dat vibraţie sinceră, căldură, nonşalanţă copilărească la început şi o stranie înfiorare de tragic la urmă. D-na Nunuţa Hodoş în jocul d-sale de autentică artistă a amplificat personajul şi a făcut ca Puiu să trăiască în scenele atât de variate şi intense ale actului III. O bună, foarte bună şi nestridentă apariţie a avut d. Mihail Lapteş în Grigore, fratele Dariei. Desigur rolul s'ar fi putut juca şi altfel, mai potrivit atmosferei generale a piesei, dar chiar în concepţia pe care interpretul i-a dat-o, s'a integrat foarte bine ansamblului. ...Direcţia de scenă a dat spectacolului toate elementele plastice, ritmice şi muzicale care îi erau necesare. Muzică, decor, lumină, costum au fost simple, impersonale, ireale. Nimic nu a încărcat spectacolul ca să întunece calităţile piesei sau ale actorilor. Deasemenea a fost adecvată piesei, subiectului şi psihologiei personagiilor maniera în care s'a jucat. O mână nivelatoare şi coordonatoare s'a simţit că-şi exercită puterea cu pricepere şi devoţiune în slujba frumosului. Ea a fost a d-lui *Ionel Olteanu* directorul de scenă care a repurtat în

Magda Tâlvan şi Nunuţa Hodoş în „Daria"

acest spectacol greu, o frumoasă biruinţă. Colaboratorii d-sale, *Mircea Popa* (muzică) şi *Eugen Trucinschi* (decorurile) merită deasemenea onorabile menţiuni". (*Aurel Buteanu*, în „Dacia" 29 Oct. 1941).

O comedie într'un act de Vasile Alecsandri „*Florin şi Florica*" împreună cu reluarea comediei „*Piatra din casă*" formează un spectacol pentru copii, foarte gustat.

V. RĂDULESCU
director de scenă

La 2 Decemvrie se reprezintă piesa originală „*Zestrea trecutului*" de Al. Ceauşeanu, după care urmează pe afiş „*Coniţa a plecat*„ comedie de Gasparo Cataldo, în care reţinem creaţiile d-lui Gh. Aurelian şi d-nei Lili Bulandra. O nouă premieră originală, „Păcală" de Horia Furtună, deşi frumos montată de d. N. Georgescu cade prin propriile ei defecte. Piesa este scoasă de pe afiş după două reprezentaţii.

Un spectacol de frumoasă ţinută artistică l-a constituit următoarea premieră, „*Ingerul a vestit pe Maria*" de Paul Claudel, în care se cuvin subliniate contribuţiile d-nelor Magda Tâlvan, Nunuţa Hodoş, Violeta Boitoş şi a d-lor N. Sireteanu şi L. Doctor. Premiera a fost precedată de o conferinţă a d-lui prof. Gh. Hanganu.

Teatrul a mai înregistrat un meritat succes de stimă cu drama lui Goethe „*Egmont*" care este reprezentată pentru prima oară în România, pe scena din Timişoara. Despre interpreţi d. Iulian Popa scrie, printre altele, următoarele:

...„D. *Ion Tâlvan* în Egmont a reuşit în punctul culminant al dramei, un moment de mare emoţie, intim omenească, în scena în care se vedea trădat de cei pe cari îi servise credincios, dar fără slugărnicie... D-na *Mary Cupcea-Munteanu* în rolul Clarei a fost atât de aproape de perfecţiune, încât nu o mai despărţea de ea, decât poate amintirea, uneori, că joacă într'o piesă la care a fost la repetiţii. ...O revelaţie a fost d. *Miluţă-Lapteş*, care în Ferdinand, fiul Ducelui de Alba, ne-a amintit pe Alioşa din „Fraţii

Karamazoff", printr'o sinceritate simplă şi comunicativă". *(Dacia*, 4 Mai 1942).

Ultima premieră a stagiunii este *„O soacră"* de I. L. Caragiale, care formează complectarea unui program seral cu *„Ce ştie satul"* şi *„Recomandaţia"*

Printre reluările cu caracter de premieră la Timişoara, trebue să amintim, în afară de *„Vlaicu Vodă"*, de care am vorbit şi care a făcut 7 spectacole cu casă plină, frumoasa montare din *„Scampolo"*, datorită d-lui N. Georgescu. „Scampolo" s'a jucat într'o singură stagiune de 14 ori. Alte reluări cu caracter de premieră la Timişoara au fost: „Conu Leonida faţă cu reacţiunea", „O noapte furtunoasă", cari au realizat câte 9 spectacole. Despre aceasta din urmă piesă, jucată cu distribuţie nouă, ziarul „Dacia" scrie, între altele:

...„D. *Hristea Cristea* ne-a dat un Rică Venturiano original, distanţat de ceace noi ne-am obişnuit să vedem în acest personaj, dar nu fără fantezie creat şi nu fără savoare interpretat. Dacă nu am avut un sclivisit şi ridicol Rică prea autentic în scenele dinainte de escapada pe schele, am avut, în schimb, după acea, un Rică umilit şi înfricoşat, interpretat cu acel tragicomic chaplinian, care este atât de propriu d-lui Cristea. Revelaţia spectacolului a fost însă d-na *Tanţa Brătăşanu*. D-sa ne-a dat o adevărată *Ziţă*, plină de viaţă, de falsitate, de tandreţă, având toate defectele fetei de „pension" mahalagioaică, care îşi caută — în felul ei — un bărbat. O adevărată eroină caragielească! D-na Aurelia Teodorescu

TEATRUL NAŢIONAL
DIN CLUJ LA TIMIŞOARA
STAGIUNE LA ARAD
DESCHIDEREA STAGIUNII
Miercuri, 5 Noemvrie 1941
VLAICU VODĂ
Dramă în 5 acte, în versuri de Alexandru Davila

Afişul stagiunei din Arad

a realizat o foarte bună Veta. D-na Nunuţa Hodoş ne-a obişnuit cu roluri de travesti foarte bine jucate, dar niciodată nu am văzut-o mai ataşată rolului, ca în Spiridon, pe care l-a interpretat autentic". (*Aurel Buteanu, în Dacia*).

C-tin Georgescu

Sau mai jucat, în aceleaşi condiţiuni „Piatra din casă" (2), „Finul coniţei" (11), „Cârceii" (1), „Punctul negru" (scoasă depe afiş, din ordin superior, din motive rasiale (4) şi „Recomandaţia (4).

Din repertoriul stagiunii au mai făcut parte şi următoarele piese, jucate în reluare din stagiunea trecută: „Eva în vitrină" (5), ,,Năsdrăveniile divorţului" (4), ,,Cuiburi sfărâmate" (2), ,,Avram Iancu" (7), ,,In slujba ţării', (4), ,,Ginerele d-lui prefect" (4), ,,Verde cu două stele" (5), ,,Domnul de Rouă" (2).

S'au jucat deci, în cursul acestei stagiuni, în premieră 9 piese (6 originale, 3 traduceri); în reluare cu caracter de premieră la Timişoara 11 piese (7 originale, 4 traduceri); iar în reluări obişnuite 7 piese (4 originale, 2 traduceri, 1 localizare), într'un total de 136 reprezentaţii.

Stagiunea s'a închis la 28 Iunie cu ,,Avram Iancu".

In timpul stagiunii s'au mai dat 110 spectacole în diverse oraşe din Ardealul de Sud şi Banat. S'au jucat piesele: ,,Vlaicu Vodă", ,,Daria", ,,Scampolo", ,,Onoarea", ,,Cârceii", ,,Cuiburi sfărâmate", .,Frumoasa aventură", ,,Finul coniţei", ,,Conu Leonida faţă cu reacţiunea", şi ,,O noapte furtunoasă".

La Arad s'a organizat chiar o „stagiune" de câteva săptămâni. Dela 1 Sept. 1941 teatrul e condus de d. N. Kiriţescu.

STAGIUNEA XXIV-a (1942—1943)

A treia stagiune în refugiul care se prelungeşte mereu, se deschide la 1 Octomvrie 1942 când se reia „*Apus de soare*" de Delavrancea, într'o nouă punere în scenă, datorită d-lui Vintilă Rădulescu (a se vedea clişeele dela pag. 229 şi 230). „*Ştefan cel Mare*" este interpretat de d. Nae Voicu, „*Doamna Maria*" de Virginia Cronvald, „*Oana*" de Florica Ciura Ştefănescu, cari au reuşit să se situeze la înălţimea realizării interpreţilor dela premieră. Cu această deschidere de stagiune se inaugurează o interesantă inovaţie în repertoriu. Direcţiunea Teatrului a hotărît, ca întreaga stagiune să fie consacrată pieselor autorilor români. Iniţiativa aceasta, oricât de temerară şi oricât de excepţionabilă din punctul de vedere al criteriului eclectic care stă la baza activităţii unui

V. Cronvald

Nae Voicu

Fl. Ciura Ştefănescu

teatru naţional de provincie, a avut o reuşită aproape deplină, publicul dovedindu-se viu interesat de a cunoaşte literatura dramatică originală.

Prima premieră a anului — premieră şi pentru Cluj — este *„Intr'o vară la moşie"* de Aurel şi Lucia Şerbănescu. Piesa e pusă în scenă de d. Vintilă Rădulescu şi obţine un frumos succes, realizând un total de 12 spectacole. A doua premieră o constituie *„Republica femeilor"*, „fantezie în 12 tablouri şi un prolog pe motive de Aristofan" de I. I. Cantacuzino, pusă în scenă de d. Ion Dinescu, care debutează cu această ocazie la direcţia de scenă în cadrul teatrului nostru. O montare bogată, colorată şi vie, o interpretare plină de ritm, în care se distinge ansamblul feminin al teatrului, în frunte cu d-na *Viorica Dimitriu*, au făcut şi din această piesă un succes al stagiunii.

Urmează pe afiş două piese originale, prin care îşi fac debutul de autori dramatici doi tineri scriitori bănăţeni: *Teodor Şoşdeanu* şi *Gheorghe Atanasiu*. Prima o comedie în 3 acte: *„Rochia de seara"*, deşi aduce în scenă numai 4 personagii, e străbătută de un nerv teatral autentic, care i-a asigurat succesul. Ea s'a bucurat şi de interpretarea excelentă a d-nei Viorica Dimitriu şi a d-lor Iosif Vanciu, Al. Rădulescu şi Victor Popescu. Piesa d-lui Gh. Atanasiu este drama *„S'a spovedit un om"*. După *„Acolo departe"* de Mircea Ştefănescu, care se încadrează şi ea între succesele stagiunei, urmează pe afişul de premiere piesa d-nei Sanda Cocorăscu: *„Surorile Aman"*, care s'a jucat într'o foarte bună interpretare, datorită d-nelor *Lili Bulandra*, *Mia Mateescu* şi *Maria Cupcea*. O nouă premieră, datorită tot unui autor bănăţean este comedia *„Aricii"*, semnată I. C. Merişescu, pseudonim sub care se ascunde dr-ul E. Nemoianu. Subiectul luat din viaţa satelor bănăţene şi interpretarea excelentă mai ales a lui I. Vanciu, care a creat un memorabil tip în rolul lui Ghiţă Boncioc, şi a d-nelor Puica

Mia Mateescu

Mary Cupcea-Munteanu

Lili Bulandra

Perieţeanu şi Nunuţa Hodoş, au asigurat acestei piese un considerabil succes în faţa publicului local, ea totalizând 8 spectacole în stagiunea de premieră şi 7 spectacole în stagiunea următoare.

Ultima premieră a stagiunii este vechea comedie de I. C. Aslan, „Glumele destinului".

Reluările cu caracter de premieră pentru Timişoara au fost: în această stagiune „Apus de soare", (7 spect.) „Cruciada copiilor" (5), „Patima roşie" (9), „O scrisoare pierdută" (11), „Fântâna Blanduziei" (5), Titanic Vals (8), şi „Suflete tari" (5). In „Patima roşie", în rolul Corinei, se remarcă o tânără interpretă, d-ra Elena Gruba.

Repertoriul stagiunei se mai completează cu următoarele reluări: „Cazemata voluntarilor" (4), „Conu Leonida faţă cu reacţiunea" (2), „O noapte furtunoasă" (2), „Avram Iancu" (1), „Cuiburi sfărâmate" (3), „Striana" (3), „Ce ştia satul" (2), „Daria" (1).

Stagiunea se închide la 29 Iunie cu „Aricii". S'au jucat în cursul stagiunii, în premieră 8 piese, toate româneşti, în reluare 15 piese, toate româneşti, dintre care 8, cu caracter de premieră, pentru Timişoara. In cursul stagiunii au avut loc 127 de spectacole.

Teatrul a dat 5 spectacole cu „Rochia de seară", la Arad, Caransebeş, Deta şi Sânnicolaul-Mare, precum şi 30 de spectacole cu piesa „Striana" şi un program de recitări, în satele mai mari din Banat.

SPECTACOLELE TEATRULUI LA BUCUREȘTI

Tot în cursul acestei stagiuni, între 18 şi 20 Iunie, Teatrul Naţional al Clujului a jucat pentru prima oară la Bucureşti. S'au reprezentat pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti, piesele: „Daria", „Aricii" şi „Rochia de seară". Publicul şi presa bucureşteană au primit cu multă căldură pe reprezentanţii artei teatrale ardelene, după cum se va vedea şi din câteva fragmente, mai jos reproduse, din cronicile semnate de critici dramatici autorizaţi, în ziarele din capitală.

Astfel, d. *Petru Comarnescu* scrie, sub pseudominul *Eupalinos*, în cotidianul „Viaţa“ o detailată dare de seamă, din care extragem câteva fragmente relative la interpretare şi regie.

Magda Tâlvan în „Daria“

„Seria de reprezentaţii pe care le dă la Teatrul Naţional din Bucureşti, Teatrul Naţional din Cluj-Timişoara s'a inaugurat Vineri seara cu piesa d-lui Lucian Blaga, „Daria“. In totul, a fost un spectacol deosebit.

...Trecând acum la regie, mărturisim că succesul deosebit al spectacolului se datoreşte, în afară de interpreta principală, d-lui *Ionel Olteanu*, un tânăr şi înzestrat director de scena la Teatrului Naţional din Cluj la Timişoara. Dsa este un intelectual ardelean format în Germania, unde a participat la experienţele regisoriale ale celebrilor Heinz Hilpert, Erich Engel Jürgen Fehling, care continuă pe seama lor, preocupările în care au adus atâtea contribuţii un Reinhard, un Gordon Craig, un Copeau, un Gémier, un Dullin, Pitoëf, Batty şi alţii.

D. Ionel Olteanu a tratat dincolo de un loc şi de un timp anumit drama „Dariei“, înfăţişând-o într'un cadru abstract, cu decoruri geometrice şi luminaţie simbolică. Perdele de catifea, uşi triunghiulare, o banchetă rotundă, drapată tot cu catifea roşie, o fereastră în colţul încăperii slujeau drept elemente spaţiale generale, proectând accentul pe eroii piesei, pe stările lor sufleteşti, subliniate, cu ajutorul luminaţiei şi al muzicei. Puternice lumini roşii, verzi, albastre, conturări clarobscure, acorduri muzicale, executate de o orchestră discretă, dar mai ales de un violoncel cu patetice răsunete lirice şi intime exprimau drama exterioară, dar mai ales cea lăuntrică a eroilor piesei.

...A fost o inspirată demostraţie de artă superioară ceeace ne-a înfăţişat substanţiala regie a d-lui Ionel Olteanu, deopotrivă poet şi technician, care a putut realiza lucruri excepţionale chiar cu mijloacele relativ reduse ale unui teatru de provincie. Am văzut pusă în scenă de dsa la Timişoara „Cruciada copiilor“ a d-lui Blaga şi ne-a plăcut imens, accentul fiind pus nu pe cadrul istoric, ci iarăşi pe sensul sufletesc al acţiunii, pe conturarea stărilor spirituale ale eroilor fecundaţi de mistica medievală.

...Concepţia regisorală a talentatului ardelean care este d. Olteanu, a avut în d-na *Magda Tâlvan*, o moldoveancă de aleasă obârşie, formată în şcolile Clujului, interpreta ideală. A jucat pe ton scăzut şi interiorizat; cu o uimitoare plasticitate şi cu un nerv teatral care a dominat întreg spectacolul. Dacă strania şi dificila lucrare a d-lui Lucian Blaga a fost ascultată

cu religiositate, se datoreşte în primul rând acestei valoroase actriţe şi îndemânării regisorale a d-lui Olteanu. D-na Magda Tâlvan are o sensibilitate nervoasă, o expresivitate de boerie puţin obosită şi demn intelectualizată, un fizic impunător, un cap spiritualizat, împărţit între mândria frunţii şi sensualitatea palidă a buzelor pronunţate, ştie să poarte costumele şi să ia mereu atitudini plastice, gesturi grăitoare, expresii adecvate. E o actriţă de rasă care poate întrupa concepţii regîsorale ori cât de dificile şi de noui. Am aşeza-o, ca joc, între d-nele Aura Buzescu şi Marietta Anca, având din interiorizarea esenţială a primeia şi din ţinuta mândră a celei de a doua. Dsa îşi are însă o personalitate bine definită, la care inteligenţa, cultura şi boeria contribuie şi mai mult să-i transfigureze şi spiritualizeze jocul şi aparenţa imediată. A fost o „Darie" stranie, enigmatică şi profund neliniştită, aşa cum a dorit-o autorul şi aşa cum a proectat-o viziunea expresionistă a d-lui Olteanu.

In rolul lui Puiu, întruparea mitului copilăriei pure, d-na *Nunuța Hodoș* a jucat cu un intens dramatism, aşa cum a fost şi în rolul lui Radu din „Cruciada copiilor". E o actriţă distinsă, capabilă de mari înţelegeri şi temeinice realizări.

Reprezentația Nr. 277
TEATRUL NAȚIONAL
VINERI, 18 IUNIE 1943
REPREZENTAȚIE EXTRAORDINARĂ
DATĂ DE
TEATRUL NAȚIONAL DIN CLUJ
LA TIMIȘOARA
DARIA
Dramă în 4 acte de d. LUCIAN BLAGA
DISTRIBUȚIA
ÎNCEPUTUL LA ORA 7 SEARA

Teatrul Naţional din Cluj la Bucureşti

In rolul soţului omenos, care se sforţează să înţeleagă răutatea destinului hărăzit, d. *Iosif Vanciu* a jucat cu atitudini tipic omeneşti, chipul său părând adesea o mască expresionistă a burgheziei cutremurate, dar nu sfâşiate de destin. D. Iosif Vanciu e un excelent comedian şi unul din cei mai buni Caţavencu pe cari i-am văzut, ceeace este un record pentru un actor de obârşie bănăţeană, care deci nu are în sânge, sau mereu în vecinătate, pe eroul lui Caragiale.

Cald şi distins, jocul d-lui *Titu Croitoru* în scriitorul Loga ca şi acela al d-lui *Mihail Lapteş* în fratele Dariei." („Viaţa", Bucureşti, 21 Iunie 1943.)

Excelentul autor şi critic *Mircea Stefănescu* vorbeşte astfel despre interpreţi în coloanele unui cotidian:

„...Iar pentru interpreţi, deasemenea, nu e nevoie să risipim cuvinte de simplă politeţă. Dimpotrivă, ne-a impresionat adânc talentul de bogate resurse dramatice al dnei *Magda Tâlvan*, care apare în Daria. Intreaga fiinţă a artistei exprimă nn stil scenic studiat cu inteligenţă şi modelat cu sensi-

bilitate plastică. Dsa a ridicat rolul la naţiune, fără să-l desprindă totuşi, de rădăcinile lui pământeşti, care dau supremaţie umană sbuciumului sanguin. Compoziţia dnei Magda Tâlvan e o creaţie izbutită pe un complex foarte delicat, o creaţie de valoare pur dramatică, clădită pe instinct sigur, pe expresive forţe de vibraţie interioară, pe tumult temperamental dar comandată cu subţirime intelectivă, de inteligenţa artistică a interpretei. Pe Filip îl joacă d. *Iosif Vanciu* reuşind să redea nedumiririle dramatice ale omului de raţiune, prins în luptă zadarnică împotriva arterelor vitale ale bietului şi neînfrânatului suflet omenesc. Foarte vioaie în Puiu, dna *Nunuţa Hodoş* străluceşte print'o remarcabilă inteligenţă în compunerea rolului; în scena cu scrisoarea dna Nunuţa Hodoş face din şovăelile curate ale copilului, din procesul lui de conştiinţă şi din lupta lui împotriva îndemnului impudic al Dariei, un instrument emotiv de cea mai delicată calitate artistică, desăvârşită prin sincera şi impresionanta remuşcare finală. Dna *Virginia Drăgoi* (Prietena) şi dnii *Titus Croitoru* (scriitorul Loga) şi *Mihail Lapteş* (Grigore), se achită onorabil de roluri integrându-se în linia regisorală a piesei şi în atmosfera ei."

IOSIF VANCIU

„Prima impresie pe care ne-a lăsat-o Teatrul Naţional din Cluj la Timişoara, chiar dacă prin originalitatea spectacolului a provocat nedumeriri în public, e nu numai interesantă dar şi excelentă. Direcţia, regisorul, muzicianul şi întreaga echipă merită toate felicitările." (*Mircea Stefănescu* în „Curentul".

Dna *Adriana Kiseleff*, în ziarul „*Rapid*", face următoarele notaţii:

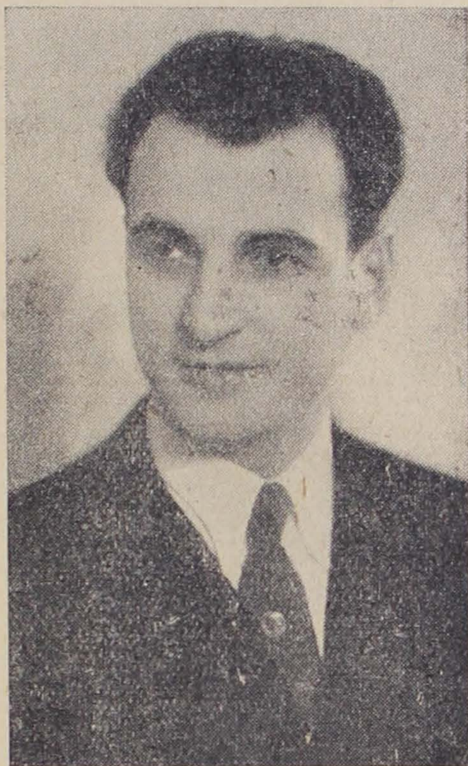
„Echipa de teatru din Cluj la Timişoara, care înscrie astăzi un trist destin nomad în activitatea artistică, are mândria de a-şi susţine prestigiul printr'o activitate care nu abdică dela comandamentele superioare ale artei. Flacăra care susţine entuziasmul acestor ciraci ai Thaliei, creşte parcă odată cu piedicile cari li s'au impus."

Iar mai departe, vorbind despre „Aricii": „O creaţie plină de un colorit pictural, cu o împletire armonică între comic şi duios a desăvârşit cu acest prilej actorul cu reale calităţi dramatice, *Iosif Vanciu,* în rolul unui consilier comunal. Actorul dispune de vibraţie interioară, de tonalităţi calde în voce, de un joc direct, cu toate că'n unele scene, pentrucă l-am văzut în toate trei piesele, a compus uneori un joc inegal, incoherent, lipsit de ceeace se chiamă unitate de stil. Are totuşi la îndemână un registru larg de respiraţie dramatică. ...Sandu Rădulescu (în „Rochia de seară") dispune de calitatea unui fizic scenic de primamorez, indicând cu acest prilej şi însuşirile artistice de care dispune. A înfăţişat cu corectitudine tipul unui îndrăgostit până la imbecilitate."

Iar în revista de teatru „Bis" d· I. A. Păunescu notează despre interpretarea comediei „*Rochia de seară*":

„D. Iosif Vanciu a creat situaţiile cerute de text, în rolul lui Andrei Noreanu, cu bune accente de dramă. Un actor care s'a dovedit că dispune

de nebănuite resurse, stăpân totdeauna pe situaţiile cele mai diverse, cu un joc gradat, nuanţat, plin de fineţe şi inteligenţă. ...Am admirat în arta dlui Victor Popescu, toate calităţile actorului care nu cade în cursa ce i-o întinde un rol ce s'ar putea preta uşor la şarjă, care ştie să-şi trădeze dintr'o privire starea sufletească ce vrea să transmită publicului; care dintr'un zâmbet abia schiţat sugerează o întreagă serie de nuanţe. In măsura în care credem că suntem autorizaţi la aceasta, îndrăznim să afirmăm că vedem în d. Victor Popescu un foarte bun actor de comedie."

SANDU RĂDULESCU

Tot în „Bis", d. *N. Carandino*, care semnează cronica despre „Daria", după ce face categorice rezerve asupra piesei, scrie:

„Din spectacol a ţâşnit vibraţia tragică a unei actriţe. Pe dna *Magda Tâlvan* trebuie să o revedem în alte roluri, pentru a ne confirma excelenta impresie pe care ne-a lăsat-o."

In aceeaşi revistă teatrală, în cronica despre comedia „Aricii" se scrie astfel:

„Reprezentaţiile Teatrului Naţional din Cluj au fost un eveniment pentru lumea artistică şi literară şi o bucurie curată pentru toate sufletele româneşti. Săli pline au aclamat pe interpreţi şi autori, dar câte din aceste aplauze nu s'a îndreptat către acele locuri dragi nouă, tuturor, de unde ne-a venit întotdeauna cel mai puternic imbold către viaţa adevărată.

Iar, mai departe vorbind despre interpretare: „Trebuie să recunoastem că d. Merişescu a avut un colaborator, — unul singur, — dar de o clasă cu totul superioară, în persoana d-lui *Iosif Vanciu*. Valoarea incontestabilă a acestui actor, înţelepciunea lui, inteligenţa cu care şi-a înţeles rolul dela început şi până la sfârşit au dovedit profunzimea de înţelegere a textului, calitate foarte rară pe care d. Vanciu a ştiut să o puie natural în evidenţă. D-sa a respectat gândul şi intenţiile autorului şi i-a asigurat, frăţeşte, succesul. Ghiţă Boncioc ar putea rămâne o figură nepieritoare a literaturii noastre, aşa cum a rămas Coana Chiriţa, Caţavencu sau „cetăţeanul turmentat". Ghiţă Boncloc este un tip al literaturii semănătoriste, cu bunul şi caldul său bun simţ, cu intonaţiunile lui sănătoase, cu isteţimea lui atât de românească. El este stâlpul de reazăm al comediei „Aricii". ...Dna *Puica Perieţeanu* este o excelentă interpretă a Rujiei, fără exagerări în nuanţe, ceeace dovedeşte o bună cunoaştere a scenei. Mai cităm, alături de d-sa, pe toţi ceilalţi interpreţi, în deosebi pe d. *Constantinescu* şi pe d-na *Nunuţa Hodoş*. ...Direcţia de scenă a d-lui I. Olteanu este în concordanţă cu înţelegerea clasică a genului. Ne pare rău că nu am văzut piesa în decorurile sale originale şi că, astfel, nu am putut judeca şi aprecia adânc calităţile tânărului regizor". (A. M. Td. în „*Bis*" 27 Iunie 1943).

STAGIUNEA XXV-a (1943—1944)

A XXV-a stagiune — a patra în refugiu — se deschide cu o piesă originală, nereprezentată încă, „*Moartea lui Optum*" tragedie în versuri de *Aron Densuşianu*. D. Vintilă Rădulescu, directorul de scenă al acestui spectacol, a făcut totul ca să dea cadrul cuvenit unei piese de valoare documentară, inspirată din frământările trecutului îndepărtat al provinciei bănăţene. O originală muzică de scenă a compus talentatul compozitor d. *Zeno Vancea*, frumoase decoruri noui a confecţionat d. *E. Trucinschi*, iar maestrul de balet al Operei *I. Marcu* a întocmit partiturile de coreografie, intercalate între diversele scene. In acest fel, deschiderea de stagiune a fost un spectacol de mare amploare care a avut darul să atragă multă lume şi să constituie un potrivit omagiu adus memoriei autorului.

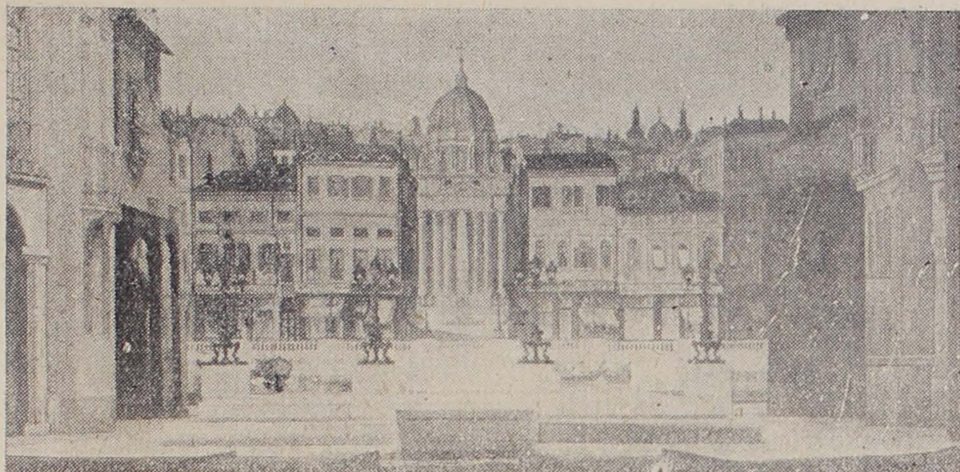

T. Lapteş în Vulpaşin şi Florica Pop în Luca Lacrimă din „D-ra Nastasia"

Urmează pe afiş „*Băiatul*", comedie de Jaques Deval, pusă în scenă de d. Puiu Maximilian, în care reuşeşte să se afirme d. Titus Croitoru. „*Tinereţe*" de Max Halbe cade, în schimb „*Actriţa*" de Roland Schacht, este un spectacol bun.

Următoarea premieră este „*Pygmalion*" de Bernard Shaw. *I. Vanciu* a făcut în *Doolitle* o memorabilă creaţie. Nu mai puţin buni interpreţi au fost: Marcela Borsa pentru *Eynsfor Hill*, Viorica Juga pentru *Eliza* şi Gh. Aurelian pentru *Harry Higgins* şi dna V. Drăgoi pentru dna *Pearce*. „Pygmalion" obţine 12 spectacole în stagiunea de premieră, fără ca să-şi epuizeze succesul, care se datoreşte şi punerii în scenă a dlui Ionel Olteanu.

O piesă pentru copii „*Lie Viorie*" de Const. Orendi, o piesă într'un act de George Ranetti: „*Romeo şi Julieta la Mizil*", care se joacă în complectare de spectacole, şi în urmă „*Domnişoara Nastasia*" de Gh. Mihail Zamfirescu, sunt ultimele premiere a celei

„SCAMPOLO“ de Dario Nicodemi
Dir. de sc.: C-tin Georgescu Decoruri: E. Trucinsky

de a XXV-a stagiuni. In „Domnişoara Nastasia“ directorul de scenă, d. Puiu Maximilian, a reuşit să adune un mănunchiu de buni interpreţi, între cari s'a distins dna *Magda Tâlvan* în Nastasia, d. *Titus Lapteş* în Vulpaşin, *Puica Periţeanu*, *Nae Dimitriu*, *Florică Pop*, *Victor Popescu* şi *Sabin Pop*.

Reluări cu caracter de premieră la Timişoara au fost : „*Oedip Rege*“ de Sofocle, în rolul titular cu Nae Bulandra (6 spectacole), „*Omul de zăpadă*“, (14 spect.), „*Hamlet*“ într'o nouă înscenare, cu d. Ion Tâlvan, în rolul titular (7), „*Necunoscuta*“, în care se remarcă d. Leonard Divarius în Raymond, Al. Economu în Noel şi dna Jeny Moruzan, (16 spect.), „*D'ale carnavalului*“ (5), „*Cerurile spun*“ (2), „*Magda*“ (9), „*Băeţaşul tatii*“, jucat la Timişoara sub titlul „Sunt tată“, (12 spect.) „*Procurorul*“, (8 spect.). Reluări obişnuite ; „*Glumele destinului*“ (5), „*Patima Roşie*“ (6), „*Suflete tari*“ (2), „*Titanic Vals*“ (8), „*Rochia de seară*“ (1), „*Aricii*“ (7), „*Intr'o vară la moşie*“ (2), „*Apus de soare*“ (2).

Stagiunea se închide la 1 Iulie cu „*Apus de soare*“.

S'au jucat în cursul stagiunii, în premieră 8 piese (4 originale, 4 traduceri), în reluări, cu caracter de premieră la Timişoara, 9 piese (3 originale, 6 traduceri), iar în reluări obişnuite, 8 piese, toate originale. Numărul spectacolelor stagiunii este de 145.

In cursul acestei stagiuni, drapelul de doliu a fluturat de trei ori pe frontispiciul clădirii Teatrului.

La 27 Aprilie 1944 o moarte subită, provocată de embolie, răpeşte teatrului pe eminentul artist Iosif Vanciu. Tragica întâmplare a înfiorat pe toată lumea care îl cunoştea sănătos, robust, vesel şi

plin de planuri de viitor, pe cari şi le făcea pentru anii maturităţii pe care abia îi începuse... I. Vanciu moare la vârsta de 43 de ani, când avea tot dreptul să spere, bazat pe incontestabilul său talent, pe munca sa plină de pasiune şi seriozitate, că viitorul îi rezervă realizarea marilor roluri râvnite. Teatrul îl aştepta pentru rolul lui *Cyrano,* pe care îl pregătea de ani de zile cu perseverenţa care l-a caracterizat în întreaga sa activitate de artist şi profesor de conservator, precum şi în atâtea alte roluri pe cari le-ar fi ridicat la nivelul unor reale creaţii.

C. TONEANU

La 30 Mai 1944 încetează din viaţă, după o boală grea, artista *Marcela Borza*, interpreta atât de talentată a rolurilor de caracter.

In acelaş an, la 18 August, zăbranicul de doliu anunţă trecerea la cele veşnice a lui *Nae Bulandra*, artistul de frumoasă ţinută şi profund talent care şi-a înscris numele în istoria teatrului nostru prin numeroase creaţii.

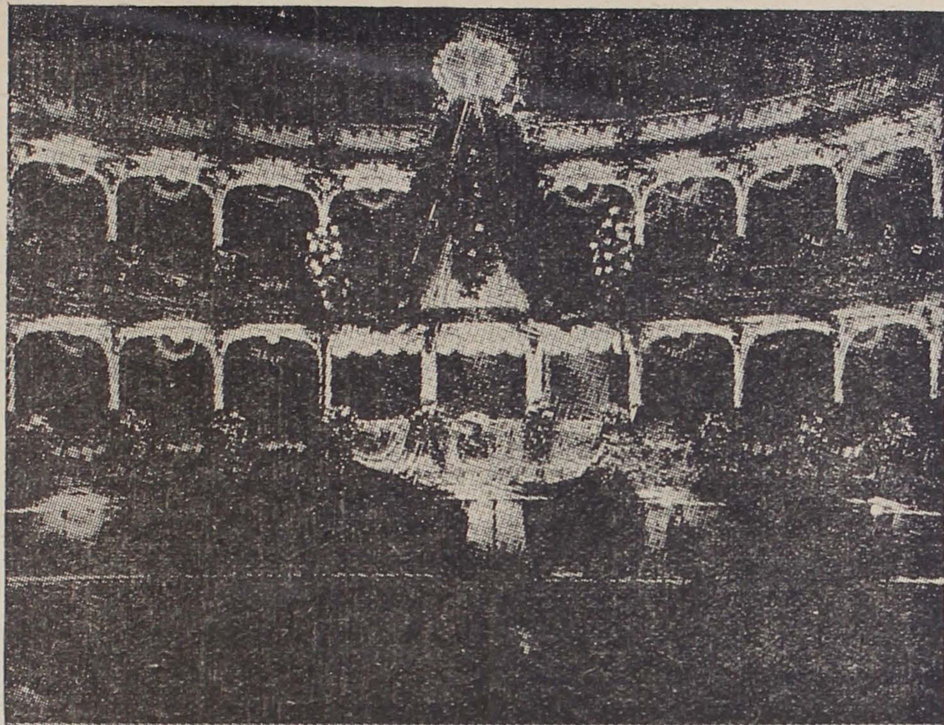
* * *

Ajunşi la sfârşitul acestei succinte şi foarte incomplecte cronici a activităţii Teatrului Naţional din Cluj în primul sfert de secol de activitate, ne mai rămâne de făcut un scurt bilanţ recapitulativ, pentru a demonstra însemnătatea pe care templul artei dramatice ardelene a dobândit-o în viaţa culturală a colectivităţii româneşti din provinciile ciscarpatine.

Teatrul Naţional din Cluj a reprezentat, în 388 de spectacole de premieră, *425 de piese*. Dintre acestea 137 sunt piese de autori români, 273 traduceri şi 15 localizări.

Numărul total al spectacolelor date la Cluj şi Timişoara a fost de 3002, iar numărul total al spectacolelor jucate de Teatru în turneele oficiale intreprinse în diverse localităţi din Ardeal şi Banat a fost de peste 900.

La Bucureşti s'au dat 3 spectacole, iar în diverse oraşe din Vechiul Regat — între cari şi Craiova — peste 35 reprezentaţii.

Interiorul Teatrului Naţional din Cluj

In afară de aceste turnee *oficiale*, se cuvine se menţionăm că artiştii teatrului au intreprins şi ei, pe cont propriu, turnee estivale, jucând în aceşti 25 de ani, peste 800 spectacole, în diverse localităţi.

* * *

Cu titlu de curiozitate consemnăm aci şi piesele cari au atins la Teatrul Naţional din Cluj, în aceste 25 stagiuni, şi cu excluderea turneelor, cel puţin zece reprezentaţii.

In fruntea listei se găseşte *„O scrisoare pierdută“* cu 56 de spectacole. Urmează *„Heidelbergul de altădată“* cu 40 spectacole, apoi *Titanic Vals* cu 37 spectecole, Necunoscuta (36), Cinematograful (36), O noapte furtunoasă (35), Finul Coniţei (35), Cârceii (34), Băeţaşul tatei (33), Avram Iancu (32), Ginerele dlui Prefect (31), Morcovel (28), Punctul negru (28), Patima Roşie (26), Hamlet (26), Conu Leonida faţă cu reacţiunea (26), Omul de zăpadă (26), Scampolo (25), Procurorul (25), Institutorii (24), Vlaicu Voda (24), Năsdrăvăniile divorţului (24), Doi Sergenţi (23), Avarul (22), Cuiburi sfărâmate (22), Micul Weber (22), Extemporalul (21), O aventură frumoasă (21), Unchiul din provincie (21), Recomandaţia (20), Fântâna Blanduziei (20), Comedia fericirii (20), D'ale carnevalului (19), M-zelle Nitouche (19), Doctorul fără voie (18),

Chemarea codrului (17), Noaptea Sf. Ion (17), Bolnavul închipuit (17), Suflete tari (17), Verde cu două stele (17), Prietenii (16), M-me Sans-Gêne (17), Omul care a văzut moartea (16), Incurcă lume (16), Onoarea (16), Apus de soare (16), Nepoftitul (15), Prostul (15), Taifun (15)), Nebuniile dragostei (15), Bichonel (15), Noi nu jucăm să ne amuzăm (15), Cazemata voluntarilor (15), Aricii (15), Magda (15), Instinctul (14), Secretarul general (14), Floarea de lămâiţa (14), Medaliile bătrânei (14), Trandafirii roşii (13), Cafeneaua cea mică (13), Băiat de viaţă (13), Intr'o vară la moşie (13), Nodul gordian (12), Vicleniile lui Scapin (12), Un erou (12), Cardinalul (12), Procurorul Hallers (12), Muşcata din fereastră (12), Eva în vitrină (12), Hangiţa (11), Amorul veghează (11), Fetiţa (11), Plicul (11), Clubul ţicniţilor (11), Femeea statornică (11), Ce ştie satul (11), Revizorul (10), Dispărut (10), Bărbatul Domnişoarei (10), Meşterul Manole (Blaga) (10), Se caută un tată (10), Romanţioşii (10), Domnul de rouă (10), Glumele destinului (10), Rochia de seară (10), Oedip Rege (10), Zile senine (10).

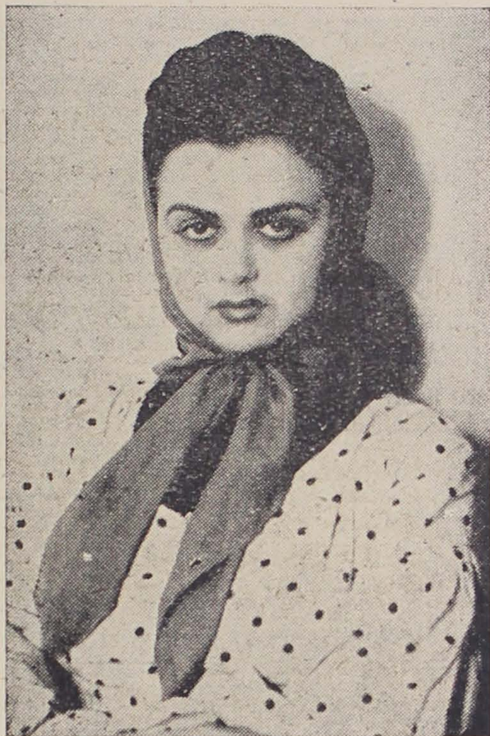

Nunuţa Hodoş în Aglaia Karpowna din „Comedia fericirii" (Stag. 1944-45)

* * *

Mulţi cititori obişnuiţi cu numărul de spectacole pe care-l ating piesele care se joacă pe scenele din Capitală, vor rămâne, desigur, nedumeriţi examinând lista de mai sus. De fapt, dacă nu considerăm condiţiunile între cari a jucat Teatrul Naţional din Cluj, cifrele acestea pot părea foarte mici. Dacă însă vom ţine seama de împrejurarea că Teatrul clujan şi-a extras publicul, în primii ani ai activităţii sale, dintr'o populaţie românească de abia 20—25.000, iar după aceea dintr'o populaţie de 35—45.000 de români, până când în acest răstimp populaţia Capitalei, în întregime românească, mai ales ca limbă, era de 20 şi de 30 de ori mai numeroasă, ne vom da seama, chiar ţinând cont că în Capi-

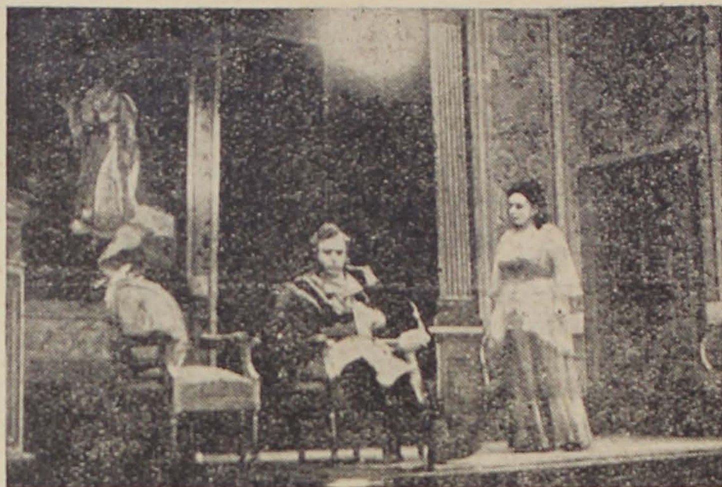
tală funcţionau întotdeauna între 8 şi 15 teatre de dramă şi comedie, că frecventarea teatrului la Cluj a fost proporţional cel puţin tot atât de asiduă ca şi în Capitală. Dacă vom adăuga împrejurarea că Teatrul din Cluj are o capacitate de 1200 de spectatori şi că deci o sală de premieră plină şi 4—5 săli pe jumătate pline, reprezintă 3—4000 de spectatori, deci 10% din populaţia românească a oraşului, va reeşi clar concluzia că acuzaţia adusă Clujului că nu ar avea public teatral, este nefondată. Rare, foarte rare sunt piesele care la Bucureşti au fost văzute de cifra corespunzătoare de 80—90.000 de spectatori. Dar lucrurile au şi un alt aspect, sub care este mai just să le examinăm. Numărul mare de premiere jucate la Cluj şi numărul mare de reluări, tălmăcesc în faţa publicului munca grea pe care trebue să o depună artiştii clujeni. Intr'adevăr nu este lucru uşor pentru actorii, directorii de scenă şi personalul tehnic al unui teatru, să reprezinte anual între 15—20 de premiere şi tot atâtea reluări. Sunt artişti ai Teatrului Naţional din Cluj care au jucat, în 20 de ani de activitate la acest teatru, 150—180 de roluri în premiere şi 50—60 de roluri în reluări. Pentru a stabili asemenea performanţe se cere în primul rând ca membrii teatrului să nu fie numai artişti sau meseriaşi conştiincioşi, ci şi oameni însufleţiţi de ideal, total pătrunşi de un nobil spirit de abnegaţie. Fără aceste calităţi, fără elanul de creaţie, care a fost caracteristica permanentă a celor cari au slujit artei în cadrul Teatrului Naţional al Clujului, nu ar fi fost posibilă prezentarea unui bilanţ atât de pozitiv, ca acela care reese din darea noastră de seamă. Efortul de a te reînoi mereu, sacrificiul de a cheltui muncă şi pregătire de săptămâni şi luni întregi pentru un rol jucat abia de 4—5 ori, e greu să-l aibă ani dearândul un artist care nu este dublat de un om de inimă şi care nu are con-

Rodica Daminescu în Nataşa din „Azilul de noapte" (Stag. 1944-45)

ştiinţa că activând la Cluj, îndeplineşte nu numai o funcţiune artistică, ci şi un *apostolat*.

Spiritul de pioner al întemeietorilor teatrului, al primilor artişti care s'au grăbit să răspundă la chemarea ce li-s'a făcut în vederea împlinirii unei misiuni artistice, culturale şi româneşti în Capitala Ardealului, a continuat să însufleţească, aproape fără excepţie, pe toţi slujitorii acestui teatru în primul sfert de secol de activitate. El s'a transformat într'o tradiţie nobilă şi de înaltă valoare etică. *Este poate cel mai frumos titlu de mândrie cu care Teatrul Naţional din Cluj se prezintă în faţa marelui public şi a mai marilor ţării la popasul jubileului său de 25 de ani.*

Scenă din „Madame Sans-Gêne": Mareşalul Lefebvre (D. Constantinescu) şi Caterina (Silly Munteanu-Udrea)

De aceea nu putem încheia aceste rânduri — care au avut ca ţintă să şteargă colbul vremii depe anumite fapte care nu trebuesc uitate şi să fixeze în memoria contimporanilor momentele culminante ale unei munci artistice în care s'a cheltuit suflet, talent şi sudoare — fără să aducem un binemeritat omagiu acelora, cari din primele zile ale existenţei acestui teatru şi până astăzi, şi-au jertfit cele mai generoase eforturi pe altarul artei teatrale româneşti a Ardealului: *artiştii Teatrului Naţional din Cluj.*

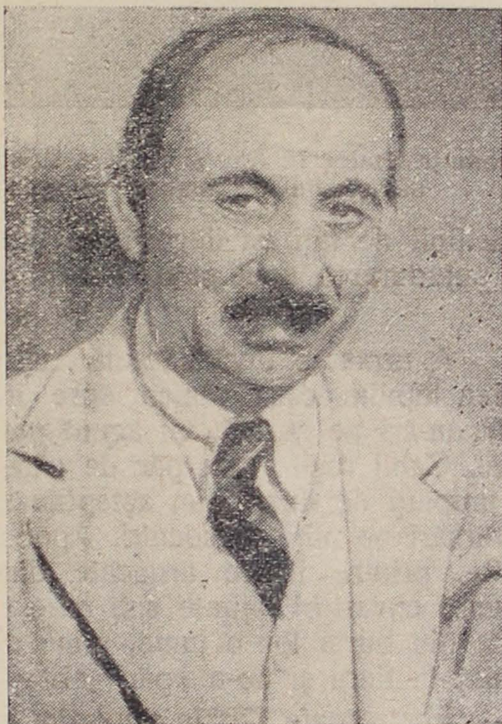
Fie ca tradiţia de muncă entuziastă şi desinteresată, stabilită de înaintaşi să continue a fi şi în viitor legea de temelie a actităţii Teatrului Naţional al Clujului, desfăşurată în slujba artei şi a neamului.

AUREL BUTEANU

PATRU ANI ȘI JUMĂTATE, UN MĂNUNCHIU DE LAURI ȘI UN MORMÂNT

de: VIRGIL BIROU

S'a pornit ca o furtună la sfârşit de vară. Sat senin, sat pitit între coline, coperişe roşii printre nuci, mai încolo, nesfârşite lanuri împestrite'n galben şi în verde. Pe fâşia muiată în pulbăr a şoselei boii se gârboveneau în jug, cu pita nouă către casă, oamenii păşeau tăcuţi pe lângă ei. Asfinţitul le umplea de aur şi de purpur umerii, îl purtau ca o povară nemărturisită; ochii lor ascunşi sub pălărie se frigeau în neliniştile întrebărilor nespuse. Impărţind aceleaşi sorţi cu mine, o vacanţă între două concentrări pe zonă, unii mai purtau centură şi veston, totuşi pe câmpii se lăsa pace, peste crângul dela margine de sat treierătoarea duduia mulcomitor.

P. Dragomir în Filimon din „Omul care a văzut moartea"

Și deodată, undeva în alt tărâm, trăznet a izbit în nori. S'a rostogolit prin vânătări şi peste ţări, purtând duh de moarte în solia-i nevăzută, până la antena neamţului cu moara, care a ieşit în poartă. Faţa lui ardea, ochii scăpărau a sânge şi din burta îngrăşată cu sudoare de ţăran s'a revărsat ura:

— România mare kaput. Am muşcat Ardealul în două!

Și cu dinţii clănţănea a lup flămând.

Carele au mărmurit pe loc cu sufletul tăiat, un convoiu fără sfârşit; ca şi cum şoseaua de sub roţi s'ar fi surpat în hăuri, aşteptau să cadă în neant.

Mâinile negrite se scrispară către buzunarele vestonului unde se ascundeau ţiduli împăturite de concediu. Se opriră un moment la praştie, lângă cuţit, vrerile au pornit ca să deslege ţapa dela car. Ar fi fost de geaba, dintr'o casă de la vale a ieşit şi popa, lacrimile lui au lămurit blestemul Vienei.

Nunuţa Hodoş în Ana şi Hristea Cristea în Klesci din „Azilul de noapte" (Stag. 1944-45)

Mânile negrite atunci s'au vârît încet în buzunare şi despăturiră biletul de voie. Apoi se lăsară peste creştetul copiilor care s'au lipit de taţi cu deget între buze, tremurând. Sorţi s'au împlinit cu neîndurarea unui paloş ascuţit şi rece.

* * *

A urmat o învălmăşeală tulbure. Drum la Timişoara, răsturnarea lupului care rânjea spre inima oraşului cu colţi sângeraţi. Frământări pe stradă, un agent prevestitor de rele zdrelit a provocare. Copii roşii şi cu păr de cânepă, gălăgioşi, cu flori în mână şi umpluţi de duşmănie, aşteptau să svârle florile prin pieţe. Iarăşi revărsări pe uliţi şi ciocniri. Apoi maşinile. Brune, fără număr, infinite, printre florile aruncate din belşug de mâni streine. Peste tancuri cuverturi bălţate sub care pândeau pericole ce nu se ştiau, buia din burta lor o lume, plină de oţele şi de dinamită, care ne-a muiat în fiere şi ne-a opărit obrajii cu sfidare şi dispreţ.

Peste toate fâlfâia un ordin verde, mi l-a împins agentul speriat şi acru;

— A sosit cu întârziere, trebue să plecaţi chiar astă seară.

Iar în drum spre garnizoană nouă, am lăsat în urmă un oraş lehuz, terifiat, în svârcoliri, sub lovirile evenimentelor ce se năşteau nenădăite şi necontenit şi care-l biciuiau să-l frângă în două.

* * *

Am trăit apoi o noapte de coşmar. Orbecăiri prin beznă în staţii negurate, manevrări fără de rost şi ţipete. Mă ştiam la Deva,

se striga Sălaj. Lângă Orăştie se plângea şi Maramureşul. Glasuri sfâşiate, scâncet de copil, năvală în tren, peste scări, pe acoperiş, prin geamuri sparte. Sudalme barbare, rugi rostite cu glas murmurat, oftări. Uşi frânte din tocuri. Pe deasupra vaiere ne împăroşau în noapte:

— Unde-mi sunt copiii? Ce-o mai fi, Doamne, şi acasă? Aşteptăm pe ticu de o săptămână şi nu-i dăm de seamă.

Mihail Lapteş în Laerf din „Hamlet"

Zorile mi-au arătat abia refugiul vizual. Se întindeau pe feţe îngălbenite, inutil, vieţii nu-i puteau vrăji culoarea. Ochi înspăimântaţi se întrebau fără răspuns, cufundaţi ca în groape, în obrajii scofâlciţi, neraşi de atâtea săptămâni. O femee alăpta copilul, şedea pe un balot de borfe, ţâţa i-se revârsase vânătă prin bluza ruptă. Copilul ţipa, ea îl legăna şi-l strângea la pieptul din care pierise laptele. In vagonul negru mese răsturnate, cu picioare sfărâmate ca şi rosturile părăsite, paie şi căldări, printre cari alţi copii cu gât lungit bălăbăneau din cap. Stau şi aşteptau cu aşteptarea nesfârşită a celor ce nu puteau atunci să vină.

Alţii pe platforme, cu bagajul răvenit de ploi. Cum au apucat. Frânţi şi fără gânduri de odihnă, fără vizuină, unde să-şi adăpostească sufletul pribeag, de fiară omenească, umilită şi gonită din bârlog. Doamne prea cucernice împărţeau ceaiuri, se auzeau şi vorbe blânde, mângăieri. Dar cine putea să mângăie o jale atât de mare, care a cuprins o ţară întreagă? Cine, jalea şi prăpădul care se lungea dela Arad şi până'n Turda, prin sute de trenuri înşirate şi încremenite peste toate şinele din gări?

* * *

Au trecut mai multe luni de înstrăinare nedorită. M'am întors acasă. Sufletu-mi era flămând după oraşul pe care-l lăsasem chinuit de groaza smulgerii dela trupină. Am pornit pe străzi. Dar nu mai era oraşul meu, de pe case spânzura stindard strein, lung de trei etaje, şi cu ghiare hrăpăreţe, negre ca noaptea în care bâjbâe tâl-

harii şi încârligate samavolnic la mijloc. Pe uliţi tineret hain, ce urla cu gura despicată în desmăţ:

— Victoria!

Nu eram acasă. De pe trotoare mă împingeau în uliţi fantomele negre şi încizmănate, a căror înţelepciune şi curaj nu putea ieşi dintr'un tureac de cizmă şi în uliţi mă călcau maşinile pestriţe, care aduceau sub cer senin, mediteran, ceţurile unui Nord întunecat şi crunt. Ordonanţe pretutindeni. Oprelişti. Și figuri acrite după graţii, altele cu gura zăvorită în lacăt, semn al libertăţii noi.

Olimpia Arghir în Vasilissa şi P. Dragomir în Kostileff din „Azilul de noapte"

Intr'un loc mi s'a părut că văd feţe ştiute. Cufundaţi în pata de lumină ce se răsfrângea de pe un perete înalt, gălbui, puternic ca un bastion, lângă nişte trepte largi, îmbietoare, oameni se adunau în grupuri, strânşi, lipiţi unii de alţii şi şopteau a conspirare aruncând priviri furişe către trecători. Se aplecau cu şuşoteli de taine nemărturisite. Și iar se păzeau. M'am apropiat de ei. Am recunoscut atunci figurile cu fălci scrâşnite pe care le văzusem în toamnă rătăcind prin staţii şi printre vagoane, pe pereţii cărora o mână tremurase slove: „Teatrul Naţional din Cluj, în pribegie. Unde, Doamne şi până când?"

Ochii lor ardeau în febră, ca şi atunci. Si aveau şi pumnii strânşi, tot ca atunci. Acum însă faţa le era mai palidă. Și mai îndârjită, parcă parcă focuri din lăuntru le-au călit privirea. Am simţit ce şuşoteau şi în seara aceea m'am dus la spectacol. Apoi, de aci înainte, mai în toată seara.

Aşa ne-a fost înfrăţirea, cu urgia în casă. Peste tot restricţii, duşmani, sancţiuni. Dar pe dinlăuntru focul sacru al iubirii de neam. Lagăre şi schingiuiri erau afară, în suflete dârzenia celui umilit nedrept. Și cei sprinjiţi de soarte potrivnică din lăcaşuri calde spre zile de bejenie, seara îmbrăcaţi în tunici de tribuni îşi vărsau po-

topul vrerilor din piept. Politică nu puteai să faci. Dar cei oprimaţi mărturiseau un crez în „Vlaicu Vodă" alungând — simbolic — pe streinii furişaţi în glie românească şi se răzvrăteau împotriva împilatorilor în tunetele de revoltă ale lui „Avram Iancu". Conducerea le era adversă, replicele sunau în piesă, dar se prelungeau dincolo de rampă, ne cutropeau, îmbrăţişau publicul şi pe artişti în aceeaşi şi cea mai desăvârşită uniune sufletească peste zăgazuri, peste oprelişti. Oh, artiştii Teatrului Naţional din Cluj, aceste admirabile suflete pline de entuziasm, de ideal, au fost cu noi, cu bănăţenii, în toate sbuciumările noastre, au vibrat cu noi, şi-au contopit durerea în durerile noastre, până la identitate. Imi aduc aminte. Nici nu a trecut un an şi guvernul, la ordin duşman, a oprit serbarea Unirii dela Alba Iulia, încercând să tăvălească în doliul cernelii simple purpurul de zi împărătească al lui 1 Dec. Veneticii au improvizat mai înainte, ca să contrafacă fizionomia culturală a Provinciei, o colecţie de artă şi de cărţi. Ca răspuns scriitorii şi artiştii români din Bănat deschid altă Expoziţie a Cărţii şi a Plasticei de aci, copleşind uzurpatorii până'n desfiinţare cu splendoarea comorilor prezentate. Și o deschid, cu semnificaţii voite, chiar la 1 Decemvrie. Nu se pot uita acele clipe, sala atât de încăpătoare gemea de lumea care a ţinut să serbeze în acest fel Unirea Ardealului. Iar printre ardeleni, cei din frunte au fost artiştii Teatrului Naţional din Cluj. Ei au tremurat mai mult pentru succesul Expoziţiei. Cei care au avut nevoe de încurajare, au încurajat. Soţii Dimitriu, Tâlvan şi Mateescu, Sili Munteanu, Nae Voicu, fraţii Lapteş, maestrul Braborescu, doamna Ciura-Ștefănescu, dar câţi nu au fost de faţă la inaugurare şi au adus prinosul sufletelor lor pribege să-l ofere sărbătorii închinată artei şi dorinţelor de aer liber, românesc? O artistă — pentru delicateţa sentimentelor ei atât de gingaşe fie-mi permis să-i păstrez numele — lăcrima retrasă într'un colţ.

Scenă din „Prea multă minte strică" de Griboedov (Stag. 1944-1945)

— Mi-au schingiuit neamurile. Nu putem face nimic, glasurile, ca să strigăm, ni le-au gâtuit. Dar e bine că măcar voi aţi avut curaj să ridicaţi acest protest mut, totuşi atât de elocvent!

Iar când poftele fără de fund s'au gândit să rupă încă o fâşie din trupul crucificat al Ţării, de data aceasta din Bănat, Teatrul din Cluj a pornit cu noi în Cruciadă la Bucureşti. Am pornit şi am câştigat, ,,Săptămâna" aceea, bănăţeană, făptuită cu bănăţenii din Capitală, a tăiat nesaţul celor cu „Lebensraum" înfipt în trupuri streine şi a dat peste cap un fioros fals de Istorie, faimosul Donauland, hibrid şi asasin.

Nae Dimitriu în Manasse şi Rodica Daminescu în Lelia din „Manasse"

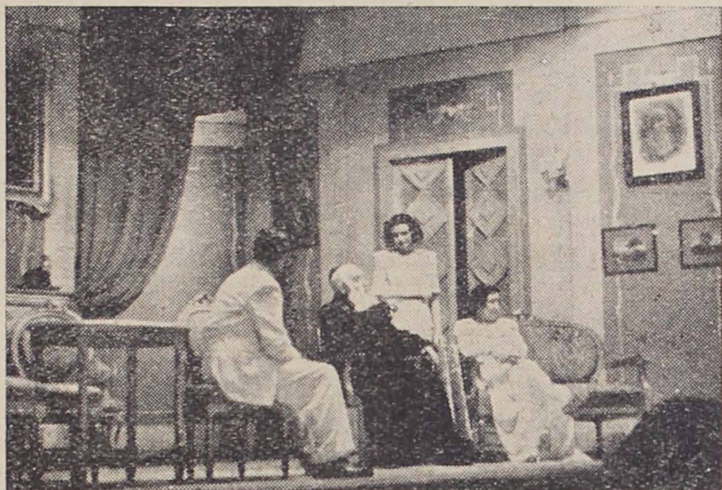
Apoi şezătoriri festivaluri şl turnee în lungul şi latul Provinciei, toate au făcut ca arta Clujului să-şi aştearnă leagăn în dragostea Bănatului.

S'au purtat ca falnici eroi artiştii dela Naţional. In realitate sufereau mizerie. Cumplită mizerie, cum a mărturisit într'un moment de emoţie un artist cu chipul idealizat ascet, coborît parcă de pe o icoană veche. Rosturile şi le-au părăsit în goană, aici au trebuit să-şi adune cu zece unchii cele mai trebuincioase vieţii. Criză de locuinţe, lefuri întârziate, copii acoperiţi cu un palton vechiu în camere fără foc, proprietari străini, în haine negre, încheiată până în gât, scorţoşi şi îngâmfaţi de gloria efemeră a năvălirilor peste cei neapăraţi, toate au trebuit să le îndure. La lumina rampei în mantii pompoase de principi bizantini, sau de conţi în haine de serată. Claudel, Shaw şi Blaga. Artă, dăruire de sine, flăcări pornite în slavă. Undeva în adâncuri însă, acolo unde şi cugetul cu teamă pâlpâe şi numai o clipă, întrebări durute, ce va fi mâne, unde ne va duce soarta asta paşii, or avea copii de mâncare?

Intrebările însă nu i-au înfrânt cât de puţin. Le-au hâşâit în depărtări, ca pe nişte paseri negre şi croncănitoare şi le-au lăsat pentru după aceea, pentru ceasul când spălaţi de grimă au ieşit pe

poartă, sau pentru nicicând. Cât au fost pe scenă, au fost esclusiv ai artei. Ai altora. Ai tuturora. De unde au scos puterile acelea, care au fost mai tari decât ţăriile adverse?

— De aici au ţâşnit — a grăit Ioşcuţa Vanciu, descifrând răspuns din chipul lui Ghiţă Boncioc şi s'a ciocănit cu degetul în scăfârlia de cantor bătrân, lucie ca o bilă. Ochii lui erau şireţi, plini de înţelepciunea îngroşată în milenii a satului românesc; faţa strălucind în zâmbet de dispreţ. Că doar nu neam lăsa pe ei. Ne-au sprânjit tartorii de acasă, dar le vine şi lor rândul, când le vom plăti cu vârf şi îndesat. Ştim noi asta. Şi de aici, Ioşcuţa dragă — am zis eu şi i-am proţăpit arătătorul în mijlocul pieptului, acolo, unde în limbaj obişnuit se spune că ar fi inima. Ce aţi făcut voi nu e numai datoria împlinită până'n capăt. Este şi un leac de inimă aci. Datoria poate să şi-o facă şi omul-maşină, care a venit cu gând cutropitor peste popoare, mai cu seamă dacă şi-a uns bine roţile şi mecanismele. Ce-aţi făcut voi trece peste asta. Voi aţi smuls suflet din suflet chinuit şi l-aţi împrăştiat şi l-aţi semănat pentru rod îmbelşugat şi nu v'aţi întrebat de mai rămâne ceva pentru voi, pentru viaţa voastră, pentru amintirea celor suferite împreună. V'aţi dăruit ca nişte Kroesus-i, negândiţi, pentru această ţară a Bănatului. Sau nu mai ştii prin câte aţi trecut decând aţi fost goniţi de acasă?

Scenă din „Manasse"

Ochii lui se strânseră şi mai şireţi. Cu o nostalgie în glas:

— Ştim noi tot Virgile. Dar de ce să nu avem măcar atâta satisfacţie de a nu ne făloşi singuri cu asta.

Iosif Vanciu.

Nume dat cu dărnicie de Bănat Teatrului din Cluj, glorie răpită iarăşi de un Bănat gelos. Nu din gelozii mărunte, sau din vanitate. Ci din doruri şi porunci străbune, pentru Pantheonul său.

Ca să nu mai cerce uneltiri viclene să despice în două pământ strămoşesc.

Unii spun că omul este acasă unde poate să-şi dureze o maşină. Nu-i nimic mai fără sens ca neghiobia asta. Omul este acasă unde are un mormânt. Unde scumpii săi cei duşi îl ţin legat cu lanţuri sfinte de pământ, unde paşii lor mai tremură şi acum prin firele de iarbă pe lângă cărări. Azi Teatrul stă de drum spre Cluj. Mâne poate va ajunge acolo, în Ardealul care-i odihneşte morţii. Dar acasă e deaci 'nainte şi în Bănat, unde-l leagă patru ani de dăruire, un mănunchiu de lauri şi un mormânt.

Timişoara, Martie 1945.

VIRGIL BIROU
Preşedintele Asociaţiei
Scriitorilor Români din Banat.

Artiştii Teatrului Naţional Cluj, decedaţi în timpul refugiului la Timişoara

Marcela Borza

Iosif Vanciu

Nae Bulandra

REPERTORIUL TEATRULUI NAȚIONAL DIN CLUJ în anii 1919—1944

In paginile ce urmează vom prezenta cititorilor repertoriul jucat de Teatrul Naţional din Cluj în primul sfert de secol de activitate.

Repertoriul, pentru a înlesni cercetarea lui, îl înfăţişăm în trei aspecte deosebite, cuprinse în 3 tablouri, şi anume:

Tabloul A) In ordinea cronologică a premierelor.

Tabloul B) In ordinea alfabetică a autorilor jucaţi.

Tabloul C) In ordinea alfabetică a titlurilor pieselor jucate.

In Tabloul A) cititorul va găsi piesele jucate, în ordinea cronologică a premierelor, repartizate pe stagiuni, precum şi următoarele indicaţiuni: a) Numărul de ordine; b) titlul piesei; c) genul spectacolului; d) numărul actelor; e) autorul; f) traducătorul; g) directorul de scenă; h) regisorul; i) distribuţia dela premieră; j) data premierei; k) numărul spectacolelor în stagiunea de premieră; l) stagiunile în care piesa a fost reluată, cu numărul spectacolelor jucate.

In tabloul B) se arată, în ordine alfabetică, autorii jucaţi, titlul pieselor jucate, cu indicarea stagiunii în care s'a jucat fiecare piesă, ceeace îngădue uşoara ei găsire, în tabloul *A)* (cronologic).

In tabloul C) sunt înşirate, în ordine alfabetică, titlurile pieselor, urmate de o cifră, care reprezintă numărul de ordine sub care cititorul poate găsi piesa în repertoriul cronologic din tabloul *A*.

Ca indicaţiune generală, se precizează încăodată, că în tabloul acesta sunt cuprinse numai piesele jucate în primele 25 de stagiuni ale Teatrului Naţional din Cluj (fără stag. 1944-45).

Deasemenea menţionăm aci că în tabloul *A)* care este cules la maşină — din motive tehnice — iar nu din dorinţa de a transgresa regulelor ortografice ale Academiei — am fost nevoiţi să utilizăm de numeroase ori *î* în loc de *â*. Cititorii sunt rugaţi a ne ierta această greşală.

TABLOUL A)

PIESELE JUCATE, IN ORDINEA CRONOLOGICĂ A PREMIERELOR

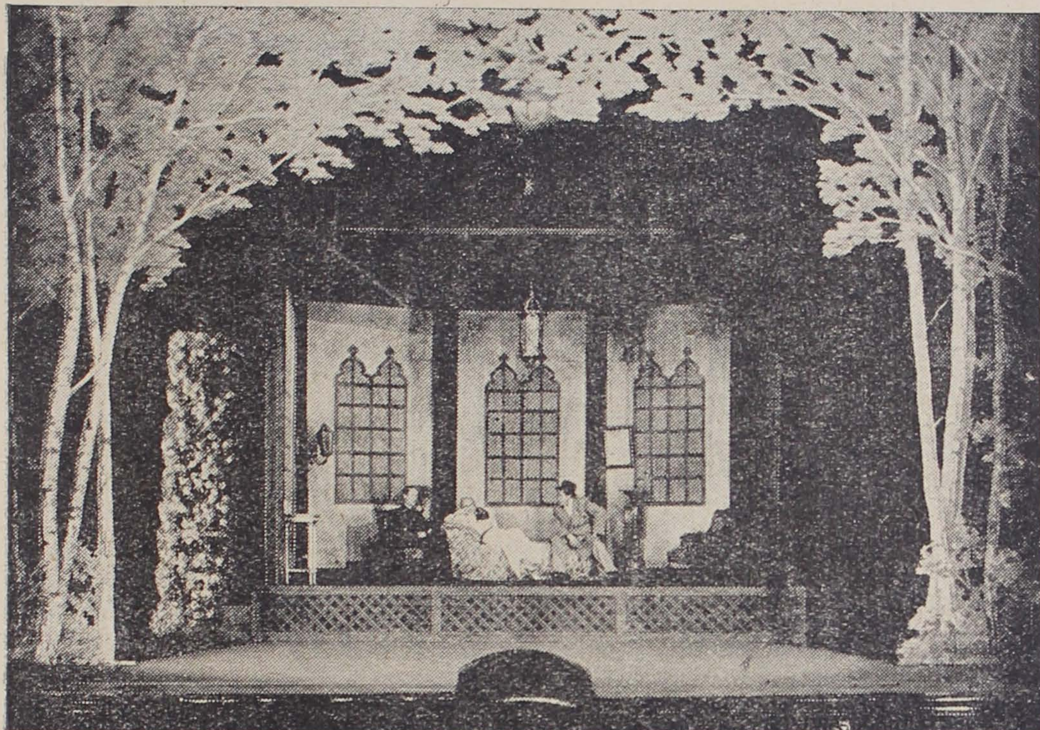
I. STAGIUNEA 1919-1920

1. **POEMUL UNIRII,** un act în versuri de Zaharia Bîrsan. Direcția de scenă: Z. Bîrsan; Regia: Sică Alecsandrescu; Sufleur: Petre Popescu. Distribuția: România: Olimpia Bîrsan; Dorobanțul: Aurel Atanasescu; Basarabia: Maria Miriam; Bucovina: Tilia Holda; Transilvania: H. Faliero; Banatul: Marieta Horga; Macedonia: Maria D. Ghenea. Premiera: 1 Decembrie 1919 (3 spectacole). Reluări: 1932—33 (1 sp.); 1933—34 (1 sp.); 1939—40 (1 sp.).

2. **SE FACE ZIUĂ,** dramă într'un act de Zaharia Bîrsan. Direcția de scenă: Z. Bîrsan; Regia: Sică Alecsandrescu; Sufleur: Petre Popescu. Distribuția: Popa Costan: N. Neamțu-Ottonel. Ilina: Olimpia Bîrsan; Șoldeș: Aurică Atanasescu; Crișan: Zaharia Bîrsan; Baronul: Radu Cluceru; Achimia: S. Sonia; Marina: Maria D. Ghenea; I-l țăran: Nicolae Dimitriu; al II-lea țăran: I. Stanian; al III-lea țăran: Corneliu Potcoavă. Premiera: 1 Decembrie 1919 (3 spectacole). Reluări: 1929—30 (1 sp.); 1934—35 (1 sp.); 1940—41 (1 sp.).

3. **OVIDIU,** dramă în 5 acte în versuri de Vasile Alecsandri. Direcția de scenă: S. Alecsandrescu. Sufleur: P. Popescu Distribuția: August Octavian Cezar: Z. Bîrsan; Ovidiu: A. Atanasescu; Mecena: Gogu Mihăescu; Pinax: Al. I. Ghibericon; Ibis: Ion Stănescu-Popa; Hilarius: N. Nemțu-Ottonel; Tigelius: Mihail Nichita; Clevetius: I. Stanian; Barruss: Dem. Mihăilescu-Brăila; Rutuba: N Dimitriu; Muss: Maria Horga; Sarmis: Radu Cluceru; Gettor: R. Cluceru; Ambasadorul: R. Cluceru; Un lictor: Ioachim Dordea; Marcianus: I. Dordea; Iulia: Olimpia Bîrsan; Corina: H. Foliero; Acteea: T. Holda; Tindaris: Jean-Marie; Chloe: M. Miriam; Glyce: M D. Ghenea. Sarmiza: M. D. Ghenea; Dava: M. Miriam; Saga: S. Sonia. Premiera: 2 Decembrie 1919 (5 spectacole). Reluări: 1933—34 (3 sp.).

4. **PĂPUȘILE,** piesă în 4 acte de Pierre Wolff. Direcția de scenă: Gogu Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: P. Popescu. Distribuția: Ferney: I. Stănescu-Papa; Roger: A. Atanasescu. Nizeroles: Neamțu Ottonel; Vareine: Mihăilescu-Brăila; Ducele: Al. Ghibericon; Bonnieres: R. Cluceru; Valmont: M. Nichita; Langeac: N. Dimitriu; Trevaux: I. Stanian. Fernande: Olimpia Bîrsan; Mme de Jussy: I Holda; Mme de Lancey: H Faliero; Baroana: S. Sonia; Mme de Valmont: N. Valentin; Mme de Brieux: M. Horga: Un servitor: V. Ambrozi; al

„Pavilionul cu umbre" de Gib. I. Mihăescu
Dir. de sc.: N. Neamţu Ottonel Decoruri: E. Trucinsky

II-lea servitor: C. Potcoavă. Premiera: 6 Decembrie 1919 (5 spectacole). Reluări: 1930—31 (4 sp.).

5. **JEAN-MARIE,** piesă într'un act, în versuri de Andre Theuriet, traducere de N. Ţinc - Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa. Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Const. Simionescu. Distribuţia: Thereza: Apriliana Medianu; Joel: I. Stănescu-Papa; Jean-Marie: Aurel Atanasescu. Premiera: 16 Decembrie 1919 (3 spectacole).

6 **DOCTORUL FĂRĂ VOIE,** comedie în trei acte de Moliére. Direcţia de scenă: Gh. Mihăescu; Regia: Sică Alexandrescu; Sufleur: Const. Simionescu. Distribuţia: Sganarelle: A. Ghibericon; Martine: S. Sonia; Robert: I Dordea; Geroute: Neamţu-Ottonel. Lucinda: M. D. Ghenea. Valere: V. Ambrozie; Luca: N. Dimitriu; Jacquiline: Neli Valentin; Leandru: M. Nichita; Thibault: C. Potcoavă; Perrin: I. Stanian Premiera: 16 Decembrie 1919 (8 spect.). Reluări: 1921—1922 (4 spect); 1924—1925 (3 spect.); 1928—1929 (2 spect.); 1938—1939 (1 spect.)

7. **CINEMATOGRAFUL,** localizare în 3 acte de P. Gusti Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: P. Popescu. Distribuţia: Mitică Stavropol: Dem. Mihăilescu-Brăila; Eugenia: T. Holda; Manole: I. Stănescu-Papa; Frosa: S. Sonia; Stamate: Neamţu Ottonel; Irina: M. Horga; Ilie Dobre: Al. Ghibericon; Löbel: M. Po-

povici; Cladoveanu : M. Nichita; Zamfira : Neli Valentin. Premiera: 23 Decembrie 1919 (8 spectacole). Reluări: 1920—21 (5 sp.); 1921—22 (6 sp.); 1922—23 (4 sp.); 1924—25 (6 sp.); 1939—40 (7 sp.).

8. **BRÂNDUŞA,** comedie în 3 acte de O. Brieux, traducere de Em. Gîrleanu Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur : Const. Simionescu Distribuţia: Brînduşa: M. D. Ghenea; D-na Rousset : H. Faliero; Lucia : T. Holda; D-na Jules: N. Valentin; Rousset: I. Stănescu-Papa; Cantonierul: I. Dordea; Morillon: N. Neamţu-Ottonel; August: A. Atanasescu; Galloux: N. Dimitriu; George: R. Cluceru; Un căruţaş; I. Stanian; Poştaşul: V Ambrozie. Premiera: 30 Decembrie 1919 7 spectacole). Reluare: 1920—21 (2 sp.).

9. **DOI SERGENŢI,** piesă în 3 acte de Rothi. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: P. Popescu. Distribuţia: Guillaume Larive: A. Atanasescu; Robert: M. Nichita. Caporalul Valentin: I. Stănescu-Papa; Necunoscutul: Neamţu-Ottonel; Valmor: I. Dordea; Gustave: N. Dimitriu. Tom: C. Potcoavă; Adolf: Blanşa Rosini; Henry: Mica Valerica; Sofia Dervile: H. Faliero; Laureta: N. Valentin; Andrei: I. Stanian. Maiorul: V. Ambrozie. Un locotenent: V. Ambrozie Premiera: 3 Ianuarie 1920 (8 spectacole). Reluări: 1920—21 (5 sp.), 1939—40 (10 sp.)

10. **INSTITUTORII,** comedie în 3 acte de Otto Ernst. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: P. Popescu. Distribuţia: Flaxman: Neamţu-Ottonel; Fleming: A. Atanasescu; Vogelsang: I. Stanian; Dierks: N. Dimitriu; Weidenbaum: A. Ghibericon; Rieman: M. Popovici; Römer: M. Nichita; Betty: M. Horga; Giza: A. Medianu; Regendank: I. Dordea; Kluth: G. Simionescu; Bröske: C. Potcoavă; Profesorul Prell: Ion Stănescu-Papa; D-na Dörman: Jean Marie; Max: Mica Valerica; Brokman: V Ambrozie; D-na Biesenthal: Neli Valentin. Alfred: M. D. Ghenea; Robert: Blanşa Rosini; Karl Iensen: M. D Ghenea. Premiera: 17 Ianuarie 1920 (7 spectacole). Reluări: 1920—21 (6 sp.); 1922—23 (5 sp.); 1930—31 (6 sp.).

11. **AVARUL,** comedie în 5 acte de Molière. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: P. Popescu. Distribuţia: Harpagon: Neamţu-Ottonel. Cleanţe: M. Popovici; Eliza: N. Valentin; Valeriu: M. Nichita; Mariana: Ap. Medianu; Anselm: N. Dimitriu; Frozina: M. Stoica; Jacques: C. Potcoavă; Simion: I. Dordea; Săgeată: A. Ghibericon: Claudia: Bl. Rosini; Bob de ovăz: I. Stanian; Batog: V. Ambrozie; Comisarul: R. Cluceru. Premiera: 27 Ianuarie 1920 (8 spectacole). Reluări: 1920—21 (2 sp.); 1924—25 (4 sp.); 1926—27 (3 sp.). 1934—35 (3 sp.); 1938—39 (2 sp.).

12 **CÂRCEII,** comedie în 3 acte, localizare de Edgar Aslan. Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: P. Popescu. Distribuţia: Iorgu Grigoraş: D. Mihăilescu-Brăila; Nichifor Buciumescu: Al. Ghibericon; Martinoiu: I. Stănescu-Papa; Delacerna: M. Popovici; Codău: C. Potcoavă; Zînca Topoloceanu: S. Sonia; Martinoiu: M. Stoica; Aglaia: A. Medianu; Evlampia: N. Valentin; Profira: Bl. Rosini. Premiera: 14 Februarie 1920 (5 spectacole). Reluări: 1929—30 (12 sp.); 1937—38 (11 sp.); 1938—39 (5 sp.); 1941—42 (1 sp.).

„Domnul de rouă" de Z. Bârsan
Dir. de sc.: Vintilă Rădulescu Decoruri: D. Trucinsky

13. **REVIZORUL**, comedie în 5 acte de N. Gogol, traducere de N. Dunăreanu. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: P. Popescu. Distribuţia: Anton Antonovici: Neamţu-Ottonel; Ana Andreevna: S. Sonia; Maria Antonova: M. Horga; Luca Luchici: N. Dimitriu; D-na Luchici: A. Medianu; Amos Teodorovici: I. Stănescu-Papa: Artem: M. Popovici; Cuzmici: R. Cluceru; Dobcinsky: C. Potcoavă; Bobcinsky: I. Stanian; Ioan Alecsandrovici: D Mihăilescu-Brăila. Osip: A. Ghibericon; Hristian: V. Ambrozie; Ştefan Coropkin: M. Nichita; Ştefan Ilici: C. Simionescu; Svistunov: D. Georgescu; Puhavitin: Const. Moşoianu; Abdulin: I. Dordea; Febronia: M. Miriam; Femeia subofiţerului: N. Valentin; Micşa: V. Ambrozio; Femeia lui Koropchin: M. D. Ghenea; Un chelner: M. Nichita. Premiera: 24 Februarie 1920 (5 spectacole). Reluare: 1924—25 (5 sp.).

14. **O SCRISOARE PIERDUTĂ**, comedie în 4 acte de I. L. Caragiale Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: P. Popescu. Distribuţia: Ştefan Tipătescu: A. Atanasescu; Dandanache: V. Ambrozie; Zaharia Trahanache: I. Stănescu-Papa; Farfuridi: M. Popovici; I. Brînzovenescu: I. Stanian; Nae Caţavencu: Neamţu-Ottonel; Ionescu: M. Nichita; Popescu: N. Dimitriu; Ghiţă Pristanda: A. Ghibericon; Cetăţeanul: D. Mihăilescu-Brăila; Zoe: S. Sonia. Premiera: 6 Martie 1920 (6 spectacole). Reluări: 1920—21 (5 sp.); 1922—23 (8 sp.); 1923—24 (5 sp.); 1925—26 (5 sp.); 1928—29 (3 sp); 1929—30 (5 sp.); 1930—31 (4 sp.); 1933—34 (4 sp.); 1942—43 (11 sp.).

15. **RĂZVAN ŞI VIDRA**, dramă istorică în 5 acte şi în versuri de B. P Haşdeu. Dir. de scenă: Z. Bîrsan. Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: P. Popescu. Distribuţia: Răzvan: A. Atanasescu; Sbierea: I. Stănescu-Papa; Tănase: I. Dordea; Başotă: M. Nichita; Dascălul: A. Ghibericon; Tîrgoveaţa I: A. Medianu; Tîrgoveaţa II: M. Stoica; Tîrgoveaţa III: M. D. Ghenea; Tîrgoveaţa IV: M. Miriam; Tîrgoveţul I: I. Stanian; Tîrgoveţul II: C. Potcoavă; Tîrgoveţul III: C. Simionescu; Fata I: T. Holda; Fata

21

II: N. Valentin; Răzăşul: Neamţu-Ottonel; Vulpoiul: A. Ghibericon; Ganea: R. Cluceru; Vidra: H. Faliero; Hoţul I: N Dimitriu; Hoţul II: C. Potcoavă; Hoţul III: V. Ambrozio; Ciobanul: I. Stanian; Hatmanul: N. Dimitriu; Minsky: D. Mihăilescu-Brăila Protrovsky: M. Popovici; Iscoada: V. Ambrozio; Ostaşul I: C. Potcoavă; Ostaşul II: C. Simionescu; Ostaşul III: R. Cruceru; Şolruzul: M. Popivici. P r e m i e r a: 16 Martie 1920 (6 spectacole). R e l u a r e: 1926—27 (2 spectacole).

II. STAGIUNEA 1920—1921

16. **PIATRA DIN CASĂ,** un act de V. Alecsandri Dir. de scenă: I. Stănescu-Papa; Regie: S. Alecsandrescu; Sufleur: Ştefan Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Căminarul Pîlciu: Virgil Vasilescu; Comisul Nicu: Al Ghibericon; Zamfira: Natalia Ştefănescu; Marghioliţa: Jana Popovici; Leonil: M Popovici; Fr. Bierman: Mişu Ştefănescu; Ioana: Ecaterina Stănescu; Un fecior: C. Potcoavă. P r e m i e r a: 12 Octombrie 1920 (3 spectacole). R e l u ă r i: 1935—36 (4 sp.); 1941—42 (2 sp.).

17. **FÂNTÂNA BLANDUZIEI,** piesă în 3 acte şi în versuri de Vasile Alecsandri. Dir de scenă: Z. Bîrsan; Regie: S. Alecsandrescu. Sufleur: Ş. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Horaţiu: Z. Bîrsan; Mecena: Neamţu-Ottonel; Postumus: Mihăilescu-Brăila; Scaur: Radu Popeia; Zoil: Ion Constantiniu; Gluto: Al. Ghibericon. Hebro: I. Dordea; Gallus: Petre Savu; Getta: Stanca Alecsandrescu; Neera: Olimpia Bîrsan; Cebal: Angelo Stătescu; Strobil: N. Dimitriu; Meras: M. Popovci; Coerax: C. Simionescu. P re m i e r a: 12 Octombrie 1920 (3 spectacole). R e l u ă r i: 1930—31 (2 sp.); 1935—36 (4 sp.); 1942—43 (5 sp.)

18. **LORICA NOASTRĂ,** comedie în 4 acte de Paul Lindau. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: S Alecsandrescu. Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Otto Kaiser: M Ştefănescu; Wieberg: I. Constantiniu: Albert Wieberg: D. Mihăilescu-Brăila; Dr. Brosius: Dem. Psata; Koller: V Vasilescu; Domnul I: Al. Ghibericon; Domnul II: N. Dimitriu; Domnul III: I. Dordea; Domnul IV: M. Nichita; Un domn gras: C. Potcoavă; Leonora Kaiser: N. S Zaman; Lorica: Jana Popovici. Minna: Ecaterina Popeia; Augusta: Nat. Ştefănescu; O doamnă: A. Adamidi; O chelnăriţă: Sm. Constantinescu; Frantz: Angelo Stătescu. P re m i e r a: 14 Octombrie 1920 (8 spectacole).

19. **MESSALINA,** tragedie în 5 acte de Ad. Vilbrand. Traducere de Gusti. Dir. de scenă: Z Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Messalina: Olimpia Bîrsan; Caius Silius: M. Nichita; Narcisus: Dem. Psata; Calpurnianus: I. Stănescu-Papa; Vetius Valens: V Vasilescu. Iulia: M. Miriam; Caecina Paetus: R. Popeia; Arria: H. Faliero; Marcus: P. Savu; Soranus: I Constantiniu; Syrius: Gh. Calboreanu; Calias: I. Dordea; Un sclav: N. Dimitriu; O sclavă: A. Medianu. P r e m i e r a: 26 Octombrie 1920 (5 spectacole).

20. **CA SĂ TRĂIEŞTI FERICIT,** comedie în 3 acte de André Rivoire şi Ypre Mirande. trad Em. Gîrleanu. Dir. de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Madelena: Apr. Medianu; Noémie: Olimpia Bîrsan; Jacqueline: Ec. Stănescu; Lucette: N. Dordea; Nathalie: N. Ştefănescu; D-na Pichu: Ec Popeia; Fany: Jana Landri; Lea: M. Horga; O doamnă: Sm. Constantinescu;

Titus Lapteş

N. Neamţu-Ottonel

Mihail Balaban

Mauclair: I. Stănescu-Papa; Pradoux: I. Constantiniu; Ruffat: D. Mihăilescu-Brăila; Chiméne: Arsene Popovici; Chapant-Taquard: M. Ştefănescu: Paupillon: D. Psata; Girardot: Neamţu-Ottonel; Massy-Bloc: N Dimitriu; Vernier: M. Popovici; Legrand: P. Savu; Moş Tranquile: I. Dordea; Paillou: C. Potcoavă. Liegeois: A. Stătescu; Brodard: M. Nichita; Puzin: A. Ghibericon; Un domn: A. Moşoianu; Un băiat: C. Simionescu. Premiera: 4 Noembrie 1920 (8 spectacole).

21. **UN FALIMENT,** piesă în 4 acte de Bjönstjerne Björnson; trad. de J. B. Hétrat Dir. de scenă: G. Mihescu. Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Fielde: Radu Popeia; D-na Fielde: H. Faliero; Walburg: Stanca Alecsandrescu; Signe; M. Horga; Loct. Hamar: M. Nichita; Sanaes: N. Dimitriu; Iacobsen: M. Ştefănescu; Berent: Neamţu-Ottonel; Administratorul: Gh. Calboreanu; Pastorul: I. Constantiniu; Vameşul Pram: Al. Ghibericon; Consulul Lind: Dem. Psata; Cons Fiume: P. Savu; Cons. Ring: A. Stătescu; D-l Holm: Ar. Popovici; Kuntzon: M. Popovici; Kundsen: I. Dordea; Falbe: Corneliu Potcoavă; O servitoare: S. Constantinescu; Un servitor: C. Simionescu. Premiera: 11 Noembrie 1920 (6 spectacole).

22. **AMORUL VEGHEAZĂ,** comedie în 4 acte de G. A. de Caillavet şi Robert de Flers. Trad.: D. Anghel. Dir de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: André: D. Mihăilescu-Brăila; Ernest: Neamţu-Ottonel; Pastorul: V. Vasilescu; Carteret: I. Constantiniu; Julien: Const. Simionescu; Germain: C. Potcoavă; François: A Stătescu. Jaquelire: Jana Popovici; Marchiza de Juvigny: Şeinescu Zaman; Sophie Bernier: A. Medianu; Lucienne: N. Dordea; Baroana de Saint Hermine: Ec. Popeia. Cristine: J. Landri; Solange: A. Adamide; Rose: Nat. Ştefănescu: Louise: Sm. Constantinescu. Premiera: 25 Noembrie 1920 (7 spectacole) Reluare: 1922—23 (4 sp.).

23. **TRANDAFIRII ROŞII,** poem dramatic în 3 acte şi în versuri de Zaharia Bîrsan. Dir. de scenă: Z. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Impăratul: Radu Popeia; Liana: Olimpia Bîrsan; Val. Voevod: Petre Savu; Sfetnicul: Al. Ghibericon; Pîclă: Gh. Calboreanu; Promoroacă: I Dirdea; Sasgă: V. Vasilescu; Faţă de pământ: M. Ştefănescu; Moş Amurg: Dem. Psata; Zefir: Zaharia Bîrsan; Lăcrămioara: M. Miriam; Crina: Jana Popovici; Salba: Jana Landri;

Roua: Sm. Constantinescu; Zora; Elena Birsa; Alina: N. Dordea; Doica: N. Ştefănescu; Paznicul: M Nichita, Ostaşul I: Ar. Popovici: Ostaşul II: N. Dimitriu; Pajul I: M. Horga; Pajul II: N. Adamidi; Omul I: A. Stătescu; Omul II: C Simionescu; Slujitorul I: C. Potcoavă; Slujitorul II: C. Simiooescu. P r e m i e r a: 16 Decembrie 1920 (6 spectacole). R e l u-a r e: 1923—24 (3 sp.); 1930—31 (4 sp.).

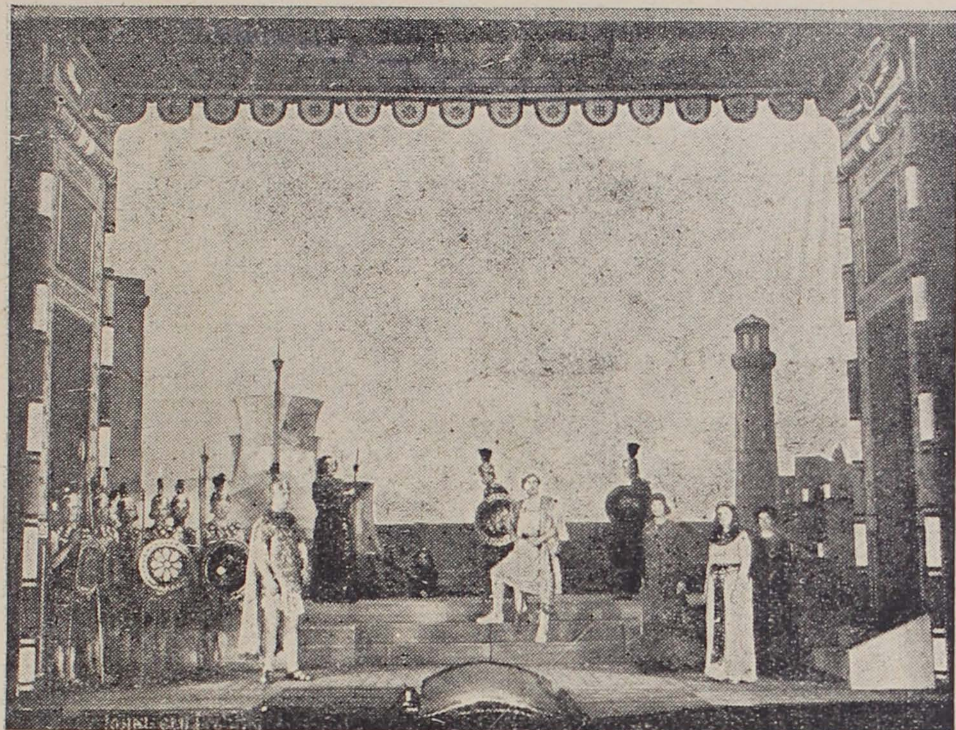
24. **SAPHO,** piesă în 5 acte după romanul lui Alphonse Daudet. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur. Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Fany Legrand: O. Bîrsan; Gassin: Petre Savu; Cesaire: I. Constantiniu; Irina: M. Horga; Divone: N. Ştefănescu; Déchelétte: R. Popeia; Alice Diré: Maria Miriam; Roza: N. Dordea; Caùdal: Mişu Ştefănescu; Potter: A. Ghibericon; Dna Hettemà: Ec. Popeia; D-l Hettemà: V. Vasilescu; La Borderie: A. Popovici; Legrand: C. Potcoavă; Iosef: Mica Valerica; Francine: A Adamidi. P r e m i e r a: 24 Decembrie 1920 (7 spectacole).

25. **DOCTORIE PENTRU SOACRE,** comedie într'un act, localizare de C. Radu. Dir. de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: Sică Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Silişteanu: Neamţu-Ottonel; Zărnescu: D Mihăilescu-Brăila; Răciturescu: I. Stănescu-Papa; Ştefan: C. Potcoavă; Zoe Agacheasca: N. Ştefănescu; Agiata: Ec. Stănescu. Angelica: J. Popovici. P r e m i e r ă: 22 Ianuarie 1921 (8 spectacole).

26. **O NOAPTE FURTUNOASĂ,** comedia în 2 acte de I. L. Caragiale. Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Jupîn Dumitrache: I. Stănescu-Papa; Nae Ipingescu: M Ştefănescu; Chiriac: Neamţu-Ottonel; Spiridon: A. Adamidi; Rică Venturiano: A. Stătescu; Veta: Ec. Popeia; Ziţa: N. Ştefănescu P r e m i e r ă: 22 Ianuarie 1921 (8 spectacole). R e l u ă r i: 1922—23 (5 sp.); 1931—32 (7 sp.); 1934—35 (2 sp.); 1937—38 (2 sp.); 1941—42 (9 sp.); 1942—43 (2 sp.).

27. **CĂRĂBUŞII,** comedie în 3 acte de Eugène Brieux. Dir. de scenă: I. Constantiniu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: P. Popescu. D i s t r i-b u ţ i a: Petre: I. Constantiniu; Un domn: Al. Ghibericon; Brochot: D. Psata; Salvatorul M. Nichita; Pata Langlois: C. Pitcoavă. Charlotte: Jana Popovici; Isabela: Jana Landri; D-na Langlois: Ec. Popeia; D-na dela etajul IV: A. Adamidi; Frasi: Sm. Constantinescu. P r e m i e r ă: 25 Ianuarie 1921 (5 spectacole). R e l u ă r i: 1927—28 (2 sp.).

28. **NEPOFTITUL,** comedie în 3 acte de Tristan Bernard Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s-t r i b u ţ i a: Henri: D. Mihăilescu-Brăila; Gonthier: M Ştefănescu. Herbert. A. Ghibericon; Bartazar: I. Constantiniu; Thibaudel: Petre Savu; Remy: C. Potcoavă; Barbistul: Dem. Psata; Un musafir: Gh. Calboreanu: Beauchamps: V. Vasilescu; Blivet: Mihail Nichita; Al doilea musafir: A. Moşoianu; Felix: A. Stătescu; Un domn bătrîn: I. Dordea; Bertha: M. Horga; Louiza: N. Dordea; D-na Tombele: Şeinescu Zaman; Leontina: Ec Popeia; Jeana: A. Adamidi; D-na Giraut: N. Ştefănescu; D-na Edmond: Jana Landri; Gilberta: S. Constantinescu; D-na Henriette: S. Constantinescu; Grădinarul: C. Simionescu. P r e m i e r a: 5 Februarie 1921 (9 spectacole). R e l u a r e: 1922—23 (6 sp.).

„Cezar şi Cleopatra" de Bernard Shaw
Dir. de sc.: Ştefan Braborescu Decoruri: E. Trucinsky

29 **RINGALA,** dramă în 5 acte de Victor Eftimiu. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: Sică Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Alecsandru cel Bun: Ion Constantiniu; Ringala: Ol. Bîrsan; Ilie: M. Nichita; Ştefan: Gica Vasilescu; Spătarul Coman: Radu Popeia, Logofătul Sorin: Petre Savu; Despina: St. Alecsandrescu; Logofătul Jumătate: Dem. Psata; Nigrin: V. Vasilescu; Oan: A. Moşoianu; Postelnicul Bunghea: C. Potcoavă; Boer Costea: I. Dordea; Mitropolitul Grigorie: Gh. Calboreanu; Episcopul Iosif: I. Dordea; Ion Sartorius: Neamţu-Ottonel; Damian: Ar. Popovici; Avedic: M. Ştefănescu; Stareţul Gabriel: A. Stătescu; Egumenul Ciprian: N. Dimitriu; Teodosie: D. Mihăilescu-Brăila; Ghedeon Diac: C. Potcoavă; Timofte: V. Vasilescu; Pafnute: Al. Ghibericon; Petru Şoldan: C. Simionescu; Şofultea: A. Ghibericon; Stanislas Rotompan: N. Dimitriu; Binişor: Mişu Ştefănescu; Ileana: I. Cupcea. P r e m i e r a: 15 Februarie 1921 (1 spect.).

30. **FEMEILE NOASTRE,** comedie în 4 acte, localizare de P. Gusti. Direcţia de scenă: I. Stănescu Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: P. Popescu. D i s t r i b u ţ i a: Matei: I. Stănescu Papa; Lucsiţa: Ec. Popeia; Mărioara: Neli Dordea; Elisa: J. Landri; Fanny: Şeinescu Zaman; Sache: I. Constantiniu; Alecsandru: M. Ştefănescu; Adina: M. Horga; Cănău: D. Mihăilescu-Brăila; Cilibiliu: P. Savu; Zădărici: Al Ghibericon; Rozi: N. Ştefănescu; Zoiţa: S. Constantinescu; Petre: C. Potcoavă; Chelnerul: M. Popovici. P r e m i e r ă: 24 Februarie 1921 (8 spectacole).

31. **HANGIŢA,** comedie în 3 acte de Carlo Goldoni. Traducere de N Ţincu. Direcţia de scenă: I. Canstantiniu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i u b ţ i a: Mirandolina: Ol. Bîrsan; Marchizul Forlipopoli: Al. Ghibericon; Cavalerul Ripafrata: Neamţu-Ottonel; Fabriciu: P. Savu; Conte D'Albafiorita: M. Ştefănescu; Dejamira: A. Adamidi; Ortensia: Ecat. Popeia; Servitorul Cavalerului: C. Potcoavă; Un servitor: C. Simionescu. P r e m i e r ă: 5 Martie 1921 (5 spectacole). R e l u a r e: 1921—22 (6 sp.).

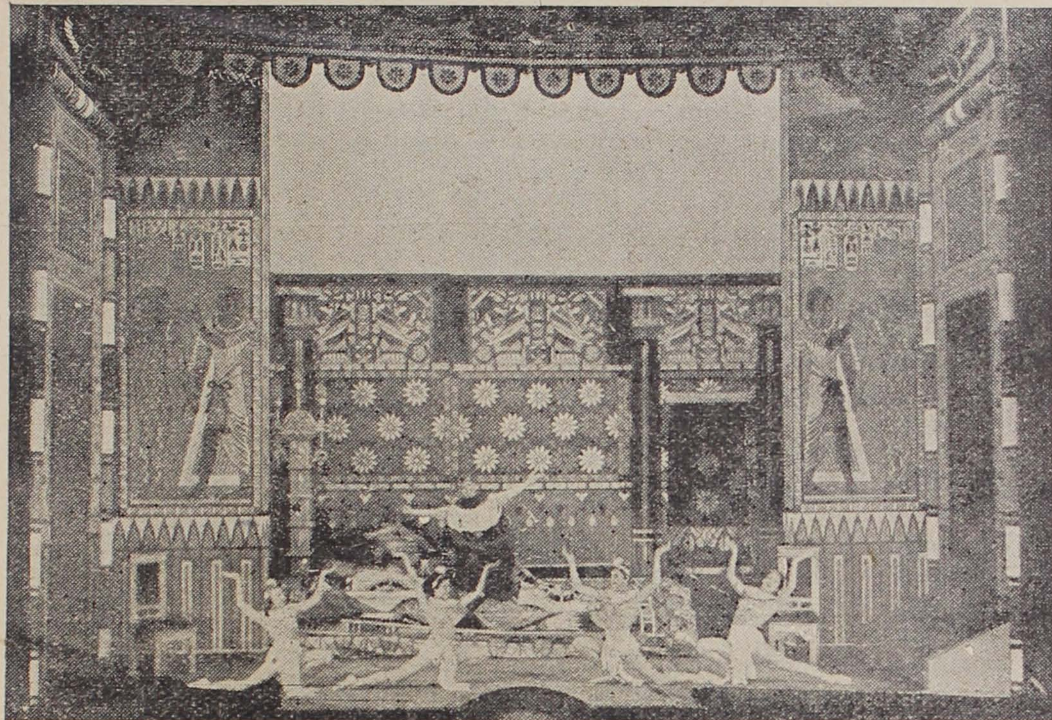
32. **CE ŞTIA SATUL,** comedie într'un act de V Al. Jean. Dir. de scenă: I. Constantiniu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Ştefan Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Elisabeta: Ol. Bîrsan; Grigore: Ion Constantiniu; Anica: Sm. Constantinescu; Nicolae: A. Moşoianu P r e m i e r ă: 22 Martie 1921. (5 spectacole). R e l u ă r i: 1941—42 (4 sp.); 1942—43 (2 sp).

33. **INSTINCTUL,** piesă în 3 acte de H. Kistemaeckers. Trad. de P Sturza. Dir. de scenă: Z. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Petre Bernou: Z. Bîrsan; André Bernou: Dem. Psata; Lautriquet: Neamţu-Ottonel; Iosef: C. Potcoavă; Factorul: Const. Simionescu; Cecilia Bernou: Olimpia Bîrsan; Tereza Laugier: Neli Dordea; Berta: Ec. Popeia. P r e m i e r a: 22 Martie 1921 (6 spectacole) R e l u ă r i: 1921—22 (3 sp.); 1926—27 (5 sp.).

34. **BUJOREŞTII,** piesă în 4 acte de Caton Teodorian. Dir. de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Ştefan Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Fotin Bujorescu: I. Stănescu Papa; Scarlat Chiru: V. Vasilescu; Amos: Gh. Calboreanu; Matei Cărbuneanu: M. Nichita; Springer: I. Dordea; Şoiculescu: N Dimitriu; Baştea: D. Psata; Păsăreanu: Al. Ghibericon; Ganea: Ar. Popovici; Eugen: A. Stătescu; Nunucă: P. Savu. Factorul: C. Simionescu; Pătru: C. Potcoavă; Ghiţă: P. Popescu; Marin: A. Moşoianu; Profira: Şeinescu Zaman; Olga: Stanca Alecsandrescu; Angelica: Neli Dordea Maria: Ecat. Stănescu; Lucsiţa: Ec. Popeia; Elencuţa: M. Horga; Mitrana: Nat. Ştefănescu; Lina: S. Constantinescu. P r e m i e r ă: 29 Martie 1921 (6 spectacole).

35. **O AVENTURĂ FRUMOASĂ,** comedie în 3 acte de G. A. de Caillavet, Roberts de Flers şi Etienne Rey. Traducere de Petru Petrone. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Andrei d'Eguson: Dem. Mihăilescu-Brăila; Valentin: Al. Ghibericon; Contele d'Eguson: Radu Popeia; Fouques: C. Potcoavă; Marchizul: M. Mingard; Serignan: A. Stătescu; Chartrain: V. Vasilescu; Dr. Pimbrache: I. Dordea; Didier: C. Simionescu; Remi: A. Moşoianu; Gustou: C. Simionescu; Héléne de Trevillac: Jana Popovici; D-na de Trevillac: Ec. Popeia; Contesa: S. Zaman; Jeantine: Nat. Ştefănescu; D-na Verceille: Ec Stănescu; Jeanne de Verceille: M. Horga; Suzana: J. Landri; D-na de Machault: M. Miriam; D-a Chartrain: A. Adamidi. P r e m i e r ă: 7 Aprilie 1921 (6 spectacole). R e l u ă r i: 1925—26 (5 sp.); 1941—42 (10 sp.).

36. **FROSTUL,** comedie în 5 acte de Ludwig Fulda; Traducere de Sofia Nădejde. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: D-na Schirmer: Nat. Ştefănescu; Lisbeth: A. Adamidi; Iulius Haeberlin: Neamţu-Ottonel; Kurt: V.

„Cezar şi Cleopatra" de Bernard Shaw
Dir. de sc.: Ştefan Braborescu Decoruri: E. Trucinsky

Vasilescu; Wilibald: Al. Ghibericon; Gerhard: M. Ştefănescu; Doris: Ol. Bîrsan; Lucy: M. Miriam; Dr. Thilenius: Dem Psata; Judecătorul: C. Potcoavă; Bohrman: P. Popescu; Wilke: A. Stătescu; Roza. Sm. Constantinescu; Frantz: C. Simionescu. Premieră: 23 Aprilie 1921 (6 spectacole). Reluări: 1922—23 (4 sp.); 1931—32 (6 sp.).

III. STAGIUNEA 1921-1922

37. **CHEMAREA CODRULUI,** poveste vitejească în 3 acte de G. Diamandi. Dir. de scenă: Z. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Ştefan Constantinescu. Distribuţia: D-na Maria: M. Ignătescu-Dobrescu; Anca: Olimpia Bîrsan; Ilona: Jana Popovici; Sanda: N. Dordea; Bălaşa: M. Miriam; Marghiţa: J. Landri; Ioniţă: D. Mihăilescu-Brăila; Vornicul Iordache: I. Stănescu-Papa; Postelnicul Gheorghe: V. Vasilescu; Stareţul: M. Ştefănescu; Buhotin: Ar. Popovici; Costin: N. Dimitriu; Bîrlăzel: A. Moşoianu; Mirăuţ: P. Popescu; Miron: A. Stătescu; Roman: C. Simionescu; Chihaia; I. Dordea; Năsăilă: Neamţu-Ottonel; Crisostomos: Al. Ghibericon: Gherai: D. Psata; Giafar: Const. Psata. Premieră: 6 Octombrie 1921 (9 spectacole). Reluare: 1923—24 (5 sp.); 1940—41 (3 sp.).

38. **NECUNOSCUTA,** dramă în 3 acte de Al. Bisson, traducere de P. Gusti. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Fleuriot: Dem. Psata; Noel: M. Ştefănescu; Raymond: N. Dimitriu; Perissard: V. Vasilescu; Laroque:

Neamțu-Ottonel; Dr. Chesnel: I. Dordea; Valmorin: Ar. Popovici; Merivel: Al. Ghibericon; Președintele tribunalului: I. Stănescu-Papa; Cazimir: C. Simionescu; Victor: P. Popescu; Grefierul: A. Stătescu; Primul Jurat: C. Psata; Un aprod: A Moșoianu; Jacqueline: Miți Ignătescu-Dobrescu; Rosa: Nat. Ștefănescu; D-na Vareine: Ecat. Stănescu; Héléne: St. Alexandrescu; Felicia: A. Adamidi. Premieră: 11 Octombrie 1921 (12 spectacole). Reluări: 1937—38 (8 sp.); 1943—44 (16 sp.).

39. **O CĂSNICIE,** comedie în 3 acte de Gh. Ursache. Dir. de scenă: I. Stănescu Papa; Regia: Sică Alexandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Victor: Dem. Psata; Iorgu: Const Toneanu; Nicu; N. Dimitriu; Oltescu: I Stănescu-Papa; Grigore: Al. Ghibericon; Ioniță; M. Ștefănescu; Didina: Jana Popovici; Zinca: Nat. Ștefănescu; Elena: St. Alexandrescu; Eliza: Apr. Medianu; Tinca: An. Adamidi. Premieră: 18 Octombrie 1921 (10 spectacole).

40. **HEIDELBERGUL DE ALTĂDATĂ,** comedie în 5 acte de Wil. Meyer Förster. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: S Alexandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Karl Heinrich: Dem. Mihăilescu--Brăila; De Haugk: Dem Psata; Mareșalul: N. Dimitriu; de Metzing: Ar. Popovici; de Breitemberg: C. Psata; Dr. Iüttner: I. Stănescu Papa; Lutz: Neamțu-Ottonel; Detlev: M. Ștefănescu; Karl Biltz: Ar. Popovici; Engelbrecht: C. Toneanu; de Wedel: N. Dimitriu; Reinicke: L. Măcelaru; I Renan: C. Simionescu; I. Vandal: T. Vasilache; I. Șvab: Gh. Bănuțiu: Rüder; Al. Ghibericon; Kelermann: V. Vasilescu; Schölermann: Ang. Stătescu; Glantz: P. Popescu; Reuter: C. Simionescu; Un muzicant: P. Balteș; Käthie: Jana Popovici; D-na Rüder: Aneta Adamidi; D-na Dörfel: Nat Ștefănescu. Premieră: 1 Noembrie 1921 (12 spectacole). Reluări: 1923—24 (9 sp.); 1925—26 (4 sp.); 1926—27 (2 sp.); 1928—29 (6 sp.); 1931—32 (3 sp); 1933—34 (2 sp.).

41. **GINERELE LUI POIRIER,** comedie în 3 acte de E. Augier și I. Sandeau Dir. de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alxandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Verdelet: V. Vasilescu; Gaston: C. Teneanu; Montmeyran: Neamțu-Ottonel; Vatel: Ar. Popovici; Chevasus: A. Stătescu; Portarul: C. Simionescu; Un valet: P. Popescu; Antonieta: Apr. Mediau; Poirier: Ion Stănescu-Papa. Premiera: 15 Noembrie 1921 (6 spectacole).

42. **MARȘUL NUPȚIAL,** dramă în 4 acte de Henri Bataille. Dir. de scenă: Neamțu-Ottonel; Regia: S. Alexandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Grasse de Plessans: Ol. Bîrsan; Claude: Neamțu-Ottonel; Suzane: M Ignătescu; Roger: C. Toneanu; Nelly: Gica Vasilescu; D-na Cloziers: St. Alecsandrescu; D-ra d'Andelly: Mioara Popescu; Generalul Latour: D. Psata; Louis de Saussy: N. Dimitriu; Clozieres: Mișu Ștefănescu; D-ra Maguet: El. Borsa; Julienne: Jana Landri; Aimée: M. Miriam; Un valet: C. Simionescu; al II-lea valet: A. Moșoianu; Un hamal: P. Popescu; Eugenia: An. Stătescu Premiera: 26 Noembrie 1921 (6 spectacole).

43. **FĂRĂ REAZĂM,** dramă în 3 acte de Igena Floru. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: Sică Alexandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Tita: Margareta Hodoș; Lola: Apr. Medianu Gabriel: Dem. Mihăilescu-Brăila; Bob: Mișu Ștefănescu; Smaranda: Sm. Constantinescu. Premiera: 8 Decembrie 1921 (3 spectacole).

Puica Perieţeanu

Tanţa Brătăşanu

Margot Boteanu

44. **HERO ŞI LEANDRU,** tragedie în 5 acte şi în versuri de Grillparzer. Trad. H. G. Leca. Dir. de scenă: Z. Bîrsan; Regia: S. Alexandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Hero: Olimpia Bîrsan; Preotul: Dem. Psata; Leandru: N. Dimitriu; Naukleros: Neamţu-Ottonel; Yante: M. Miriam; Paznicul: Ar. Popovici; Tatăl: Mişu Ştefănescu; Mama: Miţi Ignătescu-Dobrescu. P r e m i e r ă: 27 Decembrie 1921 (7 spectacole). R e l u a re: 1922—23 (2 sp.).

45. **LĂUTARUL DIN CREMONA,** piesă într'un act şi în versuri de François Coppée. Traducere de Traian Demetrescu. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Tadeo Ferrari: V. Vasilescu; Filippo: Ar. Popovici; Sandro: C. Simionescu; Geanina: M. Popescu. P r e m i e r ă: 7 Ianuarie 1922 (3 sp.).

46. **MANEVRELE DE TOAMNĂ,** comedie în 4 acte, localizare de P. Gusti. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Iancu Litroşescu: M. Ştefănescu; Toma Ţopîrdea: Al. Ghibericon. Necşoiu: Neamţu-Ottonel. Fănică: C. Toneanu; Smeureanu: Dem. Mihăilescu-Brăila; Corneanu: Dem. Psata; Colonelul: V. Vasilescu; Tănase: P. Popescu; Vasile: C. Simionescu; Raluca: Ec. Stănescu; Sofiţa: N. Ştefănescu; Anuşa: Jana Popovici; Eliza: Şt. Alecsandrescu; Caterina: Maria Miriam; Safta: A. Adamidi; Mariţa: M. Popescu. P r e m i e r ă: 10 Ianuarie 1922 (14 spectacole).

47. **CEREREA ÎN CĂSĂTORIE,** comedie într'un act de: A. Cehov. Dir. de scenă. Ol. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Nataşa: Ol. Bîrsan; Lamov: C. Toneanu; Ştefan Ştefanovici: V. Vasilescu. P r e m i e r a: 4 Februarie 1922 (3 spectacole).

48. **SĂ NE DESPĂRŢIM,** comedie în 3 acte de: Victorien Sardou. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Henri: N. Dimitriu; Ademar: C. Toneanu; Clavignac: M. Ştefănescu; Bafourdin: A. Stătescu; Bastien: P. Popescu; Iosef: V. Vasilescu; Comisarul: Al. Ghibericon; Chelnerul: C. Simionescu; Portarul: A. Popovici; Ciprienne: Ol. Bîrsan; D-na de Valfontaine: Jana Landri; D-na de Brionne: Marga Hodoş; D-ra de Lussignac: Sm. Constantinescu; Josephe: M. Popescu. P r e m i e r ă: 7 Februarie 1922 (6 sp.).

49. **ROMANŢIOŞII,** comedie în 3 acte şi în versuri de: Edmond Rostand, trad. de: M. D. Rădulescu. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia:

S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Sylveta: Jana Popovici; Percinet: Dem. Mihăilescu-Brăila; Bergamin: V. Vasilescu, Pasquinot: M. Ştefănescu; Straforel: N. Neamţu-Ottonel; Blaise: A. Stătescu. P r e m i e r ă: 18 Februarie 1922 (6 spectacole). R e l u a r e: 1940—1941 (4 sp.).

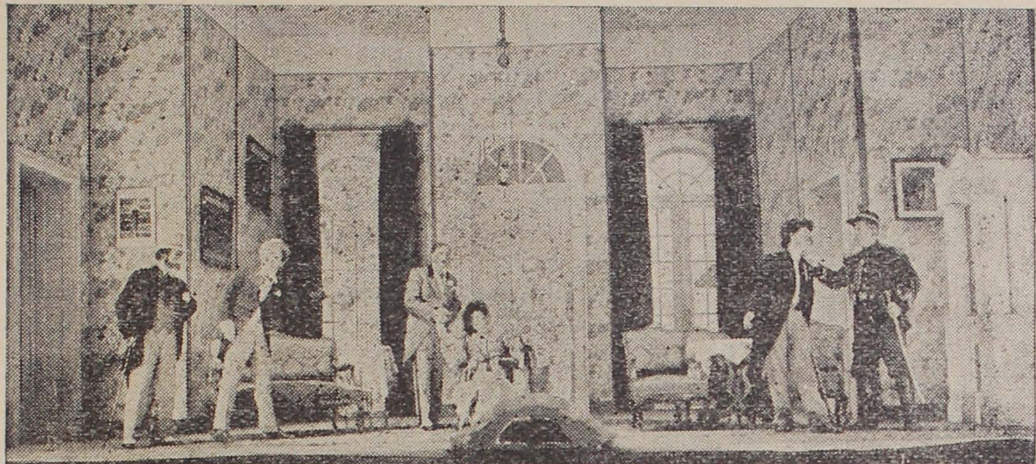
50. **AZILUL DE NOAPTE,** piesă în 4 acte de: Maxim Gorki. Trad. de Iosif Nădejde. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alexandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Kostilieff: Al. Ghibericon; Vassilissa: Ol Bîrsan; Nataşa: M. Popescu; Medvediev: V. Vasilescu; Vasca Pepel: N Dimitriu; Klesci: Ar. Popovici; Ana: Şt. Alecsandrescu; Nastia: N. Adamidi; Kvaşnia: N. Ştefănescu; Bubnoff: M. Ştefănescu; Baronul: Dem. Mihăilescu-Brăila; Satin: Dem. Psata; Actorul: N. Neamţu-Ottonel; Luca: I. Stănescu Papa; Alioska: C. Simionescu; Gît-sucit; P. Popescu; Tătarul: Ang. Stătescu. P r e m i e r ă: 25 Februarie 1922 (5 sp.). R e l u a r e: 1932—33 (3 sp.).

51. **FINUL CONIŢEI,** piesă în 3 acte de: Maurice Hennequin şi H de Gorse. Dir. de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Lambrisset: C. Toneanu; Brichoux: Al. Ghibericon: Marjolin: D. Mihăilescu-Brăila; Colonelul de Servan: V. Vasilescu; Pinchou: A. Stătescu; Lucienne: Stanca Alecsandrescu; Georgette: Jana Popovici; Francine: Sm. Constantinescu; D-na Ghandoré: J Landri; D-na de Parville: Gica Vasilescu; Zelia: Mioara Popescu. P r e m i e r a: 11 Martie 1922 (13 spectacole). R e l u ă r i: 1928—29 (4 sp.); 1938—39 (7 sp.); 1941—42 (11 sp.)

52 **VLAICU VODĂ,** dramă în 5 acte în versuri de: Alecsandru Davila. Dir. de scenă: Z. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Vlaicu-Vodă: Z. Bîrsan; Român Grue: Tibor Dezideriu; Mircea Basarab: Nicolae Dimitriu; Costea Muşat: M. Ştefănescu; Banul Miched: Dem. Psata; Spătarul Dragomir: I Stănescu-Papa; Groza Moldovanul: Ar. Popovici; Nicodim: Neamţu-Ottonel; Pala: D. Mihăilescu-Brăila; Baronul Kaliani: P Popescu; Vlad: A. Stătescu; Manea: V. Potoroacă; Aldea: C. Simionescu; Romîn Herescu: Al Stătescu; Murgu: V. Potoroacă; Baldovin: C. Simionescu; Pîrcălabul: Gh. Bănuţiu; Solul Sîrbesc: V. Vasilescu; Moş Neagu: V. Vasilescu; Un căuşel: Al. Ghibericon; D-na Clara: M. Ignătescu-Dobrescu; Anca: Stanca Alecsandrescu; Sanda: Jana Landri; Un copil de casă: Gica Vasilescu P r e m i e r ă: 25 Martie 1922 (7 spectacole). R e l u ă r i: 1923—24 (3 sp.); 1928—29 (3 sp.); 1931—32 (4 sp.); 1941—42 (7 sp.).

53. **BOLNAVUL ÎNCHIPUIT,** comdie în 3 acte de: Molière. Dir. de scenă: I. Stănescu Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Argan: I. Stănescu-Papa: Belina: Nat Ştefănescu; Angelica: Jana Popovici; Luison: Mica Valerica; Berlade: N. Dimitriu; Cleant: Mihăilescu-Brăila; Diaforus: Mişu Ştefănescu; Tomas: Al. Ghibericon; Purgon: Virgil Vasilescu; Fleurant: Ar. Popovici; Bonnefoi: P. Popescu; Toinette: Ol. Bîrsan P r e m i e r ă: 1 Aprilie 1922 (7 spectacole). R e l u ă r i: 1931—32 (6 sp.); 1935—36 (4 sp.).

54. **GINERELE DLUI PREFECT,** piesă în 3 acte, localizare de P. Gusti. Direcţia de scenă: I. Stănescu Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Telemac: I. Stănescu-Papa;

„O scrisoare pierdută" de I. L. Caragiale
Dir. de sc.: Vintilă Rădulescu Decoruri: E. Trucinsky

Elena: Nat. Ştefănescu; Natalia: Apr. Medianu; Aglaia: Jana Popovici; Victor: A. Stănescu; Bişu: D. Mihăilescu-Brăila; Iorgu: Neamţu-Ottonel; Sofia Adrian: Jana Landri; Dr. Serovineanu: V. Vasilescu; Ghiţă: C. Simionescu; Mariţa: S. Constantinescu. Premiera: 2 Mai 1922 (9 spectacole). Reluări: 1922—23 (4 sp.); 1939—40 (3 sp.); 1940—41 (11 sp.); 1941—42 (4 sp.)

IV. STAGIUNEA 1922-1923

55. **UN DOMN PRIBEAG,** poem dramatic în 5 acte şi în versuri de Nicolae Iorga. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Ştefan: D. Mihăilescu-Brăila; Alois: Corneliu Potcoavă; Nunziatta: Jana Popovici; Pather Iosef: V. Vasilescu; Schöbel: Al. Ghibericon; Kühbach: C. Simionescu; Wolkenstein: A. Adamiri; Hannerl: A. Stătescu; Kühbach bătrânul: V. Potoroacă-Gheorghe, Hatmanul: Ar. Pipovici; Arhiducele: Tibor Des.; Bolea: Nicolae Borgovan: Şcolarul I: Neli Caracioni; Şcolarul II: Elena Borsa; O femeie: J. Landri; Altă femeie: Sm. Constantinescu; Un ostaş: Iosif Vanciu; Alt ostaş: Gh. Bănuţiu. Premiera: 19 Septembrie 1922 (5 spectacole). Reluare: 1924—25 (2 sp).

56. **TAIFUN,** dramă în 4 acte de Lengyel Menyhert, traducere de P Gusti. Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Ştefan Constantinescu. Distribuţia: Tokeramo: N. Nemţu-Ottonel; Kobayassi: M. Ştefănescu; Ioshikava: Ar Popovici; Hironari: Dem Mihăilescu-Brăila; Omay: I Vanciu; Kitamaru: Liviu Măcelaru; Iotomo: C. Potcoavă; Miake: V. Potoroacă; Otto Lindner: I. Stănescu-Papa; Bernat Bruck: V. Vasilescu; Prezidentul: N. Dimitriu; Procurorul: Petre Bulandra; Apărătorul: N. Borgovan; Iohan: C. Simionescu; Aprodul: Gh. Bănuţiu; Grefierul: N. Nemoianu; Tîlmaciul: Tibor Des.; Elena: Gina Sandri-Bulandra; Tereza: Stanca Alecsandrescu; D-na Bruck: N. Caracioni. Premiera: 26 Septembrie 1922 (9 spectacole). Reluare: 1926—27 (6 sp.),

57. **PESCĂRELUL,** comedie în 3 acte de Anton Cehov, traducere de Zina C. Moroianu. Direcția de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Irina: M. Ignătescu-Dobrescu; Gavrilovici: Petre Bulandra; P. Nicolaevici: I. Stănescu-Papa; Nina: St. Alecsandrescu; Anastasievici: Mișu Ștefănescu; Paulina: Ec. Stănescu; Mașa: A. Adamidi; Boris: N. Dimitriu; Serghievici: Neamțu-Ottonel; Simion: A. Popovici; Iacov: C. Simionescu; Bucătarul: L. Măcelaru; Fata din casă: N. Caracioni. P r e m i e r a: 10 Octombrie 1922 (4 spectacole)

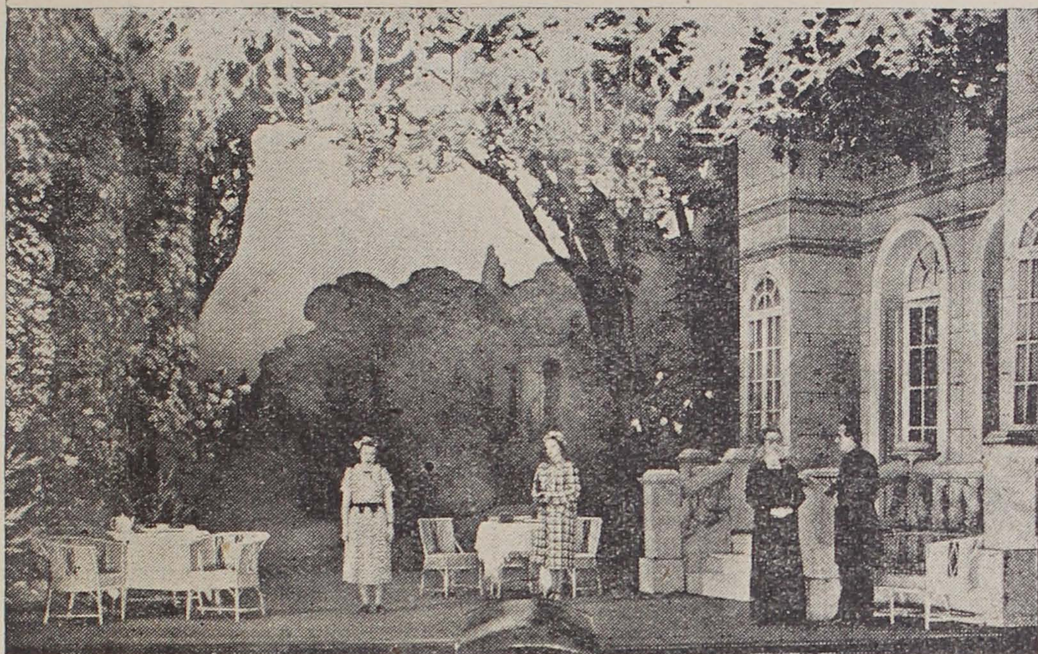
58. **LEGENDA COROANEI,** un act în versuri de M. Rădulescu. Direcția de scenă: Gogu Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Neamul: Ar. Popovici; Patria: Gina Sandri; Făt-Frumos: P. Bulandra; Geniul Latin: N. Dimitriu; Cronicarul: Gh. Bănuțiu; Transilvania: Statistă; Bucovina: N. Caraciona; Basarabia: E. Borsa; Muntenia: Silvia Jipescu; Moldova: Sm. Constantinescu; Mircea cel Bătrân: L. Măcelaru; Ștefan cel Mare: C. Simionescu; Mihai Viteazul: I. Vanciu; Un copil de casă: G. Vasilescu. P r e m i e r a: 15 Octombrie 1922 (4 spectacole).

59. **EXTEMPORALUL,** comedie în 3 acte de H. Sturm; localizare de P. Gusti. Direcția de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu, Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Nistorian: V. Vasilescu; Matei: M. Ștefănescu; Ionescu Dumitru II: Mihăilescu-Brăila; Stănescu: G. Vasilescu; Conovăț: Al. Ghibericon; Annie: Jana Popovici; Eliza: Ecat. Stănescu; Catinca: Nat. Ștefănescu. P r e m i e r a: 31 Octombrie 1922 (12 spectacole). R e l u ă r i: 1923—24 (1 sp.); 1924—25 (2 sp.); 1925—26 (2 sp.); 1927—28 (4 sp.).

60. **VICLENIILE LUI SCAPIN,** comedie în 3 acte de Molière. Direcția de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Argante: C. Potcoavă; Geronte: V. Vasilescu; Octave: D. Mihăilescu-Brăila; Leandre: P. Bulandra; Scapin: Neamțu-Ottonel; Sylvestre: A. Ghibericon; Carle: V. Potoroacă; Zerbinette: Jana Popovici; Hyacintte: S. Jipescu; Nerine: N. Ștefănescu. P r e m i e r a: 4 Noembrie 1922 (6 spectacole). R e l u ă r i: 1923—24 (1 sp.); 1924—25 (2 ,sp.); 1935—36 (3 sp.).

61 **HAMLET,** tragedie în 5 acte (15 tablouri) de W. Shakespeare. Direcția de scenă: Z. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Regele: I. Stănescu-Papa; Regina: M. Ignătescu; Hamlet: Z. Bîrsan; Polonius: V. Vasilescu; Laert: P. Bulandra; Ofelia: J. Popovici; Rosenkranz: D. Mihăilescu-Brăila; Güldenstern: I. Vanciu; Bernardo: C. Simionescu; Francisco: Gh. Bănuțiu; Marcel: V. Potoroacă; Horațiu: N. Dimitriu; Voltimand: L. Măcelaru; Corneliu: D. Mărculescu; Spectrul: Neamțu-Ottonel; Un preot: L. Măcelaru; Osric: N. Borgovan; Actorul I: Gh. Bănuțiu; Actorul II: Ar. Popovici; Ducesa: M. Miriam; Groparul I: Al. Ghibericon; Groparul II: C. Potcoavă; Fortimbras: Gh. Bănuțiu; Un lord: V. Potoroacă; Un ofițer: P. Potoroacă. P r e m i e r a: 11 Noembrie 1922 (5 spectacole). R e l u ă r i: 1930—31 (8 sp.); 1935—36 (2 sp.); 1937—38 (3 sp.); 1938—39 (1 sp.); 1943—44 (7 sp.).

62. **CONUL LEONIDA FAȚĂ CU REACȚIUNEA,** farsă într'un act de I. L. Caragiale. Direcția de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Conul Leonida; I. Stă-

„Importanţa de a fi serios" de O. Wilde
Dir. de sc.: N. Neamţu Ottonel   Decoruri: E. Trucinsky

nescu-Papa; Coana Efimiţa: V Vasilescu; Safta: Sm. Constantinescu. P r e m i e r a: 25 Noembrie 1922 (3 spectacole). R e l u ă r i: 1931—32 (8 sp.); 1935—36 (1 sp.); 1937—38 (2 sp.); 1941—42 (9 sp.); 1942—43 (3 sp.).

63. **SANDA,** piesă în 3 acte de Al. Florescu. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Ştefan Radan: N. Dimitriu; Radu: D. Mihăilescu-Brăila; Mihai: P. Bulandra; Iorgu: Al. Ghibericon; Dinu: I. Vanciu; Pavel: C. Simionescu; Petre: Gh. Bănuţiu; Un servitor: L. Măcelaru; Elena Radan: Gina Sandri Bulandra; Sanda Radan: Stanca Alecsandrescu; Principesa Muşat: M. Miriam; Zoe: J. Landri; Florica: G. Vasilescu P r e m i e r a: 28 Noembrie 1922 (4 spectacole).

64. **STANE DE PIATRĂ,** piesă în 4 acte de H. Sudermann; trad. de Emil Fagure. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Zamke: Dem. Psata; Maria A. Medianu; D-na Hofmeyer: N. Ştefănescu; Ierisch: I. Vanciu; Eicholtz: V. Vasilescu; Laura: Gina Sandri-Bulandra; Lenuţa: Mica Valerica; Wiling: Gh. Bănuţiu; Götling: P. Bulandra; Biegler: N. Dimitriu; Reitmayer: A. Popovici; Lochman: C. Potcoavă; Sprengel: V. Potoroacă; Struve: Al. Ghibericon. P r e m i e r a: 19 Decembrie 1922 (7 spectacole).

65. **VISUL UNEI NOPŢI DE VARĂ,** comedie în 5 acte de W. Shakespeare; trad. de St. O. Iosif. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Theseu: I. Vanciu; Egeu: N. Borgovan; Lisander: P. Bulandra; Demetrius: Dem. Mihăilescu-Brăila; Philostrat: V. Potoroacă; Petre Gutue: V. Vasilescu; Clenci:

C. Simionescu; Fluer: Al. Ghibericon; Tom: C. Potcoavă; Hypolita: J. Landri; Hernia: S Alecsandrescu; Helena: S. Jipescu; Oberon: N. Dimitriu; Titania: Gina Sandri B.; Puk: Jana Popovici Voina; I zînă: El. Borsa; II zînă: M. Sandner; III zînă: Aug. Danabidovici; Măzăriche: N. Caracioni; Păienjeniș: G. Vasilescu; Bob de muștar: J. Miclescu; Molie: Mica Valerica. Premiera: 2 Ianuarie 1923 (5 spect.).

66. **CAFENEAUA CEA MICĂ,** comedie în 3 acte de Tristan Bernard. Direcția de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: Sică Alecsandrescu; Sufleur. Șt. Constantinescu. Distribuția: Philibert: Ar. Popovici; Albert: D. Mihăilescu-Brăila; Veauchenu: M. Ștefănescu; Bigredon: V. Vasilescu; Generalul: Dem. Psata; Bîndașul: A. Ghibericon; Plouvier: N Dimitriu; Xavier: Gh. Bănuțiu; Ziaristul: C. Simionescu; Gastonet: N. Borgovan; Pezard: C. Simionescu; Un agent: D. Mărculescu; Factorul: Gh. Bănuțiu; Directorul: C. Potcoavă; Portărelul: I. Vanciu; Buzin: V. Potoroacă; Un chelner: I. Vanciu; Jabert: L. Măcelaru; Clientul I: V. Potoroacă; Clientul II: D. Mărculescu; Clientul III: C. Potcoavă; Berangera: J. Landri; Edwiga: Nat. Ștefănescu; Isabelle: A. Adamidi; Ivonne: St. Alecsandrescu; Casierița: M. Miriam; Jacqueline: S Jipescu; Amelie: N. Caracioni; Agata: El. Borsa: Irina: N. Caracioni; Picolo: G. Vasilescu. Premiera: 23 Ianuarie 1923 (7 spectacole). Reluări: 1923—24 (5 sp.); 1932—33 (1 sp.).

67. **FETIȚA,** comedie în 4 acte de Henry de Gorse și Pierre Veber; Traducere de Sică Alecsandrescu. Direcția de scenă: Z. Bîrsan: Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Colette: Jana Popovici-Voina; Nancy Vallier: J. Landri; Aglae: Ec. Stănescu; Hortense: M. Miriam; Leonte; Nat. Ștefănescu; D-ra Suberville: E Borsa; Julie: S. Jipescu; D-na Picon: A. Adamidi; D-na Pingois: M. Ignătescu; D-na Cotte: Stanca Alecsandrescu; D-ra Martinlis: J. Miclescu; Olga Slavinska: N. Caracioni; Maurice: Zaharia Bîrsan; Simoneau: N. Neamțu-Ottonel; Pierre Sernin: N. Dimitriu; Vergnaud: I. Stănescu-Papa; Alcide: Al. Ghibericon; Abatele Moullière: V. Vasilescu; H-l Pingois: Gh. Bănuțiu. Premiera: 27 Februarie 1923 (7 spectacole). Reluare: 1925—26 (4 sp.).

68. **CAVALERUL VLOIA,** piesă în 4 acte de Col. Motaș. Direcția de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu, Sufleur: St. Constantinescu. Distribuția: Cavalerul Vloia: Dem. Psata; Mirea: I. Vanciu; Impăratul Alb: N. Dimitriu; Bruia: Gh. Bănuțiu; Diavolul: N. Neamțu-Ottonel; I-l servitor: A Ghibericon; al II-lea servitor: C. Simionescu; Un sfătuitor: V. Potoroacă; Un căpitan: N Borgovan; Un bătrân: Ar. Popivici; Un doctor: L. Măcelaru; Domnița Alina: S. Jipescu; Neda: El. Borsa; Piază Rea: C Potcoavă; Impărăteasa Grina: St. Alecsandrescu; Irela: Mica Valerica; Moartea: Jeanne-Marie Miclescu. Premiera: 13 Martie 1923 (3 spectacole).

69. **NODUL GORDIAN,** comedie într'un act de V. Al. Jean. Direcția de scenă: Sică Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Tiberie: N Dimitriu; Lolo: Șt. Alecsandrescu; Rădulescu: C. Simionescu; Weiss: V. Vasilescu; Mandragiu: Al. Ghibericon; Tănase: C. Potcoavă. Premiera: 17 Martie 1923 (3 spectacole). Reluări: 1923—24 (6 sp.); 1935—36 (3 sp.).

70. **PUNCTUL NEGRU,** comedie în 3 acte de Kadelburg și Presber. Traducere de P. Gusti. Direcția de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alec-

Ion Tâlvan

Sili Munteanu-Udrea

Virgil Potoroacă

sandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Ulrich de Kuckroth: V. Vasilescu; Tusnelda: Ec. Stănescu; Hans: V. Potoroacă; Elsa S. Jipescu; Gebhard de Waldemar: N. Neamţu-Ottonel; Maria Luisa: Apr. Medianu; Emerich: N. Borgovan; Cristian Adam: I. Stănescu-Papa; Lotti: El. Borsa; D-r Roby Woodleigh: N. Dimitriu; Ida: A. Adamidi; Anton C. Potcoavă. P r e m i e r a: 20 Martie 1923 (5 spectacole). R e l u ă r i: 1930—31 (7 sp.); 1931—32 (4 sp.); 1937—38 (4 sp.); 1938—39 (4 sp.); 1941—42 (4 spectacole).

71. **VĂPAIA,** piesă în 3 acte de H. Kistemaeckers Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Lt-Col. Felt: Dem. Psata; Marcel Beaucourt: N. Dimitriu; Contele Betrand: Al. Ghibericon; Monsegn Jussy: N. Neamţu-Ottonel; Glogau: V. Vasilescu; Baronul Stetin: Gh. Bănuţiu; Procurorul: N. Borgovan; Primarul: C. Potcoavă; Judele de Instr. I. Vanciu; Justin: V. Potoroacă; Monique Felt: M. Ignătescu-Dobrescu; Yvonne: J. Landri; Tereze: S. Jipescu; Annette: El. Borsa; Un paznic: D. Mărculescu; Berthot: C. Simionescu; Medicul legist: V. Moldovan; Grefierul: L. Măcelaru. P r e m i e r a: 27 Martie 1923 (5 spectacole).

72 **CĂSĂTORIA SILITĂ,** comedie într'un act de Molière. Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Sganarelle: I. Stănescu-Papa; Geronimo: Gh. Bănuţiu; Dorimene: Silvia Jipescu; Alcantor: A. Popovici; Alcidas: I. Vanciu; Lycoste: V. Potoroacă; Pancratius: V. Vasilescu; Marphurius: Al. Ghibericon; I-a Egipteancă: A. Adamidi; a II-a Egipteancă: J. Landri P r e m i e r a: 17 Aprilie 1923 (2 spectacole). R e l u a r e: 1923—24 (2 sp.).

73. **INTERPRETUL,** vodevil într'un act de Tristan Bernard. Traducere de Maiorul Ferderber Direcţia de scenă G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Eugen· Al. Ghibericon; Hogson: M. Ştefănescu; Julien: N. Borgovan; Un comisar: C. Potcoavă; Un chelner: C. Simionescu; Un agent: D. Mărculescu; Betti Hogson: A Adamidi; Casieriţa: E. Borsa. P r e m i e r a: 17 Aprilie 1923 (2 spectacole). R e l u a r e: 1923—24 (6 sp.).

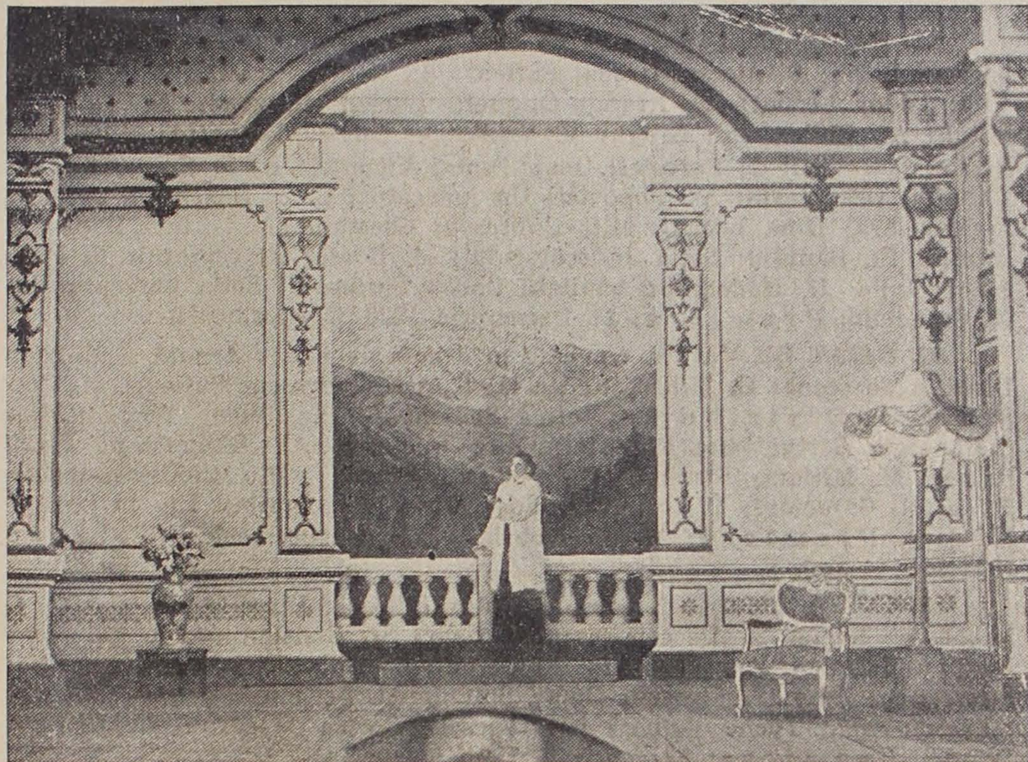
74. **NEVESTELE VESELE DIN WINDSOR,** comedie în 5 acte de W. Shakespeare. Direcția de scenă Nastasi; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Sir John Falstaff: I. Stănescu-Papa; Fenton: V. Potoroacă; Shalow: V. Vasilescu; Slender: Al. Ghibericon; Ford: N. Neamțu-Ottonel; Page: M. Ștefănescu; Wiliam Page: N. Caracioni; Sir Evans: I. Vanciu; Dr Caius: N. Dimitriu; Stăpînul hanului: C. Potcoavă; Bardolf: A. Popovici; Pistol: C. Simionescu; Nym: C. A. Rusei; Robin: Nunuța Hodoș; Simple: N. Borgovan; Rugby: Valeriu Mardare; D-na Ford: Nat. Ștefănescu; D-na Page: M. Miriam; D-na Dukly: Ec. Stănescu; D-ra Ana Page: S. Jipescu. P r e m i e r a: 18 Septembrie 1923 (6 spectacole).

75. **MARTIRA,** dramă în 5 acte și în versuri de Jean Richepin; trad. M. Codreanu. Direcția de scenă: Ștefan Braborescu; Regia: S. Alexandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Iohanès: Ștefan Braborescu; Arùns: N. Dimitriu; Zythofanes: V. Vasilescu; Latró: Dem. Constantinescu; Sphoragmàs: A. Ghibericon; Bdellà: C. Potcoavă; Congrio: A. Popovici; Pretorul: Dem. Psata; Un Centurion: Titus Lapteș; Glubens: Gh. Bănuțiu; Glaucus: Al. Șerban; Sergius: C. Rusei; Pallus: N. Borgovan; Infirmul: A. Șerban; Trucido: T. Lapteș; Labràx; V. Mardare; Bucco: C. Potcoavă; Rufus: L. Măcelariu; Capadox: V. Potoroacă; Un soldat: V. Potoroacă; Un guard: T. Lapteș; al doilea guard: L. Măcelariu; Un pitic negru: Sari Klein; Flameola: Virginia Cronvald; Tomrys: Atena Rali; Trula: Marcela Borsa; Murina: J. Landri; Psylium: Nat. Ștefănescu; Pantera: S. Jipescu; Lalageia: N. Caracioni; Leoconoë: El. Bănuțiu; Scapha: N. Caracioni. P r e m i e r a: 27 Septembrie 1933 (5 spectacole).

76. **MORCOVEL,** piesă într'un act de Jules Renard; trad. de Z. Bîrsan. Direcția de scenă: Ștefan Braborescu; Regia: C. Simionescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: D-l Lepic: Dem. Psata; D-na Lepic: Atena Rali; Aneta: Nat. Ștefănescu; Morcovel: Nunuța Hodoș. P r e m i e r a: 9 Octombrie 1923 (12 spectacole). R e l u ă r i: 1924—25 (1 sp.); 1926—27 (9 sp.); 1930—31 (2 sp.); 1934—35 (1 sp.); 1935—36 (3 sp.).

77. **SCAMPOLO,** piesă în 3 acte de Dario Nicodemi. Direcția de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Scampolo: Jana Popovici-Voina; Titu: D. Mihăilescu-Brăila; Franca: Atena Rali; Emilia: J. Landri; Egist: C. Simionescu; Iuliu: N. Neamțu-Ottonel; Giglioli: C. Potcoavă; Un necunoscut: Al. Ghibericon. P r e m i e r a: 9 Octombrie 1923 (9 spectacole). R e l u ă r i: 1924—25 (1 sp.); 1925—26 (1 sp.); 1941—42 (14 sp.).

78. **GHEORGHE LAZĂR,** piesă în 5 acte de N. Iorga. Direcția de scenă I. Nastasi; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Gheorghe Lazăr: Dem. Psata; Tatăl lui Gh.: M. Ștefănescu; Sandru: C. Simionescu; Găbunea: Al. Șerban; Lambru: A. Popovici; Maria: S. Jipescu; Vechilul: V. Mardare; Gocimanul: N. Borgovan; Sorea: V. Vasilescu; Oanea: T. Lapteș; Preotul: C. Potcoavă; Goanță: I. Vanciu; Monea: V. Potoroacă; Iordache Golescu: N. Dimitriu; Bărcăneasca: M. Miriam; Niță: C. A. Rusei; Brîncoveanu: Dem. Constantinescu; Mitropolitul: T. Lapteș; Boerul grec: C. A. Rusei; Boerul romîn: G. Bănuțiu; Boerul al II-lea: Al. Șerban; Rasti: Al. Ghibericon; Văcărescu: I. Suchi; Alecu Vodă-Suțu: Nicolae Șubă; Cămărașul: C. Simionescu; Comitas: A. Popovici; Se

„Luna vinovată" de M. Bontempelli
Dir. de sc.: Fernando de Cruciatti Decoruri: E. Trucinsky

cretarul: L. Măcelaru; Copilul boerului: El. Bănuţiu; Nuţu: N. Hodoş; Ştafeta: V. Mardare; Un uşier: V. Potoroacă. Premiera: 14 Octombrie 1923 (4 spectacole).

79. **PAPA,** comedie în 3 acte de Robert de Flers şi G. A. de Caillavet. Traducere de S Alecsandrescu. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: S. Alcsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Contele de Larzac: Şt. Brabocescu; Bernand: D. Mihăilescu-Brăila· Abatele Jocasse; V. Vasilescu; Charmeuil: M. Ştefănescu; Aubrin: C. Potcoavă; Pierre: V Potoroacă; Tata Bigorre: V. Mardare: Verviers: C. Simionescu; Grădinarul: C. A. Rusei; Georgina: J. Popovici-Voina; Colette: Jana Landri; Jeanne Aubrin: El. Bănuţiu; Lucy Ramsey: N. Caracioni; Catherine : M Borsa; Brigadierul: C. A. Rusei. Jeanine. Premiera: 30 Octombrie 1923 (7 spectacole).

80. **UN DUŞMAN AL POPORULUI,** piesă în 5 acte de Henric Ibsen. Traducere de Petre Sturza. Direcţia de scenă: I. Nastasi; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Otto Stokman: N. Dimitriu; Caterina: M. Ignătescu-Dobrescu; Petra: S. Jipescu; Walter: N. Hodoş; Morten: Mica Valerica; Petre Stokman: M. Ştefănescu; Morten Kül: Ar. Popovici; Hovstad: Dem. Psata; Billing: C. Potcoavă; Thomsen: V. Vasilescu; Hörster: Al. Şerban. Premiera: 6 Noembrie 1923 (3 spectacole). Reluare: 1927—28 (3 sp.).

81. **BANII,** piesă în 3 acte de O. Mirbeau. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Isidor Lechat: N. Neamţu-Ottonel; Lucien Garraud: N. Dimitriu· Phink: Al. Ghibericon; Grugh: V. Vasilescu; Xavier Lechat: D. Mihăilescu-Brăila; Marchizul de Porcelet: Dem. Psata; Vicontele de la Fontenelle: Gh Bănuţiu; Grădinarul: Ar. Popovici; Un judecător: C. A. Rusei; Un servitor: L. Măcelaru; D-na Lechat: Miţi Dobrescu; Germaine: M. Miriam; Soţia doctorului: El. Bănuţiu; Soţia Judecătorului: M. Borsa; Perceptorul: V. Potoroacă; Iulia: N. Hodoş; Un căpitan: Const. Şarambei; Soţia perceptorului: N. Caracioni. Premiera: 11 Decembrie 1923 (5 spectacole).

82. **BĂIAT DE VIAŢĂ,** comedie în 3 acte de Franz Arnold şi E. Bach. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Iulius Seibold: V. Vasilescu; Regina: Nat Ştefănescu; Gerty: Jana Popovici; Max Stieglitz: Al. Ghibericon; Maria Reiner: M. Miriam; Rieman: Al. Şerban; Fellner: D. Mihăilescu-Brăila; Hilde: N. Caracioni; Wally: N. Hodoş; Anna: E. Bănuţiu; Un birjar: V. Mardare. Premiera: 18 Decembrie 1923 (9 spectacole). Reluare: 1924—25 (4 sp.).

83. **CIUTA,** piesă în 3 acte de Victor I. Popa. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Carmen: Apr. Medianu; Ana Anta: M Dobrescu; Maria Micu: Nat. Ştefănescu; Ema: S. Jipescu; Octav Şcimu: Al. Şerban; Doctorul Micu: I. Stănescu-Papa; Tache Voinea: N. Dimitriu; Costea Moceanu: N. Neamţu-Ottonel. Premiera: 22 Ianuarie 1924 (4 spectacole).

84. **INŞIR'TE MĂRGĂRITE,** piesă în 4 acte de Victor Eftimiu. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Alb Împărat: I Stănescu-Papa; Făt-Frumos: Şt. Braborescu; Smeul smeilor: Dem. Psata; Crainicul: N. Dimitriu; Neam de Vodă: Al. Ghibericon; Buzdugan: Dem. Constatinescu; Voe bună: Nicolae Şubă; Apă dulce: C. A. Rusei; Ion: V Vasilescu; Ţară bună: Al. Şerban; Fără ţară: V. Potoroacă; Inimă de aur: C. Simionescu; Zorilă: M. Ştefănescu; Murgilă: T. Lapteş; Gerilă: Ilie Suchi; Banul Pungă: V. Mardare; Banul Scamă: C. Şarambei; Banul Spadă: Gh. Bănuţiu; Un flăcău: N. Neamţu-Ottonel; Moş Toader: Ar. Popovici; Moş Dumitru: Gh. Bănuţiu; Moş Marin: V. Potoroacă; Mitru Geambaşu: V. Mardare; Împărăteasa: Ec. Stănescu; Fata cea mare: S. Jipescu; Fata cea mijlocie: Apr. Medianu; Fata cea mică: V. Crovald; Zîna florilor: V. Cronvald; Floarea Soarelui: J. Landri; Ileana Cosinzeana: M. Miriam; O femee: M. Borsa; Băciţa: El Bănuţiu; O fată: N. Caracioni; Vrăjitoarea: C. Potcoavă. Premiera: 29 Ianuarie 1924 (7 spectacole).

85. **PĂIANJENUL,** piesă în 3 acte de A. de Herz Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Mircea Florini; D. Mihăilescu Brăila; Iorgu Zăvoianu: I. Stănescu Papa; Victor Marosin: N. Dimitriu; Măghiran: A. Şerban; Pralea: C. Potcoavă; Gorcea: N. Şubă; Floareş: V. Potoroacă; Dornea: M. Ştefănescu; Sadea: C. Simionescu; Strejea: D. Constantinescu; Cîrjan: C. A. Rusei; Mira Dăianu: Jana Popovici-Voina; D-ra Eremiade: A. Medianu; D-na Dornea: N. Ştefănescu; D-na Lazu: Ec. Stănescu; D-na Galeriu: A. Rali; D-na Boldea: El Bănuţiu; D-na Strejea: J. Landri; D-ra Marosin: V.

„Luna vinovată" de M. Bontempelli
Dir. de sc: Fernando de Cruciatti Decoruri: E. Trucinsky

Cronvald; D-ra Stavrea: N. Caracioni; D-ra Lazu: N. Hodoş; Femeia de casă: M. Borsa Premiera: 19 Februarie 1924 (6 spectacole).

86. **NEGUSTORUL DIN VENEŢIA,** piesă în 5 acte de W. Shakespeare. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribbuţia: Dogele: N. Dimitriu; Porţia: M. Miriam; Nerissa: S. Jipescu; Prinţul de Maroc: T. Lapteş; Prinţul de Aragon: C. A. Rusei; Antonio: Dem. Psata; Bassanio: Şt. Braborescu; Solanio: C. Simionescu; Salarino: V. Potoroacă; Graziano: Dem Mihăilescu-Brăila; Shylok: N. Neamţu-Ottonel; Jessica: V. Cronvald; Lorenzo: Al. Şerban; Tubal: A. Popovici; Lancelot: A. Ghibericon; Gobbo: C. Potcoavă; Salerio: L. Măcelaru; Leonardo: N. Şubă; Baltazar: V. Mardare; Ştefano: C. Şarambei. Premiera: 26 Februarie 1924 (5 spectacole). Reluare: 1929—30 (3 sp.).

87. **STRIGOII,** piesă în 3 acte de H. Ibsen. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Osvald Alving: Şt. Braborescu; Elena Alving: Miţi Ignătescu-Dobrescu; Pastorul Manders: Dem. Psata; Tâmplarul Engstrand: M. Ştefănescu; Regina Engstrand: V. Cronvald Premiera: 18 Martie 1924 (4 spectacole). Reiuare: 1924—25 (1 sp.).

88. **SORANA,** piesă în 3 acte de I. Al. Brătescu Voineşti. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: Sică Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Grigore Cruceru: Mişu Ştefănescu; Mişu Cruceru: Al. Şerban; Iorgu Nisipeanu: V. Vasilescu; Barbu: N. Dimitriu; Eliza: Jana

Landri; Olga: Nunuța Hodoș; Ana: V. Cronvald; Constanța M. Miriam; O servitoare: M. Borsa. Premiera: 25 Martie 1924 (5 spectacole).

89. **INCIDENTUL DELA 7 APRILIE**, comedie într'un act de Tristan Bernard. Direcția de scenă: S. Alecsandrescu; Regia: C. Simionescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Tribadell: C. Potcoavă; Messadie: Al. Ghibericon: Thevene: V Potoroacă; Bossu: V. Madare; Prezidentul: V. Vasilescu; André: N. Șubă; Substitutul: N. Dimitriu; Judecătorul: T. Lapteș; Un avocat: L. Măcelaru; Alt avocat: C. Șarambei; D-ra Kermagnon: S. Jipescu-Hodoș; D-ra Niclés: J. Landri; D-ra Norel: El. Bănuțiu. Premiera: 25 Martie 1924 (2 spectacole).

90. **SĂRUTUL MORȚII**, piesă în 4 acte de Loic de Gouriadec, localizare de Dr. Aurel Voina. Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Dr. Florin Marțian: N. Dimitriu; Jan Vernescu: Gh. Bănuțiu; Ecat. Deleanu: Nat. Ștefănescu; Stela: Jana Popovici-Voina; Gogu: M Ștefănescu; Părintele Spătaru: N. Șubă; Alecsandru: Dem. Constantinescu; Alina: E. Bănuțiu; Elena: N. Hodoș; Marin: Titus Lapteș. Premiera: 8 Aprilie 1924 (3 spectacole).

VI. STAGIUNEA 1924-1925

91. **VIFORUL**, dramă istorică în 4 acte de Barbu Delavrancea. Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Ștefan Constantinescu. Distribuția: Ștefăniță Vodă: Ștefan Braborescu: Luca Arbore: Z. Bîrsan; Log. Trotușan: I. Stănescu-Papa; Vornicul Cărăbăț: Dem. Psata; Paharnicul Secuianu: N. Tocariu; Vistiernicul Ieremia: A. Popovici; Postelnicul Cozma Șarpe: Hristea Cristea; Pîrcalab Petrică: M. Ștefănescu; Pîrcalab Condrea: N. Voicu; Pîrcalab Baloș: N. Neamțu-Ottonel; Spătar. Hrană: I. Veștea; Comis. Toma Cățăleanu: Gh. Bănuțiu; Bivellog Isac: N Bucevschi; Bivelpost. Cîrjă: I. Gheorghiu; Bivel Vistier. Sima: C. Potcoavă; Cătălin: Al. Șerban; Toader: C. A. Rusei; Nichita: Const. Simionescu; Mogîrdici: V. Vasilescu; Țugulea: N. Dimitriu; Doamna Tana: St. Alecsandrescu; Oana: Ol. Bîrsan; Contele Irmsky: N. Caracioni; Niculina: N. Hodoș; Un ungur: D. Constantinescu; Un vînător: C. Antoniu; Un armaș: I. Suchi; Un copil de casă: Valerica. Premiera: 30 Septembrie 1924 (5 spectacole). Reluare: 1932—33 (4 sp.).

92. **FLOAREA DE LĂMÂIȚĂ**, comedie în 3 acte de A Mirabeau și G. Dolley. Trad. de G. Mihăescu. Direcția de scenă: G. Mihăescu; Regia: Sică Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Le Hochet de Mèricourt: Neamțu-Ottonel; Raymond: D. Mihăilescu-Brăila; Bîrbat: Al. Ghibericon; Madeleine: J. Popovici Voina; D-na Le Hochet: Ec. Stănescu; D-na de Saint-Fugasse: At. Rali; Renée: N. Caracioni; D-na Vizenet: S. Jipescu Hodoș; Taniti: M. Borsa. Premiera: 7 Octombrie 1924 (8 spectacole).

93. **OEDIP REGE**, tragedie în 5 acte de Sofocle, trad. de Edg. Aslan. Direcția de scenă: Z. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Oedip: Zaharia Bîrsan; Kreon: N. Dimitriu; Tirezias: C. A. Rusei; Iocasta: Miți Ignătescu; Preotul: Dem. Psata; Un sol: Gh. Bănuțiu; Un sclav: A. Popovici; Un trimis: C. Simionescu; Corifeu:

Ionel Olteanu
director de scenă

Emil Josan
regisor

Ion Dinescu
dir. de sc.

Al. Şerban; Preoteasa I-a: V. Cronvald; Preoteasa II-a M. Miriam. Premiera: 14 Octombrie 1924 (4 spectacole). Reluare 1943—44 (6 sp.).

94. **UN EROU,** piesă în 3 acte de N. Kiriţescu Direcţia de scenă: S. Alecsandrescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Simionescu: D. Mihăilescu-Brăila; Buzescu: V. Vasilescu; Pintea: Al. Ghibericon; Codreanu: N. Dimitriu; Ţulucă: N. Voicu; Daniel Murat: Dem. Psata; Petrică: I. Gheorghiu-Dumeşti; Firică: C. Simionescu; Adina Murat: Şt. Alecsandrescu; Nelly: El. Bănuţiu; Loti: Silvia Jipescu Hodoş; Cireşica: N. Hodoş; Fani: N. Caracioni. Premiera: 28 Octombrie 1924 (7 spectacole,. Reluare: 1925—26 (5 sp.).

95. **ONOAREA,** piesă în 4 acte de H. Sudermann. Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu. Sufleur: Şt. Constantinescu: Distribuţia: Contele Trast: I. Stănescu-Papa; Robert: N. Dimitriu; Mühling: Dem. Psata; Curtius: Al. Şerban; Leonora: V. Cronvald; Heinicke: M Ştefănescu; D-na Heinicke: Nat. Ştefănescu; Augusta: Ec. Stănescu; Alma: J. Popovici Voiha; D-na Hebenstreit: M. Borsa; Mihalsky: Al. Ghibericon: Lothar: V. Vasilescu; Hugo: C. Potcoavă; Wilhelm: C. Simionescu Premiera: 11 Noembrie 1924 (5 spectacole). Reluări: 1940—41 (6 sp.); 1941—42 (5 sp.)

96. **PLICUL,** comedie în 3 acte de Liviu Rebreanu. Direcţia de scenă: S. Alecsandrescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Jean Arzăreanu: N. Neamţu-Ottonel; Victoria: S. Jipescu-Hodoş; Tudor Popescu: C. Potcoavă; Nicolae Flancu: M. Ştefănescu; Hurmuz: V Vasilescu; Galan: N. Dimitriu; Minta: N. Voicu; Albeanu: Al. Ghibericon; Taman: I. Gheorghiu-Dumeşti; Văduva: M. Borsa; Aprodul: N. Antoniu; Servitoarea: El. Bănuţiu. Premiera: 2 Decembrie 1924 (7 spectacole). Reluări: 1925—26 (2 sp.); 1927—28 (2 sp.).

97. **CANDIDA,** piesă în 3 acte de Bernard Shaw. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Morell: Dem Psata; Marchbancks: Şt. Braborescu; Mill: Al. Şerban; Burghess: V. Vasilescu; Candida: V. Cronvald; Proserpina: El. Bănuţiu. Premiera: 16 Decembrie 1924 (3 spectacole).

98. **NĂZDRĂVĂNIILE DIVORŢULUI,** comedie în 3 acte de Al. Bisson. Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Sufleur: Şt. Constantinescu;

Regia: S. Alecsandrescu. D i s t r i b u ţ i a: Henri Duval: N. Neamţu-Ottonel; Champeaux: C. Simionescu; Corbillon: Al. Ghibericon; Bourganeuff: I. Stănescu-Papa; Un ţăran: D. Constantinescu; Diana: M. Miriam D-na Bonivard: Nat Ştefănescu; Gabriella: S. Jipescu Hodoş; Marietta: N. Hodoş; Victoria: At Rali. P r e m i e r a: 30 Decembrie 1924 (6 spectacole). R e l u ă r i: 1925—26 (2 sp.); 1939—40 (5 sp.); 1940—41 (7 spectacole); 1941—42 (4 spectacole).

99. **CÎND VINE VIFORUL,** piesă în 4 acte de Gh. Tătărăscu. Direcţia de scenă: Gogu Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Radu: D. Mihăilescu-Brăila; Galu: N. Voicu; Wanda: J. Popovici-Voina; Orlea: Al. Şerban; Sărdănaru: I. Gheorghiu; Mogâlea: M. Ştefănescu; Lazaruc: N. I. Antoniu; Serg. Braia; Gh. Bănuţiu; Sold. Dungă: C. Potcoavă; Generalul: Dem. Psata; Colonelul: I. Vanciu; Ion: Ar Popovici; Maria: M. Borsa; Căpitanul Dinu: A. C. Rusei; Serg. Ţintă: C. Simionescu; Plut Lungan: Dem. Constantinescu; Un sergent: I. Veştea; Soldatul I: I. Fărăianu; Sold. II: I. Suchi; Sold. III: N. Tocariu; Sold. IV: T. Croitoru; Sold. V: D. Constantinescu; Sold. VI: I. Măcelaru; Stafeta: I. Mihai; Un ciclist: I. Veştea; Un bătrîn: I. Gheorghiu, Caporalul: H. Cristea. P r e m i e r a: 13 Ianuarie 1925 (4 spectacole).

100. **PATIMA ROŞIE,** tragi-comedie în 3 acte de Mihail Sorbul. Direcţia de scenă: S Alecsandrescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Şbilţ: V. Vasilescu; Castriş: N. Dimitriu; Rudi: D. Mihăilescu-Brăila; Tofana: St. Alecsandrescu; Crina: N. Caracioni. P r e m i e r a: 17 Ianuarie 1925 (5 spectacole), R e l u ă r i: 1926—27 (2 sp.); 1930—31 (4 sp.); 1942—43 (9 sp.); 1943—44 (6 sp.).

101. **MĂRGELUŞ,** comedie în 3 acte de A. de Herz. Direcţia de scenă: S. Alecsandrescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Andrei Zota: Al Ghibericon; Radu Zota: N. Dimitriu; Sergiu: V. Vasilescu; G-ral Urzescu: C. Potcoavă; Dragnea: C. Simionescu; Feciorul: N. Voicu; Moş Costache: H. Cristea; Ştefan: D. Constantinescu; Un domn: N. Antoniu; D-na Zota: At Rali; Olga: N. Caracioni-Oprea; Zoe: V. Cronvald; Gina: J. Popovici Voina; Viorica: M. Miclescu. P r e m i e r a: 3 Februarie 1925 (6 spectacole).

102 **MAGISTRAŢII,** piesă în 4 acte de Brieux. Direcţia de scenă: Şt Braborescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Mouzon: N. Neamţu-Ottonel:; Vagret: Şt. Braborcescu; Etchepare: Dem. Psata; Procurorul G-ral: C. A. Rusei; Mondoubleu: C. Simionescu; La Bouzule: N. Voicu; Ardeuil: I. Gheorghiu; Locot de Jandami: N. Tocariu; Bridet: C. Potcoavă; Grefierul: I. Vanciu; Janetta: Olt. Bîrsan, Mama lui Etchepare: Tanţa Petrescu; D-na Vagret: Ec. Stănescu; Catialena: N Caracioni; D-na Bunerat: At. Rali; Bertha Vagret: N. Hodoş; Bunerat: L. Măcelaru; Preşedintele Curţii cu Juraţi: Al. Şerban; Aprodul: N. Antoniu; Un servitor: I. Veştea. P r e m i e r a: 10 Februarie 1925 (4 spectacole).

103. **MACBETH,** tragedie în 5 acte de W. Shakespeare. Direcţia de scenă: Z Bîrsan; Regia Const. Pavel; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Macbeth: Zaharia Bîrsan; Macduf: Dem. Psata; Duncan: M. Ştefănescu; Banco: N. Dimitriu; Malcoln: Al. Şerban; Donalbain: N. Caracioni-Oprea; Rosse: C. Simionescu; Lenox: I. Vanciu; Angus: A. To-

„Umbra" de V. Voiculescu
Dir. de sc.: Nae Voicu Decoruri: E. Trucinsky

cariu: Fleance: N. Antoniu; Portarul: V. Vasilescu; Medicul: N. Voicu; Un soldat: C. A. Rusei; Seyton: I. Vestea; Siward: D. Constantinescu; Un copil: N. Hodoş; Curierul: Hristea Cristea; Siward bătrînul: I. Gheorghiu-Dumeşti; I-l ucigaş: A. Popovici; al II-lea ucigaş: L. Măcelaru; Lady Macbeth: Olimpia Bîrsan; Lady Macduf: M. Miriam; Hecate: C. Potcoavă; I-a vrăjitoare: M. Borsa; II-a vrăjitoare: At. Rali; a III-a vrăjitoare: El. Bănuţiu; O damă: T. Petrescu. Premiera: 24 Februarie 1925 (4 spectacole). Reluare: 1930—31 (3 sp.).

104. **PRIETENII,** comedie în 4 acte de Victorien Sardou; trad. I. Stănescu-Papa. Direcţia de scenă: I. Stăncescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Doctorul Tolosan: Şt. Braborescu; Marecat: V. Vasilescu; Caussade: I. Stănescu-Papa; Maurice: Dem. Mihăilescu-Brăila; Vigneux: M. Ştefănescu: Abdalah: Al. Ghibericon; Lancelot: H. Cristea; de la Richaudière: N. Antoniu; Rafael: Nunuţa Hodoş; Cecile: V. Cronvald; Benjamine: N. Caracioni; D-na Vigneux: Nat. Ştefănescu; Jeny: El. Bănuţiu; Un grădinar: C. A. Rusei. Premiera: 10 Martie 1925 (5 spectacole). Reluări: 1925—26 (4 sp.); 1933—34 (3 sp.); 1934—35 (4 sp.).

105. **DEMONUL.** dramă în 5 acte de Karl Schönherr; trad. de Şt. Bezdechi. Direcţia de scenă: Z. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur. Şt. Constantinescu. Distribuţia: Bărbatul: N. Voicu; Nevasta: Olim-

pia Bîrsan; Un grănicer: Dem. Psata. Premiera: 24 Martie 1925 (3 spectacole). Reluare: 1925—26 (4 sp.).

106. **CLOPOȚELUL DE ALARMĂ,** comedie în 3 acte de Maurice Hennequin și Romain Coolus. Direcția de scenă și Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Bobi: N. Neamțu-Ottonel; Paginot: M. Ștefănescu; Lepinchois: C. Potcoavă; Emil: Al. Ghibericon; Chauteroi: N. Dimitriu: Bovard: V Vasilescu; Bridac: C. A. Rusei; Ludovic: I. Vanciu; Un groom: N. Hodoș; D-na Toulouzel: Nat. Ștefănescu; D-na Bridac: M. Miriam; Suzana: J. Popovici-Voina; Lulu: N. Caracioni; Eugenie: M. Borsa. Premiera: 31 Martie 1925 (5 spectacole). Reluare: 1925—26 (2 sp.).

107. **NORA,** piesă în 3 acte de H. Ibsen, trad. de D. Ciotori. Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt Constantinescu Distribuția: Nora: Stanca Alecsandrescu; Towald Helmer: N. Dimitriu; Bank: Șt. Braborescu; Krekstadt: N. Neamțu-Ottonel; D-na Linde: El. Bănuțiu; Ana-Maria: T. Petrescu; Bona: M. Borsa; Comisionarul: I. Suchi. Premiera: 7 Aprilie 1925 (4 spectacole). Reluări: 1925—26 (1 sp.); 1939—40 (3 sp.).

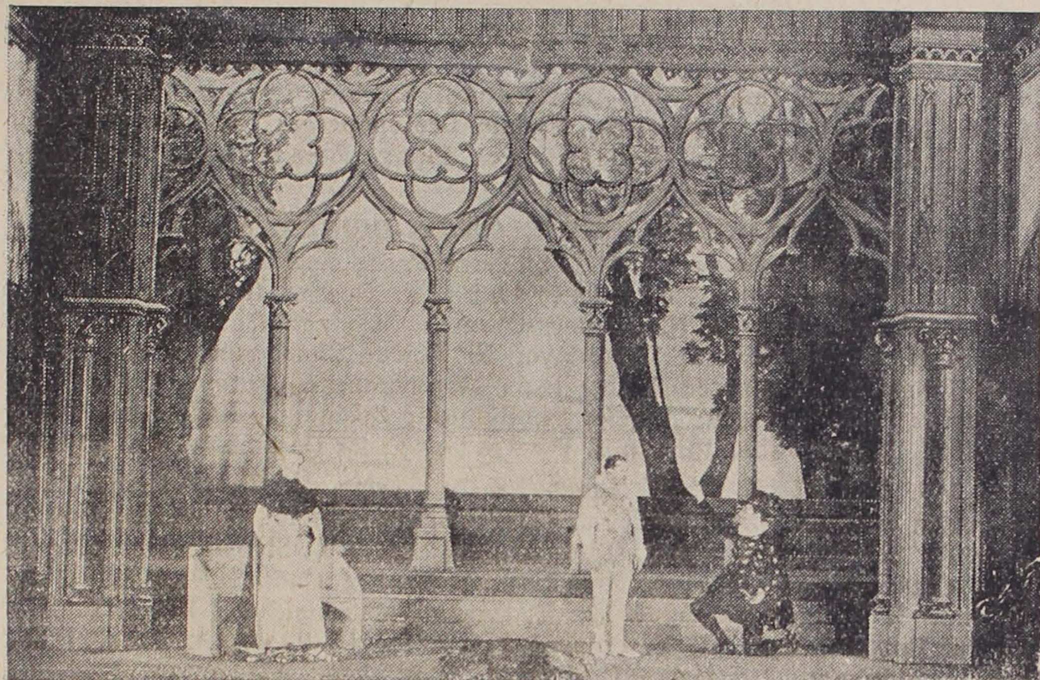
VII. STAGIUNEA 1925-1926

108. **THEBAIDA,** tragedie în 5 acte de Victor Eftimiu Direcția de scenă. Z. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt Constantinescu. Distribuția: Oedipus: N. Dimitriu; Polinikes: Al. Șerban; Efeekles: C. Simionescu; Creon: Dem. Psata; Haemon: Al. Rădulescu: Tiresias: C. A Rusei; Un om: I. Vanciu; Antigona: Ol. Bîrsan; Himena: M. Miriam; O femeie: Aura Fotino. Premiera: 29 Septembrie 1925 (3 spect.).

109. **MICA CIOCOLATIERĂ,** comedie în 4 acte de Paul Gavault: trad. S. Alecsandrescu. Direcția de scenă și regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu Distribuția: Paul: N. Neamțu-Ottonel; Felicien: Al. Ghibericon; Lapistolle: I. Stănescu-Papa; Hector: Al. Rădulescu; Pinglet: N. Voicu; Toupet: C. Potcoavă; Boissy: H. Cristea; Casimir: L. Măcelaru; Un chelner: T. Lapteș; Benjamine: Jana Popovici; Rosette: S. Jipescu; Julie: N. Hodoș; Florise: El. Bănuțiu; Un servitor: Dem. Constantinescu. Premiera: 6 Octombrie 1925 (5 sepctacole).

110. **MEDICUL ÎN DILEMĂ,** comedie în 5 acte de Bernard Shaw Direcția de scenă: Ștefan Braborescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Sir Colenso Ridgeon: N. Dimitriu; Sir Patrik Cullen: N. Voicu; Sir Ralph Benigton: Dem. Psata; Dr Cutler: V. Vasilescu; Dr. Blinkensop: A. Popovici; Dr. Loony Schutzmacher: Al. Șerban; Louis Debedat: Șt. Braborescu; Gennifer: Șt. Alecsandrescu; Redpenny: C. A. Rusei; Emmy: M. Borsa; Tinwell Minnie: N. Hodoș; Un reporter: I. Vanciu; Un copist: I. Gheorghiu; Un chelner: I. Veștea. Premiera: 13 Octombrie 1925 (6 spect.).

111. **FRAȚII KARAMAZOV,** piesă în 5 acte de Jacques Copeau și Jean Croué, după Dostoievschi; trad. Em. Dragoș. Direcția de scenă și Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Feodor Pavlovici: N. Neamțu-Ottonel; Ivan: N. Dimitriu; Dimitrie: Dem. Psata; Alexie: Al Rădulescu; Smerdiacov: N. Voicu; Părintele Zossima:

„Don Carlos" de Schiller
Dir. de sc.: V. Rădulescu   Decoruri: E. Trucinsky

A. Popovici; Grigorie: T. Lapteş; Mussialovici: Al. Şerban; Vrublenski: V. Potoroacă; Trifon: D. Constantinescu; Andrei: V. Mardare; Şeful Poliţiei: L. Măcelaru; Părintele Paisie: H. Cristea; Părintele Iosif: I. Gheorghiu; Katerina: V. Cronvald; Agrafena: Olimpia Bîrsan; Adinia: T. Petrescu. Premiera: 27 Octombrie 1925 (5 spect.). Reluare: 1928—1929 (3 sp.).

112. **DISPĂRUT,** comedie în 3 acte de A. Bisson şi A. Sylvol; trad. V. Hasnaş. Direcţia de scenă şi Regia; S. Alexandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Frederic: N. Neamţu-Ottonel; Rabuté: V. Vasilescu; Boisaufray: N. Voicu; Mevrel: A. Şerban; Lord Barlingthon: D. Constantinescu; Sosthènnes: Tibor Desideriu; Lucienne: S. Jipescu-Hodoş; Colette: V. Cronvald; Laurence: Şt. Alecsandrescu; Tubeuf: C. Potcoavă; Dominique: V. Mardare; Un chelner: L. Măcelaru; Catherine: M. Borsa. Premieră: 3 Neombrie 1925 (8 spectacole). Reluare: 1926—1927 (2 sp.).

113. **PRĂBUŞIREA,** piesă în 4 acte de Ion Peretz. Direcţia de scenă: Z. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: St. Constantinescu. Distribuţia: Grigore: N. Dimitriu; Radu: N. Neamţu-Ottonel; Emil: N. Voicu; Ion: Al. Şerban; Paolo: Dem. Psata; Maria: Al Bîrsan; Zoe: A. Fotino; Nineta: St. Alecsandrescu; Titina: S. Jipescu; Servitorul: H. Cristea; Servitoarea: Tanţa Petrescu. Premiera: 10 Noembrie 1925 (4 spect.).

114. **IRENA,** comedie dramatică în 3 acte de Adrian Pascu. Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantnescu.

D i s t r i b u ţ i a: Conul Todiriţă: I. Stănescu Papa; Radu: St. Braborescu; Doctorul: Al. Ghibericon; Judecătorul: M. Ştefănescu; Irena: Jana PopoviciVoina; Coana Doctoroaie: Aura Fotino; Madam Cercsez: T. Petrescu; Coana Natalița: Nat. Ştefănescu; Madam Protopopescu: Ec. Stănescu; Madam Robeanu: M. Borsa; Rada: Florica Pipoş. P r e m i e r a: 8 Decembrie 1925 (6 spectacole).

115. **CONTROLORUL VAGOANELOR DE DORMIT**, comedie în 3 acte de A Bisson. Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: George Godefroid: D. Mihăilescu-Brăila; Alfred: N. Neamţu-Ottonel; Montpepin: Stănescu Papa; Raoul: D. Constantinescu; Labordave: N. Voicu; Charbonneau: Ar. Popovici; Lucienne: S. Jipescu-Hodoş; D-na Montpepin: A. Fotino; D-na Charbonneau: Ecat. Stănescu; Angele: El. Bănuţiu; Rosine: J. Rădulescu; Françoise: M. Borsa; Julie: Fl. Pipoş. P r e m i e r a: 29 Decembrie 1925 (8 sp.).

116. **RUY-BLAS**, dramă romantică în 5 acte de Victor Hugo; trad. Olănescu Ascanio. Direcţia de scenă: Z. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Don Salust: Dem. Psata; Don Cezar: Neamţu-Ottonel; Ruy-Blas: Z. Bîrsan; Gudiel: D. Tibor; Don Guritan: I. Vanciu; Manuel Arias: T. Lapteş; Marchizul del Basto: L. Măcelaru; Conte Camporeal: V. Potoroacă; Antonie Ubilla: C. A. Rusei; Priego: A. Rădulescu; Montazgo: H. Cristea; Covandego: Al. Şerban; Lacheul: V. Vasilescu; Contele de Alba: I. Gheorghiu; Pajul: Fl. Pipoş; Alcadul: L. Măcelaru; Alguazilul: I. Gheorghiu; Marchizul de Santa Cruz: D. Constantinescu; Regina: J. Popovici-Voina; Ducesa: A. Fotino; Cassilda: S. Jipescu; O bătrînă: M. Borsa. P r e m i e r a: 19 Ianuarie 1926 (4 spectacole). R e l u a r e: 1938—39 (2 spectacole).

117. **NUNTA LUI FIGARO**, comedie în 5 acte de Beaumarchais. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: S. Alexandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Contele Almaviva: N. Dimitriu; Contesa: V. Cronvald; Figaro: Şt. Braborescu; Suzanne: J. Popovici-Voina; Marceline: Nat. Ştefănescu; Antonio: C. Potcoavă; Fanchette: Jeni Rădulescu; Cherubin: N. Hodoş; Bartholo: Virgil Vasilescu ; Bazile : M. Ştefănescu; Don Gussman: Al. Ghibericon; Double-baine: V. Mardare; Aprodul: C. A. Rusei; Grippe-Soleil: L. Bănuţiu; O păstoriţă: Fl. Pipoş; Pedrille: V. Potoroacă. P r e m i e r a: 26 Ianuarie 1926 (4 spectacole).

118. **POVESTE DE IARNĂ**. comedie în 5 acte de W. Shakespeare; trad. A. Pop Marţian; Direcţia de scenă: G. Mihăescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Leontes: Dem. Psata; Mamilius: J. Rădulescu; Camillo: V. Vasilescu; Antigonus: N. Voicu; Cleomenes: I. Rusu; Dion: I. Gheorghiu; Intîul gentilom: D. Constantinescu: Roger: Al. Şerban; Al treilea gentilom: C. A. Rusei; Polixenes: N. Dimitriu; Florizel: Al. Rădulescu; Arhidamus: I Vanciu; Un marinar: H. Cristea; Un paznic: V. Mardare; Un păstor bătrîn: A. Popovici; Bufonul: C. Potcoavă; Autolicus: Al. Ghibericon; Un servitor: V. Potoroacă; Timpul: N. Hodoş; Hermiona: Ol. Bîrsan; Perdita: V. Cronvald; Paulina: A. Fotino; Emilia: M. Miriam-Apostol; Mopsa : S. Jipescu ; Dorcas: El. Bănuţiu. P r e m i e r a: 9 Februarie 1926 (4 spect.).

Leonard Divarius

Magda Tâlvan

Hristea Cristea

119. **PAPA LEBONARD,** dramă în 4 acte de Jean Aicard. Direcţia de scenă: Z. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Lebonard: Z. Bîrsan; D-na Lebonard: Aura Fotino; Marchizul: Dem. Psata; Blancha: S. Jipescu-Hodoş; Jeana: Jana Popovici; Robert: V. Potoroacă; Andrei: N. Dimitriu; Martin: C. Potcoavă. P r e m i e r a: 23 Februarie 1926 (6 spectacole).

120. **ANTONIA,** comedie în 3 acte (4 tablouri) de Melhior Lengyel. Direcţia de scenă: Z. Bîrsan; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Fancsy Vince: N. Voicu; Antonia: Ol. Bîrsan; Piri: Jana Popovici; Kovács Béla: M. Ştefănescu; Reginald Backer: Dem. Psatta; Gyuri: C. Simionescu; Lia: M. Miriam; Marcsa: Nat. Ştefănescu; Richard: I. Vanciu; Agentul de bursă: C. Potcoavă; Soţia lui: M. Borsa; Bucătăreasa: Tanţi Petrescu; Grădinarul: V. Mardare; Vizitiul: I Gheorghiu; Pista: V. Potoroacă; Todor: Al. Rădulescu. P r e m i e r a: 2 Martie 1926 (8 spectacole).

121. **Mme SANS GENE,** comedie în 3 acte şi un prolog de Victorien Sardou şi Emile Moreau; traducere de S. Alecsandrescu. Direcţia de scenă: S. Alecsandrescu; Regia: S. Alecsandrescu-Simionescu; Sufleur: Şt. Constantinsscu. D i s t r i b u ţ i a. (Prologul); Lefébre: Dem Psata; Fouché: N. Neamţu-Ottonel; Contele de Neipperg: N. Dimitriu; Vabontrain: T. Lapteş; Volicouer: C. A. Rusei; Rissot: V. Potoroacă; Vinaigre: C. Potcoavă; Un vecin: I. Vanciu; Alt vecin: V. Mardare; Mathurin: J. Rădulescu; Caterina Hubscher: Ol. Bîrsan; Toinon: N. Hodoş; Julie: El. Bănuţiu; Roşcopana: M. Borsa; O vecină: T Petrescu; (Piesa): Napoleon: N. Voicu; Mareşalul Lefébre: Dem. Psata; Fouché: N. Neamţu-Ottonel; Contele de Neipperg: N. Dimitriu; Savary: Mişu Ştefănescu; Desprèaux: C. Simionescu; Jasmin: V. Vasilescu; Cop: Ar. Popovici; Saint-Marşan: Al. Rădulescu; Canouville: Al. Şerban; Duroc: C. A. Rusei; De Lauriston: V. Potoroacă; Mortemart: I Ionescu; De Brigode: D. Tibor; Junot: T. Lapteş; Corso: V. Mardare; Arnault: N. Boncescu; Roustant: D. Constantinescu; Un valet: H. Cristea; Constant: I. Gheorghiu; Carolina: V. Cronvald; Elisa: Miriam Apostol; Catherina Lefèbre: Ol. Bîrsan; D-na de Bülow: Ec. Stănescu; D-na Rovigo: S. Jipescu; D-na Canisy: Stanea Alecsandrescu; D-na Thalouet: Viorica Poruţiu. P r e m i e r a: 16 Martie 1926 (5 spectacole). R e l u ă r i: 1926—27 (3 sp.); 1927—28 (2 sp.); 1934—35 (6 sp.).

122. **REGULUS CODOVEANU** (Judecătorul de Instrucţie), comedie în 3 acte de A. Bisson, localizare de P. Gusti. Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Regulus Codoveanu: I. Stănescu-Papa; Mitică Parastas: V. Vasilescu; Basile Creianu: Şt. Braborescu; George Rodescu: Al. Şerban; Nae: I. Gheorghiu; Nicolae: V. Potoroacă; Hans Schnur: C. A. Rusei; Tase Meremet: H. Cristea; Intâiul Jandarm: D. Constantinescu; Tontoc: C. Potcoavă; Poliţaiul: T. Lapteş; Siţa Preoţescu: Ec. Stănescu; Laura: S. Jipescu; Dora de Snagov: M. Miriam-Apostol. P r e m i e r a: 20 Aprilie 1926 (3 spectacole).

123. **LA PÂNDĂ,** piesă în 4 acte de Pierre Frondaie, trad. de Elvira Neamţu. Direcţia de scenă şi Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Françoise: Ol. Bîrsan; Antoinette: S. Alecsandrescu; Paul: N. Dimitriu; Jean: N. Neamţu-Ottonel; Jerôme: Dem. Psata; Un servitor: H. Cristea. P r e m i e r a: 27 Aprilie 1926 (3 spectacole).

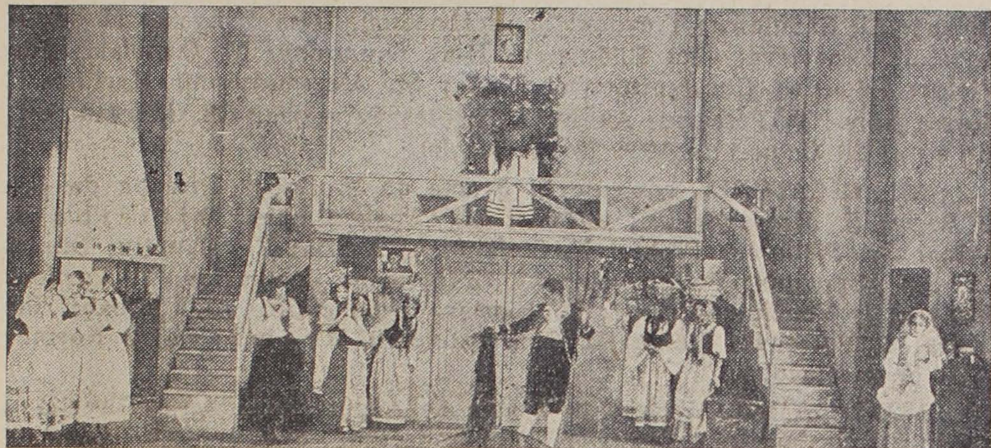
124. **PRAF IN OCHI,** comedie în 2 acte de Eugène Labiche; trad. de S. Alecsandrescu. Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: S. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Ratinois: Dem. Mihăilescu-Brăila; Malingear: I. Stănescu-Papa; Robert: M. Ştefănescu; Frederic: Al. Rădulescu; Un tapiţer: V. Mardare; Un maître d'hotel: D. Tibor; Constance: M. Miriam; Blanche: A. Fotino; Eunneline: J. Rădulescu; Alecsandrine: M. Borsa; Josephine: Fl. Pipoş; Un comisionar: D. Constantinescu; Un servitor: C. A. Rusei; Un negru: H. Cristea; Sophie: T. Petrescu. P r e m i e r a: 13 Mai 1926 (3 spectacole).

125. **RECOMANDAŢIA,** comedie într'un act de Max Maurey. Direcţia de scnă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur' Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Directorul: D. Constantinescu; D-l Mill: Mişu Ştefănescu; Uşierul: C. A. Rusei. P r e m i e r a: 13 Mai 1926 (3 spectacole). R e l u ă r i: 1927—28 (4 sp.); 1931—32 (5 sp.); 1934—35 (2 sp.); 1935—36 (1 sp.); 1936—37 (1 sp.); 1941—42 (4 sp.).

VIII. STAGIUNEA 1926-1927

126. **EVANTAIUL,** comedie în 4 acte de Robert de Flers şi G. A. de Caillavet; trad. de S. Alecsandrescu. Direcţia de scenă şi Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: François Trevoux: N. Neamţu-Ottonel; Garrin: N. Voicu; Jacques: N. Dimitriu; Marx: C. Simionescu; Levy: D. Tibor; Oviedo: Al. Şerban; Michel: D. Consttantinescu; Pierre: H Cristea; Bonvin: V. Potoroacă; Giselle Vaudreuille: Ol. Bîrsan; Germaine: V. Cronvald; Blanche: S. Jipescu; D-na Oviedo: Severineanu-Florian; Therese: N. Hodoş; D-na Dupont: M. Borsa. P r e m i e r a: 28 Septembrie 1926 (4 spectacole).

127. **INVIEREA,** episod dramatic în 5 acte de Henri Bataille, după romanul lui Tolstoi. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Prinţul Necludof: Dem. Psata; Simonson: I. Vanciu; Ustinov: C. A. Rusei; Nickine: N. Voicu; Preşedintele juriului: N. Dimitriu; Negustorul: V. Mardare; Tikon: H. Cristea; Kriţilof: V. Potoroacă; Profesorul: Al. Şerban; Căpitanul: C. Simionescu; Colonelul: C. A Rusei; Vînzătorul: C. Potcoavă; Medicul Şef: Al. Şerban; Ofiţerul: D. Constantinescu; Internul: I. Florian; Păzitorul: D.

„Fata lui Jorio“ de G. d'Annunzio (Actul II)
Dir. de sc.: F. de Cruciatti Decoruri: E. Trucinsky

Constantinescu; Paznicul: V. Potoroacă; Novodorof: D. Tibor; Bătrânul: H. Cristea; Un aprod: N. Massim; Alt aprod: I. Fărăianu; Vasiliua: Gh Ghervan; Țăranul I: N. Massim; Țăranul II: I. Florian; Juratul I: A. Rădulescu; Juratul II: I. Suchi; Juratul III: Gh. Ghervan; Arestantul I: Al. Rădulescu; Arestantul II: I. Suchi; Maslova: Ol. Bîrsan; Feodosia: V. Cronvald; O deținută bătrână: N. Ștefănescu; Roșcovana; M. Borsa; Tușa Sonia: Natalia Ștefănescu; Tușa Laura: Ec. Stănescu; Maria Pavlova: M. Miriam; Frumusețea: N. Hodoș; Horobleva: Șt. Alecsandrescu; Cocoșata: El. Bănuțiu; Pașnica: Severineanu-Florian. Infirmiera: Ec. Stănescu; Matrobla: M. Borsa; Matrena: El. Bănuțiu; O servitoare: Jeni Rădulescu; Ingrijitoarea: V. Poruț; Un țăran: I. Creangă. Un prizonier: I. Suchi. Premiera: 5 Octombrie 1926 (4 spectacole).

128. **ȘCOALA FEMEILOR,** comedie în 5 acte în versuri de Molière, trad. de Gh. Filip Gesticone. Direcția de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Arnoulf: V. Vasilesru; Agnès: Jeni Rădulesru; Horațiu: Al. Rădulescu; Georgeta: El. Bănuțiu; Alain: C. Potcoavă; Crisald: Ar. Popovici; Enric: C. A. Rusei; Oronte: D. Constantinescu; Un notar: T. Lapteș. Premiera: 12 Octombrie 1926 (7 spectacole).

129. **PUTEREA INTUNERICULUI,** piesă în 5 acte de L. Tolstoi, trad. de Nanu și Fotino Direcția de scenă și Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Piota: A. Popovici; Nichita: Dem Psata; Akim: T. Lapteș; Mitrici: I. Vanciu; Tatăl logodnicului: C. Potcoavă; Bărbatul Marinei: C. A. Rusei; Uriadnicul: D. Constantinescu; Anissia: M. Miriam; Matriona: M. Borsa; Akulina: Șt. Alecsandrescu; Aniutka: J. Rădulescu; Mariana: El. Bănuțiu; Maura: Ec. Stănescu; Marfa: M. Severineanu-Florian: O fată: Sili Munteanu; Altă fată: Violeta Pescariu. Premiera: 19 Octombrie 1926 (7 spectacole).

130. **NEPOȚELUL,** comedie în 3 acte de Pierre Wolff. Direcția de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: D. Tibor; Sufleur: Șt. Constantinescu Distribuția: Jouvenel: I. Stănescu-Papa; D-na Jouvenel: Nat. Ștefănescu;

Robert: Al. Rădulescu; Trevoux: Şt. Brabocescu; D-na Langeac: M. Miriam-Apostol; Genevieva: Jeni Rădulescu; D-na Sauternay: V. Cronvald; Micul Victor: Păpuşica Constantinescu; Maria; Şt. Alecsandrescu; Martina: M. Borsa; Anna: V. Pescariu; Anton: T. Lapteş; Servitorul: Gh. Ghervan. P r e m i e r a: 26 Octombrie 1926 (6 spectacole).

131. **CĂSĂTORIA,** comedie în 3 acte de N. Gogol. Direcţia de scenă şi Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Arina: Ec. Stănescu; Fiokla: N. Ştefănescu; Agafia: El. Bănuţiu; Duniacika: Sili Munteanu; Podkoliosin: Al. Ghibericon; Kocikariov: V. Vasilescu; Jevakin: I. Vanciu; Starikov: M. Florian; Anuncikin: Al. Şerban; Iaincintsa: C. Potcoavă; Ştefan: D. Constantinescu. P r e m i e r a: 2 Noembrie 1926 (5 spectacole).

132. **D-RA IULIA,** piesă în 2 acte de August Strindberg. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: D-ra Iulia: Şt. Alecsandrescu; Jean: T. Lapteş; Cristiana: M. Borsa. P r e m i e r a: 13 Noembrie 1926 (2 spectacole). R e l u a r e: 1930—31 (1 sp.).

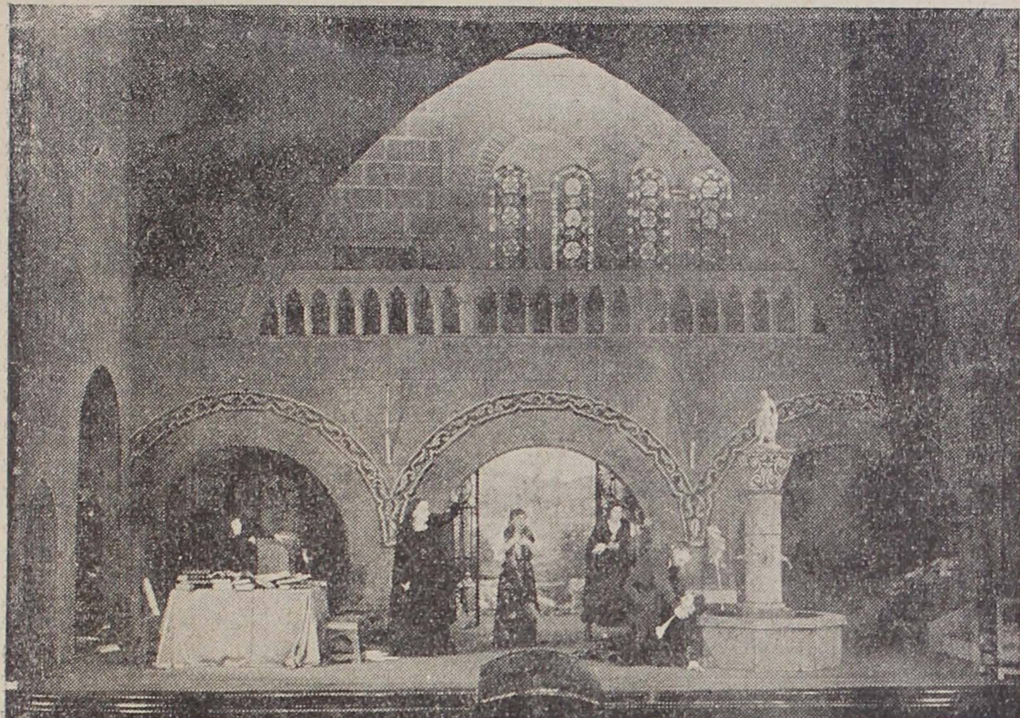
133. **STRIANA,** comedie eroică în 2 acte de Alfred Moşoiu. Direcţia: de scenă: Şt. Braborescu; Regia· S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Striana: Maria Giurgea; Tudose: T. Lapteş; Ştefan; Dem. Psata; Stroe: I. Vanciu; Ţugui: C. A. Rusei. P r e m ie r a: 13 Noembrie 1926 (2 spectacole). R e l u ă r i. 1940—41 (4 sp.); 1942—43 (3 sp.).

134. **DOMNUL DELA ORA CINCI,** comedie în 3 acte de Maurice Hennequin şi Pierre Weber. Direcţia de scenă: I. Stănescu-Papa; Regia: S. Alecsandrescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Leon Precardan: V. Vasilescu; Savinien: Dem. Mihăilescu-Brăila; Celestin: Ar. Popovici, Mondredon: C. Potcoavă; Amedeu: Al. Rădulescu; Bergeot: Dem. Constantinescu; François: Gh. Ghervan; Victor: M. Florian; Gilbert: C. A. Rusei; Ginette: V. Cronvald; Valentine: Ec. Stăncescu; Angele: J. Rădulescu; Julie: V. Pescariu. P r e m i e r a: 30 Noembrie 1926 (6 spectacole).

135. **TARTUFFE,** comedie în 5 acte în versuri de Molière; trad. de A Toma. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: D. Tibor; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Tartuffe: N. Neamţu-Ottonel; Orgon: C. Potcoavă; Damis: C. Simionescu: Cleant: Ar. Popovici; Valer: V. Potoroacă; Loyal: V. Mardare; Căpitanul gardei: D. Constantinescu; Elmira: V. Cronvald; Mariana: J. Rădulescu; D-na Pernelle: M. Severineanu-Florian; Darnia: Anişoara Potoroacă; Flipota: Viorica Poruţiu. P r e m i e r a: 13 Ianuarie 1927 (3 spectacole). R e l u a r e: 1927—28 (2 sp.).

136. **MAESTRUL,** piesă în 3 acte de Mircea Ştefănescu. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: Dezid. Tibor; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Maestrul: Dem. Psata; Soţia maestrului: Virginia Cronvald; Primul Secretar: N. Dimitriu; Al doilea Secretar: V. Potoroacă; Feciorul: Gh. Ghervan. P r e m i e r a: 18 Ianuarie 1927 (5 spectacole).

137. **SMOCHINE DIN SICILIA,** piesă într'un act de Luigi Pirandello. Direcţia de scenă: Ştefan Braborescu; Regia: Dezideriu Tibor; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Micuccio: N. Voicu; Martha: Nat. Ştefănescu; Sina: V. Poruţiu; Ferdinand: M. Florian; Dorina: Anişoara Ionescu-Potoroacă. P r e m i e r a: 1 Februarie 1927 (7 spect.).

„Făclia sub obroc“ de G. d'Annunzio

Dir. de sc.: E. Bobescu Decoruri: E. Trucinsky

138. **BĂRBATUL DOMNIŞOAREI,** piesă în 3 acte de St. Dregely; trad. I. Tîmpănaru. Direcţia de scenă: Neamţu-Ottonel; Sufleur: Şt. Constantinescu; Regia: D. Tibor. D i s t r i b u ţ i a: Ştefan: N. Neamţu-Ottonel; Berci: Dem. Mihăilescu-Brăila; Beni: C. Potcoavă; Pal: Al. Şerban; Erzsi: M. Miriam; Nelly: J. Rădulescu; Zsofi: V. Pescariu; D-na Tamas: Sili Munteanu; Anuşca: Păpuşica Constantinescu; Gyuri: H. Cristea. P r e m i e r a: 8 Februarie 1927 (9 spectacole). R e l u a r e: 1927—1928 (1 sp.).

139. **HOŢII,** tragedie în 5 acte (8 tablouri) de Schiller; trad. G Steriadi. Direcţia de scenă: Z. Bîrsan; Regia: D. Tibor; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Maximilian: Gr. Tăutu; Carl: Zaharia Bîrsan; Frantz: Şt. Braborescu; Amalia: Mia Mateescu; Spiegelberg: N. Voicu Schweitzer: C. Simionescu; Grimm: C. A. Rusei; Schufterle: V. Mardare; Roller: T. Lapteş; Ratzman: Al. Şerban; Herman: I. Vanciu; Un judecător: D. Constantinescu; Daniel: Ar. Popovici. P r e m i e r a: 22 Februarie 1927 (3 spect.).

140. **CĂMILA TRECE PRIN URECHILE ACULUI,** comedie în 3 acte de Fr. Langer. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: C. Simionescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: D-na Peşta: Nat. Ştefănescu; Peşta: Gr. Tăutu; Suzi: Mia Mateescu; Alik: D. Mihăilescu-Brăila; Joe: D. Constantinescu; Bezchiba: C. Potcoavă; Andreys: C. A. Rusei; Doamna: M. Severineanu-Florian; Domnişoara: J. Rădulescu; Servitorul: C. Simionescu; Un ştrengar: V. Pescariu. P r e m i e r a: 1 Martie 1927 (6 spect.).

141. **NEBUNIILE DRAGOSTEI,** comedie în 3 acte în versuri de Jules Regnard. Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: C. Simionescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Albert: V. Vasilescu; Crispin: C. Potcoavă; Erast: V Potoroacă; Agatha: Jeni Rădulescu; Liseta: Anișoara Ionescu Potoroacă. P r e m i e r a: 8 Martie 1927 (7 spectacole) R e l u a r e: 1934—1935 (8 spectacole).

142. **FIECARE CUM VEDE** (E așa dacă ți se pare), piesă în 3 acte de Luigi Pirandello. Direcția de scenă: Z, Bîrsan; Regia: C. Simionescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Landisi: N. Dimitriu; D-na Frola: Beatrice Crivețeanu; D-l Ponza: Ion Tîlvan; Agazzi: I. Vanciu; Amelia: E. Stănescu; Dina: An. Ionescu Potoroacă; D-na Sirelli: N. Ștefănescu; Prefectul: C. Potcoavă; D-na Cini: N Hodoș; D-na Neni: M. Severineanu; Comisarul: D. Constantinescu; Un servitor: T. Lapteș; D-na Ponza: Viorica Poruțiu; Sireli: Virgil Vasilescu. P r e m i e r a: 15 Martie 1927 (3 spct.).

143 **CA'N BIBLIE,** comedie într'un act de Cavalloti. Direcția de scenă: Șt Braborescu; Regia C. Simionescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Mario: Al. Rădulescu; Emma: Jeni Rădulescu; Baroana: V. Poruțiu; Doctorul Sarchi: N. Voicu; Un servitor: I. Cifrea. P r e m i e r a: 22 Martie 1927 (6 spect.).

144. **JOCUL IUBIRII ȘI AL MORȚII,** dramă într'un act de Romain Rolland; trad. Emilia N. Ghiulea. Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: C. Simionescu și D. Tibor; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Convoisier: Dem. Psata; Sophie: Ol. Bîrsan Claude: N Dimitriu; Carnot: D. Constantinescu; Denis Bayot: Gr. Tăutu; Horace: C. Simionescu; Lodaiska: Mia Mateescu; Chloris: Sili Munteanu; Crepart: T. Lapteș. P r e m i e r a: 22 Martie 1927 (4 spect.).

145. **PESCUITORUL DE UMBRE,** piesă în 4 acte de Jean Sarment. Direcția de scenă: Neamțu-Ottonel; Regia: D. Tibor și C Simionescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Jean: Ion Tîlvan; René: N. Voicu; Episcopul: M. Ștefănescu; Un lucrător; V. Mardare; Nelly: V. Cronvald; Mama: Mia Mateescu; Maria: Anișoara Ionescu Potoroacă. P r e m i e r a: 5 Aprilie 1927 (3 spect.) R e l u a r e: 1927—1928 (3 sp.).

IX. STAGIUNEA 1927-1928

146. **RAPSOZII,** poem într'un act de Victor Eftimiu. Direcția de scenă: Victor Bumbești; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu D i s t r i b u ț i a: Vasile Alecsandri: Ștefan Barborescu; Mihail Eminescu: N Bulandra; Rodica: Viorica Vasilescu; Femeia cernită: Gina Sandri. P r e m i e r a: 1 Octombrie 1927 (12 spectacole).

147. **GRIGORE GHICA VODĂ,** piesă istorică în 3 acte de Al. Depărățeanu. Direcția de scenă: Victor Eftimiu; Regia: C. Georgescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Grigore Ghica-Vodă: Dem Psata; Costache: Petre Bulandra; Branta: Florea Simionescu; Bogdan: Ion Dumitrescu; Miron: Radu Popeia; Dărmănescu: V. Vasilescu; Vistierul Dan: Const. Macedonschi; Fionescu: Mihail Mateescu; Dragomanul: N. Neamțu-Ottonel; Damian: Gr. Tăutu; Efes: Ar Popovici; Dies: Vladimir Nicoară; Vornicul Mateo: Al. Rădulescu; Comisul Alecsandru: Ion Pela; Gavrilache: Ion Codreanu; Fotache: M. Ștefănescu; Strigătorul: I. Codreanu; Radu: Al. Șerban; Stan: C Simionescu; Moș Dan: V. Mardare;

C. A. Rusei

Daia Nicoară Andron

D. Constantinescu

I-ul trecător: V. Potoroacă; al II-lea trecător: Ion Antoniu; I-ul evreu: I. Anghelescu; al II-lea evreu: C. Dumitrescu; Un bragagiu: Ion Honae; I-ul tînăr: C Simionescu; al II-lea tînăr: V. Potoroacă; Un fecior de casă: Anişoara Potoroacă; Un funcţionar: C. Potcoavă; Alt funcţionar: I. Carusi; Imbrohorul Sultanului: D. Constantinescu. Premiera: 2 Octombrie 1927 (8 spect.).

148 **CIUFULICI,** comedie în 3 acte (4 tablouri) în versuri de George Silviu. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu şi D. Tibor; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Ciufulici: Nunuţa Hodoş; Mărioara: Păpuşica Constantinescu; Lică: Ştefan Constantinescu; Doamna: M. Miriam; Domnul: D. Constantinescu; Zîna visului: Viorica Poruţiu; Păpuşa cea mare: Viorica Vasilescu; Soldatul: H Cristea; Titirez: J. Rădulescu; Ursul: N. Masim-Lenş; Cap de porţelan: Adriana Şerban; Lilette: Sili Munteanu; Gardistul: V. Maidare; O babă: T. Petrescu; Clovnul: C. Potcoavă; Bragagiul: I. Suchi; Măturătorul: T. Lapteş; Un guia cască: I. Antoniu; Femeia dela cassă: Elvira de Barbu; O femee din popor: Coca Codrescu; Un băiat: D. Creangă: Premiera: 11 Octombrie 1927 (8 spect.). Reluare: 1928—1929 (1 sp.).

149. **GLAUCO,** tragedie în 3 acte de Ercolle Luigi Morseli; trad. Al. Marcu. Direcţia de scenă: Victor Bumbeşti; Regia: C. Georgescu şi D. Tibor; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Glauco: P. Bulandra; Forchis: Florea Simionescu; Păstorul cîntăreţ: N Dimitriu; Pescarul I: Ar. Popovici; Pescarul II: Dem. Constantinescu; Pescarul III: C. Macedonschi; Pescarul IV: Al. Şerban; Pescarul V: Massim Lenş; Un copil: Panaite Cotescu; Un marinar: C. Simionescu; Tritonul I: H. Cristea; Tritonul II: I. Georgian; Biolco: C. Macedonschi; Circe: Gina Sandri; Scilla: El. Bănuţiu; Clotto: V. Poruţiu; Lachesis: B. Criveţeanu; Atropo: M Borsa; Sirena I: Adriana Şerban; Sirena II: Mia Cotescu; Sirena III: V. Poruţiu; Sirena IV: Reli Brateş; Sirena V: M. Borsa. Premiera: 15 Octombrie 1927 (7 spect.).

150. **UN ESCROC SENTIMENTAL,** comedie în 5 acte de Ion Dinu (V. Eftimiu). Dir de sc. V. Bumbeşti; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Camil: Ştefan Braborescu; Agop Nisanian: Fl. Simionescu; Pictorul Păsărică: Neamţu Ottonel; Costel Emilian: C. Simionescu; Procurorul: V. Potoroacă: François: I. Vanciu; Lizi: S. Jipescu-

23

Hodoş; Coco: Neli Caracioni. P r e m i e r a: 25 Octombrie 1927 (6 spectacole).

151 **NYU,** poveste banală în 9 tablouri de Osip Dimov. Direcția de scenă V. Bumbeşti; Regia: C. Georgescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Nyu: Gina Sandri; El: P. Bulandra; Soţul: Fl. Simionescu; Tatăl: Dem. Psata; Mama: V. Poruţiu; Maria: M Borsa; Un vînzător de flori: Ion Pela; Domni: C. Simionescu; D. Constantinescu T. Lapteş; Masim Lenş; I. Suchi: D. Creangă; Doamne: El. Bănuţiu; J. Rădulescu: V. Vasilescu; El. de Barbu; N. Pescaru. P r e m i e r a: 15 Noembrie 1928 (4 spectacole).

152. **CONCERT SIMFONIC,** comedie într'un act de Paul I. Prodan. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: C. Georgescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Anton: V. Vasilescu; Maria: J. Rădulescu; Costel: C. Simionescu P r e m i e r a: 15 Noembrie 1927 (5 spectacole).

153. **COMEDIA FERICIRII,** comedie în 3 acte (4 tablouri) de Nicolae Evreinoff; trad. de Ionel Jianu. Direcţia de scenă: Neamţu-Ottonel; Regia: Vintilă Rădulescu; Sufleur: Ştefan Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Dr. Fregoli: I. Tîlvan; Directorul teatrului: Dem. Psata; Comicul: V Vasilescu; Neron: N. Voicu; Fedia: N. Dimitriu; Regisorul: I. Pela; Victor: Al. Şerban; Petronius: M. Mateescu; Lucanus: Gr. Tăutu; Sufleurul: H Cristea; Electricianul: Masim Lens; Maşinistrul: I. Codreanu; Pensionarul: C. Macedonschi; Aglaia Carpovna: Ol. Bîrsan; Maria: Nat. Ştefănescu; Lidia: Atena Dumitrescu; Popea: M. Miriam; Dansatoarea: Jeni Rădulescu; Ligia: V. Vasilescu; Crispinela: M. Borsa; Nigidia: M. Cotescu; Soţia I: M. Mateescu; Soţia II: C. Codrescu; Soţia III: V. Ionescu. P r e m i e r a: 22 Noembrie 1927 (8 spectacole). R e l u ă r i: 1929—30 (6 sp.); 1936—37 (6 sp.).

154 **IUBIRE,** piesă în 3 acte de Paul Geraldy, trad. Gina Sandri. Direcţia de scenă: Gina Sandri; Regia: Vintilă Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Henry: N. Dimitriu; Challange: P. Bulandra; Hélène: Gina Sandri. P r e m i e r a: 3 Ianuarie 1928 (2 spectacole).

155. **MISS HOBBS,** comedie în 4 acte de Jêrome K. Jêrome; trad de I. Nădejde. Direcţia de scenă: Şt Braborescu; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Miss Hobbs: Gina Sandri; Kingseuel: P. Bulandra. Miss Alberg: Nat Ştefănescu; Bessy: J. Rădulescu; Persival: Al. Rădulescu; Miss Farey: Lucia Vasilescu; Georges Jessop: C. Simionescu; Căpit: Sands: T. Lapteş; Caril: H Cristea; Jeaan: A. Şerban. P r e m i e r a: 10 Ianuarie 1928 (3 spectacole). R e l u a r e: 1935—36 (5 sp.).

156 **NĂPASTA,** dramă în 2 acte de I. L. Caragiale. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Dragomir: Fl. Simionescu; Anca: Beatrice Criveţeanu; Gheorghe: V. Potoroacă; Ion: N. Voicu. T. Lapteş P r e m i e r a: 24 Ianuarie 1928 (4 spectacole).

157. **DOUĂ ORFELINE,** dramă în 8 tablouri de D'Ennery şi Cormon; trad. de M. Pascaly. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel. Regia: V Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Petre: D. Mihăilescu-Brăila; C. Macedonschi; Jak: D Constantinescu; Contele de Liniéres: Gr. Tăutu; Cavalerul de Vodrey: N. Dimitriu; C. Simionescu; Marchizul de Prélles: C Simionescu; Al. Şerban; De Mailly: I. Suchi; D'Estrès: Al. Şerban; G. A. Rusei; Doctorul: M. Mateescu; Marest: I. Pela; Picard: C Pot-

„Comedia Fantasmelor" de Dan Botta
Dir. de sc.: V. Papilian Decoruri: E. Trucinsky

coavă; Martin: V. Mardare; Lafleur: T. Lapteş; Un om din popor: I Dumitrescu; Al doilea om din popor: V. Iordănescu; Sergentul: I. Honae; Un comisionar: N. Masim; Conducătorul diligenţei: I. Antoniu; Un prăvăliaş: P. Cotescu; Contesa de Linierès: Ec. Stănescu; Henriette: Atena Dumitrescu; Louisa: Nunuţa Hodoş; Frochard: Nat. Ştefănescu; Mariana: El. Bănuţiu; Sora Geneviève: V. Vasilescu; Floreta: V. Poruţiu; Julieta: Coca Codrescu. Premiera: 31 Ianuarie 1928 (4 spectacole).

158. **CELUI CE N'ARE I SE VA LUA,** piesă în 4 acte de Victor Papilian. Direcţia de scenă: Ştefan Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Diana Petroniu: El Bănuţiu; Dr. Honoriu Filipin: Ion Tîlvan; Castrişanu: C. A. Rusei; D-na Castrişanu: V. Poruţiu; Ilie Pandeliu: M. Ştefănescu; Mircea Roxin: V Potoroacă; Căpt Teodoru: Gr. Tăutu; D-na Teodoru: M. Borsa: Olimpia: V. Vasilescu; Sofronie: C. Potcoavă; I servitor: N. Masim; II servitor: I. Antoniu. Premiera: 14 Februarie 1928 (3 spectacole).

159. **ANUŢA,** comedie în 4 acte de Lucreţia Petrescu Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Saşa Cristoveanu: Neamţu-Ottonel; Lucy Morandi: B. Criveţeanu; Anuţa: At. Dumitrescu; Bebe: H. Cristea; Titel: Al Rădulescu; Puiu: C. Simionescu; Mantu: M. Mateescu; Costea: I. Pela; Lacherdopol: D. Constantinescu; Fani: An. Potoroacă; Ştefan: V. Mardare; Emil: C. Macedonschi; Toto: Coca Codrescu; Liseta: V. Poruţiu; Profesoara de pia-

no: M. Borsa; Coafeuza: M. Cotescu; Birjarul: I. Honae. P r e m i e r a: 21 Februarie 1928 (5 spectacole). R e l u a r e: 1932—33 (3 sp.).

160 **ELECTRA,** tragedie în 5 acte de Sofocle; trad. de George Murnu. Direcția de scenă: Ol. Bîrsan; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: St. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Egist: D. Constantinescu; Clitemnestra: M. Miriam; Electra: Ol. Bîrsan; Orest: I. Tîlvan; Hrisotemis: S. Jipescu; Fruntașa corului: M. Mateescu; Un bătrân: I. Vanciu; Pilade: I. Suchi. P r e m i e r a: 28 Februarie 1928 (3 spectacole)

161. **COMETA,** comedie în 3 acte și un prolog în versuri de D. Anghel și Șt. O. Iosif. Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: V Rădulescu; Sufleur: Șt Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Titi Rosnov: Șt. Braborescu; Colum: N. Dimitriu; Rudi: Al. Rădulescu; Pralea: C. Potcoavă; Hals: C Simionescu; D-na Mirea: T. Petrescu; Roro: V. Cronvald; Tanța: V. Poruțiu; Nineta: J. Rădulescu; Lucia: V. Vasilescu; Cleo: An Potoroacă; D-na Gubin: Ec Stănescu. P r e m i e r a: 6 Martie 1928 (5 spectacole).

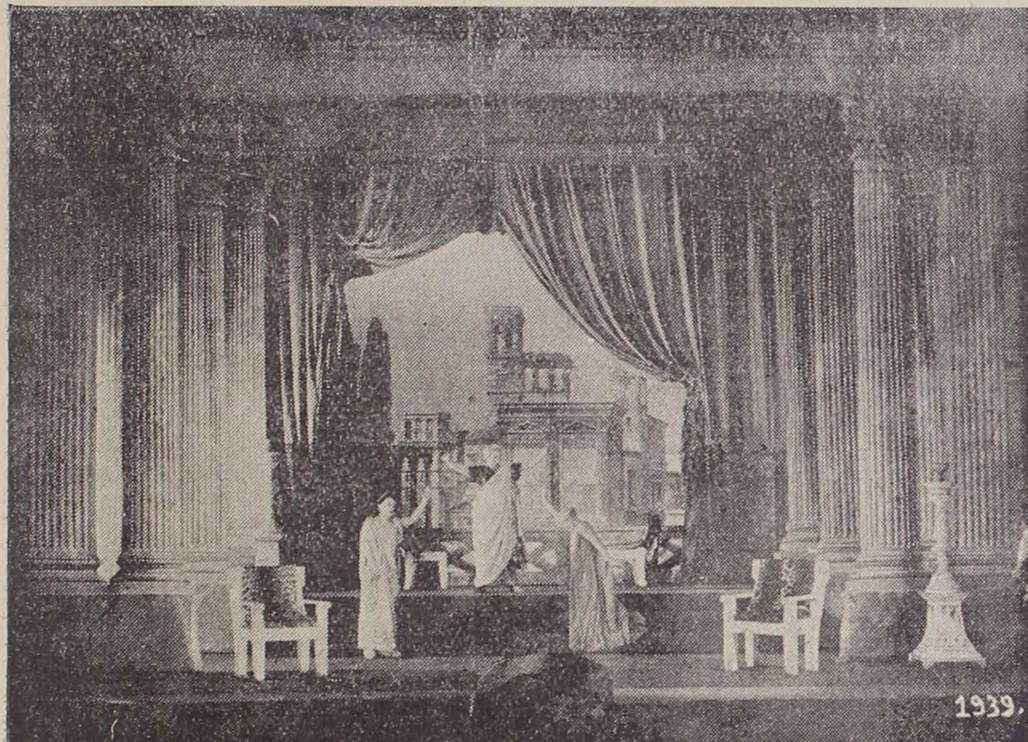
162. **SOCIETATEA ATLEȚILOR SPIRITUALI,** comedie în 4 acte de Georges Duhamel. Direcția de scenă: N Neamțu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Remy Beloeuf: I. Vanciu; Denis: C Macedonschi; Amedée: D. Constantinescu; Auboyer: C. A. Rusei; Mathilde: A. Potoroacă; Leea; J. Rădulescu; D-na Auboyer: T. Petrescu; Desmelin: Ar. Popovici; Michel: Al. Rădulescu; D-l Paix: M. Mateescu; Van Schaff: V. Mardare; Aupiez: Al Șerban; Fotograful: I. Honae; Un atlet: D. Creangă; Biciclistul: Radu Duminică; I-ul tînăr: H. Cristea; al II-lea tînăr: N. Masim; al III-lea tînăr: I. Antonou; Maître d'hotel: I. Suchi. P r e m i e r a: 13 Martie 1928 (3 spectacole).

163. **HENRIC IV,** tragedie în 3 acte de Luigi Pirandello; trad. de Al. Marcu. Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: Vintilă Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Henric IV: I. Tîlvan; Matilda: B. Crivețeanu; Frida: V. Poruțiu; Carol de Nolli: Al. Rădulescu; Tito: N. Voicu; Dionisie: Al. Șerban; Ion: V. Mardare; Landolfo: T. Lapteș; Arialdo: I. Pela; Ordulfo: C. A. Rusei; Berioldo: C. Macedonschi; Un valet: I. Antoniu; al doilea valet: I. Honae. P r e m i e r a: 22 Martie 1928 (4 spectacole).

164. **MICUL EYOLF,** dramă în 3 acte de Henric Ibsen; trad de Șt. Braborescu. Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Ilie Suchi D i s t r i b u ț i a: Alfred Allmers: N. Dimitriu; Rita Allmers: V. Cronvald; Eyolf: V. Pescariu-Boitos; Asta Allmers: B. Crivețeanu; Borgheim: N. Voicu; Șorecăreasa: M. Borsa. P r e m i e r a: 3 Aprilie 1928 (3 spectacole).

165 **NU ZICE VORBĂ MARE,** comedie dramatică în 3 acte de Valeriu Mardare. Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Ilie Suchi. D i s t r i b u ț i a: Radu: N. Dimitriu; Nina: S. Jipescu-Hodoș; Daniel: Ar. Popovici; Octav: I. Tîlvan; Angela: V. Poruțiu; Silviu: I. Pela. P r e m i e r a: 5 Aprilie 1928 (3 spectacole).

166. **SĂRUTAREA,** piesă într'un act, în versuri de Th. de Banville; trad. de H. G. Leca Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: I. Suchi; Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Urgela: At. Dumitrescu; Pierrot: Violeta Pescariu-Boitoș. P r e m i e r a: 5 Aprilie 1928 (3 spectacole).

„Horaţiu" de P. Corneille
Dir. de sc.: Ion Tâlvan Decoruri: E. Trucinsky

167. **DUELUL,** piesă în 3 acte de Henri Lavedan, trad. de Şt. Braborescu. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Abatele Daniel: Şt. Braborescu; Doctorul Morey: N. Dimitriu; Episcopul Boléne: Dem. Psata; Ducesa de Chailles: A. Dumitrescu; Infirmierul: Al. Şerban; Ivonne: Coca Codrescu; Un servitor: I. Antoniu; Portarul: G. A. Rusei; Chinezul: V. Radomir. Premiera: 19 Aprilie 1928 (3 spectacole).

168. **INTRIGĂ ŞI AMOR,** tragedie în 5 acte (9 tablouri) de Schiller; trad. de W. Ghül. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: V Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: De Walter: Dem. Psata; Maíorul Ferdinand de Walter: I. Tîlvan; Mareşalul de Kalb: Al Şerban; Lady Milford: Eliza Antonescu; Wurm: Fl. Simionescu; Miller: Ar. Popovici; Soţia sa: Ecat. Stănescu; Luiza: Mia Mateescu; Sofia: Coca Codrescu; Un servitor: I. Vanciu. I-ul lacheu: H. Cristea; al II-lea lacheu: P. Cotescu; al III-lea lacheu: I. Antoniu. Premiera: 24 Aprilie 1928 (3 spectacole).

X. STAGIUNEA 1928-1929

169. **ZILE DE SĂRBĂTOARE,** comedie în 3 acte de Carlo Bertolazzi. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Vincenzo Bergonzoli: M. Ştefănescu;

Manlio: V. Potoroacă; Maurini: C. Potcoavă; Contele Verceslav: I. Vanciu; Profesorul Bargiggi: M. Mateescu; Contele de Laurenzi: D. Constantinescu; Anselmo: Titus Lapteş; Sandre: H. Cristea; Portarul: R. Duminică; Tapiţerul: N. Masim; Grădinarul: I. Fărăianu; Amalia Verandi: B. Criveţeanu; Elda: J. Popovici-Voina; Directoarea: M. Mateescu; Cesira: Elvira Barbu; Maria: S. Jipescu; Nene: N. Hodoş; Nanina: S. Munteanu; O elevă: Maria Nemeş; Lalla: Aurelia Vasiliu; Ivette: V. Poruţiu; D-na Violante: Eliza Petra. P r e m i e r a: 2 Octombrie 1928 (5 spectacole).

170. **HOCUS-POCUS,** comedie în 3 acte, prolog, epilog de Karl Götz; traducere de I. Vanciu. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Directorul de teatru: N. Dimitriu; Actorul: P. Potcoavă; Autorul: I. Vanciu; Casieriţa: Anişoara Potoroacă. Criticul: C. Simionescu; Jurisconsultul: H. Cristea. Dactilografa: E. Barbu; Severin Gandrup: Gr. Tăutu; Lindboe Olaf: M. Mateescu: Van Houtin: N. Dimitriu; Wulkens: C. Potcoavă; Bille Peer: I. Vanciu; Agda Kierulf: At. Dumitrescu; Camerista: V. Vasilescu; John: I. Fărăianu; Aprodul: T. Lapteş; Gardianul: Dem. Constatinescu. P r e m i e r a: 9 Octombrie 1928 (5 spectacole). R e l u a r e: 1939—40 (4 sp.).

171. **CADAVRUL VIU,** tragedie în 5 acte, (10 tablouri) de L. Tolstoi. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Teodor Protasof: N. Voicu: Elisabeta: At. Dumitrescu; Saşa: S. Jipescu; Ana Pavlovna: Mia Mateescu; Victor Carenin: Dem. Psata; Prinţul Abrescov: N. Dimitriu; Maşa: Sili Munteanu; Ivan Macarovici: A. Popovici; Nastasia: M. Borsa; Afremov: M. Mateescu, Ioan Petrovici: T. Lapteş; Pietruşcov: V. Potoroacă; Artemiev: I. Vanciu; Judecătorul de instrucţie: Gr. Tăutu; Petruşin: C. Potcoavă; Un avocat tînăr: H. Cristea. Vosnesenschi: N. Masim; Stasov: N. Robescu. Corotcov: C. Simionescu; Un doctor: Dem. Constantinescu; O doamnă: A. Vasiliu; Doica: A. Potoroacă; Chelnerul: R. Duminică; Grefierul: I. Fărăianu; Aprodul: N. Masim; Servitorul: I. Fărăianu; Un ţigan: N. Masim; Un muzicant: R. Duminică. P r e m i e r a: 16 Octombrie 1928 (3 spectacole).

172. **STRADIVARIUS,** comedie într'un act de Max Maurey; traducere de Şt. Braborescu. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Flure: M. Mateescu; Flack: Ar. Popovici; Contele de Krabs: D. Constantinescu; Un cumpărător: C. Simionescu. P r e m i e r a: 30 Octombrie 1928 (2 spectacole). R e l u a r e: 1936—37 (2 sp.).

173. **MICHEL PERRIN,** comedie în 2 acte de Melesville şi Dureyrier. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu; D i s t r i b u ţ i a: Michel Perrin: V. Vasilescu; Fouché: Dem. Psata; Desaunais: C. Potcoavă; Jules de Crussac: V. Potoroacă; Un şef de birou: D. Constantinescu; Bernard: C. Simionescu; Therese: N. Hodoş; Un conspirator: H. Cristea; Un agent: R. Duminică; Uşierul Ministerului: Ilariu Albu; Un uşier: N. Masim; Alt uşier: I. Fărăianu. P r e m i e r a: 30 Octombrie 1928 (6 spectacole). —

174. **MOARTEA CIVILĂ,** piesă în 3 acte de G. Giacometti. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Conrado Almini: Ar. Popovici; Arigo Palmieri: Dem. Psata; Don Fernando: I. Vanciu; Rozalia: Ol. Bîrsan; Ada: N. Ho-

Mihai Mateescu

Viorica Juga Vodă

Miluță Lapteș

doș; Gaetano: H. Cristea; Abatele: T. Lapteș. Premiera: 6 Noembrie 1928 (2 spectacole).

175. **SECRETARUL GENERAL,** comedie în 3 acte, localizare de P. Gusti. Direcția de scenă: V. Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Mișu Necșoianu; V. Vasilescu; Mitică Negură: N. Dimitriu; Costache Grigoraș: M. Ștefănescu; Stavri Zinescu: C. Simionescu; Dedulescu: T Lapteș; Harecliu: D. Constantinescu; Ghițeveanu: M Mateescu; Niță: N. Masim; Udrescu: C. Potcoavă; Eftimie: H Cristea; Calipsița Bocănițeanu: Nat. Ștefănescu; Smărăndița: S. Jipescu; Irina: V. Vasilescu; Safta: A. Vasiliu. Premiera: 13 Noembrie 1928 (9 spectacole). Reluări: 1929—30 (3 sp.); 1934—35 (2 sp.).

176. **POTOPUL,** comedie în 3 acte de H. Berger; traducere de I. Vanciu. Direcția de scenă: N. Neamțu-Ottonel. Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Ștefan Constantinescu. Distribuția: Oneill: I. Tîlvan; Beer: I. Vanciu; Phraser: M. Mateescu; Streeton: C. Potcoavă; Higgins: T. Lapteș; Nordling: N. Voicu; Charley: C. Simionescu; Lucy: B. Crivețeanu; Un consumator: H. Cristea. Premiera: 20 Noembrie 1928 (3 spectacole).

177. **MAESTRUL BOLBEC,** comedie în 3 acte de G. Beer și L Verneuil; traducere de V. Cronvald. Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: Vintilă Rădulescu; Sufleur: Șt Constantinescu. Distribuția: Edmond Bolbec: Șt. Braborescu; Robert Valentin: C. Simionescu; Rebiscoul: M. Ștefănescu; Colette Bolbec: V. Cronvald; Magda Kramsen: V. Poruțiu; Cecilia Pointet: Sili Munteanu; Arthur: N Masim. Premiera: 27 Noembrie 1928 (5 spectacole).

178. **ROMANȚA,** piesă în 3 acte, Prolog și Epilog de Robert de Flers și Fr. de Croiset; traducere de Claudia Zaharia. Direcția de scenă: N Neamțu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Rita Cavalini: At. Dumitrescu; De Rochard: Dem. Psata; Tom Armstrong: I Tîlvan; Adolf: I. Vanciu; Philips: D. Constantinescu; De Virieu: M. Mateescu; Harry Armstrong: V. Potoroacă; Un tînăr: C. Simionescu; Alt tînăr: H. Cristea; Alt tînăr: T. Lapteș; John: N. Masim; Un valet: R. Duminică; Un servitor: Ilea Alexandrescu; Un fecior: D. Toma; Mary de Rochard: N Hodoș; Suzette: Viorica Vasilescu; Vanuci: M. Borsa; Miss Frolington: E. Antonescu; Miss Stanley: Sili Munteanu; Bessie: A.

Vasiliu; Ketty: E. Petra; Groomul: Virginia Almăşan. P r e m i e r a: 4 Decembrie 1928 (4 spectacole). R e l u a r e: 1939—40 (5 sp.).

179. **MARIA DEL CARMEN,** piesă în 3 acte de José Felin Y. Codina. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Maria del Carmen: V. Cronvald; Conception: N Ştefănescu; Xavier: I. Tîlvan; Pencho: N. Voicu; Domingo: Ar. Popovici; Don Fulgentio: Gr. Tăutu; Migalo: C. Potcoavă; Pepuso: I. Vanciu; Fuesantica: An. Potoroacă; Andres: C. Simionescu; Roques: T. Lapteş; Anton: D. Constantinescu; Tonet: H. Cristea; Vicent: N. Masim. P r e m i e r a: 18 Decembrie 1928 (3 spectacole).

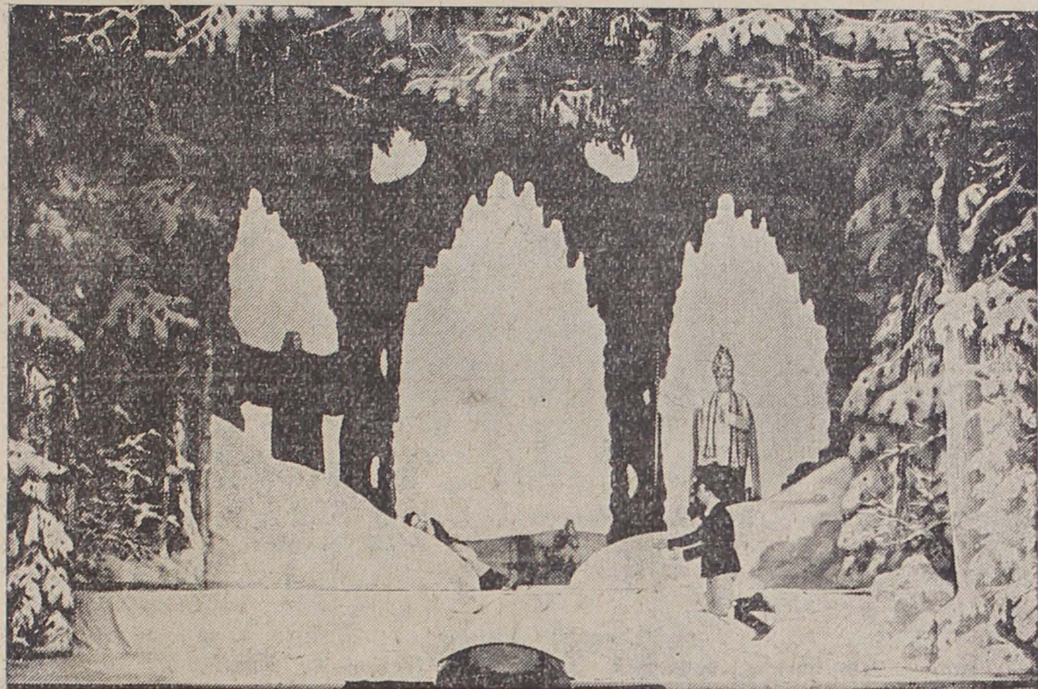
180. **OMUL CARE A VĂZUT MOARTEA,** comedie în 3 acte de Victor Eftimiu. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Al. Filimon: V. Vasilescu; Leon: C. Potcoavă; Jorgu: Const. Simionescu; Vagabondul: N. Dimitriu; D-na Filimon: Nat. Ştefănescu; Alice: Sili Munteanu. P r e m i e r a: 8 Ianuarie 1929 (7 spectacole) R e l u ă r i: 1938—39 (4 sp.).

181 **PRINŢESA 'NDEPĂRTATĂ,** piesă în 4 acte în versuri de Edm. Rostand; traducere de M. Codreanu. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Melisinda: V. Cronvald; Bertand: I. Tîlvan; Rudel: Şt. Braborescu; Trofim: T. Lapteş; Erasm: M. Mateescu; Scarciafico: V. Vasilescu; Cavalerul Verde: Dem. Constantinescu; Sorismunda: V. Poruţ; Stăpânul corăbiei: Gr Tăutu; Trobaldo: I. Vanciu; Francisco: V. Potoroacă; Pegofat: C. Simionescu; Brum: H. Cristea; Bistan: Ilarie Albu; Portingal: I. Fărăianu; Marias: N. Masim; Pilotul: D. Constantinescu; Vîslaşul: R. Duminică; Nicolas: R. Duminică; I Pelerin: Ar. Popovici; II Pelerin: H. Cristea; III Pelerin: V. Radomir; IV Pelerin: I. Fărăianu. P r e m i e r a: 22 Ianuarie 1929 (5 sp.).

182. **PROCURORUL HALLERS,** piesă în 4 acte de Paul Lindau; traducere de I. Cucu. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Procurorul Hallers: N. Neamţu-Ottonel: Dr. Fielderman: N. Dimitriu; Avocatul Arnoldy: C. Simionescu; Carol: C. Potcoavă; Dickert: N. Voicu; Weigert: D. Constantinescu; Kleinschen: V Potoroacă; Schiemel: Gr. Tăutu; Schrötel: M. Mateescu; Fingring: H. Cristea; Evald: T. Lapteş; Ruscha: B. Criveţeanu; Agnea: Sili Munteanu; Emmy: Mia Mateescu; Carlina: A. Vasiliu; Elsa: E. Petra; Eliza: E. Barbu; Un agent: N Masim; Alt agent: R. Duminică; Miosotis: I. Fărăianu. P r e m i e r a: 29 Ianuarie 1929 (6 spectacole). R e l u a r e: 1935—36 (6 sp.).

183. **MEDEA,** tragedie în 3 acte de Ernest Legouvé; traducere de Th. Aslan. Direcţia de scenă: Z. Bîrsan; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Medea: Ol. Bîrsan; Iason: Z. Bîrsan; Orfeu: Şt. Braborescu; Creon: Dem. Psata; Creuza: At. Dimitrescu; Doica: E. Antonescu; Lycaon: Păpuşica Constantinescu; Corul: D. Constantinescu; O fată: A. Vasiliu P r e m i e r a: 5 Februarie 1929 (4 spectacole).

184. **ŞAPTE FETE DE MĂRITAT,** comedie în 4 acte de Fr. Hertzeg; localizare de I Vanciu. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: D-na Cristescu: Nat. Ştefănescu; Tina: A. Dimitrescu; Gina: E. Bănuţiu; Lina: Sili Munteanu; Miţi: J. Popovici Voina; Lenuţa: N. Hodoş; Vetuţa: Păpuşica Constan-

„Servitoarea din Evolena" de Renè Morax
Direcţia de scenă: V. Papilian

tinescu; Colonel Boerescu: N. Neamţu Ottonel; Ioniţă Oprea: D. Mihăilescu-Brăila; Şoimescu: C. Potcoavă; Bibi Boerescu: C. Simionescu; Mişu: N. Voicu; Petruţă Spancioc: H. Cristea; Matei: Dem. Constantinescu; Un muzicant: I. Fărăianu. Premiera: 19 Februarie 1929 (11 sp.).

185. **CRINA,** piesă în 5 acte de Dem. Psata. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Crina Rudescu: At. Dumitrescu; Rucsanda Rudescu: Mia Mateescu; Elena Slugeru: B. Criveţeanu; Silvia: S. Jipescu Hodoş; Jeny: M Borsa; Mimi: N. Hodoş; Sanda: A. Vasiliu; Andrei Slugeru: Dem. Psata; Paul: I. Tîlvan; Traian: C. Simionescu; Costache: Gr. Tăutu; Matei: I. Vanciu; Mihai: T. Lapteş; Puiu: H. Cristea; Max: C. Potcoavă; Pralea: D. Constantinescu; Nicolae: I. Suchi; D-rul Gheorghiu: V. Potoroacă; Agentul: I. Albu; Secretarul: N. Masim; Tîmplarul: I. Fărăianu. Premiera: 5 Martie 1929 (2 spectacole).

186. **CARDINALUL,** piesă în 4 acte de Napoleon Parker; traducere de I. Vanciu. Direcţia de scenă: Z. Bîrsan; Regia: V Rădulescu; Sufleur: Ştefan Constantinescu. Distribuţia: Giovani Medicis: Z. Bîrsan; Giuliano: I. Tîlvan; Bartolomeo Chigi: Gr. Tăutu; Guido Baglioni: Dem. Psata; Andrea Strozi: N. Voicu; Peter Ramsai: C. Potcoavă; Francesco: V. Potoroacă; Luigi: H. Cristea; Beppo: I. Vanciu; Pietro: D. Constantinescu; Claricio Medicis: Ol. Bîrsan; Filiberta: At. Dumitrescu; Honoria: A. Vasiliu; Maddalena: Sili Munteanu; Luiza: Viorica-Iuga Vasilescu; Benedeta: El. Barbu; Ignazia: Maria Nemeş; Valentin: V. Almăşanu; Trimisul: I. Al-

bu. P r e m i e r a: 19 Martie 1929 (5 spectacole) R e l u ă r i: 1929—30 (4 sp.); 1932—33 (3 sp.).

187. **MĂTUŞA LUI CAROL,** comedie în 3 acte de Thomas Brandon. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Bob Boberley; V. Vasilescu; Jack: C. Simionescu; Carol: V. Potoroacă; Colonelul Chesney: N. Voicu; Spiting: I. Vanciu; Braset: H. Cristea; D-na Lucia: El. Antonescu; Miss Ketty: N. Hodoş; Arabeile: V. Poruţiu-Dimitriu; Héléne: Sili Munteanu. P r e m i e r a: 9 Aprilie 1929 (7 spectacole).

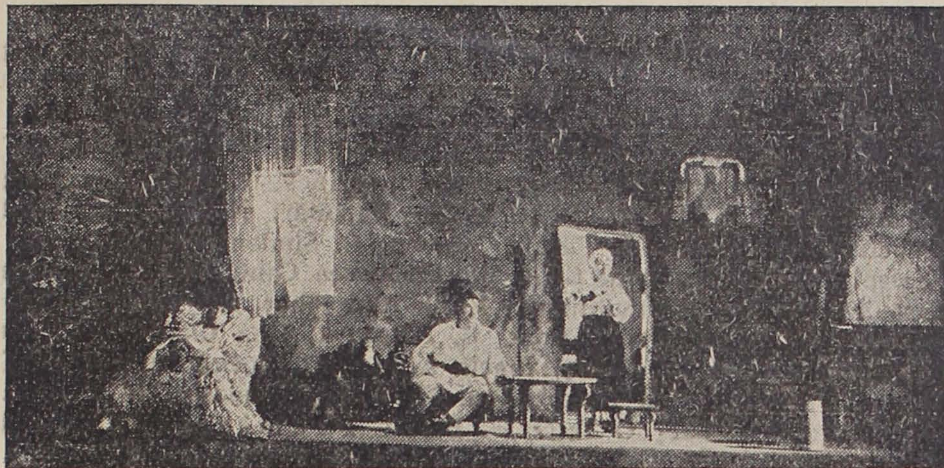
188. **VRĂJITOAREA,** dramă în 5 acte de Victorien Sardou. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Cardinalul Himenes: Dem. Psata; Don Enric de Palacios: N. Dimitriu; Don Lopez de Padillo: M. Ştefănescu; Cardenos: I. Vanciu; Cleofos: M. Mateescu; Oliveira: C. Simionescu; Ramiro: C. A. Rusei; Fray Eugenio Calabajos: C. Potcoavă; Fray Teofilo Ibara: Gr. Tăutu; Fray Miguel Molina: At. Popovici; Farez: T. Lapteş; D. Aghilar: I. Suchi; Torillo: D. Constantinescu; Don Ambrozio: I. Albu; Rimbos: I. Suchi; Velasco: D. Constantinescu; Cristobal: N. Masim; Un păzitor de capre: H. Cristea; Zarraya: Olimpia Bîrsan; Afrida: M. Borsa; Manuela: Beatrice Criveţeanu; Fatma: A. Vasiliu; Psiha: E. Antonescu; Frano: N. Hodoş; Dognui: V. Potoroacă; Dona Rufina: V. Dimitriu; Sirena: V. Vasilescu; Serafina: E. Barbu; Fabia: V. Almăşan; Andres: I. Fărăianu; Gines: Alex. Ilea; Un călugăr: I. Suchi; Nias: N. Masim; I Arcaş: D. Toma; II arcaş: N. Făgădaru; I ţăran: Leonida Irimieş; II ţăran: C. Stoicanescu; Un uşier: Ionescu Romulus. P r e m i e r a: 13 Aprilie 1929 (4 spectacole)

189. **NOAPTEA SF. ION,** piesă în 4 acte de Herman Sudermann; traducere de I. Albu. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Vogelreuter: N. Neamţu-Ottonel; Soţia lui: El. Antonescu; Truda: Sili Munteanu; Marika: Mia Mateescu — V. Cronvald; Hans: I. Tilvan; Wescalnen: M. Borsa; Hafke: T. Lapteş; Plötz: N. Masim; Vilma: E. Petra; O servitoare: M. Nemeş. P r e m i e r a: 21 Mai 1929 (4 spectacole). R e l u ă r i: 1929—30 (5 sp.); 1931—32 (4 sp.); 1935—36 (4 sp.).

XI. STAGIUNEA 1929-1930

190. **COMEDIA POLITICĂ,** comedie în 3 acte de: A. Fracarolli; trad. M. Popovici. Direcţia de scenă. V. Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Tomaso: V. Vasilescu; Carlino: N. Dimitriu; Pilade: A. Popovici; Adone: C. Simionescu; Doctorul Qualia: T. Lapteş; Sianzzi: C. Potcoavă; Chitarini: I. Vanciu; Malgaroni: D. Constantinescu; Brentan: N. Masim; Pilastri: C. A. Rusei; Nori: S. Jipescu; Melania: A. Vasiliu; Carisi: H. Cristea; Strapalo: D. Creangă; Un biciclist: I. Fărăianu; Un alegător: I. Suchi; Un factor: Al. Ilea; Mariana: Eliza Petra; O fată: E. Barbu; Un bătrîn: D. Creangă. P r e m i e r a: 17 Septembrie 1929 (3 spect.).

191. **APUS DE SOARE,** dramă istorică în 4 acte de Barbu Şt. Delavrancea. Direcţie de scenă. Z. Bîrsan; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Ştefan cel Mare: Ştefan Braborescu; Bogdan: I. Suchi; Logofătul Tăutu: Al. Ilea; Postelnicul Toader; C. A.

„Săptămâna luminată" de M. Săulescu
Dir. de sc.: Nae Voicu Decoruri: E. Trucinsky

Rusei; Vornicul Jurj: A. Popovici; Hatmanul Arbore: D. Constantinescu; Pîrcălabul Dragoş: N. Făgădaru; P. Alexa: N Masim; P. Grumază: I. Fărăianu; Pârc Sandru: H. Cristea; P. Negrilă: C. Simionescu; Bătrînul Ştefu: D Creangă; Bătrînul Hrăman: T. Lapteş; Paharnicul Ulea: M. Ştefănescu; Clucerul Hrincovici: I. Honae; Clucerul Moghilă: N. Voicu; vameşul Chiracolo: V. Dumitrescu; Stolnicul Drăgan: C. Potcoavă; Stolnicerul Stavăr: I. Vanciu; Petru Rareş: I Tîlvan; Doctorul Ieronimo: M. Mateescu; Drul Şmil: V. Vasilescu; Drul Klingensporn: V. Potoroacă; Ţugulea Moghilă: N. Hodoş; Un pietrar: N. Masim; Un curtean: A. Ionescu; Dna Maria: Mia Mateescu; Irina: A. Vasiliu; Reveca: M Borsa; Bălaşa: A. Potoroacă; Ilinca: Viorica Iuga; Domnica: Maria Cupcea; Ancuţa: V. Dimitriu; Oleana: Virginia Almăşan-Drăgoi; Fira: J. Dumitrescu; Lisandra: V. Ionescu; Joiţa: Gina Ardeleanu; Neaga: Maria Munteanu; Ileana: E. Antonescu; Hera: El Barbu; Stănişoara: V. Maunescu; Oana: Sili Munteanu; Dochia: E. Petra. Premiera: 24 Septembrie 1929 (7 spect.). Reluări: 1942—43 (7 sp.); 1943—44 (2 sp.).

192. **PĂMÂNT,** piesă în 3 acte de Karl Schönher; trad. A. Gera. Direcţia de scenă. N. Neamţu-Ottonel. Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Bătrînul Gretz: N. Neamţu-Ottonel; Hannes: N. Voicu; Mena: Ol Bîrsan; Trine: Nat. Ştefănescu; Sloierul: C. Potcoavă; Bocitoarea: M. Borsa; Groparul: I. Fărăianu; Tîmplarul: Ar. Popovici; Medicul: M. Mateecsu; Vataful: T. Lapteş; Grăjdarul: C A. Rusei; Feciorul: I. Vanciu; Băiatul: V. Potoroacă; Konradl: Papuşica Constantinescu; Peterle: El. Barbu; Ziprian: A Ionescu; Potcovarul N. Masim. Premiera: 1 Octombrie 1929 (6 spect.).

193 **SFÂRŞITUL SODOMEI,** piesă în 5 acte de H. Sudermann; trad. I. Albu. Direcţia de scenă. N. Neamţu-Ottonel; Regie: V. Rădulescu; Sufleur: Şt Constantinescu. Distribuţia: Jacques Bareznionsky: C. Potcoavă; Ada: S. Jipescu; Kitty: Sili Munteanu; Dr. Weisse: I. Vanciu; Drobische: A. Popovici; Elise Meyer: V. Dimitriu; Betty: M Munteanu; Sieg-

fried: C. Simionescu; Dr. Bruno: V Potoroacă; Profesorul Rieman: T. Lapteş; Ianicov: M. Ştefănescu; Maria: A. Vasiliu; Willy: I. Tîlvan; Krammer: N. Voicu; Klärchen: V. Iuga; Roza: El Barbu. Premiera: 15 Octombrie 1929 (5 spect.).

194. **UN OPTIMIST INCORIGIBIL**, comedie în 4 acte de Victor Papilian. Direcţia de scenă: Şt Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Ovidiu Hartular: N. Dimitriu; George: I. Vanciu; D-rul Storsu: I. Tîlvan; Ionescu: C. Simionescu; Prefectul: M Mateescu; Dumitru Rusescu; C. A. Rusei; Mircea Cantuniar: V. Potoroacă; Ernest Kanuţa: D. Constantinescu; Vasile Ghimpău: H Cristea; Teodor Corlătescu: N. Voicu; Fani Gîzdac: C. Potcoavă; Dna Gîzdac: Nat. Ştefănescu; Mica Gîzdac: N. Hodoş; Ionela Aronovici: Viorica Iuga; D-na Corlătescu: A. Vasiliu; D-na Buzdughină: M. Borsa; O mască: M Munteanu; Un servitor: I. Honac; O fată: E. Barbu. Premiera: 29 Octombrie 1929 (3 spect.).

195 **VINOVAT**, piesă în 3 acte de Richard Woss. Direcţia de scenă. N. Neamţu Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Thomas Lehr: N. Neamţu Ottonel; Marta: B. Criveţeanu; Carol: N. Voicu; Iulia: V. Dimitriu; Procurorul: A Popovici; Substitutul: V. Potoroacă; Directorul închisorii: H. Cristea; Gustav Berger: C. A. Rusei; Adolf Krammer: D Constantinescu; Aprolul: D. Creangă; Gardianul: T. Lapteş; Jandarmul: N. Făgădaru; Schmith: I. Vanciu. Premiera: 5 Noembrie 1929 (6 spect.).

196. **MUŞCATA DIN FEREASTRĂ**, comedie în 3 acte de Victor I. Popa. Direcţia de scenă. V. Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Conul Grigore: Mişu Ştefănescu; Coana Sofica: Nat. Ştefănescu; Olguţa: Gina Ardeleanu; Georgică: N. Hodoş; Părintele Ilie Uchiş: V. Vasilescu; Radu Cociaş: N. Voicu; Ionică: H. Cristea; Constantin Cornea: D. Creangă. Premiera: 12 Noembrie 1929 (9 sp.). Reluare: 1940—41 (3 sp).

197. **PREA IUBITUL LEOPOLD**, comedie în 3 acte de Jean Sarment; trad. L. Darsac. Direcţia de scenă. Virgil Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Leopold: N. Voicu; Abatele: V. Vasilescu; Maria-Tereza: Mia Mateescu; Lucienne: Sili Munteanu; Martial: I. Suchi; Ponce: C. Potcoavă; Blanche: A Vasiliu; Felicia: Eliza Petra. Premiera: 26 Noembrie 1929 (5 spect.).

198 **PATIMI**, piesă în 3 acte de Vladimir Nicoară. Direcţia de scenă. N. Neamţu Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Ştefan Mirescu: N. Voicu; Constanţa Mirescu: B. Criveţeanu; Negreanu: I. Tîlvan; Teodoru: Ar. Popovici; Spiridonescu: C A Rusei; Tănăsescu: N. Masim; Electra: E. Antonescu; Nitolson: T. Lapteş; Victor: Păpuşica Constantinescu; Mişu: Alex. Ilea. Premiera: 10 Decembrie 1929 (3 spect.).

199 **NOI NU JUCĂM SĂ NE AMUZĂM**, comedie în 5 acte de Sacha Guitry; trad. Şt. Muscă. Direcţia de scenă. V. Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt Constantinescu. Distribuţia: Maestrul Beauvalet: N. Dimitriu; Armand: I. Tîlvan; Leon Weismann: V. Vasilescu; Maggi Gerard: S. Jipescu-Hodoş Jassmine: V. Dimitriu; Cornet: M. Mateescu; Julli;

Victor Popescu

Nella Comloşan Stepan

Sabin V. Pop

A. Vasiliu; Un maşinist: D Constantinescu; Un pompier: D. Creangă; O vînzătoare de programe: Rada Moldovan; Alta: Silvia Părcălabu; Un domn negustor: C. Simionescu. Premiera: 17 Decembrie 1929 (10 spect.). Reluare: 1939—40 (5 spectacole).

200. **CUIBURI SFĂRÂMATE,** piesă în 3 acte de Adrian Pascu şiSandu Teleajen. Direcţia de scenă. Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Boer Dumitrache: N. Dimitriu; Vărul Andrei: T. Lapteş; Coana Rădiţa: Eliza Antonescu; Nora: Magda Tîlvan; Voicu: I. Tîlvan; Mioara: Viorica Iuga; Dinu Roghină: V. Potoroacă; Miş Ion Paltin: Ar. Popovici Premiera: 7 Ianuarie 1930 (8 spect.). Reluări: 1930—31 (2 sp.); 1938—39 (2 sp.); 1940—41 (5 sp.); 1941—42 (2 sp.); 1942—43 (3 sp).

201. **VOLUPTATEA ONOAREI,** comedie în 3 acte de Luigi Pirandello; trad. I. Cucu. Direcţia de scenă N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Angelo Baldovino: N Neamţu Ottonel; Marchizul Fabialolli: N. Dimitriu; Mario Setti: Const. Simionescu; Agata Reni: V. Cronvald; Magdalena: B. Criveţeanu; Marco Fougi: C. A. Rusei; Servitorul: N. Făgădaru; Servitoarea: Gina Ardeleanu; O doică: S Părcălabu; Abatele: D. Constantinescu. Premiera: 14 Ianuarie 1930 (4 spect.).

202. **REGELE LEAR,** tragedie în 5 acte (11 tablouri) de Shakespeare; traducere de Margareta M. Verghi. Direcţia de scenă Z. Bîrsan; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Lear: Z. Bîrsan; Regele Franţei: I. Suchi; Ducele de Burgundia: C Simionescu; Ducele Cornwel: D. Constantinescu; Ducele Albany: I. Vanciu; Kent: N. Neamţu Ottonel; Gloster: N. Dimitriu; Edmund: I. Tîlvan; Edgar; Şt Braborescu: Bufonul: H. Cristea; Un bătrîn: N. Masim; Goneril: V. Cronvald; Regan: V. Dimitriu; Cordelia: Viorica Iuga; Oswald: T Lapteş; Un slujitor: V. Potoroacă; Un cavaler: C. A. Rusei; Coran: Ilea Al.; Un slujitor: I. Georgescu; Doctorul: I. Honae; Un crainic: N. Făgădaru; Un sol: H. Cristea; Un căpitan: I. Suchi. Premiera: 28 Ianuarie 1930 (4 spectacole). Reluare: 1936—37 (2 sp).

203. **MEŞTERUL MANOLE,** dramă în 4 acte de Lucian Blaga. Direcţia de scenă: St. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu.

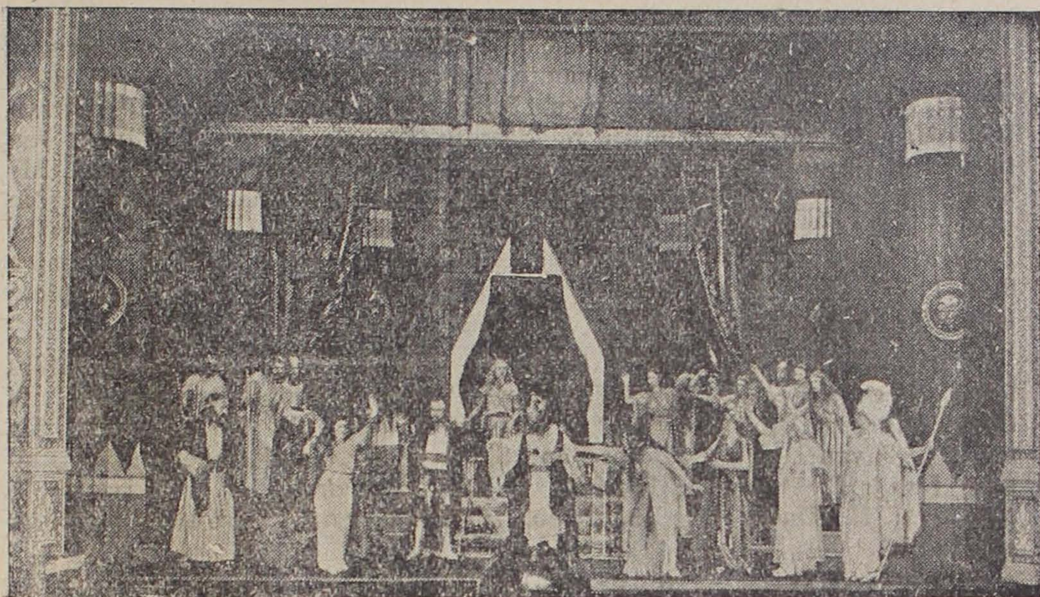
Distribuția: Vodă: D. Constantinescu; Manole: I Tîlvan; Mira: V. Cronvald. Starețul Bugomil: N. Neamțu-Ottonel; Găman: N. Voicu; Zidarul I: C. A. Rusei; Zidarul II: C. Potcoavă; Zidarul III: A Popovici; Zidarul IV: T. Lapteș; Zidarul V: C. Simionescu; Zidarul VI: I. Vanciu; Zidarul VII: H. Cristea; Zidarul VIII: N. Masim; Zidarul IX: I. Suchi; Zidarul X: V. Potoroacă; Zidarul XI: N Făgădaru; Zidarul XII: Ion Fărăianu; Solul: M. Mateescu; Un copil de curte: Silvia Cuza; Boerul I: I Honae; Al doilea: D. Creangă; Al treilea: Ilea Al.; Al patrulea: D. Pătrașcu; Al cincilea: Ion Georgescu; Al șaselea: C. Măhără. Premiera: 11 Februarie 1930 (7 spectacole). Reluare: 1930—31 (3 sp.).

204. **MARELE CONRUPĂTOR,** piesă în 3 acte de José Echergaray; traducere de Nym. Direcția de scenă: N. Neamțu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Ștefan Constantinescu. Distribuția: Jullian: N. Neamțu Ottonel; Teodora: V. Cronvald; Ramon: I. Tîlvan; Severo: I. Vanciu; Mercedes: V. Dimitriu; Pepito: C. Simionescu; D-na Tilar: A. Vasiliu. Un doctor: I Honae; Un servitor: C. Măhără. Premiera: 25 Februarie 1930 (6 spectacole).

205. **MARIA STUART,** dramă în 5 acte (6 tablouri) de Fr. Shiller; traducere de S. Cocorăscu-Nym. Direcția de scenă: Z. Bîrsan; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Elisabeta: B. Crivețeanu; Marie Stuart: Ol. Bîrsan. Leicester: N Dimitriu; Talbot: V. Vasilescu; Burleigh: N. Neamțu-Ottonel; Kent: V. Potoroacă; Davidson: M. Mateescu; Paulet: T. Lapteș; Mortimer: I. Tîlvan; Dolorpine: D Constantinescu. Bellièvre: C. Simionescu; Okelly: I. Suchi; Domry: C. Măhără. Melevil: A. Popovici; Burgoyn: C. A. Rusei; Kenedy: Aurelia Vasiliu; Margareta: V Dimitriu; Rosamunda: M. Munteanu; Ofițerul: I. Honae; Pajul: N. Făgădaru. Premiera: 15 Martie 1930 (3 spectacole).

206 **CRUCIADA COPIILOR,** dramă în 3 acte de Lucian Blaga. Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt Constantinescu. Distribuția: Doamna: Mia Mateescu; Radu: Nunuța Hodoș; Teodul: Șt. Braborescu — C. A. Rusei; Starețul: N. Voicu; Dascălul: A. Popovici; Ileana: Gina Ardeleanu; I copil cruciat: Păpușica Constantinescu; Al doilea copil: Mimi Clipea-Rădulescu; Al treilea: Nelu Constantinescu; Al patrulea: Micul Constantinescu; Un slujitor: T. Lapteș. Al doilea: I Honae; Ioana: M. Borsa; Străina: A. Vasiliu; I-a Femeie: V. Iuga Vasilescu; II-a: Magda Tîlvan; a III-a E. Antonescu; a IV-a: Maria Munteanu; a V-a: E. Barbu; a VI-a: E. Petra; a VII-a: V. Dimitriu. Premiera: 15 Aprilie 1930 (3 spectacole) Reluare: 1942—43 (5 sp.).

207. **CUIBUL CU VIESPI,** comedie în 3 acte de Al. Kirițescu. Direcția de scenă: V. Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Ștefan Constantinescu. Distribuția: Aneta Dudùleanu: Nat. Ștefănescu; Lena: E. Antonescu; Zoica: M. Borsa. Freulein: A. Vasiliu; Margareta Aldea: Mia Mateescu; Vanda Serafin: S. Jipescu-Hodoș; Colette: Magda Tîlvan; Mircea Aldea: I. Tâlvan; Ianache: T. Lapteș; Georges: M Mateescu; Zamfira: Elvira Barbu. Premiera: 29 Aprilie 1930 (2 spectacole). Reluare: 1930—31 (6 sp.)

„Atrizii“ de Victor Eftimiu
Dir. de sc.: Ion Tâlvan Decoruri: E. Trucinsky

XII. STAGIUNEA 1930-1931

208. **MAREA DUCESĂ ŞI CHELNERUL**, comedie în 3 acte de Alfred Savoir. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: V. Rădulescu: Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Chelnerul: D. Mihăilescu Brăila şi Ion Iancovescu; Marele duce Pierre: C. Simionescu. Marele duce Paul: T Lapteş; Marea Ducesă Xenia: Silvia Jipescu-Hodoş; Matard: C. Potcoavă; Heisse: I. Vanciu; Chelarul: D. Constantinescu; Girantul: H. Cristea; Contesa Prascovia: A. Vasiliu; Garderobiera: E. Antonescu; Floche: M. Mateescu; Henriette: Sili Munteanu. Premiera: 16 Septembrie 1930 (5 spectacole).

209. **SERENADA DIN TRECUT**, comedie în 4 acte în versuri de Mircea Rădulescu. Direcţia de scenă: Ştefan Braborescu; Regia V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Petru Cercel: Şt. Braborescu; Spătarul Mirişte: N. Dimitriu; Vornicul Rugină: D. Constantinescu; Vistierul Dan: M. Mateescu; Postelnicul Stamate: T. Lapteş; Paharnicul Gheorghiţă: N Voicu; Chelarul Boloboc: C. Potcoavă; Spătarul Preda: I Suchi. Spătarul Negru: N. Făgădaru; Banul Dobromir: V. Rădulescu; Medelnicerul Udrea: I. Fărăianu; Logofătul Stroe: H. Cristea; Clucerul Vintilă: N Masim; Benedetto: A. Popovici; Francesco: V. Potoroacă; Cavalerul de Lodum: I. Honae; Berthier: C. Simionescu; Straparolo: C. A. Rusei; Cinzio: D. Creangă. Contarini: Al. Ilea; Giovani: A Pătraşcu; Cezare: D. Măhără; D-na Maria: El. Antonescu; Jupâniţa Marga: V. Cronvald Braborescu; Sima: V. Iuga; Arghira: Sili Munteanu; Muşa: V Dimitriu; Păuna: El Barbu; Călina: A. Vasiliu; Smaranda: Gina Ardeleanu; Bianca: Giucaş Oloman; Un slujitor: I. Măcelaru; Un copil de casă: Laura Nicoară. Premiera: 23 Septembrie 1930 (4 spectacole).

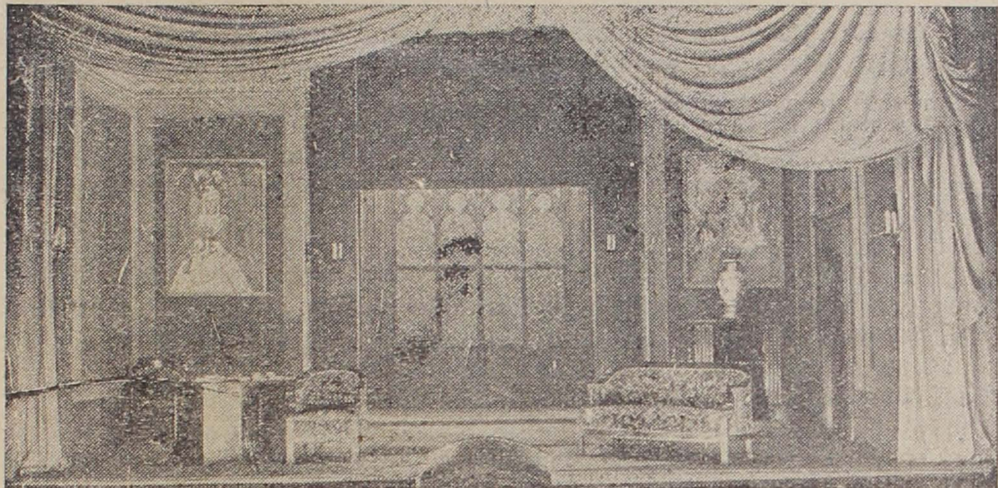
210. **ȚARINA,** piesă în 3 acte de F. Lengyel și O. Biro; traducere de D. Tibor. Direcția de scenă: Neamțu Ottonel; Regia: V. Rădulescu și D. Tibor; Sufleur: Șt Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Țarina: Ol. Bîrsan; Iacicoff: I. Suchi; Cancelarul: N. Neamțu-Ottonel; Cerny: I. Tîlvan; Ambasadorul Franței: I. Vanciu; Ronsky; T. Lapteș; Dimov; C. Potcoavă. Malacov: D. Constantinescu;; Karamazov: N. Făgădaru; Kazimovschi: M. Mateescu; Anie Iacıcoff: S. Jipescu-Hodoș; Maria: V. Iuga; Ivone: El. Barbu. Lacheul I: C. Măhără; Al doilea: Al. Ilea; Al treilea: I. Honac; Al patrulea: D Creangă; O fată în casă: M. Munteanu. P r e m i e r a: 30 Septembrie 1930 (7 spectacole).

211 **ALLEGRO MA NON TROPPO,** comedie în 3 acte de Ion Minulescu. Direcția de scenă: V. Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu D i s t r i b u ț i a: Titu Micșoreanu: V. Vasilescu; Ion Marian: I. Tîlvan: Cocuța Micșoreanu: S. Jipescu; Noemi Popescu: V. Dimitriu; Cuțui: C. Potcoavă; Florica: A. Vasiliu; Zamfir: Al Pătrașcu; Un Jandarm: N Masim—V. Rădulescu. P r e m i e r a: 7 Octombrie 1930 (7 spectacole).

212. **RIVALII,** comedie în 3 acte (4 tablouri) de Carol Zukmeyer; traducere de I. Vanciu. Direcția de scenă: Virgil Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu D i s t r i b u ț i a: Căpitanul Flagaj: I. Vanciu; Sergentul Ouist: N. Voicu; Ordonanța: C. Simionescu; Lipinschi: C. Potcoavă; Carmene de la Cognac: S. Jipescu; Pete Cognac: M Mateescu; Ferggi: A. Popovici; Mooie: V. Potoroacă; Aldrich: N. Făgădaru; Sokel: A. Pătrașcu: Spike: F. Miciacio; Curieul: L. Măcelaru; Primarul: Al Ilea. Diaconul: A. Pătrașcu; Cowdy: I. Fărăianu; Mulka și Ofițerul german: D. Constantinescu; Neumann: H. Cristea; Sanitarul: T. Lapteș. P r e m i e r a: 4 Noembrie 1930 (3 spectacole).

213. **ȘASE PERSONAGII IN CĂUTARE DE AUTOR,** comedie în 3 acte de Luigi Pirandello. Direcția de scenă: N. Neamțu-Ottonel; Regia: V Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Tatăl: Șt. Braborescu; Fiul: I Tîlvan; Mama: B. Crivețeanu. Fiica: Magda Tîlvan, Aurelia Vasiliu; D-na Pace: M. Borsa; I actor: D. Constantinescu; al doilea actor: H. Cristea; Al treilea: I. Fărăianu; Al patrulea: A. Pătrașcu; Primul amorez: C Simionescu; Regisorul: V. Rădulescu; Mecanicul: S. Ludovic; Sufleurul: Ștefan Constantinescu; Electricianul: S. Mihai; Rechiziterul: I. Suchi; Ingenua: El. Barbu; Cocheta: A. Vasiliu; O actriță: Viorica Gabor; Un copil: Nelu Constantinescu. P r e m i e r a: 18 Noembrie 1930 (3 spectacole).

214 **FECIOARA RĂTĂCITĂ,** dramă în 4 acte de Henry Bataille. Direcția de scenă Șt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Fany Armaury: Mia Mateescu; Diana Charance: At. Dumitrescu: Ducesa de Charance: Beatrice Crivețeanu; Lucy: V. Gabor; Ketty: El Barbu; Marcel Armaury: N. Dimitriu; Ducele de Charance: T. Lapteș; Abatele Roux: Ar. Popovici; Gaston: N. Voicu; Secretarul lui Armaury: V. Potoroacă; Un servitor: Al. Ilea; Falien: I. Fărăianu; Secretarul lui Charance: H. Cristea; Un servitor: A Pătrașcu. P r e m i e r a: 2 Decembrie 1930 (4 spectacole).

„Casa Herwey“ de C. R. Avery
Dir. de sc. Ion Tâlvan

215. **NEVESTELE D-LUI PLEŞU,** comedie în 3 acte de Caton Teodorian. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Mihai Stolnici: I. Tîlvan; Hristache Pleşu: N. Voicu; State Grozeanu: C Potcoavă; Diaconu: C. Simionescu; Profiriu: V. Potoroacă; Vlăsceanu: D. Constantinescu; Stoenică: Nunuţa Hodoş; Marina Dragan: Beatrice Criveţeanu; Frosi: El. Barbu; Lucsa Grozeanu: M. Borsa; O doamnă: M Munteanu; Un avocat: H. Cristea; Aprodul: I. Fărăianu. P r e m i e r a: 16 Decembrie 1930 (3 spectacole).

216. **CÎND VREA FEMEIA,** comedie în 3 acte de Etienne Rey şi Alfred Savoir; traducere de Al. Hodoş. Direcţia de scenă. V. Vasilescu; Regia: Emil Josan. Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Max: N Voicu şi Ion Iancovescu. Charmes: M Ştefănescu; Primarul: C. Potcoavă; Cok: I. Vanciu; Comisarul: D. Constantinescu; Chelnerul: H. Cristea; Nicolette: S Jipescu; Lulu: Sili Munteanu; Marta: El. Barbu; Un funcţionar: I. Fărăianu; Elena: Magda Tîlvan. P r e m i e r a: 27 Ianuarie 1931 (8 spectacole). R e l u a r e: 1931—32 (1 sp.).

217 **JAZZ,** comedie dramatică în 4 acte de Marcel Pagnol; tradccere de Ovid Densuşianu-fjul. Direcţia de scenă: Mihail Sorbul; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Blaise: Şt. Braborescu; Tînărul: Dem. Mihăilescu-Brăila; Cecilia: V. Convald; Ştefanovici: I. Tîlvan; Decanul: M. Mateescu; Baricault: T. Lapteş; Melania: Nat. Ştefănescu; D-ra Poche: El. Barbu; Fesalles: I Vanciu; Bardouche: V. Potoroacă; Bazin: M. Ştefănescu; Braucard: H. Cristea; Pernette: I. Fărăianu. P r e m i e r a: 10 Februarie 1931 (6 spectacole).

218. **BURGHEZUL GENTILOM,** comedie muzicală cu divertisment de balet în 3 acte de Molière, Muzica de Lully. Direcţia de scenă: Constantin Pavel; N. Neamţu-Ottonel: Dirijor: H. Klee; Regia: V. Rădulescu şi Emil Josan; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Jourdin: M. Ştefănescu; D-na Jourdin: Nat. Ştefănescu; Lucille: Gina Ardeleanu; Nicola: Sili Munteanu; Cleonte: V. Potoroacă; Covielle: C. Simionescu; Dorom-

te: I. Vanciu; Dorimene: V. Dimitriu; Maestrul de muzică: M Mateescu; de dans: H. Cristea; de scrimă: D. Constantinescu; de filosofie: I. Fărăianu; Croitorul: P. Pătraşcu; un lacheu: Viorel Suluţiu; al doilea: Al. Silaşi; al treilea: C. Cristescu; Un ucenic: Păpuşica Constantinescu; Al doilea: Nelu Constantinescu; Muftiu: N. Robescu; Păstoriţa: Maria Mihai, Elevul: Angela Donabidovici; I Păstor: Gh. Obertas, A. Znamirovschi; II Păstor: Augustin Almăşan; III Păstor: Al. Iaroţchi P r e m i e r a: 17 Februarie 1931 (5 spectacole).

219. **GREERELE ŞI FURNICA,** fabulă dramatică în versuri, în 3 acte, Prolog şi Epilog de Al. Lascarov Moldovanu. Muzica Herman Klee; Baletul de R. Moraschi Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Fabula veche: M Borsa; Greerele: I. Vanciu; Ghiduşul: C. Simionescu; Crainicul averii: C Potcoavă; Crainicul cântării: V. Potoroacă; Esop: Ion Fărăianu; La Fontaine: M. Mateescu; Donici: M. Ştefănescu; Aprodul de slugi: D Constantinescu; Furnica: M. Tîlvan; Jupîneasa: Nat. Ştefănescu; Cristinel: Sii Munteanu; Fabula nouă: Virginia Cronvald. P r e m i e r a: 10 Martie 1931 (4 spectacole)

220. **CERCUL,** comedie în 3 acte de Somerset Maugham. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: Emil Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Olive: N. Dimitriu; Arnold: I Tîlvan; Lordul: N. Neamţu-Ottonel; Teddy: I. Vanciu; Lady Cheney: Ol. Bîrsan: Elisabeth: At. Dumitrescu; Anna: Nunuţa Hodoş; John: H. Cristea. P r e m i e r a: 17 Martie 1931 (4 spectacole) R e l u a r e: 1931—32 (4 spectacole).

221. **MITICĂ POPESCU,** comedie în 3 acte de Camil Petrescu. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: E. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Mitică Popescu: N. Voicu; Directorul: C. Simionescu; Subdirectorul: M Mateescu; Secretarul General: N. Dimitriu; Jean Goldenberg: C. Potcoavă; Burac: T. Lapteş; Casierul: H. Cristea; Vasile Belgrădeanu: I Vanciu: Inspectorul de Poliţie: D. Constantinescu; N epotul: Nunuţa Hodoş; Un aprod: I. Fărăianu; Georgeta: V. Cronvald; Sonia: A. Dumitrescu; Elisabeta: M. Borsa Ana: A. Vasiliu; Didi: Magda Tîlvan· Viorica Iuga-Lapteş; Angela: Gina Ardeleanu; Gina: M. Munteanu; Fata în casă: El. Barbu; Bona: Silvia Părcălabu; Un agent: P. Pătraşcu. P r e m i e r a: 7 Aprilie 1931 (7 spect.). R e l u a r e: 1931—32 (2 sp).

222. **MISS FRANŢA,** comedie în 4 acte de Georges Beer şi Louis Verneuil. Direcţia de scenă: Mihail Sorbul; Regia: V. Rădulescu Sufleur· Şt. Constantinescu D i s t r b u ţ i a: Claudiné Guérin: Viorica Iuga; Dna Guérin: E. Antonescu; Denise: V Dimitriu; Guérin: C. Potcoavă; Marchizul: I. Vanciu; Plouvier: M. Mateescu; Legras: H. Cristea Jean: I. Tîlvan; Wolff: C. Simionescu: Profesorul: V Potoroacă; Chelnerul: V.. Rădulescu; Un funcţionar: A. Popovici; Desenatorul: Emil Josan; Un valet: Ion Fărăianu. P r e m i e r a: 23 Aprilie 1931 (5 spectacole).

XIII. STAGIUNEA 1931-1932

223. **NOAPTEA REGILOR,** comedie în 5 acte de W. Shakespeare. Direcţia de scenă N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Orsino: I. Vanciu; Sebastian: V. Potoroacă; Antonio: M. Ştefănescu; Un căpitan de marină: T. Lapteş; Valentin: H. Cristea; Curio: I Honae; Sir Tobi: V. Vasilescu; Sir Andrem: I. Tîlvan·

Liviu Doctor

Viorica Stirbeţiu

Nicolae Sasu

Malvolio: N. Neamţu-Ottonel; Fabian: M. Mateescu; Clownul: Şt. Braborescu; Olivia: V. Braborescu; Viola: S. Jipescu-Hodoş; Maria: Nat. Ştefănescu; Un preot: D. Constantinescu; Ofiţerul: I. Suchi; Un servitor: Al. Ilea P r e m i e r a: 3 Neombrie 1931 (7 spect.).

224. **VĂLUL FERICIRII,** piesă într'un act de Georges Clemenceau. Direcţia de scenă. Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu. Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Ciang I.; I. Tîlvan; Li-Kiang: V. Potoroacă; Ti-Fu: N. Dimitriu; Ciao: N. Voicu; Li-Lao: M Mateescu; Si-Cium: V. Dimitriu; Ven-Sien: N. Hodoş. P r e m i e r a: 24 Noembrie 1931 (4 spect.).

225 **GRINGORE,** comedie într'un act de Th. de Banville, trad. St. O. Iosif şi D. Anghel. Direcţia de scenă. Z. Bârsan; Regia: V Rădulescu; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r b u ţ i a: Ludovic XI: N. Dimitriu; Gringoire: Şt. Braborescu; Olivier le Daim: N. Neamţu Ottonel; Simon Fournier: C. Potcoavă; Loysa: At. Dumitrescu; Nicola: A. Vasiliu. P r e m i e r a: 24 Noembrie 1931 (4 spect.).

226 **MOARTEA LUI FULGER,** dramatizare după Gh. Coşbuc. Muzica de H. Klee. Direcţia de scenă şi Regia: V. Rădulescu. Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Cronicarul tînăr: I. Tîlvan; Doamna: Mia Mateescu; Soţia: At Dumitrescu; Femeia cu icoana: Viorica Iuga-Lapteş; Femeia tînără: Sili Munteanu: Femeia bătrînă: M. Borsa; Ostaşul bătrîn: N. Dimitriu; Ostaşul tînăr: D. Constantinescu. Cronicarul bătrîn: M. Mateescu. P r e m i e r a: 24 Noembrie 1931 (2 spect).

227. **SE CAUTĂ UN TATĂ,** comedie farsă în 3 acte localizare după Arnold şi Bach de V. Rădulescu. Direcţia de scenă: V Vasilescu; Regia: E. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Nicolae State: C Potcoavă; Vasile Scormon: I. Vanciu; Jan Dumbravă: C Simionescu; Radu Mitroianu: T. Lapteş; Marin Mălăesscu: V. Potoroacă Anton Fundeanu. M. Mateescu; Elena State: E. Antonescu; Eliza Mălăescu: M Borsa; Paula: Sili Munteanu; Mimi: N. Hodoş; Maria: Gina Ardeleanu. P r e m i e r a: 15 Decembrie 1931 (7 spect). R e l u a r e: 1938—39 (3 sp.).

228. **PLOAIA,** piesă în 3 acte (4 tablouri) de Somerset Maugham. Direcţia de scenă: Ştefan Braborescu; Regia: E. Josan. Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Sadie Thompson: S Jipescu-Hodoş; Dna Davidson: N. Dimitriu; Amenna: Nat. Ştefănescu; Dna Maephail: Mia

Mateescu; Pastorul: N. Dimitriu; Joe Horn; N. Neamţu-Ottonel; O'Hara: N Voicu; Doctorul: T. Lapteş; Bateş: I. Vanciu; Hadyson: V. Potoroacă; Griggs: C. Simionescu; Un agent: L. Măcelaru. Premiera: 12 Ianuarie 1932 (5 spectacole).

229. **BĂEŢAŞUL TATII**, comdie în 3 acte de M. Hennequin după Baby mine de Margaret Mayo. Direcţia de scenă. Virgil Vasilescu; Regia: E. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Jimmy Scott: V Va lescu; Wiliam Harrison: I. Tîlvan; Ketty: Jeana Popovici-Voina; Maggi: Sili Munteanu; Miss Petinkton: Nat. Ştefănescu Henri: C. Simionescu; Gardistul: D. Constantinescu; John: H. Cristea; Maud: M. Borsa; Zoe: A. Vasiliu. Premiera: 19 Ianuarie 1932 (11 spectacole). Reluări: 1932—33 (2 spec.); 1933—34 (3 sp.); 1939—40 (5 sp.); 1943—44 (12 sp.).

230. **CANTEMIR BĂTRÂNUL**, piesă istorică în 5 acte în versuri de N. Iorga. Direcţia de scenă N. Neamţu-Ottonel Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Cantemir Vodă: N. Dimitriu; Dimitrie: V. Potoroacă; Sobieschi: I. Vanciu; Iablanovschi: V. Vasilescu; Bzovschi: M. Ştefănescu; Soliman Paşa: T. Lapteş; Enache: Şt. Braborescu; Iani: M. Mateescu; Papuchehaia: N. Voicu; Miron Costin: I. Tîlvan; Veliscu: D. Constantinescu; Tifescu şi Sandru: C. A. Rusei; Drăgan: C. Potcoavă; Toader: L. Irimieş; Voinea: I Honae; Un Călugăr: H. Cristea; Un preot: C. Cristescu; Căpitanul: N. Rgoneanu; Iuzbaşa: S. Văleanu; Dubău: D. Constantinescu; Un boer: Liviu Doctor; Ransky: H Cristea; Domniţa: Laura Nicoară; Ileana: V. Iuga Marga: M. Cupcea; O jupâneasă: Gina Ardeleanu; O femeie: Silvia Pîrcălabu; Un copil de casă: Daia Nicoară. Premiera: 26 Ianuarie 1932 (5 spectacole).

231 **VIAŢA E UN VIS**, piesă în 5 acte (8 tablouri) de Calderon de la Barca, traducere de Şt. Braborescu. Direcţia de scenă: Mimi Mizu; Regia: E. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Bazilius: I. Vanciu; Sigismund: I. Tîlvan; Astolf: V. Potoroacă Estrela: V Braborescu; Rozaura: S. Jipescu-Hodoş; Clariu: C. Potcoavă; Clotald: T. Lapteş; I nobil: I. Honae; al doilea nobil: H. Cristea; I soldat: D. Constantinescu; II soldat: I. S. Văleanu. Premiera: 9 Februarie 1932 (3 spectacole).

232. **MEŞTERUL MANOLE**, dramă în 3 acte de Octavian Goga Direcţia de scenă: Z. Bîrsan; Regia: E. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Iancu Balteş: N Dimitriu; Vlad: N. Neamţu-Ottonel; Ana: Atena Dumitrescu; Elena: V. Dimitriu Andrei Galea: Zaharia Bîrsan; Emil: I. Tîlvan; Colonelul: D. Constantinescu; Prinţul: I. Vanciu; Goldman: C. Potcoavă; Reiner: M Mateescu; Adolf: H. Cristea; Ţaţa Ilinca: Nat. Ştefănescu; Gheorghe: T. Lapteş; Un ministru: I. S. Văleanu. Premiera: 14 Februarie 1932 (4 spectacole) Reluare: 1938—39 (3 sp.).

233. **CÂNTEC DE LEAGĂN**, comedie în 3 acte de Ladislau Fodor Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: E. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Ferdinand: N. Dimitriu; Ştefan: N. Voicu; Fritz: V. Potoroacă; Elisabeta: Viorica Iuga Lapteş; Maria: Ol. Bîrsan; Jessy: At. Dumitrescu Buchinger: I. Vanciu; Goldberger: C. Potcoavă; Doctor: C A. Rusei; Iacob: I. Fărăianu. Premiera: 8 Martie 1932 (4 spectacole).

234. **IDIOTUL**, tragicomedie în 4 acte (6 tablouri) de Arcadie Baculea, după romanul lui F. Dostoievscki. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu;

„Bacantele“ de Euripide
Dir. de sc.: Şt. Braborescu Decoruri: E. Trucinsky

Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Prinţul: Şt. Braborescu: Rogojni: T. Lapteş; Gavril: I Tîlvan; Tatzky: I. S. Văleanu; Generalul: N. Neamţu-Ottonel; Colonelul: M. Ştefănescu; Fedorscenko: C. Simionescu; Kolea: Daia Nicoară; Pitzin: D. Constantinescu; Nastasia: V. Cronvald-Braborescu; Elisabeta: Mia Mateescu; Aglaia: Viorica I. Lpteş; Varvara: M Munteanu; Katea: Gina Ardeleanu-Paladi; Doria: El. Barbu; Un bătrân: M Mateescu; Camerierul: I. Honae; Lacheul: Liviu Doctor. Premiera: 29 Martie 1932 (5 spectacole). Reluare: 1933—34 (3 sp.).

235 **FAUST,** tragedie în 5 acte (15 tablouri) de Goethe; trad. de I. U. Soricu. Direcţia de scenă: Z. Bârsan; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Domnul: T. Lapteş; Mefisto: N. Neamţu-Ottonel; Faust: I. Tîlvan; Wagner: C. A. Rusei; Margareta: V. Iuga Lapteş: Martha: Nat. Ştefănescu; Brander: C. Potcoavă; Valentin: I. Vanciu; Lizeta: El. Barbu; Altmeyer: I. Honae; Frosch: C. Simionescu; Sibel: H. Cristea; Vrăjitoarea: M. Borsa; Maimuţoiul: Daia Nicoară; Alt. maimuţoi; I. Honae Spiritul: M. Mateescu; Rafail: D. Constantinescu; Mihail: V. Potoroacă; Gavril: I S. Văleanu. Premiera: 9 Aprilie 1932 (5 spectacole).

236. OMUL VREMII, comedie în 3 acte (6 tablouri) de Paul Armand. Direcţia de scenă: Virgil Vasilescu; Regia: E. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Tafaid: N. Voicu; Amedeu: V. Vasilescu: Zmeig: C. Simionescu; Hector: V. Potoroacă; Directorul: Dem. Constantinescu; Un

ușier: I. Honae: D-na Genissier: Nat. Ștefănescu; Fernanda: J. Popovici Voina; Clara: M. Cupcea-Munteanu; Ninon: G Ardeleanu; Gladys: El. Barbu; Alecsandrina: E. Antonescu; Ivona: Daia Nicoară. Un funcționar: I. Fărăianu. P r e m i e r a: 26 Aprilie 1932 (5 sp.) R e l u a r e: 1932—33 (2 spectacole).

XIV. STAGIUNEA 1932-1933

237. **DOMNUL TOPAZE,** comedie în 4 acte de Marcel Pagnol. Direcția de scenă: V Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Topaze: V. Vasilescu; Suzi: V. Dimitriu; Verneuille: D. Constantinescu; Muche: M. Mateescu; Tanmize: C A· Rusei; Baroana: M. Borsa; Panicoult: I. Fărăianu; Domnul: Leonida Irimieș; Roger: C. Simionescu; Ernestine: Daia Nicoară; Cordiere: Nunuța Hodoș; Dactilografa: E. Barbu; Gardistul: I. Suchi Văleanu; Feciorul: I. Honae P r e m i e r a: 4 Octombrie 1932 (8 spectacole).

238. **OMUL BESTIA ȘI VIRTUTEA,** apolog în 3 acte de Luigi Pirandello; trad. P. Sturza. Direcția de scenă N. Neamțu-Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Paulini: N. Neamțu-Ottonel; Perella: I. Vanciu; Nino: C. Simionescu; Nono: N. Hodoș; Tatto: V Potoroacă; Bellio: Daia Nicoară; Giglio: Violeta Pescariu-Boitoș; Un marinar: D. Constantinescu; Rozaria: A. Vasiliu; Giazia: M. Borsa. P r e m i e r a: 11 Octombrie 1932 (3 spect).

239. **DAVID COPPERFIELD,** piesă în 5 acte de Max Maurey după Dickens; trad. M. Rădulescu Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: David Copperfield: Daia Nicoară; Micauber: Șt. Braborescu; Murstone: I. Tîlvan; Uriak: N. Dimitriu Dick: M. Mateescu; Barkis: C. A. Rusei; Omer: C Potcoavă; Baunderby: D. Constantinescu; Creecle: T Lapteș; Tom: M. Boncescu; Toby: I. Honae; Grumell: C. Simionescu; Miss Trotwoud: Olimpia Bîrsan; Clara: M. Cupcea; Miss Murstone: Mag. Tîlvan Dna Micauber E. Antonescu; Pegothy: A. Vasiliu; Edith: Violeta P. Boitoș; Anie: V. Almășan; Agentul: I S. Văleanu. P r e m i e r a: 18 Octombrie 1932 (6 spect.). R e l u a r e: 1934—35 (2 sp.).

240. **FARMACISTUL BOURRACHON,** comedie în 3 acte de Laurent Doillet. Direcția de scenă. V. Vasilescu; Regia Em Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Bourrachon: V Vasilescu; Geneviève: Jana Popovici V.; Celeste: Nat Ștefănescu; Vidal: I. Vanciu; Henri: Al. Rădulescu: Bruneau: C. Potcoavă; Servitorul: Max Boncescu P r e m i e r a: 25 Octombrie 1932 (4 spect.).

241. **ROMEO ȘI JULIETTA,** tragedie în 5 acte (15 tablouri) de W Shakespeare; trad. St. O. Iosif. Direcția de scenă. Șt Braborescu; Regia: V. Rădulescu Sufleur: Șt Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Ducele de Verona: D. Constantinescu; Contele Paris: V. Potoroacă; Contele Montague: M. Mateescu; Contele Capulet: C. A. Rusei; Romeo: I Tîlvan; Mercuțiu: C. Simionescu; Benvolio: Al Rădulescu; Lorenzo: T. Lapteș; Gregorio: M. Boncescu; Samson: I. Honae: Baltazar: H. Cristea; Abraham: Leonida Irimieș; Petru: I. Fărăianu; Papil: Daia Nicoară; Un farmacist: I. Honae: Contesa Montague: El. Antonescu; Contesa Capulet: M. Mateescu; Julietta: Viorica I. Lapteș; Doica: Nat. Ștefănescu; Străjerul: M Boncescu: Thibald: I. Vanciu. P r e m i e r a: 1 Noembrie 1932 (4 spect).

„Mizantropul" de Molière. Dir. de sc.: Nae Dimitriu

242. **MANDARINUL,** piesă în 3 acte de Venon şi Harold Owen; trad D. Tibor. Direcţia de scenă. N. Neamţu-Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Wu: N. Neamţu-Ottonel Gregory: N. Dimitriu; Bazil: Al. Rădulescu; Carthers: D Constantinescu; Holman: T. Lapteş; Compradore: C. A. Rusei; Dna Gregory: Olimpia Bîrsan; Hilda: El. Barbu; Nang-Ping: Lica Rădulescu; Ah-Sing: Daia Nicoară; Ah-Wong: M. Nemeş; Simpson: I. S. Vălceanu; Murray: H Cristea; Culi· I. Honae; Un funcţionar chinez: Max Boncescu. P r e m i e r a: 15 Noembrie 1932 (4 spect.).

243. **CLUBUL ŢÎCNIŢILOR,** comedie în 3 acte de Paul Armont şi Marcel Gerbidon. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: Em Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i t r i b u ţ i a: Antonio: N Dimitriu; Dominique: N. Neamţu-Ottonel; Casimir: C. Potcoavă; Georges: N. Voicu; Julien: V. Potoroacă; Francine: Jana Popovici; V. Madeleine: Nunuţa Hodoş; Nelza: V. Dimitriu; M-me Solignat: E Antonescu; Arlete: A. Vasiliu; Cyprien: H. Cristea; Daniel: I. Honae P r e m i e r a: 22 Noembrie 1932 (7 spect.). R e l u a r e: 1933—34 (4 sp.)

244. **CASTELANA DIN SHENSTONE,** piesă în 4 acte de A. Bisson după romanul lui Florence Barclay. Direcţia de scenă. Şt. Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Jim: I. Tîlvan; Myra: V. Braborescu; Jerome: V. Vasilescu; Marceline: V Potoroacă; Saint Léger: C. Simionescu; D-ra Fouques: M. Borsa; Jeanne: A. Vasiliu; Monton: C. Potcoavă; Patrik: H. Cristea Un factor: D. Constantinescu. P r e m i e r a: 29 Noembrie 1932 (4 spect.).

245. **D'ALE CARNAVALULUI,** comedie în 3 acte de I. L. Caragiale. Direcţia de scenă. V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Nae Girimea: N. Dimitriu; Iancu Pampon: M. Ştefănescu; Mache: C. Potcoavă; Candidatul: H. Cristea; Iordache: C. Simionescu; Un ipistat: D. Constantinescu; Didina: Viorica Dimitriu; Miţa: A. Vasiliu; Un chelner: I Fărăianu; O mască: Maria Nemeş. P r e m i e r a: 6 Decembrie 1932 .6 spect.). R e l u ă r i: 1933—34 (2 sp.); 1937—38 (4 sp.); 1938—39 (2 spectacole); 1943—44 (5 spectacole).

246. **TITANIC-VALS**, comedie în 3 acte de Tudor Muşatescu. Direcţia de scenă. Şt Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Spirică: Şt. Braborescu; Dacia: Mia Mateescu; Chiriachiţa: Nat. Ştefănescu; Sarmisegetuza: Sili Munteanu; Gena: N. Hodoş; Traian: V Potoroacă; Decebal: Violeta Boitoş; Petre Dinu: H. Cristea; Lt. Stamatescu: Sandu Rădulescu; Rădulescu: N. Voicu; Preşedintele: M. Mateescu; Un vecin: I. Fărăianu; Doica: V. Almăşan; O servitoare: Daia Nicoară; Un fotograf: C. A Rusei. Premiera: 13 Decembrie 1932 (11 spect.); Reluări: 1933—34 (6 sp.); 1935—36 (4 sp.); 1943—44 (8 sp.).

247 **MĂTUŞICA**, comedie în 3 acte de Ionescu Morel. Direcţia de scenă. N. Neamţu-Otionel; Regia: Em. Josan; Sufleur: Ilie Suchi Distribuţia: Acriviţa: M. Borsa; Iorgu: M. Mateescu; Andrei: D. Constantinescu; Doina: Maria Cupcea; Smeu: C Simionescu; Jana: Lica Rădulescu, Cornel: I. Tîlvan; Dna Gîndu: Magda Tîlvan; Lison: E. Barbu; Stoican: I. Honae; Văraru: H. Cristea; Anica: Virginia Almăşan-Drăgoi. Premiera: 20 Decembrie 1932 (3 spect.).

248. **IN SORBUL DIAVOLULUI**, comedie în 3 acte de Ion Tîlvan. Direcţia de scenă. V. Vasilescu; Regia: V Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Bebe: N. Voicu; Anie: Magda Tîlvan; Lex: I. Vanciu; George: C. A. Rusei; Marie: M. Munteanu-Cupcea; Tita: Lica Rădulescu; Dodo: V. Vasilescu: Sofia: Nat. Ştefănescu; Dinu: Max Boncescu, O servitoare: Maria Nemeş. Premiera: 17 Ianuarie 1933 (2 sp.).

249 **UNCHIUL DIN PROVINCIE**, comedie bufă în 3 acte (4 tablouri) localizare de Vintilă Rădulescu. Direcţia de scenă. V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Costică: N Neamţu-Ottonel Petrică: V. Vasilescu; Lya: S. Jipescu; Bully: I. Tîlvan; Tache: I. Vanciu; Elena: A. Vasiliu; Cheţi: Sili Munteanu; Prinţul: M. Mateescu; Mitică; Al. Rădulescu; Eliza: E. Antonescu; Getcet: D. Constantinescu; Ana: Daia Nicoară; Ghiţă: Max Boncescu; Un curier: I. Honae; Un delegat: I. Fărăianu. Premiera: 26 Ianuarie 1933 (7 sp.); Reluări: 1933—34 (4 sp.); 1934—35 (4 sp.); 1935—36 (4 sp); 1936—37 (2 spect.)

250. **IN UMBRA HAREMULUI**, piesă în 3 acte (6 tablouri) de Lucien Besnard. Direcţia de scenă. Z Bîrsan; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Emirul: Zaharia Bîrsan Roger: N. Voicu; Isabelle: Olimpia Bîrsan; Gilbert: Violeta Boitoş; Turlat: I. Vanciu; Jacques: Al Rădulescu; Si Gidali: T. Lapteş; Habiba: M. Borsa; Marzaca: Ad. Vulcu. Premiera: 7 Februarie 1933 (3 spectacole).

251. **ISPITA**, comedie bufă în 3 acte de Iulien Horst şi Wolfgang Polaczek, trad. de Sică Alecsandrescu Direcţia de scenă. V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distrbuţia: Leopold; V. Vasilescu; Friz: I. Vanciu; Otilia: At. Dumitrescu; Walter Lampe: C Potcoavă; Ada: Lica Rădulescu; Dr. Egon: Sandu Rădulescu; Müller: C. A. Rusei; D-na Krüger: M. Borsa; Kant: D. Constantinescu; Petersen: M Mateescu; Fletner: V. Potoroacă; Kolmann: I. Honae; D-na Winkler: Virginia Drăgoi; Nichtnagel: H Cristea; Kern: V. Rădulescu; Florian: I. Fărăianu; Ana Zogler: El. Barbu; Külbein: I. Fărăianu; Altzinger: L. Irimieş Premiera: 21 Martie 1933 (5 spect).

Ion Fărăianu

Virginia Drăgoi

Titus Croitoru

252. **DOCTORUL MIRACOL,** comedie în 3 acte (5 tablouri) de Francis de Croiset și Robert de Flers; trad. Titus Lapteș. Direcția de scenă. Șt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu D i s t r i b u ț i a: Duprat: Șt. Braborescu; Maureuil: C. Potcoavă; Preotul: T. Lapteș; Chantrel: I. Vanciu; Lucien: Sandu Rădulescu Fremiet: C. Simionescu; Turmel: C A. Rusei; Grange: V. Rădulescu; Gaston: V. Potoroacă; Ministrul de Interne: D. Constantinescu; Ministrul Sănătății: M Mateescu; Jourdain: I. S. Văleanu; Albert: H Cristea; Henry: I. Honae; Ușierul: Em. Josan; Dna Mareil: E. Antonescu; Germaine: Viorica I Lapteș; Ginette: Daia Nicoară; Madge: Maria Cupcea; Infirmierul: L. Irimieș; Di care rîde: C. A. Rusei; Generalul: I. S Văleanu; Tînărul: H. Cristea; Cineva: L. Irimieș; O voce: I. Fărăianu; Altă voce: L. Doctor; Dna de Bellefond: Maria Nemeș; Baroana: M. Borsa; Actrița: A Vasiliu; O fată: V. Drăgoi; Un ziarist: L. Irimieș; Alt ziarist: L. Doctor. P r e m i e r a: 28 Martie 1933 (3 spect.).

253 **MODELUL,** piesă în 4 acte de Henri Bataille. Direcția de scenă N. Neamțu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt Constantinescu D i s t r i b u ț i a: Bernier; N. Voicu; Ronchard: I. Tîlvan; Louise: Jana Popovici; Greville; I. Vanciu; Roussel: I. S Văleanu; Tabourat: D. Constantinescu; Chaillard: C. A. Rusei; Rivet: H. Cristea; Verselle: L. Irimieș; Prințul: N. Dimitriu; Prințesa: Viorica Dimitriu; Garzin: M. Mateescu; Arnheim: C Potcoavă; Dna Garzin: A. Vasiliu; Ralveni: I. Honae; La Faraque: C. Simionescu; Certin: T. Lapteș; Dna Certin: E. Antonescu; Dumas: V. Potoroacă; Rep. Minister: L. Irimieș; Sallier: Sandu Rădulescu; Suzon: Magda Tîlvan; Emma: Lica Rădulescu; Nini: Daia Nicoară; Isidora: M. Nemeș; Julie; V Drăgoi; Ratevain: I. Fărăianu; Un lacheu: Em. Josan; Chelnerul: V. Rădulescu. P r e m i e r a: 11 Aprilie 1933 (3 spect.).

254. **NEVASTA LUI CERCELUȘ,** farsă într'un act de Petre Locusteanu. Direcția de scenă N. Neamțu Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Gică Cerceluș: N Neamțu-Ottonel; Elena Cerceluș: Jana Popovici; Codin: N. Voicu; Mitică: S. Rădulescu; Nae: C Simionescu; Un om năcăjit: M. Ștefănescu; Un ușier: I. Honae; Alt ușier: L. Irimieș. P r e m i e r a: 11 Martie 1933.

255. **MARIA DIN MANGOP,** piesă istorică în 5 acte de Mircea Rădulescu Direcția de scenă. Șt. Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Ștefan Vodă: Șt. Braborescu; Dna Maria: Olimpia Bîrsan; Voichița: Viorica I. Lapteș; Logofătul Stanciu: C Simionescu; Stolniceasa Sima: Aurelia Vasiliu; Stolnicul Toma: Mișu Ștefănescu; Chelarul Pritoce: C. Potcoavă; Pîrcălabul Isaia: I. Vanciu; Pîrcălabul Șendrea: L. Irimeș; Mitropolitul Teoctist: T. Lapteș; Senior Albert: C. A Rusei; Senior Gerardy: V. Potoroacă; D-na Radului: V. Dimitriu; Buzdugan: S. Rădulescu; Jupînița Frusina: Daia Nicoară; Jupinița Smaranda: El Barbu; Fira: L. Rădulescu; Floarea: Virg. Drăgoi Logofătul Dobru: H. Cristea; Spătarul Mihai: D. Constantinescu; Pîrcălabul Luca: Emil Josan; Logofătul Tăutu: I Fărăianu; Baba Zinca: M. Borsa; Un slujitor: Em. Josan P r e m i e r a: 30 Octombrie 1933 (4 spectacole).

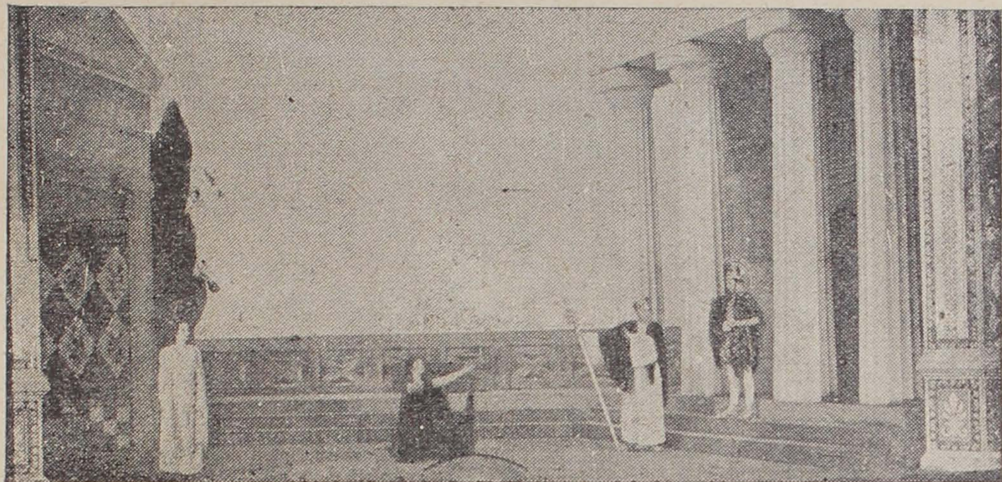
256. **CUCERITORII,** dramă în 3 acte de Charles Merée; traducere de Draga Mihăilescu-Brăila; Direcția de scenă: N. Neamțu-Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur· Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Henry: Sandu Rădulescu; Brandon: Neamțu-Ottonel; Georges: C. Simionescu; Robert: I. Vanciu; Jeanne: Lica Rădulescu; Jim. D. Constantinescu; Loudat: C. A. Rusei; Gregoire: L. Irimieș; Galau: E. Josan; Un ziarist: M. Mateescu; Un băiat: Al. Ilea. P r e m i e r a: 10 Octombrie 1933 (3 spectacole).

257. **MICUL WEBER,** comedie bufă în 3 acte de Frantz Arnold și E. Bach. Direcția de scenă: V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Pappenstiel: V. Vasilescu; Weber: Sandu Rădulescu; Wehling: C. Simionescu; Nathusius: C. Potcoavă; Matilda: A. Vasiliu; Henny: V I. Lapteș; Helga: V. Dimitriu; Ana: S. Munteanu; Bencke: H. Cristea. P r e m i e r a: 17 Octombrie 1933 (16 spectacole). R e l u a r e: 1934—35 (6 sp).

258. **RÂPA,** piesă în 5 acte după romanul lui Ivan Goncearov de Risskarsky și D. Teodorescu. Direcția de scenă: Șt. Braborescu· Regia; Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Tatiana: Olimpia: Bîrsan; Vera: V. Braborescu; Boris: N. Dimitriu; Ivan: T. Lapteș; Mark: N. Voicu; Paulina: M. Borsa; Vikentiev: I. Puican; Marfinica: Daia Nicoară; Nil: M. Mateescu; Vassilissa: A. Vasiliu; Petrov: C. A Rusei; Karnikov: L. Irimieș; Teodor: I Fărăianu; L. Siropin; Al. Ilea. P r e m i e r a: 24 Octombrie 1933 (2 spectacole).

259. **CERURILE SPUN,** dramă religioasă în 4 acte (8 tablouri) de Victor Papilian. Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Ștefan Cornea: Aurel Decu; Ion: I. Tîlvan; Șorban: N. Voicu; Szentivany: Neamțu-Ottonel; Părintele Pavel: I. Vanciu; Melchior: C. Potcoavă; Geanleone: N. Dimitriu; Iacobeus: M. Mateescu; I-ul meșter zidar: T Lapteș; Al II-lea: D. Constantinescu; Berthold: C. A. Rusei; Hans: V Potoroacă; Ruprecht: I. S. Văleanu; Filofteia: Magda Tîlvan; Liza: E. Barbu; Brigith: Maria Munteanu; Vrăjitorul: H. Cristea; Cămărașul: L. Irimieș; Furul: Al. Ilea; Feciorul: I. Fărăianu. P r e m i e r a: 6 Noembrie 1933 (3 spectacole). R e l u a r e: 1943—44 (2 sp.).

260 **ANATOLE,** comedie în 3 acte de Vast. Riconard și A. Bisson. Direcția de scenă: V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constanti-

„Andromaca" de J. Racine. Dir. de sc.: Ion Tâlvan

nescu Distribuţia: Cascaret: N. Voicu; D-na Cabibol: Mia Mateescu; Estelle: Viorica Lapteş; Melanie: Daia Nicoară; Robinet: Sandu Rădulescu; Victoire: Virginia Drăgoi; Sidonie: M. Borsa; Biscotte: L. Irimieş; Josef: I. Fărăianu. Premiera: 16 Noembrie 1933 (6 spectacole).

261. **RĂPIREA SABINELOR,** comedie în 4 acte localizare de P. Gusti. Direcţia de de scenă: Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt Constantinescu. Distribuţia: Manolache: Mişu Ştefănescu; Costache: A. Decu; Iasomiţa: Nat. Ştefănescu; Luţa: Daia Nicoară; Doctorul: S. Rădulescu; Polina: Maria Cupcea; Năstăsache: C. Potcoavă; Alecu: V. Potoroacă; Anica: A. Vasiliu; Moş Petre: L Irimieş; Safta: Virginia Drăgoi Premiera: 23 Noembrie 1933 (10 spectacole).

262. **ŞCOALA DRAGOSTEI,** piesă în 3 acte de Nathansen, traducere de Şt. Braborescu Direcţia de scenă: Şt. Braborescu. Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Michel: Aurel Decu; Simone: S. Jipescu; Henry: Ion Puican; Tapiţerul: I. Fărăianu; Claire: V. Drăgoi; Emil: N. Voicu. Premiera: 16 Decembrie 1933 (4 spectacole).

263 **VICTIMELE LEGII,** piesă în 3 acte de M. Landray; traducere de H. G. Leca. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: V Rădulescu; Sufleur: Şt Constantinescu. Distribuţia: Lerault: N. Voicu; Fery: N. Dimitriu; Garois: V. Potoroacă; Drumot: L. Irimieş; Gervais: I. Honae; Mozuard: Al. Ilea; Leveas: Titus Dan; D-na Lerault: A Vasiliu; Berthe: V. Dimitriu; Fanny: Toto Rusu; Marcelle: V. Dăgoi. Premiera: 11 Ianuarie 1934 (3 spectacole).

264 **MONNA-VANNA,** piesă în 3 acte de Maurice Maeterlinck. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Guido: I. Vanciu; Marco; Şt. Braborescu; Prinzivalle: Ion Tîlvan-Ilarie Popescu; Giovanna: At. Dumitrescu; Trimelzio: T. Lapteş; Torello: A. Decu; Borso: D. Constantinescu; Vedio: C A. Rusei. Premiera: 16 Ianuarie 1934 (5 spectacole).

265. **D-RA JOSETTE, NEVASTA MEA**, comedie în 4 acte de Paul Garault şi Robert Charvay; traducere de A. Voina. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: Em. Josan: Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: André: N. Dimitriu; Josette: Jana Popovici; Theodor: V Vasilescu; Aristide: S Rădulescu; D-l Dupre: M. Mateescu; Miriana: N. Dimitriu; D-na Dupre: A. Vasiliu; D-na Saintasises: M. Cupcea; Joe: V Potoroacă; Jalavert: A. Decu; Fotache: El. Barbu; Marie: Toto Rusu; Leontina: V. Drăgoi; Urbain: I Honae; Chelnerul: L Irimieş; Un servitor: Al. Ilea; Saint Norises: C. A. Rusei; Pitolet: Titus Dan. P r e m i e r a: 27 Ianuarie 1934 (8 spectacole).

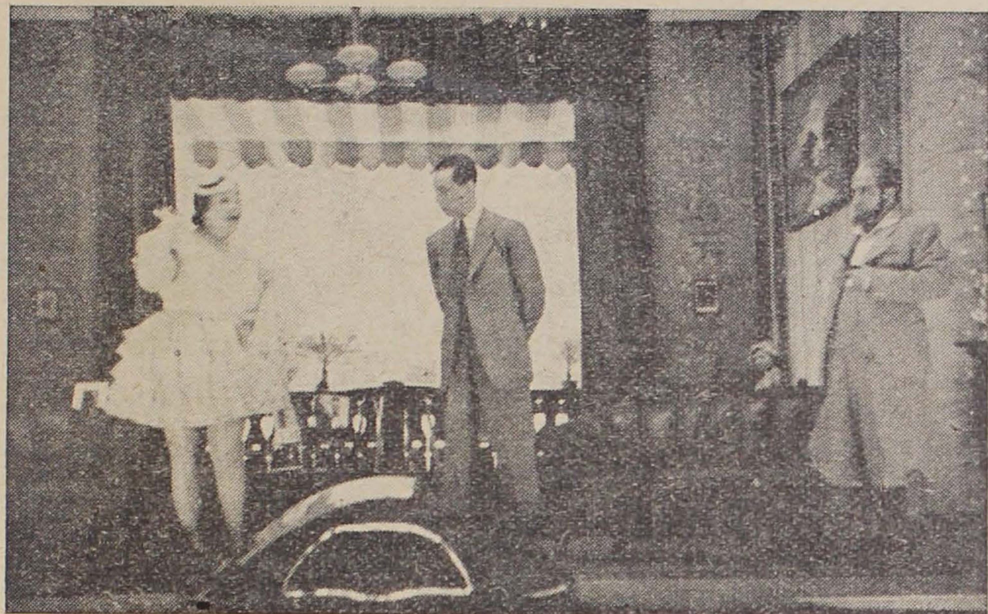
266 **RICHARD III**, tragedie în 5 acte (18 tablouri) de W. Shakespeare. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Regele Eduard IV: I Vanciu; Edmund: Nunuţa Hodoş; Ducele de Kork: Violeta Boitoş: George: A. Decu; Gloster: N. Neamţu-Ottonel; Heinrich: I. Tîlvan; Ilarie Popescu; Cardinalul: I. S Văleanu; Thomas: D Eremia; Margareth: Olimpia Bîrsan; Elisabeth: V. Braborescu; John: Em. Josan; Ducesa de York: M. Mateescu; Lady Anna: V. Lapteş; Buchingham: N Dimitriu; Norfolg: V. Pătraşcu; Rivers: S. Rădulescu; Marchizul Dorset: Al. Ilea; Lord Grey: V. Potoroacă; Lord Hartings: N. Voicu; Stanley: C. A. Rusei; Lowel: A. Babac; Thomas: P Meşter; Ratcliff: T. Lapteş; Wiliam: L. Irimieş; James: Titus Dan; Brackerburb: M Mateescu; Lord Myoc: H. Cristea; I-ul Asasin: D. Constantinescu; II-lea asasin: C. Potcoavă; Pajul: Toto Rusu; Stafeta I: I. Honae; Stafeta II: L. Doctor; Stafeta III: M. Lapteş. P r e m i e r a: 3 Februarie 1934 (5 spectacole).

267 **GINERELE D-LUI CHOTARD**, comedie în 3 acte de Roger Ferdinand. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Chotard: C. Simionescu; Maria: M Borsa; Regina: Sili Munteanu; Julien: I. Tîlvan; Prefectul: P Meşter; Căpitanul: I. S. Văleanu; Augustina: Toto Rusu; Parpallon: Sandu Rădulescu. P r e m i e r a: 13 Februarie 1934 (3 spectacole).

268. **RAŢA SĂLBATECĂ**, piesă în 3 acte de Henrik Ibsen; traducere de Laura Dragomirescu. Direcţia de scenă: Şt Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Werle: A. Decu; Gregors: T. Lapteş; Ekdal: N. Neamţu-Ottonel; Ialmar: N Dimitriu; Reling: I. Vanciu; Gina: A. Vasiliu; Hedwiga: Nunuţa Hodoş; D-na Sörli: V. Dimitriu; Malwig: I. Honae; Graberg: C. A. Rusei; Petersen: H. Cristea; Hensen: Al. Ilea; Un domn palid: Z. Eremia; Un domn miop: I. Fărăianu; Un domn chel: Titus Dan; Un domn: L Doctor; Alt domn: Miluţă Lapteş. P r e m i e r a: 6 Martie 1934 (4 spectacole).

269. **PROCURORUL**, piesă în 3 acte de John Bradley, traducere de I. Vanciu. Direcţia de scenă: Neamţu-Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Frank: T. Lapteş; Bill: I. Vanciu; Hariette: V. Dimitriu; Parcy: H. Cristea; Henni: C. A Rusei; Isabela: M. Borsa; Lilian: M. Tîlvan; Georges: Titus Dan, James: L. Irimieş; Diane: M. Munteanu. P r e m i e r a: 13 Martie 1934 (9 spectacole) R e l u ă r i: 1935—36 (7 sp); 1936—37 (1 sp.); 1943—44 (8 spect.)

270. **...ESCU**, comedie în 3 acte de Tudor Muşatescu. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: Em Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i-

Puica Periţeanu, Dem. Moruzan şi Hristea Cristea
în „Năzdrăvăniile Divorţului"

b u ţ i a: Decebal: N. Voicu; Iorgu: C. Potcoavă; Traian: N. Potoroacă; Stamatescu: M. Mateescu; Platon: S. Rădulescu; Damian: N Dimitriu; Amelia: M. Munteanu; Miza: N. Ştefănescu; Nina: Jana Popovici Voina; Un comisar: D. Constantinescu; Doctorul: P. Meşter; Fane: C Pătraşcu; Pişlică: Titus Dan; Miţi: Lica Rădulescu; Manole: I. Fărăianu· Ana: V. Drăgoi; Nercea: L. Irimieş; Un alegător: Al. Ilea P r e m i e r a: 31 Martie 1934 (7 spectacole).

271. **U. P. B.,** şarjă în 3 acte de Vladimir Nicoară. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu; D i s t r i b u ţ i a: Prezidenta U. P B. Marcela Borsa; Secretara: A. Vasiliu; Tanţa: V. Dimitriu; Fănică: C. Simionescu; Octav: N. Dimitriu; Un domn generos: L. Irimieş; Un domn calm: I. Fărăianu; Un domn: Titus Dan; Viceprezidenta: M. Munteanu; O doamnă: V Drăgoi. P r e m i e r a: 21 Aprilie 1934 (2 spectacole).

XVI. STAGIUNEA 1934-1935

272. SÂNZIANA ŞI PEPELEA, feerie în 5 acte de Vasile Alecsandri. Direcţia de scenă: N Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu şi Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Papură Impărat: I. Vanciu; Sînziana: Viorica Iuga-Lapteş; Pepelea: C. Simionescu-Sandu Rădulescu; Pîrlea Vodă: C Potcoavă; Lăcustă Vodă: Ion Fărăianu; Păcală: C. A Rusei; Tîndală: L. Irimieş; Baba Rada: M. Borsa; Smeul: D. Constantinescu; Zîna lacului: Maria Cupcea; Zîna codrului: Lica Rădulescu; Statu-Palmă: H. Cristea; Crivăţul: Z. Eremia; Zorilă: L. Doctor; Murgilă: Sorin Gabor; Macovei: Mihail Mateescu; Toma: V. Potoroacă; Mărica, A. Vasiliu; Safta: V. Drăgoi; Crainicul: D. Petre; Stolnicul: C. A. Rusei; Paharnicul: Titus Croitoru. P r e m i e r a: 2 Octombrie 1934 (8 spectacole).

273 **IOANA D'ARC**, comedie istorică în 5 acte (6 tablouri) de Bernard Shaw; traducere de Soare Z. Soare. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Ioana d'Arc: Viorica Iuga Lapteş-Violeta Boitoş; Carol VII: H. Cristea; Dunois: I. Tîlvan; Richard: N. Dimitriu; La Trenville: I S. Văleanu; La Mire: C. A. Rusei; Robert: D. Constantinescu; Bertrand: V. Potoroacă; Gilleo: P Meşter; Contesa: Maria Cupcea; Episcopul: Neamţu-Ottonel; Couchon: I. Vanciu; Stogumberg: T. Lapteş; Inchizitorul: C. Potcoavă; Martin: N. Voicu; Jean: M. Mateescu; Concelles: L. Doctor; Intendentul: L. Irimieş; Executorul: Sorin Gabor; Pajul I: Daia Nicoară; Pajul II: Virg. Bude; Pajul III: Virg Romanoschi. P r e m i e r a: 11 Octombrie 1934 (7 spectacole)

274. **INCURCĂ LUME**, comedie în 3 acte de A. de Herz. Direcţia de scenă N. Neamţu Ottonel; Regia: Em Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Emil: C Simionescu; Bungrăzescu: N. Voicu; Pintenaru: C. Potcoavă; Marchizul: M. Mateescu; Didina: Jana Popovici; Olga: Daia Nicoară Andron; Maria: A. Vasiliu P r e m i e r a: 16 Octombrie 1934 (6 spectacole) R e l u ă r i: 1938—39 (5 sp.).

275. **TINEREŢEA UNEI REGINE**, comedie istorică în 3 acte (7 tablouri) de Sill Vara; traducere de Soare Z. Soare. Direcţia de scenă: Z Bîrsan; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Victoria: Viorica Iuga; Ducesa de Kent: V. Cronvald; Melborne: Zaharia Bîrsan; Regele Leopold: N. Dimitriu; Albert: I. Tîlvan; Regele Wilhelm: C. Potcoavă; Heinrich: V. Potoroacă; Sir Robert: N Voicu; Alexandru al Rusiei: I. S. Văleanu; Baroana Lehzen: Adelina Vulcu; Lady Flora: V Dimitriu; Lady Litelton: Maria Munteanu; Lord Rousel: I. Vanciu; Lord Palmestron: Em. Josan; Durham: C. A. Rusei; Chamberlain: L Irimieş; John Couray: D. Constantinescu; de Chester: T. Lapteş; Ducele Welington: H. Cristea; Charles Dickens: L. Doctor; Arhiepiscopul: P. Meşter; Greville: M. Lapteş; Maestrul de ceremonii: Sorin Gabor; Baronul Brunord: C. A. Rusei; Lacheul: L Irimieş; O servitoare: V. Drăgoi; Lady Lansdsdowne: Elvira Barbu; Thomson: I. Fărăianu. P r e m i e r a: 30 Octombrie 1934 (6 spect.).

276. **FATĂ DE FAMILIE BUNĂ**, comedie în 4 acte de Iohan Vaszary Direcţia de scenă. Neamţu-Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Dr. Klemens: I. Tîlvan; Balsam: N. Neamţu-Ottonel; Hedy: V Dimitriu; Max: N. Voicu; Kern: C. Potcoavă; Grette: Daia Nicoară; Alice: L. Rădulescu; Consilierul: M. Mateescu; Mizi: Elena Barbu; Winter: C. Simionescu; Frantz: V. Potoroacă; Sora de caritate: Adelina Vulcu; Servitoarea I: Virginia Bude; Servitoarea II: V. Drăgoi; Cocota: M. Borsa; Lizi: V. Boitoş: Chelnerul: S. Gabor; Dl în frac: L. Doctor; Garderobiera: M. Nemeş. P r e m i e r a: 6 Noembrie 1934 (5 sp.).

277 **DOMNIŞOARA**, comedie în 3 acte de Jacques Deval; trad. Ion Minulescu. Direcţia de scenă. V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Lucien Galvoisier: V. Vasilescu; Alice: Olimpia Bîrsan; Cristina: Lica Rădulescu-Păcuraru; Maurice: I. Tîlvan; Domnişoara: Magda Tîlvan; Valentin: I. S. Văleanu; Boutin: H. Cristea; Elena: V. Drăgoi; Thereza: V. Romanovschi: Juliette: M. Nemeş; Eduard: Liviu Doctor. P r e m i e r a: 27 Noembrie 1934 (5 spect.).

278. **ALT GLAS**, piesă în 4 acte de Victor Papilian Direcţia de scenă Şt Braborescu; Regia: V. Rădulescu. Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i-

Ioan Sarca

Virginia Bude

G. Matache, regisor

buţia: Sabău: N. Neamţu-Ottonel; Gabor: I. Tîlvan; Gabany: I. Vanciu; Maria: M. Borsa; Ioşcuţa: V. Boitoş; Dochiţa: Daia Nicoară; Şandor: H. Cristea. Premiera: 4 Decembrie 1934 (3 spect.).

279. **HAIDEM LA TEATRU,** comedie într'un act de Valeriu Mardare Direcţia de scenă. N. Voicu; Regia Em. Josan; Sufleur: I S. Văleanu; Şt. Constantinescu Distribuţia: Ştefan Zoınescu: T. Lapteş; Elvira: A. Vasiliu; Ioana: Virg Drăgoi; Iancu: V. Potoroacă; Paraschiva: El. Barbu; Panait: I. Suchi. Pıemiera: 18 Decembrie 1934 (7 spect) Reluare: 1935—36 (1 sp.).

280. **CĂPRIŢA,** piesă în 3 acte de Petre Drăgoescu Direcţia de scenă Şt. Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: I. Suchi. Distribuţia: Mihai Damian: Ştefan Braborescu; Elena: Mia Mateescu; Căpriţa: Daia Nicoară; Viorica: Sili Munteanu; Mircea: H. Cristea; Aneta: M. Borsa; Talabă: T. Lapteş; Zimmer: C. A. Rusei; Servitoarea: Virginia Bude. Premiera: 18 Decembrie 1934 (7 spect.).

281 **MINISTRU FĂRĂ PORTOFOLIU,** comedie în 4 acte de Arcadie Baculea. Diıecţia de scenă. N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt Constantinescu. Distribuţia: Mantu: N. Voicu; Dna Mantu: M Munteanu; Eleonora: Nat. Ştefănescu; Calistrat: M. Mateescu; Puiu: C. Simionescu; Tanţi: Virg Bude; Pavelescu: I. Vanciu; Ionescu: Al Rădulescu; Xenia: V. Dimitriu; Ivan: I Suchi; Caterina: A. Vasiliu; Leon: L. Doctor; Cetăţeanul: I. Fărăianu; O femeie bătrână: V. Drăgoi; Eftimie: C A. Rusei; Ileana: M. Nemeş. Premiera: 8 Ianuarie 1935 (6 spect.).

282 **FIICA RĂTĂCITĂ,** comedie în 3 acte de Ludvig Fulda; trad. de Paul Gusti: Direcţia de scenă. V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Alecsandru-Mişu Ştefănescu; Bernhard: I. Vanciu; Adolfina: A Vasiliu; Neli: Sili Munteanu; Herald: V. Potoroacă; Westfal: Al. Rădulescu; Eva: M. Munteanu; Margo: Viorica Gabor; Elsa: V. Bude; Baroana: Ad. Vulcu; Hilda: Daia Nicoară; Berta: Virginia Romanovschi; Hindenburg: C. A Rusei; Witich: D. Constantinescu; Lina: V. Drăgoi; Directorul hotelului: Petre Mester; Un chelner: Sorin Gabor; Alt chelner: I. Fărăianu; Dna Stückenlung: Viorica Ştirbeţiu. Premiera: 15 Ianuarie 1935 (6 spect).

283 **AVRAM IANCU,** dramă într'un prolog şi 3 faze (10 tablouri) de Lucian Blaga. Direcţiunea de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu şi Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Avram Iancu:

I. Tîlvan; Gratz: C. Simionescu; Schuller: T. Lapteş; Aghiotant imperial: N. Dimitriu; al doilea aghiotant: V Potoroacă; Tatăl lui Iancu: N. Voicu; Dragoş: C. A. Rusei; Popa Păcală: C. Potcoavă; Preşed. Comitet naţional: M Mateescu; Duhu: C A. Rusei; Erzsi: Sili Munteanu; Ianoş: L. Doctor; Gyuri: Sorin Gabor; Şimon: I. S. Văleanu; Ianoş: Z. Eremie; Un moţ: H. Cristea; Un băeş: I. Fărăianu; O babă: M. Borsa; Ion: Al. Rădulescu; O. muntăriţă: Daia Nicoară; A doua: El. Barbu; A treia: Viorica Gabor; Un mocan: Gh. Furmuzache; Un jandarm ungur: Z. Eremie; Al doilea jandarm: Sorin Gabor; Moţul Ilie: D. Constantinescu; Tribunul I: Const. Ionescu; Tribunul II: M. Lapteş; Tribunul III: Pop Sabin; Vestitorul I: S. Gabor; Vestitorul II: Em. Josan; Vestitorul III: I. S. Văleanu P r e m i e r a: 29 Ianuarie 1935 (12 spect.). R e l u ă r i: 1935—36 (5 sp); 1940—41 (7 sp); 1941—42 (7 sp.); 1942—43 (1 sp.).

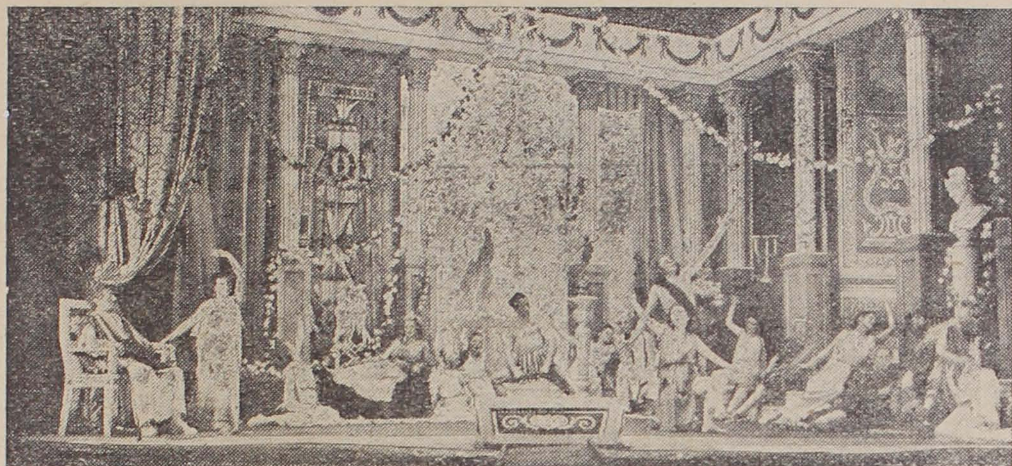
284 **MISS BA** (Unde iubirea e interzisă), piesă în 5 acte de M. Rudolf Beiser; trad. I. Vanciu. Direcţia de scenă: Z. Bîrsan; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Barret: Zaharia Bîrsan; Elisabeta: Maria Munteanu; Arabela: Ad Vulcu; Henriette: Daia Nicoară; Octavius: V. Potoroacă; Georges: H. Cristea; Septimius: C. Ionescu; Carol: L. Doctor; Henry: S. Gabor; Alfred: Miluţă Lapteş; Bella Hedley: Virg Bude; Robert: N Dimitriu; Cook: I. S. Văleanu; Bevan: C. A Rusei; Chambers: D. Constantinescu; Dr. Ford: Z. Eremia; Dora: El. Barbu. P r e m i e r a: 12 Februarie 1935 (5 spect.)

285. **REGINA SLUGILOR**, comedie în 3 acte de Val Mugur. Direcţia de scenă V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Directorul: V. Vasilescu; Iordache: M. Mateescu; Leny.. Daia Nicoară; Fany: Elv. Barbu; Alice: M Munteanu; Ionel: Sandu Rădulescu; Petrescu: I. S. Văleanu; Anton: C A. Rusei; Ursu: I. Fărăianu; Ionescu: L. Doctor; Maria: Virg. Drăgoi. P r e m i e r a: 7 Martie 1935 (4 sp.).

286. **HEDDA GABLER**, dramă în 4 acte de Henrik Ibsen. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Iorgen Tesman: Şt. Braborescu; Hedda: Magda Tîlvan; Dra Tesman: Mia Mateescu; Brack: I. Vanciu; Dna Elvsted: V. Dimitriu; Lövborg: N. Dimitriu; Berta: Virg Drăgoi. P r e m i e r a: 19 Martie 1935 (3 spect.).

287. **LAŢUL**, divertisment în 3 acte, prolog şi epilog de Ion Tîlvan. Direcţia de scenă. Ştefan Braborescu; Regia: Em Josan; Sufleur: Ştefan Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Ghi: I. Tîlvan; Şerban: N. Dimitriu; Sorin: I. S Văleanu; Nely: Jana Popovici; Mariella: Viorica Dimitriu; Mama: Ad. Vulcu; Alecsandrina: N. Hodoş; Crina: V. Drăgoi; Biba: El. Barbu; Nitza: V Gabor; Roza: V. Romanovschi. P r e m i e r a: 28 Martie 1935 (4 spect.). R e l u a r e: 1938—39 (2 sp.).

288. **CONSTANTIN-VODĂ BRÂNCOVEANU**, dramă istorică în 5 acte în versuri de Nicolae Iorga Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Constantin Brîncoveanu: N. Dimitriu; D-na Maria: V. Cronvald; Constantin: D. Petrescu; Ştefan: Virginia Bude; Radu: I. Tîlvan; Domniţa Stanca: Daia Nicoară; Dna Maria: M. Munteanu; Gheorghe: I. Dumitrescu; Mitropolitul Tudosie: I Vanciu; Mitrop. Antim: C. Potcoavă; Episcop Damaschin: C. A. Rusei; Const. Cantacuzino: N. Voicu; Mihail: I. S. Văleanu; Toma: V Predeanu; Iordache: I. Negulescu; Ştefan: L Doctor; Const Ştirbei: V

Scenă din „Fântâna Blanduziei". Reluarea dela Timişoara
Dir. de sc.: V. Rădulescu Decoruri: E. Trucinsky

Bărbulescu; Radu Golescu: Em. Josan; Inache Văcărescu: C. A. Rusei; Radu Popescu: H Cristea; Radu Greceanu: M. Mateescu; Ianache Porfiriţa: C. Simionescu; Preda Postelnicul: V. Potoroacă; Colonelul Guadaqui: S. Gabor; Sachim Paşa: D. Constantinescu; Capuchihaia: V. Rădulescu; Un călugăr: V Gregorian; Un trimis turc: Pop Sabin; Un paznic turc: S. Gabor; Aprodul I: Gh. Furmuzache; Aprodul II: M. Lapteş; Săteanul: I. Fărăianu; Logofătul: P. Meşter. Premiera: 7 Mai 1935 (3 spect).

XVII. STAGIUNEA 1935-1936

289. **O CRIMĂ PASIONALĂ,** piesă în 5 acte de Mihail Drumeş. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Pick: N. Voicu; Lia: Viorica Dimitriu; Victor: S. Rădulescu; Comisarul şef: D. Constantinescu; Diacu: C. Potcoavă; Tatăl: V Vasilescu; Directorul Inchisorii: G. Simionescu; Avocatul: N. Dimitriu; Procurorul: Leonard Divarius; Preşedintele: I S. Văleanu; Administratorul: M. Mateescu; Temnicerul: L. Doctor; Un domn: C. A. Rusei; Agentul: L. Irimieş; Un reporter: V. Potoroacă; Al doilea reporter: H. Cristea; Lina: Virg Drăgoi; Lacheul: I. Fărăianu. Premiera: 3 Octombrie 1935 (2 sp.).

290 **GAUDEAMUS,** piesă în 4 acte de Leonida Andreev; trad. H. Blazian. Direcţia de scenă Emil Bobescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Piotr Cuzmici: Şt Braborescu; Dina Ştern: Lica Rădulescu; Lelia: Daia Nicoară; Onucina: V. Drăgoi; Onufri: V. Vasilescu; Capitan: C Potcoavă; Stamaschin: I. S. Văleanu; Tenorul: I. Vanciu; Blohin: V. Potoroacă; Costea: C. A. Rusei; Cocetov: H. Cristea; Pietrovschi: S Rădulescu; Coslov: C. Simionescu; Grinievici: L. Irimieş; Pancratiev: Mihail Mateescu; Gritenco: S. Gabor; Segal: M. Lapteş; O elevă de liceu: V. Boitoş; O studentă: V. Ştirbeţiu; Altă studentă: Virg. Romanoschi. Premiera: 8 Octombrie 1935 (5 spect.).

291 **ZEBRA,** comedie în 3 acte de Paul Armont şi Nancy. Direcţia de scenă. V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu.

D i s t r i b u ţ i a: Precorbin: V. Vasilescu; Bocard: N. Voicu; Raymonde: V Iuga-Lapteş; Gilberte: V. Dimitriu; Fretigny: C. Potcoavă; Genicourt: M. Mateescu; Jacques: D. Constantinescu; Chaussette: H. Cristea; Tricoche: V. Potoroacă; François: L. Irimieş; Juliette: V Drăgoi; Fifi: V. Romanoschi; Comisarul: C. A. Rusei P r e m i e r a: 17 Octombrie 1935 (9 sp.).

292 **MASCA ŞI OBRAZUL,** grotescă în 3 acte de Luigi Chiarelli; trad. Şt. Neniţescu Direcţia de scenă. Şt. Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Paoli: Şt. Braborescu; Savina: Jana Popovici; Luciano: N. Dimitriu; Cirillo: N. Neamţu-Ottonel; Eliza: M. Munteanu; Marco: I. Vanciu; Wanda: Daia Nicoară; Marta: Sili Munteanu; Gíorgio: C. Simionescu; Piero: S Rădulescu; Andrea: L. Irimieş; Giacomo: Miluţă Dorna; Tereza: V. Romanovschi. P r e m i e r a: 29 Octombrie 1935 (6 spct.).

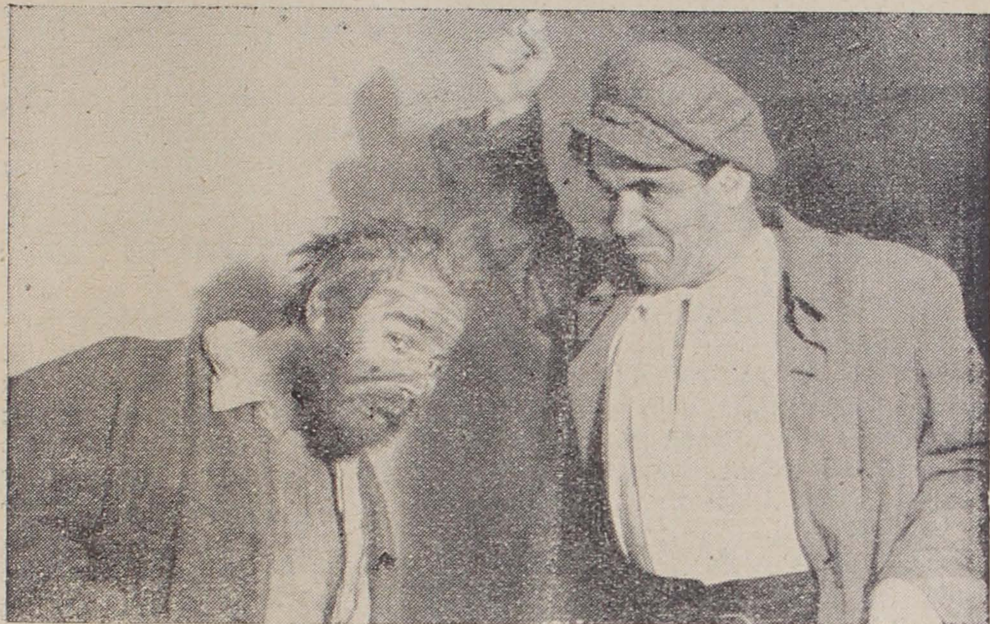
293 **MARIŞA,** dramă în 5 acte de Fraţii Mrstic; trad. Libuse Monastireanu. Direcţia de scenă Emil Bobescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Lizal: N Neamţu-Ottonel; Lizalca: M. Borsa; Marişa: M. Munteanu; Rozara: N Hodoş; Vavra: D. Constantinescu; Franţec: I. Tîlvan; Horacica: A. Vasiliu; Straholca: Mia Mateescu; Strubal: H. Cristea; Bunica: V. Drăgoi; Cîrciumarul: I Vanciu; Cîrciumăriţa: Magda Tîlvan; Pavel: Miluţă Dorna; Hardlicică: L. Irimieş; Aprodul: I Fărăianu; I-ul recrut: Gh. Frumuzache; al II-lea recrut: Sabin Pop; al III-lea recrut: C. Ionescu; al IV-lea recrut: S. Gabor; Franic: C. A. Rusei; Buşec: S Rădulescu; Ţăranca: Ad. Vulcu; Un vecin: E Chinda; al II-lea vecin: O. Şchiopu; Valeria V. Gabor; Rozivalva: Rola Savu; Hardliciova: V. Boitoş; Cristoph: I. S. Văleanu. P r e m i e r a: 19 Noembrie 1935 (5 spect.)

294. **DNA MINISTRU,** comedie în 4 acte de Bronislav Nusici Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Sima Popovici: C. A Rusei; Tifca: Puica Perieţeanu; Raco: Daia Nicoară; Dara Viorica Iuga; Ceda: N. Voicu; Dr Nincovici: D. Constantinescu; Ripta: C Potcoavă; Pera: I. Fărăianu; Vaza: V. Vasilescu; Anca: E. Barbu; Misi: Ad. Vulcu: Un Poliţist: L. Irimieş: P r e m i e r a: 3 Decembrie 1935 (8 spect).

295. **TAINA.** comedie tragică în 3 acte, un prolog (8 tablouri) de Constantin Rîuleţ. Direcţia de scenă Emil Bobescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Tommy: Al. Economu; Dandy: S. Rădulescu; Sissy: V Dimitriu; James: L. Divarius; Vera: Viorica Iuga; Hobss: T. Lapteş; John: M. Mateescu; Judecătorul: I. S. Văleanu; Balton: D Constantinescu; Falder: H. Cristea; Samuel: C. A. Rusei; Gardistul: Miluţa Dorna; Grefierul: L Irimieş; Aprodul: L. Doctor. P r e m i e r a: 17 Decembrie 1935 (5 spect.).

296 **TEMPO 120 PE ORĂ,** comedie în 3 acte (6 tablouri) de A Szanto şi M. Szecseny; trad. de Maria Muntenu. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: Em Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Conrad: Al. Economu; Mariana: Tanţa Brătăşanu; Loring: Sandu Rădulescu; Horning: V. Vasilescu; Wilma: A. Vasiliu; Richter: M. Mateescu; Heller: C Simionescu; Walter: Nicolae Sireţeanu; Müller: L Irimieş; Lanner: C A. Rusei; Steiner: I. S. Văleanu; Perl: D. Constantinescu; D-na Perl: Maria Munteanu; Bruder: Liviu Doctor; Schwartz: H. Cristea; Herman: I. Fărăianu; Iosif: C. Ionescu; Chelner: I. Marcu. P r e m i e r a: 21 Ianuarie 1936 (9 spect.).

Leonard

Titus Lapteş şi Sabin Pop în „Domnişoara Nastasia"
Stag. 1943-44

297. **ABATELE,** piesă în 3 acte (5 tablouri) de Paul Anthelme; trad. Vasile Cornea. Direcţiunea de scenă. N Neamţu-Ottonel; Regia Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Pioux: N. Neamţu-Ottonel; Bordier: Al. Economu; Soţia: Elvira Barbu; Episcopul: C A. Rusei; Bressard: Nicolae Sireteanu; Soţia lui: Mia Mateescu; Femeia Pioux: V. Drăgoi: Agata: Ad. Vulcu; Jeanette: Mioara Constantinescu; Dubois: D. Constantinescu; Grefierul: Titus Croitoru; Baba Michaud: N. Hodoş; Femeia Limeau: V. Gabor; Louise: Şoimiţa Fărăianu; Preşedintele: C Potcoavă; Procurorul: V Potoroacă; Croitorul: C. Ionescu; Lancelin: C. Simionescu; Moiroud: I. Fărăianu; Clopotarul: H. Cristea; Temnicerul: L Irimieş. P r e m i e r a: 6 Februarie 1936 (6 spect.).

298. **CÂINII,** piesă în 4 acte de Haralamb G. Leca. Direcţia de scenă: Emil Bobescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Ion Verera: N. Dimitriu; G-ral Farman: V Potoroacă; Fronda: Dumitru Moruzan; Mircea Fronda: Gheorghe Aurelian; Doctorul: N. Voicu; Iaroghi: I. Vanciu; Fulda: S. Rădulescu; Popescu: C. Potcoavă; Dumitrescu: T. Lapteş; Văianu: M. Mateescu; Delacrasna: H. Cristea; Pavlopol: I. Fărăianu; Prefectul: L. Irimieş; Wanda: V. Cronvald; Corina: V. Dimitriu; Maty: V. Boitiş; M-me le General: A. Vasiliu; Bărăgan: D. Mazilu; Ştefan: D. Mihai; Taşcu: C. Ionescu; Năstăsescu: D. Şchiopu; Spirache: I. Vasile; Molea: N. Creţu; Dincă: V. Cianu. P r e m i e r a: 25 Februarie 1936 (5 sp.).

299. **BICHONEL,** comedie în 3 acte de Jean de Letraz; traducere de V Maximilian. Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantnescu. D i s t r i b u ţ i a: Antoine: N. Voicu; Edmund: Dem. Moruzan; Jacques: V. Potoroacă; Gambier: C. Potcoavă; Pauline: Nunuţa

Hodoş; Madeleine: Lica Rădulescu; Henriette: A Vasiliu; Lulu: El. Barbu; Mariette: V. Drăgoi. P r e m i e r a: 12 Martie 1936 (7 sp.). R e l u ă r i: 1936—37 (3 spectacole)

300. **MEDALIILE BĂTRÂNEI,** piesă în 3 tablouri de J. Barri; traducere de G. Ostrogovici. Direcţia de scenă: Şt Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: D-na Dowey: Nunuţa Hodoş; Mickelcham: Marcela Bosa; Twimley: Virginia Drăgoi; Haggerty: Aurelia Vasiliu; Kanneth: D. Constantinescu; Reverendul: C. A Rusei. P r e m i e r a: 19 Martie 1936 (3 sp.). R e l u ă r i: 1936—37 (3 sp.); 1938—39 (4 sp.); 1940—41 (4 sp).

301. **UN ASASINAT,** piesă în 5 acte prolog şi epilog de Sidney Garrik. Direcţia de scenă: Em Bobescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Morland: N. Dimitriu; Leonia: Jeni Moruzan; Mica Morland: Şoimiţa Fărăianu; Gaston: Gh Aurelian; Violeta: M. Munteanu; Judecătorul: N. Sireteanu; D-na Elios: Puica Perieţeanu; Ruth: Lica Rădulescu; Brideaux: L. Irimieş; Un aprod: L. Doctor; Kity: V. Drăgoi; Tomy: I Fărăianu; Lacheul: D. Mihai. P r e m i e r a: 2 Aprilie 1936 (4 spectacole).

302. **VESTE BUNĂ,** piesă în 3 acte (7 tablouri) de Mircea Ştefănescu. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: Em Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Jeana: Magda Tîlvan; Tudor: T. Lapteş; Eliza: Aurelia Vasiliu; Manole: C. A. Rusei; Andrei: N Dimitriu; Lenuţa: M. Munteanu; Simeon: I. Tîlvan; Katzafatos: C. Simionescu; Riza: H. Cristea; Marin: L Irimieş; Pembé: V. Drăgoi; Bedrie: Rola Savu; Grigorescu: I. Fărăianu; Niculescu: I. Marcu; Hanem: Mioara Criptea; Georie: Tatia Mureşanu; Zila: Kica Stamatiu; Inerie: Diana Pop; Meiser: Neli Popescu; Fatma: Virginia Ionescu. P r e m i e r a: 21 Aprilie 1936 (5 spectacole).

303. **FEMEIA STATORNICĂ,** comedie în 3 acte de Somerset Maugham; traducere de I. Vanciu Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottooel; Regia Em Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Constance: Viorica Dimitriu; John: I. Vanciu; Bernard: N. Dimitriu; D-na Culver: M Borsa; Marie-Luise: Viorica Ştirbeţiu; Marta: Lica Rădulescu; Barbara: Aur. Vasiliu; Mortimer: D. Constantinescu; Bently: L. Irimieş P r e m i e r a: 28 Aprilie 1936 (5 spectacole) R e l u ă r i: 1936—37 (2 sp.); 1937—38 (4 sp.).

XVIII. STAGIUNEA 1936-1937

304. **PAVILIONUL CU UMBRE,** piesă în 3 acte de Gib. Mihăescu Direcţia de scenă: N Neamţu-Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Liana: V. Dimitriu; Ilarie: N Neamţu-Ottonel; Geo: I. Tîlvan; Angela: Jeni Moruzan; Marius: L Divarius; Mihuţ: H. Cristea; Ifrim: L. Irimieş; Doica: V. Gabor P r e m i e r a: 15 Septembrie 1936 (3 spectacole).

305 **CIDUL,** tragedie în 5 acte (13 tablouri) de Pierre Corneille; traducere de Şt. O. Iosif. Direcţia de scenă: Ştefan Braborescu; Regia: V Rădulescu; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Don Fernando: N. Sireteanu; Doanna Uracca: Viorica Iuga; Don Diego: C. A. Rusei; Don Gomez: D Constantinescu; Don Rodrigo: I Tîlvan; Don Sancho: V. Potoroacă; Don Arias: H. Cristea; Don Alonso: Titus Croitoru; Chimena: Ma-

Stefan Varodi

Olimpia Arghir

Costică Ionescu

ria Munteanu; Leonora: Florica Ciura; Elvira: Ad. Vulcu; Pajul: Viorica Gabor. Premiera: 24 Septembrie 1936 (6 spectacole).

306. **IN LARG,** piesă în 4 acte de Bulton Wane Direcţia de scenă: Em Bobescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Tom: I. Vanciu; Duke: T Lapteş—V. Potoroacă; Lingley: M. Mateescu—H. Hristea; Thomson: C. A. Rusei; Harry: L. Divarius; Scroby: N. Sireteanu; Ana: Violeta Boitoş; Klindensbanks: A Vasiliu; Modget: M. Borsa. Premiera: 1 Octombrie 1936 (6 spectacole).

307. **MOLIMA,** piesă în 3 acte de Ion Marin Sadoveanu Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Maria: Mia Mateescu; Mihai: N. Dimitriu; Iorgu: N. Voicu; Ali: H. Cristea; Dinu: V. Boitoş; Ana: M. Nemeş-Turcu; Viorica: Magda Tîlvan. Premiera: 8 Octombrie 1936 (4 spectacole).

308. **COLIERUL RAJAHULUI,** comedie în 3 acte de Walter W. Ellis Direcţia de scenă: Virgil Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Ştefan Constantinescu. Distribuţia: Bertrand: N Voicu; Jean: V. Vasilescu; Pamela: V. Cronvald; Monette: T. Brătăşanu; Tripette: Al. Economu; Ana: Puica Perieţeanu; Doctorul: Gh. Aurelian; Rafaiul: H. Mezei; Telegrafistul: I. Fărăianu; Ursule: Ad. Vulcu; Clotilda: Daia Nicoară-Andron. Premiera: 22 Octombrie 1936 (9 spectacole).

309. **KARL ŞI ANNA,** dramă în 4 acte de Leonard Franck; traducere de T. Lapteş. Direcţia de scenă: Em. Bobescu; Regia: Em Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Karl: N. Dimitriu; Richard: T. Lapteş; Un prizonier german: C. Potcoavă; Alt prizonier: L. Irimieş; Un paznic rus: I. S. Văleanu; Anna: Nunuţa Hodoş; Maria: Virginia Drăgoi; Bărbatul sorei Mariei: M. Dorma; Sora Mariei: V. Gabor; Sentinela rusă: S. Cîmpean. Premiera: 5 Noembrie 1936 (5 spectacole).

310. **CRAIUL MUNŢILOR,** dramă în 4 acte şi în versuri de Al. Ceuşeanu Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu şi Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Avram Iancu: Iosif Vanciu; Iacob: N. Şireteanu; Hatvany: Gh. Aurelian; Dragoş: N. Voicu; Călugărul: Al. Economu; Bătrîneanu-Moldovan: H. Cristea; Bîrlea-Golescu: T. Lapteş; Iarian-Racoviţa: L. Divarius; Tordaianu-Corcheş; M. Mateescu: Popa Balint; Preotul: Emil Josan; Bazeliu-Ion Rusu: C. Simionescu; Moga-Pruţiu: D. Mihai; Olteanu: Sandu Rădulescu; Moşneagu-Buteanu Ion: C. A. Rusei; Begnescu: I. Fărăianu; Arpady-Ofiţerul I-Rănitul I: D.

Băjenaru; Andreica-Adrian: I S. Văleanu; Comandantul: V. Potoroacă; Zbirul I-Ofiţerul II-Rănitul II: S. Câmpeanu; Zbirul II-Ofiţerul III-Rănitul III: Ricu Meşter; Ofiţerul IV: Titus Croitoru; Marta: Aurelia Vasiliu; Maria: M. Munteanu; Femeia: M. Borsa; Jupânul Stupini: V. Rădulescu; Zbirul III-Boerul: M Dorna; Petre Dobru: L. Irimieş. Premiera: 12 Noembrie 1936 (5 spectacole).

311. **TOBIAS WUNDERLICH,** Legendă dramatică în 5 acte (11 tablouri) de H. Ortner; traducere de N. Şireteanu. Direcţia de scenă: Em. Bobescu; Regia: Em Josan; Sufleur: Şt Constantinescu. Distribuţia: Tobias: N. Şireteanu; Leeb: D. Moruzan; Vogel: V. Vasilescu; Sturm: I Vanciu; Sfânta: Voileta Boıtoş; Winerl: V. Potoroacă; Urswick: C Simionescu; Gartemberg: M. Dorna; Rosenzweig: H. Cristea; Expertul: L. Irimieş; Niderberger: I Fărăianu; Redel: I S. Văleanu; Barbara: N. Hodoş; Mama: M. Borsa; Lenim: D. Marcu; Giky: T. Brătăşanu; Midi: Sili Munteanu; Evelin: M Munteanu; Licitatorul: C. A. Rusei; Secretarul: S. Rădulescu; Ucenicul: Gh. Aurelian; Pălimarul: T. Croitoru; Chelneriţa: Daia Nicoară; Gardianul: Dodu Băjenaru. Premiera: 24 Noembrie 1936 (3 spectacole).

312 **CAPRICIUL,** comedie într'un act de Alfred de Musset. Direcţia de scenă: D. Moruzan: Regia: Em Josan; Sufleur: I. S. Văleanu. Distribuţia: D-na de Lery: Viorica Dimitriu; Mathilde: Viorica Iuga; Henry: Dem. Moruzan; Lacheul I: V. Rădulescu; Lacheul II: Ion Fărăianu. Premiera: 28 Noembrie 1936 (4 spectacole).

313 **LEAGĂNUL,** piesă în 2 acte de Gregorio şi Maria Martinez Sierra; traducere de Silvia Aurelian. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur: I S. Văleanu Distribuţia: Poetul: N. Dimitriu; Sora Jana: Mia Mateescu; Theresa: D. Nicoară; Maica Superioară: N. Hodoş; Superioara maicelor: Maria Cupcea Munteanu; Maica Vicară: Puica Perieţeanu; Sora Marcela: Sili Munteanu; S Maria: P. Brătăşanu; S. Lagrario: V. Ştırbeţiu; S. Ines: V. Drăgoi; S Portăreasă: Florica Ciura; Medicul: N Neamţu-Ottonel; Antonio: Ion Tîlvan. Premiera: 28 Noembrie 1936 (5 spectacole).

314. **BACANTELE,** tragedie în 5 acte de Euripide; traducere de Şt. Bezdechi. Direcţia de scenă: Şt Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt Constantinescu. Distribuţia: Dionisos: I. Tîlvan; Penteu: L. Divarius; Agave: Magda Tîlvan; Cadmos: T. Lapteş; Tiresias: C A. Rusei; Un slujitor-Un crainic: I. S. Văleanu-N. Sireteanu; Alt crainic: L. Doctor; Corifeia I: Viorica Iuga; A doua: M. Munteanu; A treia: A Vasiliu. Premiera: 12 Decembrie 1936 (4 spectacole).

315. **SIGNOR BRACOLI,** comedie în 6 tablouri de Jacques Deval; traducere de Ion Tîlvan. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt Constantınescu. Distribuţia: Bracoli: I. Tîlvan; André: C. A. Rusei; Colonelul: N. Sireteanu; Geo: V. Potoroacă; Robert: S Rădulescu; Denis: H. Cristea; David: C Simionescu; Menard: D Moruzan; Cojas: Aurelia Vasiliu; Héléne: Jana Popovici; Henriette: Sili Munteanu; Jeanne: M. Tîlvan; Lucuzzia: Virginia Drăgoi. Premiera: 19 Decembrie 1936 (4 spectacole).

316. **M-SELLE NITOUCHE,** comedie muzicală în 4 acte de Hervé. Direcţia de scenă şi conducător muzical: Em. Bobescu; Regia: V. Rădulescu;

N. Dimitriu în „Manasse"

Dem. Moruzan în Zelig din „Manasse"

Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Denisa: Sili Munteanu-Daia Nicoară; Celestin: Petre Dragomir-C. Simionescu; Maiorul: Dem. Moruzan; Lt. Champlatreux: S. Rădulescu; Directorul: V. Rădulescu; Loriant: C. Potcoavă; Corina: T. Brătăşanu; Stareţa: Puica Perieţeanu; Substareţa: Maria Nemeş; Gustave: Titus Croitoru; Robert: L Doctor; Gilbert: Gh. Frumuzache; Octave: V. Radu; Regisorul: M. Dorna; Lidia: Rola Savu; Silvia: Fl. Ciura; Grinbleta: V. Gabor; Eleva I-a: Fl Ciura; Eleva II-a Rola Savu. P r e m i e r a: 9 Ianuarie 1937 (15 spectacole) R e l u ă r i: 1937—38 (2 sp.); 1939—40 (2 sp.).

317. **COLEOPTERELE,** comedie în 3 acte de Constantin Rîuleţ; Direcţia de scenă: V. Vasilescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Tache: Al. Economu; Mica: El. Barbu; Traian: Gh. Aurelian; Mimi: S. Rădulescu; Puşa: Sili Munteanu; Ica: C Simionescu; Ioana: V. Dimitriu; Povară: N. Voicu: Petre Dragomir; Nedelcu: C Potcoavă; Mircea: M. Dorna; Nae: L Irimieş; Moş Manu: I. Fărăianu; Vartanian: V. Vasilescu; Dida: T. Brătăşanu; Nicolae: Gh Frumuzache; Ioniţă: L. Doctor P r e m i e r a: 19 Ianuarie 1937 (3 sp.).

318. **CONSTRUCTORUL SOLNESS,** dramă în 3 acte de Henrik Ibsen. Direcţia de scenă: Ştefan Braborescu; Regia: Em Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Solness: N. Neamţu-Ottonel; D-na Solness: Mia Mateescu; Doctorul: P. Dragomir; Kaia: Nunuţa Horoş; Hilda: Daia Nicoară; Kunt: L. Irimieş; Ragnar: Sandu Rădulescu; O doamnă: Florica Ciura; Alta: Maria Nemeş. P r e m i e r a: 28 Ianuarie 1937 (4 sp.).

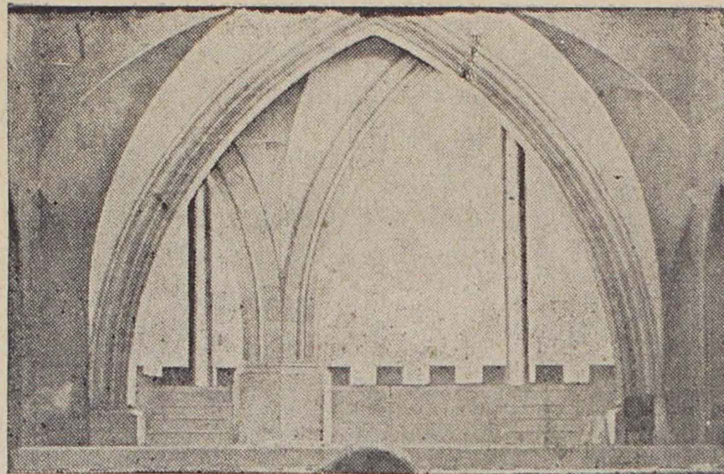
319. **DOMNUL DE ROUĂ,** poem dramatic în 3 acte în versuri de Zaharia Bîrsan. Direcția de scenă: Z Bîrsan; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Ștefan Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Alean: L. Divarius; Mama Luna. Jeni Moruzan; Baba Nana: M. Nemeș; Sina: V Iuga; Un străin-Dionaru: N. Sireteanu; Nourel: V. Potoroacă; Călugărul: N. Neamțu-Ottonel; Moșuleț: V Vasilescu; Căluș: L. Irimieș; Zarvă: H. Cristea; Gonac: M. Dorna; Buhu: L. Doctor; Taina: M. Munteanu; Baba Ana: M. Borsa; Arin: I. S Văleanu; Șarpe: P. Dragomir; Dina: Fl Ciura; Fia: Daia Nicoară; Tanna: V. Stirbețiu; Moș Belei: C. A. Rusei; Moș Rovine: Gh. Aurelian; Volbură: Al. Economu; Pară: D. Constantinescu; Fata bătrână: Nunuța Hodoș. P r e m i e r a: 6 Februarie 1937 (4 spec.). R e l u ă r i: 1940—41 (4 sp.); 1941—42 (2 sp.).

320 **LIEBELEI,** piesă în 3 acte de Arthur Schnitzler. Direcția de scenă: V. Vasilescu; Regia Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Weiring: N. Dimitriu; Fritz: I Tîlvan; Teodor: C. Simionescu; Un domn: C. A Rusei; Cristina: V. Boitoș; Mitzi: T. Brătășanu; Catherina: V Drăgoi; Lina: Șoimița Fărăianu. P r e m i e r a: 14 Februarie 1937 (5 spectacole).

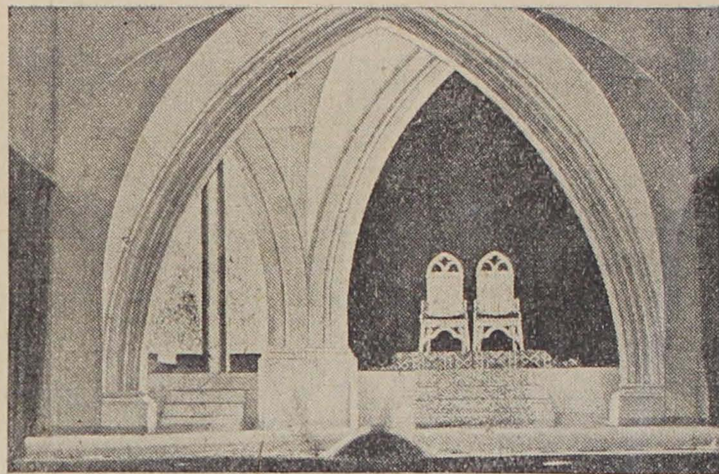
321. **FEMEIA ÎNDĂRĂTNICĂ,** comedie în 5 acte (8 tablouri) de W. Shakespeare; trad. H. G Leca. Direcția de scenă. V. Rădulescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Cristofor: C Potcoavă; Anna: V Drăgoi; Lordul: N. Sireteanu; Vînătorul: L Doctor; I Actor: I. Vanciu; I servitor: M. Dorna; II servitor: M. Omelschi; Pajul: T. Croitoru; Caterina: V Dimitriu; Petruchio: D. Constantinescu; Vitorio: C. A. Rusei; Gremio: D. Moruzan; Hortensio: V. Potoroacă; Lucentio: S. Rădulescu; Tranio: I Vanciu; Bianca: Maria Cupcea; Fl. Ciura; Emilia: E. Barbu, Biondello: L. Irimieș; Croitorul: Ion Fărăianu; Serv. lui Minola: Frumuzache; Bromio: H. Cristea; Magistrul: P Dragomir; Curtis: M. Dorna; Filip: L. Doctor; Ștefan: Gh. Ionescu; Nathanael: N. Omelschi; Giocomo: I Dumitrescu; Felix: N. Patrașcu; Giordano: G. Ciunteanu; Iosif: G. Frumuzache; Samuel: L. Petrescu; Străjerul: L. Câmpeanu. P r e m i e r a: 25 Februarie 1937 (5 spect.) R e l u a r e: 1940—41 (4 sp.).

322. **ALEXANDRU LĂPUȘNEANU,** dramă istorică în 5 acte (9 tablouri) în versuri de C. A. Rusei Direcția de scenă. Șt Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu D i s t r i b u ț i a: Al. Lăpușneanu: Ion Tîlvan; Moțoc: C. A. Rusei; Trotușanu: D Constantinescu; Mitropolitul: Al Economu; Cozma: C. Potcoavă; Cîrjă: N. Dimitriu: Boldur: V. Potoroacă; Spancioc: G. Aurelian; Mikeș: D. Moruzan; Veveriță: I. Vanciu; Ioniță: I. S Văleanu; Albotă: P. Dragomir; Ștefan: T. Croitoru; Todor: N. Sireteanu; Petru: L. Divarius; Leahul: H. Cristea; Andrasy: C. Simionescu; Hamura: M. Lapteș; Eremie: L. Doctor; Sandrea: V. Rădulescu; Ermbovschi: L. Irimieș; Călugărul: I. Fărăianu; Prigoreanu: Gr Mesteș; Călugărul rus: Gh. Frumuzache; Călugărul catolic: Dodu Bajenaru; Servul lui Moțoc: D. Mihai Bogdan: E Dorobanțu; D-na Rucsanda: Magda Tîlvan; Domnița Maria: Viorica Iuga; Domnica: M. Borsa. P r e m i e r a: 7 Martie 1937 (3 spectacole).

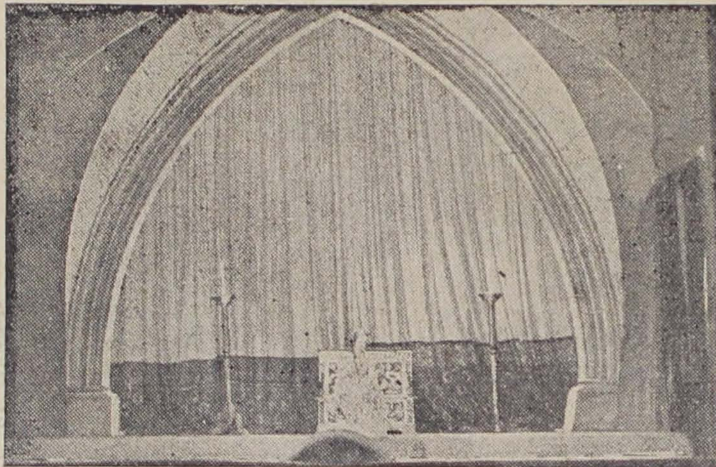
323 **DUDUCA SEVASTIȚA,** comedie în 3 acte de Ion Sîn-Giorgiu. Direcția de scenă. N. Neamțu Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu D i s t r i b u ț i a: Telemac: N. Neamțu-Ottonel; Liana: V. Di-

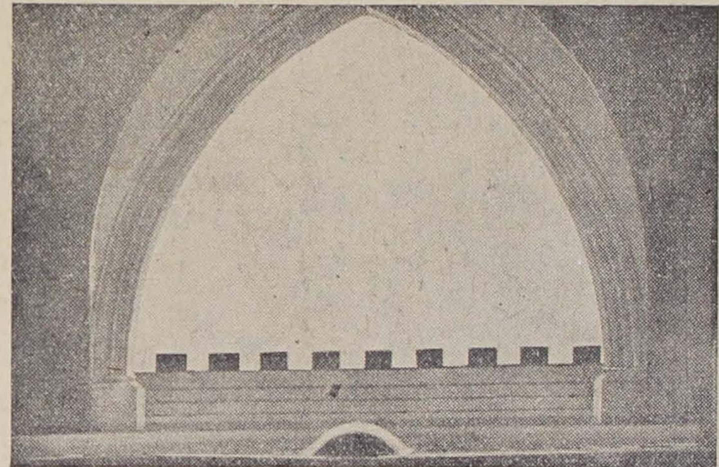
Tabloul I.

Tabloul II.

Tabloul III.

Tabloul IV.

„HAMLET“ de Shakespeare, prezentat la Timişoara. Dir. de sc.: I. Dinescu. Decoruri: E. Trucinsky.

mitriu; Duduca: A. Vasiliu; Răsvan: S. Rădulescu; Cocrişel: C. A. Rusei; Mitică: L. Irimieş; Profira: Maria Nemeş Premiera: 13 Martie 1937 (3 spect). Reluare: 1937—38 (6 sp.).

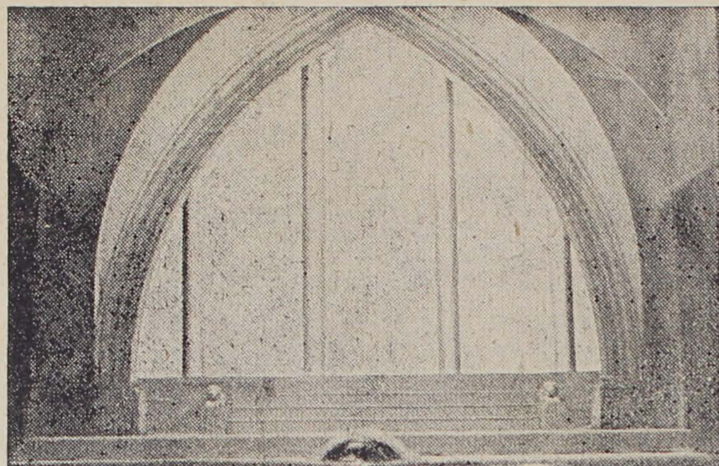
324. **TESSA,** piesă în 3 acte (6 tablouri) de I Giraudoux. trad. Ion Tîlvan. Direcţia de scenă. Victor Papilian; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Lewis: I. Tîlvan; Linda: Mia Mateescu; Kate: Adelina Vulcu; Kiril: P. Dragomir; Tessa: Violeta Boitoş; Paulina: V. Drăgoi; Sebastian: N. Hodoş; Iacob: C. Potcoavă; Antonia: T. Brătăşanu; Roberto: L Irimieş; Suzana: Daia Nicoară; Florance: M. Tîlvan; Charles: D. Moruzan; Miss Gregory: E. Barbu; Sir Bartelemy: D. Constantinescu; Dowson: H. Cristea; Pompierul: L. Doctor; Uşierul: M Dorna; Amploiatul: I. Fărăianu; Un domn: Gr. Mesteş; O tînără: Rola Savu; Dna Maës: M. Nemeş; Gabriella: Florica Ciura Premiera: 20 Martie 1937 (4 spectacole).

325. **MORIŞCA,** comedie în 4 acte de Ion Luca. Direcţia de scenă. V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Varvara: M. Borsa; Ghiţă: H. Cristea; Ionică: N. Hodoş; Popescu: L. Divarius; Raluca: P Perieţeanu; Tiberiu: P. Dragomir; Ştefan: Gh. Aurelian; Amalia: Jeni Moruzan; Lina: V. Ştirbeţiu; Valeria: V. Drăgoi; Jenică: D. Constantinescu; Secretarul: T Croitoru; Lucian: L. Irimieş; François: I. Fărăianu; Administratorul: M. Lapteş; Şeful de cabinet: Gr. Mesteş; Procurorul: I. S Vâleanu; Funcţionarul: Gh. Frumuzache; Mecanicul: D. Mihai. Premiera: 1 Aprilie 1937 (3 spect.).

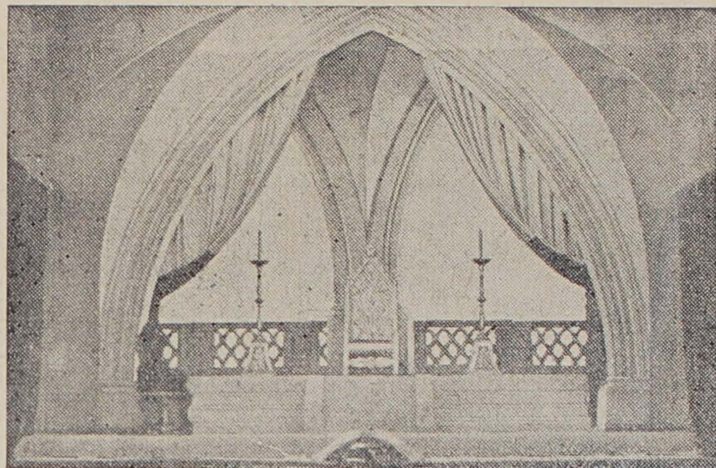
326 **STEAUA SEVILLEI,** tragedie în 3 acte (14 tablouri) de Lope de Vega; trad. Gh. Giuglea. Direcţia de scenă. Şt. Braborescu; Regia: V Rădulescu; Sufleur: Şt Constantinescu. Distribuţia: Regele: Al. Economu; Don Arias: N. Sireteanu; Sauche: I. Vanciu; Busto: L. Divarius; Stella: Viorica Iuga; Don Pedro: D. Constantinescu; Matilda: N. Hodoş; Clarinda: C. Potcoavă; Teodora: Fl. Ciura; Don Farfan: M. Dorna; Comandantul: P. Dragomir; Servitorul: Gh. Frumuzache; Don Manuel: Ionel Sarca; D. Gonzalo: T. Croitoru; Don Fernando: Em. Josan; D. Ignazio: L. Irimieş. Premiera: 8 Aprilie 1937 (3 spect.).

327. **DAMA CU CAMELII,** dramă în 5 acte de Al. Dumas-fiul Direcţia de scenă. Em. Bobescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt Constantinescu. Distribuţia: Margareta: Viorica Dimitriu-Jeni Moruzan; Armand: Gh. Aurelian: Georges Duval: Al. Economu; Gaston: Al Rădulescu; Baronul: D. Constantinescu; Gustave: C. Simionescu; Saint Gaudens: P. Dragomir; Contele Giray: H Cristea; Doctorul: C. A. Rusei; Prudence: P. Perieţeanu; Olimpia: A. Vasiliu; Nichette: D. Nicoară; Anais: Fl. Ciura; Arthur: L. Irimieş; Nanine: M. Borsa; Un valet: D Mihai. Premiera: 15 Aprilie 1937 (3 spect.). Reluare: 1937—38 (1 sp).

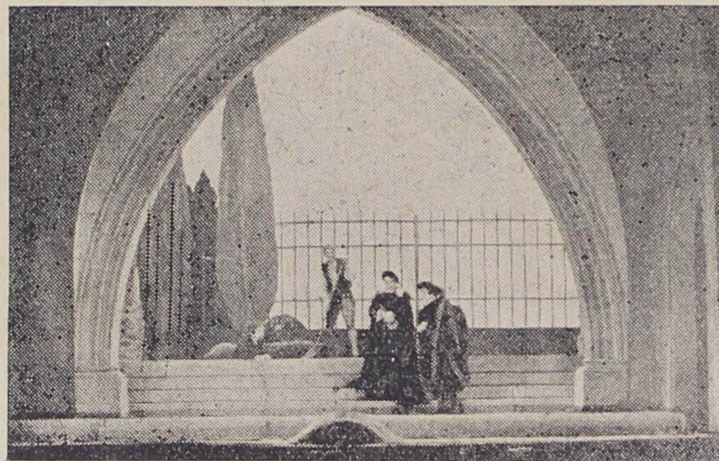
328. **ELIZABETH,** piesă în 3 acte (5 tablouri) de André Josset; trad. Virginia Cronvald. Direcţia de scenă Şt. Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Elizabeth: V. Cronvald-Braborescu; Esex: I. Tîlvan; Lord Burgley: Al Economu; Lord Cecil: N. Sireteanu; Francis Bacon: D. Moruzan; Mary Howard: V. Ştirbeţiu; Antony Bacon: M. Dorna; Walter Raleigh: L. Doctor Premiera: 22 Aprilie 1937 (3 spect.).

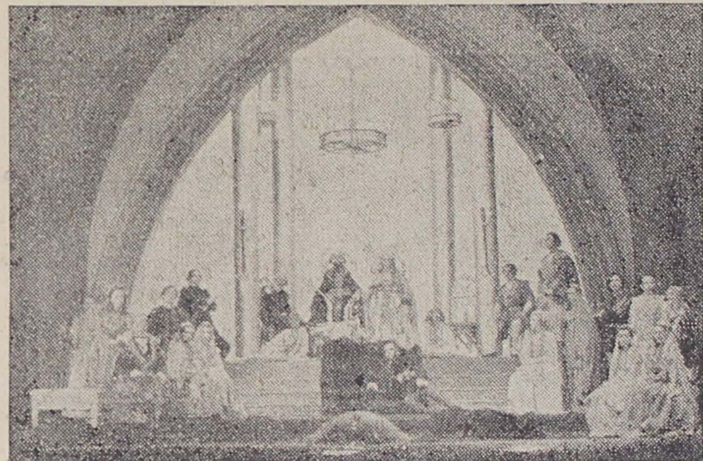
Tabloul V.

Tabloul VI.

Tabloul VII.

Tabloul VIII.

„HAMLET“ de Shakespeare, prezentat la Timisoara. Dir. de sc.: I. Dinescu. Decoruri: E. Trucinsky.

329. **ANDROMACA,** tragedie în 5 acte, în versuri de J. Racine; trad. A. Nanu. Direcția de scenă. I. Tîlvan; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Andromaca: Virg. Cronvald; Hermiona: Mag. Tîlvan; Cleona: Ad. Vulcu; Cefiza: Fl. Ciura; Pyrus: N. Sireteanu; Oreste: I. Tîlvan; Phoenix: C. A. Rusei. P r e m i e r a: 27 Aprilie 1937 (3 spect.). R e l u a r e: 1937—38 (1 sp.).

330. **LOGODNA LUI NICULIȚĂ,** comedie într'un act de Leonard Divarius. Direcția de scenă. L. Divarius; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Un pensionar: C. Potcoavă; Un fiu: Nunuța Hodoș; O fiică: Viorica Iuga; O nepoată: Virg. Drăgoi; O doamnă: P. Periețeanu; O fostă ordonanță: I. Fărăianu; Un naturalist: L. Irimieș; Un logodnic: Simionescu; Un tînăr: T. Croitoru. P r e m i e r a: 6 Mai 1937 (2 spectacole).

331. **INTÂMPLAREA,** un act de Coca Farago. Direcția de scenă. Șt. Petruțiu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Stancu: Dem. Moruzan; Emmy: Violeta Boitoș; Dinu: Al. Rădulescu. P r e m i e r a: 6 Mai 1937 (2 spect.).

332. **CASA CU FRAȚI,** dramă într'un act de Leontin Brudașcu. Direcția de scenă. V. Rădulescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Grigore Coman: I. Vanciu; Andrei: I. Tîlvan; Petre: V. Potoroacă; Ioniță: L. Divarius; Maria: M. Borsa; Doctorul: H. Cristea; Toma: I. S. Văleanu; Lola: Jeni Moruzan; I Rapsod: M. Lapteș-Dorna; II rapsod: T. Croitoru. P r e m i e r a: 6 Mai 1937 (2 spect.).

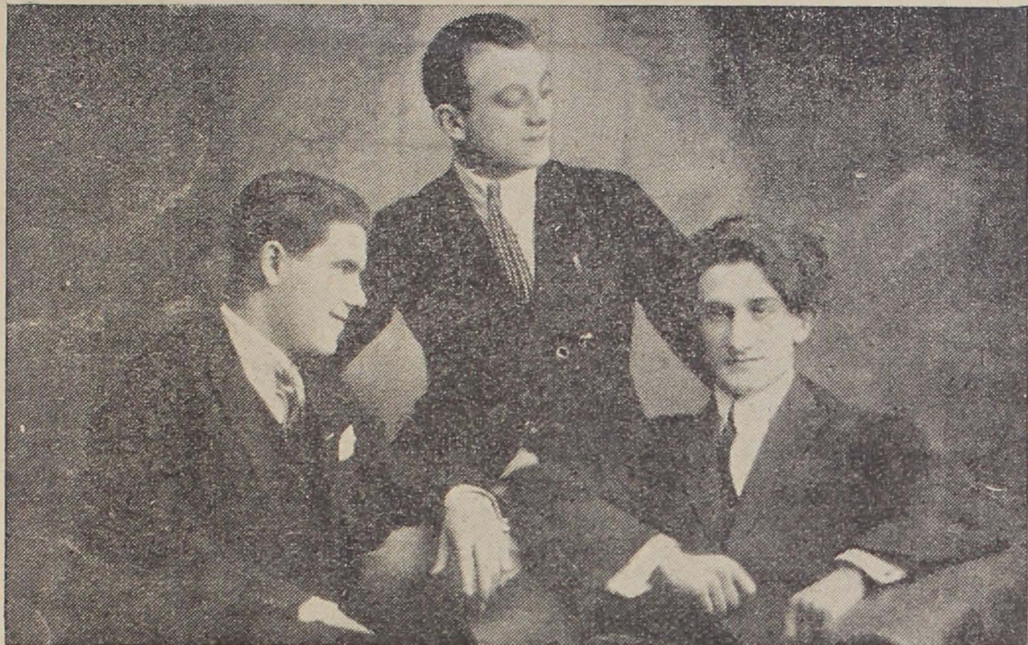
XIX. STAGIUNEA 1937-1938

333. **TRIBUNUL,** dramă în 3 acte (7 tablouri) de Ion A. Lapedatu. Direcția de scenă. Emil Bobescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Laszlo: C. A. Rusei; Maria: Mia Mateescu; Tereza: Sili Munteanu; Teodor: I. Vanciu; Vilmoș: V. Potoroacă; Matei: Petre Dragomir; Dan: I. Irimieș; Ferencz: H. Cristea; I român: T. Croitoru; II român: M. Dorna. P r e m i e r a: 18 Septembrie 1937 (4 spectacole)

334. **SUFLETE TARI,** dramă în 3 acte de Camil Petrescu. Direcția de scenă. I. Tîlvan; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Andrei Pietraru: I. Tîlvan; Matei Boiu Dorcani: N. Dimitriu; Ioana Boiu: Magda Tîlvan; Darie: N. Voicu; Prințul Basarab: I. S. Văleanu; Magda: M. Munteanu; Stematiu: C. A. Rusei; Elena: V. Boitoș; Servitorul: L. Irimieș. P r e m i e r a: 23 Septembrie 1937 (7 spect.). R e l u ă r i: 1938—39 (sp.); 1942—43 (5 sp.); 1943—44 (2 sp.).

335. **CĂLĂTORIA LUI PERRICHON,** comedie în 3 acte de Eugene Labiche și Eduard Martin. trad. Șt. Braborescu. Direcția de scenă. V. Vasilescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu D i s t r i b u ț i a: Perrichon: V. Vasilescu; Dna Perrichon: P. Periețeanu; Henriette: Daia Nicoară; Armand: Al. Rădulescu; Daniel: C. Simionescu; Maiorul Mathieu: M. Mateescu; Mozarin: P. Dragomir; Jecin: L. Irimieș; Un hotelier: I. Fărăianu. P r e m i e r a: 30 Septembrie 1937 (4 sp.).

336. **CAEZAR ȘI CLEOPATRA,** piesă în 5 acte (9 tablouri) de Bernhard Shaw; trad. de Soare Z. Soare. Direcția de scenă. Șt. Braborescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Iuliu Caezar: N. Neamțu-Ottonel; Cleopatra: Viorica Iuga; Flatatite: Margot Bo-

Trei tineri actori în 1924: C. Potoroacă (în picioare); Titus Lapteş (la stânga) şi regretatul Gh. Bănuţiu

teanu-Păcuraru; Ptolomeu: V. Boitoş; Britanus: Al. Economu; Rufio: N Sireteanu; Pathimus: C A. Rusei; Theodotus: C. Simionescu; Achiles: L. Irimieş; Apolodorus: G. Aurelian; Bel Afris: Al. Rădulescu; Belizanor: H. Cristea; Persanul: M. Dorna; Luntraşul: T. Croitoru; Lucius: D. Constantinescu; Carmiza: Daia Nicoară; Iras: V Drăgoi; Muzicantul: P. Dragomir; Majardomul' T Croitoru; Sentinela: Em. Josan; Centurionul: I. S. Văleanu; I hamal: Ion Fărăianu; Al doilea: D. Popescu; Al treilea: C. Ionescu; Un slujbaş: Em Josan; Altul: Gh. Frumuzache; Un soldat roman: L. Doctor; O sentinelă: Gr. Meteş. Premiera: 12 Octombrie 1937 (5 spectacole).

337. **FĂCLIA SUB OBROC,** piesă în 4 acte de G. D'Annunzio; traducere de A. Alexandrescu-Dorna. Direcţia de scenă: Em. Bobescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Tibaldo: Nicolae Bulandra; Simonetto: N. Hodoş; Gigliola: Lili Bulandra; Bertrando: Gh Aurelian; Dona Aldegrina: Mia Mateescu; Angizia Fura: V. Cronvald; Annabella: M Borsa; Benedetta: Ad. Vulcu; Şerparul' C. A. Rusei. Premiera: 19 Octombrie 1937 (4 spect.).

338 **SERVITOAREA DIN EVOLENA,** legendă elveţiană (din Valais) în 4 acte de René Morax; traducere de Ol. Boitoş. Direcţia de scenă: Victor Papilian; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Anton: Al Rădulescu; Severin: C. A. Rusei; Sf. Teodul: N. Sireţeanu; Jeronim: D. Constantinescu; Iosif: M. Lapteş; Eucharist: L Doctor; Filomena: M. Munteanu; Caterina: Violeta Boitoş; Iustina: A. Vasiliu Teeodorescu; Leocardia: V Gabor; Magdalena: V. Drăgoi; Sabina: R. Savu; Adelaida: Fl. Ciura. Premiera: 28 Octombrie 1937 (8 spectacole).

339. **FEMEIA ŞI PAIAŢA,** piesă în 5 acte de Pierre Frondaie Direcţia de scenă: Ion Tîlvan; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Concha Perez: Jana Popovici; Don Mateo Deaz: I. Tîlvan; Philipp: N. Bulandra; Bianca: T. Brătăşanu; M-me Perez: P Perieţeanu; Mercedes: Daia Nicoară; Pipa: S. Munteanu; Gitana: Fl. Ciura; Don Ramon: I. S. Văleanu; Un Banderillero: Dodu Băjenaru; Morenita: T. Croitoru; Pablo: P. Dragomir; Miguel: H. Cristea; Un marinar francez: V. Popescu; Unul german: N. Bretan; Unul englez: Iosif Pop. Un marinar: I. Fărăianu; O femee din Sevilla: R. Savu. P r e m i e r a: 4 Noembrie 1937 (4 spect.).

340. **CLUBUL GANGSTERILOR,** piesă poliţistă în 3 acte de M. Gross şi E Carpentier; traducere de T. Lapteş. Direcţia de scenă: V. Rădulescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Jack Dillon: N. Voicu; Wallace Porter: V. Potoroacă; Toby: T. Brătăşanu; Jack Salvatore: Dem. Constantinescu; Slim: T. Lapteş; Herman: M. Mateescu; Cap O'Barke: D. Băjenaru; Charlie: H Cristea; Hilda: V. Drăgoi; Un agent: C. Ionescu. P r e m i e r a: 11 Noembrie 1937 (5 spect.).

341. **OAMENI PE UN SLOI DE GHIAŢĂ,** piesă în 3 acte de W. Werner; traducere de Paul Gusti. Direcţia de scenă: Em. Bobescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Francis Juneck: C. A. Rusei; Ana: Mia Mateescu; Fredy: I. Vanciu; Paula: M. Munteanu; Georg: C. Simionescu; Henny: S. Munteanu; Tuşa Mali: P. Perieţeanu: Ernest: N. Bulandra; Willy: Gh. Aurelian; Osten: D. Constantinescu; Pepi: P. Dragomir; Maria: V. Gabor. P r e m i e r a: 30 Noembrie 1937 (6 spect.).

342. **DON CARLOS,** tragedie în 5 acte (14 tablouri) de Fr. Schiller; traducere de Gh. Coşbuc. Direcţia de scenă: V. Rădulescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Filip I: N. Dimitriu; Don Carles: I. Tîlvan; Marchizul de Posa: N. Sireteanu; Ducele de Alba: Titus Lapteş; Cardinalul: C. A. Rusei; Domingo: M. Mateescu; Contele de Serma: D. Constantinescu; Mercadio: H. Cristea; Farneze: V. Popescu; de Ferio: M Dorna; de Medina: S. Pop; Raymonde: T. Croitoru; Un ofiţer: L. Doctor; Elisabeta de Valois: Viorica Iuga; Infanta Clara: Şoimiţa Fărăianu; Prinţesa de Eboli: M. Tîlvan; Ducesa de Olivarez: Ad. Vulcu; Marchiza de Montecar: Fl. Ciura; Un paj al reginei: Daia Nicoară. P r e m i e r a: 16 Decembrie 1937 (4 spect.).

343. **FRATELE PĂGÂN,** dramă în 5 acte de Nicolae Iorga. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Ibrahim: L Divarius; Vornicul Udrea: I. Vanciu; Log. Bratu: V. Potoroacă; Radu Vodă: T. Lapteş; Fratele Gherasim: L. Doctor; Egumen Ilarie: C. A. Rusei; Log. Mama: N. Sireteanu; Mitropolitul: D. Constantinescu; Ferhad: M. Dorna; Vevelli: D. Băjenaru; Slid: P. Dragomir; Vlad: T Croitoru; Slujitorul: H. Cristea; Căpt. Strajei: I. S. Văleanu; Episcopul Luca: C. Ionescu; Giafina: Viorica Iuga; Fatma: Maria Munteanu; Aizie: Daia Nicoară; Alecsandru: Mihăiţă Constantinescu; Aga Iene: I. Fărăianu; Ienache: L. Irimieş; Nias: M. Dorna; Vîlcu: C. Ionescu; I boier: V. Popescu; Al doilea: N Vlad; Al treilea: Dan Petrescu. P r e m i e r a: 23 Decembrie 1937 (5 spect.).

344. **CĂRĂBUŞUL DE LUMINĂ,** piesă în 3 acte de Alecsandru Serra Furpa. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur:

Trupa Naţionalului din Bucureşti, care a jucat primul spectacol românesc pe scena Clujului, la 14 Mai 1919. Rândul I. (dela stânga spre dreapta) Pascu Cristescu, Miţi Ignătescu, *Iancu Petrescu*, Mielu Constantinescu (în uniformă), *Const. Nottara*, C Petrescu, D-na Mărculescu, D-na Peretz, *Ion Peretz dir. g-l*, *Vasile Toneanu*, Săculescu, D-na Tina P. Ştefănescu, D-na Parisianu. R. II. Un om de scenă (în uniformă), D-ra Dumitrescu Bumbeşti, Virgil Vasilescu, Ion Manu (în joben), Tiberiu Isaicu secr. turn., Ţancovici Cosmin, (în unif.), Costică Melizanu, Ion Tâlvan, I. Economu, sufleurul turn. R. III. Şeful decorator, Dumitrescu Bumbeşti, Iancu Dumitrescu, Dinescu, D-na Marieta Sadova, Mih. Mateescu, Zlatescu, I. Şahighian, Vasiliu (Biciletă) Coana Veta croitoreasa turn. C. Orendi.

Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Mihai Miricescu: N. Neamţu-Ottonel; Titescu: N Dimitriu; Sandu Goruneanu: Gh. Aurelian; Radu Tiberian: N. Voicu; Titu Goruneanu: N. Bulandra; Dumbravă: H. Cristea; Răsmeriţă: I. S. Văleanu; Un fecior: L. Irimieş; Ionela Miricescu: Viorica Dimitriu; Sorela Dragomirescu: T. Brătăşanu; Coana Zinca: Mia Mateescu; Lili Tiberian: Fl Ciura; O. servitoare: Virginia Drăgoi. P r e m i e r a: 20 Ianuarie 1938 (3 spectacole).

345. **SALOMEIA,** dramă într'un act de Oscar Wilde; traducere de Z. Bîrsan. Direcţia de scenă: I. Tîlvan; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Salomeia: Magda Tîlvan; Irodiada: Margot Boteanu; Irod: N. Sireteanu; Iokanan: I. S. Văleanu; Tînărul Sirian: L Doctor; I-ul soldat roman: D. Constantinescu; Al doilea: V. Potoroacă; Tigelin: M. Lapteş; Un capadocian: L. Irimieş; Un umbrian: C. Ionescu; I-ul evreu: H. Cristea; Al doilea: N. Bretan; Al treilea: T. Lucian; I-ul Nazarinean: P. Dragomir; Al doilea: Dodu Băjenaru; Un fariseu: I. Fărăianu; Un Saducian: B. Marian; Manase: I. Sarca; Nomoan: R. Popescu; Pajul: Iulia Bretan. P r e m i e r a: 27 Ianuarie 1938 (5 spect.).

346. **VOCEA,** piesă într'un act de Jean Cocteau; traducere de I. Tîlvan. Direcţia de scenă: I. Tîlvan; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Femeia: Lili Bulandra. P r e m i e r a: 27 Ianuarie 1938 (5 spect.).

347. **OTHELLO,** tragedie în 5 acte (10 tablouri) de W. Shakespeare, traducere de Titus Lapteş. Direcţia de scenă: Em. Bobescu: Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Othello: Titus Lapteş; Iago: I. Vanciu; Desdemona: Jana Popovici; Emilia: A. Vasiliu; Brabanitio: Al. Economu; Cassio: Al. Rădulescu; Rodrigo: M. Lapteş; Ludovico: L. Doctor; Maitano: H. Cristea; Dogele: I. S Văleanu; Crainicul: V. Potoroacă; I-ul ofiţer: C. Ionescu; Al doilea: V. Popescu; Ostaşul: D. Băjenaru; Trimisul: T. Lucaciu. P r e m i e r a: 17 Februarie 1938 (4 spect.).

348. **GEORGE ŞI MARGARETH,** comedie în 3 acte de Gerard Savary; traducere de V. Macsimilian. Direcţia de scenă: Em. Bobescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Malcolm: C. A. Rusei; Alice: P. Perieţeanu; Frankie: V. Boitoş; Claude: I. Vanciu; Dodley: C. Simionescu; Roger: Al. Rădulescu; Gladys: Maria Munteanu; Beer: V. Drăgoi. P r e m i e r a: 24 Februarie 1938 (7 spectacole)

349. **VREAU SĂ TRĂESC,** piesă în 3 acte (4 tablouri) de Claudia Milian. Direcţia de scenă: I. Tîlvan; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Tudor: I. Tîlvan; Agata: Magda Tîlvan; Radu: L. Divarius; Silvia: V. Dimitriu; Voinea: D. Constantinescu; Un student: T. Croitoru; Sora de caritate: M. Nemeş; O mătuşă: Ad. Vulcu; Doctorul de plasă: M. Lapteş; O invitată: R. Savu; Un invitat: C. Ionescu; Al doilea: N Cioba; Maria: V. Gabor; Feciorul: V. Popescu; A doua invitată: Neli Comloşan. P r e m i e r a: 3 Martie 1938 (6 spect.).

350 **UMBRA,** piesă în 6 tablouri de dr. Voiculescu. Direcţia de scenă: N. Voicu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Jorj: I. Tîlvan; Ion: C A. Rusei; Nichifor: P. Dragomir; Arhivarul: L. Irimieş; Ghiţă: I. Fărăianu; Şeful de birou: I. S. Văleanu; Ilie: C. Ionescu; Invăţătorul: Gh. Matache; Preotul: N Galusinschi; Constantin: P.

N. Dimitriu

Viorica Dimitriu

P. Dragomir

Lucian; Primarul: N. Bretan; Cîrciumarul: C. Ionescu; Un funcționar: V. Popescu; Al doilea: A Cioba; Un țăran: I. Sarca; Gheorghina: A. Vasiliu; Savila: Jeni Moruzan; Margot: S. Munteanu; Lizeta: N. Hodoș; O femee: M. Nemeș; Alta: N. Comloșan Premiera: 12 Martie 1938 (2 spect.).

351. **DRUMUL ÎNFLORIT,** piesă în 5 tablouri de Ion Tîlvan Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: Em Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Lizi: M. Tîlvan; Marusia: J. Moruzan; Marta: Daia Nicoară; Tatăl: D. Moruzan; Radu: Al. Rădulescu; Alexandru: N. Voicu; Nino: I. S. Văleanu; Zamfira: N. Comloșan; Anica: V. Gabor; Gheorghe: L Irimieș. Premiera: 19 Martie 1938 (4 spect.).

352. **INGRATA,** comedie în 3 acte de Maurice Magre; traducere de Șt. Braborescu. Direcția de scenă: Șt Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: I. S. Văleanu Distribuția: Maginel: Gh. Aurelian; Didier: C. C. Potcoavă; Fontages: Al Economu; Paul: Al. Rădulescu; Gaston: I. Vanciu; Girantul: I. Fărăianu; Actorul: M. Dorna; Notarul: T. Croitoru; Marcelle: V. Cronvald; Totote: T. Brătășanu; M-me Georgette: P Periețeanu; Servitoarea: Viorica Gabor. Premiera: 31 Martie 1938 (4 spect).

353. **RADOMIR,** piesă istorică în 7 tablouri de Gh. Scăueriu Direcția de scenă: Șt. Braborescu; Regia: Em Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Radomir: N. Sireteanu; Mihai: D. Constantinescu; Spătarul Radu: V. Potoroacă; Eftimie: C A. Rusei; Banul Barbu: N. Dimitriu; Dumitru: C. Ionescu; Călugărul Pahomie: H. Cristea; Vornicul: M Dorna; Achim: I. Fărăianu; Pintilie: L Irimieș; Rob țiganul: C. Ionescu; Paharnicul: Gh. Matache; Oșteanul: D. Băjenaru; Mara: M. Munteanu; Floare: P. Periețeanu; Banița: Ad. Vulcu; Roaba: V. Drăgoi; Neacșa: V. Gabor; Vlădaia: V. Știrbețiu; Cîrstina: M. Nemeș; Velica: Fl Ciura; Tudorița: R. Savu; Gheorghița: A. Topolog; Ilina: I. Bretan: Mitruța: M. Cernavschi; Un ostaș: I. Sarca. Premiera: 5 Mai 1938 (3 spect).

XX. STAGIUNEA 1938-1939

354. **2+2=5 (PENELOPA),** comedie în 3 acte de Somerset Maugham; trad. și dir. sc. V. Rădulescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Penelopa: V Dimitriu; Dickie: Gh. Aurelian; Izabela: Puica Periețeanu; Davenport: M. Mateescu; Charlie: H. Cristea; Ada: M. Munteanu; Pacienta: M. Borsa; Bealdsford: M. Dorna; Subreta: Fl Ciura. Premiera: 4 Octombrie 1938 (4 spect).

26

355. **FATA LUI IORIO,** tragedie pastorală în 3 acte de G. D'Annunzio; traducere de Al Marcu. Direcția de scenă: Fernando de Cruciatti; Regia: Vintilă Rădulescu și Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu D i s t r i b u ț i a: Lazzare: N. Sireteanu; Candida: V. Cronvald; Aligi: I Tîlvan; Splendore: Daia Nicoară; Favetta: V. Știrbețiu; Ornella: V. Iuga; Vienda: N Hodoș; Catalana: P. Periețeanu. Ana: Lili Bulandra; Maria: V. Drăgoi; Feodula: V. Gabor; Cinerella: M Nemeș: Monica: V. Bude; Felavia: R. Savu; Maria Coia: Fl Ciura; Capul corului bocitoarelor: Maria Munteanu; Mila lui Codru: M. Tîlvan; Femo: Virgil Potoroacă; Jeune: V. Popescu; Jona: Dem. Constantinescu; Baba cu burueni: M. Borsa; Scormonitorul de comori: P. Buraga; Sihastrul: C. A. Rusei; Un îndeavolat: C Ionescu; Un cioban: M. Dorna; Alt cioban: D. Băjenaru; Un cosaș: Dem Constantinescu; Al doilea cosaș: T. Lapteș; Al treilea: L. Doctor; Al patrulea: T. Croitoru; Al cincilea: L Irimieș; Un țăran: H. Cristea; Al doilea: M. Dorna; Al treilea: C. Ionescu P r e m i e r a: 11 Octombrie 1938 (4 spect.).

356. **MÂNDRIE ȘI AMOR,** dramă în 4 acte (5 tablouri) de Georges Ohnet. Direcția de scenă: Emil Bobescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu D i s t r i b u ț i a: Moulinet: Dem. Moruzan; Filip: Al. Economu; Bachelin: C. A. Rusei; Ducele de Bligny: G. Aurelian; Baronul de Prefont: P. Dragomir; Octave: Al. Rădulescu; Generalul Depontac: L. Doctor; Robert: L. Irimieș; Dr. Servant: T. Croitoru; Prefectul: M Dorna; Jean: C. Ionescu; Clara: J. Moruzan; Athenaisa: V Dimitriu; Marchiza de Beaulieu: V. Cronvald; Baroana: A. Vasiliu; Susana: Daia Nicoară; Brighite: Maria Nemeș. P r e m i e r a: 27 Octombrie 1938 (3 spectacole)

357. **SĂPTĂMÂNA LUMINATĂ,** piesă într'un act de Mihail Săulescu. Direcția de scenă: N Voicu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Bolnavul: M. Dorna; Bătrîna: M. Borsa; Femeia: L. Bulandra; Paznicul: T. Lapteș P r e m i e r a: 3 Noembrie 1938 (5 spect.).

358. **DOCTOR DEATH,** piesă într'un act de Azorin; traducere de E. Tănase. Direcția de scenă: Victor Papilian; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: Bolnava: M. Munteanu; Bătrânul: H. Cristea; Sora: Virginica Drăgoi; Ajutorul medicului: L. Doctor. P r e m i e r a: 3 Noembrie 1938 (5 spectacole).

359. **AMAL ȘI SCRISOAREA ÎMPĂRATULUI,** piesă în 2 acte de Rabindrauth Tagore; trad. Olimpiu Boitoș după versiunea André Gide. Direcția de scenă: V. Papilian; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. D i s t r i b u ț i a : Amal Gaffer: T. Lapteș; Madhav: C. A. Rusei; Amal: Violeta Boitoș; Sudha: S. Munteanu; Doctorul: H. Cristea Iaurgiul: L Irimieș; Straja: V. Potoroacă; Vornicul: D. Constantinescu; Solul Impăratului: L. Doctor; Medicul: M. Dorna; Copilul I: V. Știrbețiu; Al doilea: M. Cernavschi; Al treilea: V. Bude P r e m i e r a: 3 Noembrie 1938 (5 spectacole).

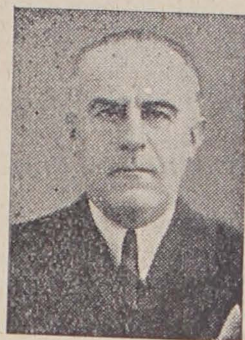
360. **SPUNE-MI CĂ SÎNT URÂT,** comedie în 3 acte de Jacques Deval; traducere de C. Toneanu. Direcția de scenă: Constantin Toneanu; Regia: Em. Josan; Sufleur: I. Suchi și Șt Constantinescu. D i s t r i b u ț i a: D-na Sofite: P. Periețeanu; Soțul ei: I. Vanciu; Jacques: C. Toneanu; Bertrand: Al. Rădulescu; D-na Deparcieux: M Tîlvan; Amelot: Mihail Balaban; Fertillon: D. Moruzan; Adrien: M. Dorna; D-na Vadiche: V. Știrbețiu; D-na Taube: M Borsa; Héléne: V. Drăgoi; François: C. Ionescu; Garechat: I. Fărăianu P r e m i e r a: 10 Noembrie 1938 (2 spectacole).

Sandu Rădulescu

Maria Nemeş

Al. Economu

361. **PATA DE ÎNTUNERIC (Umbra),** piesă în 3 acte de Dario Nicodemi. Direcţia de scenă: I. Tîlvan; Regia: Em. Josan; Sufleur: Ilie Suchi D i s t r i b u ţ i a: Bertha: Lili Bulandra; Elena: Magda Tîlvan; Geamina: M. Nemeş; Luiza: Maria Cernavschi; Gerard; N. Bulandra; Michel: H. Cristea; Dr. Magre: Al. Economu. P r e m i e r a: 17 Noembrie 1938 (6 spect.).

362 **SBUCIUM,** piesă în 3 acte şi un tablou din timpul războiului de Colonel Mihail Maltopol. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur: I Suchi. D i s t r i b u ţ i a: Mihai Vornicu: N. Bulandra; Sanda: Jeni Moruzan; Clara: Mia Mateescu; Sublt. Vultur: L. Divarius; Licurici: H Cristea; Ciucur: T. Croitoru; Medicul: L. Doctor; Colonelul: C A. Ruşei; Betty: V. Bude; Cuculeţ: M. Dorna; Ursu: Dem. Constantinescu; Cireaşă: L. Irimieş; Brancardierul I: I Sarca; Al doilea: A. Cioba; Sergent Tunaru: V. Popescu. P r e m i e r a: 24 Noembrie 1938 (3 spect).

363. **MANSARDA,** piesă în 3 acte (9 tablouri) de Alfred Gehri. Direcţia de scenă: Em. Bobescu; Regia: V Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Max: I. Vanciu; Jouval: Al. Rădulescu; Germaine: L. Bulandra; Berta: A Vasiliu; D-l Maret: H. Cristea; D-na Maret: P. Perieţeanu; Edwiga: V. Boitoş; Ioana; V. Drăgoi; Hochepot: C A. Rusei; Jojo: M. Dorna; Irina: M. Munteanu; Robert; T. Croitoru; Chiriaşul dela al treilea: A. Cioba; Doctorul: P. Dragomir; Comisionarul: V. Popescu; Bob: L Doctor; Un domn: C. Ionescu. P r e m i e r a: 15 Decembrie 1938 (8 spect.)

364. **ADRIENNE LECOUVREUR,** piesă în 6 tablouri de Sarah Bernardt; traducere de I. Tîlvan Direcţia de scenă: I. Tîlvan; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Adrienne: Magda Tîlvan; Margueritte: Daia Nicoară; Ducesa de Bouillon: J. Moruzan; Silvia: N. Hodoş; D-ra Balicourt: V. Ştirbeţiu; Baroana D'Arcourt: V. Drăgoi; Gervaise: M. Nemeş; La Duclas: Fl. Ciura; Contesa Barat: V. Bude; Marchiza: Neli Comloşan; Prinţesa Athenais: E Gorăscu; O cameristă: R. Savu; Alta: M. Cernavschi; Maurice de Saxa: Gh. Aurelian; Abatele: L. Divarius; Voltaire: D. Moruzan; D'Argental: Al Economu; Dominic: D. Constantinescu; Cardinalul: L. Doctor; Ducele: M. Balaban; Du Marsais: I S. Văleanu; Cuinault: L. Irimieş; Marchizul: I. Fărăianu; Tînătrul Prinţ: T. Croitoru; Baronul Verdais: I. Sarca; Doctorul: M. Dorna; Inspectorul: T. Croitoru; Agentul: M. Dorna; Temnicerul: C Ionescu; Un servitor: A.

Cioba; Regisorul: Gh. Frumuzache; Spionul I: A. Cioba; Al doilea: Gh. Frumuzache. P r e m i e r a: 20 Decembrie 1938 (4 spect.).

365. **GELOZIA,** dramă în 5 acte de Arţibacev. Direcţia de scenă: N. Voicu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Serghei Petrovici: N. Voicu; Serioja: L. Divarius; Andrei: H. Cristea; Semen: L. Irimieş; Cneazul: I. Tîlvan; Loct. Ivanov. M. Balaban; Dr. Corabenco: C. A. Rusei; Petru: L. Doctor; Elena: Viorica Iuga; Claudia: Mia Mateescu; Sonia: M. Tîlvan. P r e m i e r a: 10 Ianuarie 1939 (3 spect.).

366. **IMPORTANŢA DE-A FI SERIOS,** comedie în 3 acte de Oscar Wilde; trad. L. Dunăreanu Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: John Worthing: Al. Răduleecu; Algernon: M. Balaban; Lady Branhnell: Puica Perieţeanu; Farfaix: V. Iuga; D-ra Prism: M. Borsa; Cecily: V. Ştirbeţiu; Carion: H. Cristea; Lane: A. Cioba; Meriman: T. Croitoru. P r e m i e r a: 17 Ianuarie 1939 (3 spect.).

367. **SAMSON,** piesă în 4 acte de Henry Bernstein. Direcţia de scenă: Şt. Braborescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: I Suchi şi Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Jacques Brachart: N. Voicu; Jerome le Govain: Gh Aurelian; Marchizul: M Mateescu; Maximilian: Al. Rădulescu; Flach: H Cristea; Glorieux: P. Dragomir; Pilon: T. Croitoru; Jean: M. Dorna; Anne-Marie: M. Munteanu; Marchiza: L Bulandra; Grace: J. Moruzan; Clotilda: Fl. Ciura. P r e m i e r a: 28 Ianuarie 1939 (3 spect.)

368. **Garden-Party,** Piesă în 3 acte şi un tablou de Mărgărita Miller-Verghy Direcţia de scenă: I. Tîlvan; Regia: Em. Josan şi Ion Olteanu; Sufleur: Ilie Suchi. D i s t r i b u ţ i a: Doctorul Barbu: I. Tîlvan; Lionel: Al. Rădulescu; Dr. Ion Hieroiu: M Dorna; Marina: J. Moruzan; Lolo: M. Munteanu; Dodo: N. Hodoş; Jvonne: T Georgescu; Carmen: Iza Gorăscu; Colombina: N. Comloşan; Mefisto: C Ionescu; Toreador: I. Sarca; Cowboy: L. Doctor. P r e m i e r a: 4 Februarie 1939 (3 spect.)

369. **NEROADA,** piesă într'un act de H R. Lenormand; traducere de Didi Puşcariu. Directia de scenă: Şt Braborescu; Regia: Em. Josan: Sufleur: I Suchi. D i s t r i b u ţ i a: Toca: N. Hodoş; Genevieve: D. Nicoară; Femeia: M. Munteanu; Hangiţa: M. Nemeş; Omul: D. Constantinescu; Bătrânul: I. Fărăianu; Un flăcău: T. Croitoru; Al doilea: I. Sarca. P r e m i e r a: 9 Februarie 1939 (2 spect.).

370. **TOVARĂŞI,** comedie în 4 acte de Jacques Deval; traducere de C Toneanu. Direcţia de scenă: Const. Toneanu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r î b u ţ i a: Mihail: I. Tîlvan; Arbeziah: C. Toneanu; Georges: M Dorna; Dimitri: T. Lapteş; Jimmy: C. A. Rusei; Contele Teodor: I. Fărăianu; Dubief: P. Dragomir; Martelbeau: C. Ionescu; Portarul: I Sarca; Tatiana: Magda Tîlvan; Fernanda: Mia Mateescu; Hélene: D. Nicoară; Augustine: I Garăscu; Lauisa: V. Drăgoi; Lady Karigan: Ad. Vulcu; D-na Dubief: M. Nemeş; O fată: R Savu. P r e m i e r a: 21 Februarie 1939 (10 spect.)

371. **MIZANTROPUL,** comedie în 5 acte de Molière; traducere de T. Arghezi Direcţia de scenă: N. Dimitriu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Alcest: N. Dimitriu; Filint: C. A Rusei; Oronte: I. Vanciu; Celimena: V. Dimitriu; Eliante: M Munteanu; Arsinoe: I. Brătăşanu; Acast: H. Cristea; Clitandru: T. Croitoru; Basgne: I

Sarca; Un jandarm: V. Popescu; Du Bois: I Fărăianu. P r e m i e r a: 28 Februarie 1939 (4 spect.).

372. **FLACĂRA SFÂNTĂ,** piesă în 3 acte de Somerset Maugham. Direcţia de scenă: Em. Bobescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Milie Tabret: Mia Mateescu; Colin: Gh. Aurelian; Maurice: L. Divarius; Stella: V. Dimitriu; Sora Wayland: V. Iuga; Maiorul Liconda: N. Bulandra; D-rul Harwesten: Dem. Constantinescu; Alice: R. Savu. P r e m i e r a: 9 Martie 1939. (4 spect.).

373. **BIRUITORUL,** piesă socială în 7 tablouri de C. A. Rusei. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Lisandru: N. Neamţu-Ottonel; Andronache: I. Vanciu; Negreanu: Al. Rădulescu; Măgureanu: N. Sireteanu; Preda: L. Doctor; Dumitru: V. Popescu; Ionel: T. Croitoru; Stoianof: P. Dragomir; Tudoran: H. Cristea; Rădeanu: M. Dorna; Vasile Pescar: T. Lapteş; Ilie Pescar: I. S. Văleanu; Asandei: C. Ionescu; Nicula: D. Constantinescu; Maria Măgureanu: M. Munteanu; Rucsanda: Puica Perieţeanu. P r e m i e r a: 18 Martie 1939 (3 spect.).

374. **COMEDIA FANTASMELOR,** piesă în 5 acte (15 tablouri) şi un prolog de Dan Botta. Direcţia de scenă: Victor Papilian; Regia: Em. Josan şi Ionel Olteanu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Cezare: I. Tîlvan; Papa: N. Sireteanu; Savonarola: D. Constantinescu; Romolino: M. Dorna; Umanistul: H. Cristea; Lucrezia: V. Boitoş; Sancio: V. Ştirbeţiu; Alonso: M. Balaban; Giulia: M. Munteanu; Pagolo: T. Croitoru; Burchard: C. A. Rusei; Vitellozzo: T. Lapteş; Gravina: I. S. Văleanu; Astrologul: N. Bulandra; Liberotto: V. Potoroacă; Cardinal Gurck: P. Dragomir; Card. Caraffa: Al. Economu; Card. Medici: A. Cioba; C. Orsini: Gh. Matache; C Ascanio: I. Olos; C. Domenico: Mihalevschi; C. Giulamo: I. Marcu; Cibo: Gh. Frumuzache; C. Ricanati: A. Leon; C. D'Este: Aug. Almăşanu; C. Segovia: I. Sarca; Ducele: E. Psemenschi; Giorgio: I. Fărăianu; Marco: T. Croitoru; O fată: R. Savu; A. doua: M. Nemeş; A treia: Fl. Ciura; A patra: I. Gorăscu; Un copil de casă: Virg. Bude; Un glas: I. S. Văleanu; Altul: Ştefan Constantinescu. P r e m i e r a: 11 Aprilie 1939 (3 spect).

375. **OMUL DE ZĂPADĂ,** comedie în 3 acte de A. de Herz. Direcţia de scenă: Em. Bobescu; Regia: V Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: M. Pietreanu: Dem. Moruzan; Mihail Coroiu: L. Divarius. Doctorul: N. Voicu; Aurel Ronea: N. Bulandra; Ilie: P. Dragomir; Lucreţia: J. Moruzan; Matilda: Mia Mateescu; Viorica: V. Iuga: Silvia: V. Ştirbeţiu; Servitoarea: V. Bude P r e m i e r a: 23 Aprilie 1939 (7 spect.). R e l u ă r i: 1939—40 (5 sp); 1943—44 (14 sp.).

XXI. STAGIUNEA 1939-1940

376. **BABA HÂRCA,** feerie în 2 acte (3 tablouri) de Matei Millo Direcţia de scenă şi muzicală: Em. Bobescu; Regia: V. Rădulescu; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Lascu: Veli Nestorescu; Baba Hîrca: P. Dragomir; Chiosa: I. Fărăianu; Gînju: M Mateescu; Viorica: Sili Munteanu; Ingerul: Şoimiţa Fărăianu; Bîrzu: N. Sireteanu; Bulibaşa: T. Croitoru. P r e m i e r a: 1 Octombrie 1939 (3 spect).

377. **CINEL-CINEL,** comedie într'un act de V. Alecsandri Direcţia de scenă şi muzicală: Em. Bobescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constan-

tinescu. D i s t r i b u ţ i a: Pitarul Sandu: C. A. Rusei şi V. Potoroacă; Graur: H. Cristea; Smărăndiţa: Viorica Ştirbeţiu; Tincuţa: Rodica Savu; Florica: Daia Nicoară. P r e m i e r a: 1 Octombrie 1939 (3 spect.).

378. **TIMPUL ŞI FAMILIA CONWAY,** comedie în 3 acte de Prietsley; traducere de Victoria Iuga. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur: Ştefan Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: D-na Comvay: V. Cronvald; Alan: V. Potoroacă; Madge: N. Hodoş; Robin: Gh. Aurelian; Hazel: M. Munteanu; Kay: V. Iuga; Carol: Daia Nicoară; Helford: T. Brătăşanu; Ernest: N. Sireteanu; Gerald: M. Balaban. P r e m i e r a: 10 Octombrie 1939 (3 spect.).

379. **CASA HERVEY,** piesă în 4 acte (17 tablouri) de C. R. Avery; traducere de Soare Z. Soare. Direcţia de scenă: I. Tîlvan; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Michael Hervey: I. Tîlvan; May Hervey: Magda Tîlvan; D-na Sophy: Maria Munteanu; Sir Jasper: M. Mateescu; Nancy: Ad. Vulcu; Evans: L. Divarius; Felix: V. Potoroacă; Lord Creigton: Al. Economu; Gordon la 11 ani: N. Hodoş; Gordon la 24 de ani: Al. Rădulescu; Doris: V. Ştirbeţiu; Hone: D. Constantinescu; Holden: P. Draogmir; D-na Tibet: V. Drăgoi; Nelson: Fl. Ciura; Robert: M. Dorna; Gregory: A. Cioba; Charles: M. Balaban; D-na Landis: P. Perieţeanu; Tom: H. Cristea; Dr. Fanuce: D. Mihai; Jenks: E. Munteanu; Tweery: M. Cernavschi; Miss Kent: M. Nemeş; Artur Hone: T. Croitoru; Gaby: V. Bude; Faber: S. Văleanu; Un rândaş: I. Fărăianu; Un agent de poliţie: A. Popescu. P r e m i e r a: 17 Octombrie 1939 (3 spect.).

380. **MAMA,** piesă în 3 acte de Carel Capek. Direcţia de scenă: Em. Bobescu; Regia: Em. Josan; Suflerr: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Mama: Mia Mateescu; Tatăl: N. Sireteanu; Bunicul: I. S. Văleanu; Andreas: M. Mateescu; Cornel: M. Balaban; Peter: V. Potoroacă; Georg: M. Dorna; Tony: L. Divarius; O voce de femee: Marcela Borsa; O voce de bărbat: Titus Croitoru. P r e m i e r a: 24 Octombrie 1939 (5 spectacole).

381. **ZILE SENINE,** comedie în 3 acte, (4 tablouri) de Claude André Puget; traducere de I. Tîlvan. Direcţia de scenă: Ion Tîlvan; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Michel Bouillet: I. Tîlvan; Olivier: M. Balaban; Bernard: Al. Rădulescu; Pernette: V. Boitoş; Marianne: Sili Munteanu; Francine: Magda Tîlvan. P r e m i e r a: 7 Noembrie 1939 (7 spect.). R e l u a r e: 1943—44 (3 spect.)

382. **MAGDA,** dramă în 4 acte de H. Sudermann. Direcţia de scenă: Lili Bulandra; Regia: Em. Josan; Sufleur: I. Suchi. D i s t r i b u ţ i a: Colonelul Schwartze: N. Bulandra; Keller: T. Lapteş; Preotul: Al. Economu; Generalul: P. Dragomir; Profesorul: Al. Cioba; Max: T. Croitoru; Dna Schwartze: V. Cronvald; Magda: Lili Bulandra; Marta: V. Boitoş; Francisca: P. Perieţeanu; D-na Hlebs: V. Drăgoi; D-na Elbriche: Maria Nemeş; Therese: M. Cernavschi. P r e m i e r a: 16 Noembrie 1939 (6 spect.). R e l u a r e: 1943—44 (9 sp.)

383. **ARŞIŢA,** acqua forte de Rosso di San Secondo; trad. Giuseppe Cifarelli. Direcţia de scenă: Fernando de Crucciati; Regia: Em. Josan; Sufleur: I. Suchi. D i s t r i b u ţ i a: Maurizzio Barco: I. Tîlvan; Gnatino Gubani: N. Sireteanu; Valeria: Virg. Cronvald. P r e m i e r a: 30 Noembrie 1939 (3 spect.).

384. **LUNA VINOVATA,** piesă în 7 tablouri de Massimo Bontempelli; trad. Giuseppe Cifarelli. Direcţia de scenă: Fernando de Crucciati; Regia: Em Josan; Sufleur: I. Suchi. D i s t r i b u ţ i a: Maria; M. Tîlvan; O doamnă: Ad Vulcu; O soră: V. Gabor; O emigrantă: Eliza Bradea; Mijlocitoarea: V. Drăgoi; Patroana: M. Nemeş; Fata care vorbeşte franţuzeşte: M. Cernavschi; O fată care fuge: Victoria N.; A doua fată care fuge: Lucia Tămaş; O fată romantică: Iza Gorăscu; O fată care râde: N. Comloşan; Logodnica: V. Bude; Comisarul: Al. Economu; Un domn: I Fărăianu; Tînărul: T. Croitoru; Primul călător: Gh. Matache; Al doilea călătoı: T Branea; Cârciumarul: C. A. Rusei; Un trecător: I. Călăţan; Alt trecător: C. Ionescu; Un sergent de Poliţie: L. Doctor; Prietenul: Al Rădulescu; Chelnerul: Al. Cioba. P r e m i r r a: 30 Neombrie 1939 (3 spect.)

385. **AL PATRULEA PERETE,** comedie într'un act de Luigi Bonelli; trad. Aristia Benche. Direcţia de scenă: Fern. de Crucciati; Regia: Em. Josan; Sufleur: I. Suchi. D i s t r i b u ţ i a: Abel: M. Balaban; Aminta: T. Brătăşanu; Anatol: P Dragomir; Clotilda: Puica Perieţeanu; Eudoxia: Dara Nicoară; Irina: Fl. Ciura; Paznicul: H. Cristea. P r e m i e r a: 30 Noembrie 1939 (4 spectacole).

386 **HORAŢIU,** tragedie în 5 acte de Pierre Corneille; trad. H. G. Leca. Direcţia de scenă. I. Tîlvan; Regia: Em. Josan; Sufleur: I Suchi şi Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Tuliu: D. Constantinescu; Bătrînul Horaţiu: N. Bulandra; Horaţiu: I. Tîlvan; Curiaţiu: N. Sireteanu; Valeriu: L. Doctor; Sabina: V. Dimitriu; Camila: M. Munteanu; Iulia: Ad. Vulcu; Flaviu: T. Branca; Procul: Al. Cioba. P r e m i e a: 7 Decembrie 1939 (4 sp). R e l u a r e: 1940—41 (4 sp.).

387. **MEDALIONUL,** comedie în 3 acte de Gherardo Gherardi. Direcţia de scenă. C. Toneanu; Regia: Em Josan; V. Rădulescu; Sufleur: Ilie Suchi. D i s t r i b u ţ i a: Lucia: M. Tîlvan; Giovana: V. Dimitriu: Vincenzio: Al Rădulescu; Giangiacomo: M. Balaban; Andrea: C. Toneanu; Nineta: V. Drăgoi. P r e m i e r a: 14 Decembrie 1939 (8 spect.).

388. **ACADEMICIANUL,** comedie în 4 acte de Robert de Flers şi G A. de Caillavet; Dir. de sc.: I. Tîlvan; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constannescu. D i s t r i b u ţ i a: Contele Augert: I Tîlvan; Ducele de Maulivier: N. Dimitriu; Parmeline: V. Potoroacă; Princhet: M. Mateescu; Durand: T. Lapteş; Baimin: Al Economu; Saint Gobain: H. Cristea; Generalul: D. Constantinescu; Laurel: M. Dorna; Michel: Al. Cioba; Mourier: P. Popescu; Comandantul: Gh. Matache; Ducesa de Maulevrier: M. Munteanu; Brigitte: D. Nicoară; D-na Jauvraı: I. Gorăscu; Contesa Jargeau: V. Drăgoi; Vicontesa Saint Gobain: M. Nemeş; Melanie: R. Savu. P r e m i e r a: 16 Ianuarie 1940 (3 spectacole).

389. **ATRIZII,** tragedie în 5 acte, în versuri de Victor Eftimiu Direcţia de scenă. I. Tîlvan; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Agamemnon: I. Tîlvan; Menelaos: N Bulandra; Egist: I. Vanciu; Oreste: L. Divarius; Pilade: A. Cioba; Thau: D. Constantinescu; Plugarul: C. A. Rusei; Klitemnestra: M. Munteanu; Elena: A. Vulcu; Casandra: Fl. Ciura; Ifigenia: V. Dimitriu; Electra: M. Tîlvan; Crysotemis: Iza Gorăscu; Li: V. Cronvald P r e m i e r a: 13 Februarie 1940 (7 sp.).

390. **SCRISOAREA,** piesă în 3 acte (5 tablouri) de Sommerset Maugham, trad. Ştefan Constantinescu. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia:

Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Bernard Joyce: N. Dimitriu; Robert Stanley: C. A Rusei; Ong-Chi-Seng: L. Divarius; Gerald Nicolson: Gh. Aurelian; Williams: D. Constantinescu; Sergent Sith: D. Băjenaru; Chang Hi: Gh. Matache; Chang: Al. Cioba; Dolie Stanley: Viorica Dimitriu; M-me Joyce: A Vasiliu; M-me Smith: V. Drăgoi; Chineza: I. Gorăscu; Shoe: Gh. Frumuzache; Siris: D. Mihai; Yao: Aug. Almăşan-Hasson: N. Boncescu. Premiera: 22 Februarie 1940 (4 spectacole)

391. **CUIBUL**, comedie în 3 acte de Andr. Birabeau; trad. Lili Bulandra. Direcţia de scenă Iosif Vanciu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Ilie Suchi şi Şt. Constantinescu. Distribuţia: Philipe: L. Divarius; Fortuné: C. A Rusei; Sollis: P. Dragomir; Gerard: M. Balaban; Geo: D. Băjenaru; Mennet: N. Bulandra; Valentine: V. Boitoş; Clarisse: Aurelia Vasiliu; Dna Aimee: Lili Bulandra; Aurelia: M. Nemeş. Premiera: 19 Martie 1940 (7 spectacole).

392 **O FAMILIE DE SOI**, comedie în 3 acte de Jerôme K. Jerome; trad. Ilarie Albu. Direcţia de scenă. Em. Bobescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: I Suchi şi Şt. Constantinescu. Distribuţia: Martin: C. A. Rusei; George: D. Constantinescu; Vernon: M. Balaban; Doctorul: P. Dragomir; Ernest: A. Cioba; Fanny: V. Dimitriu; D-ra Edith: Virg. Drăgoi; Alice: A. Vasiliu; M-me Bennet: M Nemeş; Honoria: V. Gabor; Bujorul: M. Cernavschi; Crinul: R Savu; Roza: I. Gorăscu; Garofiţa: N. Comloşan; Fluturaşul: V. Bude. Premiera. 30 Martie 1940 (5 spectacole).

393. **DINCOLO DE ZARE**, piesă în 3 acte (6 tablouri) de Eugen O'Neill; trad. C. Popa. Direcţia de scenă: Victor Papilian; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt Constantinescu. Distribuţia: James Mayo: C. A. Rusei; Kate: A. Vasiliu; Dick Scott: Titus Lapteş; Andrew Mayo: N. Sireteanu; Robert: I. Vanciu; Ruth: V. Boitoş; Dna Atkins: M. Borsa; Mary: Ticadora Cristescu; Ben: Gh. Matache; D-rul Fawcett: M. Dorna. Premiera: 18 Aprilie 1940 (3 spectacole).

394. **STRUNGA DRACULUI**, piesă în 4 acte de Iulian Popa. Direcţia de scenă Titus Lapteş; Regia: Em. Josan; Sufleur: I. Suchi. Distribuţia: Mila: Viorica Iuga; Ana: D. Nicoară; Mama lor: Mia Mateescu; Toma Cernat: H. Cristea; Alexandru: M. Mateescu; Doctorul Smeu: N Sireteanu; Hortensianu: D. Constantinescu; Jeanette: T. Brătăşanu; Irina: V. Bude; O domnişoară: N. Comloşan; Un servitor: Victor Popescu. Premiera: 23 Aprilie 1940 (2 spectacole).

395 **MIRRA**, tragedie în 5 acte de Vittorio Alfieri; trad. Al. Marcu. Direcţia de scenă. Fernando de Crucciati; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Ciniro: Nicolae Bulandra; Cecri: Virg. Cronvald; Mirra: Magda Tîlvan; Perm: L. Divarius; Euricleea: Marcela Borsa. Premiera: 4 Mai 1940 (3 spectacole).

396. **VERDE CU DOUA STELE**, piesă în 4 acte de Iosif Vanciu. Direcţia de scenă: Neamţu-Ottonel; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Sandu Vîlceanu: N. Sireteanu; Gigel mic: Şoimiţa Fărăianu; Gigel mare: Daia Nicoară; Dr. Mihai Bradu: C. A Rusei; Conu Abcu Mitac: N. Neamţu-Ottonel; Lupovici Simion: N. Bulandra; Gheorghe: P Dragomir; Horaţiu: Al. Rădulescu; Nicolae: H. Cristea; Scurtu Marin: N. Voicu; Plutonier major Fire: Vintilă Rădulescu; V. Mîndru: V. Popescu Elevul T. R: M. Dorna; Secretarul comp.: C. Ionescu; Sergent

Răducu: L. Doctor; Soldatul I: A. Cioba; Al doilea: D. Băjenaru; Al treilea. Gh. Frumuzache; Furierul I: Gh. Matache; Al doilea: I. Sarca; Un agent: Băncescu; Dudiță: I. Fărăianu; Președintele delegației: Al. Economu; Magda: T Brătășanu; Anny: I. Gorăscu; Elena: V. Dimitriu; Mița: V. Drăgoi; D-na V. M. Borsa; D-na H.: P. Perieteanu; D-na Y.: A Vasiliu; D-na Z.: N: Hodoș; Dna S. M. Nemeș Premiera: 14 Mai 1940 (5 spect.). Reluări: 1940—41 (7 spectacole); 1941—42 (5 spectacole).

397. **FEMEIA NIMĂNUI,** piesă în 3 acte de Cesare Vico Ludovici; trad. O Densușianu fiul. Direcția de scenă. Fernando de Crucciati; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Ana: V. Boitoș; Dino: I Vanciu; Alberto: N. Sireteanu; Giovanino: D. Băjenaru; Giampiero: L. Doctor; Un groom: D. Bota. Premiera: 28 Mai 1940 (2 sp.).

XXII. STAGIUNEA 1940-1941

398 **IN SLUJBA ȚĂRII,** piesă în 3 acte; adaptare de T. Lapteș după Henri Lavedan. Direcția de scenă: V. Rădulescu; Regia: Ionel Dinescu; Sufleur: Ilie Suchi. Distribuția: Colonelul Rîmniceanu: T. Lapteș; D-na Colonel: Mia Mateescu; Locot Adrian: L. Divarius; G-ral Crăsnaru: M. Mateescu; Ministrul de Război: D. Constantinescu; Paulina: Neli Comloșan. Premiera: 26 Decembie 1940 (4 spect.).

399 **BIZANT,** dramă istorică în 4 acte (6 tablouri) în versuri de Mircea Rădulescu. Direcția de scenă: V. Rădulescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu Distribuția: Theophana: V. Cronvald; Nicephor Focas: T. Lapteș; Patriarhul: N. Bulandra; Sf. Atanase: Al. Economu; Iosif Bringas: I. Vanciu; Ion Zimisches: I Tîlvan; Iustina: V. Bude; Vasile Eunucul: P. Dragomir; Bufonul: H. Cristea; Leon Diaconul: M. Dorna; Theophil: L Doctor; Balante: C. A. Rusei; Teodor Arapul: V. Popescu; Baran: D. Constantinescu; Gurgas N. Cîmpeanu; Siznias: Ștefan Varodi; Senatorul I: V. Potoroacă; Al doilea: M Balaban; Al treilea: T. Croitoru; Un căpitan: Sabin Pop; Un gură cască: I. Fărăianu; Un golan: C. Ionescu; Un centurion: Gh Matache; Al doilea: Liviu Olaru. Premiera: 13 Martie 1941 (3 spect.).

400. **EVA IN VITRINĂ,** comedie în 3 acte de Giulieno Gianini; traducere de L. Bulandra. Direcția de scenă: Puiu Maximilian; Regia: Em Josan; Sufleur: Șt. Constantinescu. Distribuția: Rosette Robeli: Daia Nicoară; Donna Rosette: M. Borsa; Clelia: N. Comloșan; Elisabeta de Rosa: L. Bulandra; Margireta: Virg Bude; Ferdinando Rosani: Gh. Aurelian; Roberto Rosani: Al. Rădulescu; Ducio Battilini: H Cristea; Avocatul Raimondi: Gh. Matache; Antonio: V. Popescu; Vincenzio: Sarca I. Premiera: 27 Martie 1941 .7 spect.) Reluare: 1941—42 (5 sp.).

XXIII. STAGIUNEA 1941-1942

401. **DARIA,** dramă în 4 acte de Lucian Blaga. Direcția de scenă: Ionel Olteanu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Șt Constantinescu. Distribuția: Petru Filip: N. Neamțu-Ottonel; Daria: Magda Tîlvan: Puiu: N. Hodoș; Loga: Gh. Aurelian; Grigore: Mihail Lapteș-Dorna; Prietena: V Drăgoi; Inspectorul: T. Croitoru. Premiera: 21 Octombrie 1941 (6 sp.) (Reluare: 1942—43 (1 sp.).

402. **FLORIN ȘI FLORICA,** comedie într'un act de Vasile Alecsandri. Direcția de scenă: V. Rădulescu; Regia: Em Josan; Sufleur: Șt. Constanti-

nescu. Distribuţia: Florin: L. Doctor; Florica: V. Bude; Colivescu: I Fărăianu. Premiera: 26 Octombrie 1941 (3 sp.).

403. **ZESTREA TRECUTULUI,** piesă în 3 acte de Al. Ceauşeanu Direcţia de scenă: I. Olteanu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu Distribuţia: Atanasie Dorin: N. Sireteanu; Sanda: V. Bude; Puişor: Ticadora Cristescu; Procurorul Petraşcu: M. Lapteş; Udrea: H Cristea; Profesorul Dorin: C. A. Rusei; Ana: Maria Cupcea-Munteanu; Marţulin: Al. Economu; Slutu: T Lapteş; Aprodul: I. Sarca; Servitoarea: M. Nemeş. Premiera: 2 Decembrie 1941 (5 spect.).

404. **CONIŢA A PLECAT,** comedie în 3 acte de Gasparo Cataldo. Direcţia de scenă: V. Rădulescu; Regia: I. Dinescu; Sufleur: Şt Constantinescu. Distribuţia: Rinaldo Gori: Gh. Aurelian; Luciana: Viorica Iuga-Vodă; Savina: Lili Bulandra; Donato: M. Mateescu; Orazio: M. Balaban; Sisto: Al. Rădulescu; Marieta: Sili Munteanu; Questa: Gh. Matache; Severina: N. Comloşan; Ugo: Victor Popescu Premiera: 23 Decembrie 1941 (4 spect.).

405 **PĂCALĂ,** Snoavă în 4 acte în versuri de Horia Furtună. Direcţia de scenă: Constantin Georgescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Ilie Suchi. Distribuţia: Păcală: L Doctor; Tîndală: H. Cristea; Arvinte: V. Potoroacă; Pepelea: T. Croitoru; Setilă: N. Voicu; Flămânzilă: Mihail Mateescu; Nea Istrate: Sabin Pop; Gogoaşe: C. A. Rusei; Zgobercea: I. Fărăianu; Corcodel: C. Ionescu; Agop: Gh. Matache; Un lăutar: I Sarca; Aghiuţă: Daia Nicoară; Zamfira: M Borsa; Dina: Sili Munteanu; Crîşmăriţa: Puica Perieţeanu; Neomla: Maria Nemeş. Premiera: 10 Martie 1942 (2 spect.)

406. **INGERUL A VESTIT PE MARIA,** mister în 4 acte şi un prolog (8 tablouri) de Paul Claudel; trad de Ion Pilat. Direcţia de scenă: I. Olteanu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. Distribuţia: Anne Vercors: N Sireteanu; Jacques Hury: L. Doctor; Pierre de Caron: T. Croitoru; Violaine: V. Pescaru-Boitoş şi Virginia Bude; Mara: Magda Tîlvan; Mama: Nunuţa Hodoş; Primarul: Petre Dragomir; Calfa: C. Ionescu; I lucrător: Nicolae Sasu; Al doilea: Gh. Matache; Al treilea: I. Sarca; I femee: M. Nemeş; A doua: Veturia Duşa; A treia: Maria Lăzăreanu Premiera: 24 Martie 1942 (4 spect).

407 **CAZEMATA VOLUNTARILOR,** piesă în 3 acte de Lt. Colonel în retranere Ionescu Radu şi N. Neamţu-Ottonel. Direcţia de scenă: N. Neamţu-Ottonel; Regia: Emil Josan; Sufleur: Ştefan Constantinescu şi I Suchi. Distribuţia: Manolache Stroici: N. Sireteanu; Radu Balotă: Al. Rădulescu; Generalul: N. Bulandra; Maiorul: M Balaban; Căpit. Crivăţ: I Vanciu; Medic Lt. Nerva: V. Potoroacă; Preotul Antohi: Al Economu; Dragomir: L. Doctor; Ceauşu: V. Popescu; Gorun: Gh. Matache; Bran: I Sarca; Marin Ciocârlan: C. Toneanu; Barbu: H. Cristea; Dănilă Iacob: Sabin Pop; Pintilie: C. Ionescu; Ifrim: M. Lapteş; Tudorică: Daia Nicoară; Agapie: C. A. Rusei; Mama: V. Drăgoi; Aglaia: Mia Mateescu; Sanda: Viorica Iuga; Culiţă: L. Divarius; Sora de caritate: Veturia Duşa; Un brancardier: N. Sasu; Alt brancardier: Gh. Frumuzache. Premiera: 23 Aprilie 1942 (11 spect). Reluare: 1942—43 (4 spect.).

408. **EGMONT,** dramă în 5 acte de I. W. Goethe; traducere de G. Murnu Direcţia de scenă: V. Rădulescu; Regia: I. Dinescu; Sufleur: Şt

Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Margareta de Parma: V. Cronvald şi Ad. Vulcu; Egmont: I Tîlvan; Wilhelm: L. Divarius; Ducele de Albu: N. Sireteanu; Ferdinand: M. Lapteş; Machiavel: N. Bulandra; Richard: M. Balaban; De Silva: T. Lapteş; Gomez: V. Popescu; Clara: Maria Cupcea; Mama Clarei: M. Borsa; Brakenburg: L. Doctor; Evest: Sabin Pop; Jetter: V. Potoroacă; Un dulgher: Gh. Matache: Buyck: C. A. Rusei; Ruysum. C. Ionescu. P r e m i e r a: 28 Aprilie 1942 (3 spect.).

409 **O SOACRĂ,** comedie într'un act de I. L. Caragiale. Direcţia de scenă: V. Rădulescu; Regia: Em. Josan; Sufleur: I. Suchi D i s t r i b u ţ i a: Al. Tempeanu: M. Balaban; Iulia: Fl. Ciura; Fifira: M. Cupcea; Ulise Furtunescu: L. Doctor; Victor: V. Popescu; Lia: Nela Comloşan. P r e m i e r a: 13 Iunie 1942 (4 spect.).

XXIV. STAGIUNEA 1942-1943

410. **INTR'O VARĂ LA MOŞIE,** piesă în 3 acte (5 tablouri) de Aurel şi Lucia Şerbănescu. Direcţia de scenă: Vintilă Rădulescu; Regia: Gh. Matache; Sufleur: Ştefan Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Conu Ştefăniţă Todirescu: M. Mateescu; Coana Smaranda Todirescu: P. Perieţeanu; Graţiela: Viorica Iuga; Julieta: V. Ştirbeţiu; Răzvan: V. Popescu; Călin: T. Croitoru; Ricu Petrescu: Gh. Aurelian; Radu Deleanu: Al. Rădulescu; Angelica: Elena Gruba; Vasile Vătaful: P. Dragomir; Mama Lina: Virginia Drăgoi. P r e m i e r a: 17 Octombrie 1942 (11 spect.). R e l u a r e: 1943—44 .2 spect).

411. **REPUBLICA FEMEILOR,** fantezie în 12 tablouri şi un prolog pe motive de Aristofan de I. I. Cantacuzino. Direcţia de scenă: Ion Dinescu; Regia: Gh. Matache; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Praxagora: V. Dimitriu; Cynthia: V Iuga; Melanippa: S. Munteanu; Hynna: N. Comloşan; Zenodora. V Ştirbeţiu; Gnesipa: Fl. Ciura; Meidia: V. Duşa; Hippona: Olimpia Varadi; Polimnestra: Maria Davidescu; Kottyto: P. Perieţeanu; Leogra: N Hodoş; Melita: M. Nemeş; Femeia crainic: Ileana Pop; Xenon: Al. Rădulescu; Blepyrus: D. Constantinescu; Strepsiade: V. Popescu; Feidolus: H. Cristea; Parhesius: Sabin Pop; Agathon: M. Lapteş; Cremilos: P. Dragomir; Cocoşatul: I. Fărăianu; Primul şef de cabinet: Anibal Şiara; Al doilea: Ion Sarca; Al treilea: Şt. Varodi; Un poliţist: I. Sarca; Domnul în frac: I. Dinescu; Vocea corului: T Croitorul. P r e m i e r a: 21 Noembrie 1942 (11 spectacole).

412. **ROCHIA DE SEARĂ,** comedie în 3 acte de Teodor Şoşdean. Direcţia de scenă. Ionel Olteanu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Andrei Noreanu: Iosif Vanciu; Stela Noreanu: V Dimitriu; Aurel Pantescu: Al. Rădulescu; Tiberiu Vancea: V. Popescu; Nuţa: Veturia Duşa-Florica, Ciura-Ştefănescu. P r e m i e r a: 1 Decembrie 1942 (9 spect.). R e l u a r e: 1943—44 (1 spectacol).

413. **S'A SPOVEDIT UN OM.** dramă în 3 acte de Gheorghe Atanasiu. Direcţia de scenă Ionel Olteanu; Regia: Em. Josan şi Gh. Matache. Sufleur: Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Alexandru Pandele: M. Lapteş; Dinu Vrînceanu: T. Croitoru; Boerul Iordache: Al. Economu; Boerul Pandele: Dem. Constantinescu; Gheorghe Vrînceanu: Sabin Pop + Petre Dragomir; Dragomir: Gh. Frumuzache; Ada Tulnic: Olimpia Varadi Arghir; Duduca Rada: M Nemeş; Cucoana Tudora: V. Drăgoi; Căpit. Lăduncă: V. Potoroacă; Doctorul: H. Cristea; Caporalul T. R.: I Sarca; Soldatul I: Ştefan Varodi; Soldatul II: H Şiara. P r e m i e r a: 4 Martie 1943 (7 sp.).

414. **ACOLO DEPARTE,** roman dramatic în două părţi (10 tablouri) de Mircea Ştefănescu. Direcţia de scenă. Ion Dinescu; Regia: Gh. Matache; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Iancu: N. Dimitriu; Silviu: T. Croitoru; Pompei: C. A. Rusei; Barbu: M Lapteş; Violeta: T. Brătăşanu: Gâgă: V. Popescu; Ioana: Daia Nicoară; Anghel: M. Mateescu: + H. Cristea; Contesa de Saint-Lô: Ol. Arghir + V. Duşa; Invitatul I: Şt. Varodi; Invitata I: Elena Gruba; Gerlando: I. Sarca + N Sasu; Invitata II: El. Gruba; Drummont: Gh. Matache; Le Pernot: T. Lapteş; Boscot: Sabin Pop. P r e m i e r a: 8 Aprilie 1945 (7 spectacole).

415. **SURORILE AMAN,** episod în 4 incidente de Sandra Cocorăscu. Direcţia de scenă. Ionel Olteanu; Regia Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Caterina Aman: L. Bulandra; Eliza Aman: M. Mateescu; Jana Aman: Maria Cupcea; Mihai Varlam: T. Lapteş; Ionel Aman: V. Popescu; Viorica Mirescu: Florica Pop; Geta Aman; El. Gruba; Maria: V. Drăgoi. P r e m i e r a: 17 Aprilie 1943 (5 spectacole)

416. **ARICII,** comedie în 3 acte şi un tablou de I. C. Merişescu Direcţia de scenă: I. Olteanu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Nicolae Măgureanu: D. Constantinescu; Veta: Virg. Drăgoi; Mărioara: Fl. Ciura Ştefănescu; Sânziana: Daia Nicoară-Andron; Baba Ioana: N. Hodoş — M. Nemeş; Tiberiu Boldovină: Al. Rădulescu; Ghiţă Boncioc: I. Vanciu; Cornel Pascu: N. Sasu; Vasile Pipirig: Sabin Pop; Max Piperştein: I. Fărăianu; Ruja: P. Perieţeanu; Directorul Băncilor unite: V. Potoroacă — T. Croitoru; Prim-Pretorul: M. Lapteş; Perşa Pălămida: Elena Pop; Palăghia: Ol. Arghir; Baba Mărgăra: V. Duşa; Pavel Coadă: Ion Sarca; Inspectorul: Şt. Vardaru; Ilie Şchiopu: Petre Corpade + V. Popescu; Iacob Rînjală: Gh Frumuzache. P r e m i e r a: 18 Mai 1943 (8 spectacole). R e l u a r e: 1943—44 (7 spectacole).

417. **GLUMELE DESTINULUI,** comedie în 3 acte (4 tablouri) de I. C Aslan. Direcţia de scenă. V Rădulescu; Regia: Gh. Matache; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Scarlat Dumbrăveanu: Gh. Aurelian; Mary Dumbrăveanu: V. Cronvald; Panait Mormola: Sabin Pop; Chiffon: T. Brătăşanu; Tedy: V. Popescu; Marta: V. Ştirbeţiu; Arthemon Zamfirescu: T. Croitoru; Tărtăcuţă: Dem. Moruzan; Termopile Zamfirescu: P. Dragomir; Olimpia Zamfirescu: P. Perieţeanu; Miţa Alexandrescu: Nunuţa Hodoş; Doica: M. Nemeş; Victoria: E. Gruba; Victor: I. Sarca; Tănase: Şt. Varodi. P r e m i e r a: 25 Mai 1943 (5 sp.). R e l u a r e: 1943—44 (5 sp.).

XXV. STAGIUNEA 1943-1944

418. **MOARTEA LUI OPTUM,** tragedie în 10 tablouri, în versuri de Aron Densuşianu. Direcţia de scenă. V Rădulescu; Regia: Gh. Matache; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Optum: D Constantinescu; Marga: V. Cronvald; Irina: M. Cupcea; Romil: N. Sasu; Cenad: I. Tîlvan; Baba Murga: M. Borsa; Tean: M Lapteş; Prizonierul: R. Ionescu; I-l June: V. Lipovan; Al doilea: P. Carpade; Al treilea: Gh. Frumuzache; Ostaşul I-u: I. Căpşan; Al doilea: R. Ionescu; Al treilea: P. Corpade; Al patrulea: Gh. Frumuzache; Călăreţul: Şt. Vardaru-Varodi P r e m i e r a: 3 Octombrie 1943 (6 spectacole).

419. **BĂIATUL,** comedie în 3 acte de Jaques Deval; trad. V. Maxilian. Direcţia de scenă: Puiu Macsimilian; Regia: Em Josan; Sufleur:

Şt Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Etienne Lebarmecide: T. Croitoru; Fernand: Gh. Aurelian; Unchiul Emil: I. Fărăianu; Cezar Pustiano: M. Mateescu; Sasselin: A. Economu; Simone: V. Dimitriu; Vassia: T. Brătăşanu + Sili Munteanu; Henriette: V. Duşa-Pop; Valerie: M. Nemeş; Therese: El. Gruba P r e m i e r a: 7 Octombrie 1943 (9 spectacole).

420. **TINEREŢE,** o dramă a dragostei în 3 acte de Max Halbe; trad. I. M Sadoveanu. Direcţia de scenă. I. Olteanu; Regia: Em: Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Preotul Hoppe: N. Voicu; Anişoara: Daia Nicoară; Mandus: I Sarca; Capelanul Gregor: M. Lapteş; Hans Hartwig: N. Sasu. Maruşca: El. Gruba. P r e m i e r a: 30 Octombrie 1943 (3 sp)

421 **ACTRIŢA,** piesă în 5 acte de Roland Schacht. Direcţia de scenă. Ion Dinescu; Regia: Gh. Matache; Sufleur: Şt. Constantinescu D i s t r i b u ţ i a: Stela Andersen: Lili Bulandra; Maria Daia Nicoară; Contele Olconsky: Al. Rădulescu; Groohutsen: N. Bulandra; Felicitas Fux: N Hodoş; Directorul teatrului: C. A. Rusei; Regisorul: Gh. Frumuzache; Schwalbe: M. Nemeş; Un fotograf: I. Sarca P r e m i e r a: 11 Noembrie 1943 (10 sp.).

422. **PYGMALION,** comedie în 5 acte de Bernard Shaw. Direcţia de scenă: Ionel Olteanu; Regia: Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Dna Higgins: Mia Mateescu; Harry Higgius: Gh. Aurelian; Alfred Doolitle: I. Vanciu; Eliza: Viorica Vodă; Col. Pickering: M. Mateescu; D-na Eynsfir Hill: M. Borsa; Clara: El Gruba; Freddy: N. Sasu; Dna Pearce: V. Drăgoi; Un spectator: I. Sarca; Subreta: Ioana Maria. P r e m i e r a: 7 Decembrie 1943 (12 spectacole).

423 **LIE VIORIE,** poveste în 3 acte (6 tablouri) în versuri de Const. Orendi. Direcţia de scenă. Ion Dinescu; Regia Em. Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Prichindel: Elena Gruba; Verde Impărat: P. Dragomir; Strîmbă lemne: Victor Popescu; Sfarmă pietre: Sabin Pop; Voevodul Laudă-mă gură: Ion Fărăianu; Lie Viorie: Florica Pop: Doica: Virg. Drăgoi; Zmeul Zmeilor: Dem. Constantinescu. Nichipercea: Ioana-Maria; Ţăraul bătrîn: M. Lapteş; Pustnicul: V. Potoroacă; Fiul cel mare: N. Sasu; Mezinul: I. Sarca; Ostaşul: Şt. Vardaru. P r e m i e r a: 23 Decembrie 1943 (4 spectacole)

424. **ROMEO ŞI JULIETA LA MIZIL,** parodie într'un act în versuri de George Ranetti. Direcţia de scenă. V. Rădulescu; Regia: Gh Matache; Sufleur: Ştefan Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Conu Nae· Moruzan; Conu Ghiţă: N. Voicu; Mişu: T Croitoru; Veta: Fl. Ciura; M-me: Schnitzel; Nunuţă Hodoş; Ioniţă: I. Vanciu; Leonida: I. Fărăianu; Mariţă: V. Duşa; Frusina: Virg. Drăgoi P r e m i e r a: 18 Martie 1944 (4 spectacole).

425. **DOMNIŞOOARA NASTASIA,** comedie tragică în 3 acte (10 tablouri) de George Mihail Zamfirescu. Direcţia de scenă: Puiu Maximilian, Regia: Gh. Matache şi Emil Josan; Sufleur: Şt. Constantinescu. D i s t r i b u ţ i a: Nastasia: Magda Tîlvan; Ion Sorcovă: N Dimitriu; Vulpaşin: T. Lapteş; Luca: T. Croitoru; Vecina: Puica Perieţeanu; Paraschiva: V. Ştirbeţiu; Nicolina: Vet. Duşa; Ionel: V. Popescu; Luca Lacrimă: Florica Pop; Cîrciumarul: Şt. Vardaru; Omul necăjit: M Lapteş; Haimanana: N. Sasu; Cerşetorul: Sabin Pop; Orbul: Dumitru Pop; Pacoste: Mircea Avram; Gazda: Ileana Sănuiţă; Pascu: Radu Ionescu. P r e m i e r a: 1 Aprilie 1941 (6 spect.).

TABLOUL B.

PIESELE JUCATE, IN ORDINEA ALFABETICĂ A AUTORILOR

(După numele autorilor fiind indicat anul premierei fiecărei piese, datele detailate ale spectacolului vor fi uşor găsite în Tabloul A. [cronologie] dela p. 318)

Autorul	Anul premierei	Titlul piesei
Aicard Jean	1925-26	Papa Lebonnard, dramă 4 acte
Alecsandri Vasile	1919-20	Ovidiu, dramă 5 acte
	1920-21	Fântâna Blanduziei, piesă 3 acte
	1920-21	Piatra din casă, comedie 1 act
	1920-21	Barbu Lăutaru, cânticel comic
	1934-35	Sânziana şi Pepelea, feerie naţ. 5 acte
	1939-40	Cinel-Cinel, comedie 1 act
	1941-42	Florin şi Florica, operetă 1 act
Alfieri Vittorio	1939-40	Mirra, tragedie 5 acte
Andreev Leonida	1935-36	Gaudeamus, piesă 4 acte
Anghel D. şi Şt. O. Iosif	1927-28	Cometa, comedie 3 acte şi 1 prolog
D'Annunzio Gabr.	1937-38	Făclia sub obroc, tragedie 4 acte
	1938-39	Fata lui Jorio, tragedie 3 acte
Anthelme Paul	1935-36	Abatele, piesă 3 acte
Armont Paul	1931-32	Omul vremii, comedie 3 acte
Armont P., M. Gerbidon	1932-33	Clubul ţicniţilor, comedie 3 acte
Armont P. şi C. Nancey	1935-36	Zebra, comedie 3 acte
Arnold şi Bach	1923-24	Băiat de viaţă, comedie 3 acte
	1931-32	Se caută un tată, comedie 3 acte
	1932-33	Unchiul din provincie, comedie 3 acte
	1933-34	Micul Weber, comedie 3 acte
Artzibasev	1938-39	Gelozia, dramă 5 acte
Aslan Ed.	1919-20	Cârceii, comedie în 3 acte
Aslan I. C.	1942-43	Glumele destinului, comedie 3 acte
Atanasiu Gheorghe	1942-43	S'a spovedit un om, dramă 3 acte
Augier E. şi J. Sandeau	1921-22	Ginerele lui Poirier, comedie 4 acte
Avery C. R.	1939-40	Casa Hervey, piesă 4 acte
Azorin	1938-39	Doctor Death, piesă 1 act
Bach şi Arnold		vezi Arnold şi Bach
Baculea Arcadie	1931-32	Idiotul, comedie 4 acte
	1934-35	Ministru fără portofoliu, com. 4 acte
Banville Theodore	1927-28	Sărutarea, piesă 1 act
	1931-32	Gringoire, comedie 1 act
Barrie J.	1935-36	Medaliile bătrânei, piesă 2 acte
Bârsan Zaharia	1919-20	Poemul Unirii, poem istoric 1 act
	1919-20	Se face ziuă, poem dramatic 1 act
	1920-21	Trandafirii roşii, poem dramatic 3 acte
	1936-37	Domnul de Rouă, poem dramatic 3 acte

Bataille H.	1921-22	Marşul nupţial, dramă 4 acte
	1926-27	Invierea, epizod dramatic 5 acte
	1930-31	Fecioara rătăcită, dramă 4 acte
	1932-33	Modelul, piesă 4 acte
Beaumarchais	1925-26	Nunta lui Figaro, comedie 5 acte
Beer G. şi L. Verneuil	1928-29	Maestru Bolbec, comedie 5 acte
	1930-31	Miss Franţa, comedie 4 acte
Berger H.	1928-29	Potopul, comedie 3 acte
Bernard Tristan	1920-21	Nepoftitul, comedie 3 acte
	1922-23	Cafeneaua cea mică, comedie 3 acte
	1922-23	Interpretul, vodevil 1 act
	1923-24	Incidentul dela 7 Aprilie, com. 1 act
Bernhardt Sarah	1928-29	Adrienne Lecouvreur, piesă 6 tablouri
Bernstein H.	1938-39	Samson, piesă 4 acte
Bertolazzi C.	1928-29	Zile de sărbătoare, comedie 3 acte
Besier Rudolf	1934-35	Miss Ba, piesă 5 acte
Besnard Lucien	1932-33	In umbra Haremului, piesă 3 acte
Birabeau André	1939 40	Cuibul, comedie 3 acte
Birabeau A. şi A. Dolley	1924-25	Floarea de lămâiţă, comedie 3 acte
Biro L. şi Lengyel M.	1930-31	Ţarina, piesă 3 acte
Björnson Björnstjerne	1920-21	Un faliment, piesă 4 acte
Bisson Al.	1921-22	Necunoscuta, dramă 5 acte
	1924-25	Năzdrăvăniile divorţului, com. 3 acte
	1925-26	Regulus Codoveanu, comedie 3 acte
Bisson şi Sylvol	1925-26	Dispărut, comedie 3 acte
Bisson şi Vast Riconard	1933-34	Anatole, comedie 3 acte
Blaga Lucian	1929-30	Meşterul Manole, dramă 4 acte
	1929-30	Cruciada Copiilor, dramă 3 acte
	1934-35	Avram Iancu, dramă, 1 prolog şi 3 faze
	1941-42	Daria, dramă 4 acte
Bonelli Luigi	1939-40	Al patrulea perete, 1 act piesă
Bontempelli Massimo	1939-40	Luna vinovată, piesă 7 tablouri
Botta Dan	1938-39	Comedia fantasmelor, piesă 5 acte
Bradley John	1933-34	Procurorul, piesă poliţistă 3 acte
Brandon Thomas	1928-29	Mătuşa lui Carol, comedie 3 acte
Brătescu Voineşti	1923-24	Sorana, piesă 3 acte
Brieux	1919-20	Brânduşa, piesă 3 acte
	1920-21	Cărăbuşii, comedie 3 acte
	1924-25	Magistraţii, piesă 4 acte
Brudaşcu Leontin	1936-37	Casa cu fraţi, piesă 1 act
Caillavet G. A. şi Robert de Flers		vezi Robert de Flers şi G. A. Caillavet
Calderón de la Barca	1931-32	Viaţa e un vis, piesă 5 acte
Cantacuzino Ion I.	1942-43	Republica femeilor, fantezie 12 tabl., 1 pr.
Capek Karel	1939-40	Mama, piesă 3 acte
Caragiale I. Luca	1919-20	O Scrisoare pierdută, comedie 4 acte
	1920-21	O noapte furtunoasă, comedie 2 acte
	1920-21	Conul Leonida faţă cu reacţiunea, com. 1 act
	1927-28	Năpasta, dramă în 2 acte
	1932-33	D'ale Carnavalului, comedie 2 acte
	1941-42	O soacră, comedie 1 act
Carpentar E. şi Gross L.	1937-38	Clubul Gangsterilor, piesă poliţistă, 3 acte
Cataldo Gaspare	1941-42	Coniţa a plecat, comedie 3 acte

Cavalotti	1926-27	Ca'n Biblie, comedie 1 act
Cehov A.	1921-22	Cererea în căsătorie, comedie 1 act
	1922-23	Pescărelul, comedie 3 acte
Ceuşeanu Alex.	1936-37	Craiul munţilor, dramă 4 acte
	1941-42	Zestrea trecutului, piesă 3 acte
Charvay R. şi P. Gavault	1933-34	D-ra Josette, nevasta mea, com. 4 acte
Chiarelli Luigi	1935-36	Masca şi obrazul, grotescă 3 acte
Claudel Paul	1941-42	Ingerul a vestit pe Maria, mister 4 acte
Clemenceau Georges	1931-32	Vălul fericirii, piesă 1 act
Cocorăscu Sandra	1942-43	Surorile Aman, un epizod în 4 incidente
Cocteau Jean	1937-38	Vocea, piesă 1 act
Codina José Felix	1938-39	Maria del Carmen, piesă 3 acte
Copeau J. şi Jean Croné	1925-26	Fraţii Karamazov....
Coppé Fr.	1921-22	Lăutarul din Cremona, piesă 1 act
Cormon şi D'Ennery		vezi D'Ennery şi Cormon
Corneille Pierre	1936-37	Cidul, tragedie 5 acte
	1939-40	Horaţiu, tragedie 5 acte
Coşbuc G.	1931-32	Moartea lui Fulger, dramatizare 1 act
Croisset Fr. de şi R. de Flers		vezi Flers R. de şi Fr. de Croisset
Croné Jean şi Jacques Copeau		vezi Copeau Jacques şi Jean Croné
Davila Alexandru	1921-22	Vlaicu Vodă, dramă 5 acte
Daudet A.	1921-22	Sapho, piesă 5 acte
Delavrancea B.	1924-25	Viforul, piesă 4 acte
	1929-30	Apus de soare, dramă 4 acte
Densuşianu Aron	1943-44	Moartea lui Optum, tragedie 10 tablouri
Depărăţianu Al.	1927-28	Grigore Ghica Vodă, piesă 3 acte
Deval Jacques	1934-35	Domnişoara, comedie 3 acte
	1936-37	Signor Bracoli, comedie 6 tablouri
	1938-39	Spune-mi că sunt urât, comedie 3 acte
	1943-44	Băiatul, comedie 3 acte
Diamandi G.	1921-22	Chemarea codrului, poveste vitej. 3 acte
Dimov Osip	1927-28	Nyu, poveste banală 9 tablouri
Divarius Leonard	1936-37	Logodna lui Niculiţă, comedie 1 act
Doillet Laurent	1932-33	Farmacistul Bourachon, comedie 3 acte
Dolley A. şi A. Birabeau	1924-25	Floarea de lămâiţă, comedie 3 acte
Drăgoescu Petre	1934-35	Căpriţa, piesă 3 acte
Drégely G.	1926-27	Bărbatul domnişoarei, comedie 3 acte
Drumeş Mihail	1935-36	O crimă pasională, farsă 5 acte
Duhamel Georges	1927-28	Societatea Atleţilor Spirituali, com. 4 acte
Dumas Al. fiul	1936-37	Doamna cu Camelii, dramă 5 acte
Echegaray José	1929-30	Marele conrupător, piesă 3 acte
Eftimiu Victor	1920-21	Ringala, dramă 5 acte
	1922-23	Inşir'te Mărgărite, poem feeric 4 acte
	1925-26	Thebaida, tragedie 5 acte
	1927-28	Rapsozii, poem dramatic 1 act
	1927-28	Un excroc sentimental, comedie 5 acte
	1928-29	Omul care a văzut moartea, com. 3 acte
	1939-40	Atrizii, tragedie 5 acte
Ellis W. Walter	1936-37	Colierul Rajahului, comedie 3 acte
Ennery, D' şi Cormon	1927-28	Două orfeline, dramă 8 tablouri

Ernst Otto	1919-20	Institutorii, comedie 3 acte
Euripide	1936-37	Bacan ele, tragedie 5 acte
Evreinoff N.	1927-28	Comedia fericirii, comedie 3 acte
Farago Coca	1936-37	Intâmplarea, piesă 1 act
Ferdinand Roger	1933-34	Ginerele Dlui Chotard, comedie 3 acte
Flers R. şi G. A. de Caillavet	1920-21	Amorul veghează, comedie 4 acte
	1923-24	Papa, comedie 3 acte
	1926-27	Evantajul, piesă 4 acte
	1939-40	Academicianul, comedie 4 acte
Flers R. de, G. A. de Caillavet şi E. Rey	1920-21	Frumoasa aventură, comedie 3 acte
Flers Robert de şi Fr. de Croisset	1928-29	Romanţa. piesă 3 acte, prol. şi epilog
	1932-33	Doctorul Miracol, comedie 3 acte
Florescu Al.	1922-23	Sanda, piesă 3 acte
Floru Igiena	1921-22	Fără reazăm, dramă 3 acte
Fodor L.	1931-32	Cântec de leagăn, comedie 3 acte
Förster Mayer W.	1921-22	Heidelbergul de altă dată, com. 5 acte
Fraccaroli A.	1929-30	Comedia politică, comedie 3 acte
Frank Leonhard	1936-37	Karl şi Ana, dramă 4 acte
Frondaie Pierre	1925-26	La pândă, dramă 4 acte
Frondaie Pierre şi Pierre Louys	1937-38	Femeia şi Paiaţa, piesă 5 acte
Fulda Ludwig	1920-21	Prostul, comedie 5 acte
	1934-35	Fiica rătăcită, comedie 3 acte
Furpa Alexandru Sera	1937-38	Cărăbuşul de lumină, piesă 3 acte
Furtună Horia	1941-42	Păcală, snoavă 4 acte
Garrick Sidney	1935-36	Un asasinat, piesă 5 acte
Gavault Paul	1925-26	Mica ciocolatieră, comedie 4 acte
Gavault P. şi R. Charvay	1933-34	Dra Josette, nevasta mea, com. 4 acte
Gehri Alfred	1938-39	Mansarda, piesă 3 acte
Geraldy Paul	1927-28	Iubire, piesă 3 acte
Gerbidon Marcel şi Paul Armont	1932-33	Clubul ţicniţilor, comedie 3 acte
Gherardo Gherardi	1939-40	Medalionul, comedie 3 acte
Giacometti P.	1928-29	Moartea civilă, dramă 3 acte
Giannini Gugliemo	1940-41	Eva în vitrină, comedie 3 acte
Giraudoux J.	1936-37	Tessa, piesă 3 acte
Goethe	1931-32	Faust, tragedie 5 acte
	1941-42	Egmont, dramă 5 acte
Goga Octavian	1931-32	Meşterul Manole, dramă 3 acte
Gogol N.	1919-20	Revizorul, comedie 5 acte
	1926-27	Căsătoria, comedie 3 acte
Goldoni C.	1921-22	Hangiţa, comedie 5 acte
Gorky Maxim	1921-22	Azilul de noapte, piesă 4 acte
Gorse H. de şi Ch. M. Hennequin	1921-22	Finul coniţei, comedie 3 acte
	1922-23	Fetiţa, comedie 4 acte
Götz Curt	1928-29	Hocus-Pocus, comedie 3 acte prol. şi epil.
Gouriadec, Soiede	1923-24	Sărutul morţii, piesă 4 acte
Grillparzer Fr.	1921-22	Hero şi Leandru, tragedie 5 acte

Gross M. şi E. Carpentier	1937-38	Clubul gangsterilor, piesă poliţistă 3 acte
Guitry Sacha	1929-30	Noi nu jucăm să ne amuzăm, com. 5 acte
Gusty Paul	1919-20	Cinematograful, comedie 3 acte
	1920-21	Femeile noastre, comedie 3 acte
	1921-22	Manevrele de toamnă, comedie 4 acte
	1921-22	Ginerele d-lui Prefect, comedie 3 acte
	1922-23	Extemporalul, comedie 3 acte
	1928-29	Secretarul general, comedie 3 acte
	1933-34	Răpirea sabinelor, comedie 4 acte
Halbe Max	1943-44	Tinereţe, dramă 3 acte
Harold şi Vernon	1932-33	Mandarinul, piesă 3 acte
Haşdeu Bogdan P.	1919-20	Răzvan şi Vidra, poem dramatic 5 acte
Hennequin M. şi Romain Coolus	1924-25	Clopoţelul de alarmă, comedie 3 acte
Hennequin M. şi Pierre Veber	1926-27	Domnul dela ora 5, comedie 3 acte
Hennequin M.	1931-32	Băeţaşul tatii, comedie 3 acte
Hennequin M. şi H. de Gorse		vezi Gorse H. de şi M. Hennequin
Herczeg Fr.	1928-29	Şapte fete de măritat, comedie 4 acte
Hervé	1937-38	Mam'selle Nitouche, com. muzicală 4 acte
Herz A. de	1923-24	Păianjenul, comedie 3 acte
	1924-25	Mărgeluş, comedie 3 acte
	1934-35	Incurcă lume, comedie 3 acte
	1938-39	Omul de zăpadă, comedie 3 acte
Horst I. şi W. Polaczek	1932-33	Ispita, comedie bufă 3 acte
Hugo Victor	1925-26	Ruy-Blas, dramă 5 acte
Ibsen H.	1923-24	Un duşman al poporului, piesă 5 acte
	1923-24	Strigoii, piesă 3 acte
	1924-25	Nora, piesă 3 acte
	1927-28	Micul Eyolf, dramă 3 acte
	1933-34	Raţa sălbatecă, piesă 3 acte
	1934-35	Hedda Gabler, dramă 4 acte
	1936-37	Constructorul Solnes, dramă 3 acte
Ionescu Morel	1932-33	Mătuşica, comedie 3 acte
Ionescu Radu şi Neamţu Ottonel	1941-42	Cazemata Voluntarilor, piesă 3 acte
Iorga N.	1922-23	Un domn pribeag, poem dramatic 5 acte
	1923-24	Gheorghe Lazăr, piesă 5 acte
	1931-32	Bătrânul Cantemir, piesă 5 acte
	1934-35	Constantin Vodă Brâncoveanu, dramă istorică 5 acte
	1937-38	Fratele păgân, dramă 4 acte
Iosif St. O. şi D. Anghel	1937-38	Cometa, comedie 3 acte
Jean V. Al.	1920-21	Ce ştia satul, comedie 1 act
	1922-23	Nodul Gordian, comedie 1 act
Jêrome K. Jêrome	1927-28	Miss Hobbs, comedie 4 acte
	1939-40	O familie de soi, comedie 3 acte
Josset A.	1936-37	Elisabeth, piesă 3 acte
Kadelburg şi Presber	1922-23	Punctul negru, comedie 3 acte
Kiriţescu A.	1929-30	Cuibul cu viespi, comedie 3 acte

Kiriţescu N.	1924-25	Un erou, comedie 3 acte
Kistemaekers H.	1920-21	Instinctul, piesă 3 acte
	1922-23	Văpaia, piesă 3 acte
Labiche E.	1925-26	Praf în ochi, comedie 2 acte
Labiche E. şi E. Martin	1937-38	Călătoria lui Perrichon, comedie 3 acte
Landrey M.	1933-34	Victimile legii, piesă 3 acte
Langer Fr.	1926-27	Cămila trece prin urechile acului, com. 3 acte
Lapedatu Ion A.	1937-38	Tribunul, dramă 3 acte
Lascarov—Moldovanu	1930-31	Greerele şi furnica, fabulă dramatică 3 acte
Lavedan Henri	1927-28	Duelul, piesă 3 acte
	1940-41	In slujba ţării,...
Lecca Haralamb G.	1935-36	Câinii, piesă 4 acte
Legouvé Ernest	1928-29	Medea, tragedie 3 acte
Lengyel M.	1922-23	Taifun, dramă 4 acte
	1925-26	Antonia, comedie 3 acte
Lengyel M. şi Biró L.		vezi Biró L. şi Lengyel M.
Lenormand H.	1938-39	Neroada, piesă 1 act
Létraz Jean	1935-36	Bichonel, comedie 3 acte
Lindau Paul	1920-21	Lorica noastră, comedie 4 acte
	1928-29	Procurorul Hallers, piesă 4 acte
Locusteanu P.	1932-33	Nevasta lui Cerceluş, farsă 1 act
Louys Pierre şi P. Frondaie	1937-38	Femeia şi Paiaţa, piesă 5 acte
Luca Ioan	1936-37	Morişca, comedie 4 acte
Ludovici C. Vico	1939-40	Femeia nimănui, piesă 3 acte
Maeterlinck Maurice	1933-34	Monna Vanna, piesă 3 acte
Magré Maurice	1937-38	Ingrata, comedie 3 acte
Maltopol Mihail	1938-39	Sbucium, 3 acte un tablou
Mardare Valeriu	1927-28	Nu zice vorbă mare, com. dramat. 3 acte
	1934-35	Haidem la teatru, comedie 1 act
Martinezi Siera Gregorio şi Maria	1936-37	Leagănul, piesă 2 acte
Maugham M. Somerset	1930-31	Cercul, comedie 3 acte
	1931-32	Ploaia, piesă 3 acte
	1935-36	Femeia statornică, comedie 3 acte
	1938-39	Penelopa, comedie 3 acte
	1938-39	Flacăra sfântă, piesă 3 acte
	1939-40	Scrisoarea, piesă 3 acte
Maurey Max	1925-26	Recomandaţia, comedie 1 act
	1928-29	Stradivarius, comedie 1 act
	1932-33	David Copperfield, piesă 5 acte
Melesville şi Dureyrier	1928-29	Michel Perrin, comedie 2 acte
Méré Charles	1933-34	Cuceritorii, dramă 3 acte
Merişescu I. C.	1942-43	Aricii, comedie 3 acte
Mihăescu Gib. I.	1936-37	Pavilionul cu umbre, piesă 3 acte
Milian Claudia	1937-38	Vreau să trăesc, piesă 3 acte
Miller-Verghy Mărgărita	1838-39	Garden-Party, piesă 3 acte
Millo Matei	1939-40	Baba Hârca, furie 2 acte
Minulescu Ioan	1930-31	Allegro ma non troppo, comedie 3 acte
Mirande Y. şi A. Rivoir	1920-21	Ca să trăesti fericit, com. 3 acte

Mirbeau O.	1923-24	Banii, piesă 3 acte
Moliére	1919-20	Doctorul fără voie, comedie 3 acte
	1919-20	Avarul, comedie 5 acte
	1921-22	Bolnavul închipuit, com. 3 acte
	1922-23	Vicleniile lui Scapin, com. 3 acte
	1922-23	Căsătoria silită, com. 1 act
	1926-27	Şcoala femeilor, comedie 5 acte
	1926-27	Tartuffe, comedie 5 acte
	1930-31	Burghezul Gentilom, comedie 3 acte
	1938-39	Mizantropul, comedie 5 acte
Morax René	1937-38	Servitoarea din Evolena, legendă 4 acte
Moreau E. şi V. Sardou		vezi Sardou V. şi E. Moreau
Morselli E. L.	1927-28	Glauco, tragedie 3 acte
Moşoiu Alfred	1926-27	Striana, comedie 2 acte
Motaş	1922-23	Cavalerul Vloia, piesă 4 acte
Mrstic (fraţii)	1935-36	Marişa, dramă 5 acte
Mugur Val.	1934 35	Regina slugilor, comedie 3 acte
Muşatescu Tudor	1932-33	Titanic Vals, comedie 3 acte
	1933-34	.... Escu, comedie 3 acte
Musset A.	1936-37	Capriciul, comedie 1 act
Nancey C. şi P. Armont	1935-36	Zebra, comedie 3 acte
Natansen	1933-34	Şcoala dragostei, piesă 3 acte
Neamţu Ottonel şi Ionescu Radu		vezi Ionescu Radu şi Neamţu Ottonel
Neill Eugen O.	1939-40	Dincolo de zare, piesă 3 acte
Nicoara Vladimir	1929-30	Patimi, piesă 3 acte
	1933-34	U. P. B., şarjă 3 acte
Nicodemi Dario	1923-24	Scampolo, piesă 3 acte
	1938-39	Pata de întuneric, piesă 3 acte
Nusic Bronislav	1935-36	Dna Ministru, comedie 4 acte
Ohnet G.	1938-39	Mândrie şi amor, dramă 4 acte
Orendi C.	1943-44	Lie Viorie, piesă 3 acte
Ortner H.	1936-37	Tobias Wunderlich, legendă 5 acte
Pagnol Marcel	1930-31	Jazz, comedie 4 acte
	1932-33	Domnul Topaze, comedie 4 acte
Papilian Victor	1927-28	Celui ce n'are i se va lua, piesă 4 acte
	1929-30	Un optimist incorigibil, comedie 4 acte
	1933-34	Cerurile spun, dramă religioasă 4 acte
	1934-35	Alt glas, piesă 4 acte
Parker Napoleon	1928-29	Cardinalul, piesă 4 acte
Pascu Adrian	1925-26	Irena, comedie 3 acte
Pascu A. şi S. Teleajen	1929-30	Cuiburi sfărâmate, piesă 3 acte
Peretz	1925-26	Prăbuşirea, piesă 4 acte
Petrescu Camil	1930-31	Mitică Popescu, comedie 3 acte
	1937-38	Suflete tari, dramă 3 acte
Petrescu Lucreţia	1927-28	Anuţa, comedie 4 acte
Piradello Luigi	1926-27	Smochine de Sicilia, piesă 1 act
	1926-27	Fiecare cum vede, piesă 3 acte
	1927-28	Henric IV, tragedie 3 acte
	1929-30	Voluptatea onoarei, comedie 3 acte

Piradello Luigi	1930-31	Şase personagii în căutare de autor, comedie 3 acte
	1932-33	Omul, bestia şi virtutea, epilog 3 acte
Popa Iulian	1939-40	Strunga Dracului, piesă 4 acte
Popa Victor Ion	1923-24	Ciuta, dramă 3 acte
	1929-30	Muşcata din fereastră, comedie 3 acte
Presber şi Kadelburg		vezi Kadelburg şi Presber
Priestley J.	1939-40	Timpul şi familia Conway, com. 3 acte
Prodan Paul	1927-28	Concert simfonic, comedie 1 act
Psatta D.	1928-29	Crina, piesă 5 acte
Puget André-Claude	1939-40	Zile senine, comedie 3 acte
Rabindranath Tagore	1938-39	Amal şi scrisoarea împăratului, piesă 2 acte
Racine Jean	1936-37	Andromaca, tragedie 5 acte
Radu C.	1920-21	Doctorie pentru soacre, comedie 1 act
Rădulescu Mircea	1922-23	Legenda Coroanei, poem dramatic 1 act
	1930-31	Serenada din trecut, com. istorică 4 acte
	1933-34	Maria din Mangop, piesă 5 acte
	1940-41	Bizanţ, dramă 4 acte
Ranetti George	1943-44	Romeo şi Julietta la Mizil, com. 1 act
Râuleţ Constantin	1935-36	Taina, comedie tragică 3 acte
	1936-37	Coleopterele, comedie 3 acte
Rebreanu L.	1924-25	Plicul, comedie 3 acte
Regnard	1926-27	Nebuniile dragostei, com. 3 acte
Renard Jules	1923-24	Morcovel, comedie 1 act
Rey Etienne, R. de Flers şi G. A. de Caillavet	1920-21	Frumoasa aventura, comedie 3 acte
Richepin	1923-24	Martira, dramă 5 acte
Riconard Vast şi A. Bisson	1933-34	Anatole, comedie 3 acte
Riss Karsky şi D. Teodorescu	1933-34	Râpa, piesă 5 acte
Rivoir A. şi J. Mirande		vezi Mirande J. şi A. Rivoir
Romain Rolland	1926-27	Jocul iubirii şi al morţii, dramă 1 act
Rosso di San Secondo	1939-40	Arşiţa, 1 act piesă
Rostand E.	1921-22	Romanţioşii, comedie 3 acte
	1928-29	Prinţesa îndepărtată, piesă 3 acte
Roth	1919-20	Doi sergenţi, piesă 3 acte
Rusei C. A.	1936-37	Alexandru Lăpuşneanu, dramă 5 acte
Sadoveanu Ion Marin	1926-27	Molima, piesă 3 acte
Sân-Giorgiu Ion	1926-27	Duduca Sevastiţa, comedie 3 acte
Sardou V.	1921-22	Să ne despărţim, comedie 3 acte
	1924-25	Prietenii, comedie 4 acte
	1928-29	Vrăjitoarea, dramă 3 acte
Sardou V. şi E. Moreau	1925-26	Madame Sans-Gêne, com. 3 acte şi 1 prol.
Săulescu	1938-39	Săptămâna luminată, piesă 1 act
Savoir Alfred	1930-31	Marea ducesă şi chelnerul, com. 3 acte
Savoir Alfred şi Etienne Rey	1930-31	Când vrea femeia, comedie 3 acte
Savary G.	1937-38	Georges şi Margarette, com. 3 acte
Scăuieru G.	1937-38	Radomir, piesă istorică 7 tablouri
Schacht Roland	1943-44	Actriţa, piesă 5 acte

Schiller	1926-27	Hoţii, tragedie 5 acte
	1927-28	Intrigă şi amor, tragedie 5 acte
	1929-30	Maria Stuart, dramă 5 acte
	1937-38	Don Charlos, tragedie 5 acte
Schnitzler Arthur	1936-37	Liebeley, piesă 3 acte
Schönher Karl	1924-25	Demonul, dramă 5 acte
	1929-30	Pământ, piesă 3 acte
Şerbănescu A. şi Lucia	1942-43	Intr'o vară la moşie, piesă 3 acte
Sarment Jean	1926-27	Pescuitorul de umbre, piesă 4 acte
	1929-30	Prea iubitul Leopold, com. 3 acte
Shakespeare W.	1922-23	Hamlet, tragedie 5 acte
	1922-23	Visul unei nopţii de vară, com. 5 acte
	1923-24	Nevestele vesele din Windsor, com. 3 acte
	1923-24	Shylock, comedie 5 acte
	1924-25	Macbeth, tragedie 3 acte
	1925-26	Poveste de iarnă, comedie 5 acte
	1929-30	Regele Lear, trag. 5 acte
	1931-32	Noaptea regilor, comedie 5 acte
	1932-33	Romeo şi Julietta, tragedie 5 acte
	1933-34	Richard III, trag. 5 acte
	1936-37	Femeia îndărătnică, comedie 5 acte
	1937-38	Otthello, tragedie 5 acte
Schaw B. G.	1924-25	Candida, piesă 3 acte
	1925-26	Medicul în dilemă, comedie 5 acte
	1934-35	Joana d'Arc, comedie 5 acte
	1937-38	Cezar şi Cleopatra, com. istorică 5 acte
	1943-44	Pygmalion, comedie 5 acte
Silviu George	1927-28	Ciufulici, comedie 3 acte
Sylvol şi Bisson	1925-26	Dispărut, comedie 3 acte
Sofocle	1924-25	Oedip Rege, tragedie 5 acte
	1927-28	Electra, tragedie 5 acte
Sorbul	1924-25	Patima roşie, tragi-comedie 3 acte
Soşdean Teodor	1942-43	Rochia de seară, comedie 3 acte
Stefănescu M.	1926-27	Maestrul, piesă 3 acte
	1935-36	Veste bună, piesă 3 acte
	1942-43	Acolo departe, roman dramatic, 2 părţi
Strindberg A.	1926-27	Domnişoara Iulia, piesă 2 acte
Sudermann H.	1922-23	Stane de piatră, piesă 4 acte
	1924-25	Onoarea, piesă 4 acte
	1928-29	Noaptea Sfântului Ioan, piesă 4 acte
	1929-30	Sfârşitul Sodomei, piesă 5 acte
	1939-40	Magda, dramă 4 acte
Sutton Wane	1936-37	In larg, piesă 4 acte
Szánto A. şi M. Szécsen	1935-36	Tempo... 120 pe oră, comedie 3 acte
Syll-Vara	1934-35	Tinereţea unei Regine, com. 3 acte
Tâlvan Ion	1932-33	In Sorbul Diavolu'ui, com. 3 acte
	1934-35	Laţul, divertisment 3 acte, prol. şi epilog
	1937-38	Drumul înflorit, piesă 5 tablouri
Tătărăscu G.	1924-25	Când vine viforul, piesă 4 acte
Teleajen Sandu şi Adrian Pascu		vezi Adrian Pascu şi Sandu Teleagen
Theodorian Caton	1920-21	Bujoreştii, piesă 4 acte
	1930-31	Nevestele d-lui Pleşu, com. 3 acte

Theuriet André	1919-20	Jean--Marie, piesă 1 act
Ursachy G.	1921-22	O căsnicie, comedie 3 acte
V. Al. Jean	vezi Jean, V. Al.	
Vanciu Iosif	1939-40	Verde cu două stele, piesă 4 acte
Vaszary Iohann	1934-35	Fată de familie bună, comedie 4 acte
Veber, Ch. M Hennequin şi H. de Gorse	1921-22	Finul Coniţei, comedie 3 acte
Vega Lope de	1936-37	Steaua Sevilei, tragedie 3 acte
Voiculescu Dr.	1937-38	Umbra, piesă 4 acte
Voss Richard	1929-30	Vinovat, piesă 3 acte
Werner W.	1937-38	Oameni pe un sloi de ghiaţă, piesă 3 acte
Wilde Oscar	1937-38	Solomea, dramă 1 act
	1938-39	Importanţa de a fi serios, comedie 3 acte
Wilbrandt Ad.	1920-21	Messalina, tragedie 5 acte
Wolff Pierre	1919-20	Păpuşile, piesă 4 acte
	1926-27	Nepoţelul, comedie 3 acte
Zamfirescu G. Mihail	1943-44	Domnişoara Nastasia, com. tragică 3 acte
Zuckermeyer Carol	1930-31	Rivalii, comedie 3 acte

Notă: La cererea d-rei N. Lăzărescu, fostă secretară a Teatrului în momentul începerei întocmirei acestui volum, precizăm că Tablourile B. şi C. ale repertoriului Teatrului au fost întocmite, în ordine alfabetică, de d-sa. Aceasta este contribuţia d-sale pentru care a fost amintită la pag. 2-a a prezentei lucrări.

TABLOUL C.

TABLOUL ALFABETIC AL TITLURILOR PIESELOR JUCATE

Numărul de care este urmat titlul, indică *numărul de ordine* al piesei în Tabloul A, dela pag. 318

PERSONALUL TEATRULUI NAȚIONAL DIN CLUJ

(La sfârşitul stagiunei 1944-45)

Dr. AUREL BUTEANU, director

IOAN POP, administrator

PERSONALUL ARTISTIC :

a) Bărbaţi

AURELIAN GH.
CONSTANTINESCU D.
CRISTEA HRISTEA
CROITORU TITUS
DIMITRIU NAE
DRAGOMIR PETRE
DIVARIUS LEONARD
ECONOMU ALEX.
FĂRĂIANU ION
LAPTEŞ MILUŢĂ
LAPTEŞ TITUS
MATEESCU MIHAIL
MORUZAN DEM.
POP SABIN
POPESCU VICTOR
POTOROACĂ VIRGIL
RĂDULESCU AL.
RUSSEI C. A.
SARCA I.
SASU N.
TÂLVAN ION
TONEANU C.
VOICU NAE

b) Femei

ARGHIR OLIMPIA
BRĂTĂŞANU TANŢA
BULANDRA LILLY
CIURA-ŞTEFĂNESCU FL.
COMLOŞAN NELA
CRONVALD VIRGINIA
DAMINESCU RODICA
DIMITRIU VIORICA
DRĂGOI VIRGINIA
GRUBA ELENA
HODOŞ NUNUŢA
IUGA VIORICA
MATEESCU MIA
MORUZAN EUGENIA
MUNTEANU P. MARY
MUNTEANU SILLY
NEMEŞ MARIA
NICOARĂ DAIA
PERIEŢIANU PUICA
POP DUŞA V.
ŞTIRBEŢIU VIORICA
TÂLVAN MAGDA

PERSONALUL ARTISTIC AUXILIAR:

a) Bărbaţi

AVRAM MIRCEA
BANU I.
BĂNCESCU MIH.
LAMBRINO E.
STOIAN GH.
VARODI ŞT.

b) Femei

FERICEANU STELA
POP FLORICA
SĂNIUŢĂ ILEANA
STAICU EMILIA
TURCU MARIA

PERSONALUL ADMINISTRATIV :

GHEORGHE COSMUŢA
şeful serviciului economic şi al spectacolelor

MARIA HUDREA
ELISABETA RUSU
AURICA VĂTĂŞESCU
impiegate

MIHAI BOTA
şeful serviciului financiar şi al contabilităţii

GAVRIL ABRUDAN
casier central

ALICE BREDICEANU
casieră

DIRECŢIA DE SCENĂ ŞI REGIA:

ŞT. BRABORESCU
VINTILĂ RĂDULESCU
IONEL OLTEANU
directori de scenă

ŞT. CONSTANTINESCU-MOŞU
şef sufleur
ILIE SUCHI
C. DAMINESCU
sufleuri

ION DINESCU
EM. JOSAN
GH. MATACHE
regisori

Secretariat: NATALIA LĂZĂRESCU

DIRECŢIA SCENOGRAFICĂ ŞI TEHNICĂ:

EUGEN TRUCINSKY
pictor scenograf

SERVICIUL PICTUREI:

EMINET IOAN
DRĂGHICI AUREL
RIZU DUMITRU

SERVICIUL ELECTRIC:

HULUBAN TUDOR, şef
SEVASTOS NICOLAE
POPESCU FR.
HULUBAN GH.

SERVICIUL TÂMPLĂRIEI:

ANDREI ALEXANDRU, şef
BOGĂCEAN IOAN
MOŢ GHEORGHE
MORARU IOSIF
JURCA IOAN

CROITORIA:

MUREŞAN TEODOR, şef croitor
ARSENIE CONSTANTIN, şef croitor
ANDRONE TRAIAN
ŢURCAŞ MIHAIL
MIRICĂ CONSTANTIN
PINTEA ANGELA
FAUR AURELIA
BANU ANA

PERUCHERIA:

PASCU CRISTESCU, şef
GOLGUŢIU MARIA

SERVICIUL SCENEI:

a) Maşinişti şi decoratori:

URSUŢ IACOB, maşinist şef
MOLDOVAN IOAN, ajutor
CRĂCIUN NICOLAE, sufitar
CUIBUŞ NICOLAE, cortinar
RUSU VASILE, maşinist
POP IOAN, „
PINTEA VASILE „
BOTIŞER NIC. „
CUIBUS VASILE „
RUSU EMIL „
CĂLBĂJOS V. „
FESNIC NICOLAE „
PAPUC PETRE „
DREVE VASILE „
SECHELEA IOAN „
CORCEA GH. „

b) Mobilari:

VĂDEANU VASILE, şef
BOANCĂ SOFRON
MUNTEANU ION

c) Rechizitori:

CACOVAN IOAN, şef
POPA VASILE

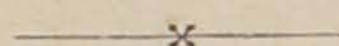
OAMENI DE SERVICIU:

MARINA IOAN
BAN IOAN
DRAGOMIR IOAN
BABA NICOLAIE

PERSONAL DE CONTROL:

Un şef controlor
Doi controlori
Doisprezece plasatori
Opt garderobiere
Opt curăţitoare
Patru pompieri de servici

CONŢINUTUL

COPERTA DE A. DEMIAN

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE G. MATHEIU, TIMIŞOARA

